

G R E E G B E R

B I B L I O T E K A P R O S V E T A

P R O S V E T A

PROLOG: ČETIRI POČETKA

JEDAN. BADNJE VEČE 2000, NJUJORK

"Ulazi u široku eliptičnu orbitu", reče Džudit Hofman. "Perigej iznosi oko deset hiljada, a apogej oko pet stotina hiljada kilometara. Praviće petlju ako Meseca sa svakom trećom orbitom." Odmakla se od video ekrana omogućavajući Geriju Lenijeru da baci pogled na njega. Kamen je za sada još izgledao kao pečeni krompir, s malo značajnih pojedinosti.

Buka zabave koja se odvija sa druge strane vrata kancelarije podsećala ih je na zanemarene društvene obaveze.

"To mora da je neverovatno velika gromada."

"Nije gromada posredi", reče Hofmanova. Dovala ga je u svoj ured samo nekoliko minuta ranije. Lenijer je sedeo na ivici stola. Onako visok, s kratko podšišanom, gustom crnom kosom ličio je na bledolikog severnoameričkog Indijanca, iako njegovim venama nije tekla ni kap indijanske krvi. Njegove oči su joj delovale posebno upečatljivo - blago ispitivačke oči čoveka naviknutog da premerava velike razdaljine. Ipak, ona nikada nije poklanjala poverenje ljudima na osnovu njihovog izgleda.

Priklonila se Lenijeru jer ju je ponečemu naučio. Neki su ga nazivali beskrvnim tipom no Hofmanova je imala bolji uvid. Čovek je naprosto bio stručan, smiren i smotren.

Odlikovala ga je neka vrsta slepila za ljudske mane, što mu je omogućavalo da bude neobično efikasan kao rukovodilac. Samo u retkim prilikama činilo se da zapaža male gadosti, sitna podmetanja, zlonamernosti. Posmatrao je ljude isključivo u svetlu njihove delotvornosti, barem koliko se to moglo zaključiti po njegovim javnim reakcijama. Prozirao im je ljušturu i otkrivao da li ispod nje leži kakav pravi zlatnik. Saznala je više zanimljivih stvari o nekolicini ljudi posmatrajući njihove reakcije u odnosu na Lenijera. I sama je izgradila sopstveni stil preuzimajući poneku finesu od njega.

Lenijer nikada ranije nije bio u kućnom radnom prostoru Hafmanove, te je sada, pri hladnoj svetlosti video ekrana, razgledao

police s blokovima memorije, širok prazan sto sa neizbežnom sekretarskom stolicom, kompaktni procesor teksta ispod videa.

Kao i većina zvanica, Lenijer je prema Hofmanovoj osećao izvesno strahopoštovanje. Na Brdu ona beše poznata pod imenom savetnik. Radila je kao stručnjak za nauku za tri predsednika, zvanično ili nezvanično. Njeni video programi pobudili su veliko zanimanje, a istraživačka nauka ponovo je postala popularna u kasnim devedesetim godinama dvadesetog veka, u svetu koji se tek oporavljao od Male smrti. Radila je za interese direktorskog saveta Laboratorije za mlazni pogon a sada i za MKSS - Međunarodni komitet za svemirsku saradnju. Njen ukus u odevanju beše besprekoran, iako nije sasvim uspevala da prikrije svoju krupnu, čvrstu telesnu građu. U njenom stilu osećala se svesna granica. Nokti na prstima bili su joj kratki i nenalakirani, valjano manikirani, ali ne i elegantni. Stavljala je tek malo šminke na lice. Dopuštala je svojoj smeđoj kosi da sama pronađe najprikladniji oblik, uz minimalne intervencije. Ta kosa je težila da stvara pravi nimbus uvojaka oko njene glave.

Lenijer je ušao u njen krug dok je radio kao savetnik za odnose sa javnošću u AT&T Orbikom službi. Pre no što se zaposlio u Orbikomu proveo je šest godina u mornarici, najpre kao pilot borbenog aviona, a potom leteći u tankerima koji su se kretali na velikim visinama. Leteo je na čuvenoj liniji Čarli Bejker Delta iznad Floride, Kube i Bermuda za vreme Male smrti, puneći gorivom avione Atlantske izvidnice čija je pakretljivost odigrala ključnu ulogu u ograničavanju rata.

Posle primirja dobio je voljno od mornarice i saglasnost da može da primeni svoju stručnost u vazduhoplovnom inženjeringu u Orbikamu koji je razvijao svetski rasprostranjenu službu Mononet.

U početku je stiglo nekoliko poziva u štab Obrikama u Menlo parku, Kalifornija, zatim su usledili zahtevi za pomoć u vezi sa izveštajima sa terena; i konačno iznenadan premeštaj u Orbikamovu zgradu u Vašingtonu kome je, kako je kasnije doznao, kumovala Hofmanova. Nije u pitanju bila nikakva romansa - koliko je puta samo morao da opovrgava takve glasine? - već je njihova sposobnost da rade zajedno u atmosferi Vašingtona ispunjenoj

neprestanim podmetanjima noge, razmiricama i budžetskim prepirkama bila izuzetna.

"Mora da si spojena sa Drejkam", reče Lenijer.

"Jesam, ali ovo je slika od Traganja u dubokom svemiru. Drejk je i dalje vezan za Perseus, zvezdu-dragulj."

"Neće da ga okrenu prema Kamenu?"

Zavrtela je glavom lukavo se osmehnuvši. "Namćorasta stara kopilad su u velikom škripcu, neće da ga okrenu čak ni da bi bacili pogled na najveći događaj dvadeset prvog veka."

Lenijer izvi obrve. Kamen je, koliko je njemu bilo poznato, bio samo jedan asteroid. Ta duguljasta gromada nije pretila da će pogoditi Zemlju ali ako je ulazila u orbitu naći će se u savršenom položaju za naučna istraživanja. To je bilo zanimljivo ali teško da je zavređivalo ovoliko oduševljenje.

"Dvadeset prvi je tek sledećeg meseca", podseti je on.

"Tada ćemo biti u istinskoj gužvi." Okrenula se prema njemu i prekrstila ruke. "Geri, već dovoljno dugo radimo zajedno. Imam poverenja u tebe."

Osetio je nekakvo stezanje pri dnu kičmenog stuba. Celo veče izgledala mu je napeta. Na tu usplahirenost gledao je kao na nešto što ga se uopšte nije ticalo. Sada je ona činila sve da to postane i njegova briga.

"Šta znaš o Kamenu?" upita ona.

Zamislilo se za trenutak pre no što je odgovorio. "TDS ga je uočio pre osam meseci. Dugačak je oko tri stotine kilometara i ima stotinu kilometara u kraćem prečniku. Središnji albedo je verovatno silikatno telo sa jezgrom od nikla i gvožđa. Kada je prvi put primećen imao je neku vrstu korone, koja je kasnije nestala. To je nekolicinu naučnika navelo na pomisao da je posredi izuzetno veliko jezgro neke stare komete. Pojedini kontraverzni izveštaji o niskoj gustini oživeli su stare spekulacije Šklovskog povodom Marsovih meseca."

"Gde si čuo za te izveštaje o gustini?"

"Ne sećam se."

"To me danekle uspokojava. Ako ti nisi čuo više o tome, verovatno nije ni iko drugi. Iz TDS-a su procurili tajni podaci ali smo u međuvremenu zapušili pukotinu."

"Zbog čega tolika tajanstvenost?"

"Izdato je naređenje da TDS maskira sve podatke koji se saopštavaju zajednici." Pod ovim poslednjim mislila je na naučnu zajednicu.

"Zbog čega bi, do đavola, morali to da čine? Vladini odnosi sa zajednicom upravo su grozni u poslednjih nekoliko godina. Ovo, izvesno, neće pomoći da se stvari poprave."

"Da, ali ovog puta ja se slažem s tim."

Još jednom ga podiđoše žmarci. Hofmanova je bila veoma naklonjena zajednici.

"Ako je sve toliko prekriveno velom tajnovitosti, otkuda ti znaš za to?" upita Lenijer.

"Zahvaljujući vezama u MKSS. Predsednik mi je dodelio ulogu nadzornice."

"Isuse!"

"I tako, dok se naši prijatelji tamo dole zabavljaju, ja moram saznati mogu li da se oslonim na tebe."

"Džudit, ja sam samo običan službenik sa ovlašćenjima drugog reda."

"Sranje. Orbikom smatra da si ti najbolji koordinator osoblja koga imaju. Morala sam tri meseca da se rvem sa Parkerom da bih te premestila u Vašington. Nalazio si se na spisku za unapređenja, znaš li to?"

Ruku na srce, nadao se da će izbeći još jedno unapređenje. Osećao je, što se više uspinje uz lestvice vlasti, više se udaljava od pravog rada. "I umesto toga, ti si me prebacila ovamo?"

"Povukla sam dovoljno konaca da bih opravdala ugled vrhunskog lutkara. Možda ćeš mi biti potreban. Poznato ti je da ne odabiram kandidate ukoliko nisam uverena da će me docnije izvući iz nekog sosa."

Klimnuo je glavom. Ući u krug Hofmanove značilo je biti predodređen za značajnu ličnost. Trudio se do sada da ne poklanja pažnju tome, kao da je bilo u pitanju nešto što se podrazumevalo.

"Sećaš li se one supernove, koja je primećena otprilike u isto vreme kad i Kamen?"

Lenijer ponovo klimnu glavom. To je izazvalo galamu u novinama,

ali on je u to vreme bio previše zauzet da bi u toj gužvici video nešto neobično.

"Nije to bila supernova. Istina, bila je jednako svetla, ali nije udovoljavala nijednom osnovnom uslovu. Prvo, TDS ju je zabeležio kao infracrveni predmet neposredno izvan sunčevog sistema. U roku od dva dana baklja je postala vidljiva i TDS je otkrio značenje frekvencija koje je svojstveno svakom atomskom prelasku. Temperatura baklje počela je sa milion Kelvinovih stepeni da bi se popela na preko milijardu. Do tog trenutka detektori za nuklearne eksplozije na satelitima - nov GPS Supervela - beležili su pojačanu aktivnost gama-zraka uzrokovanu termičkim efektima nuklearnog prelaska. Bila je jasno vidljiva na noćnom nebu, tako da je TDS morao izmisliti lažnu priču da su postrojenja svemirske odbrane otkrila jednu supernovu. Ali oni nisu imali pojma šta imaju u rukama."

"I?"

"Ta priča otišla je u javnost, a onda je na istom delu neba izvršeno vizuelno osmatranje. Bio je to Kamen. Do tog trenutka svi su već znali da nemamo posla sa običnim asteroidom." Video slike zatreperiše i začu se tiha zvonjava.

"Pa, evo ga. Udružena svemirska komanda preuzela je Drejk i zarotirala ga."

Drejk je bio majmoćniji optički orbitalni teleskop. Na udaljenoj strani Meseca bili su instalirani veći instrumenti, ali još nijedan od njih, po operativnim mogućnostima, nije mogao da se meri sa Drejkom. On nije imao nikakve veze sa Odsekom za odbranu. Udružena svemirska komanda nije zakonski polagala pravo na njega - osim u slučaju opasnosti po nacionalnu bezbednost.

Kamen se ukazao na ekranu veoma uvećan i okružen brojevima i grafikonima. Dale su se zapaziti mnoge pojedinosti - veliki krater na jednom kraju duguljastog tela, manji krateri svuda unaokolo, nekakva neobična traka, koja se pružala celom dužinom.

"I dalje izgleda kao asteroid", reče Lenijer glasom kome je manjkala ubeđenost

"Doista", reče Hofmanova. "Poznat nam je taj tip. Veoma velik mezosiderit. Poznat nam je i sastav. No nedostaje mu oko četrdeset procenata mase. TDS je ovo jutros potvrdio. Profil tog komada

podseća u središnjem delu na geod. Geodi se ne nalaze u svemiru, Geri. Predsednik je već prihvatio moj predlog da se organizuje istraga. To se zbilo pre izbora ali držim da se stvar može progurati i kod nove administracije pa bila ona destruktivna u odnosu na prethodeće projekte ili ne. Iz čiste predostrožnosti predvideli smo šest letova transportnih brodova do kraja februara. Možda rano stavljam ulog na kladionicu. Mislim da će nam biti potreban jedan naučni tim, a ja želim da ti budeš njegov koordinator. Uverena sam da možemo srediti stvar sa Orbikomom."

"Ipak zbog čega ovolika tajnovitost?"

"Geri, baš me iznenađuješ." Toplo se osmehnula: "Kada tuđini dolaze, vlada uvek zahteva tajnovitost."

DVA. AVGUST 2001, PODLIPKI VAZDUHOPLOVNA BAZA U BLIZINI MOSKVE

"Majore Mirski, niste usredsređeni na zadatak."

"Odelo mi propušta vodu, pukovniče Majakovski."

"To nije bitno. Možete ostati u tanku još petnaest do dvadesat minuta."

"Da, pukovniče."

"A sada obratite pažnju. Morate dovršiti taj manevar."

Mirski je žmirkao pokušavajući da otare znoj sa očiju; naprezao se da jasno vidi pristanišni otvor američkog tipa. Voda je već dopirala do kolena njegovog podvodnog skafandra. Osećao je kako mlaz prodire kroz poderotinu na kuku. Nije bilo načina da proceni koliko je oštećenje. Nadao se da je Majakovski to znao.

Bilo mu je naloženo da uklinči savijenu metalnu šipku u dva senzorska ležišta. Da bi mogao to da izvede morao je pronaći oslonac. Zakačio je članak i desni ručni zglob za kružnu ivicu otvora koristeći se dodacima u obliku slova L na čizmama i rukavici. A onda je levom rukom...

...(kako su se samo trudili da ga obeshrabre u kijevskoj školi, sada već bivšoj, svi oni njegovi nastavnici sa svojim idejama iz devetnaestog veka; kako su se upinjali da ga naviknu da koristi isključivo desnu ruku sve dok, u njegovim kasnim tinejdžerskim

godinama, nije stigao jedan ukaz sa službenim izvinjenjem svoj levorukoj deci)...

Minski uklinči šipku. Otkao je članak i zglobove i odbacio se unazad.

Voda mu je dopirala do pojasa.

"Pukovniče..."

"Morćeš malo da sačekaš dok se poklopac ne otvori. Tri minuta."

Mirski se ujede za usnu. Okrenuo je glavu u šlemu da bi video kako napreduju ostali članovi njegovog tima. Na svaki od pet poravnatih otvora, po planu, dolazio je jedan čovek. Sada je video samo dva muškarca i Jefremovu. Gde je Orlov?

Pomerivši šlem još malo unazad, Mirski ugleda kako Orlova prema površini tanka odvlače trojica gnjuraca u nepromočivim odelima, opremljeni bocama s kiseonikom. Pomagali su mu da se probije kroz gustu vodenu pomrčinu. Površina, divna površina sladak vazduh, bez vode koja prodire u odelo. Nije mogao više da je oseti. Nivo vode popeo mu se iznad kukova.

Poklopac poče da se pomiče. Čuo je kako mehanizam cvili. A onda se zaustavio otvorivši se samo za trećinu.

"Zagladio se", prozbori on zapanjeno. S pravom je verovao da je vežba završena onog trenutka kada dospe do komore; trebalo je da poklopac bude u potpunosti obezbeđen - morao je da se otvori čim se šipka propisno 'fiksira' - američka reč, američka tehnologija, pouzdana, zar ne?

"Oslobodi je. Tvoja šipka očito nije propisno legla."

"Jeste!" uzviknu Mirski.

"Majore..."

"Dobro, dobro!" Lupio je bridom teško oklopljene rukavice po šipki. Nije, međutim, zakačio članak i desni zglob. Zbog toga je bio odbačen dalje od otvora; izgubio je dragocene sekunde da bi se ispravio i dovukao natrag. Zakačio se. Povukao. Otkao. Bez rezultata.

Hladna voda došla mu je već do grudi prodirući kroz okovratnik šlema kad god bi promenio položaj tela. Slučajno je progutao gutljaj-dva i zagrcnuo se. Dobro je. Pukovnik će pomisliti da se davim i

pokazati milost.

"Razmrdaj je", oglasi se pukovnik.

Rukavice behu preteške i previše glomazne da bi lako doprle do žleba u kome se šipka sada nalazila priklještena delimično otvorenim poklopcem. Pritisnuo je; kroz ruke mu je prolazila jeza, a prsti su trnuli. Ponovo je pritisnuo.

Odelo mu više nije obezbeđivalo plutarnje, te poče da tone. Dno tanka nalazilo se na trideset metara ispod njega, a sva tri ronioca bejahu zaokupljena Orlovom. Od davljenja ga ništa nije delilo ukoliko vlastitim snagama ne uspe da dopre do simuliranog sovjetskog otvora. A ako ne krene odmah...

No nije se usudio. Još od adolescentnog doba sanjario je o zvezdama i ako bi sada dopustio da ga obuzme panika, one bi zauvek ostale van njegovog domašaja. Kriknuo je pod šlemom i zabio vrh rukavice u žleb prouzrokovavši oštar studeni talas bola koji mu se popeo uz ruku kada su se prsti zarili u unutrašnju tkaninu i omotač.

Poklopac je ponovo počeo da se pomera.

"Samo se zaglavio", reče pukovnik.

"Davim se, do đavola!" povika Mirski. Prebacio je šake preko ruba otvora i stao da bljuje vodu iz usta. Vazduh je prodirao u odelo i izlazio odmah iznad okovratnika šlema tako da je već mogao da čuje zvuke usisavanja i groljanje vode.

Okolo tanka se upališe reflektori. Poklopci su lebdeli u vodnjikavom podnevnom sjaju. Osetio je nečije ruke ispod pazuha i kroz uglove zamagljenog vizira prepoznao tri preostala kosmonauta. Odvukli su ga od kompleksa sa otvorima i povukli naviše, prema arhaičnom i dobrodošlom nebu njegove bake.

Sedeli su za posebnim stolom, podalje od dve stotine drugih regruta; bili su posluženi krasnim debelim kobasicama i kašom. Iako pomalo kiselo i vodnjikavo, pivo ipak beše osvežavajuće. Bilo je tu pomorandži, šargarepa i kupusne srži. A kao desert stigla je jedna velika čelična zdela sa sveže napravljenim ukusnim sladoledom od vanile. Ono što im je bilo nedostupno tokom tolikih meseci obuke sada im je sa osmehom nudio nasmejani oficir iz menze.

Kada je ručak završen, Jefremova i Mirski krenuše pešice preko

terena Centra za obuku kosmonauta i njegovog jezivog čeličnog vodenog tanka dopola ukopanog u zemlju.

Jefremova je došla iz Moskve. Krasila ju je ona fina istočnjačka iskušnost očiju. Mirski, koji je bio iz Kijeva, mogao je po izgledu biti Nemač isto koliko i Rus. Pa ipak, činjenica da je poticao iz Kijeva imala je svoje prednosti. Čovjek bez grada: bilo je to nešto što je kod Rusa izazivalo saosećanje, pa čak i žalost.

Razgovarali su veoma malo. Mislili su da između njih dvoje postoji ljubav, ali to nije bilo važno. Jefremova je bila jedna od četrnaest žena u svemirskom programu Udarnih trupa. Pripadnost ženskom polu uslovljavala je da bude čak i zaposlenija od muškaraca. Prethodno je prošla pilotsku obuku u Vazduhoplovnim snagama odbrane, leteći na Tu 22M bombarderima i starim 'suhaj' lovcima. On je došao u armiju pošto je diplomirao na školi za vazduhoplovno inženjerstvo. Odlaganje poziva za vojnu službu pokazalo se kao krajnje srećno u njegovom slučaju. Umesto da bude pozvan u armiju sa osamnaest godina, uspeo je da dobije stipendiju za Novu industrijalizaciju.

U inženjerskoj školi dobio je izvrsne ocene iz političkih nauka i rukovođenja i odmah su ga predvideli za važno mesto zampolita u eskadrili lovaca u Istočnoj Nemačkoj, ali su ga zatim premestili u Svemirske odbrambene snage, koje su postojale tek četiri godine. Pre ovog premeštaja nikada nije čuo za tu ustanovu. Ali takav srećan obrt... Oduvek je želeo da bude kosmonaut.

Otac Jefremove bio je visoki rukovodilac u Moskvi. On ju je smestio tamo gde je smatrao da će biti bezbedna. Verovao je da je za nju bolje da se padvrgne programu vojne obuke nego da se sasvim razulari u pomodnom društvu moskovskih mladih huligana. Ispostavilo se da je veoma sposobna i bistra. Puno je obećavala, mada ne u onom smislu koji je njen otac očekivao.

Po poreklu bejahu udaljeni svetovima a izgledi da se sretnu i družu bezmalo nikakvi, da se i ne pominje održavanje trajnije ljubavne veze ili sklapanje braka.

"Slušaj", reče Jefremova. "Možeš to jasno da vidiš večeras."

"Je li?" Odmah je znao na šta je mislila.

"Tamo." Primakla je glavu sasvim uz njegovu i pokazala iznad

duge letnje plavičaste izmaglice prema sićušnoj tački svetlosti, odmah iznad punog meseca.

"Oni će tamo stići pre nas", reče Jefremova žalostivo. "U poslednje vreme uvek su prvi."

"Tako si pesimistična", odgovori Mirski.

"Pitam se kako ga nazivaju", reče ona. "Kako će poželeti da ga nazovu kada se spuste tamo."

"Sigurno ne 'Krompir'", nasmeja se Mirski.

"Ne", složila se Jefremova.

"Jednog dana", reče Mirski škiljeći, ne bi li jasnije video onu tačku.

"Šta jednog dana?"

"Možda će doći vreme kada ćemo im ga oduzeti."

"Sanjaru", reče Jefremova.

Naredne nedelje vakuumska komora za dva čoveka eksplodirala je nadomak vazduhoplovne baze. Jefremova je testirala nov model odela u jednoj polovini te komore. Poginula je na licu mesta. Zavladao je velika zabrinutost zbog mogućih političkih posledica ovog udesa ali kako se pokazalo, njen otac beše razborit čovek. Bolje je bilo imati sveca u porodici nego huligana.

Mirski je uzeo jedan dan odsustva. Proveo ga je, sasvim sam, u jednom moskovskom parku, i ne otvorivši flašu rakije prokrijumčarenu iz Jugoslavije, koju je bio poneo.

Posle godinu dana završio je obuku i bio unapređen. Napustio je Podlipki i proveo dve nedelje u Zvezdanom gradu, gde je posetio sobu Jurija Gagarina... sada neku vrstu svetilišta za kosmonaute. Odatle su ga prebacili u tajnu bazu u Mongoliji a zatim... na Mesec.

Za sve to vreme nije ispuštao Krompir iz vida. Znao je da će jednog dana otići gore, i to ne kao ruski član tima MKSS-a.

Nacija više nije mogla da trpi poniženja.

TRI. BADNJE VEČE 2004, SANTA BARBARA, KALIFORNIJA

Patricija Luiza Vaskez otvorila je vrata automobila i otkočila zaštitne kaiševe svog sedišta. Žurila je da uđe u kuću i označi početak praznika. Psihološko testiranje u Vandenbergu poslednjih

nekoliko dana bilo je iscrpljujuće.

"Sačekaj", reče Pol Lopez. Položio joj je ruku na rame zureći kroz vetrobran. Zvuci Vivaldijeva Četiri godišnja doba dopirali su sa stera u kolima. "Tvoji neće želeti da saznaju..."

"Ne brini za to", reče ona zabacujući pramen tamnosmeđe, gotovo crne kose. Donja polovina njenog ovalnog lica beše obasjana narandžastom uličnom svetlošću. Put boje masline izgledala je sada ružičasta u natrijumskom sjaju svetiljke. Procenjivački je osmotrila Pola, prepovezujući kosu u dve pletenice. Njene četvrtaste prodorne oči podsećale su ga na hipnotički pogled mačke koja se sprema na skok.

"Dopašće im se", reče ona spustivši mu ruku na rame i šašuljeći mu obraz. "Ti si prvi momak izvan anglosaksonskog sveta koga im predstavljam."

"Mislim na to što delimo sobu."

"Ono što ne znaju ne može im ni smetati."

"Osećam se pomalo nelagodno. Stalno si pričala kako su ti roditelji staromodni."

"Naprosto sam želela da ih upoznaš i da ti pokažem svoj dom."

"I ja to želim."

"Uz vesti koje donosim večeras ne dozvoljavam da se iko brine o mom devičanstvu. Ako mama baš priupita koliko je naša veza ozbiljna prepustiću tebi da odgovoriš."

"Lepo bogami." Pol napravi grimasu.

Patricija privuče njegovu ruku i cmoknu mu zvučno dlan, a zatim otvori vrata.

"Sačekaj."

"Šta je sad?"

"Nisam... Hoću da kažem, ti znaš da te volim."

"Pole..."

"To je samo..."

"Hajde unutra i upoznaj moju porodicu. Smirićeš se. I ne brini."

Zaključali su vrata automobila i otvorili prtljažnik da bi izvadili bakaluk. Dahćući je pošla napred sa kutijom u rukama. Njen dah stvarao je oblačiće vodene pare u hladnom vazduhu. Otrla je noge o otirač pred ulazom, širom otvorila staklena vrata, pridržala ih laktom i

povikala. "Mama! To sam ja. Dovela sam i Pola."

Rita Vaskez prihvati kutiju iz kćerkinih ruku i odloži je na kuhinjski sto. Sa svojih četrdeset pet godina Rita beše tek malo punačka ali se haljina koju je imala na sebi neminovno sukobljavala čak i sa Patricijinim elementarnim čulom za modu.

"Šta je ovo? Paket crvenog krsta", upita Rita. Raširila je ruke i svila ih oko Patricije.

"Mama, gde si nabavila tu poliestersku haljinu. Godinama nisam videla nijednu od takvih."

"Pronašla sam je spakovanu u garaži. Kupio mi ju je tvoj otac još pre tvog rođenja. Pa dobro, gde je taj Pol?"

"Donosi još dve kutije." Skinula je kaput i počela da se naslađuje miirisom tamalesa koji se pušio u kukuruznim mahunama, podsećajući na šunku i slatku pitu od krompira. "Miriše kao dom", reče ona, na šta se Rita ozari.

Aluminijumska grana u dnevnoj sobi još je bila gola - ukrašavanje drvceta na Badnje večer beše porodična tradicija - a gasni panj sjajno je goreo u kaminu. Obnovila je poznanstvo sa starim gipsanim bareljefom koji je prikazivao grožđe, vinovu lozu i lišće ispod korniža, i teškim drvenim gredama na tavanici. Osmehnula se. Rođena je u ovoj kući. Gde god da se nađe, ma koliko daleko, ovo će uvek biti njen dom. "Gde su Julija i Robert?"

"Robert je stacioniran u Omahi", odgovori joj Rita iz kuhinje. "Nisu uspeli da dođu ove godine. Možda će dobiti dopust u martu."

"Oh", reče Patricija razočarano. Vratila se u kuhinju. "Gde je tata?"

"Gleda televiziju."

Pol uđe u kuhinju teško natovaren. Patricija uze jednu od kutija od njega i odloži je na pod odmah do frižidera. "Očekivali smo čitavu vojsku pa smo doneli gomilu robe", reče ona.

Rita se probi kroz naslage hrane i zavrte glavom. "Poješće se. Doći će nam gospodin i gospođa Ortiz, naši prvi susedi i rođak Enrike sa svojom suprugom. Ovo je, dakle, Pol."

"Daaa."

Rita ga zagrlila, dodirnuvši mu ovlaš ramena. Zatim povuče ruke i odmače se odmeravajući ga. Osmehnula se. Visoki, vitki Pol, sa

smeđom kosom i svetlom puti, izgledao je više anglo od ostalih. Dok su razgovarali, Rita se stalno osmehivala. Pol je uspevao da se uzdrži.

Odšetala je niz hodnik do sobe gde je njen otac, po svoj prilici, sedeo ispred televizora. Nikada nisu bili imućni, a taj televizor beše model star dvadeset pet godina, koji je proizvodio jednu sablast u obliku druge kad god je primao emisije 3-D.

"Tata?" prozbori Patricija tiho, prilazeći mu s leđa u polumraku.

"Pati!" Ramon Vaskez je provirio iza jastuka na naslonu stolice i širok osmeh uzdigao je njegove pepeljastosive brkove. Bio je delimično paralizovan posle moždanog udara pre tri godine. I pored hirurške pomoći nije se potpuno oporavio. Patricija sede na divan pored njega.

"Dovela sam Pola kući", reče ona. "Žao mi je što Julija nije mogla da dođe."

"I meni. Ali tako ti je to sa službom u vazduhoplovstvu." Ramon je u vazduhoplovstvu proveo dvadeset godina pre no što se povukao u mirovinu 1966. godine. Izuzimajući Patriciju, cela porodica bila je vezana za vazduhoplovstvo. Julija je upoznala Roberta na jednoj zabavi u Martovskoj bazi vazduhoplovnih snaga, pre šest godina.

"Imam svima nešto da vam kažem, tata."

"Oh? Šta je to?" Da li mu se govor poboljšao otkako su se poslednji put videli? Barem joj se tako činilo. Nadala se da je tako.

Rita je dozva iz kuhinje. "Kćeri! Dođi da pomogneš Polu i meni da raspakujemo ovu robu."

"Šta to gledaš?" upita Patricija koja još nije bila voljna da ode.

"Vesti."

Jedan komentator - i njegov malo manje strašan duh - uvodio je gledaoce u priču o Kameni. Patricija se zadržala uprkos drugom majčinom pozivu.

"Što se više osoblja šalje na Kamen to grupe građana i naučnika upornije zahtevaju otvorenu raspravu. Danas, četvrte gadine od početka udruženog istraživanja NATO-a i Evrosvemira, omotač koji obuhvata Kamen jednako je neprobojan kao i uvek i..."

Najposle to i nije bila neka vest.

".. ruski naučnici posebno su nezadovoljni zbog zahteva za

tajnošću rada. U međuvremenu, članovi Planetarnog društva, L-5 društva, Prijatelja međuzvezdanih odnosa i drugih grupa okupili su se oko Bele kuće i oko takozvane Bele kocke u Sanivejlu, Kalifornija, protestujući protiv vojnog mešanja i izglasavanja odluke o prikrivanju najvažnijih otkrića na Kamenu."

Jedan ozbiljan, uredno podšišan i konzervativno odeven mlad čovek pojavi se na ekranu. Stajao je pred Belom kućom i govorio, preterano gestikulirajući: "Znamo da je to tuđinska tvorevina, kao što znamo da u njenoj unutrašnjosti postoji sedam komora - ogromnih komora. Nismo ih mi tamo smestili. U svakoj komori, osim u sedmoj, nalazi se po jedan grad - napušten. Pored toga, tamo postoji nešto neverovatno, nešto nepojmljivo."

"Šta mislite, šta je to?" postavio je pitanje novinar.

Jedan od demonstranata podiže ruke. "Smatramo da bi trebalo svima da kažu. Mi, kao poreski obveznici, imamo prava da znamo šta se tamo nalazi - pa ma o čemu da se radi!"

Komentator je dodao da spikeri NASA i Udružene svemirske komande nisu dali nikakav komentar.

Patricija uzdahnu i privinu se uz Ramonova ramena, mahinalno mu trljajući mišiće.

Pol ju je pomno posmatrao za vreme večere čekajući da ona uluči pravu priliku, ali to se nije dogodilo. Osećala se nelagodno u prisustvu prijatelja i suseda. Posredi je bilo nešto što je samo njena najuža porodica imala da zna, a mi njima nije mogla saopštiti onoliko koliko je želela.

Činilo se da su Rita i Ramon prihvatili Pola. To je bilo nešto. Oni će na kraju morati da saznaju istinu o njihovom odnosu - ako već nisu prozreli celu stvar, to jest da su Patricija i Pol bili više od običnih poznanika koji izlaze zajedno, te da žive zajedno na onaj nehatan način svojstven studentima u internatu.

Tako puno tajni i poverljivih stvari. Možda oni i ne bi bili tako šokirani kao što je ona očekivala, želela da budu. Pomalo ju je uznemiravalo razmišljanje da je njeni roditelji vide kao odraslo seksualno biće. U tom pogledu nije bila ni izbliza toliko otvorena koliko većina njenih prijatelja i poznanika.

Konačno, bila je uverena da će se ona i Pol venčati. No, oboje su

bili mladi, a Pol je neće zaprositi sve dok ne bude siguran da može oboje izdržavati. Ili dok ga ne ubedi da ona to može - što je i pored izuzetnih preporuka koje je zavredela njena doktorska teza bilo malo verovatno za narednih nekoliko godina.

Ne računajući, dakako, prihod koji je trebalo da ostvari radeći u grupi Džudit Hofman. Taj novac ići će na poseban račun osiguranja sve do njenog povratka.

Kada su raspremili trpezu i pošto su se svi, porodica i prijatelji, okupili oko drveta da bi učestvovali u kićenju, ona daje znak majci da želi da razgovara s njom u kuhinji. "Povedi i tatu." Rita pomože Ramonu da na svojim aluminijumskim štakama ode do kuhinje tako da se konačno svi nađuše oko starog stola koji je služio porodici najmanje šezdeset godina.

"Imam nešto važno da vam saopštim", započe Patricija.

"Oh, madre de Dios", uzviknu Rita sklapajući ruke i smejuljeći se.

"Ne, mama, nije reč o Polu i meni", reče ona. Majčino lice se najpre stvrdnu, a zatim opusti.

"Pa, šta je onda?"

"Prošle nedelje primila sam jedan telefonski poziv u školi", reče Patricija. "Ne mogu vam sve reći o tome, ali treba da znate da ću biti odsutna par meseci, a možda i duže. Pol zna za to, ali ni njemu ne mogu reći više no što sam vama upravo rekla." Pol baš u tom trenutku uđe u kuhinju kroz pokretne vratnice.

"Ko te je to pozvao?" upita Ramon.

"Džudit Hofman."

"Ko je ta?" upita Rita.

"Da li je to ona žena sa televizije?" upita Ramon.

Patricija klimnu glavom. "Ona je predsednikova savetnica. Žele da radim na nečemu sa njima i to je sve što mogu da vam kažem."

"Zbog čega bi im ti bila potrebna?" upita Rita.

"Mislim da žele da im napravi vremensku mašinu", reče Pol. Kad god bi to ranije izrekao Patricija bi se naljutila, ali sada je samo slegla ramenima.

Nije mogla očekivati da Pol razume njen rad. Veoma mali broj ljudi bio je to u stanju - a izvesno ne njeni roditelji i prijatelji. "Pol ima i neke druge lude teorije", reče ona. "Ali moje usne ostaju

zapečaćene."

"Kao školjka", reče Pol. "Teško je bilo živeti s njom poslednjih nekoliko dana."

"Pa, da, kada si me neprestano nagovarao da progovorim!" Uzdahnula je patetično - često je to činila u poslednje vreme - i zagledala se u tavanicu bež boje, a zatim se okrenula prema ocu. "To će biti veoma zanimljivo. Niko neće biti u stanju da neposredno stupi u vezu sa mnom. Poštu možete da mi šaljete na ovu adresu." Primakla je beležnicu sa telefonskim brojevima i pribeležila adresu APO-a.

"Je li ti to važno?" upita Rita.

"Dabome da jeste", odgovori Ramon.

Ali Patricija nije sasvim bila uverena u to. Zvučalo joj je ludo čak i sada.

Kada su gosti otišli, povelala je Pola u noćnu šetnju po susedstvu. Hodali su jedno pola sata ćuteći i prelazeći od jednog kruga ulične svetiljke do drugog. "Vratiću se, znaš li?" reče ona na kraju.

"Znam."

"Morala sam da ti pokažem svoj dom jer mi je on veoma važan. Rita, Ramon, ta kuća."

"Da", potvrdi Pol.

"Mislim da bih bila izgubljena bez toga. Provela sam puno vremena u sopstvenoj glavi, a ono što u njoj radim toliko je drugačije - tako bizarno za većinu ljudi. Kad ne bih imala dom, mesto kome se uvek vraćam, bila bih izgubljena."

"Shvatam", reče Pol. "Kuća je veoma lepa. Dopadaju mi se tvoji."

Zaustavila ga je i oni se okrenuše jedno prema drugom držeći se za ruke. "Drago mi je što to čujem?" reče ona.

"Želim da zasnujem dom s tobom", reče on. "Jedno drugo utočište u koje bismo se oboje vraćali."

Izraz njenog lica beše tako napet da je izgledalo kao da će se baciti na njega. "Mačje oči", reče Pol široko se osmehnuvši.

Krenuli su zaobilaznim putem natrag i poljubili se na prednjem tremu pre no što će se pridružiti njenim roditeljima na kafi i kakau sa cimetom.

"Poslednji pozdrav", reče ona dok su se pripremali da krenu

natrag za Kalteč.

Krenula je hodnikom prema kupatilu pored fotografija sa mature i uramljenih isečaka sa stranica Američkog žurnala za fiziku u kome je objavljen njen prvi rad. Zaustavivši se ispred te slike zaneseno se zagledala u nju. Učini joj se najednom da joj je srce stalo, ostavljajući prazninu u njenim grudima, kratak, bezmalo ugodan osećaj padanja, iščezavanja, a potom vraćanja u normalno stanje.

Osetila je to već ranije. Nije to bilo ništa ozbiljno, samo hladan vetar koji je hujao kroz sredinu grudi svaki put kada bi istinski doživela predstavu o tome gde se spremala da ode.

ČETIRI. 1174, GODINA PUTOVANJA 5, NADER, OSNI GRAD

Ilijin Taur Ingle, predsedavajući ministar Osnog grada, stajao je u prostranoj osmatračkoj kupoli gledajući iznad Puta, kroz plavi sjaj grada, na trake osvetljene neprekidnim tokom saobraćaja koji se odvijao između kapija. Iza njega stajala su dva naimenovana duha i korporealni predstavnik Heksamon Neksusa.

"Poznajete li dobro Olmija, ser Franko?" upita predsedavajući ministar, koristeći grafički govor.

"Ne, ser Ingle, ne poznajem ga", odgovori korporealni predstavnik, "iako je on veoma ugledan u Neksusu."

"Tri inkarnacije, jedna više no što zakon dozvoljava - zbog njegovih izuzetnih zasluga. Olmi je jedan od naših najstarijih građana koji su još korporealni", reče ministar. "Zagonetna ličnost. Odavno bi bio lišen svojih apsolutnih prava i vraćen u Grad memorije da nije u toj meri bio koristan Neksusu." Predsedavajući ministar naredi rasprskavaču da oslobodi njegov specijalan rastvor Talzita. Magla ispuni jedan kockast prostor, okružen ljubičastim vučnim poljima blede sjaja. Ingle uđe u to polje i duboko udahnu vazduh.

Duhovi se nisu pomerili; njihovi likovi ostajali su nepomični sve dok ih ne oslove. Bili su vidljivi tek toliko da označe da su njihove ličnosti u Gradu memorije uključene u ovaj razgovor, ali tako što su slušali i posmatrali.

"Koliko znam on pripada lozi Naderita", reče korporealni pomoćnik.

"Da, tako je", potvrdi ministar klimajući glavom. "Ali on služi Heksamonu bez obzira na to ko je na vlasti i ja ne gajim nikakve sumnje u pogledu njegove odanosti. Krajnje neobičan čovek, premda u starom smislu te reči. Čovek koji je u životu prošao kroz velike promene, velike patnje. Pozvao sam ga da dođe ovamo sa I,39. Nadzire naše pripreme za odbranu od ofanzive Jarta. Ali ovde bi nam mogao biti od veće koristi. On je osoba koju bi sada valjalo poslati. Osni Nader ne može a da se ne saglasi s takvim izborom, a ne mogu nas ni optužiti za partizansku zaveru. Izveštaji koje im podnosi uvek su detaljni i tačni. Izvestite predsednika da prihvatamo zadatak i da šaljemo Olmija."

"Da, ser Ingle."

"Nadam se da su duhovi do sada dobili odgovore na svoja pitanja?"

"Slušamo", reče jedan duh. Drugi se nije pomerao.

"Odlično. A sada ću primiti ser Olmija."

Duhovi iščeznuše, a korporealni predstavnik Franko izađe tipkajući prstima po svojoj ogrlici da bi ucrtao zastavicu službene dužnosti iznad levog ramena.

Predsedavajući ministar isključi vučna polja i komora postade zadimljena od nove količine Talzita. Kada je Olmi ušao, miris je već bio razdražujući, oštar kao kod kakvog starog vina. Nečujno je pristupao ministru ne želeći da remeti njegovo sanjarenje.

"Napred, ser Olmi", reče ministar. Okrenuo se baš kada je Olmi savlađivao poslednje stepenike koji su vodili do platforme komore. "Dobro izgledate, danas."

"I vi, ser."

"Mmm. Žena mi je priredila divnu poslednju seansu zaborava. Uklonila je mnoštvo neprijatnosti iz moje dvadesete godine. To nije bila dobra godina i njeno uklanjanje predstavljalo je pravo olakšanje."

"Izvršno, ser."

"Kada ćete se vi oženiti, Olmi?"

"Kada pronađem ženu koja će biti u stanju da mi pročisti dvadeset prvu godinu, godinu prve inkarnacije."

Ministar se od srca nasmeja. "Čuo sam da vodite uspešnu

zastupničku kompaniju u Osnom Naderu..."

"Kako se zvaše vaša partnerka?"

"Suli Ram Kikura."

"Da, naravno... Ona je bila veoma aktivna u izgladivanju spora između Neksusa i usijanih glava iz frakcije Korzenovski, zar ne?"

"Da, često raspravljamo o tom pitanju."

Ministar duhoko uzdahnu vazduh i sa zabrinutim izrazom na licu spusti pogled na platformu. "No dobro. Imam za vas jedan težak zadatak."

"Za mene je zadovoljstvo da služim Heksamonu."

"Ovog puta možda neće biti tako. Nije posredi prosta istraga nezakonite trgovine na kapijama. Svakih nekoliko decenija šaljemo nekog u Čičak da proveri njegovu stabilnost. Ovog puta smo dvostruko motivisani. Čičak je ponovo zaposednut."

"Zar je neko prešao granicu Zabranjenih teritorija?"

"Ne. Nešto još čudnije. Ništa nije uznemirilo naše stražare na prvoj prepreci. Očito je da su uljezi došli spolja. Da sve bude još neobičnije, posredi su ljudska bića. Nema ih mnogo, ali su dobro organizovana. Beskorisno je nagađati odakle potiču. Informacija koju smo dobili odveć je okolišna. Imaćete, naravno, sva ovlašćenja i obezbeđen neophodan prevoz. Ser Agoli obavestiće vas o ostalim uslovima. Je li vam jasno?"

Olimi klimnu glavom. "Ser."

"Dobro." Ministar se naže preko ograde i pogleda prema površini koja se nalazila dvadeset kilometara ispod njih. Vrtlog svetlosti kovitlao se oko nekoliko traka. "Izgleda da je došlo do zakrčenja kod one kapije. Ali ovo je ionako razdoblje briga i glavobolje. Mesec Dobrog čoveka." Okrenuo se prema Olmiju. "Srećno. Ili kako nam to Eld nalaže: Neka vam Zvezda, Sudbina i Pneuma budu naklonjeni."

"Hvala, ser."

Sišao je s platforme i napustio komoru, a zatim se spustio liftom niz dugačak vitak toranj do Središnjeg grada, gde se pobrinuo da poslovi ne trpe za vreme njegovog produženog odsustva.

Ovaj zadatak predstavljao je veliku čast i prednost. Povratak u Čičak bio je zabranjen iz bilo kog razloga koji nije bio od životne važnosti za Nexus. Olmi nije bio tamo više od četiri stotine godina.

S druge strane, ovo je mogao biti i veoma opasan zadatak - posebno ako se ima u vidu onako nepotpuna informacija. Da bi obezbedio uspeh ove misije odlučio je da povede jednog Franta sa sobom.

Ako su se u Čičku nalazili ljudi koji nisu gradski otpadnici - što bi bilo najverovatnije objašnjenje - odakle su onda poticali?

Odviše ograničeno i nepotpuno da bi mogao da bude spokojan.

1. April 2005.

U prvoj fazi putovanja u putničkoj kabini dugačkog šatla, Patricija Vaskez je na video monitoru posmatrala Zemljinu kuglu prošaranu oblacima. Pred samo ukrcavanje kamere postavljene u pristaništu šatlodroma prikazale su joj dugačke valde koji su, manevrišući, dopremali ogroman tovar iz pristaništa i predavali ga u spremne krake LOT-a - letelice za orbitalni transport - kao kada bi dva pauka pregovarala oko muve zapletene u mrežu. Čitava ova operacija trajala je jedan sat, a njen spori, omamljujući tok odvrćao je Patriciji misli sa okolnosti u kojima se nalazila.

Kada je došao red na nju, nakon što je stupila u putnički mehur kojim se prebacila onih desetak metara što su je delili od ulaza u LOT, morala je da zapne iz petnih žila kako bi zadržala spokojan izgled. Mehur beše načinjen od providne plastike, tako da nije osetila klaustrofobiju - naprotiv. Mogla je da oseti neizmernost crnila iza svemirske letelice, ali nije uspevala da razazna zvezde. One su bile zasenjene Zemljinim sjajem i blistavo osvetljenim površinama LOT-a, nizovima nagomilanih tankova, kugli i prizmi u aluminijumskoj ambalaži.

Posada LOT-a, sastavljena od tri muškarca i dve žene srdačno ju je pozdravila u tunelu dok se ukrcavala, a zatim su je odveli do sedišta odmah iza njihovih mesta. Sa te osmatračke tačke pružao joj se jasan, neposredan vidik, tako da je sada bila u prilici da gleda neprestano svetlucanje zvezda. Izgledalo je da se svemir - viđen ovako u okvirima video monitora - prostire kroz spajanje sa beskonačnim hodnicima između zgusnutih zvezda. Imala je utisak da bi mogla da krene bilo kojim od tih hodnika i da se izgubi u izmenjenoj perspektivi.

Još je na sebi imala crni kombinezon koji su joj dali u Floridi, pre samo šest časova. Osećala se prljavo. Njena kosa iako skupljena u punđu bila je mestimično razbarušena. Mogla je da oseti miris vlastitog nemira.

Posada je lebdela oko nje izvodeći poslednje provere i učitavajući podatke u ploče i procesore. Patricija je posmatrala njihova

raznobojna odela - žene su bile u crvenom i plavom, a muškarci u zelenom, crnom i sivom - i pitala se, dokona, koji su im činovi i ko tu zapoveda. Sve je delovalo neusiljeno efikasno bez ikakvih nijansi u glasu ili manirima kao da su u pitanju civili. To, naravno, nije bio slučaj.

LOT beše registrovan kao nenaoružana vojna letelica - što je bilo posledica mera ograničenja posle Male smrti. Pripadala je grupi od desetak novih letelica kanstruisanih u Zemljinoj orbiti posle pojave Kamena i bitno se razlikovala od letelica koje su opsluživale Odbrambene orbitalne platforme Udruženih svemirskih snaga. Bila je veća i sposobna da prelazi znatno veća rastojanja. Prema važećem sporazumu nije mogla da prevozi tovar na OOP.

"Krećemo kroz tri minuta", oglasi se kopilot šatla, jedna plavuša čije ime Patricija već beše zaboravila. Ona dotače Patricijino rame i osmehnu se. "Kroz pola sata, otprilike, nastaće fertutma. Ako ti je potrebno piće ili, pak, kupatilo, sada je čas za to."

Patricija zavrte glavom i takođe se osmehnu. "Sve je u redu."

"Dobro. Devica?"

Patricija je pogleda zaprepašćeno.

Htela je da kaže: "Da li ti je ovo prvi let?" objasni druga žena. Patricija je njeno ime zapamtila - zvala se Rita, baš kao i njena majka.

"Naravno", reče Patricija. "Zar bih inače sedela ovde ponašajući se kao krava u klanici?"

Plavuša se nasmeja. Pilot Džejms ili Džek - pogleda je preko ramena svojim divnim zelenim očima. Glava mu beše uokvirena opasačem i mačem Oriona. "Opusti se, Patricija", reče on. Delovao je tako spokojno. Gotovo su je postideli svojom profesionalnom sigurnošću. Bili su to svemirski vuci, koji su svojevremeno radili na orbitalnim platformama u blizini Zemlje, a sada ovde, prelazeći razdaljinu između Zemlje, Meseca i Kamena. A ona beše samo jedna mlada žena, netom izvučena sa univerziteta, koja nikada u svom životu nije izbivala izvan države Kaifornije - sve do putovanja na Floridu radi ovog leta šatlom iz Svemirskog centra Kenedi.

Pitala se šta njeni otac i majka sada rade, kod kuće u Santa Barbari. Gde li su je videli u svojoj uobrazilji? Oprostila se od njih pre

samo nedelju dana. Još je osećala žiganje u stomaku pri pomisli na nekoliko poslednjih zajedničkih trenutaka sa Polom. Njegovo pismo će stići do nje, to beše zajemčeno preko adrese APO-a. Ali šta je ona mogla da mu saopšti u uzvratnoj poruci? Najverovatnije ništa. Vreme koje je, prema nekim procenama, trebalo da provede u svemiru iznosilo je najmanje dva meseca.

Osluškivala je hućanje i predenje mašinerije LOT-a. Čula je pumpe za gorivo, tajanstvenu buku, grgoljanje koje kao da je dolazilo od velikih vodenih mehurova koji su pucali tamo iza putničkih kabina, a zatim i oštar zveket pomoćnih motora koji su odvojili letelicu od šatla.

Počeli su da rotiraju, s tim što se osa nalazila negde blizu sredine učaurenog tovara, pričvršćenog tamo gde bi se inače nalazio rezervni heksagonalni tank sa gorivom. LOT je poskočio od potiska aktiviranog prvog motora. Ona plavuša, i dalje izvan svog sedišta, spustila je noge na stražnju pregradu, malo savila kolena prilikom dodira sa njom i dovršila svoju sekvencu na procesoru.

A onda se svi zakopčaje i privezaše za sedišta.

Do aktiviranja drugog motora došlo je petnaest minuta kasnije. Patricija je sklopila oči, ugnezdila se u svom ležaju i vratila se poslu koji je odložila bila pre više od dve nedelje. Sada su joj Fraktur-simboli paradirali u svesti, razdvojeni njenim vlastitim tipom označavanja, koji je izmislila još u dobu od deset godina. Nikada joj nije bio potreban papir u početnim fazama rada. Nije bilo nikakve muzike - obično je slušala Vivaldija i Mocarta za vreme rada - ali je ipak uspela da uroni u more apstrakcija. Ruka joj mahinalno posegnu za paketićem muzičkih žetona i kompjuterskim stereo-kasetofonom u njenoj maloj torbi.

Posle nekoliko minuta otvorila je oči. Svi su bili u svojim sedištima i netremično posmatrali tablu sa instrumentima. Pokušala je da malo odspava. Pre no što će utonuti u dremež još jednom je ukratko razmotrila svoje Veliko pitanje:

Zbog čega je upravo ona bila izabrana sa spiska matematičara, koji je morao biti dugačak barem nekoliko metara. To što je osvojila Nagradu polja nije, činilo se, bio dovoljan razlog. Bilo je drugih matematičara sa daleko većim iskustvom i ugledom.

Hofmanova joj, zapravo, nije pružila uverljivo objašnjenje. Samo joj je rekla: "Idete na Kamen. Sve što je potrebno da znate nalazi se tamo, i to tako razvrstano da mi nije dopušteno da vam dajem na uvid dokumenta dok ste ovde na Zemlji. Moraćete đavolski puno materijala da proučite. No, ja sam ubeđena da će za um kakav je vaš to predstavljati veličanstvenu zabavu."

Patricija je znala da njena stručnost nije mogla imati nikakvu praktičnu primenu, no njoj se upravo to i dopadalo. Nije sumnjala u svoju nadarenost. Ali sama činjenica da su se zanimali za nju - da su možda odista želeli da saznaju nešto više o njenom radu (ili načinu na koji je to ona izrazila u svojoj doktorskoj disertaciji, Negravitaciona zakrivljenost n-prostornih referencijalnih okvira: jedan mogući pristup vizuelizaciji superprostora i sažimanje verovatnoća) činilo je da bude još nervoznija.

Pre šest godina, profesor matematike na Stenfordu rekao joj je da su jedina bića koja bi u potpunosti mogla da shvate njen rad - bog ili vanzemaljci. U tamnom sanjivom udaljavanju od buke LOT-a i onog osećaja u stomaku koji se stalno peo naviše, razmišljala je o Kamenu. Vlade koje su sudelovale u ovom projektu nisu obeshrabrivale spekulacije ali, s druge strane, nisu obezbeđivale gorivo koje bi raspirilo vatru. Rusi, kojima je tek prošle godine dozvoljen pristup na Kamen, nejasno su nagovestili ono što su njihovi istraživači tamo videli.

Astronomi-amateri - i nekoliko civila profesionalaca do kojih nisu stigli vladini agenti - ukazali su na tri pravilne dužinske trake i neobične jame na polovima, kao da se Kamen okretao na kakvom strugu.

Ishod je bio - svako je znao da je posredi velika novost - možda najveća vest svih vremena.

Stoga nije neverovatno što joj je Pol, povezavši nekoliko nesvakidašnjih činjenica, rekao da veruje kako ona odlazi na Kamen. "Tvoj um je naprosto odviše čudan da bi mogla da ideš bilo gde drugde", rekao joj je.

Bogovi i vanzemaljci. Ipak, uspela je malo da dremne.

Tek što se probudila, na trenutak je ugledala Kamen kada je LOT skliznuo kružnom putanjom ulazeći u manevar pristajanja. Gotovo da

se nije razlikovao od fotografija koje je viđala po novinama i magazinima - pasuljastog oblika, tri puta duži nego širi u promeru središnjeg dela, sa dubokim i čestim kraterima između glatkih, veštački izdubljenih traka. Imao je devedeset i jedan kilometar u prečniku na najširem delu. Bio je dve stotine devedeset i dva kilometara dugačak. Kamen: nikl i gvožđe, i nimalo jednostavan - kako bi se na osnovu ovih prostih podataka moglo zaključiti.

"Približavamo se južnoj polarnoj osi", oglasi se ona plavuša. Okrenula se u stolici da bi bacila pogled na Vaskezovu. "A sada sledi jedno kratko predavanje za slučaj da ti to već nisu ispričali. Slepac vodi slepca, dušo." Značajno je pogledala svoje kolege. "Najpre, nekoliko činjenica i brojeva bitnih pre svega za navigatore. Obrati pažnju da Kamen rotira samo oko svoje duže ose. To nipošto nije iznenađenje - svako to zna. Ali rotacija traje sedam minuta ili tako nešto..."

"Svakih 6,824 minuta", ispravi je Džejms ili Džek.

"To znači", produži plavuša nimalo zbunjena, "da bi bilo šta što nije pričvršćeno na spoljašnjoj površini odletelo odatle priličnom brzinom te stoga tamo ne možemo da pristanemo. 'Moramo da idemo na pol.'"

"Ima li unutra materijala?" upita Patricija.

"Još kako, ako čuvaju sve - i svakog - što smo dopremili ovamo u poslednjih pet godina", reče Džejms ili Džek.

"Kamenov albedo odgovara bilo kom od silikatnih asteroida. Očigledno je da je to nekada i bio. Evo južnog pola", reče Rita.

U središtu velikog polarnog kratera nalazilo se jedno ulegnuće - posve sićušno, sudeći prema razmerama samog Kamena, ne dublje od kilometra i jedva tri do četiri kilometra široko.

Nije bilo teško uočiti Kamenovu rotaciju. Dok je LOT usklađivao svoj kurs sa Kamenovim i započinjao prilaženje duž ose, onaj krater se uvećao, otkrivajući razne pojedinosti. Nimalo iznenađena, Patricija opazi da je njegovo dno označeno plitkim šestouglima slično saću.

U samom središtu ulegnuća zapažao se crni krug, prečnika oko sto metara. Jedna rupa. Ulaz. Postajala je sve veća, ne gubeći pri tom nimalo od svog neprozirnog crnila.

LOT skliznu u tu rupu.

"Moramo da zadržimo naš trenutni položaj oko pet minuta dok rotirajuće pristanište ne dostigne odgovarajuću brzinu", reče Džejms ili Džek.

"Jesmo li sve ovo mi načinili?" upita Patricija glasom u kome se osećala neverica. "Za samo pet godina?"

"Ne, dušo", odgovori plavuša. "To je već postojalo tu. Sigurna sam da si čula da je Kamen iznutra šupalj i da ima sedam komora. Imamo unutra priličan broj ljudi i hiljadu tona opreme. Veruj mi da bismo dali zenice očiju svojih samo da vidimo šta oni, tako im Boga, rade i šta su već otkrili. Ali ovde naše znanje prestaje, a pored toga, strogo nam je naređeno da ne širimo nikakve glasine. Tebi one neće biti ni potrebne."

"Prošlo je sedam minuta od kako primamo signal za pristajanje", reče Džejms ili Džek. "Očekujemo glasovnu vezu svakog sekunda."

Radio je zašumeo. "LOT tri-sedam", začuo se smiren muški tenor. "Prvo pristanište je zarotirano. Krenite napred brzinom od jednog metra u sekundi."

Rita okrete prekidač i LOT-ovi reflektori se upališe delimično osvetljavajući unutrašnjost sivog cilindra koji se nadnosio nad letelicom. Ispred njih iskrснуše četiri reda svetala koja su blago treperila talasajući se napred-nazad, dok je rotirajuće pristanište podešavalo svoju brzinu. "Idemo." LOT je sporo napredovao.

Patricija klimnu glavom čvrsto stisnuvši ruke u krilu. Udar se teško mogao i osetiti kada su motori LOT-a proizveli zveket koji se razlegao unaokolo i zaustavili letelicu unutar tunela. Jedan ulaz se otvori ispred broda i tri čoveka u svemirskim odelima uploviše u vidokrug vukući neke kablove. Koristili su potisne mlazne motore svojih odela da bi obleteli LOT i pričvrstili ga za podlogu.

"Zakačeni ste, LOT tri-sedam", reče glas preko radija nekoliko minuta kasnije. "Dobro došli na Kamen!"

"Hvala", uzvratila Džejms ili Džek. "Imamo veliki tovar u bunkeru i dragocenu robu u prednjem delu. Pažljivo s njom."

"Stranu ili domaću?"

"Domaću. Najbolja kalifornijska loza."

Patricija nije bila sigurna da li su mislili na pošiljku vina ili na nju.

Bila je suviše nervozna da bi to proverila.

"Sve je jasno."

"Ima li još kakva tajna koja bi procurela do nas, vodiču?" upita plavuša.

"Moji ljudi zahtevaju da se bunker isprazni u roku od pet minuta."

"Vreme je podešeno."

"Još neka tajnica. Pa, da vidimo. Zbog čega je gavran kao pisaći sto?"

"Kopile. Zapamtiću ti ovo", reče Džejms ili Džek. Isključio je mikrofona i otisnuo se iz svog sedišta kako bi pomogao Patriciji da razveže kaiševe. "Svi ćete kao zaliveni", reče on vodeći je ka hodniku na čijem kraju se nalazio poklopac otvora. "Prepuštam vas njihovoj usrdnoj milosti. Obećajte nam da ćete... jednog lepog dana", očinski ju je potapšao po ramenu... "kada sve ovo bude završeno i kada budemo evocirali uspomene u nekom baru u Sausalitu..." široko se osmehnuo svestan i sam koliko je takva slika smešna, "da ćete nam ispričati šta se ovde, do đavola, dešavalo, i to korak po korak. Prežvakavaćemo to posle do kraja života."

"Zbog čega mislite da će oni meni to reći?" upita Patricija.

"Šta? Zar ti ne znaš?" uzviknu Rita, koja im se pridružila kod izlaza. "Pa ti si velika zverka. Treba da sačuvaš njihovu kolektivnu košnicu."

Patricija se pope u transportni mehur i oni zatvoriše vrata za njom. Posmatrajući kroz vizir poklopca mogla je da uoči izraz bezmalo proždrljive radoznalosti na njihovim licima. Poklopac komore se klizeći otvori i dva čoveka u svemirskim odelima priđoše da bi odvojili onaj mehur od LOT-a. Prenoseći je od ruke do ruke prebacili su je kroz kružni otvor do tamnosive površine pristaništa.

2.

Dvadeset pet kilometara ispod ose, Kamenovo obrtanje proizvodilo je silu od šest desetina g. Geri Lenijer je svakodnevno koristio ovu okolnost za izvođenje gimnastičkih vežbi koje bi mu na Zemlji bile teške ili čak nemoguće. Njihao se nazad i napred, silovito ispuštajući vazduh i hripajući, držeći noge spojene i ispravljene, potiskujući telo visoko iznad paralelnog razboja i jame od belog peska. Sa lakoćom se izvijao i ponovo zauzimao početni položaj. Bilo mu je gotovo isto toliko lako da zanjiše noge u vazduhu, obrne ih i sve to izvede u suprotnom smeru.

Ove vežbe pročišćavale su mu um od svega ostalog - barem za nekoliko minuta - i vraćale ga u dane kada je bio gimnastičar u koledžu.

Kamenova prva komora, posmatrana u poprečnom preseku, ličila je na širok cilindar koji je imao pedeset kilometara u prečniku i trideset kilometara duž dna. S obzirom na to da su prvih šest komora Kamena bile šire u prečniku nego duže, podsećale su na duboke doline te su tako ponekad i nazivane.

Lenijer zastade za trenutak sa nožnim prstima ispruženim zajedno i podiže pogled prema cevi sa plazmom. Prstenovi svetlosti prolazili su kroz jonizovan gas tek nešto gušći od bezmalo vakuuma oko njih, jezdeći duž ose od jedne bušotine do suprotne strane komore takvom brzinom da je oko videlo njihovo paljenje i gašenje kao neprekinutu šuplju osovinu ili cev. Cev sa plazmom i njeni izdanci u ostalim komorama - obezbeđivala je celokupnu svetlost za unutrašnjost Kamena tokom poslednjih dvadeset vekova.

Spustio se na peščanu postelju i obrisao ruke o trenerku. Činio je ovo sat vremena - ne više - kad god bi mu obaveze dopuštale, što nije bio baš čest slučaj. Njegovi mišići osećali su nedostatak Zemljine teže. Ako ništa drugo, privikao se na razređen vazduh.

Provukao je ruku kroz kratku crnu kosu. Lice mu je bilo bezizražajno dok je lagano napinjao i opuštao mišiće nogu da bi ih ohladio.

Očekivao ga je povratak u malu kancelariju u administrativnom

bungalovu, povratak potpisivanju odobrenja za korišćenje materijala i opreme za različite eksperimente, nadziranju smena naučnih timova u pet prenatrpanih laboratorija, raspoređivanju opreme i utvrđivanju vremena korišćenja centralnog procesora... povratak blokovima memorije i informacijama koje su dolazile iz druge i treće komore...

Bilo je i teškoća bezbednosne prirode: neprestane žalbe ruskog tima zbog ograničenog pristupa informacijama i postrojenjima.

Zaklopio je oči. Mogao je da izađe na kraj sa svim tim stvarima. Hofmanova ga je jedanput nazvala rođenim upravnikom i on to nije poricao - rukovođenje ljudima, posebno sjajnim, sposobnim ljudima beše njegov poziv.

No, vratiće se i jednoj sićušnoj figuri u gornjoj ladici svog pisaćeg stola. Ta figurica mu je simbolizovala sve što je bilo čudnovato u vezi sa Kamenom.

Posredi je bila vrlo životna, trodimenzionalna slika čoveka, zatvorena u jedan kristalni blok. U postolju bloka, visine nekih dvanaest centimetara, urednim zaobljenim slovima bilo je ugravirano jedno ime: KONRAD KORZENOVSKI.

Korzenovski je bio glavni inženjer na Kamenu pre šest stotina godina.

Sve je počelo tamo - u onoj bibliotečkoj zveri i sama pomisao na nju pretela je da ga proguta. Znanje uskladišteno u njoj svakog dana otkidalo je komadić njegove ljudskosti tanjeći ga do tačke kidanja, potiskujući ga sve bliže nekoj vrsti lične krize. Nije bilo nikakvog načina - bar ne još - da ovlada onim što je saznao. To je važno za njega i samo za još deset drugih ljudi. Uskoro će doći i jedanaesta osoba.

Osećao je sažaljenje prema njoj.

Gimnastičko vežbalište nalazilo se na pola kilometra od kompleksa naučnog tima na sredokraći između tog kompleksa i ograde od bodljikave žice, koja je označavala granicu preko koje niko nije mogao ići, bez pratnje i bez zelene značke.

Dno doline prekrivao je mek peskovit sloj tla, koji, iako suv, nije bio prašnjav. Nekoliko kržljivih busena trave raslo je tu i tamo iz tla, no najveći deo prve komore beše neplodan.

Sam kompleks, jedan od dva u prvoj komori, podsećao je na

drevni rimski logor sa zemljanim bedemom i suvim kanalom koji je okruživao zgrade. Povrh bedema, na stubovima postavljenim na svakih pet metara, bili su montirani elektronski senzori. Sve ove mere predostrožnosti poticale su iz dana kada se s pravom moglo sumnjati da u komorama još ima Kamenjara, te da bi oni mogli predstavljati određenu opasnost. Po sili navike - kao i zbog toga što spomenuta mogućnost nikada nije bila do kraja isključena - mere predostrožnosti su se i dalje održavale.

Lenijer pređe preko čvrstog drvenog mosta koji je savladivao kanal i, popevši se uz nekoliko stepenika do vrha bedema, mahnu svojom karticom ispred čitača montiranog na jednom od stubova.

Prošao je pored muških i ženskih baraka i stupio u administrativni bungalov; u prolazu lupnuo je prstom po stolu En Blejki. Već više od godinu dana En je radila kao njegova sekretarica i pomoćnik u opštim poslovima. Okrenula se u svojoj stolici i posegla za memorijskom pločom.

"Geri..."

Odmahnuo je glavom i ne pogledavši je i nastavio da se penje stepeništem. "Još pet minuta", reče on.

Stigavši na drugi sprat gurnuo je svoju karticu u pregradak za proveru na vratima kancelarije, pritisnuo palčeve na malu ploču i ušao unutra. Vrata su se automatski zatvorila za njim. Svukao je trenerku i košulju i odenuo plavi kombinezon kakav su nosili svi članovi naučnog tima.

Kancelarija je bila pedantno uređena, ali je i dalje izgledala pretrpana. Jedan mali sto ručno izrađen od ambalaže tankova sa LOT-a beše stešnjen između hromiranih limenki ispunjenih rolnama papira. Uzana polica sa pravim knjigama visila je do stalaža s blokovima memorije, pričvršćenih iza čvrstih, alarmom opremljenih plastičnih ploča. Karte i dijagrami behu zalepljeni na zid.

Jedan širok prozor gledao je na zgrade kompleksa. Iz pravca severa, preko goletnog dna doline sazdanog od prašine, peska i kržljave trave, pomaljalo se u daljini masivna siva površina poklopca komore.

Seo je na laku upravničku stolicu i podigao noge na prozorsku dasku. Njegove tamne oči potcrtane borama od umora, bile su

usredsređene na udaljenu tačku visoko gore i malo udesno, gde je cev sa plazmom ulazila kroz poklopac. Bilo je teško kroz difuzni sjaj cevi razaznati sto metara široku bušotinu, koja se kroz poklopac probijala u drugu komoru. Bušotina se na drugom kraju završavala rupom, na pet kilometara iznad atmosfere komore.

Kroz dva minuta isteći će njegovo slobodno vreme. Sredio je ploče i procesore, pregledajući listu zadataka i obaveza koji su ga očekivali danas, mentalno se pripremajući da bude bog i batina.

Opazio je prljavštinu ispod jednog nokta. Uklonio ju je drugim noktom.

Kada bi samo mogao da objasni one proste stvari: figuricu, bodljikavu žicu upotrebljenu za postavljanje ograde, grede iskorišćene u izgradnji mosta preko kanala - sve bi došlo na svoje mesto.

Kamen bi se sam objasnio.

Jedina objašnjenja kojima je u ovom času raspolagao bila su odviše neverovatna da bi ih zdrav razum mogao prihvatiti.

Njegova linija za vezu zazuja.

"Da, En."

"Jesi li sada na dužnosti, Geri?"

"Tačno tako."

"Imamo poruku od onih iz rupe. Približava se jedan LOT."

"Naš spasitelj?"

"Pretpostavljam."

Hofmanova je rekla da je ta mlada žena važna, a reč savetnice bila je jedna od retkih stvari u koje je Lenijer mogao istinski da se pouzda. Tokom četiri godine, od one večeri na zabavi, saznao je veoma mnogo o politici - unutrašnjoj i spoljašnjoj, kao i o načinima na koje su narodi izlazili na kraj sa svojim krizama. Shvatio je koliko je Hofmanova zaista bila izuzetna ličnost: sposobna, sa nepogrešivom intuicijom.

Ali na toj istoj zabavi krvavo je pogrešila u pogledu jedne stvari. Pojava Kamena nije označila dolazak tuđina, barem ne u bukvalnom smislu te reči.

Uzeo je dve škriljčane ploče i jedan procesor. "Ima li još šta?" upita on stojeći pored Eninog stola.

"Sitnice", reče ona dodajući mu jednu kocku sa porukama.

Od bezmalo okomite padine poklopca stalno je dopirao blag prohladan povetarac. Ponekad je padao i sneg, gomilajući se u smetovima podno zida od nikla i železa. Ulaz u dizalicu, jedan savršen polukružni luk, bio je izveden od asteroidnog materijala, baš kao i svi tuneli, pomoćni prolazi i bušotine Kamena, najverovatnije uz pomoć fuzione baklje velike snage i efikasnosti. Zidovi kratkog hodnika bili su uglačani i sjajni, a Kamenjari su ih izgravirali pomoću kiselina, stvorivši trouglaste Vindmaštatenove obrasce, prošarane kamenim troilitskim intarzijama.

Dizalica je imala cilindričan oblik, s prečnikom od deset i visinom od pet metara, i korišćena je kako za prevoz osoblja tako i tereta. Duž perimetra nizale su se drške, a u pod su bile usađene kopče za vezivanje. Kretala se duž okomitog tunela do platformi koje su okruživale spoljašnju rupu bušotine. Dok se dizalica uspinjala, njena ugaona brzina se smanjivala, slabeći centrifugalnu silu rotacije Kamena. U trenutku dospevanja u blizinu otvora bušotine, obrtanje je proizvodilo samo jednu desetinu jednog procenta g.

Putovanje je trajalo deset minuta. Dizalica je lagano smanjila brzinu i zaustavila se. Vrata otvora na suprotnom zidu blesnuše otkrivajući jedan tunel pod pritiskom, koji je vodio do platformi.

Popevši se u električna rudarska kolica, jedna od dvadesetak koliko su dopremili sa Zemlje, Lenijer se ostatak puta prevezao po magnetskim šinama.

Kolica se uz škripu zaustaviše i Lenijer produži lebdeći, napredovao je tako što se hvatao za konopce - povodce.

Prva spuštanja u otvor bušotine bila su riskantna. U to vreme u rotirajućim pristaništima nije bilo nimalo pogonske energije, a osvetljenje beše veoma slabo. Piloti LOT-a nebrojeno su puta dokazali svoju veštinu. Prvi istraživači u svemirskim odelima pokazali su veliku hrabrost kada su napustili letelicu i približili se zidovima otvora bušotine, koji su rotirali brzinom od oko tri četvrtine metra u sekundi. Sada kada su pristanište i oprema platformi bili obnovljeni i vraćeni u ispravno stanje, proces prelaženja bio je znatno lakši.

Tri pristaništa bila su jednostavna, masivna i efikasna. Cilindri unutar rupe rotirali su podudarajući se sa obrtanjem Kamena, s tim

što je svaki od njih postizao ubrzanje poput rotora u džinovskom elektromotoru.

Jedan inženjer u kabini ispod prvog pristaništa kontrolisao je sva tri, otvarajući i zatvarajući ulaze, koordinirajući istovarivanje robe i putnika.

Inženjerski timovi potpuno su preuredili platforme opremivši ih radionicama u uslovima bezmalo bestežinskog stanja i mašinskim radionicama. Na ovom mestu proveravan je glomazni teret, vršeno prepakivanje, a potom je on ili transportovan dizalicama do dna doline ili prebacivan duž ose do sledeće rupe i komore.

Lorens Hajneman, upravnik inženjerskog tima, razgovarao je sa jednom vitkom tamnokosom mladom ženom na platformi prvog pristaništa kada se Lenijer pomolio iz otvora. Stajali su u širokom krugu svetlosti, s rukama na konopcima, posmatrajući otvaranje velikih vakuumskih vrata koja su otkrila prizor zapakovanog tovara LOT-a, položenog na grede. U odnosu na njega izgledali su kao patuljci.

Hajneman, zdepast, kratko podšišan i mišićav vazduhoplovno-svemirski tehničar iz Floride, široko se osmehivao i nešto objašnjavao onoj mladoj ženi. Kada se Lenijer približio, Hajneman se okrenu, uzdiže jedan dlan i blago klimnu glavom u njegovom pravcu. "Patricija, ovo je Geri Lenijer, nešto poput šefa u civilstvu. Geri, da ti predstavim gospođicu Patriciju Luizu Vaskez." Zavrteo je glavom i odhuknuo izražavajući zadovoljstvo.

Lenijar joj pruži ruku. Bila je majušna i lepa na delikatan način. Ovalno lice, svilasta tamnosmeđa kosa, tanki zglobovi, vižljaste noge, široki kukovi za njen stas: sve u svemu žena nepraktičnog izgleda, prođe mu kroz glavu. Ispod širokih pravougaonih očiju, crnih baš kao i njene, i malog, oštrog nosa stiskala je usne u tanku crtu. Izgledala je uplašeno.

"Počašćen sam", reče Lenijer. "Lari, kaži mi šta si joj do sada ispričao?"

Hajneman izvrda odgovor hitro skrenuvši pogled na stranu. "Patricija, ja sam za sada samo nosilac plave značke, a čuo sam da ćete vi dobiti zelenu. Geri se pribojava da vam možda nisam saopštio kakve neznalačke pretpostavke koje mogu pasti na pamet

nevoljniku, veđito vezanom za osu. Govorio sam joj samo o ovom nivou operacija, kunem se." Uzdigao je desnu ruku a levu položio na grudi. "Geri, pročitao sam par članaka koje je ova dama objavila u pola tuceta matematičkih i fizičkih žurnala. Pa, ona je fantastična."

Na njegovom licu, međutim, lebdelo je jedno pitanje koje je Lenijer bez po muke protumačio. Šta do đavola ona radi ovde?

"I ja sam to čuo." Pokazao je prstom prema istovarenoj robi. "Šta je ono?"

"Moja ulaznica za zelenu značku, konačno", reče Hajneman. "Reklo bi se po transportnim papirima da je to cevobob. A V/STOL stiže sa sledećim LOT-om kroz nekoliko časova."

"Onda se pobrini da ga raspakuju i utvrdi koju ćemo vrstu modifikacije morati da načinimo."

"Važi. Drago mi je što sam vas upoznao, Patricija." Napravio je nekoliko koraka, a onda se zaustavio i polako okrenuo sa izrazom zbunjenosti na licu. "Ono o čemu pišete za mene je više hobi, budući da daleko prevazilazi moju stručnost." Uzdigao je obrve pun nade. "Možda ćemo kasnije, ipak, moći malo više da razgovaramo kada dobijem zelenu značku?"

Patricija se osmehnu i klimnu glavom. Ekipe muškaraca i žena u sivim kombinezonima već su se skupljale oko tovara, kao mravi koji opslužuju svoju kraljicu. Hajneman im se pridruži izvikujući naređjenja.

"Gospođice Vaskez...", zausti Lenijer.

"Sasvim je dovoljno Patricija, verujte. Nisam previše zvanična."

"Nisam ni ja ako to nešto znači. Ja sam koordinator naučnog tima."

"Gospodin Hajneman mi je već rekao. Imam tako mnogo pitanja... gospodine Lenijer, Geri, da li je ovo stvarno svemirski brod, zvezdani brod, čitava ova stvar?" Široko je izmahnula rukom usled čega su joj se istog časa stopala odvojila od tla.

"Jeste", reče on osećajući poznato, čudnovato zadovoljstvo. Iako ga je Kamen u poslednjih pet godina bezmalo doveo do ludila svojim beskrajnim slojevima iznenađenja i šokova, i dalje ga je voleo.

"Odakle dolazi?"

Lenijer uzdiže ruke i zavrte glavom. Vaskezova iznenada opazi

koliko je on izgledao iscrpljen što je u izvesnoj meri ohladilo njeno ushićenje.

"Kao prvo, uveren sam da želite da se odmorite i sredite. Pogodnosti koje imamo u dolini - na dnu ove komore - sasvim su pristojne. Potom možete da posetite našu kafeteriju, upoznate nekolicinu naučnika iz našeg tima i doznate ponešto. Korak po korak."

Vaskezova ga je ljubopitljivo posmatrala. Njene neobične oči doprinosile su da ovo ispitivanje deluje manje simpatično, pa čak i agresivno. "Da li nešto nije u redu?"

Lenijer uzdiže veđe i skrenu pogled na stranu. "Imamo jedan izraz za ono šta ovo mesto čini čoveku. Zovemo to postajući 'skamenjen'. Ja sam naprosto malko skamenjen, i to je sve."

Obazrela se po platformi i iskušala centrifugalnu silu, odbacivši se vrhovima prstiju nekoliko centimetara uvis. "Izgleda mi tako poznato", reče ona. "Očekivala sam od jedne tuđinske tvorevine da bude tajanstvena, no ovde mogu da prepoznam gotovo sve, baš kao da je sagrađena na Zemlji, našim rukama."

"Pa", reče Lenijer. "Hajneman i njegovi ljudi dosta toga su uradili ovde. No, ipak neka vam svest ostane širom otvorena. Sledite me i spustićemo se na dno prve komore. Pomažite se konopcima. I, ukoliko Lari to već nije uradio, dozvolite mi da vam poželim dobrodošlicu na Kamen."

3.

Patricija je ležala na vazdušnom dušek u nastojeći da se ne pomera, kako ne bi izazvala škripu od trenja sintetičkih vlakana čaršava i vinila. Okružena tamom, bila je čista, zagrejana i sita - hrana u kafeteriji beše više nego jestiva. Bila je umorna, ali joj san nije dolazio na oči. U sećanju nizali su se prizori:

Trideset kilometara širok pod komore, šaren sivosmeđi pejzaž doline, zaptiven na oba kraja stenom i prirodnim metalnim zidovima, probijenim sjajnim cevima sa plazmom.

Posmatrala je čudnovatu perspektivu stojeći na rubu doline, kod ulaza u dizalicu, na nultom nivou, suočena s neizmernošću, s predelom koji je kilometrima unaokolo izgledao ravan i normalan, kao pustinja nekog sjajnog oblačnog dana. Gledajući, međutim, dalje na svaku stranu - u pravcu obrtanja i u suprotnom pravcu - videla je da krivina postaje izraženija. Činilo joj se kao da stoji ispod ogromnog zasvođenog mosta preko koga, kao kakva blistava mlečna reka, protiče cev sa plazmom. Pravo na severu tlo se uzdizalo zakrivljujući se da bi se konačno, gotovo neprimetno, spojilo s kružnim poklopcem. Pogled naviše otkrivao je iskrivljenost svih stvari kao kada se posmatra kroz riblje sočivo. Poklopac je prihvatao zagrljaj suprotne strane komore, dovršavajući krug iza cevi sa plazmom.

Kamen je i dalje bio aktivan, iako su ove komore napuštene pre mnogo vekova.

Lenijer nije odgovorio na mnoga pitanja, uveravajući je da je reč o 'procesu', odnosno da je najbolje da je pusti da sama vidi i doživi Kamen, korak po korak. "Inače", rekao je, "zbog čega biste poverovali našim rečima?" To je imalo smisla, no njoj se ipak činilo da je osujećena. Šta je to bilo tako tajanstveno? Kamen je bio veličanstven i zapanjujući, ali ne i nešto - barem koliko je do sada mogla da kaže - što bi izazvalo njeno profesionalno zanimanje. Obična fizika je, međutim, napredovala.

Sve je zapravo bilo jednostavno: uzmete jedan veliki asteroid stenu sa jezgrom od nikla i železa oko milijardu godina staru

komadinu materijala od koga je sazdana i vaša planeta - i gurnete ga u orbitu oko vaše planete. Izbušite sedam komora ali tako da sve ostanu povezane jednom osovinskom bušotinom, a zatim izrijete izvestan deo preostale zapremine praveći tunele, izlaze, depoe, skladišta i dizalice. Dopremite gore dodatne asteroide sazdane od ugljenika, odnosno nepostojanog leda i počnete da prenosite njihov materijal u komore. Pošaljite sve to na put u najdublji kosmos i eto!

Kamen.

Do sada je uspela da sazna nekoliko ključnih činjenica. Dna svih komora bila su povezana tunelom iskopanim kroz uneseni materijal asteroida. Najveći broj tunela predstavljao je deo razgranatog voznog transportnog sistema. U prvoj komori nije bilo voza zbog toga što je ona služila kao zona za rezervu i skladištenje, te nije često posećivana u vreme kada je Kamen bio naseljen. Sedma komora je očito služila sličnoj svrsi, što je imalo smisla - granične komore sa dublerskim ulogama kao amortizeri u slučaju oštećenja na srazmerno tanušnim krajevima asteroida. Debljina zida između poklopca prve komore i svemira na pojedinim mestima iznosila je svega nekoliko kilometara.

Ali bilo je nečeg neobičnog u vezi sa sedmom komorom. Osetila je to u Lenijerovom glasu i videla isto u izrazima lica onih koje je upoznala u kafeteriji. Tome je valjalo pridodati i glasine na Zemlji...

Na izvestan način, sedma komora je bila drugačija, značajna.

Do sada je upoznala petoro naučnika, od toga troje u kafeteriji: Robert Smit, visok čovek ptičjeg lika, s riđom kosom i očima oborenim naniže, koje su stvarale utisak da je tužan, stručnjak za formacije asteroida; Hua Ling, višljast i živahan član kineskog tima, fizičar - stručnjak za plazmu, koji je najveći deo vremena provodio u rupi bušotine južnog pola; Leonora Karolson, žena ovalnog lica, pedesetih godina, sivo-plave kose, uvek prijateljski raspoložena, sa senzualnim izrazom na licu, i teškim očnim kapcima okruženim borama smeha. Karolsonova je pozdravila Patriciju sa materinskom brižnošću. Patriciji je bilo potrebno nekoliko minuta da shvati da je ovo ona Leonora Karolson, laureat Nobelove nagrade, astrofizičarka koja je pre osam godina otkrila i delimično objasnila zvezde-dragulje.

Karolsonova je razumela Lenijerov mig da je njena dužnost da

Patriciji pokaže ženske odaje u ovom kompleksu. Bile su to dugačke barake od vlaknastih zidova, smeštene na severnom kraju četvorougaoanog bloka. Sobe behu male i oskudno nameštene, ali udobne na osoben način, budući da je sve bilo nekako lako i kompaktno. U salonu u zgradi Karolsonova joj je predstavila dva druga astronoma: Dženis Polk i Beril Valas, obe iz Abelovog kampa u Nevadi. Njih dve su se izležavale na kaučevima koji su izgledali kao da su sklepani od metalnih otpadaka iz radionice neke srednje škole. Polk je pre ličila na foto-model nego na astronoma, barem prema Patricijinim merilima. Čak i u kombinezonu, njena lepota rasne crнке bila je elegantna i nedodiriva, a izraz lica ne toliko osuđujući koliko skeptičan. I Valasova je izgledala prilično privlačno ali sa viškom od desetak kilograma. Činilo se da je nešto muči.

Karolsonova joj je skrenula pažnju na spisak imena društvene liste koji se nalazio pokraj glavnih vrata. "U naučnom timu imamo trideset žena i šezdeset muškaraca. Dva bračna para, četiri verenice..."

"Pet", dodade Patricija.

"I šest udatih, čiji su supruzi, međutim, na Zemlji."

"Ja sam jedna od tih. Iz ovoga proizlazi da za samce nema baš mnogo slobodne divljači. Ali, verena ili ne, kada staviš svoje ime na ovaj spisak, postaješ privlačan plen. Ima jedna stara izreka koju ovde valja malo preinačiti: 'Ne umači svoje pero u službeno mastilo.' Budući da ovde nema ničeg drugog do službenog mastila izvesno umakanje pera je neizbežno. Ali niko ne bi smeo da bude izložen neprijatnostima." Karolsonova pređe pogledom po Polkovoј i Valasovoј. "Je li tako, cure?"

"Raj", odgovori Polkova monotonim glasom podigavši pogled sa svoje škrljčane ploče i raširivši oči.

"Bolje nego na univerzitetu."

"Ako bude bilo kakvih problema", reče Karolsonova, "samo se obrati meni. Ja sam ovde najstarija ženska, barem po godinama."

"Biće sve u redu" odgovori Patricija.

Nikada nije bila baš neka društvena leptirica, sklona brzim i žestokim zanosima - koji su ionako ostajali bez uzvrata. Pa ipak, sa Polom u svojim mislima, to joj je ovde bila jedna od najmanjih briga.

Iako je - i ona se osmehnu u tami - ovaj Lenijer bio zgodan tip. Samo da nije onako zabrinut.

Patricija se pitala da li će i sama izgledati toliko zabrinuta kada sagleda celokupnu sliku.

Nesvesna da je zaspala, začula je zujanje alarma na svojoj komunikacionoj liniji. Prijatna žuta svetlost upalila se zajedno sa signalom. Zažmirkala je u pravcu golih; belih zidova i bez teškoća se setila gde se nalazi. Osećala se, u stvari, kao kod kuće, samo što je bila malo uzbuđena. Prebacila je noge preko ivice postelje.

Patricija nikada nije bila sklona avanturama. Planinarenje i logorovanje nisu izostali u njenom životu, no nikada nije težila aktivnostima u prirodi ako se izuzme biciklizam. Svakih šest do osam meseci postajala je strastveni biciklista, provodeći dva sata dnevno u vožnji oko univerzitetskog kompleksa. Taj poriv bi minuo posle nekoliko nedelja ustupajući mesto navici sedenja.

Uvek je imala puno toga da uradi u svojoj svesti ili na papiru. Umni rad mogao se upražnjavati gotovo na svakom mestu ali ne za vreme pentranja po vrletnim stazama ili kada ste bili umorni kao pas posle dugog hoda.

Ali ovde...

Ponekad noću, Kamen joj je postajao sve i svja. To osećanje nije joj bilo nepoznato, budući da je i matematičkim problemima pristupala sa istim žarom. Bila je razdragana, sa ubrzanim pulsom i živahna poput sasvim mlade devojke.

Kada je Lenijer zakucao na njena vrata, već je bila odevena i upravo je češljala kosu. Otvorila je vrata sasvim razbuđena.

Karolsonova je stajala iza njega. "Doručak?" upita Lenijer. U standardnom plavom kombinezonu naučnog tima, sa mnoštvom rajsferšlusa i dugmadi učinila mu se spretnijom nego prilikom prvog susreta.

Jasna bleđa svetlost cevi sa plazmom nikada nije varirala, bacala je tek jedva primetne senke ispod njihovih stopala dok su hodali. Kafeterija, koja se graničila sa jednom eksperimentalnom poljoprivrednom stanicom spremala je doručak za hiljadu petsto do dve hiljade četiristo ljudi po smenama. 'Noć' je za Patriciju trajala od šest 'ujutru' do dva 'popodne'. Lenijer se žalio na neredovan san;

Karolsonova je upravo završavala svoju smenu.

Dvadesetak članova naučnog tima tiskalo se oko video ekrana na jednom kraju kafeterije. Lenijer im se na kratko pridružio, a zatim se vratio dok su Karolsonova i Patricija u međuvremenu sele za sto sa svojim ručkom, odnosno doručkom. Jedan automatski kuvar isporučio je poslužavnike sa hranom: svaki segment na odgovarajućoj temperaturi, svako jelo iznenađujuće ukusno. Na jednom sifonu pokraj kuhinje nalazio se natpis koji je poručivao: 'Originalna voda sa Kamena - doživljaj koji se ne sme propustiti. H₂O sa zvezda!' Voda nije imala nekakav određen ukus ali nije bila neprijatna.

Lenijer je pokazao na grupu pored ekrana. "Fudbal", objasnio je. "Hant i Tan su u rupi bušotine spojili mikrotalase i spoljašnji povratni mrežni signal. Neka komercijalna stanica emituje posredstvom kodiranog signala utakmicu za svoje članove, a mi smo se zatekli u istom odeljku neba u kome je i taj satelit. Njih dvojica su dešifrovali signal."

"Nije li to protivzakonito?" upita Patricija onako uzgred, prebirajući po poslužavniku.

"Visina ima svojih preimućstava", reče Karolsonova. "Niko nikada neće podneti tužbu."

Ovde se mogao dobiti svež sok od pomorandže. Limunovo drvo uspevalo je pod svetlošću od cevi. Javorov sirup na njenom kolaču bio je, takođe, pravi, iako ne i domaće proizvodnje. Lenijer je primetio izraz iznenađenja na njenom licu.

"Kada nešto ne možemo da uzgajimo na Kamenu, tražimo da nam pošalju sa Zemlje, pod uslovom da to bude najboljeg kvaliteta. Transport je ionako toliko skup da je razlika u ceni koju kvalitet uslovljava samo delić procenta ukupnih troškova. Pored toga, ubedili smo ih da bi trebalo da se hranimo barem isto onako dobro kao podmorničari i radnici na Mesecu. Jedite sa uživanjem - ovo je doručak od dve stotine dolara."

Za vreme obeda Karolsonova je prijazno čavrljala, govoreći o poslu svog supruga na Zemlji. On je bio matematičar zaposlen u Uredu za nauku i tehnologiju Sjedinjenih Američkih Država. Lenijer

je bio ćutljiv. Patricija takođe nije puno pričala, ali je razmišljala o njemu, posmatrajući ga uglovima očiju kad god je bila sigurna da to niko neće primetiti. Njegove indijanske crte su je privlačile, ali su tamni kolotovi ispod očiju svedočili da nedeljama nije valjano spavao.

".. stvarno dobro za tebe", rekla je Karolsonova.

Patricija je pogleda belo.

"Svetlost iz cevi, znaš", ponovi, Karalsanova. "Posедуje sve što nam je potrebno, a nije škodljiva. Možeš danima da ležiš ispod nje, a da ne izgoriš. A ipak ćeš dobiti svoje sledovanje vitamina D."

"Oh", reče Patricija.

Karolsonova uzdahnu. "Geri, da li si ponovo imao one simptome."

Lenijer je delovao iznenađeno. "Kakve simptome?"

"Pazi na ovu devojkę." Karolsonova zadobova prstima po laganom metalnom stolu, načinjenom od ambalaže tankova sa LOT-a, kao i najveći deo nameštaja u ćitavom kompleksu. "Ćuvaj se njega, Patricija. To ti je jedan srcelomac."

Patricija zbunjeno pređe pogledom između njih. "Šta?"

"Idem sada da se odmorim", reče Karolsonova, uzimajući svoj poslužavnik. "Imaj to na umu, ništa više. Svakoj ženi u našem timu Geri je tiha patnja. Ali njegove misli su okrenute nekom tamo na Zemlji - nekom veoma važnom." Tajanstveno se osmehnula i krenula ka odeljku za pranje posuđa.

Lenijer je srknuo iz svoje šolje sa kafom. "Nisam siguran da vas je pravilno pročitala."

"Sasvim sigurno da nije."

"Hoće da kaže da sam odgovoran savetnici - Džudit Hofman."

"Upoznala sam je", reče Patricija.

"A ja se ne nalazim na društvenoj listi jer ovde ima previše posla koji moram da obavim, a ni blizu dovoljno vremena za to. Pored toga, moram da vodim računa o svom zvanićnom položaju." Iskapio je šolju i odložio je na sto.

"Ćovek bi pomislio da uz ovoliko inteligentnih ljudi unaokolo, zvanićan položaj ne treba da bude tako znaćajna stvar", reče Patricija. Osetila je koliko je ovo naivno istog ćasa kada je izustila poslednju reć.

Lenijer je sklopio ruke na stolu i pogledao je pravo u oči. Piljio je u nju sve dok nije skrenula pogled.

"Patricija, vi ste mladi i sve ovo vam možda izgleda veoma romantično, ali je zapravo krvavo ozbiljno. Radimo pod ugovorom za čije sklapanje su bile potrebne godine - ukoliko se uopšte može smatrati sklopljenim. Mi smo jedan međunarodni tim naučnika, inženjera u službi bezbednosti, a informacije do kojih dolazimo - pa ma šta da je posredi nisu nužno dostupne svakoj osobi na globusu, barem još ne za neko vreme. S obzirom na to da ćete vi imati pristup praktično svemu, morate biti posebno odgovorni - jednako odgovorni kao i ja. Molim vas da ne gubite vreme opterećujući se sa... Pa, savetujem vam da ne unosite ime na društvenu listu. U neko drugo vreme, na nekom drugom mestu, svakako bi mogle doći u obzir romanse i avanture. Ali ne i na Kamenu."

Sedela je ukrućeno, s šakama prepletenim u krilu. "Uopšte nemam nameru da se uvrstim u taj spisak", reče ona. Ne može se reći da joj je bila očitana bukvice, ali se ipak oneraspoložila.

"Dobro. Hajdemo da uzmemo vašu zelenu značku, pa da se provozamo dolinom." Odložili su poslužavnike u perlač i napustili kafeteriju. Lenijer je hodao nekoliko koraka ispred nje, očiju oborenih prema tlu dok su se približavali maloj zgradi u blizini severne strane bedema. Jedna zdepasta žena u crnom kombinezonu, sa zelenim kaišem i crvenim naredničkim trakama na rukama, otvorila im je vrata a zatim sela za sto načinjen, takođe, od metalne ambalaže. Počela je da ispunjava formulare. Kada je završila s tim otvorila je jednu zaključanu kutiju i odande izvukla zelenu značku sa obrisom Kamena otisnutim u uglu i uokvirenim srebrnastim krugom.

"Naše mere bezbednosti ovde su oštre, gospođice Vaskez", reče ona. "Potrudite se da zapamtite pravila. Zelena značka je velika odgovornost."

Patricija je dohvatila neizbrisivu pisaljku i potpisala značku, a zatim je pritisnula prste na jednu ID pločicu za proveru, radi uskladištenja u kompjutere bezbednosnog sistema. Žena joj prikopča značku za džep na grudima. "Drago nam je što ste sa nama. Ja sam Dorin Kanningam, šef bezbednosti Naučnog kompleksa broj jedan prve komore. Ukoliko budete imali bilo kakvih

pitanja ili problema, slobodno me potražite."

"Hvala vam", reče Patricija. Lenijer ju je izveo iz stražare i poveo uz stepenice bedema.

"Ako volite rekreaciju, imamo trkačku stazu koja se pruža po rubu unutrašnjeg perimetra ovog kompleksa, sa produžetkom do drugog kompleksa. Nedaleko odavde postoji i jedno gimnastičko vežbalište. Preporučujem vam srazmerno napornu rekreaciju kad god vam se ukaže prilika za to. Niska gravitacija je pomalo nezgodna za nas. Čovek postaje mlitav ukoliko ne vežba. Pored toga, vežbanje će učiniti da se brže aklimatizujete na vazdušni pritisak."

"Smatram da je niska gravitacija prijatna stvar", reče ona dok su išli ka ulazu širokog plastičnog montažnog skloništa. "Kao plivanje."

U skloništu su se nalazila dva vozila nalik na velike motorne sanke, postavljena na šest gumenih točkova sa metalnim trakastim paocima umesto na gusenice. Patricija se saže da bi pogledala kako izgledaju s donje strane a zatim se uspravi. "Vrlo grubo", reče ona.

"Naši kamioni. Laki su za vožnju - brzo ćete naučiti. Danas ćete, međutim, biti samo saputnica. Širom otvorite oči."

Otključao je vrata i pomogao joj da se popne uz visoku papučicu na uzano sedište. Zastao je za trenutak pre no što će zalupiti vrata. "Oprostite što sam bio onako neposredan. Uveren sam da shvatate koliko biste ovde mogli biti značajni i..."

"Ne shvatam", reče Patricija. "Nemam ni najblažu predstavu o tome od kakve bih koristi mogla biti."

Lenijer klimnu glavom i osmehnu se.

"No u svakom slučaju bili ste u pravu. Ako sam toliko značajna onda moram stalno da radim."

"Čini se da će vam radna etika koja vlada na Kamenu prirodno leći", reče Lenijer. Popeo se na vozačevo sedište i posegao rukom u džep odakle je izvukao jednu pločicu. "Smetnuo sam s uma. Verovatno ćete poželeti da naćinite po koju zabelešku tu i tamo. Vladin proizvod."

Uključio je elektrićni motor i izvezao vozilo iz skloništa. "Sada idemo u drugu komoru, u prvi grad. Provešćemo tamo nekoliko sati, a zatim ćemo sestiti u Trideseti vek."

"U jedan od vozova?"

Potvrдно je klimnuo glavom. "Danas ćemo preskočiti treću komoru - bilo bi to previše za ovako kratko vreme. Moglo bi vas preopteretiti. Zaustavićemo se u sedištu obezbeđenja četvrte komore da predahnemo i ručamo, a zatim ćemo produžiti pravo do šeste komore."

Kamion se približavao ogradi od lanca koja se kilometrima pružala na istok i zapad.

"Da li će biti preuranjeno ako sad postavim nekoliko pitanja?"

"Jednom moramo da počnemo", reče Lenijer.

"Ovo oko nas je pravo zemljište. Možete li da uzgajate biljke na njemu?"

"Umereno je plodno", reče Lenijer. "U toku je izvođenje više poljoprivrednih projekata, uglavnom u četvrtoj komori. Zemljište je uglavnom od uobičajenog ugljeničkog asteroidskog materijala sa dodacima."

"Hmmm." Okrenula se da bi osmotrila retko šipražje i nizak paravan prašine koji se podizao iza njih. "Da li Kamen i dalje raspolaže pogonskom energijom - hoću da kažem, da li bi mogao da ode odavde?"

"Još raspolaže pogonskom energijom", reče Lenijer. "Ne znamo da li bi mogao da ode ili ne."

"Pitala sam se... Ako bismo bili uhvaćeni u klopku ovde, ako bi on odlučio da ode. U tom slučaju bile bi nam potrebne farme, zar ne?"

"To nije razlog zbog koga se bavimo poljoprivredom", reče Lenijer. Očekivala je da će je поближе upoznati sa pravim razlogom, ali on je ćutke zurio pravo preda se, usporivši kamion kada su se približili kapiji u žičanoj ogradi.

"Motori su veoma stari. Neki inženjeri misle da su izandali", reče on kao da je delom osluškivao nju, a delom sledio vlastiti lanac misli. Izvukao je nekakav elektronski ključ iz džepa, utipkao broj i otvorio kapiju uz pomoć radio-signala. "Još nismo pronikli u sistem pogona. Poslednji čin ovi motori su izveli kada su usporili kretanje Kamena da bi ga uveli u sadašnju orbitu. Upotrebili su gromade mase koje su roboti uklonili sa površine Kamena - uglavnom u duboke udoline. Tegljači mase odvukli su gromade prema tački odmah iznad severnog kratera. Taj kraj je zapečaćen - uskoro ćete otkriti i drugi

razlog zbog koga je to tako. Ne znamo šta se dogodilo sa gromadama na tom mestu; dokumentacija je teško razumljiva."

"Mogu da zamislim."

Kamion je prozujao kroz kapiju preko jednog puta označenog tragovima gumenih točkova, bez ikakve vegetacije.

"Svi ti lanci", reče Patricija. "Čovek bi pomislio da je prethodna detaljna provera svakog ko dolazi ovamo dovoljna mera bezbednosti. Mora da je strašno mnogo koštalo dopremiti svu tu robu ovamo. Umesto toga mogla se dopremiti nauka."

"Lanci nisu dopremljeni ovamo. Zatekli smo ih ovde."

"Ogradu od lanaca?"

"I figuricu."

"O čemu vi to pričate?"

"Kamen su sagradila ljudska bića, Patricija. Ljudi sa Zemlje."

Zurila je u njega da bi konačno pokušala da se nasmeje.

"Sagradili su ga pre hiljadu dvesta godina. Star je najmanje hiljadu dvesta godina."

"Oh", reče ona. "Izvalite još koju."

"Ne, ozbiljno vam velim."

"Nisam očekivala da ćete zbijati šale sa mnom", prozbori ona tiho ispravivši se u sedištu.

"Ne zbijam šale. Ne mislite valjda da bismo transportovali ovamo osam ili devet kilometara lanaca?"

"Pre ću poverovati u to nego u priču da je Kromanjonac ili neko sličan saznao Kamen."

"Nisam rekao da on potiče iz naše prošlosti. Ali pre nego što odemo predaleko - molim vas, Patricija, budite strpljivi. Sačekajte i videćete."

Klimnula je glavom, ali je osetila žestoko ogorčenje. Ovo je bila neka vrsta inicijacije. Pavesti mladu ženu u šetnju, terorirati je, uvaliti joj misteriju dostojnu špageti vesterna, vratiti je na polazno mesto i sit se nasmejati. Sada je bila pravi Kamenjar. Divno.

Nikada nije pristajala na ovakvu vrstu ophođenja, čak ni kao vunderkind u UKLI.

"Pogledajte onaj šiprag", reče Lenijer. "To je trava. Nismo je mi doneli ovamo."

"Izgleda kao trava", potvrdi ona.

Vožnja dolinom potrajala je trideset minuta. Približili su se škrljastosivom poklopcu. Jedan srebrnast metalni luk stajao je ispred ulaza u tunel, širok oko dvadeset metara. Platforma se uzdizala od tla do tog ulaza. Lenijer ubrza uz platformu.

"Na koji način se održava vazduh?" upita ona. Tišina je izazivala nelagodnost u njoj. Lenijer uključi svetla kamiona.

"Ispod središnje tri komore smešteni su veliki rezervoari. Ti rezervoari su plitki i ispunjeni raznovrsnim sočivicama, vodenim zumbulima i algama. Ima tu i nekih drugih biljaka koje još nismo identifikovali. Najveći rezervoar oblikovan je kao krofna i okružuje četvrtu komoru. Na oko tri kilometra odavde postoje ventilacione cevi u poklopcu - možete ih videti dogledom, ali i bez njega ako imate dovoljno oštar vid. Kamen je izbušen mnogim oknima i cevima, poput saća."

Patricija je klimala glavom izbegavajući da ga pogleda u oči. Ubrzo će se skameniti, pomisli Lenijer. Ozlojeđenost je bila prvi znak. Ozlojeđenost i neverica bili su znatno lakši od prihvatanja. Čak ni najobazrivija upoznavanja sa Kamenom nisu mogla da prevaziđu taj ciklus. Ovde je svako dolazio iz Misurija. Svako je najpre morao da se pokaže. Sva ostala znanja i prefinjenosti ispoljavala su se kasnije.

Šest minuta po ulasku u tunel, stigli su do masivne ograde od neraskidivih lanaca alki, koja je u potpunosti zatvarala izlaz iz tunela. Lenijer je svojim ključem otvorio još jednu kapiju i oni uđoše u drugu komoru.

Rampa koja je vodila od tunela bila je sa obe strane ograđena utvrđenim zidom. Između zidova beše razapeto još žice, a s jedne strane kapije stajala je stražara. Tri marinca u crnim kombinezonima iskrснуše pored zgrade kada je kamion usled trenja točkova o ploče na rampi zatutnjao prema njima. Lenijer prikoči vozilo i ugasi motor, a zatim skliznu iz svog sedišta na tlo. Patricija ostade tamo gde je i bila, netremice posmatrajući prizor pred sobom.

Iza rampe pružao se usek dubok dva kilometra, nepravilno prošaran čestarom i brojnim širokim, ravnim, belim, betonskim strukturama, koje su podsećale na debele temelje zgrada. Iza

kultivisanog predela koji je ličio na park, jedno uzano jezero, ili reka, široko oko pola kilometra, pružalo se na istok i zapad, zatvarajući krug oko komore. Viseći most sa visokim, vitkim, zašiljenim kulama prelazio je preko te vode.

Most je vodio ravno u grad.

To je mogao biti Los Anđeles nekog veoma vedrog dana ili bilo koji drugi moderan zemaljski grad - da nije bilo te nadrealne preteranosti. Bio je veći, ambiciozniji i pravilniji, arhitektonski zreliji. A raštrkane širom čitavog grada, nalik na odbojnice na fliperskoj tabli, isticale su se najveće građevine koje je ikada videla. Visoke najmanje četiri kilometra, podsećale su na lustere napravljene od betona, stakla i sjajnog čelika. Sličnost među lusterima se povećala kada je podigla pogled i videla ih kako lebde iznad dna komore. Viđen kroz dva sloja atmosfere, na razdaljini od pedeset kilometara, grad je postajao divno nestvaran, poput nekog modela iza prašnjavog stakla u muzeju.

Pogledom je prelazila iz ugla u ugao, a glavu okretala levo-desno kao da posmatra kakav usporen teniski meč između dva protivnika koji postepeno rastu.

"Dobro jutro, gospodine Lenijer", reče oficir-starešina, prilazeći da proveri njegovu značku. "Ona je nova?"

Lenijer klimnu glavom. "Patricija Vaskez. Neograničen pristup."

"Da, ser. General Gerhard je juče spomenuo da vas očekuju."

"Ima li bilo kakve aktivnosti?" upita Lenijer.

"Mičelov istraživački vod upravo sada prolazi kroz K mega na trideset stepeni i šest klikova."

Lenijer se ispravi u kabini. "Mege su bile one velike građevine", objasnio je. Zaklonila je oči od bleska cevi sa plazmom, pokušavajući jasnije da vidi suprotnu stranu komore. Mogla je da razazna parkove i mala jezera, sisteme ulica raspoređenih u naizmeničnim koncentričnim krugovima i kvadratnim blokovima.

Bila je udaljena od suprotnog zida onoliko koliko je Long Bič udaljen od Los Anđelesa. Uprkos ovolikim razmerama beše izvesno da su ovaj grad sazidala ljudska bića.

Lenijer je stupio na pokretnu traku zapitavši je da li želi da protegne noge pre no što produže.

"Kako ga nazivate?" upita Patricija.

"Zove se Aleksandrija."

"Vi ste ga tako krstili?"

Lenijer zavrte glavom. "Ne."

"Da li ćemo danas ići skroz do sedme komore?" upita ona.

"Ako ste spremni za to."

"Koliko ostajemo ovde?"

"Najviše nekoliko sati. Želim da bacite pogled na biblioteku pre no što nastavimo put."

"Biblioteku?"

"Tako je", odgovori Lenijer. "Ona je jedna od glavnih atrakcija."

Zavalila se u sedište raširenih očiju. "Da li je grad napušten?"

"Većina među nama misli da jeste. Bilo je sporadičnih izveštaja o nekakvim pojavama, ali ja to pripisujem slabijim nervima. Ljudi iz bezbednosti nazivaju ih budžumi, sablasti. Nikada nismo otkrili nijednog živog Kamenjara."

"Da li ste otkrili mrtve?"

"Priličan broj. U ovoj, kao i u četvrtoj komori smešteni su mauzoleji. Glavno groblje u Aleksandriji nalazi se na 26 stepeni i deset kilometara. Da li shvatate koordinatni sistem?"

"Mislim da shvatam", reče Patricija. "Ugao se meri od ose, a razdaljina od poklopca. Ali šta je nula i koji je to poklopac?"

"Ovo je nulti most, a poklopac od koga merimo jeste južni."

"Ovo, dakle nije inicijacija - niste mi pričali bajku. Ljudska bića su sagradila Kamen."

"Jesu", reče Lenijer.

"Kuda su otišla?"

Lenijer se osmehnu i pripreti joj prstom.

"Znam", reče Patricija uzdahnuvši. "Sačekaj i videćeš sama." Sišla je iz kamiona i protegla se, a zatim protrljala oči. "Očarana sam."

"Kada sam prvi put ugledao Aleksandriju, osetio sam se na neki način kao kod kuće", reče Lenijer. "Rastao sam u Njujorku, preselio se u Los Anđeles kada mi je bilo petnaest godina - živeo sam u velikim gradovima, praktično, celog života. Ali i pored svega toga, ovo me je zapanjilo. Mogli bismo da uselimo dvadeset miliona ljudi

samo u ovu komoru a ipak da ne bude prenaseljena."

"Da li je zbog toga Kamen tako značajan - u smislu pravne imovine?"

"Ne", reče Lenijer. "Nemamo nameru da prodajemo kondome. U timu imamo petnaest arheologa i oni bi ubili svakog ko bi samo nagovestio takvu ideju. Svakih nekoliko dana održavaju konsultativne sastanke uveren sam da ćete uskoro prisustvovati nekima od njih. Rade dvadeset četiri časa dnevno, i to počev od trenutka kada smo ih doveli ovamo pre tri godine. Od samog početka nisu nam dozvolili da dotaknemo bilo šta - osim u slučajevima kada ja ili zapovednik službe bezbednosti to izričito zahtevamo. Pa čak i tada neophodni su nam prokleta valjani izgovori."

Patricija klimnu trojici čuvara koji joj srdačno uzvратиše pozdrav; jedan je čak prstom dodirnuo obod svoje kape. Radio u stražari je zabipovao i zapucketao. Oficir starešina odgovorio je na poziv. Patricija nije uspela da razume grlenu poruku, ali je stražar odgovorio na jeziku koji joj se učinio sličan ruskom.

"Zaklela bih se da su svi redom tipični američki vojnici", reče Patricija.

"I jesu. Ima, međutim Rusa koji rade sa Hua Lingom u rupi bušotine južnog poklopca."

"Zar ovi marinci govore ruski?"

"Ovaj ovde očito da. I još tri ili četiri druga jezika. Pravi vojnički krem."

"Ima li ovde nekoga ko nije briljantan?"

"Nema običnih smrtnika, ako ste na to mislili. Ne možemo sebi to da priuštimo. Ovde svako mora da obavlja dvostruke pa i trostruke zadatke." Ponovo je zauzeo svoje mesto na vozačevom sedištu. "Kada budete spremni, preći ćemo most i odvesti se do biblioteke."

"U svako doba", reče Patricija penjući se na sedište.

Lenijer pokrenu vozilo napred i kapija se otvori širom ispred i odmah zatvori iza njih.

Prešli su preko mosta koji je imao četiri kolovoza; točkovi su romorili i lupkali po asfaltu. Patricija posegnu rukom u džep na pantalonama i odande izvuče ploču. Koristeći tastaturu sa deset

stenografskih simbola, utipkala je:

Klima - ili pre, odsustvo određenih atmosferskih prilika. Nebo je potpuno bistro. Perspektiva - odista zapanjujuća. Okolno zemljište izgleda ravno da bi se potom odmah iznad horizonta naizgled zakrivljavalo, s tim što krivina postaje izraženija s približavanjem rubu doline. Komora u gornjem delu ima puno pojedinosti, vidljivih kroz blagu izmaglicu.

Reprodukovala je ono što je pribeležila loveći moguće greške. Naučila je da tipka na ploči još u srednjoj školi, no to je bilo pre mnogo godina, tako da je više volela da piše rukom. Hartija je, međutim, na Kamenu očito predstavljala luksuz da bi se mogla tek tako krčmiti.

Nastavila je da tipka dok su vozili jednim širokim putem. Ulice su široke oko pedeset metara, uzdužno podeljene onim što su nekada mogli biti trava i drveće. Na svakoj strani pružaju se dve trake. Nijedna biljka ne izgleda zdravo. Baštenski sistemi su zapušteni - pitanje je da li uopšte funkcionišu? Gotovo svi prozori prodavnica u ravni ulica su polomljeni. Poslovne prostorije, agencije - sve je razvaljeno i otvoreno. U jednom izlogu - visi, nag, humanoidni maneken, dugog vrata.

Uočila je jedan znak iznad mesta koje je nekad moglo biti draguljarnica. 'Kesar's' pročitala je. Latinsko pismo - a kada su produžili, na poledini ploče videla je isti naziv ispisan ćirilicom. Neke prodavnice nosile su orijentalne ideograme - kineske i japanske. Ostali su bili na laoskom i modifikovanom vijetnamsko-rimskom pismu.

"Gospode", duboko je uzdahnula. "Baš kao da sam u Los Anđelesu."

Bilo je nečeg čudnovatog u vezi s ovim radnjama, oblicima pa čak i sa nekoliko izloga. Stisnula je oči, trudeći se da razreši protivrečnosti. "Stanite malo", reče ona. Lenijer uspori vozilo. "Ovo je pravljeno sa namerom da izgleda stilizovano, zar ne? Hoću da kažem da je isto kao kod nas na Zemlji gde su izgrađeni pojedini tržni kvartovi koji treba da nas navedu da pomislimo kako se nalazimo u Staroj Engleskoj. Ovo je hotimično učinjeno staromodnim."

"Jednako dobra opaska kao i druge koje sam čuo", reče Lenijer sležući ramenima. "Da budem iskren, nikada ovom kraju nisam poklonio posebnu pažnju."

"Geri, veoma sam zbunjena. Ako je Kamen sagrađen pre hiljadu godina, kako se sve ovo uklapa u tu činjenicu?"

Lenijer je ušao u jedan blag zavoj i zaustavio vozilo nasred ulice. Pokazao je na jednu veliku mrku zgradu na severnoj ivici zelenog pojasa. "Ovo je jedna od biblioteka - jedna od dve koje u ovom času istražujemo. Sve ostale su zatvorene."

Patricija uhvati zubima donju usnu. "Da li je normalno što sam nervozna", upita.

"Verovatno. Ja bih bio."

"Hoću da kažem da je to kao kad bih..." Odmahnula je glavom. "Zbog čega je potrebno da ulazim unutra? Ja sam matematičar. Nisam inženjer ili istoričar."

"Verujte mi, niko ne ulazi u biblioteku iz kaprica. Vi ste po svojoj stručnosti i pozvanosti jedinstveni u ovom slučaju. Radili ste na području koje nije imalo nikakvu praktičnu vrednost - do sada."

"Prestaću da postavljam pitanja", reče Patricija uzdahnuvši. "Ne umem čak ni da postavim prava pitanja."

Oko zgrade bili su postavljeni elektronski senzori. Ograda od lanaca bila je po vrhu opremljena uvojcima od oštne žice koji su podsećali na fitilje, što je trebalo da pojača blago upozorenje na postojanje senzora i kamera. Ispred ulaza stajala su četiri stražara, koji su u rukama držali jabuke - lasere za uništavanje žive sile - izgledali su veoma ozbiljno. Kada su se Lenijer i Vaskezova približili, jedan glas je zagrmeo: "Gospodine Lenijer. Stanite i dopustite proveru. Ko je to sa vama?"

"Patricija Vaskez", reče on. "Registrovana je kao član naučnog tima, referencijalni memo od generala Gerharda."

"Razumem, gospodine. Pridite i pokažite svoje ID."

Izašli su iz vozila i krenuli pešice do kapije. "Dopremili smo bodljikavu žicu i senzore sa Zemlje pre dve godine", obrati joj se Lenijer. "Odmah čim smo počeli da uviđamo šta imamo ovde."

Pokazali su svoje ID i položili dlanove na ploču koju je držala jedna žena odevena u crno-sivu uniformu. Kada je provera završena

ušli su u zgradu.

I ovde su prozori u prizemlju bili razbijeni. Unutra nije bilo nikakvih oznaka ili shema ali je nesumnjivo vladao duh biblioteke - iako je i sve ovo delovalo veštački stilizovano. Unutrašnjost je bila mračna i napuštena.

"Stražari koji čuvaju ulaz nemaju pravo pristupa u biblioteku. To je dozvoljeno jedino osoblju iz specijalne službe bezbednosti u crno-sivim uniformama. Uvek je jedna osoba na dužnosti unutra i to sa video monitorom - to je onaj glas koji smo čuli."

"Vrlo zgodno", reče Patricija.

"Neophodno."

Jedna traka fluorescentnog osvetljenja koja je visila sa tavanice na šipci sa zavrtnjima blesnu. Zasjaše u nizu i druge trake, stvarajući svetlosnu stazu preko poda u prizemlju i uz stepenište koje se nalazilo blizu središta zgrade.

"Na četiri mesta u Aleksandriji imamo priručne generatore", reče Lenijer dok su koračali stazom. Pod nije bio zastrt, a u prašini se videlo nekoliko jasnih tragova. "Najveći deo gradske energetske mreže ne funkcioniše. Još nismo ušli u trag zalihama energije, ali one verovatno nisu daleko odavde. Čini se da sam Kamen sadrži rezerve energije, sa koncentracijama u superohlađenim baterijama."

Patricija nabra veđe. "U baterijama?"

"Poput ćelija od stotinu metara u Arizoni i Većeg afričkog konzervatorija."

"Oh." Nije bila baš mnogo upućena u praktičnu fiziku, ali nije želela da Lenijer to primeti.

"Električni sistem je inače prilično konvencionalan. Kontrolni i informacioni kanali su optički, čak i u većoj meri nego dole na Zemlji. Zgrada je u mraku zbog toga što je većina automatskih prekidača - ili onog što vrši tu funkciju - pokvarena, a nikom ne dozvoljavamo da ih popravi dok ne saznamo nešto više o opasnostima od požara."

"Zbog čega su prozori razlupani?" upita Patricija pošto su nastavili da se penju.

"Staklo vremenom postaje krto, drobi se. Promene pritiska u atmosferi lome prozore."

"Vremenske prilike?"

"Svojevrzne. Postoje sistemi visokog i niskog pritiska u komorama, strujanja nagore i koriolisi, strujanja nadole u blizini poklopca. U nekim komorama pada i sneg, doduše, retko. Izgleda da je najveći deo toga bio pod kontrolom, no mi ne znamo da li je ta kontrola ugrađena, statična ili, pak, vremenske mašine negde rade punom parom."

Na drugom spratu u senovitim hodnicima ispod svetlosnih traka videla je metalizirane cilindre čovekovih razmera koji su bili poređani u redove, nižući se do duboko u pomrčinu.

"Već godinu dana izvlačimo informacije iz ovih banaka za uskladištavanje podataka", reče Lenijer. "Jezik programiranja nam nije bio poznat tako da smo za prvih šest meseci jedino uspeli da proizvedemo čitljive kopije i korisne slike. Ispostavilo se da je biblioteka u narednoj komori još veća, te smo sada usredsređeni na nju. Ali... ja i dalje više volim ovu. Na četvrtom spratu nalazi se veliki centar za štampanje kompjuterskih izvoda. Tamo sam obavio prva istraživanja, a to je mesto gde ćete i vi ponešto uraditi."

"Osećam se kao da sam na Meri Seleste."

"Već sam čuo to poređenje", reče Lenijer. "U svakom slučaju, ovde ili na bilo kom drugom mestu, pravilo glasi: ne pomeraj ništa što ne možeš kasnije tačno da vratiš na pređašnje mesto. Arheolozi su upravo okončali svoj generalni nadzorni obilazak i reklo bi se da su i dalje preosetljivi. Primorani smo da tu i tamo prekršimo pravilo - popravljajući neophodnu opremu, čačkajući kompjutere - ali prekomerno petljanje je zabranjeno. Ako Kamen jeste Meri Seleste, ne možemo sebi da dopustimo da ne saznamo zbog čega je to tako."

Na četvrtom spratu stupili su u jednu veliku prostoriju ispunjenu čitalačkim odeljcima: svaki je imao dijaprojektor i ravnu sivu ploču ugrađenu u mali sto. Jedan od stolova beše opremljen nedavno montiranom Tensorovom lampom, povezanom s novim energetske zalihama. Lenijer izvuče stolicu za nju. Sela je.

"Brzo ću se vratiti", reče on. Otišao je do suprotnog kraja prostorije, prošao kroz jedna vrata i ostavio je samu. Počela je da ispituje dijaprojektor na stolu. Da li je bio za video, za mikrofilm? Nije umela da odgovori na to pitanje. Ekran beše ravan i crn kao abonos,

ne deblji od sedam milimetara.

Bilo je nečeg neobičnog u vezi sa stolicom. Jedan mali cilindar bio je ugrađen horizontalno u sredinu sedišta, koji je smetao pri sedenju. Mora da je svojevremeno tu bilo i nekakvih jastuka koji su prekrivali cilindar - ili je možda stolica sama proizvodila jastuke kada je bila pod naponom.

Patricija je nervozno prelazila pogledom po redovima praznih odeljaka, nastojeći da zamisli one koji su ih poslednji koristili. Kada se Lenijer vratio bilo joj je veoma drago što ga ponovo vidi. Ruke su joj drhtale.

"Sablasno", reče ona blede se osmehujući.

Dodao joj je malu knjigu povezanu u plastiku boje mleka. Prelistala je nekoliko strana. Papir je bio tanak i čvrst. Jezik je bio engleski, iako sa neobičnim slogom - previše kitnjast. Otvorila je naslovnu stranu.

"Tom Sojer", pročitao, "od Semjuela Langhorna Klemensa, 'Marka Tvena'. Datum izdanja - 2110." Sklopila je knjigu i spustila je na sto, gutajući knedle.

"Pa?" upita Lenijer tiho.

Podigla je pogled prema njemu mršteći se. A onda se odjednom između njih uspostavila neka vrsta razumevanja. Otvorila je usta hoteći da kaže nešto, ali ih je odmah potom zatvorila.

"Pitali ste se zbog čega izgledam ovako umorno", reče Lenijer.

"Da."

"Da li sada shvatate?"

"Zbog ove... biblioteke."

"Delimično" reče on.

"On je iz budućnosti. Kamen je iz naše budućnosti."

"Nismo sigurni u to", reče on.

"Ali upravo zbog toga sam ja ovde... da izračunam kako je to moguće."

"Postoje i druge zagonetke, jednako nejasne. Možda su sve one, međutim, povezane u celinu."

Ponovo je otvorila knjigu. "Objavljena u izdanju 'General Greater Georgia' u saradnji sa Harpersom od Pacifika."

Pružio je ruku i uzeo joj knjigu. "Dovoljno je za sada. Idemo

napolje. Možete malo da se odmorite ili da provedemo par sati u bazi službe bezbednosti."

"Ne", reče ona. "Hoću da nastavimo put." Nekoliko sekundi držala je oči zatvorene. Pošto je vratio knjigu na policu, Lenijer se ponovo pojavi i povede je u prizemlje.

"Ulaz u podzemni prolaz nalazi se dva bloka odavde", reče on. "Možemo i peške do njega. Šetnja ume da razbistri glavu."

Sledila ga je stazom koja je išla preko jednog ugla parka, gledajući ali zapravo ne videći zgrade i njihove oznake na različitim zemaljskim jezicima, znajući da je prešla tačku sposobnosti primanja utisaka.

Prošli su ispod luka u obliku polumeseca i spustili se niz dvostruki nagib do podzemne stanice.

"Rekli ste da Kamen ne potiče iz budućnosti", primeti Patricija.

"Iz naše budućnosti", ispravi je Lenijer. "Možda čak nije ni iz našeg svemira."

Koža joj se orosila znojem. Ubrzano je treptala, ne znajući ni sama da li bi plakala ili se smejala. "Prokletstvo."

"Baš tako se i ja osećam."

Stajali su na širokoj platformi blizu zida ukrašenog velikim, ravnim ružičastim kristalima poređanim u nepravilne mozaike. Sa tavanice su visile oznake pravaca ispisane iskrzanim poluotpalim slovima: 'Nexus Central, Linija 5', 'Ova strana za Aleksandriju', 'San Huan Ortega 6,20 minuta'. Pored ovih oznaka bilo je okačeno još nekoliko monitora, čiji su ravni ekrani kao abonasi crveni, zjapili prazni.

Patricija oseti blagu drhtavicu od vrtoglavice. Da li se stvarno nalazi tu gde je bila ili je prolazila kroz neki tegoban san, uzrokovan napornim radom?

"Postajete skamenjeni", reče Lenijer. "Obratite pažnju na sebe."

"Postajem. Da. Obraćam pažnju na to kako postajem skamenjena."

"Sledeći korak obično je potištenost. Dezorijentacija, fantazije, potištenost. Prošao sam kroz to."

"Oh?" Piljila je u bele ploče između svojih stopala.

"Trebalo bi da voz stigne u roku od pet do deset minuta", reče Lenijer. Gurnuo je ruke u džepove i pridružio joj se u posmatranju

poda.

"Dobro se osećam", reče Patricija. Nije verovala samoj sebi ali, s druge strane, stvarno se osećala lošije svojevremeno, pre ispita na univerzitetu, nego sada. Izdržaće. Morala je. "Pitam se jedino ima li boljih načina za podučavanje novodošlih. Ovo mi deluje prilično nasumično."

"Probali smo i na druge načine."

"I nije vredelo?"

"Ništa bolje, samo još lošije u izvesnim slučajevima."

Dašak vazduha pirnuo je iz tunela. Patricija požele da gvirne preko ivice platforme, ne bi li videla na kojoj vrsti mehanizma su se kretala podzemna vozila.

Dno kanala je bilo bez ikakvih crta: ni šina, ni bilo koje druge opreme.

Iz tunela je zviždeći izašla džinovska aluminijumska stonoga s pramcem obeleženim ukrštenim zelenim linijama i bez prozora. Zaustavila se naglo i stala tiho da zuji dok su se vrata klizeći otvarala. U čelnom vagonu stajao je jedan stražar-marinac sa pištoljem u futroli i laserskom puškom u ruci.

"Gospodine Lenijer", pozdravio je elegantno salutirajući.

"Čarli, ovo je Patricija Vaskez. Još jedna zelena značka. Patricija, ovo je kaplar Harli Vurc. Po svoj prilici viđaćete se često. Čarli je naš glavni čovek na nultoj voznoj liniji."

"Sprečavam budžume da se švercuju", reče Čarli cereći se i rukujući se sa Patricijom.

Lenijer joj rukom dade znak da uđe prva. Uopšte uzev, unutrašnjost je ličila na svako drugo srazmerno brzo prevozno sredstvo. Plastična sedišta i metalna oprema behu u dobrom stanju. Bilo je očito da, prema zamisli tvoraca, kola nisu bila predviđena za gužve. Nije bilo rukohvata ili prečaga za putnike koji bi stajali - a raspored sedišta bio je komotan, sa dosta prostora za noge. Nije bilo nikakvih reklama. Odista, u ovim kolima nije se dala primetiti ama baš nijedna oznaka.

"Kao stari BART u San Francisku", reče Patricija. Godinama se nije vozila BART-om u metrou Los Anđelesa.

Smestili su se na sedišta. Nije imala nikakav osećaj kretanja sve

dok nije pogledala kroz velike okrugle prozore, razmeštene na nejednakim rastojanjima po stranama vozila. Stanica je bila samo prolazna zamagljenost. Zatim je zavladao tama, remećena jedino bleskanjem belih uspravnih šipki.

"Naprosto ne liči toliko mnogo na budućnost", reče ona. "Prepoznatljivo je. Uvek sam mislila da budućnost treba da bude toliko različita da se ne može prepoznati. Posebno ako je reč o budućnosti udaljenoj hiljadu godina. Ali ovde su zgrade, podzemni prolazi hoću da kažem, zbog čega nema transmitera materije?"

"Aleksandrija i ovaj železnički sistem znatno su stariji od drugih delova Kamena. Kada obiđete sve i podrobnije osmotrite stvari, zapazićete velike razlike između naše tehnologije i ovog. Pored toga..."

Zastao je. "Valja uzeti u obzir istoriju. Zastoje. Smetnje. I stagnacije."

"Što ću uskoro upoznati."

"Tako je", reče Lenijer. "Da li sada osećate bilo kakvo kretanje? Ubrzanje?"

Namrgodila se. "Ne. Ali možda smo krenuli polako..."

"Vozovi ubrzavaju po stopi od četiri g."

"Čekajte malo." Okrenula je glavu prema prozoru i zagledala se u šipke bele svetlosti koje su promicale, a onda se namršti. "Aleksandrija... hoću da kažem, ona nije ispravno isplanirana."

Lenijer ju je strpljivo posmatrao. Ona je po svoj prilici bila izuzetna, ali je u mnogo pogleda delovala tako mlada. Borila se da sačuva izgled devojčice u školskom uzrastu.

"Kamen mora da ubrzava i usporava, zar ne? Baš kao i ovaj voz. Ali ja sada ne osećam nikakvo kretanje i... komore bi trebalo da imaju podove pod uglom, da bi neutralisale snagu potiska, izlivanje vode iz jezera i rezervoara - dakle više zidove na jednoj strani. Izlivanje vode usled ubrzanja; saobraćajnice postavljene pod izvesnim uglom, radi neutralisanja."

"U komorama nema nikakvih uređaja ili mera koji omogućavaju ovakvu vrstu ubrzanja", reče Lenijer.

"Onda ubrzavaju polako?"

Zavrteo je glavom.

"Imaju ipak neki način na koji ga neutrališu?"

"Šesta komora", odgovoru Lanijer, "Ali to je, takođe, deo velike slike."

"Nagonite me da baš sve sama otkrijem."

"Kad god je to moguće."

"Da li je to neka vrsta provere?"

"Ne", odgovori Lenijer odlučno. "Savetnica je rekla da možete da nam pomognete. Ne sumnjam u to. Ali kada bi ovo doista bila provera vi biste u potpunosti zadovoljili." Rekao je ovo iako je gajio određene rezerve.

Zidovi tunela minuše i voz ulete u svetlost. Jezdili su iznad vode, krećući se brzinom od najmanje tri stotine kilometara na čas. "Na uzdignutim pravcima postoje tri šine ispod vozila: magnetska indukcija", reče Lenijer.

"Oh." Usredsredila je pažnju na more, jednolično prostranstvo plavo-sivog mreškanja, koje se pružalo na sever do obale magle oko poklopca. Iznad sivog prostranstva mogla je da vidi luk komore, a prema severozapadu i severoistoku udaljene ivice obale magle i obalnu liniju na visini koja je odgovarala položaju kazaljke koja pokazuje tri časa.

Na oko sedam kilometara udaljenosti od voza nalazio se šestougli vrh jednog tornja visokog možda pedeset metara i pola od toga širokog, čiji su niži delovi ležali skriveni u beloju magli. Jedan drugi toranj pomolio se na udaljenosti od jednog kilometra. Bio je vidljiv u potpunosti, a počivao je na vitkom okruglom pilonu.

Magla im je jurila u susret i odjednom se primakoše tlu. Ispod njih je strelovito promicala gusta borova šuma. U svetlosti cevi delovala je zdravo, premda plavičasto.

"Četvrta komora je bila rekreacioni centar, koliko smo u stanju da ocenimo", reče Lenijer. "Dakako i rezervoar i sistem za prečišćavanje vazduha. Ovde postoje četiri različita ostrva, svako s različitim prirodnim uslovima. Postoje i podvodni habitati - koralne bašte, rezervoari sa svežom vodom i rečni sistemi. Odmarališta, rezervati, ribnjaci - sve je to u zapuštenom stanju, pomalo hrama ali traje."

Voz je usporio i uz blago zujanje pristao na uzdignutu platformu.

Dva čoveka u crnim kombinezonima potrčaše naporedo s vozom dok se nije sasvim zaustavio. Lenijer ustade i Patricija krenu za njim prema vratima. Otvorila su se jednako nečujno kao i pre.

Šuma, voda, zemljište - sve to u jednom veličanstvenom prizoru.

"Kasnije, Čarli", reče Lenijer. Čarli je salutirao po propisu i zauzeo mesto na ulazu iza njih.

Čuvar platforme pope se uz stepenice do njih da bi proverio Patricijinu značku. "Dobro došli u letnji logor, gospođice Vaskez", reče on. Bacila je pogled sa šina na platformi. Nalazili su se šest metara iznad tla. Platforma je bila okružena kompleksom veoma sličnim onom iz prve komore, sa zgradama od vlaknastih ploča i zemljanim bedemom, ali sa znatno većom zelenom zgradom - poljoprivrednom laboratorijom.

U ovom kompleksu svi su bili odeveni u crno, u kombinacije crne i kaki boje, crne i zelene, a jedan čovek beše u crno-sivom odelu. "Obezbeđenje?" upita ona. Lenijer potvrdno klimnu dok su silazili niz stepenice platforme.

"Ovde držimo malu naučnu grupu i puštamo ljude da provedu odmor ili da se rekreiraju kada imaju vremena, što se ne događa često. Ova komora ima strateški značaj. Ona odvaja delove Kamena koji su u znatnijoj meri pogodni za život - od poslovnog dela."

"Pogonski sistem?"

"Da, zajedno sa sedmom komorom. U svakom slučaju, imaćete prilike da protegnete noge i upijete ono što ste do sada videli."

"Sumnjam", reče Patricija.

Lenijer je povede ka lokalnoj kafeteriji.

Sve u svemu, ova kafeterija malo se razlikovala od one u prvoj komori. Seli su za sto sa britanskim i zapadnonemačkim vojnicima. Lenijer ju je predstavio zapovedniku nemačkih vojnih snaga, pukovniku Hajnrihu Berensonu. "Kroz nedelju dana on preuzima komandu nad snagama bezbednosti sedme komore. Imaćete prilike da radite zajedno."

Berenson je bio pukovnik Svemirskih snaga Zapadne Nemačke. Sedokos i pegavog lica, bio je Lenijerove visine ali primetno mišićaviji. Pre je ličio na Irca nego na Nemca; sa svojim ne-nemačkim imenom i uglađenim manirima Patriciji je delovao kao

pravi svetski čovek. Držanje mu je bilo prijateljsko iako blago uzdržano.

Naručila je salatu - svežu zelenu iz poljoprivredne laboratorije - i prešla pogledom po licima muškaraca i žena oko sebe. Nisu svi nosili zelene značke.

"Kako funkcioniše sistem znački?" upita ona Lenijera. Berenson se osmehnu i zavrte glavom kao da je reč o nekoj bolnoj temi.

"Nosioc crvenih znački ograničeni su na otvor bušotine u prvoj komori", reče Lenijer. "Uglavnom je to inženjersko pomoćno osoblje. Vlasnici plavih znački mogu da idu kud god požele, izuzev u šestu i sedmu komoru, ali u svim komorama osim u prvoj imaju pratnju i moraju da obavljaju sasvim određene dužnosti. Zelene značke mogu da idu u bilo koju komoru, ali stalno podležu proverama koje vrši služba bezbednosti."

"Ovde sam više od tri godine", reče Berenson, "a dobio sam zelenu značku tek pre tri meseca." Spustio je pogled na njenu značku i značajno klimnuo glavom. "Srećom, pronašao sam rupu u pravilima. Prihvaćeno je kao normalno da mogu sam sebe da pratim."

Lenijer se nasmeši. "Budimo zahvalni Bogu ako omogući da stvari teku onako glatko kako su do sada išle."

"Amin", reče Berenson. "Ne bih nikako voleo da doživim neku istinsku gužvu ovde."

"Postoje tri ranga zelenih znački. Prvi rang je najniži - nema pravo pristupa područjima koja su označena kao tajna. Drugi rang podrazumeva ograničen pristup stručnim radovima i poslovima - osoblje specijalne bezbednosti ima zelenu značku drugog ranga. Treći rang pretpostavlja slobodu koju nas dvoje delimo."

"To će reći da ja imam drugi rang", reče Berenson.

Kada su se vratili u voz, Patricija upita: "Da li činjenica da on ima drugi rang zapravo znači da ne zna tačno šta je Kamen?"

"Činjenica da si došao do sedme komore podrazumeva da moraš znati puno toga."

"Ali ne i o onom što se nalazi u bibliotekama."

"Ne", reče Lenijer.

Ovo ju je otreznilo. Berenson je bio glavešina, pa ipak nije ništa

znao o bibliotekama.

Četiri vojnika u svemirskim odelima jurila su dugim, elegantnim skokovima po Mesečevoj površini. Samo su im zvezde i četvrtina Zemlje osvetljavali put. Mirski ih je posmatrao s vrha jednog velikog kamena. Sve što se od njega dalo videti bio je beli šlem. U desnoj ruci držao je električnu baklju okrenutu unazad prema drugovima iz svog tima koji su čekali u jednom kanalu, koji je izdubila neka kotrljajuća stena pre više miliona godina. Kada su ona četvorica zauzela propisne položaje, tri puta je upalio i ugasio baklju signalizirajući.

Cilj - maketa Mesečnog zabunkerisanog staništa - ležao je na stotinu metara iza bedema. Četiri branioca nalazila su se sada pored vazdušne komore. Mirski podiže svoju AKV-297 - automatsku projektilsku pušku marke kalašnjikov, prilagođenu za delovanje u vakuumu, i uperi je na otvor vazdušne komore.

Poklopac se otvorio i Mirski podiže blago cev nišaneći u metu označenu krstom u blizini signalnih svetala otvora. Pritisnuo je prstom u rukavici okidač koji se nalazio na cevi sa strane i osetio kako je puška tri puta opalila. Jedna tanka linija upaljenog baruta oslobođenog iz burenceta zasjala je nakratko u tami. Plastična meta se razletela u paramparčad u trenutku kada su se vrata otvorila.

Mirski je čuo kako nadzornik vežbe iščitava brojeve četvorice branilaca u svemirskim odelima naređujući im da zauzmu ležeći položaj. "Vaša vazdušna komora takođe je onesposobljena", dodade nadzornik lakonski. "Dobar rad, potpukovniče... možete nastaviti."

Mirski i njegova tri druga krenuše napred prema maketi. Branioci su ležali na Mesečevom tlu ispred otvorenog ulaza, bez ijednog pokreta, ako se izuzme menjanje brojeva na ekranima njihovih vitalnih merača u ruksacima. Mirski se nagnuo povrh njih i namignuo kroz vizor. Branilac ga pogleda raširenih očiju. Nije izgledao nimalo razdragan.

"Pogledajte preko ramena, u pravcu koji odgovara položaju kazaljke koja pokazuje dva časa, družite potpukovniče", oglasi se jedan od njegovih ljudi. Mirski se okrenu i uputi pogled tamo gde je pokazivala desetarova glomazna, zaštićena ruka i prst u rukavici.

Krompir, jedna oštra tačka svetlosti, jasno prepoznatljivog duguljastog oblika upravo se uzdizala iznad Mesečevog horizonta.

Imao je utisak da su mu ga razni ljudi čitavog života pokazivali - prva među njima Jefremova, pre tri godine.

"Da, vidim", potvrdi Mirski.

"Zbog njega treniramo, zar ne, družo potpukovniče?"

Mirski ništa nije odgovorio. Nadzornik se umeša zahtevajući da prekinu beskorisno čavrljanje.

"Zvezde imaju uši, desetaru", poučno reče Mirski vojniku. "Zauzmimo ovaj objekat i vratimo se na vreme u bazu da čujemo još koje političko predavanje." Desetar je susreo pogled Mirskog, napravio grimasu, ali više nije izustio ni reč.

Četiri sata kasnije u njihovom bunkeru, nadzornik vežbe koračao je duž prolaza između visećih postelja pobjedničkog tima, rukujući se i srdačno im čestitajući, da bi im na kraju podelio pisma od kuće. Svaki čovek je dobio pismo, pa makar ono dolazilo od koordinatora partijske ćelije u nekom zabačenom selu. Naposljetku nadzornik se zaustavio pokraj postelje Mirskog.

"Samo jedno pismo za vas, družo... pukovniče", reče on uručujući Mirskom jednu podebelu, pažljivo zapečaćenu i izlepljenu kovertu. Mirski uze kovertu i stade da zuri u nju, a zatim podiže pogled prema nadzorniku.

"Otvorite je."

Brižljivo je otcepio jedan kraj i izvukao pet savijenih listova hartije. "Unapređenje", reče on. Nije bio rad da ispolji previše emocija u vezi sa celom stvari.

"I nova naređenja za vas, družo", reče nadzornik.

"Gospodo, da li nas zanima da otkrijemo kuda naš novi pukovnik Pavel Mirski odlazi?"

"Kuda?" ču se nekoliko glasova.

"Natrag na Zemlju", reče Mirski.

"Natrag na Zemlju", ponovi nadzornik kao odjek.

"Ovo je - koja? - vaša četvrta vežba na Mesecu za poslednje dve godine? A sada natrag na Zemlju."

Ljudi su ga ispitivački promatrali, osmehujući se.

"U Indijski okean", reče Mirski. "Na poslednji trening za

komandira bataljona."

"U Indijski okean!" uzviknu nadzornik, upirući prstom prema podu - simbolično označavajući Zemlju - a zatim uzdiže obe ruke gledajući naviše, prema tavanici, i klimajući glavom.

Ljudi živnuše i prolomi se aplauz.

"Sada ćete konačno dobiti te zvezde koje ste uvek toliko priželjkivali, pukovniče", reče nadzornik snažno mu prodrnavši ruku.

4.

Ostatak četvrte komore brzo je promakao pored prozora voza, kao zamučena slika brdovitog terena, malih jezera i izbočina nekog materijala koji je izgledao kao granit.

"Ova linija se završava u šestoj komori. Na poslednjoj stanici sačekajte nas Džozef Rimskaja i pojedini članovi kineskog tima."

"Rimskaja? Imala sam profesora sa istim imenom na Univerzitetu UCLA."

"Da nije bilo Rimskaje ni vi ne biste bili ovde. On vas je preporučio."

"Ali on je napustio univerzitet da bi prešao u Biro za matematiku i statistiku."

"I upoznao savetnicu dok je radio u Vašingtonu", dodade Lenijer.

Rimskaja joj je bio profesor na specijalnom matematičkom seminaru. Nije joj se mnogo sviđao. Bio je to visok, glomazan čovek sa oštrom riđom bradom, bučan i samouveren; profesor političkih nauka i stručnjak za teoriju statistike i informacija. Strog matematičar ali, prema njenom mišljenju, bez sposobnosti uvida neophodnog za istinski vredna istraživanja, Rimskaja joj je uvek izgledao kao savršeni akademik; krut, s puno zahteva, idealan nadzornik rada.

"Zbog čega je on ovde?"

"Zbog toga što savetnica smatra da može biti od koristi."

"Njegova specijalnost bile su statističke teorije ponašanja stanovništva. On pripada sociologiji."

"Tako je", reče Lenijer.

"Kako..."

Lenijer je prvi put ispoljio izvesnu razdražljivost. "Patricija, razmislite. Kuda su Kamenjari otišli? Zbog čega su otišli tamo kud su otišli, i kako su tamo dospeli?"

"Ne znam", odgovori ona tiho.

"Ni mi ne znamo. Još ne. Rimskaja je vođa sociološke grupe. Možda će oni biti u stanju da nam daju odgovore na ta pitanja."

"To je tako nazadan metod saznavanja."

"Biću strpljiv sa vama ukoliko vi pokažete strpljenje", reče Lenijer.

Patricija je ćutala nekoliko trenutaka. "Ne mogu jemćiti za to. Źelela bih da ne pokazujete toliko nezadovoljstva kad god postavim neposredno pitanje."

Lenijer uzdiŹe veće i klimnu glavom. "Molim vas, ne uzimajte to lićno."

On je, dakle, nervno napet, pomisli ona. Pa, i ja sam. Samo Źto je on imao vremena da se navikne. Ukoliko se ćovek uopŹte moŹe navići na neŹto kao Źto je ona biblioteka... ili sam Kamen. A onda opet, gotovo izvesno, ima joŹ...

Odjednom joj se ukazala vizija lavirinta od tabli za pisanje, koje su je iŹćekivale u sedmoj komori, ispisane bezbrojnim matematićkim radovima na nekom velikom ujedinjućem problemu. A iznad svih njih, pred ogromnim video ekranom, strpljivo je sedela i posmatrala savetnica, kao kakav bog. Lenijer je bio njen avatar.

"Rimskaja je pola Rus", nastavi Lenijer. "Njegova baba bila je udovica i imigrant. Njeno ime na ulaznim papirima u Sjedinjene Amerićke DrŹave vaŹilo je i za njenog sina. Rimskaja govori ruski kao maternji jezik. Povremeno obavlja ulogu prevodioca u razgovorima izmeću Rusa i nas."

Zujanje voza se pojaćalo i oni uleteŹe u severni poklopac ćetvrte komore.

Peta komora bila je tamnija od prethodnih delova koje su posetili. Baldahin od ravnih sivih oblaka zaklanjao je gornje delove atmosfere cilindra, smanjući barem za polovinu svetlost iz cevi. Ispod oblaka rasprostirao se vagnerijanski pejzaŹ sazdan od goletnih, pustoŹnih planina, koje su podsećale na raŹtrkane gromade antracita pomeŹanog s tamnim raznobojnim hematitom. Izmeću tih planina poćivale su bezdane doline boje rće ispresecane vodopadima koji su se slivali u brze srebrnaste reke. Planine, grupisane u srediŹtu dna komore, delovale su zapanjuće sa svojim krivinama-lukovima, dŹinovskim izbuŹenim kockama, piramidama odlomljenih vrhova i stazama u vidu nepravilnih kamenih stepenika.

"Źta je, do ćavola, ovo?" upita ona.

"Mislimo da je posredi neka vrsta otvorene rudnićke jame. NaŹa dva geologa - jedan je Robert Smit, koga ste upoznali, pretpostavljaju da je u vreme kada su komore graćene, peta ostala

nedovršena. Ostavili su je takvu zato što su im bile potrebne sirovine. Kamenjari su je koristili. Ovo sada su tragovi te eksploatacije."

"Savršena scenografija za ljubitelje starih filmova strave i užasa", reče Patricija. "Ovde nije teško zamisliti Drakulin zamak."

Nisu razmenili nijednu reč tokom kratkog putovanja kroz naredni tunel, koji ih je doveo u šestu komoru. Kada je zujanje voza poprimilo dublji ton a tama tunela se razišla, Lenijer ustade i objavi:

"Kraj linije."

Stanična zgrada bila je izgrađena kao pećina, od blokova crvenkastog betona i šarenkaste sivo-crne stene asteroida. Platforma beše prošarana bledim tragovima - kao da su se ovde nekada stvarali dugački vijugavi redovi.

"Ovo je nekada bila radnička stanica", reče Lenijer. "Kada su preinačavali šestu komoru služila je kao mesto istovara i iskrčavanja. Pre otprilike šest stotina godina."

"Koliko dugo je Kamen napušten?"

"Pet vekova."

Popeli su se uz jednu rampu do zgrade sazdane uglavnom od debelih providnih ploča koje su dopuštale izvrstan pogled na šestu komoru.

Pod doline bio je pritisnut džinovskim nepokretnim mehaničkim strojevima, cilindrima, kockama i naslagama kružnih ploča položenih na ivice: sve zajedno podsećalo je na neku čudovišnu komandnu tablu. Odmah izvan stanične zgrade, red loptastih tankova nizao se sve do udaljenog zida. Taj zid beše visok najmanje sto metara, a prečnici tankova sezali su do polovine zida. Ispod ovog nivoa stanice, između lopti i naporednih redova cilindara oslonjenih na ivice nalazila se ogromna jaruga ispunjena svetlucavom vodom. Taj kanal bio je opervažen završecima pumpi i kiklopskim strojevima za crpljenje vode.

Povrh svega toga lebdele su grudve gustih crnih oblaka iz kojih se spuštala kišna zavesa i snežna vejavica. Odnekud je dopiralo neprestano pulsiranje koje se više osećalo no što se čulo, kao infrazvučni damari pokretnih planina ili meljava udaljenih morskih dana.

Gledajući naviše pod određenim uglom, mogla je, iako nerazgovetno, da vidi između masa oblaka suprotni pod komore koji beše zastrt neravnim tepihom satkanim od tajanstvenih mehanizama.

"U celoj komori nema nikakvih pokretnih delova izuzev onih velikih pumpi, a i njih nema mnogo", reče Lenijer. "Graditelji su se oslanjali na ugrađeni klimatski ciklus. Kiša pada, skuplja toplotu, otiče kanalima u plitke rezervoare, isparava, iznosi toplotu na površinu, a sistemi za održavanje atmosferskih prilika je izdvajaju - još ne znamo na koja način."

"Čemu sve to?"

"Prema početnoj zamisli, šesta komora je imala da bude još jedan grad. Ali graditelji su utvrdili da Kamen može ubrzavati samo do tri procenta g. Neposredno pre no što će Kamen biti opremljen - a pre završetka glavnih iskopavanja - otkrili su način koji će omogućiti da Kamen ubrzava do granice svojih mogućnosti. Taj metod bio je složen i skup, ali je Kamenu obezbedio mnogostranost, koju graditelji više nisu mogli da zanemare. Stoga je šesta komora bila opremljena mašinerijom za selektivno neutralisanje inercije. Ta mašinerija čini mali deo onoga što se sada ovde nalazi." Klimnuo je u pravcu prizora koji se ukazivao kroz prozorsko okno. "Zbog toga dno nijedne komore nije nagnuto, a rezervoari i reke menjaju brane koje bi sprečile isticanje vode."

"Nisu im potrebne. Šesta komora može selektivno da neutraluše posledice inercije bilo kog predmeta u Kamenu. Na krupnom planu ona kompenzuje ubrzavanje i usporavanje čitavog broda. Na mikroplanu, ona sprečava posledice inercije koja se javlja pri kretanju vozova. Posredi je sistem samoregulacije čiji 'mozak' još nismo otkrili."

Kiša je dobovala po providnom krovu i slivala se niz stepenište čiji je nagib iznosio četrdeset pet stepeni. Lenijer zastade i zagleda se u kapljice i potočiće.

"Od tog vremena, mašinerija je modifikovana i dopunjavana. Nekada je prekrivala oko tri kvadratna kilometra, a ostatak šeste komore korišćen je za industriju i istraživanja, za stvari koje se nisu mogle izvoditi u gradovima. Sada održava i sedmu komoru."

Četiri osobe, odevene u žute pelerine dolazile su duž ivice kanala iza stanične zgrade. Parkirali su svoj kamion nekoliko metara dalje na uzdignutom platou.

"Naš odbor za doček", reče Lenijer. Išli su ka vrhu stepeništa. Hladan vazduh prodirao je u svetlarnik i Patricija se naježi kada je jedan nalet vetra zakačio i njih. Kiša je tiho pevušila iznad glava. Između potočića na staklu, a kroz pukotinu u oblacima, nalik na rov, Patricija je videla severni poklopac. Svi ostali poklopci bili su praktično prazni, bez ikakvih crta. Ovaj, međutim, beše prekriven redom pravougaonih kutija, raspoređenih na pravilnim rastojanjima poput strmog stepeništa. Na spoljašnjoj strani svake kutije nalazila se elipsasta šara. Ove kutije su, prema njenom proračunu, bile široke najmanje kilometar, a elipse duž svojih glavnih osa polovinu te širine.

Prva od četiri osobe koja je stigla na vrh stepeništa smače kapuljaču. Patricija ugleda svog bivšeg profesora, crvenog lica i bradatog, sa sitnim i sumnjičavim očima koje kao da su pamtile neku davnu uvredu. Rimskaja je izgledao upravo onako kako ga je zapamtila. Uputio joj je pogled u kome je bilo nekakvog odbrambenog stava, a zatim klimnuo glavom. Iza njega, jedna visoka plava žena, pravilnih crta lica, i dvoje Kineza, muškarac i žena, koji su nosili zelene kačkete, skidoše pelerine i stresoš vodu na pod.

Rimskaja priđe Patriciji. U svakom njegovom pokretu očitovala se rezervisanost, ako ne i gađenje. "Gospođice Vaskez", reče on. "Nadam se da ste dorasli ovom. Nadam se da neću ispasti budala zbog toga što sam vas odabrao."

Otvorila je nekoliko puta usta, nemušto, kao šaran, da bi se konačno preglasno nasmejala. "Profesore i ja se nadam da je tako!"

"Ne zamerite mu", reče plavuša, dubokim i prijatnim glasom s blagim britanskim akcentom. "Ima četiri meseca kako samo lepo govori o vama." Gurnula je kačket pod mišku i pružila ruku. Patricija se rukova s njom. Stisak joj je bio čvrst i topao. "Ja sam Karen Ferli, a ovo su Vu Gi Me i Čang I Hsing." Čangova se široko osmehnu Patriciji; crne ravne šiške pokrivala su joj obrve, što je bilo poslednja moda u Kini. "Mi smo sa Tehnološkog univerziteta Bidjing."

Rimskaja je i dalje pomno proučavao Patriciju. Njegove sive oči se suziše. "Zdravi ste, ne patite od svemirske bolesti ili od emocionalnog stresa?"

"Dobro sam, profesore", odgovori ona.

"Dobro. Onda se vi..." pokazao je na Ferlievu, Vua i Čangovu "... pobrinite za nju. Ja idem u prvu komoru da se odmorim. Biću odsutan nedelju dana, možda i duže." Pružio je ruku Lenijeru i oni se čvrsto rukovaše. "Umoran sam", reče Rimskaja, "ne samo zbog toga što nemam predstavu šta sve ovo predstavlja. Nikada nisam bio naročito maštovit čovek, a ovo mesto..." Uzdrhtao je. "Možda će vama više odgovarati, gospođice Vaskez." Kruto se naklonio svojim kolegama, a zatim uzeo pelerinu i krenuo prema rampi koja je vodila do perona.

Patricija ga je ispratila zbunjenim pogledom.

"Zavidim mu... pomalo", reče Vu na savršenom kalifornijskom engleskom. Bio je otprilike njene visine, s kratko podšišanom oštrom kosom i dečaćkim licem. "Nedavno sam čitao neke vaše radove, gospođice Vaskez."

"Oslovljavajte me sa Patricija, molim vas."

"Bojim se da oni daleko nadmašuju moje sposobnosti shvatanja. Čang i ja smo elektroinženjeri. Karen je fizičarka."

"Teorijska fizika. Bila sam vrlo nestropljiva da vas upoznam", reče Ferlijeva.

"Nestropljiva", ispravi je Lenijer.

"Da", Ferlijeva se osmehnu na račun Patricijine zbunjenosti. "I ja sam kineska građanka. Istina, najčešće uspevam da prevarim većinu ljudi. Ispravite me, molim vas, kada nešto lupim."

Patricija je unezvereno šarala pogledom između njih. Osećala se pomalo nezgrapno, još nespremna da upozna nove ljude i ispolji društvenost.

"Ispratićemo Patriciju do sedme komore", reče Lenijer. "Ali možda ona želi da se malo odmori ovde."

"Ne", Patricija odlučno zavrte glavom. "Hoću da danas snimim čitavu stvar."

"To je prava žena", reče Ferlijeva. "Samoubilačka istrajnost. To obožavam. Čangova to poseduje. Gi Me - zovemo ga Srećko - Gi

Me je, međutim, lenj druškan."

"Ona i profesor Rimskaja su goniči robova", reče Čangova. Njen engleski naglasak bio je znatno manje uspešan nego Vuov i Ferlijeve. Izvadila je dva paketa pelerina iz džepa svog ogrtača i dodala ih Lenijeru i Patriciji. Hitro su se odenuili i napustili sklonište zgrade.

Vazduh je mirisao na čistu kišu, ozon i metal. Kiša se svela na rominjanje, a i sneg je prestao da pada. Voda se u potočićima slivala niz strme metalne zidove ispod uzdignutog druma, skupljajući se u olucima i otičući u prihvatni bazen, koji se nalazio sto metara niže. Patricija je netremice posmatrala bazen prateći pogledom jedan mlaz vode koji se spuštao u tamu.

Kamion koji ih je čekao na kolovozu predstavljao je kopiju vozila kojim su putovali kroz prvu komoru. Ferlijeva je ponudila Patriciji prednje suvozačevo sedište, a ostali se ukrcaše pozadi, gurnuvši na stranu kutiju s naučnom opremom umotanom u tkaninu. Ferlijeva pokrenu kamion i ubrzo razvi zavidnu brzinu.

Podloga železničke pruge pretvorila se u široku ravnu traku koja je vijugala između kompleksa tankova i sivih oblika skrivenih u magli što se brzo širila. Vu se nađe između dva sedišta. "Ovaj materijal što liči na asfalt - nije asfalt. To je asteroidna stena, s tim što su iz nje prethodno uklonjeni svi metali, da bi potom bila samlevena i pomešana s uljem biljnog porekla. Vrlo je čvrsta i ne puca. Pitamo se ko će je patentirati."

Na neki način, ova pustoš delovala je okrepljujuće na Patriciju. Magla je imala plavičast odsjaj, što je stvaralo utisak kao da se nalaze u nekom safiru. Kiša je ponovo počela da pada i njeno dobovanje po krovu kamiona - kombinovano s blagim strujanjem toplog vazduha iz grejača - učinilo je da sve izgleda sigurnije, nimalo napetije od posmatranja neke zabavne emisije na videu.

Brzo se istrгла iz okrilja takvog osećanja. Lenijer ju je posmatrao. Okrenula je lice postrance prema njemu i odmah odvrtila pogled. Kako se moglo doći do toga da je smatraju toliko značajnom? Šta je uopšte ona bila u stanju da učini suočena s ovom veličanstvenom tajnom?

Već su i same razmere bile dovoljne da parališu svaku misao.

Gledajući naviše kroz pukotinu u oblačnom svodu, prema suprotnoj strani imala je isti osećaj kao kad je gledala kroz prozor koji ponovo ulazi u atmosferu.

Kamion je sledio zavojiti drum prešavši šestu komoru za ciglo dvadeset minuta. Napred su se pomolili već poznati oblici luka i ulaza u tunel. Ferlijeva uključi svetla u trenutku kada ih je tunel okružio.

Posle haotične šeste komore, jasnoća i sjajnost nesputane svetlosti cevi sa plazmom behu dobrodošli.

"Gotovo da možete čuti kako ptice pevaju", primeti Patricija.

"Volela bih to", reče Ferlijeva. Spustili su se niz rampu. Pred njom se pružao put prav kao strela, dvaput uži od auto-puta u šestoj komori, alu načinjen od istog materijala. Sa obeju strana drumu, peščane humke, čije je vrhove prekrivala oštra žuta trava, šarale su tlo duž nekoliko kilometara. Na nevelikoj udaljenosti od puta video se šumarak niskog koštunjavog drveća. Prema zapadu, uz zavojitu kosinu dna komore, Patricija je zapažala mala jezera i ono što je ličilo na reku koja izvire iz jednog od tunela u poklopcu. Par vunastih oblačića lebdelo je sasvim uz poklopac. Pejzaž je bio jednako homogen i prazan celom dužinom ispod cevi sa plazmom, gledano kako na istok tako i na zapad. Sama cev sa plazmom izvirala je iz središta poklopca kao prav ničim osenčen far.

Patricija je osećala kako u kabini buja neko kolektivno osećanje predviđanja, koje se usredsređivalo na nju. Čekali su na njenu reakciju.

Reakciju na šta? Sve u svemu, ova komora bila je manje impresivna od prve. Ukrutila je ramena. Pa šta su, do đavola, očekivali da kaže?

Lenijer se saže između sedišta i dotače joj rame. "Šta vidite?" upita on.

"Pesak, travu, jezera, drveće. Reku. Nekoliko oblaka."

"Pogledajte pravo napred."

Pogledala je. Vidljivost je iznosila najmanje trideset kilometara. Činilo se da je severni poklopac zamračen, ni izbliza onako jasno primetan kao nametljivo sivilo u drugim komorama. Podigla je pogled i stala da žmirka, nastojeći da razazna kraj cevi sa plazmom.

Nije ga bilo. Protezala se nesumnjivo dalje od trideset kilometara, postajući sve mutnija i tanja, gotovo se stapajući s horizontom.

Dakako, na nezakrivljenim površinama - kakvi su bili ovi cilindri, gledani paralelno sa osom - horizont je bio znatno viši. Pri neograničenoj razdaljini horizont bi započeo u stvarno iščezavajućoj tački perspektive...

"Ova komora je duža", reče ona.

"Da", potvrdi Vu obazrivo. Čangova, držeći ruke smerno sklupčane u krilu, klimnu glavom kao da propraća neku šalu.

"Čekajte da razjasnimo nešto. Putovali smo oko dve stotine i dvadeset kilometara kroz Kamen dugačak oko dve stotine i dvadeset kilometara. To znači da bi ova komora mogla imati, možda, pedeset kilometara u prečniku." Ruke su joj podrhtavale. "Ali nije tako."

"Pogledajte bolje", reče Lenijer.

"Posredi je optička varka. Ne mogu da vidim severni poklopac."

"Ne", reče Ferlijeva.

Činilo joj se kao da su sve četvoro u dosluhu.

"I?" Patricija se obazre po kabini. Lica njenih saputnika behu bezizražajna, ako se izuzme tajanstveni osmeh Čangove. "Šta bi, do đavola, trebalo da vidim?"

"To vi nama kažete", reče Lenijer.

Grozničavo je računala bacajući pogled prema suprotnoj strani komore, upinjući se da proračuna razdaljinu u ovoj čudnoj perspektivi ogromnog cilindra. "Zaustavite kamion."

Ferlijeva je prikočila vozilo i Patricija siđe iz kabine spustivši noge na drum. Zatim se uz lestvice uspenetra na platformu na vrhu kamiona i pogleda niz pravu liniju druma. Put je hrlio ka svojoj iščezavajućoj tački - nije bilo nikakvog poklopca, nikakve prepreke. Iznad njih, ostatak pejzaža činilo je potpuno istu stvar.

"Veća je", reče ona. Ferlijeva i Lenijer stajali su pored kamiona ne skidajući pogled sa nje. Vu i Čangova im se pridružiše. "Veća je od asteroida. Prelazi preko njegovog kraja. Da li to pokušavate da mi kažete?"

"Ništa mi ne pokušavamo da vam kažemo", reče Lenijer. "Mi samo pokazujemo. To je jedini način."

"Pokušavate da mi kažete da se ovo ne završava, da prolazi

ravno izvan drugog kraja?" Začula je prizvuk panike i histerične zapanjenosti u sopstvenom glasu.

Onaj profesor sa Stanforda, pre šest godina, nije bio u pravu. Postojao je neko, pored vanzemaljaca i bogova, ko je mogao da uvaži njen rad. Sada je znala zbog čega su je doveli iz Vandenbergga, prevezli je na Kamen šatlom i LOT-om.

Asteroid je bio duži iznutra nego spolja.

Sedma komora produžavala se u beskonačnost.

5.

Patricija je spavala - proverila je to na svom ručnom časovniku - devet sati. Ležala je u visećem krevetu osluškujući tihe zvuke lepetanja šatorskog platna na povetarcu. U ovom delu sedme komore bilo je odista malo potrebe za čvrstom gradnjom. Klima je bila suva i blaga, temperatura vazduha topla. Zurila je u nadstrešnicu između aluminijumskih šipki u nejasne obrise cevi s plazmom, koji su se ukazivali kroz tkaninu.

Ja sam ovde. Ovo je stvarno.

"Možeš da se kladiš u svoj život", prošaputala je.

Unutar ovog šatora, kompleksa pregrada i podova od šatorskog platna koje su prekrivale stotinu kvadratnih metara, Ferlijeva i Čangova razgovarale su na kineskom prigušenim glasovima.

Prvih nekoliko sati u ovoj komori, dok su joj pripremali pregradu za spavanje u šatoru i spravljali hranu za put, Patricija je bila hiperaktivna, jureći naokolo kao muva bez glave, postavljajući pitanja koja ponekad nisu imala nikakvog smisla. Lenijer ju je neko vreme sumorno posmatrao. Osetila je da ga je na neki način razočarala. No, kasnije se pridružio ostalima koji su joj se smejali - smejali se sa njom - i neočekivano izvadio bocu šampanjca. "Da krstimo vaše novo biće", rekao je.

Pri prvom nazdravljanju pokušali su pronaći nešto što bi bilo prikladnije kao ime onome što su svi dosad zvali naprosto sedma komora ili hodnik.

"Svet špageta", predložila je Ferlijeva. Ne, uzvratilo je Vu - pre je ličilo na makarone, s obzirom na to da je bilo šuplje u sredini. Čangova je zagovarala naziv: lulasti svet. Reči kao što su 'cev' i 'tunel' već su se odomaćile za druge delove Kamena; činilo se da reči i oblici odjekuju jedni u drugima, kao u kakvoj seksualno napetoj zbrci uklapanja unutar uklapanja.

Par čaša šampanjca i Patricija je postala beznadežno pospana. Jedva su uspeali da joj raspreme viseći krevet pod nadstrešnicom pre no što ju je savladao san.

Ispružila se i poduprla laktom glavu, bludeći pogledom preko

šipražja i peska i naviše povrhu ogromne cilindrične zakrivljenosti tla koje se gubilo u izmaglici. Ferlijeva izađe iz šatora i sede pored kreveta.

"Sanjarite?"

"Ne", reče Patricija. "Razmišljam."

"Kada nas je Geri, pre godinu i po dana poveo na ovakav veliki izlet, mislila sam da ću poludeti. Kakvo je vaše mišljenje o načinu upućivanja u sve ovo? Htela sam da kažem, za vas je to doista početak, ali..." Zamukla je posmatrajući Patriciju svojim veoma plavim očima. Ferlijeva je bila možda deset godina starija od nje a u crtama oko njenih usana i očiju opažao se smisao za humor. U njenom držanju bilo je prodorne neposrednosti -- kao da je ženska verzija Lenijera, pomisli Patricija.

"Videti nije isto što i verovati," odgovori ona.

"Samo slušati o ovome, izvesno, ne bi bilo dovoljno."

"Posle određenog vremena skloni smo da postanemo samozadovoljni", reče Ferlijeva netremično posmatrajući sivo-zeleni drum. "To me ponekad zabrinjava. Kada stignu novi ljudi i vide ono što mi gledamo svaki dan, ponovo postajemo svesni koliko je sve ovo zaista neobično. Ponekad se osećam kao bubica koja mili kroz biljku kojom struji fuzionna energija. Mogu da osetim određenu količinu, da vidim određenu količinu, ali sam prokleta sigurna da ne shvatam sve." Uzdahnula je. "Nisam uverena da se Geri s tim slaže, ali mislim da bi te trebalo upozoriti na budžume."

"Spomenuo ih je. Sta je to?"

"Neki među nama videli su budžume. Sablasti? Ja ih nisam videla niti bilo ko drugi iz naše grupe. Prema opštem mišljenju oni su psihološkog porekla, znak napetosti. Nisu zabeležena nikakva sasvim pouzdana svedočenja, fotografije ili bilo šta drugo. Stoga budi oprezna u pogledu onoga što vidiš. I to dvostruko oprezna - niko još nije dokazao da je Kamen ili hodnik potpuno napušten. Naprosto nas je premalo da bismo mogli da istražimo i nadziremo sve komore. Zato ako vidiš nešto, izvesti o tome ali ne veruj u to." Osmehnula se. "Čini li ti se da ovo što ti govorim ima smisla?"

"Ne", reče Patricija, prebacujući noge preko ivice kreveta. "Da li je za mene predviđen neki program rada? Da li se zna šta i kada treba

da radim?"

"Geri će ti reći sve o tome kroz otprilike pola sata. Sada spava. Izdahnut je. Iscrpljen je, htjedoh reći. Svi smo mi pomalo zabrinuti za njega, znaš."

"Ti i ostali - imate zelene značke, ali da li imate ovlašćenja trećeg nivoa?"

"Ne, zaboga." Ferlijeva se nasmeja, zabacujući svoju dugačku plavu kosu, "Mi smo Kinezi. Srećni smo što smo i dovde dogurali. Tu smo zahvaljujući uviđavnosti i činjenici da su naše vlade u prijateljskim odnosima poslednje decenije. Bilo kako bilo, u znatno smo boljem položaju od sirotih Rusa. Njima je dozvoljeno da proučavaju bušotine, cevi sa plazmom i malo šta drugo. Svi drže da je fizika plazme njihova specijalnost te su stoga fiksirani za ose. Amerikanci nemaju blagu predstavu o tome kakve sjajne arheologe oni imaju. Što se tiče njihove sociologije..." Žalostivo je zavrtela glavom. "Rođena sam i vaspitavana kao marksist, ali nisam uverena da se Kamenjari mogu tačno uklopiti u lenjinističku dogmu."

"Geri me nije upoznao ni sa jednom pojedinošću sporazuma. Čitala sam o tome kod kuće... ali znam da nam nisu rekli sve."

"Prvi koji su stigli na Kamen i započeli sa istraživanjem bili su brodovi NATO-Evrosvemirskog saveza. Prema slovu sporazuma MKSS-a NATO ima prava da kontroliše eksploataciju, a zna se da Sjedinjene Države u NATO-u vode glavnu reč. Rusi su se pobunili tvrdeći da je posredi poseban slučaj, ali im to do sada nije mnogo vredelo. Kinezi nikada nisu bili strašno, strašno zainteresovani za duboki svemir, tako da smo prihvatili ono malo što nam je bilo dozvoljeno. No, zahvaljujući strpljenju i pokornosti dospeli smo dalje od Rusa. Kao što ćeš primetiti nema nijednog Rusa u sedmoj komori."

"Po govoru nikad se ne bi reklo da si Kineskinja."

Ferlijeva se nasmeja. "Hvala. Svi vele da mi je naglasak dobar, ali ponekad moje reči... Pa. Ono što si, kako mi se čini, htela da kažeš jeste da ne izgledam kao Kineskinja. Ja sam druga generacija belih useljenika. Moji roditelji su bili britanski izgnanici u Čehoslovačkoj. Bili su poljoprivredni stručnjaci i Kina ih je primila raširenih ruku kada su emigrirali 1978. godine. Rođena sam tamo."

"Čitav svoj život provela sam u Kaliforniji", reče Patricija. "Osećam se tako zaštićena u poređenju s tobom. Izvan dodira sa stvarnim svetom."

"Svetom intriga i međunarodne politike? I ja. Ja sam najveći deo života provela na jednoj farmi u Hopehu. Poprilično odsečena od svega. A sada... obe smo ovde." Spustila je pogled na tlo, vrteći glavom. "Ima puno stvari o kojima, iz više razloga, ne bi trebalo da razgovaramo. Geri mi veruje i ja cenim njegovo poverenje. Dali smo sve od sebe da budemo učtivi i dostojni poverenja. Zato smo i dogurali dovde. Baš tako. Možemo da razgovaramo o svim tehničkim stvarima koje su neposredno vezane za naš rad. Ali o bilo čemu što se odnosi na teme izvan dozvoljenih granica za Vu, Čangovu i mene nema diskusije. To uopšte ne dolazi u obzir."

"U redu", reče Patricija.

Ferlijeva upravi pogled prema severu, ravno niz grlo hodnika. "Ovo su načinili Kamenjari. Bili su ljudska bića, baš kao ti i ja. Sve ostalo u vezi s njima obavijeno je tamom. Ali jednog dana provalićemo ih - ili će se dogoditi nešto još neobičnije." Jedva приметно se osmehnula. "Da li je ovo predviđanje dovoljno jako za tebe?"

Patricija klimnu glavom. "Zavrteće mi se u glavi od bilo čega određenijeg."

Ferlijeva je potapša po ramenu. "Moram da se vratim. Geri će ubrzo doći ovamo."

Ušla je u šator.

Patricija je ustala, poravnala kombinezon, a onda odšetala pedesetak metara po pesku. Sagnula se kraj jednog busena i prešla rukom po travkama.

Dužina ovog hodnika beše tako zapanjujuća i opsenjujuća da joj je od nje zastajao dah u grudima. Bio je prostran, ekonomičan i neverovatno lep. Ravnomerno osvetljenje, koje je postepeno opadalo u daljini ipak je jasno isticalo sve pojedinosti; pesak, žbunje, jezera i reke koje su tekle od južnog poklopca gde se zgušnjavala...

Uprkos onome što joj je Ferlijeva rekla, Patricija se osećala bezbedno prelazeći narednih pedesetak metara prema zapadu. A kada je već toliko odmakla, našavši se na najviše pet minuta hoda

od šatora, učinilo joj se da neće biti veliki podvig ako pređe još toliku razdaljinu. Za deset minuta dospela je do ruba patuljaste šume, a onda se okrenula da bi se orijentisala u odnosu na šator i rampu koja se spuštala iz tunela poklopca.

Drveće je ličilo na kržljave borove; nijedno stablo nije bilo više od dva metra i imalo je čvornovate grane isprepletene u neprobojan čestar. Nikada nije videla nešto istovetno na Zemlji, ali su iglice nalikovale onima kod Daglasovog badnjaka koji je njena porodica po utvrđenom običaju kupovala pre no što se opredelila za aluminijsku zamenu.

Sagnula se i zavirila ispod niske kupole, ali nije opazila nikakve znake života.

Kako je samo neobično bilo to da su Kamenjari odneli sva živa pokretna bića sa sobom. Očerupali su Kamen. Kud li su svi zajedno otišli?

Toliko je barem bilo očigledno. Svaki put kada bi pogledala niz onaj hodnik mogla je da oseti neku neodoljivu silu. Otišli su prema beskrajnom severu, ukoliko je hodnik odista bio beskonačan.

"Patricija!" viknu Lenijer iz šatora. Skočila je s blagim osećanjem krivice, iako u njegovom glasu nije bilo užurbanosti ili prekora.

"Da?"

"Imamo posla."

"Evo me." Vratila se u šator.

Seli su za sto na rasklapanje koji je bio postavljen ispod nadstrešnice. Lenijer uze jednu ploču i gurnu je u memorijski blok, a zatim položi aparat između njih. "Trebalo bi da sada već imate neku predstavu o tome zbog čega ste nam potrebni. Ima nekoliko tajni koje moramo da razrešimo a ona" - pokazao je prstom niz hodnik - "možda i nije najveća."

"Ne bih to rekla", uzvratila ona.

"Već sam programirao prvu etapu vašeg rada. Preduzećete putovanje po gradu u trećoj komori usredsređujući se na jednu tamošnju biblioteku. Taj grad se zove Čičak, baš kao i sam Kamen. On je nekoliko vekova noviji od Aleksandrije. Učinićete, takođe, još nekoliko poseta biblioteci u drugoj komori. To će trajati nedelju-dve, koliko da se uhodate u posao." Pokazao je na pločicu i pritisnuo

dugme - izvrši! Naredbe stadoše da se nižu ekranom. "Evo kako valja koristiti podzemne prolaze, red vožnje i mere predostrožnosti. Jasno je da neću biti u stanju stalno da vas vodim, pa čak ni veoma često. Radovi se neprekidno iznova gomilaju. Pored toga, verovatno ću se nakratko vratiti na Zemlju. Za to vreme, javljaćete se Karolsonovoj. Najveći broj činjenica koje treba da znate, a tiču se bezbednosti, nalaze se u ovom bloku: s kim možete da razgovarate, s kim ne, protokol i slične stvari. Ferlijeva, Vu i Čangova su fine osobe, ali budite obazrivi. Budite obazrivi u prisustvu svakog ko nema iste privilegije kao vi."

"S kim još mogu razgovarati osim sa vama?"

"Sa Karolsonovom. Možete da razgovarate s njom o svemu, izuzimajući ono što pročitate u biblioteci. Radim na tome da i ona dobije dozvolu za to. Ali za sada je nema. Upoznaćete i ostale u sledećih nekoliko dana. Neki od njih imaće propusnicu za biblioteku i sa njima ćete raditi, koordinirati i proveravati. Je li jasno? U sledećih par nedelja predstoji proučavanje, proučavanje i proučavanje."

"Koliko mogu da se udaljavam od logora?"

"Onoliko koliko ste u stanju da pešačite, ali uvek nosite radio sa sobom. Na oko pedeset kilometara niz hodnik imamo jednu bezbednosnu bazu, sa senzorima koji su tako postavljeni da mogu da uhvate bilo kakvu aktivnost u hodniku u rasponu od nekoliko stotina kilometara. Ukoliko bi oni naredili povlačenje, neophodno je da se smesta vratite u tunel."

"Koliko je verovatnoća da se to dogodi?"

"Mala." Lenijer slegnu ramenima. "Možda i nepostojeća. Još se nije dogodilo. Nadam se da vas ne vređa ovaj starateljski stav. Ako bi se vama išta dogodilo, otpala bi dlaka čak i sa savetničkih tepiha."

Patricija se kiselo osmehnu. "I ko je moja dadilja?"

"Dok Karolsonova ne stigne ovamo, Ferlijeva. Imate li kakvih pitanja?"

"Pustite me da počnem, a tada ću imati štošta da vas priupitam."

"Pošteno." Lenijer ju je ostavio za stolom. Uzela je ploču i započela s prvim memorijskim blokom.

6.

Lenijer je otišao u vreme sledeće smene, rekavši da će se vratiti kroz dva dana kako bi započeli sa drugim delom njenog obrazovanja. Nekoliko sati kasnije stigla je Karolsonova noseći kutiju s memorijskim blokovima i moćniji procesor, nedavno dopremljen sa Zemlje. "Kako ništa drugo, ono bar kud god krenem mogu poneti deo svog rada sa sobom" rekla je ona. Ferlijeva, Vu i Čangova smesta su počeli da ispituju neke od svojih problema na novom procesoru.

Patricija je proučila kocke koje su sadržavale podatke o hodniku. Dužina hodnika beše nepoznata; radarski signali odaslani iz rupe bušotine još se nisu vratili, iako su prošla četiri meseca. Zaključeno je da hodnik ili nema kraja, ili su signali apsorbirani na neki još neobjašnjen način.

Istraživački timovi preduzeli su nekoliko ekspedicija u hodnik, ali sve donedavno nijedan nije otišao dalje od pet stotina kilometara. Do te tačke hodnik se ni po čemu nije razlikovao od sedme komore, na koju se nadovezivao: debeo sloj tla, atmosferski pritisak uobičajen za Kamen - šesto pedeset milibara - i normalna jačina osvetljenja iz protočne cevi.

Hodnik se razlikovao od sedme komore samo u jednom pogledu: na četiristo trideset šestom kilometru bio je uokviren krugom veštačkih struktura - četiri nepokretne kupole koje su, bez ikakve potpore, lebdele iznad širokih udubljenja u tlu. Svaka kupola stajala je osamljeno, a sve su bile raspoređene na jednakim rastojanjima po krugu. Nije se dalo odgonetnuti od čega su bile napravljene; supstanca, osim po čvrstini, nije odgovarala nijednom svojstvu materije. Na osam stotina sedamdeset i dva kilometra niz hodnik nalazio se drugi, sličan krug. Upravo sada jedna nova ekspedicija istražuje to područje.

Patricija je kucnula glačač pločice o svoj zub, a zatim je posegla u priručnu torbicu i izvukla stereo priključak i žeton sa Mocartom. Priključak se lako uklopio u standardizovani fasung i ubrzo joj do ušiju dopreše zvuci frule. Nastavila je da čita zaštićena od okolnih

glasova.

Posle sat i po prekinula je muziku da bi predahnula.

Uprkos protivljenju Karolsonove, koja je tvrdila da nije Patricijina dadilja, njena uloga beše jasno određena. Nije imala nikakvih neposrednih dužnosti u sedmoj komori, a njena stručnost nije se ni u čemu dopunjavala s Patricijinom. Pa ipak, nije joj smetalo to što se ova starija žena vrti oko nje. Ona je bila opuštena, samouverena i laka za saradnju. Prava osoba za razgovor, pa makar se on sastojao od neobavezne razmene misli.

Nije bilo lako ovladati složenostima protokola i organizacije u Kamenu. Jedna mapa u memorijskom bloku koji joj je Lenijer ostavio sve je jasno pokazivala. NATO-Evrosvemir - ili preciznije NASA i Evropska svemirska agencija - bili su zaduženi za istraživanje Kamena pod nadzorom MKSS-a.

Udružena svemirska komanda imala je velikog udela u odlučivanju o tome kako će se rukovoditi proučavanjima. Uprkos civilnom plaštu ovo je u velikoj meri bila vojna operacija. Džudit Hofman, koja je zvanično koordinirala civilne i vojne agencije iz svojih ureda u Sanivejlu i Pasadeni, malo je šta činila da drugačije prikaže činjenično stanje.

Kamenova služba bezbednosti sastojala se od oko trista Amerikanaca (što je činilo skoro polovinu), sto pedeset Britanaca i sto Nemaca. Preostalih pedeset članova činili su Kanađani, Australijanci i Japanci. Francuska nije bila član NATO-Evrosvemira i odbila je ponudu da pošalje svoje predstavnike na Kamen, delom, nema sumnje, i u znak protesta zbog pritiska koji je izvršio NATO na nju da se pridruži masovnom naoružanju u prve dve godine dvadeset prvog veka.

Preko svojih neposrednih zapovednika, služba bezbednosti primala je naređenja od Bertrama D. Kirhnera, mornaričkog kapetana Sjedinjenih Američkih Država - zapovednika za spoljašnju bezbednost i Olivera Gerharda, armijskog brigadnog generala, zaduženog za unutrašnju bezbednost.

Šest stotina članova ovog tima bilo je raspoređeno širom Kamena da bi odbranilo civile u slučaju napada. Nije se dalo predvideti ko bi mogao da izvrši napad, ali u početku je on očigledno očekivan iz

sedme komore ili iz skrivenih delova u neistraženim gradovima u drugoj i trećoj komori.

Lenijer je dejstvovao kao Hofmankina produžena ruka na Kamenu. On je koordinirao nauku, inženjeriju i komunikacije. Karolsonova je bila viši naučni nadzornik. Hajneman beše zadužen za civilni inženjering, a žena po imenu Roberta Pikni za civilne komunikacije.

Prikaz strukture naučnog tima baše pregledan. Tu su bili matematičari, arheolozi, fizičari, predstavnici društvenih nauka (uključujući istoričare), specijalisti za kompjutere i informacije, stručnjaci za medicinu i biologiju. Bila su tu, takođe, četiri pravnika.

Inženjerija se sastojala od snabdevačke službe sa vojnim pridodatkom - i mehaničara. Komunikacije su, takođe, imale vojno odeljenje, koje je bilo zaduženo za kodirano emitovanje. Pikni, uz pomoć Silvije Link, bila je odgovorna za unutrašnje komunikacije na Kamenu i veze sa mrežom zemaljskih stanica postavljenih u naseobinama na Meseću.

Patricija se pobojala da nikada neće uspeti da zapamti čak ni najvažnija imena. Imena joj nikada nisu bila jača strana - bolje je izlazila na kraj sa likovima i karakterom.

Pored civilnog osoblja iz Sjedinjenih Američkih Država i Evrosvemira, bili su pozvani da uđu u sastav naučnog tima i predstavnici Rusije, Indije, Kine, Brazila, Japana i Meksika. Uskoro je trebalo da dođu jedan Australijanac i jedan Laošanin. Karolsonova joj je u poverenju rekla da je bilo teškoća sa Rusima. Oni su se na Kamenu nalazili samo godinu dana, i to tek pošto su pristali na određena ograničenja. Uprkos postignutom sporazumu, stalno su zahtevali (posve razumljivo, pomisli Patricija) da imaju pristup svim informacijama na Kamenu, uključujući i biblioteke. Biblioteke su bile, objasnila je Karolsonova, isključivo američki zabran, u skladu s neposrednom naredbom Hofmanove i predsednika.

"Poštedeli bi nas đavolskih muka i nevolja kada bi naprosto sve otvorili svima", reče Karolsonova. "Prezirem tajnost." Ipak, naredbe je striktno sprovodila.

"Ko rukovodi naučnim timom dok si ti ovde sa mnom?" upita Patricija.

Karolsonova se osmehnu. "Postavila sam Rimskaju na to mesto. On je strog ali efikasan. Pored toga, ljudi će dva puta razmisliti pre no što dođu k njemu da se žale. Što se mene tiče, ja sam samo obična maza. Potrebna mi je ova vrsta predaha."

Lenijerov memorijski blok precizirao je s kim je mogla a s kim ne da razgovara o svojim proučavanjima. Ako je želela da raspravlja o biblioteci, mogla je to da čini samo sa Rimskajom, Lenijerom i još jednim članom naučnog tima, koga do sada nije upoznala - Rupertom Takahašijem. On se nalazio na ekspediciji u tunelu, koja je upravo bila u toku.

Patricija je ručala u društvu s Karolsonovom i tri Kineza, odspavala jedno pola sata, a potom ponela svoju ploču i logorski stolac preko ravnice, do one patuljaste šume, gde je sela i počela da pravi vlastite zabeleške. Karolsonova joj se pridružila jedan sat docnije noseći termos sa hladnim čajem i par banana.

"Biće mi potrebna određena oruđa", reče Patricija.

"Kompas, lenjir, nekoliko olovki, ili... Nešto sam razmišljala. Postoji li mogućnost da jedan od inženjera ili elektroničara napravi jedan instrument za mene?"

"Imenuj ga."

"Želela bih da znam koliki je pi u hodniku."

Karolsonova napući usne. "Zašto?"

"Pa, koliko sam do sada saznala čitajući, hodnik izvesno nije načinjen od tvari. Posredi je nešto potpuno drugo. Prošle noći, u vreme spavanja, hoću da kažem, Ferlijeva i ja smo razgovarale, i ona mi je prenela ono što je znala. Jutros sam zavirila u neke papire koje su Rimskaja i Takahaši sastavili pre mog dolaska."

"Natrag u amaterske dane matematike o superkosmosu", reče Karolsonova prepredeno. "Rimskaja se verovatno čvrsto drži svoje stručnosti."

"Možda, no dao je nekoliko zanimljivih predloga. Karen će me sutra odvesti do otvora bušotine." Pokazala je prstom prema cevi sa plazmom i osi južnog poklopca. "Kada bih do tada mogla imati pi-metar, možda bih mogla saznati neke stvari."

"Imaćeš ga", reče Karolsonova. "Još nešto?"

"Ne znam da li je to uopšte moguće, ali dok merimo pi volela bih

da merim i kvantni momenat i gravitacionu konstantu, bez obzira na to kakvo mišljenje vlada o odnosima svojstava univerzuma. Potrebna mi je neka vrsta multimetra."

"Misliš li da će ovde konstante varirati?"

"Makar neke od njih."

"Kvantni momenat? Ne bismo čak ni postojali."

"Možda je neki drugačiji odnos. Naprosto, želela bih to da saznam."

Karolsonova ustade, pokupi prazan termos i kore od banana i vrati se u šator. Nedugo zatim ona i Vu sedoše u kamion i uputiše se prema tunelu koji je vodio u šestu komoru.

Patricija je zurila niz hodnik malo se mršteći.

Posedovala je veoma stvarnu, iako ograničenu moć. Upravo je naterala jednu dobitnicu Nobelove nagrade da odjuri i ispuni joj želju.

Tokom kratkog životnog veka Patricija je svoje najvažnije trenutke provela u sopstvenoj glavi, izgubljena u jednom svetu koji je bio potpuno nepojmljiv velikoj većini ljudi na Zemlji. Sada, dok je sedela pokraj patuljaste šume i slušala Mocartovu Jupiterovu simfoniju bludeći pogledom niz hodnik, najpre je osetila nervozu a potom i razdraženost zbog toga što se ono stanje nije dovoljno brzo pojavilo.

Znala je odakle će početi. Ukoliko hodnik nije bio načinjen od tvari, ostajalo je svega nekoliko alternativa. Ili je posredi cev sila koje su se uzajamno održavale u ravnoteži, prelazeći kraj asteroida kroz neku vrstu superkosmičke fatamorgane, ili pak to nije slučaj. Ako nije, onda se kao najverovatnija nudila mogućnost da je sam hodnik konstruisan na temelju nekog superkosmičkog trika. (Razmotrila je i odbacila kao filozofski beskorisnu - u ovom trenutku - ideju da je hodnik samo jedna iluzija.)

Teško je bilo razmišljati koristeći pojam kao što je superkosmički trik. Ukoliko su Kamenjari upotrebili nekakvu mašineriju u šestoj komori, da bi iskrivili vreme-prostor, moralo je biti određenih posledica. Kada stigne multimetar - ako urade ono što je tražila - moći će da započne sa postavljanjem parametara. Zakrivljeni prostor hodnika verovatno će proizvesti fluktuacije u vrednosti π budući da prečnik kruga, u bilo kojoj iskrivljenoj mnogostrukoj celini, varira u odnosu na svoj obim. Ostale konstante trebalo bi da variraju zavisno

od iskrivljenosti, u višoj geometriji.

Posle izvesnog vremena odustala je od nastojanja da iznudi ono stanje. Činjenice nisu bile dovoljne da same po sebi izazovu i opravdaju napetost.

Nije bilo ničega što je mogla da uradi u ovom času osim da se opusti i nastavi sa čitanjem. Uključila je drugi memorijski blok u ploču.

"Koliko dugo ti je bilo potrebno da se navikneš na život bez noći?" upita Patricija. Ferlijeva je nestrpljivo dobovala prstima po svodu čekajući osnu dizalicu. Stajale su pedeset metara istočno od rampe tunela, na jednom sjajno ugrađenom kvadratu od nikla i gvožđa.

"Nisam sigurna da sam se navikla na to", reče Ferlijeva. "Živim s tim, ali mi nedostaju zvezdane noći."

"Čovek bi pomislio da bi Kamenjari sa svom svojom tehnologijom mogli lako da pronađu način da obezbede pomrčinu."

"Isključivanje cevi sa plazmom predstavljalo bi ogroman gubitak energije", glasno je razmišljala Ferlijeva. "Posebno za sedmu komoru. Ako se doista produžava u beskraj, kao što izgleda - kako uopšte isključiti nešto slično tome?"

Patricija je izvukla svoju ploču i utipkala. Cev sa plazmom u sedmoj komori - zalihe energije? Održavanje? Isto kao i kod cevi u drugim komorama?

Vrata dizalice se otvoriše i one uđoše u veliku kružnu kabinu. Kada su se vrata zaklopila, Ferlijeva pritisnu jedno dugme. Obe dohvatiše šipke ugrađene u zid. Ubrzanje lifta uvećalo je u početku njihovu ukupnu težinu, ali kako se uzdizao približavajući se osi - tih efekata nestade. Lift je postigao postojanu brzinu na trećini puta uz okno. Do tog časa telesna težina znatno im se smanjila. Ubrzo zatim počeli su da usporavaju prelazeći polako u stanje blisko bestežinskom. Vrata se otvoriše i jedan stražar u crno-sivoj uniformi ih pozdravi.

Odeljci na osi, koji su okruživali otvor bušotine sedme komore nalazili su se pod pritiskom i bili su zagrevani, ali su inače ostali u mnogo čemu onakvi kakve su ih Kamenjari napustili pre mnogo vekova. Trake novoinstaliranog osvetljenja ukrštale su se u

izdubljenom prostoru platforme.

"Idemo do monitora singularnosti", reče Ferlijeva. Stražar im dade znak da se popnu u kolica. Pridržavajući se za konopce popele su se u sedišta, a zatim se privezale.

"Imam osećaj da ćeš mi pokazati nešto zaprepašćujuće", reče Patricija glasom punim prekora. "Nisam se još navikla ni na dosadašnja čudesa."

"Pomoćno čudo", reče Ferlijeva tajanstveno. "Rezultat drugih čuda, ako pratiš teorije Rimskaje i Takahašija. Ali ti si ovde stručnjak za prostor-vreme."

"Nisam baš sigurna u to", reče Patricija hladno.

"Ako je hodnik matrica svijenih geoda, iskrivljena cev prostora, šta bi očekivala da otkriješ u njegovom centru?"

"Razbijala sam glavu time juče popodne." Zastala je budući da su se kolica približila kraju platforme. "To ne može da dejstvuje sve do samog središta. Treba da postoji oblast gde prestaju sva pravila."

"Tačno."

"Singularnost?"

"Tamo kuda smo se uputile", reče Ferlijeva.

Stražar je provezao kolica pored jedne vazdušne komore ugrađene u zid stene. Ferlijeva je zgrabila šipku povodnicu i pomogla Patriciji da se ispetlja iz sedišta. Stražar ih pozdravi i reče da će ih sačekati.

Ušle su u vazdušnu komoru. Ferlijeva je upalila svetlo i iz jedne stalaže izvadila dva zgužvana skafandra univerzalne veličine. "Možeš malo da podesiš dužinu nogavica i rukava pomoću ovih remena. Pokretljivost i finese ovde doista nisu bitne. Važni su samo pritisak, temperatura i vazduh. Ovo nije baš najposećenije mesto na Kamenu."

Stražnji zid vazdušne komore bio je opremljen lestvama sa širokim prečagama, koje su se uzdizale do jednog otvora u tavanici. Delići i komadići opreme, neki među njima očigledno davno odbačeni, ležali su u hrpama po uglovima i ispod merdevina.

"Samo budi obazriva. Sve čini polagano. Nema nikakve opasnosti ako budeš pažljiva. Ako se nešto dogodi sa tvojim odelom - što je malo verovatno možemo da se vratimo u komoru za manje od dva

minuta."

Ferlijeva je proverila zaptivače na Patricijinom odelu, a onda je pritisnula jedno crveno dugme na ploči pored lestvi. Usledilo je lagano ispumpavanje vazduha iz prostorije sve dok Patricija na kraju nije čula samo vlastito disanje. Ferlijeva je okrenula prekidač radija u njihovim odelima.

"Pođi uz lestve", reče ona.

"Nikada do sada nisam imala svemirsko odelo na sebi", reče Patricija stupajući na prečage iza Ferlijeve.

"Prema izveštaju posade LOT-a nisi bila dobila svemirsku bolest."

"Biti u bestežinskom stanju pravo je zadovoljstvo."

"Hmm. Bila su mi potrebna tri dana da se priviknem na njega."

Ferlijeva je okrenula točak i otvorila poklopac koji se polako podizao i zaustavio poluotvoren sve dok se ona nije popela na sledeću prečagu i još jednom ga odgurnula. Skliznuo im je potpuno s puta. U otvoru bušotine reflektori su bili gusto raspoređeni, iako se otvor za sedmu komoru nalazio na svega desetak metara udaljenosti i od njega se širio blagi mlečni sjaj unutrašnje cevi sa plazmom.

Patricija se okrete da bi pogledala prema jugu. Zidovi otvora bušotine - hrapavi i izbrazdani nepravilnim linijama - gubili su se u mastiljavom crnilu. Na kraju tog crnila ukazivao se krug svetlosti veličine metalnog dolara na ispruženom dlanu. Podigla je pogled koliko joj je to šlem dopuštao i ugledala široku tamnu stenu umetnutu u asteroidski metal.

"Cev sa plazmom počinje iznova u svakoj komori", reče Ferlijeva. "Ona udara o poklopac opremljen jednom veoma osetljivom bocom. Boca, takođe, ima ulogu da drži atmosferu unutra - inače bi se sve izlizalo napolje kroz rupe bušotine. Iscurelo, htela sam da kažem. Iscurelo?"

"Iscurelo je prava reč", reče Patricija. "Zar ne bi vazduh ostao u komorama zbog rotacije?"

"Ključ tajne je u visinskoj skali. Bez te boce atmosferski pritisak u otvoru bušotine i dalje bi iznosio oko sto i osamdeset milimetara živinog stuba."

"Hm", reče Patricija.

"Mislimo da su u materijalu poklopca duž čitavog obima cevi

utisnute naelektrisane ploče ali to još nismo istražili. Pored toga cev hodnika jeste posve različita stvar od drugih cevi. O tome kako ona funkcioniše imamo još manje znanja."

Kretale su se duž zida otvora bušotine, koristeći sveprisutne konopce i podupirače. Blizu ruba rupe stajala je skela visoka oko pedeset metara. Od dna do vrha skele pružale su se lestve uokvirene dugačkim cilindričnim kavezom.

"Ti ćeš prva", reče Ferlijeva. Patricija uđe u kavez i stade se povlačiti naviše, hvatajući se naizmenično rukama za prečage, puštajući da joj se noge slobodno klata u prostoru: zapamtila je kako je to Ferlijeva činila u vazdušnoj komori. "Kada se nađeš iznad kaveza, prikači kariku svog odela za kabl. Ukoliko ti se dogodi da dospeš u stanje slobodnog lebdenja doći ću do tebe s konopcem."

Na vrhu skele, sada u ravni sa osom Kamena, Patricija je dočepala sigurnosni kabl i, vukući ga, uklonila se Ferlijevoj s puta. Jedan drugi cilindrični kavez provirio je na pet ili šest metara iza ivice. Ferlijeva pokaza rukom prema njemu i njih dve se uspentraše preko strmih zidova poklopca.

"Plazma se, kao što vidiš, jasno vidi iz ovog ugla", reče Ferlijeva. Odavde im se pružao neverovatno pogled na hodnik. Bez očitih pokazatelja iskrivljene perspektive, pejzaž je izgledao kao da je iscrtan na ogromnoj zdeli. Pojediniosti su poprimale blagu, mlečnu zamagljenost od cevi sa plazmom, koja se koncentrisala u sjajan krug u središtu udaljenog poklopca.

"Rusima nije dopušteno da dolaze ovamo. Rade, međutim, na drugim otvorima bušotina."

Na kraju drugog kaveza nalazilo se nešto od čega su svetlaci zaigrali pred Patricijinim očima. Ferlijeva joj dade znak da priđe.

"Ovo je to", reče ona. "Odavde potiču sve šašavosti u hodniku."

To je ličilo na pola metra široku cev, načinjenu od žive, koja se pružala do tačke vlastitog iščezavanja linijom koja nije bila prava ali ni zavojita, ne pomerajući se ali ni ne ostajući u mirnom stanju. Ukoliko se uopšte moglo reći da to reflektuje, ipak se nije ponašalo kao ogledalo, jer je stvaralo slike jedva prepoznatljivog odraza okoline.

Patricija se približila ovoj singularnosti, nastojeći da ne gleda

pravo u nju. Ovde su zakoni hodnika bili upredeni u sreden produžen čvor, svojevrsan prostorni pupak.

To je iskrivilo njeno lice kao da je reagovalo sa osećanjem živahne zlovolje.

"Ne izgleda ravno, ali ipak jeste. Ne može se, naravno, probiti ni na koji način", reče Ferlijeva ispruživši ruku u rukavici da bi dodirnula zarubljeni završetak. Ruka joj je blago skliznula niza stranu.

"Izgleda da proizvodi silu koja deluje kao gravitacija u hodniku. Čist efekt jeste jedna sila koja opada na kvadrat sa povećanjem razdaljine i koja ne deluje u unutrašnjosti sedme komore, ali deluje upravo izvan veze sa ovim hodnikom. Prelaz je veoma blag. Tamo napolju u hodniku, što si na većoj udaljenosti od singularnosti, to je ova sila jača sve dok ne dospeš do zidova hodnika. Deluje tako da ti se čini kao da te zidovi vuku i eto težine."

"Ima li ikakve razlike između vučenja koje potiče od zidova i guranja koje dolazi od singularnosti?"

Nekoliko časaka Ferlijeva nije ništa odgovorila. "Neka me đavo ubije ako znam. Singularnost se proteže sredinom hodnika unutar cevi. Postoje mišljenja da ona utiče na održavanje ove plazme ali... pošteno govoreći, niko ništa ne zna o tome. Pred tobom se pruža širom otvoreno polje istraživanja."

Patricija ispruži ruku. Površina krivog ogledala uzvratila joj je nečim što je bilo izvan žiže, a ne rukom. Ruka i njena suprotnost se spojiše. Osetila je peckav otpor i još jače pritisnula.

Osetila je blago potiskivanje ruke nadole sve dok je nije podigla i odmakla. Patricija je - unekoliko i sama iznenađena - smesta shvatila princip.

"Dabome", reče ona. "To je isto što i doticanje kvadratnog korena prostora-vremena. Pokušaj da uđeš u singularnost i prevešćeš sebe na određenu razdaljinu duž neke specijalne koordinate."

"Kliziš duž toga", reče Ferlijeva.

"Tačno."

Patricija manevrišući pređe do zaobljenog početka - ili je to bio završetak? - ove singularnosti. Zaokružila je obema rukama oko zone kao da hoće da je zagrlji. Stisnula je prstima iskrivljenu površinu tako da je osnova najpre privuče, a zatim odbaci unatrag.

"Dodirni je", reče Patricija, "i ona će ti uzvratiti pritisak silom koja je paralelna s osom." Dotakla je površinu dva puta uzastopce. Karika i kabl zaustavili su njeno kretanje prouzrokovano reaktivnom silom. "Uštinem li je pod ovim uglom, singularnost će me odbaciti u pravcu severa. Ako odaberem suprotan ugao, odoh na jug. Nema nikakvog torzionog momenta - u jednom pravcu. Ili bivam odgurnuta pravo prema spoljašnjosti ili me skreće duž linije."

Ferlijeva se zavidljivo osmehnula ispod vizira. "Brzo shvataš."

"Milo mi je što tako misliš", reče Patricija. Uzdahnula je i odstupila. "U redu. Vratimo se. Moram o ovome da porazmislim."

Ferlijeva ju je uhvatila za rame i povelala natrag do kaveza, niz skelu i u vazдушnu komoru. Patricijine oči već su bile prekrivene nekom čudnom skramom što je svedočilo da je duboko utonula u razmišljanje.

Jedva da je bila svesna vožnje liftom. Došavši u šator sela je pored ploče i procesora Karolsonove. Ferlijeva se izgubila na nekoliko minuta da utoli glad. Kada se vratila, procesor i ploča međusobno povezani, bleskali su slovima zahteva za narednu sekvencu naredbi. Vaskezova je izgledala kao da drema. Ferlijeva je bacila pogled na ekran ploče.

Iz - jedne budućnosti (?) Pojedinačnost. Duže - prolazeći kroz zid asteroida. Uvećanje odbijanja inverzne kvadratne funkcije. Kuda su Kamenjari otišli? Pa, niz hodnik, naravno.

Nikakvog sklopa krivina u blizini iskrivljenog ogledala. Neophodan multimetar da bi se ovo proverilo - izgleda, međutim, verovatno. Ako ovu postavku posmatram kao unapred zamišljenu tehnologiju, može se pretpostaviti da tehnologija koja manipuliše geometriju koristi prostore i menja geode kao neko oruđe. Singularnost, možda beskrajno duga, počinje ovde, odmah iza granice gde se sreću komora i hodnik.

Energija koja održava cev sa plazmom u hodniku. Da li bi to mogla biti jedna funkcija zasebnog univerzuma, što hodnik očito jeste? Odakle materija potiče - ovo tle i atmosfera? Ne sa Kamena, barem ne sve; to je očigledno.

Topao vazduh koji je dopirao iz hodnika zapahnjivao je šator, češljao travu u blizini logora i mešao se s hladnim vazduhom koji je

dolazio iz pravca poklopca, stvarajući vrtloge prašine.

Čangova i Vu igrali su šah ispod nastrešnice.

Posle izvesnog vremena i Ferlijeva je zadremala.

7.

Hajneman je nešto mrzovoljno mrmljao sebi u bradu. Koračajući polako duž lepljive platforme koja je okruživala sabirni prostor, prelazio je pogledom preko robne liste na svojoj ploči. Tovar oslobođen ambalaže i dopremljen ovamo - odgovarao je svim specifikacijama koje je inženjerski tim sačinio pre šest meseci. Bilo je to ludačko razdoblje - ispunjeno pokušajima da se napravi jedno sredstvo koje bi posedovalo čudnu osobinu da obavlja posao koji niko iz inženjerskog tima nije razumevao. Ali ko te pita za to; zelena značka bila je veoma redak artikal.

Više nije bilo načina da mu ma ko ospori pravo na zelenu značku. Bio je jedini koji je mogao da proveriti to sredstvo i da nauči druge kako da ga koriste.

Beše to krasno delo: jedan šupalj cilindar dugačak dvadeset, a širok šest metara, nalik na džinovski mlazni motor sa izvađenim unutrašnjim delovima. Upravio je pogled ka središnjem delu sabirnog prostora zadržavši se na metalnim delovima srpastog oblika, koji će se pripojiti tajanstvenom nečemu što je onaj cilindar imao da primi. Spone su sada počivale na plastičnim umecima koji će se ukloniti kada to sredstvo dođe na svoje mesto.

Nazvali su ga cevobob. Odmah pokraj njega - dopremljena u tri tovara LOT-ima koji su stigli jedan za drugim - ležala je visoko modifikovana Boing-Bel letelica, sposobna za munjevito vertikalno uzletanje i spuštanje: skraćeno V/STOL, broj modela NHV-24B.

Bila je to najneobičnija letelica koju je ikada video. Prvobitno napravljena za korišćenje u Vazduhoplovnim snagama Sjedinjenih Američkih Država i namenjena misijama pretrage i spasavanja, mogla je da rotira svoja dva motora instalirana na vrhu krila za 120 stepeni. Pet širokih elisa svakog propelera bilo je moguće uvući u ležište motora. A u repu uperen malo iznad središnje crte, nalazio se raketni motor na kerozin-kiseonik - bez sumnje da bi obezbedio dodatni potisak - ali pod kojim uslovima?

Krila su joj bila oštro svinuta unazad, postavljena na tri četvrtine dužine prema stražnjem delu trupa, tako da su bezmalo dodirivala

rep. Mogla je da primi osamnaest ljudi i dvočlanu posadu uz puno opterećenje, ili manji broj putnika i mnogo opreme. Bila je u isti mah i avion i helikopter i raketa.

Osvojila ga je već posle čitanja specifikacija. Uvek je gajio slabost prema strojevima Rjuba Goldberga.

V/STOL je mogla da se pripoji cevobobu u tri položaja: poput strele koja viri iz boka trupa, s pramcem i ventilima za punjenje goriva umetnutim u središnji cilindar; prema planu za prvo putovanje uglavljena 'povrh cilindrovog dupeta', kako je Hajneman to doživljavao, tako da njene rakete potiskuju cevobob niz središte cevi s plazmom i otvor bušotine do sedme komore; spojena sa cilindrom duž njegovog trbuha.

Nije imao ni najblažu predstavu o tome šta je ova stvar imala da radi kada jednom dospe na svoje mesto. Sa aeronautičkog ili astronautičkog gledišta ovo beše čista ludost. Kako da se cilindar stabilizuje na svojoj putanji - ma kakva ona bila dok je V/STOL usidren. Cilindar nije posedovao nikakve manevarske motore. Čitavo sredstvo jedva da je bilo dovoljno stabilno da putuje niz osu dok ga motori guraju...

Nije moje da lupam glavu o tome, pomisli on dok je vršio završne provere na ploči. Uprkos početnom oduševljenju, Hajneman je osećao da mu nijedna letelica nije istinski lepa otkako je napustio letenje - živ i zdrav.

Tovar je, takođe, sadržavao švercovanu robu. Na listi - barem na zvaničnoj - nisu se nalazile dve metalne kutije po obliku i veličini slične kovčezima. Hajneman je vrlo dobro znao šta je u njima - Brzometni Gatling topovi sa radarskom komandom.

Mogao je, takođe, da pogodi gde će i zbog čega biti instalirani. Bili su to artikli Udružene svemirske komande i jedini čovek koji je smeo da zna za njihov dolazak beše kapetan Kirhner. Predstavljali su direktno kršenje MKSS-ovih propisa za Kamen.

Hajneman je navikao da služi dva gospodara. Znao je da su Kirhner i USK imali svoje razloge zbog kojih su kršili propise. Znao je da će Lenijer i Hofmanova umeti da uvažte te razloge kada kucne čas.

Hajneman je obezbedio da ova roba bude isporučena platformi

za spoljašnju bezbednost, a onda naprosto zaboravio na nju.

Proleteo je pokraj sabirnog rejona i bacio pogled na ručni sat. Geri je kasnio.

Lenijer se uz pomoć konopca dovukao do treće pristanišne platforme. Cevobob i V/STOL zaposedali su središnji prostor kao kakve velike pozorišne primadone, koje čekaju da im kostimografi ukažu dužnu pažnju.

Hajneman ga je ravnodušno posmatrao dok se približavao. "Izgledaš iznureno", primeti dodajući mu ploču radi provere. Lenijer mu je ćutke vrati, a da je nije ni pogledao. "Uteruješ ljudima strah u kosti iskrsavajući ovako iz komora."

"Tu nema pomoći", reče Lenijer.

Hajneman zavrte glavom i ispusti vazduh uz sumnjičav jedva čujan zvižduk. "Na šta li si do đavola nabasao tamo dole?"

"Jesu li spremni?" upita Lenijer. Hajneman klimnu i izvuče kutiju s memorijskim kockama iz fišeka u svom pojasu.

"Za sada. Gurnuću ih niz cev sledeće nedelje. Ako dobijem svoju značku..."

Lenijer gurnu ruku u unutrašnji džep jakne i odatle izvadi zelenu značku. Okrete je Hajnemanu. "Tvoja. Drugi nivo. Idi i lično proveri. Tako si nestrpljiv."

"Takva mi je narav", reče Hajneman. Prikačio je značku na rever. "Kako gura ono devojče? Ima li neke vajde od nje?"

"Ne znam", reče Lenijer. "Elastična je." Uzdigao je jednu obrvu i duboko uzdahnuo. "Izgleda da je od onih koji preživljavaju." Sticao se utisak da želi da promeni predmet razgovora. "Imam privremene zelene značke za tvoju letaćku posadu."

"Sam ću ga dovesti na položaj", reče Hajneman. Iznenadio se kada je Lenijer jednostavno klimnuo glavom; očekivao je izvesno protivljenje. "Ko će poći na prvi let sa mnom?"

"Ja, ako budem imao vremena", reče Lenijer.

"Nisi leteo godinama."

Lenijer se nasmeja. "Niko od nas nije imao iskustva u ovoj vrsti letenja. Pored toga, letaćka veština se ne zaboravlja. Trebalo bi to da znaš."

Jedna stražarka išla je preko platforme prema njima. Lenijer pogleda prema njoj, ispruži ruku i uze zapečaćenu kovertu. Otišla je, a da nisu izmenili ni reč.

"Očekivao si to", reče Hajneman.

"Jesam." Otvorio je kovertu, pročitao tekst, a zarim ju je gurnuo u džep gde je prethodno počivala Hajnemanova značka. "Naređenja za mene sa Zemlje. Provešću par dana ovde, a zatim ću se ukrcati u prvi LOT. Lari, postavi cevobob na startni položaj, pripremi ga za probni let, ali obustavi svaku aktivnost na tome dok se ne vratim."

"Savetnica želi da te vidi?"

Lenijer potapša džep jakne. "Prioritetni zadaci. Moram, međutim, da se uverim da će Vaskezova uspeti u svom poslu." Okrenuo se prema otvoru.

"Čekaću te", doviknu mu Hajneman. Pogledao je cevobob i V/STOL sjajnim očima.

8.

Lenijer je kamionom ispratio Karolsonovu do sedme komore. Kada su dospeli u tunel, Karolsonova je upalila svetla u kabini i iz kutije u krilu izvadila kesu. "Daj elektroničarima visoke ocene za ovu nedelju", reče ona. "Patricija je zatražila nešto i oni su mi to isporučili u roku od dvadeset četiri sata."

"Šta je to?"

"Odista želiš da znaš? Moglo bi te uznemiriti."

Osmehnuo se. "Moj posao je da budem uznemiravan,"

"Tražila je merni instrument za proveru lokalnih vrednosti pi Plankove konstante - kvantnog momenta pre svega - i gravitacione konstante. Elektroničari su pridodali mogućnosti merenja brzine svetlosti, odnosa mase protona i mase elektrona i vremena raspadanja neutrona. Ne znam da li će sve to iskoristiti, ali važno je da joj stoji na raspolaganju."

"Meni to zvuči kao neka visoka tehnika."

"Pitala sam ih kako su uspeali da zbiju sve te probne mehanizme u ovalicki paket. Nasmeljali su se i odgovorili da su godinama izrađivali odbrambene satelite za CSOC te da je multimetar u poređenju s tim prava šala. Skinuli su elektronska kola sa nekih bezbedonosnih mehanizama koji predstavljaju višak. Ne znam na koji način to funkcioniše, ali funkcioniše. Barem izgleda tako. Pogledaj." Pritisnula je dugme označeno grčkim slovom pi. Na osvetljenom ekranu ukazalo se: 3,141592645 beskonačno.

"Pa to može i moj računar da uradi."

"Ali ti neće mišta reći ako se pi promeni."

"A na čiji račun ovo ide?"

"Na račun nauke, dabome. Zar u tvojoj duši uopšte nema poezije - zar se sve svodi na računanje?"

"To mi je u krvi. U svakom slučaju skinu to sa računa nauke i optereti jednu novu specijalnu kategoriju. Označi tu kategoriju sa 'Vaskez' i neka troškovi ostanu poverljivi."

"Razumem, šefe." Kada su se spustili niz rampu u okrilje svetlosti od cevi, Karolsonova je vratila multimetar u filcanu kesu. "Da li će biti

skupa?"

"Ne znam. Želim da razdvojim naučne radove koji se izvode u prvih šest komora od bilo čega što se ovde radi. Idem na nekoliko dana na Zemlju i možda ću deo vremena provesti boreći se za novac sa senatorima i kongresmenima. To je uvek šakaljiva rabota."

"Moja radoznalost je zagolicana", reče Karolsonova. "Misliš li da će ona uspeti?"

Lenijer joj uputi zlovoljan pogled. "Nemojmo sada o tome. Daj joj sve što traži, budi ljubazna prema njoj, usmeravaj je za vreme mog odsustva. Opravdaće očekivanja."

"Zato što savetnica tako kaže?"

Lenijer je zaustavio kamion u blizini šatora. "Izgleda da se dobro slaže sa Ferlijevom. Ako te nešto važno odvuče na drugu stranu - šta misliš da li da joj Ferlijevu odredimo za pratilju? I pored toga što je Kineskinja."

"Ne vidim nikakav problem u tome."

"Ni ja. Ti ćeš, a ne Ferlijeva, s vojnom pratnjom voditi Vaskezovu u biblioteke. To je moj jedini uslov."

"Odlično. A sada, pozabavimo se nekim odista šakaljivim pitanjima", reče Karolsonova.

"O čemu je reč?"

"Rusi gundaju kako će povući svoje članove. Ako Rusi odu, prema mojim izvorima, postoji mogućnost da to učine i Kinezi. Lančana reakcija. Oni su se, takođe, žalili i ne žele da bilo ko pomisli da su lakoverniji od Rusa."

"Do đavola. Ferlijeva ih već mesecima hrani informacijama o sedmoj komori. Zar ih to ne čini srećnima?"

"Ne. Rusi, takođe, znaju osnovne stvari."

"Do đavola sa svima njima", progunda Lenijer. "Toga mi je preko glave."

"Krasno." Karolsonova se široko osmehnu.

"Tvoje je da osiguraš da Patricija ne razgovara ni sa kim ko predstavlja opasnost."

"Shvatam."

"Uključujući i tebe."

Karolsonova se ujede za donju usnu, prekrsti se i žustro zavrte

glavom. "Gospode, smiluj mi se. A sada ozbiljno: nije li već kucnuo čas za moje unapređenje?"

"Nadam se da ću ti ga doneti kada se vratim. Razgovaraću o tome sa Hofmanovom. Budi strpljiva."

"Strpljiva sam", reče Karolsonova.

Lenijer ju je ozbiljno pogledao, prelazeći očima po njenom licu uzduž i popreko. A onda je prsnuo u srdačan smeh pruživši ruku prema njenom ramenu. "Naša lozinka. Hvala ti."

"De nada, šefe."

Vu je prišao kamionu kada su Karolsonova i Lenijer izlazili iz njega. "Vraća se ekspedicija sa drugog kola", reče on. "Sada su na nekih šezdeset kilometara odavde. Služba za obezbeđenje ih prati, a poruke se redovno prenose."

"Dobro", reče Lenijer. "Pripremimo se za njihov povratak kući."

Druga ekspedicija sastojala se od četiri kamiona i dvadeset šest ljudi. Sedeći na rubu patuljaste šume, Patricija je ugledala stub prašine koji su podizala vozila što su se približavala. Zgrabila je svoju ploču i procesor i stuštila se prema logoru.

Još dva kamiona izađoše iz tunela šeste komore, tandrčući i kloparajući niz rampu. Parkirali su se pored šatora i Berenson - zapovednik nemačkih snaga bezbednosti, a sada zadužen i za bezbednost u sedmoj komori - iskoči iz jednog. Rimskaja i Robert Smit izađoše iz drugog. Rimskaja u prolazu srdačno klimnu glavom Patriciji. Raspoloženje mu se popravilo, pomisli ona.

Lenijer i Karolsonova pomoliše se iz senke nadstrešnice.

"Koliko daleko su išli?" upita Patricija Lenijera.

"Devet stotina pedeset i tri kilometra - do polovine dometa baterije." Dodao joj je instrument u filcanjoj kesici. "Vaš multimetar. Uvrstili smo ga u spisak opreme i sada je vaš. Pažljivo postupajte s njim. Električari neće biti u stanju da izrade duplikat ovako brzo."

"Hvala vam", reče Patricija. Odložila je instrument zajedno sa uputstvima na smotanom listu papira. Karolsonova pogleda preko Patricijinog ramena.

"Raspon mu je oko deset centimetara", primeti ona. "Strogo lokalno."

Rimskaja im priđe s leđa i uljudno se nakašlja. "Gospođice

Vaskez", reče on.

"Da, gospodine?" Stare navike teško odumiru.

"Kako vam se čini problem?"

"Čudesan je", reče ona jednoličnim glasom. "Biće potrebno vreme da se reši - ako uopšte može da se reši."

"Svakako", reče Rimskaja. "Verujem da ste se upoznali s našim hipotezama?"

"Da. Bile su mi od pomoći." I jesu, morala je priznati. Nije, međutim, želela da prenaglasí značaj tog pitanja.

"Dobro. Išli ste do singularnosti?"

Klimnula je potvrdno glavom. "Šteta što tom prilikom nisam imala multimetar." Dodala mu ga je i on stade da promatra instrument vrteći glavom.

"Lepa zamisao. Vidim da napredujete. Mnogo uspešnije nego ja. Tako i treba da bude. Tu je, međutim, jedan gospodin, član ove ekspedicije, koji će možda biti u stanju da vam više pomogne. Ime mu je Takahaši i zamenik je vođe ekspedicije. Vrlo iskusan teoretičar. Uveren sam da ste pročitali neke od naših zajedničkih radova."

"Jesam. Veoma su zanimljivi."

Rimskaja je upro svoj prodoran pogled u nju, ne skrećući ga pet ili deset sekundi. Na kraju klimnu glavom. "A sada moram da razgovaram sa Ferlijevom", reče odlazeći.

Kamioni iz ekspedicije parkirali su se na dvadeset metara od logora. Lenijer im krenu u susret. Karolsonova ostade sa Patricijom. "Eto koliko smo duboko prodrli u hodnik", reče ona. "Prema onome što su nas izvestili putem radija još nismo otkriii ništa naročito."

Dolazak očito predstavlja šok opuštanja. Niko nije napuštao vozila. A onda su, na Lenijerovu zapovest, jedan po jedan prošli pored logora i uputili se uz rampu u tunel, iščezavajući u šestoj komori.

Lenijer se vratio sa tri memorijska bloka. Predao je jedan Karolsonovoj, jedan Patriciji dok je treći stavio u svoj džep. "Izveštaj ekspedicije, neredigovan", reče on. "Ništa spektakularno, prema Takahašijevim rečima, izuzev..."

Bacio je pogled iza sebe niz hodnik.

"Da?" podstače ga Karolsonova.

"Drugo kolo je nešto više nego samo lebdeće kupole. Ispod svake kupole nalazi se po jedan otvor. Izgleda da su posredi svojevrsni izvori. Nisu otkrili kuda ti izvori vode, ali je nesumnjivo da su otvoreni."

"To znači da hodnik ima rupe", reče Karolsonova.

"U redu, Patricija, vreme je da se dogovorimo o izletu do prvog kola. Kada ćeš biti slobodna?"

Patricija resko udahnu vazduh i zavrte glavom. "U svako doba. Mogu da radim gde god se zadesim."

"Upriličite to prekosutra", reče Lenijer. "Patricija i ja moramo da provedemo izvesno vreme u biblioteci." Neprimetno je dao znak Karolsonovoj: vreme je da se povučeš. Izvinila se osvrnuvši se jednom prema njima dok je ulazila u šator.

"Drugi deo poduke započinjemo za vreme sledeće smene", reče on. "Najteži od svih. Jeste li spremni za to?"

"Ne znam", odgovori osećajući kako je nešto steže u grudima. "Moram da budem. Preživela sam dosad."

"Dobro. Naći ćemo se kod rampe u dvanaest časova."

9.

Grad Ose premestio se milion kilometara niz hodnik od svog nastanka pre pet vekova. Olmi i Frant prešli su ovo rastojanje za manje od nedelju dana, upravljajući svoju letelicu duž glatke opružene spirale oko cevi sa plazmom.

U istoriji Čička i Puta niko nikada sa spoljne strane nije ušao u asteroid.

Olmi i Frant su dve nedelje nadgledali nove stanare Čička i saznali puno toga. Bila su to doista ljudska bića, a čak ni sam Korzenovski ne bi mogao da predvidi ono što je Olmi sada znao.

Čičak je zatvorio pun krug. Gešeli su upozorili da bi moglo doći do izvesnih pomeranja ali niko nije ni slutio koja vrsta pomeranja bi mogla doći u obzir, odnosno s kakvim ishodima.

Obavivši svoje osnovne dužnosti za Nexus, Olmi je isključio registratore podataka i zadataka i vratio se u svoju staru kuću u trećoj komori. Cilindrična stambena zgrada u kojoj je živela njegova trijadaska porodica i gde je on proveo dve godine detinjstva, stajala je tačno na rubu Čičkovog grada, udaljena manje od kilometra od severnog poklopca. Svojevremeno, ta zgrada bila je stanište za dvadeset hiljada ljudi, pretežno Gešela, tehničara i istraživača zaposlenih na projektu šeste komore. Ona je služila i kao privremeno utočište za stotine ortodoksnih Naderita, koje je Nexus izгнаo iz Aleksandrije. Sada je, naravno, bila prazna; nije bilo znakova da su je novi žitelji asteroida uopšte posetili.

Olmi je prešao preko hola i stao pokraj prijemnog pulta spustivši jednu obrvu kao da je pometen. Okrenuo se ka širokom iluzionističkom prozoru i ugledao Franta u dvorištu: ovaj je strpljivo sedeo na praznom postolju svetlosne skulpture. Prozor je stvarao utisak da se Frant nalazi u nekoj raskošnoj zemaljskoj bašti ukrašenoj blistavim zalaskom sunca. Frantu bi se to svakako dopalo, pomisli Olmi.

Ucrtao je nekoliko simbola grafičkog govora na prijemnom pultu i dobio pouzdan odgovor; njegov bivši stan bio je blokiran kao i svi ostali u zgradi. Nijedan se nije mogao zaposesti, pa čak ni videti, sve

dok se ne opozove postojeća zabrana.

Ove zapovesti bile su izdate nakon što su poslednje među porodicama Naderita bile iseljene iz gradova.

Samo su neke javne zgrade ostale otvorene, i to za poslednje naučnike koji su završavali proučavanje egzodusa. Ljudi sa Zemlje već su počeli da koriste pojedine od tih ustanova, pre svega biblioteku Čičkovog grada.

Ucrtao je šifrovanu ikonu Neksusa na prijemni pult i glasno izustio: "Imam ovlašćenje da privremeno opozovem zabranu."

"Ovlašćenje potvrđeno", odgovorio je pult.

"Otvorite i namestite jedinicu tri sedam devet sedam pet."

"Kakav dekor želite?"

"Onakav kakav je bio u vreme kada je u njoj prebivala porodica Olmi-Sekor-Lir-Trijada."

"Vi ste od te porodice."

"Da."

"Pretraga u toku. Dekorisanje završeno. Možete se popeti."

Olmi pođe liftom. U ovakvom hodniku boje sivog oblaka, hodajući nekoliko centimetara iznad poda, osetio je krajnje tuđ i neprijatan emocionalni poriv - davno minulu patnju zaboravljenih ili izgubljenih snova, mladenačkih nadanja koje su političke nužnosti razorile.

Živeo je toliko dugo da mu se činilo kako njegova sećanja sadrže misli i osećanja mnogih različitih ljudi. Ali jedan sklop osećanja i dalje je prevazilazio ostale, a jedna težnja ostala je najistaknutija. Vekovima je radio u korist vladajućih Gešela i Naderita - nikada se ne opredeljujući - ne bi li mu se jednog dana ukazala ova prilika.

Broj njegovog stana sijao je crvenom svetlošću pri dnu okruglih vrata - jedini svetleći broj u hodniku. Ušao je i za trenutak zastao u okviru svog detinjstva, prepuštajući se kratkom trenu nostalgije. Sav nameštaj i dekor bili su ovde, odražavajući prirodno nastojanje njegovog oca da vaspostavi izgled stana u Aleksandriji, iz koga su bili prognani. Ovde su proveli dve godine, čekajući odluku o svom slučaju, pre no što je njihova trijadaska porodica mogla da bude preseljena u novoizgrađen Osni grad.

Bili su poslednja porodica koja je ostala da živi u ovim zgradama i Olmi je tada imao jedinstvenu priliku da istražuje kolektivnu memoriju

i eksperimentiše sa programiranjem. Još u detinjstvu ispoljavao je sklonost ka tehničkim stvarima što je sablažnjavalo njegove ortodoksne naderitske roditelje. A ono što je pre pet vekova sasvim slučajno otkrio u memoriji ove zgrade izmenilo je pravac njegovog života...

Seo je u očevu stolicu boje neba, ispred kućnog stuba podataka. Ovakvi stubovi u gradu Osi sada su predstavljali starinu i bili čuvani jedino kao antikviteti, no on je kao dete proveo na stotine sati pred ovim istim aparatom, tako da mu je i sada bilo blisko i ugodno da radi s njim. Ucrtavši vlastite kodirane ikoničke znake, aktivirao je stub i otvorio jedan od uobičajenih kanala do memorije zgrade. Nekada je ta memorija služila potrebama hiljada stanara, čuvajući njihove zabeleške i dejstvujući kao spremište za milione mogućih varijacija ukrašavanja stambenog prostora. Sada je bila praktično prazna; Olmi je imao utisak da pliva u neizmernoj mračnoj šupljini.

Ucrtao je stek i broj registra, a zatim je sačekao da se ocrtaju kodirana pitanja. Kako se koje pojavljivalo ispred njega tako je on odgovarao precizno i ispravno.

U toj praznini, pomolilo se jedno prisustvo, koje je bilo iskomadano, žalosno nepotpuno ali čak i takvo ipak moćno i prepoznatljivo.

"Gospodine inženjeru", reče glasno Olmi.

Moj prijatelju. Bezglasna komunikacija bila je, iako lišena ikakvog tona, jaka i ravnomerna. Čak i ovako nepotpuni, ličnost i prisustvo Konrada Korzenovskog delovali su zapovednički.

"Došli smo kući."

Da? Koliko je prošlo od kako smo poslednji put razgovarali?

"Pet stotina godina."

Još sam mrtav...

"Da", reče Olmi u pola glasa. "A sada me saslušajte. Ima puno toga što morate saznati. Došli smo kući ali nismo sami. Čičak je zaposednut. Došlo je vreme da pođete sa mnom..."

10.

Patricija i Lenijer prošli su kroz ogradu i rutinsku kontrolu službe bezbednosti, stupili u biblioteku druge komore i stali da slede trake svetlosti koje su išle preko praznog poda i uz stepenice. Na četvrtom spratu ušli su u čitaonicu s njenim zamračenim boksovima. Lenijer ju je smestio u jedan osvetljen boks i otišao do polica sa knjigama, ostavivši je samu, da još jednom oseti studen i avetinjski ambijent koji je, kako se činilo - čak i usred svekolike čudnovatosti - bio svojstven upravo ovoj biblioteci. Kada se vratio, u rukama je držao četiri debele knjige.

"Ovo su neke od poslednjih knjiga štampanih za masovnu upotrebu, pre no što je uspostavljen sveobuhvatni informacijski sistem. Ne na Kamenu, već na Zemlji. Njihovoj Zemlji. Pretpostavljam da ste već shvatili o kakvoj biblioteci je reč."

"Starinskoj. Muzeju", reče ona.

"Tako je. Antička biblioteka koja više odgovara onima sa drevnim navikama, zar ne? Kada dođete u biblioteku treće komore upoznaćete se sa složenijim sistemima Kamenjara."

Dodao joj je prvi tom. Bio je štampan u slogu sličnom onom u knjigama Marka Tvena, ali s jačim koricama i na debljem, još čvršćem plastičnom papiru. Pročitala je na koricama Kratka istorija Smrti Abrahama Damon Farmera. Otvorila je korice tražeći datum štampanja i pročitala: "2135. Po našem kalendaru?"

"Da."

"Da li je ovde reč o Maloj smrti?" upitala je glasom punim nade.

"Ne."

"O nečem drugom", promrmljala je. Pročitala je hronološki pregled prvog poglavlja. "Od decembra 1993. do maja 2005." Sklopila je knjigu prethodno umetnuvši palac među stranice. "Pre no što počnem sa čitanjem želim da mi odgovorite na jedno pitanje."

"Samo napred." Čekao je, ali je njoj bilo potrebno izvesno vreme da uobličiti pitanje u svesti.

"Ovo su istorijske knjige o jednoj budućnosti, koja ne mora nužno biti naša budućnost, je li tako?"

"Da."

"Ali ako je ova hronologija... tačna, odgovarajuća... ako bi to mogla biti naša budućnost... onda bi se moglo dogoditi da dođe, do katastrofe za manje od mesec dana."

Polako je klimnuo glavom.

"A od mene se očekuje da to sprečim? Kako? Šta ja do đavola mogu da učinim?"

"Ne znam šta bilo ko od nas može da uradi. Mi već radimo na tom pitanju. Ako... jedno veliko ako... se to uopšte sprema. U svakom slučaju kada pročitate ove knjige postaće vam jasno da Kamenov univerzum nije istovetan sa našim barem u jednom važnom pogledu."

"A to je...?"

"U prošlosti Kamena nije se dogodilo da se jedan džinovski asteroid-zvezdani brod vrati u blizinu Zemlje i Meseca."

"To bi moglo, po vašem mišljenju, da predstavlja značajnu razliku?"

"Sklon sam da poverujem u to. Niste li i vi?"

Okrenula je stranicu. "Koliko vremena imam na raspolaganju?"

"Sutra odlazim na Zemlju. Prekosutra ćete otići do prvog kola."

"Dva dana, dakle."

Ponovo je klimnuo glavom.

"Da li ću sve vreme ostati ovde?"

"Ukoliko to smatrate prihvatljivim. Iza onih polica sa knjigama nalazi se jedan odeljak preudešen u prostoriju za spavanje, sa hranom i rešoom. Može da posluži. Čuvari će vas nadzirati svakih nekoliko sati. Nijednom od njih ne smete pričati o onome šta čitate. Ali ukoliko osetite bilo kakvu vrstu nervne krize, smesta im to stavite do znanja. Bilo kakvu vrstu krize. Čak i ako je to samo mučnina u želucu. Razumete li?"

"Da."

"S obzirom na to da vam je ovo prvi put ostaću uz vas." Nežno joj je stisnuo rame. "Predahnućemo zajedno kroz par sati. Slažete li se?"

"Svakako", reče ona.

Posmatrala ga je dok je zauzimao mesto u jednom boksu. Izvadio

je ploču iz džepa i stao smireno da tipka po njoj.

Okrenula je stranicu prvog poglavlja i počela da čita. Nije čitala sledeći uobičajen redosled stranica već je skakala od sredine knjige na početak, a zatim na kraj, tražeći stranice gde su glavni događaji bili sažeto prikazani ili zaključci izvedeni.

Strana 15. Tokom poslednjih godina osme decenije dvadesetog veka Sovjetskom Savezu i njemu potčinjenim zemljama postalo je jasno da zapadni svet dobija bitku - ili da će je ubrzo dobiti tehnološki rat a time i ideološki, kako na Zemlji tako i u svemiru, sa nesagledivim posledicama po budućnost njihovih naroda i sistema. Počeli su da razmišljaju o više načina za prevazilaženje ove tehnološke superiornosti; nijedan, međutim, nije izgledao dovoljno praktičan. Krajem devedesetih sa instaliranjem prvog svemirskog odbrambenog sistema Sjedinjenih Američkih Država, Sovjeti su umnogostručili svoje napore da uhvate tehnološke 'priključke' koristeći se špijunažom i uvozom zabranjene robe - kompjutera i druge opreme visoke tehnologije - ali se i ovo ubrzo pokazalo nedovoljno. Ispostavilo se da je svemirski odbrambeni sistem koji su i sami instalirali 1991. godine inferioran i po sklopu i po mogućnostima tako da je sovjetskom rukovodstvu postalo jasno da se ono što je godinama predskazivano u stvari već događa; Sovjetski Savez nije mogao da se nadmeće sa slobodnim svetom na tehnološkom planu.

Većina sovjetskih kompjuterskih sistema bila je centralizovana; necentralizovani i sistemi u privatnom vlasništvu bili su zabranjeni (uz nekoliko izuzetaka - poimenice, Agatini eksperimenti), a zakon je rigorozno sproveden. Mladi sovjetski građani nisu mogli da se ravnaju u tehnološkom pogledu sa svojim vršnjacima u zemljama Zapadnog bloka. Sovjetskom Savezu je pretilo da se surva pod težinom vlastite tiranije, ostajući dvadesetovekovno (ili devetnaestovekovno) društvo u dvadeset prvom veku. Nisu imali izbora do da pokušaju ono što se fudbalskom terminologijom tog doba nazivalo 'mrtvom trkom'. Bili su prinuđeni da iskušaju hrabrost i odlučnost zemalja Zapadnog bloka. Postalo im je jasno da će, ukoliko u svom naumu ne uspeju na prelazu u sledeći vek ostati

daleko slabiji od suprotne strane. Mala smrt je bila neizbežna.

Patricija duboko uzdahnu. Nikada nije imala priliku da vidi izveštaje o Maloj smrti koji su pisani iz ovakve, očito daleke - toliko istorijske - perspektive. Sećala se noćnih mora koje je imala kao devojčica, a koje su bile posledica življenja u neverovatnoj napetosti i strahu, da bi ih kasnije gledala i na televiziji. Od tada je znala kako s tim da izlazi na kraj, ali ova hladna kritička vrednovanja - predstavljena u ovako autoritativnoj sredini - ponovo su još više nego uspešno oživela žmarce i drhtavice onog vremena.

Strana 20. Poređenja radi, Mala smrt iz 1993. godine bila je gungula na niskom tehnološkom nivou. Sitna čarkanja koja su izazivala koliko uznemirenost toliko i strah iznedrila su jedan neiskren međunarodni sporazum koji je podsećao na posprdna obećanja male dece. U strahu od vlastitih oružja Zapadni blok i sovjetske snage su, za vreme tog prvog sukoba, neprestano 'izmenjivali male udarce' oslanjajući se na tehnologiju i taktike proteklih decenija. Kada je sukob poprimio nuklearne razmere - što su sve glavešine u dubini duše i očekivale - sistemi svemirske odbrane, premda mladi i neoprobanih vrednosti, pokazali su se izuzetno efikasnim. Oni nisu, međutim, mogli da spreče lansiranje tri rakete sa priobalnih podmornica koje su uništile Atlantu, Brajton i deo britanske obale. Rusi nisu mogli da zaštite svoj grad Kijev. Nuklearna bitka nije uzela maha, jer su Sovjeti i zemlje Zapadnog bloka gotovo istovremeno kapitulirali. Ali generalna proba bila je izvedena, a Sovjeti su izašli iz boja sa manje primljenih pogodaka nego njihovi protivnici. Nisu ništa izvukli iz tog tragičnog ishoda osim kobnog saznanja: da ne mogu biti poraženi ni pod kakvim okolnostima, te da istorija ne može prevazići njihov anahronični sistem.

Kada je došlo do Smrti, ona je bila potpuno ozbiljna i otvorena. Svako oružje bilo je upotrebljeno na način na koji je bilo konstruisano za upotrebu. Činilo se da nije bilo ni najmanjeg razmišljanja o posledicama.

Strana 35. Istorijski posmatrano, izgleda posve logično da će oružje koje je jednom izmišljeno biti i upotrebljeno. Ali mi zaboravljamo slepilo i pomračenost svesti karakteristične za poslednje godine dvadesetog i prve godine dvadeset prvog veka, kada se na najrazornija oružja gledalo kao na zaštitne zidove i kada je užas Armagedona doživljavan kao sudbina koju nijedno normalno društvo ne bi smelo da izazove. Ali društva nisu bila normalna. Bila su racionalna, organizovana, svesna, to da - ali ne i normalna u psihičkom smislu. U svakom društvu, taj arsenal uključivao je moguće nepoverenje pa čak i mržnju...

Strana 3. Mala smrt imala je za posledicu 4 miliona smrtnih slučajeva, uglavnom u zapadnoj Evropi i Engleskoj. Smrt je odnela približno dve i po milijarde ljudi, ali ova brojka će zauvek ostati neutvrđena jer je sasvim moguće da je, dok je brojanje leševa završeno, isto toliko tela istrunulo. A, dakako, još toliko je, izvesno, potpuno isparilo.

Patricija obrisa oči. "Ovo je stravično", promrmljala je.

"Predahnite malo ako želite", predloži joj Lenijer brižno.

"Ne... još ne." Nastavila je da skače s jednog dela knjige na drugi.

Strana 345. Sve u svemu, pomorske bitke bile su stravične tehnološke šale. Za vreme Male smrti podmornice su zarobljavane (a u nekim slučajevima potapane) sve do same kapitulacije, pa čak i posle nje, dok su se veliki ratni brodovi tek pomalo poškali. U velikom sukobu, kada je rat ozbiljno počeo, mornarice Istoka i Zapada uhvatile su se ukoštac. U Persijskom zalivu, Severozapadnom Pacifiku, Severnom Atlantiku i Mediteranu (Libija je 1997. godine obezbedila Sovjetima mediteranske baze) bitke su bile žestoke i munjevite. Nije bilo mnogo pobednika. Pomorske bitke za vreme Smrti trajale su prosečno pola sata, a mnoge su se okončale za manje od pet minuta. Već prvog dana, još dok su proveravane strateške namere, a pre eskalacije velikih razmera, flote Istočnog i Zapadnog bloka međusobno su se uništile. Bile su to poslednje pomorske snage čije je prisustvo bilo dozvoljeno na

okeanima Zemlje, a njihovi radioaktivni ostaci i dalje zagađuju vode, dakle, 130 godina kasnije.

Strana 400. Jedan neobičan fenomen druge polovine dvadesetog veka ispoljio se u uvećanju populacije 'povratnika'. Ovi ljudi - obično u grupama od po pedeset ili manje - odlazili su u izolovane prirodne zabiti, proglašavajući ih svojim teritorijama, očekujući da neka pošast ogromnih razmera uništi civilizaciju, koja se, po njihovom mišljenju, pretvorila u anarhiju. Sa svojim zalihama hrane i oružja i svojim stavom 'čistog opstanka' - potrebom da se izoluju i moralno i fizički - predstavljali su najgore vidove onoga što je Orson Hamil nazvao 'konzervativnom bolešću dvadesetog veka'. Ovde nema prostora da se analiziraju uzroci te bolesti gde su se individualna moć i opstanak cenili više od svih ostalih moralnih obzira i gde je sposobnost razaranja bila uzdignuta iznad svake plemenitosti duha ali valja naznačiti da je konačni ishod bio prebogat ironičnim značenjima.

'Povratnici' su bili u pravu - ali i nisu. Do katastrofe je došlo i najveći deo sveta bio je uništen. Ali čak i u Velikoj zimi koja je usledila, civilizacija se nije pretvorila u potpunu anarhiju. Vaistinu - u roku od godinu dana - pojavila su se društva visokog stepena organizovanosti. Život bližnjih postao je beskrajno dragocen - i svi koji su preživeli Smrt postali su sabrača. Ljubav i uzajamna potpora susednih grupa bile su od suštinskog značaja, jer nijedna zasebna grupa nije imala sredstava - ili čvrstine - da duže opstane bez pomoći. Zajednice povratnika - teško naoružane i sa pristrasnim izvitoperenim stavovima o tome kako treba da se brane i koga da ubijaju - ubrzo su postale mete mržnje i straha, kao upadljiv izuzetak u novom shvatanju bratstva.

U roku od pet godina po završetku Smrti, otkrivena je većina zajednica povratnika, a njihovi polu-ludi članovi poubijani su ili pohvatani. (Na žalost, i mnoge druge izolovane zajednice 'opstanka' stradale su u tim čistkama. Razlika između tih grana sa sličnim sklonostima ima istorijski značaj ali su je autoriteti tog vremena prevideli.) Mnogi povratnici izvedeni su na sud zbog zločina prema čovečanstvu - određenije, zbog odbijanja da učestvuju u obnovi civilizacije. Vremenom, ove čistke proširile su se na sve one koji su

zagovarali pravo o nošenju oružja, pa čak u nekim zajednicama i na sve one koji su se zalagali za visoku tehnologiju.

Vojno osoblje koje je preživelo bilo je primorano da se podvrgne društvenom preuslovljavanju.

Ključan sudski proces, koji se odvijao 2015. godine - kada su najviši političari i vojni oficiri oba bloka optuženi za zločin protiv čovečanstva - bio je kruna tog sumornog ali neočekivanog reagovanja na užase Smrti.

Ovo nije delovalo stvarno. Sklopila je knjigu i zatvorila oči. Nalazila se tu gde se nalazila, čitajući knjigu o događajima koji se nisu zbili - a ipak su se dogodili u nekom drugom univerzumu.

Progutala je knedlu koja joj je zastala u grlu. Ako je ovo bilo stvarno i ako će se to dogoditi, onda je valjalo nešto učiniti. Počela je da prelistava sadržaj.

Na strani 567. pronašla je ono što je tražila. Na sledećih dve stotine strana nalazio se spisak svih gradova koji su bili bombardovani, sa podacima o približnom broju ranjenih i mrtvih. Potražila je Kaliforniju i pronašla je: uništeno dvadeset pet gradova, s tim što je svaki bio pogođen sa dve do dvadeset pet bojevih glava; Los Angeles, dvadeset tri, tokom dvonedeljnog razdoblja ('Grč' kao komentar u fusnoti); Santa Barbara, dve; San Francisco uključujući Oukland, San Hoze i Sanivejl - dvadeset u razdoblju od tri dana; San Dijego, petnaest; Long Bič, deset. Sacramento, jedna; Fresno, jedna; Svemirski operacioni centar u Vandenbergu sa dvadeset ravnomerno raspoređenih na priobalnom pojasu.

Vazduhoplovne baze u gradovima ili blizu njih, uključujući civilne aerodrome koji su se mogli koristiti u vojne svrhe: pedeset tri bojeve glave. Svi svemirski centri širom sveta bili su uništeni, čak i u nezaraćenim, zemljama (ponovo fusnota: 'Grč').

Patricija je osetila vrtoglavicu. Činilo joj se da se knjiga udaljava od nje. Nije bilo nikakve vizije tunela, gubitka čulnog osećaja, već samo neka vrsta izolovanosti. Ona je bila Patricija Luiza Vaskez, stara dvadeset četiri godine i zbog toga što je bila mlada predstojao joj je, po svoj prilici, dug život. Njeni roditelji, budući da ih je poznavala čitav svoj vek, neće još dugo umreti - nepojmljivo dugo. A

Pol s obzirom na to da su tek počeli da se upoznaju i zato što je on bio jedini čovek koji je pokušao da shvati njenu pravu prirodu - Pol će biti, takođe, bezbedan.

A svi oni su živeli u zonama koje će biti (mogle bi biti) izbrisane sa lica Zemlje.

Stvar je doista bila prosta. Poneće ovu knjigu sa sobom kada pođe odavde, što će se zbiti uskoro, možda za nekoliko dana. Odneće je na Zemlju i pokazati je ljudima. (Možda je nešto slično već učinjeno.)

I ukoliko su univerzumi dovoljno blizu, tako da je sličnost neposrednih budućnosti moguća, tada će ljudi biti primorani da stupe u dejstvo. Suočeni sa izgledima nuklearnog rata, ljudi će početi da se razoružavaju, da se izvinjavaju. Isuse, oprosti nam što smo došli na rub propasti; shvatimo ovo kao blagoslov i...

"Oh, HRISTE!" Sklopila je knjigu i ustala.

Lenijer je prošetao s njom po zapuštenom parku u blizini biblioteke. Piakala je jedno pet minuta, a zatim se pribrala. Pitanja koja je želela da postavi teško je bilo izraziti rečima. A kada bi znala odgovore možda bi poludela...

"Da li je iko napravio poređenja? Između njihove istorije i naše, hoću da kažem?" upitala je.

"Da", reče Lenijer. "Ja. Takahaši takođe."

"On, dakle, zna koliko i mi?"

Lenijer potvrdno klimnu glavom.

"Šta ste otkrili? Da li su univerzumi slični?"

"Razlike u istorijskim zapisima dovoljno su male da se mogu protumačiti kao razlike u činjenicama kojima su raspolagala dva izvora. Nema bitnih razlika. Sve do pojave Kamena."

"A stanje koje ove knjige opisuju - liči na ono što se u ovom času događa na Zemlji. Nije li tako?"

"Da."

"Mala smrt nije nikog opametila?"

"Možda i nije."

Sela je pod jedno mrtvo drvo na betonski zid. "Da li dole na Zemlji znaju za ovo?"

"Za ovo zna ukupno jedanaest ljudi, ovde i tamo dole."

"I šta čine tim povodom?"

"Sve što mogu", reče Lenijer.

"Ali Kamen može da promeni stvari. U tome je ključna razlika. Zar ne?"

"Nadamo se da je tako. U narednih nekoliko nedelja biće nam potrebni svi odgovori koje možemo da dobijemo - na pitanja o alternativnim vremenskim linijama, univerzumima, odakle je Kamen došao. Možete li pomoći?"

"Potrebno vam je da saznate zbog čega je Kamen ovde i u kojoj meri univerzumi mogu biti slični da biste mogli zaključiti da li ćemo imati rat na Zemlji ili ne?"

Lenijer klimnu glavom. "To je veoma važno."

"Ne shvatam kako bi bilo koji rezultat do koga eventualno mogu da dođem bio dovoljno detaljan i primenjiv."

"Hofmanova veruje, ako neko može da nam kaže, to ste upravo vi."

Patricija klimnu glavom i skrenu pogled u stranu.

"U redu. Mogu li da postavim uslove?"

"Kakvu vrstu uslova?"

"Hoću da moja porodica bude evakuisana. Tražim da neke moje prijatelje prebacite u unutrašnjost zemlje i stavite pod zaštitu. Da ih smestite tamo gde će se nalaziti generali i političari."

"Ne." Polako je obišao oko drveta. "Ne ljutim se na vas zbog ovoga što ste tražili, ali to ne dolazi u obzir. Niko od nas nije tražio nešto slično. A izvesno je da su svi razmišljali o tome."

"Imate li porodicu?"

"Brata i sestru. Roditelji su mi umrli."

"Ženu? Ne. Vi ste momak. Devojku, verenicu?"

"Nikakvih značajnijih veza."

"To vam omogućava da budete objektivniji od mene", reče Patricija ljutito.

"Znate dobro da to nema veze s tim."

"Ja treba da radim ovde gore za vas, narode, i da čekam da moji roditelji, moj momak, moja sestra, svi ljudi koje volim izginu u katastrofi za koju već znam da će se dogoditi?"

Lenijer stade ispred nje. "Razmislite trezveno, Patricija."

"Znam, znam. Ovde na Kamenu ima na stotine ljudi. Kada bismo svi znali i postavljali uslove stvari bi otišle do vraga. Zbog toga je ograničen pristup u biblioteke."

"To je jedan razlog", reče Lenijer.

"Da se ne dozvoli Rusima da saznaju?"

"I to."

"Kako je to samo pametno." Glas joj je ispao blag, upravo suprotan od onoga što je očekivala. Zvučala je racionalno iako ne smireno, onda ni strašno uznemireno. "Šta će se dogoditi kad dobijem poštu od kuće?" upita ona. "Šta ako ne odgovorim?"

"To i neće biti preterano značajno nije li tako? Kritičan rok ionako ističe kroz par nedelja."

"Kako ću se ja osećati kada budem primala pisma? Da li ću biti u stanju da radim?"

"Radićete", reče Lenijer, "znajući da ćemo, ako dovoljno brzo dobijemo odgovore, možda moći da uradimo nešto."

Prikovala je pogled za tlo prošarano suvom žućkastom travom. "U onoj knjizi piše da će i piste za lansiranje šatla biti bombardovane."

"Da."

"Ako se to dogodi bićemo osuđeni da ostanemo ovde, zar ne?"

"Da. Većina među nama. U svakom slučaju nećemo poželeti da se brzo vratimo dole."

"Zbog toga ste počeli da se bavite poljoprivredom. Nećemo dobiti ništa sa Zemlje... koliko dugo?"

"Ako bude rata i to onakvog kakav je opisan, možda i trideset godina."

"Ja... sada ne bih da idem u biblioteku. Da li će biti u redu ako nakratko ostanem ovde?"

"Svakako. Vratimo se u prvu komoru da ručamo. I zapamtite, već neko vreme prinuđen sam da živim sa ovim saznanjem. Nema nikakvog razloga da i vi u tome ne uspete."

Ustala je bez odgovora. Noge i ruke nisu odavale nikakvu slabost. Uzimajući sve u obzir izvrsno se držala. "Pođimo", reče ona.

11.

Putnici su se okupili pored kamiona dva sata posle početka noćne smene. Ni po čemu osobitom nisu se razlikovali od grupe izletnika sa rancima koji se spremaju da krenu na izlet. Kada je ubačena sva oprema, kamion je bio krcat.

Patricija je sedela između Takahašija i jednog mišićavog indijanolikog marinca po imenu Reynolds. Reynolds je bio naoružan jabukom i kompaktnim mašinskim pištoljem. Karolsonova je sedela pored vozača. On se zvao Džeri Lejk i imao je čin poručnika američke mornarice. Bio je to visok preplanuo tip sa kosom pepeljaste boje. Lejk je bacio pogled preko ramena da proveri da li je sve u redu, klimnuo Takahašiju i nasmešio se Patriciji. "Moji ljudi imaju naređenje da štite gospođicu Vaskez po svaku cenu. Stoga nemojte nikuda da se gubite bez dozvole."

"Razumem, gospodine", reče Patricija mirno. Takahaši - onizak, napola Japanac, takođe mišićav, s kratko podšišanom crnom kosom i krupnim samouverenim zelenim očima uzvratio je Lejku naklon. Takahaši je bio jedini koji je nosio zemaljsku odeću - pamučnu košulju, vetrovku i pamučne pantalone. "Popust", objasnio je još dok su stajali pored šatora, "alergičan sam na boju kombinezona."

Lejk je pokrenuo kamion. Karolsonova je proveravala opremu dok je Ferlijeva čitala spisak sa ploče.

U kamionu je bilo ukupno osam putnika, četiri vojna lica i četvoro 'glavnih' kako je Karolsonova volela da zove naučnike i Patriciju.

Patricija je netremično gledala u sedište ispred sebe. U njenom džepu počivalo je pismo od Pola koje su joj uručili u prvoj komori tokom prethodne smene.

Draga Patricija,

Gde god da se nalaziš, moja tajanstvena ženo, nadam se da si dobro. Ovde je život svakodnevan i svetovan - posebno kada razmišljam o tome gde bi ti mogla biti - ali ide nekako. Održavam vezu sa tvojima - Rita je pravo srce, a Ramon i ja smo par puta razgovarali kao ljudi. Saznao sam dosta o tebi iza tvojih leđa. Nadam

se da mi to ne zameraš. Moje molbe za Prester i Minton (dva proizvođača softvera) su, kako čujem, u fazi razmatranja, ali sve stvari su zaustavljene dok se ne okonča rasprava o budžetu za Odbrambenu platformu. Kruže glasine o nekakvom sporu koji bi mogao da odloži sve za nekoliko meseci.

Ali dosta je priče o tome. Stravično mi nedostaješ. Rita me je pitala da li nameravam da se uzmemo i ja sam se pravio nevešt baš kao što si tražila. Želim to; znaš i sama. Briga me za to koliko si ćudljiva ili gde se sada nalaziš; samo se vrati i klimni mi glavom. Svićemo vlastiti dom. Nemoj da budeš i ovaj put tvrdoglava. No dosta i o tome; verovatno imaš drugu ribu na najlonu, i moje praćakanje na obali - gde si me izbacila skinuvši me sa udice samo je skretanje pažnje. A sada, znaš da ne mogu da završim pismo bez nečeg nespretnog i zbunjajućeg. Volim te. Sunce. Poljupci.

Pol

Napisala je dug odgovor koji je sama cenzurisala, a potom ga pokazala Karolsonovoj radi dobijanja odobrenja. Trebalo je da ode sledećim LOT-om.

I sama je bila iznenađena lakoćom sa kojom je napisala pismo. U njemu je izrekla sve one stvari za koje je znala da Pol želi da ih čuje, sve stvari koje je, po njenom mišljenju, trebalo reći ukoliko je Pola odista iščekivala smrt kroz nekoliko nedelja. To ne znači da je stvarno prihvatila takvu mogućnost. Da je to bila istina, ne bi mogla da bude ovako spokojna.

Lenijer je do sada već bio na putu za Zemlju. Patricija mu je zavidela. Radije bi bila na Zemlji čekajući da umre, nego ovde gore suočena s onim što je znala.

Ne, ruku na srce, to nije bila istina. Zaklopila je oči i proklela sebe. Ovo je bio daleko najodgovorniji posao koji je ikada dobila. Morala je da prevaziđe svoj ludački gnev i strah i da radi što bolje ume da bi sprečila.

I - gotovo je mrzela sebe zbog toga - radila je. Um joj je konačno dospeo u pravo stanje. Rešenja su počela da joj iskrsavaju u svesti, predstavljajući se kao kakvi podnosioci molbi, svi zvanično odeveni u

jednačine s tim što je svaki bivao odbijen čim bi njegova neadekvatnost postala očita.

Takahaši je izgledao pametno i razborito, ali Patricija nije bila raspoložena za razgovor za vreme okupljanja članova ekspedicije, a i nije znala dovoljno o njemu. Lenijer je rekao da će od sada pa nadalje Takahaši i Karolsonova biti njeni najbliži saradnici i pomagači.

Drum je prestajao na pedesetom kilometru od logora. Kamion je ušao u plitak kanal; gumeni točkovi s metalnim paocima proizvodili su čudesnu pesmu po tlu. Izgled hodnika nije se menjao s njihovim napredovanjem. Južni poklopac lagano i postojano se smanjivao, postajući sve neupadljiviji. Patriciji se, međutim, nije dalo da se premešta da bi imala bolji pregled, tako da je za vreme putovanja uhvatila tek pokoji prizor. Karolsonova, Ferlijeva i Takahaši igrali su šah na ploči, a Patricija ih je nezainteresovano posmatrala.

"Pola puta", oglasi se Lejk dva sata kasnije. Šahisti zabeležiše svoje poteze i obrisaše ploču baš kada je kamion usporio i blago se zaustavio. Vrata skliznuše u stranu i marinci izađoše s uzdasima olakšanja. Patricija izađe za njima i stade na suvo tlo protežući se i zevajući. Karolsonova dođe od suprotne strane kamiona, s termosom u rukama, i stade da sipa piće u šoljice. "Sav luksuz", reče ona.

"Pivo?" upita Reynolds.

"Žrtvovano za nauku" reče Karolsonova. "Da li je neko gladan?"

Patricija izvadi sendvič iz torbice i udalji se s Takahašijem pedesetak metara od kamiona. U jednom trenu osetila je čudnu mešavinu zabrinutosti i mučnine u želucu ali nje brzo nestade. Od čega bi se čovek mogao uopšte bojati ovde u beskrajnom protezanju pustinje, lišene čak i insekata? Već i sama ova pustoš beše jedna umirujuća prazna ploča.

"More je bilo vlažno kakvo samo može biti, pesak beše suv da suvlji ne može biti", reče ona.

"Doista", složi se Takahaši. Čučnula je na zemlju, a on sede pored nje savivši noge u jedan umeren lotos položaj. "Da li znate zbog čega sam i ja krenuo na ovo putovanje?"

Pristup mu je bio nezgrapno neposredan. Odvratila je pogled na

stranu. "Bez sumnje da me držite na oku."

"Da. Lenijer je rekao da valja brižljivo motriti na vas. Kako se držite?"

"Sasvim dobro."

"Ona biblioteka..." Stišao je glas i uputio pogled prema poklopcu. "Nije to lako."

"Uskoro ću početi da se osećam kao princeza okružena pratiljama."

Takahaši se nasmeja. "Neće biti tako strašno. Prenebregnuću Lenijerove brižnosti. Ali moram da vam postavim jedno važno pitanje. Možete li da radite?"

Patricija je tačno znala šta je hteo da kaže. "Radim. I to upravo sada."

"Dobro." Nije imalo više šta da se doda na ovu temu. Otkinula je grančicu sa žbuna kako bi videla da li se ovdašnje rastinje razlikuje od flore u blizini logora. Nije se razlikovalo - mali listovi, voštana pokožica. Čak je i suva trava bila istovetna. "I nije baš neki vrt", reče ona. "Očekivala sam bar malo više patuljastih šuma."

"Postaje sve pustošnije", dodade Takahaši.

"Jeste li ikada pomislili koliko su zemlje morali da dopreme u ovaj hodnik?" upitala je ustajući. Uzela je tek par zalogaja od sendviča. Već dva dana nije osećala glad. "Ako je tlo duboko oko četvrt kilometra..."

"Izračunali smo pomoću zvučnog sondiranja da iznosi toliko", reče Takahaši.

"A recimo da je hodnik dugačak milijardu kilometara..."

"Zašto baš ta vrednost?"

"Naprosto jedna pretpostavka", reče ona. "To bi značilo da ima oko četiri milijarde kilometara zemljišta."

"Kada bismo zdrobili Zemlju i njome posuli hodnik - napravivši koru, magmu i jezgro, pokrili bismo oko trideset milijardi kilometara." Takahaši gurnu prst u jednu peščanu ogolinu.

"A šta ako su tamo dalje planine? To bi onda zahtevalo još zemlje i kamenja."

"Moguće je", reče Takahaši. "Ali veliko pitanje je: gde su sve to nabavili? I ne zaboravite vazduh. Dubok je oko dvadeset kilometara,

što bi iznelo... 1,6 triliona kubnih metara vazduha na samo nešto više od grama na litar..."

"Sve ovo ste već ranije izračunali."

"Naravno. Mnogo puta. Rimskaja je započeo, a stručnjaci za statistike su nastavili. Ja sam posmatrao sa strane. Toliko pitanja o logistici i nacrtu. Na koji način se vazduh obnavlja u hodniku? Kamenovi regeneracioni rezervoari teško da bi sa tim mogli da izađu na kraj, pogotovu ukoliko dalje nema neke srazmerno značajne populacije životinja. Stoga ovde možda ima dovoljno vazduha za još nekoliko hiljada godina."

"Čini mi se da to ne stoji", reče Patricija. "Ko god da je - ili šta god da je - ovo načinio, pravio ga je za večnost. Zar nemate to osećanje?"

"Ponekad. Ne znači, međutim, da je to pravosnažna pretpostavka."

"Pa ipak, mora da postoji neki sistem održavanja uslova u tunelu."

Takahašu klimnu glavom. "Rimskaja je, još pre no što smo otkrili izvore, teorijski pretpostavio da bi moglo biti otvora u hodniku."

Karolsonova im se pridružila. "Jeste li ikada zapazili kakav je miris u hodniku?" upita ona.

Patricija i Takahaši zavrteše glavom.

"Miriše kao pred oluju. Stalno. No nivo ozona nije naročito visok. Još jedna tajna."

Patricija omirisa vazduh. Mirisao je sveže, ali ne kao da donosi oluju.

"Rasla sam u vetrovitom kraju", reče Karolsonova kao da se brani. "To je taj miris, zaista."

U nastavku putovanja Patricija je provela najveći deo vremena rešavajući probleme na procesoru, izračunavajući količine i mase i upisujući sve to u mali blok.

Sat kasnije Takahaši im je skrenuo pažnju na prvo kolo - četiri izvora na tačkama jednog kruga koje bi, povezane, činile kvadrat. Svaki izvor nalazio se u središtu udubljenja prečnika oko pola kilometra i dubine dvadeset metara. U centru svakog udubljenja bio je po jedan izvrnut tanjir, bronzane boje, širok petnaest metara, koji

je lebdeo na visini od osam metara bez ikakve potpore.

Kamion je usporio blizu ruba jame. Na Takahašijev zahtev Lejk ih je, pre no što se zaustavio, provezao jedan krug oko izvora. Sišli su i približili se ivici.

"Učinili smo oko dvadeset poseta ovom kolu", reče Takahaši. "Gotovo da smo utabali stazu."

Patricija je držala multimeter ispred sebe. Vrednost pi bila je postojana. Klekla je i gurnula instrument preko ivice. Rezultat je bio isti.

"A sada stupite u udubljenje", predloži joj Takahaši. Marinci, Ferlijeva, Karolsonova i Takahaši stajali su iza ivice, u grupi. Namrštila se na njih. "Još jedna inicijacija? Ako je tako, krenite vi prvi."

"To bi upropastilo šalu", reče Karolsonova. "Napred."

Patricija gurnu jednu nogu napred, a zatim prenese težinu na strmo peskovito tle.

"Do kraja", podstače je Lejk.

Uzdahnula je i ušla u udubljenje. Na deset metara od ivice javilo joj se neko čudno osećanje te se okrenula. Telo joj nije bilo nagnuto pod istim uglom kao kod ostalih. U napadu vrtoglavice pokušala je da se ispravi i umalo nije pala. Prirodan stav prostirao se duž prečnika krivine kao da je sila teže hodnika sledila zakrivljenost udubljenja. Pa ipak multimeter nije beležio lokalnu iskrivljenost prostora. Ostatak grupe krenu za njom.

U senci lebdećeg tanjira nalazio se zapušač bronzane boje, koji je sasvim malo štrčao iz poda. Širina mu je iznosila pola širine tanjira. Takahaši je prošao ispod tog zapušača da bi pokazao da je bezopasan. Patricija je krenula za njim držeći ispred sebe multimeter. Nije bilo nikakve promene.

"Imate li bilo kakvu ideju šta bi moglo da drži ovaj tanjir gore?" upita ona. Ferlijeva i Karolsonova slegnuše ramenima. Marinci su sedeli u pesku oko izvora i izgledalo je kao da se dosađuju.

"Možda to i nije sasvim prikladno pitanje", reče Takahaši. "Pogledajte materijal od koga su načinjeni tanjir i zapušač - pridite bliže. Koliko mi to možemo da kažemo posredi je ista ona tvar od koje su i zidovi hodnika."

Patricija kleknu i pređe rukama preko površine zapušača. Nije svuda bila ravnomerna bronzana boja. Činilo se da tu ima crvenih i zelenih pruga, pa čak i crnih tačaka, s tim što se sve to mešalo razdvajajući se i vijugajući po površini, kao kakvi crvi.

"Da li je onda i ova tvar geometrija?" upita Patricija.

"To nije tvar", reče Karolsonova. "Otkrili smo to odmah pošto su izvori pronađeni."

"Bilo nam je potrebno izvesno vreme da se naviknemo na ideju o korišćenju prostora kao građevinskog materijala", reče Takahaši. Ferlijeva je klimnula glavom.

"Meni to nimalo nije čudno", reče Patricija hladno. "Pisala sam o tome pre četiri godine. Ako su univerzumi na neki način sprečeni da pređu u jedno konačno stanje, formiraće se prepreka protiv probijanja, zahvaljujući neprestano suprotstavljenim prostornim transformacijama."

Takahaši se nasmešio, ali su Karolsonova i Ferlijeva samo prazno zurile. "Te tako", reče Takahaši, "ništa ne podupire tanjir. On ne poseduje stvarnu egzistenciju. To je naprosto uobličena gužva verovatnoća. Savršeno razumljivo."

"Oh", reče Ferlijeva.

Lejk je seo posred zapušača. Jabuka mu je ležala preko kolena. "Ja sam samo mali gradski dečak iz Mičigena", reče on. "Ali nema sumnje da je ovo čvrsto. Čak nije ni klizavo."

"Valjano zapažanje", reče Patricija. Posegla je rukom naniže da bi položila dlanove na to. "Ovde očito nije posredi totalna razdvojenost stanja verovatnoće. Dopuštena su određena uzajamna delovanja između materije i površine, pored otpornosti na probijanje." Postavila je svoj multimeter neposredno na površinu. "Vrednost pi se najpre žestoko kolebala, a onda umirila: 3,141487233 beskonačno. Pi je smanjen", reče ona. Proverila je i ostale konstante. "Gravitaciona konstanta je nominalna, brzina elektromagnetskog zračenja takođe je nominalna i postojana."

"Kvantni momenat?" upita Karolsonova.

"Isti. Kakvoj svrsi služe ovi izvori?"

"Kolo je pokriveno tako da nismo u stanju da utvrdimo kojoj svrsi služi."

"Izvori su možda povezani s nečim izvan hodnika", reče Takahaši. "Odlučili smo da se ne upuštamo u potragu za tim putevima. Ali izvori nisu bili začepljeni i nekakvo sunderasto polje sile, nepoznate prirode, sprečavalo je da pesak dospe do središnje rupe. Jedina stvar koju smo mogli da vidimo bila je crvena svetlost koja je dopirala iz svakog izvora. Poslali smo mali helikopter bez pilota u jedan izvor. Nije se vratio. Naš ugao posmatranja bio je takav da ga nismo mogli videti pošto je prevalio oko deset metara. Odlučili smo da nikog ne šaljemo za njim."

"Mudro", reče Karolsonova.

Lejk, koji je i dalje sedeo, reče lakonski: "Moji ljudi su spremni da odu onoliko daleko koliko vi to želite i to u svako doba."

"Cenimo to, poručniče", reče Karolsonova. "Ali imamo valjanih razloga zbog kojih ne žurimo s tim."

"Dajte mi jedno odelo univerzalne zaštite i oružje, par pomoćnika..." Iscrio se.

"Stvarno biste otišli tamo?" upita Patricija okrećući se prema oficiru sa izrazom neverice na licu.

Lejk napravi grimasu. "Kada bismo bili srazmerno sigurni u pogledu opšte kategorije pojave i ukoliko bi u pitanju bile stvari koje se mogu videti i doživeti, išao bih. Svi bismo pošli." Marinci složno klimnuše glavama. "Naš posao ovde nije baš, preterano uzbudljiv. Znatno je ispod očitih vrednosti ovog miljea."

"Skroz smo prekopali ovo udubljenje", reče Takahaši, uspinjući se uz strminu raširenih ruku, kako bi označio mesta na kojima su rupe postavljene. Uzeo je šaku zemlje i propustio je kroz prste. "Tlo je u svim izvorima suvo. Nema nikakvih mikroorganizama, nikakvih velikih životnih oblika, nikakvih biljaka."

"Nema živih bića... osim nas", reče Ferlijeva.

"I nema radijacije", nastavi Takahaši. "Nema nikakvih tragova neobične hemije. Stoga su ovi zatvoreni izvori možda samo orijentiri za premeravanje."

"Reperi za bogove", dobaci Karolsonova.

"Jesu li svi izvori slični?" upita Patricija.

"Koliko mi to znamo", odvrati Takahaši. "Ispitali smo samo dva kola."

Rejnolds ustade i očisti pesak sa svog kombinezona. "Hej, poručniče. Možda odavde dolaze oni budžumi."

Lejk zakoluta očima.

"Jeste li ikada videli nekog budžuma?" upita Patricija gledajući napeto marinca.

"Mislim da to nikom nije uspelo", reče Karolsonova.

"Gospodine Rejnolds?"

Rejnolds hitro pređe pogledom između Lejka i Patricije. "Da li me ozbiljno pitate?"

"Da", reče Patricija. "Pitam vas." Potapšala je svoju značku ne znajući ima li ona nekog dejstva na marince.

"Nikada nisam video nijednog", priznade Rejnolds.

"Ali drugi jesu, neki drugi, kojima verujem."

"Svi smo čuli za njih", reče jedan drugi marinac, po imenu Hakl. "Neki momci su puni priča."

"Pa ipak", reče Lejk, "ti ljudi nisu skloni da vide stvari kojih nema. Nema mnogo takvih izveštaja, ali su zanimljivi."

Patricija klimnu glavom. "Je li uopšte u planu da se siđe u izvor?"

"Za sada ne", reče Takahaši. "Postoje drugi problemi sa kojima moramo da se suočimo."

Spustila je pogled na zapašač, trljajući čizmom po površini. "Kada se vratimo želim da vidim potpun izveštaj ekspedicije", reče ona.

Po prvi put jedno rešenje se samo ukazalo - još u toku razgovora - izdržavši prvu kritičku proveru.

Podigla je pogled prema izvrnutom tanjiru i jedva primetnim bojama.

"Hoćemo li sada nazad?" upita Takahaši.

"Slažem se", reče Patricija.

Frent je upotrebio jedan preudešen ucrtavač kako bi projektovao predmete i pejzaž oko njih i kamuflirao aktivnost koju su obavljali u šatoru i oko njega. Dva stražara, odevena u crno, možda su mogla da čuju Olmija ukoliko je bio naročito bučan, ali nisu mogla da ga vide. Prošao je na pedesetak metara od jednog stražara na svom putu do kutije koja je Patriciji Luizi Vaskez služila kao sto.

Posebno ga je zanimala ta mlada žena. Iz onoga što je do sada

čuo, ona je postajala središnja ličnost ove grupe pregalaca. I ako je posredi bila ista žena o kojoj je slušao iz usta inženjera...

Na kutiji su se nalazile zabeleške koje su ispunjavale možda pedeset listova hartije, bile su grupisane bez vidljivog reda. Mnoge beleške behu precrtane ili zatamnjene; mestimično, čitave stranice, sa izuzetkom nekoliko kvadratnih centimetara s jednačinama ili dijagramima, bile su, očigledno, prekrižene čvrsto pritisnutim perom. Tiho je prelistavao ovaj materijal nastojeći da odgonetne Patricijine privatne beleške.

Jedna ploča ležala je u uglu; njen srebrnastosivi ekran beše prazan. Memorijski blok bio je utaknut u aparat sa desne strane, odmah iznad male tastature. Olmi se obazreo unaokolo proveravajući položaj stražara, a zatim je kleknuo pored ploče i uključio je.

Nije bilo teško odgonetnuti na koji način se koristi ova antika; kroz nekoliko minuta sadržaj memorijskog bloka brzo se odmotao pred njegovim očima.

Zabeležio je nizove fajlova u svoj implant radi kasnije analize; sve ovo potrajalo je oko četiri minuta.

Prema onome što je mogao da vidi i razume od njenog rada bila je dobrano ispred svog veka.

Upravo je vraćao papire u prvobitan red kada se jedan stražar pojavio iza ugla šatora i stao da pilji u njegovom pravcu. Olmi je polako ustao, uveren da je nacrtana kamuflaža i dalje efikasna.

"Da li si čuo nešto, Normane?" upita narednik Džek Teg svog kolegu.

"Ne."

"Dašak vetra ali nešto slično tome? Zakleo bih se da sam čuo kako se oni papiri pomiču."

"Samo još, jedan budžum, Džek."

Teg priđe boksu i usmeri pogled prema papirima.

"Isuse", promrmljao je. "Pitam se kakva je ovo rabota." Sagnuo se, prešao prstima odmah iznad jednog reda znakova. Bila su to slova ispisana kurzivom, pomešana sa sitnim masnim štampanim slovima; dvostruke uspravne zagrade nalik na matične simbole koje je učio u letačkoj školi, oznake integrala, simboli koji su sadržavali

gotička i grčka slova, škrabotine i trouglovi, iskošeni krugovi sa dvostrukim tačkama u središtu, slova sa jednom ili dve tačke nalik na note iznad njih...

"Kakva zbrka", procedi narednik Teg ispravljajući se. Kosa na vratu mu se nakostreši i on se iznenada okrenu njuškajući vazduh.

Tamo, dabome, nije bilo nikog. A šta je i očekivao?

12.

Lenijer je prespavao najveći deo putovanja LOT-om. Glava mu je bila puna bestežinskih snova u kojima su se zbrkano mešali Kamen i Zemlja, prošlost i budućnost.

Bacio je pogled na svoj časovnik a zatim spustio oči na lice agenta tajne službe, koji je sedeo pored njega u limuzini. Na raspolaganju mu je stajalo osamnaest sati slobodnog vremena između Prizemljenja u Vandenbergu i podnošenja izveštaja u uredu Džudit Hofman u laboratoriji za mlazni pogon. S druge strane automobilskih prozora boje dima promicao je pustinjaški predeo. Vazdušni pritisak beše visok, a gravitacija teško podnošljiva. Čak i kroz zatamnjene prazore sunce je bilo vrelo i žuto.

Nedostajao mu je Kamen.

"Ostalo mi je nešto slobodnog vremena", reče on.

"Da gospodine." Agent je gledao pravo napred; lice mu je bilo bezizražajno.

"Vaši drugovi su diskretni."

"Oh, da gospodine. Takvi smo", reče vozač. Agent koji je sedeo pored vozača osvrnu se i pogleda Lenijera.

"Gospođa Hofman nam je kazala da vam se stavimo na raspolaganje, ali smo dužni da vas dovedemo u Pasadenu, živog i zdravog do sutra ujutro u osam sati."

Lenijer se pitao šta bi Hofmanova rekla kada bi čula da je nazivaju 'gospođom'. "Gospodo", reče on. "Živim u celibatu duže no što se da izbrojati. Čin i ugled imaju svoje odgovornosti i ograničenja. Postoji li neko bezbedno mesto u Los Anđelesu gde se može naći..." Prevrtao je po glavi tražeći neki izraz jednako star kao i 'gospođa', "...klackalica za stare kosti? Diskretno, ljupko i čisto."

"Da, gospodine", reče vozač.

Bilo mu je dopušteno da popije dva pića u jednom elegantnom ali drevnom svratištu zvanom Polo salon, okruženom patiniranim ostacima starih rđavih vremena televizijskih mreža. Do tri sata po podne dva apartmana u hotelu Beverli Hills - jedan naspram drugog - bila su detaljno proverena. Agenti su vešto i brzo ispitali apartman

koji je bio njemu namenjen, i klimanjem glave se saglasili da su prostorije bezbedne.

Konačno je bio sam. Istuširao se i legao u krevet. Umalo da nije zaspao. Koliko će mu vremena biti potrebno da se navikne na dodatnu težinu? Kako će se to odraziti na njegov rad?

Žena koja se pojavila u pet sati beše opsenjujuće lepa, veoma prijateljski raspoložena i krajnje - iako bez vlastite krivice - nezadovoljavajuća. Ocenio je svoj učinak kao primeran, ali sam čin mu je doneo malo uživanja. Otišla je u deset.

Lenijer nikada do tada nije koristio usluge prostitutki. Njegove telesne strasti, uz nekoliko časnih izuzetaka, nikada nisu bile onako istrajno podjarene kao kod većine drugih muškaraca.

U deset i petnaest začulo se lako kucanje na njegovim vratima. Otvori ih, i onaj agent, koji ga je dovezao limuzinom od pustinjskog sletilišta, predade mu informaciju smeštenu na dva memorijska bloka. "Ovo vam šalje gospođa Hofman uz pozdrave", reče on. "Ako vam bilo šta zatreba, mi smo odmah tu, s druge strane hodnika."

Memorijski blokovi koje je doneo sa Kamena dragoceniji i od samog Lenijera - bili su premešteni u zasebno, bezbednije vozilo i pažljivo prebačeni u Pasadenu istog dana. Savetnica je bez sumnje i u ovo gluvo doba noći okapavala nad blokovima.

Ugasio je sva svetla i legao na postelju. Zureći u tavanicu pitao se koliko je vremešnih funkcionera u svom mlađanom životu ona 'devojka na poziv' opslužila u ovom hotelu.

Putena želja uvek mu je pomalo bila strana. Ni sada nije osećao želju koliko obavezu prema svom telu. Posle toliko meseci lišavanja - koji su zapravo izgledali kao godine - bilo je verovatno da telo ima određene zahteve, kojih on više nije bio svestan.

Ovo je barem predstavljalo nagoveštaj normalnosti. Uvek se osećao na neki način krivim zbog svoje umerene hladnoće - ukoliko je to bila prava reč. Kriv i zahvalan. To mu je pružalo više vremena za razmišljanje bez stalnih skretanja pažnje ili zanemarivanja glavnih ciljeva.

Ta hladnoća takođe je bila zaslužna što je ostao neženja. Imao je on svojih ljubavnih veza, ali bi posao i obaveze uvek odneli prevagu. U najvećem broju slučajeva ljubavnice su mu postajale prijateljice - i

udavale se za druge prijatelje.

Veoma civilizovano stanje.

San. Tegobni snovi, teški i mračni. Bio je kapetan ogromnog luksuznog putničkog broda na crnom okeanu i svaki put kad bi pogledao preko ivice palube da proveri nivo vode, brod bi utonuo još metar ili dva. Pri kraju sna obuzela ga je panika. Zemljina teža povlačila je brod u utrobu mora, on je bio kapetan, a brod je bio najlepše plovilo kojim je ikad zapovedao. Gubio ga je i naprosto nije mogao da ga napusti tako što bi se probudio.

U osam sati narednog jutra, Lenijer je hodao preko betonskog kvadrangla Laboratorije za mlazni pogon, sa aktentašnom u ruci i u pratnji dva nova agenta. Uživao je u žarkom suncu. Uvećana težina sada mu je već manje smetala, tako da je gotovo sa žaljenjem pomislio kako će ceo dan provesti u kancelarijama sa rashladnim uređajima. Prve dve, a možda i tri zakazane sednice trebalo je da se održe u sali za konferencije VIP-a.

Progutao je jednu pilulu da bi otklonio kijavicu, utažio žeđ na bronzanom vodoskoku u novozasađenom parku i usporio korak prolazeći pored širokih ploča s crnom pozadinom, koje su prikazivale projekte LMP-a. Planovi razvoja aktivnosti na Marsu utrkivali su se sa izveštajima o plovidbi oko Sunca i hologramom planirane sonde Proxima Centauri.

Nije bilo pomena o drugom ABE - istraživaču pojasa asteroida - lansiranom pre dve godine.

Lenijer i njegove dve senke odevene u sivo, lagano su se uspinjali stepenicama, zatim su prošli kroz vrata od debelog stakla kraj kojih se nalazila kontrola bezbednosti. Okrenuo je svoju karticu prema monitoru i čelična vrata se širom otvoriše, uz prijatan šum. Agenti nisu ušli s njim. Iza vrata pružao se jedan hodnik u kome su bile poređane vitrine. Komplikovane umanjene replike ranijih uspeha Laboratorije za mlazni pogon blistale su u svojim plastičnim kutijama: Voidžer, Galileo, Drejk i Plovidba oko Sunca. Bilo je tu takođe modela LOT-a i dijagrama koji su objašnjavali projekat zvezdane sonde.

Prebacio se jednim starim liftom do šestog sprata posmatrajući svetleće plave brojeve.

Čim su se vrata lifta otvorila jedan drugi agent tajne službe sačekao ga je i zatražio da još jednom pokaže svoju ID. Lenijer je izvadio karticu iz džepa i postavio je uz značku. Agent mu je zahvalio uz osmeh, propuštajući ga da bez pratnje ode u salu za konferencije.

Hofmanova je sedela na kraju dugačkog crnog stola. Hrpe papira, dve ploče i gomila memorijskih blokova ležali su ispred nje. S njene desne strane sedeo je Piter Hag, predsednikov predstavnik u MKSS-u, a na drugoj strani Alis Kronberi, savetnica za vazduhoplovnu bezbednost i menadžer projekta za drugi ABE. Lenijer je obišao sto i rukovao se sa svima. Prvo sa Hofmanovom - koja je toplo položila svoje ruke u njegove dlanove - a potom sa Kronberijevom i Hagom.

"Vidim da ovde nema predstavnika Udružene svemirske komande i Udruženih šefova", reče on sedajući za suprotan kraj stola.

"Doći ćemo na to za koji čas", reče Hofmanova. Ostarila je od kada ju je poslednji put video; kosa joj je bila seda, delovala je sumornije, a bore koje su ranije tvorile osmeh sada su gradile namrgođenost. "Izgledaš sveže, Geri." Bila je ućtiva.

"Ne osećajući se naročito sveže."

"Kako gura Patricija Vaskez?"

"Onako kako se moglo očekivati. Pozvan sam ovamo pre no što sam dobio pravu priliku da je vidim na delu ili pre no što je došlo do bilo kakvih rezultata."

"Ako se ne varam", reče Hofmanova, "to bi trebalo da znači da nisi sasvim siguran u pogledu njenih vrednosti."

"Tako je", reče Lenijer. "Ali ne zbog toga što mislim da je nesposobna ili da nije najbolja na svom polju - pa ma šta to bilo - već zato što je mlada. Biblioteka ju je šokirala."

Kronberijeva položi desni dlan na sto, odmaknuvši se malo od njega. "To je bio šok za sve nas", reče ona.

Hofmanova mu doturi jedan list hartije. "Proučili smo materijal koji si nam doneo. Već smo sačinili konačan izveštaj za predsednika."

"Pre no što nam je Vaskezova bilo šta rekla?"

"Sumnjam da će nam reći ono što bismo voleli da čujemo. Nazovi to instinktom, ali mislim da smo u debeloj nevolji." Oči Hofmanove usredsrediše se na prazan prostor iznad Lenijerovog ramena.

"Proverili smo neke informacije iz biblioteke."

Lenijer je pažljivo ispitivao njihova lica. Svi su delovali nesrećno; uz sva nastojanja da prikriju osećanja, otkrivali su toliko toga.

"I?"

"Postoje razilaženja."

"Hvala bogu", reče on. Hofmanova podiže ruku.

"Ne velika razilaženja. Prema zajedničkom mišljenju, uzimajući u obzir informacije iz biblioteke i ono što smo od tada otkrili - od drugog ABE i na drugim mestima - rat je nesumnjiva mogućnost. Proverili smo istorijske činjenice u vezi sa Vasiljevim, sekretarom partije. On je restrukturirao Savet za odbranu baš kao što je biblioteka rekla da će učiniti. Rusi su instalirali SS-45 na nosačima aviona, klase Kijev i krstarećim raketama sa navođenjem klase Kirov i, naravno, na superpodmornicama tipa Tajfun i Delta IV, da bi neutralisali naš program Morskog zmaja. Oni doista znaju kako da osujete naš multispektralni laserski komunikacioni sistem, čime krše Sporazum o delimičnom razoružanju iz 1996. godine... što samo po sebi i nije naročito značajno s obzirom na činjenicu da nikada nijedno oružje nije stavljeno van upotrebe."

Lenijer klimnu glavom.

"Morali smo da se pomučimo kako bismo iščeprkali informaciju o multispektralnim sistemima od Udruženih svemirskih snaga", reče Kronberijeva. "To je jedan od razloga zbog čega DOD i Udruženi šefovi ovde nemaju predstavnika."

"Ali to nije najgore", produži Hofmanova. "Kongres je počeo da se raspituje za naš budžet. Bezbedni smo unutar granica odobrenih sredstava tako da sve to nema mnogo smisla ukoliko ne uzmemo u obzir nečiji pokušaj da obezvredi biblioteku, Kamen i sve nas. Predsednik je uveren - nekoliko članova njegovog kabineta uverilo ga je u to - da je Kamen ili obmana ili je nebitan."

Lenijer čvrsto stisnu vilice tako da su ga obrazi zaboileli. "Kako to?"

"Pretpostavljam da predsednik nije u stanju da razume ono što smo otkrili na Kamenu. On je solidan liberal sa Srednjeg zapada, ali veoma slabo upućen u nauku i tehnologiju. Administrativac bez trunke mašte. Nikada se nije snalazio u pitanjima koja se tiču

kosmosa i ovo je naprosto iznad njegovih mogućnosti."

Kronberijeva izvadi iz svoje aktentašne kopiju pisma sa zaglavljen sekretarijata Bele Kuće i pruži ga Lenijeru. U njemu je ukratko stajalo da predsednik razmatra mogućnost da pokrene istragu o načinu na koji je vođeno ispitivanje na Kamenu. "Ovo je napisano nakon što smo počeli da prosleđujemo izveštaje Beloj kući od Drugog ABE tima i posle potvrđivanja autentičnosti materijala u biblioteci."

"Hteli smo da odvedemo potpredsednika na Kamen do kraja ove nedelje, ali on je odbio naš poziv", reče Hofmanova.

"Kakve su pozicije Rusa na Kamenu", upita Lenijer.

"Oni su pre dve godine tajno lansirali vlastitu sondu za ispitivanje asteroidnog pojasa. Ta sonda im je potvrdila činjenice nešto pre ili otprilike u isto vreme kad i ABE. Oni znaju da zaista postoji jedan veoma velik asteroid, koji je do tančina ravan Kamenu."

"Juno?"

"Da. Naizgled mu savršeno odgovara. Jedino što nije izdubljen."

Lenijer do ovog časa nije čuo za potvrdu koju je doneo drugi ABE. "Juno i Kamen su, dakle, stvarno isti."

Hofmanova mu dodade fasciklu ABE i fotografije koje su bile načinjene sa osmatračkih punktova u blizini Zemlje. Na jednom snimku sa ABE-a video se Juno, gromada u obliku krompira od prvobitnog planetarnog materijala, prekrivena kraterima i brazdama. Kamen je bio istovetan ali išpartan tragovima iskopavanja i sa ulegnućima na mestima na kojima su se nalazili otvori bušotina. "Gospode", reče Lenijer.

"Mislim da ne treba Njega kriviti", reče Hofmanova. "Možda je tvoj Konrad Korzenovski taj."

"U svakom slučaju", reče Hag, "Rusi će povući svoj tim u roku od tri nedelje, a možda i ranije. Oni su nezadovoljni zbog toga što im osporavamo pravo na potpun pristup, a u isto vreme dozvoljavamo Kinezima da se kreću i po sedmoj komori. To je njihov izgovor i, da budem iskren, valjan je. I ja bih bio ljut na njihovom mestu. No, to ne objašnjava sve."

"Pre godinu dana složili su se sa postojećim podelama kada smo utvrđivali odgovornosti svakog tima", reče Lenijer mršteći se.

"Da, ali očigledno je da su procurele dodatne informacije", reče Hag.

"Hriste! Ali od koga?"

"I", nastavi Hag, "sada tvrde da smo ih vukli za nos u vezi sa sadržajem biblioteka."

"Što je tačno", reče Hofmanova smejujeći se.

"Može li naučni tim da izdrži bez Rusa?" upita Kronberijeva.

"Da. Oni uglavnom rade na teoriji energetskih zaliha za cevi sa plazmom u unutrašnjim komorama. Možemo da radimo i bez njih, ali bi se sila važnih istraživanja usporila, a neka bi možda morala i da se prekinu. A šta je sa Bidžingom?"

Kronberijeva stade da prelistava po fascikli sa papirima o osoblju. Hag posegnu rukom preko stola i izvuče jedan. "Karin Ferli je građanka Kine i radi s vama na polju teorijske fizike, je li tako?"

"Da. Ona se pokazala korisnom u svim vrstama poslova." Oh, molim te, ne Ferlijevu - ne Vua i Čangovu...

"Ako Rusi odu, ona i njene kolege biće povučeni."

"Otkud sad ta saglasnost?" upita Lenijer.

"Kinezi su podozrivi", reče Hofmanova. "Ako Rusi osećaju da su obmanuti i sprečeni da učestvuju u donošenju važnih odluka, Kinezi će imati sličnu osnovu za negodovanje. Njihovo prisustvo moglo bi biti korisnije za nas nego za njih same."

"Ne mogu da verujem da bi ijedna grupa napustila mesto na Kamenu. Stvarno ne mogu da verujem u to."

"I neće", reče Hofmanova. "Imamo dokaza da i Rusi i Kinezi imaju tajne operativce u timu obezbeđenja, a možda čak i u naučnom timu. Pored toga, primećena je zanimljiva aktivnost u ruskom orbitalnom svemirskom prostoru, kao i na Mesecu. Da i ne pominjemo pojačanu živost u lansirnim bazama na Tiaratamu i u Indijskom okeanu."

"Invazija sa Zemlje i Meseca?"

Hofmanova zavrte glavom. "Slušaj, sve ovo je drek u poređenju s jednim velikim pitanjem. Da li je Vaskezova došla do nečega? Šta ima da nam kaže o paralelnim svetovima i alternativnim istorijama?"

"Nije imala vremena da nam kaže nešto naročito o bilo čemu", reče Lenijer mirno. "Možda ćemo nešto više znati kroz nekoliko nedelja."

"Razumem predsednikovu tačku gledanja. I meni je veoma teško da poverujem u ovako nešto", reče Kronberijeva. "Da li i vi mislite da Kamen dolazi iz naše budućnosti?"

"Ne", odgovori Lenijer. "Kamen dolazi iz jednog drugog univerzuma, koji nije u svemu isti kao naš. Toliko je izvesno. Postoji jedna očigledna razlika."

"Nema nikakvog Kamena u prošlosti Kamena", reče Hag.

"Tačno."

"A mi nemamo načina da saznamo u kojoj meri Kamen utiče na tok naše istorije."

"Rekla bih da značajno menja stvari", primeti Hofmanova. "Ako ništa drugo, Kamen je otežao stvari."

Uzdigla je memorijski blok označen sa 'Fiziološke promene kod biljaka u uslovima cevi sa plazmom'.

"Jesi li ti lično načinio ovu kopiju?" Dodala ju je Kronberijevoj da bi završila u Hagovim rukama.

Lenijer klimnu glavom. "Izrađena je u S-kodu", reče on. "Posredi je rezime materijala iz najboljih izvora, ali uglavnom iz biblioteke u trećoj komori. Trebalo bi da Vaskezova poseti treću komoru za nekoliko dana."

"Šta je sažeto u ovom?" upita Hag, odmeravajući rukom težinu memorijskog bloka.

"Prve dve nedelje rata."

Kronberijeva se trže.

Hofmanova uze ploču programirajući je za čitanje S-koda, a zatim je utaknu u blok i stade da pregleda materijal. Lice joj pobele kao kreč. "Nisam ovo do sada videla", reče ona.

"Posredi su uglavnom istorijski fotografski snimci, koje su načinile vojne snage obeju strana. Deo materijala pri kraju jeste hronika Duge zime."

"To, dakle, nije više samo teorija", reče Hag.

Lenijer zavrte glavom.

"Koliko je... koliko će... zima trajati?" upita Kronberijeva nevoljno prihvatajući ploču od Hofmanove.

"Jednu ili dve godine, sa najtežim posledicama."

Hag uze ploču od Kronberijeve. "Jemčite da je ovaj materijal iz

biblioteke u trećoj komori?"

Lenijer ljutito proguta knedlu pre no što je odgovorio. "Teško da bih mogao prizvati ovakve duhove iz razređenog vazduha."

"Naravno da ne", reče Hofmanova. "Ako su biblioteke u pravu - ako se naši univerzumi podudaraju barem u ovoj tački - onda nam preostaje oko šesdeset dana?"

"Do tada ćemo na ovaj ili onaj način saznati", reče Lenijer. "Iako će saznanje o događajima gotovo izvesno oblikovati rezultate. Ako se uopšte nešto dogodi."

"Zakazujemo sastanak sa Rusima sutra u podne", reče Hofmanova. "Posve nezvaničan. Tražili su da i ti budeš prisutan. Odeljenje gospodina Haga veoma se založilo kod Stejt dipartmenta i DODA za odobrenje za ovaj sastanak. Ako bi ovi razgovori uspeli, bilo bi i drugih sastanaka ispod kabinetskog nivoa. A ukoliko bismo ubedili predsednika do kraja ove nedelje, možda bi se mogao organizovati i jedan samit." Lagano je trepnula u njegovom pravcu i dalje usredotočena na nešto iznad njegovog ramena. Nije to u potpunosti bio onaj poznati bludeći pogled u daljinu, veterana umornog od bitaka, ali ni mnogo različit od toga.

13.

Sledeći korak bio je grad u trećoj komori.

Posle posete prvom kolu izvora i sa znanjem stečenim iz knjiga koje su pripadale aleksandrijskoj biblioteci, a za čiji izbor se pobrinuo Lenijer, Patricija je osetila kako polako uranja u svekoliki problem. Bila je to igra, jedna vežba, ne mnogo stvarnija od neobičnih matematičkih vežbi kojima se bavila kao tinejdžerka.

Toliko puta je putovala vozom ispod Čičkovog grada u poslednje dve nedelje da joj nije izmaklo pažnji da je od prvih pet komora, treća najbrižljivije čuvana. Voz se tamo nikada nije zaustavljao - do sada.

Rupert Takahaši ispratio ju je od podzemne stanice do pešačkih prolaza na površini.

Takahaši je služio naučnom timu sa neobičnom revnošću. Njegovo zvanje matematičara ni izbliza nije moglo da 'pokrije' sve ono što je on radio; izgledalo je da leti sa predmeta na predmet, radeći jednog dana sa jednom, a već sledećeg dana sa nekom drugom grupom. Bio je više nego poslovođa - dejstvovao je kao poslovođa sa posebnim zadatkom koji se sastojao u nadgledanju matematičkog i statističkog rada različitih grupa u okviru naučnog tima. Ovo je objašnjavalo činjenicu da je došao u priliku da sa Rimskajom radi na prvoj teoriji hodnika; raspravljali su o ovoj problematici dok je Takahaši proveravao Rimskajina istraživanja o stanovništvu Kamena.

Čičkov grad beše zapanjujući, dva veka mlađi od Aleksandrije. Sagrađen posle lansiranja Kamena, ovaploćivao je zamisli koje su iskrsele u svesti tek pošto su stanovnici stekli značajno iskustvo u novim okolnostima. Ovde su arhitekta Kamena dozvolili sebi potpunu slobodu. Sagledavajući komoru kao džinovsku dolinu, razapeli su kablove od poklopca do poklopca i obesili o njih zgrade koje su se nizale tvoreći privlačan zavojit obrazac. Koristeći okolnost da je dno bilo iskošeno sazidali su zasvođene strukture u dužini od punih deset kilometara; čelične trake i obrađen materijal sa Kamena međusobno su se preplitali u modelima srebrnaste i bele boje, bacajući senke mekih ivica na susedni prostor ispod sebe. Neke od

ovih struktura uzdizale su se od krajnjih granica atmosfere komore. One su zapravo bile deblje pri kraju nego na dnu, nalik na štapove koji označavaju rupe na igralištima za golf.

Iako prazan, Čičkov grad je delovao živo. Patriciji se činilo da je i sama pomisao na ljude bila dovoljna da potpuno oživi. Zamišljala je nekoliko stotina građana koji se kreću između zgrada u svojoj nečuvenoj odeći - raznobojnim gracioznim modelima u skladu sa savijucima, lukovima i svodovima - kostimima svetlih boja u kontrastu sa prigušenim nijansama belog, metaliziranog i kremastog odsjaja, koji su ukrašavali grad.

Glavna biblioteka bila je zapravo skrivena ispod prizemnog dodatka jedne od manjih struktura. Takahaši je rekao da se biblioteka nalazi na par minuta laganog hoda, te su krenuli pešice preko trga, a zatim produžili preko pešačkog mosta i konačno duž službenih drumova koji su nekada, po svoj prilici, vrveli od prometa - uglavnom kompjuterski kontrolisanih vozila. "Sva vozila su nestala", rekao je Takahaši. "Znamo jedino iz zabeleški kako su izgledala. Mora da su sva upotrebljena u egzodusu."

Pokušala je da zamisli desetine miliona Kamenjara - tolika populacija lako je mogla da se smesti samo u Čičkovom gradu - kako odmiče niz hodnik u svojim robotskim kolima.

Ulaz u biblioteku bio je napravljen od čvrste ploče materijala koji je podsećao na crni mermer. Kada su mu se približili, jedan pojačan glas im naredi da se zaustave radi provere identiteta. Stajali su pred vratima čitava dva minuta pre no što im je izdata dozvola da uđu.

Široka poluelipsa rasprostirala se u crnom prostranstvu. Iza toga iščekivala ih je sveprisutna služba obezbeđenja, čiji su pripadnici bili odeveni u tradicionalnu sivu i crnu boju. Propustili su ih posle obaveznog ceremonijala. Unutrašnjost biblioteke beše potpuno osvetljena; nisu bile neophodne dodatne svetlosne trake. "U Čičku nema prekidača strujnih kola. Ne znamo sa sigurnošću na koji način električna energija dopire do osvetljenja, a još manje odakle ona dolazi."

Po ukupnoj zapremini, ova biblioteka bila je manja od svoje rođake - ili pretka - u Aleksandriji. Nije čak posedovala ni vidljiva skladišta zapisa. Glavni sprat izgledao je kao trg zastrt

pastelnoplavim tepihom ispod ravni od belog materijala mekog sjaja, koji se bez ikakve potpore pružao nekih stotinu metara. Taj je trg bio istačkan najmanje sa hiljadu stolica žućkastozeleone boje. Ispred svakog sedišta nalazio se pult u obliku suze, na postolju sive boje.

Na tkaninama i materijalima u ovoj biblioteci nisu se primećivali tragovi pohabanosti ili propadanja.

Takahaši je odvede do jednog sedišta koje je okruživala oprema za zapisivanje i madziranje, koja je delovala deplasirano i koju su ovde očito montirali pripadnici službe bezbednosti. "Obično koristimo ovo, ali izbor je potpuno vaš."

Zavrtela je glavom. "Ne sviđa mi se ovaj okvir", reče ona pokazujući opremu. Prošavši između redova sedišta odabrala je jedno mesto koje se nalazilo na oko dvadeset metara od ruba prvog reda.

Takahaši ju je sledio. "Ovde možete da vidite Kamen - onakav kakav je nekada bio", reče on. "Da li biste želeli da se prošetate gradovima u vreme kada su bili naseljeni?" Otvorio je poklopac na naslonu za ruke njenog sedišta, koji je bio prekriven tkaninom, i pokazao joj kako da upotrebi proste komande na ploči ispod toga. "Ovo su samo osnovne komande. Ima na stotine mogućih trikova. Slobodno eksperimentišite. Shvatite ovo kao odmor. Budući da mi nije zabavno da vas posmatram i s obzirom na činjenicu da ovde nemam druga posla osim da vam pokažem kako se povlače ovi konci, pričeću vas napolju. Pridružite mi se kada završite - recimo za jedan sat?"

Nije joj bilo nimalo prijatno da ostane sama na ovom trgu. Bila je duboko zahvalna Lenijeru što joj je pravio društvo u aleksandrijskoj biblioteci. Pa ipak, klimanjem glave dala je do znanja da se slaže i smestila se u sedišta, pomerajući komande jednom rukom. Ispod nje je lebdeo jedan jednostavan kružni grafički ekran, iskričav i čist kao da je posredi bilo nešto tvrdo. Takahaši ju je pogrešno uputio u pogledu jedne stvari i njeno nespretno baratanje aktiviralo je instruktora. Aparat je ispravio njene greške i poučio je - na engleskom, sa blagim američkim naglaskom - kako da na pravilan način koristi opremu. Zatim joj je dao pozivne brojeve i kodove za druge tipove podataka.

Pozvala je studentskog vodiča za grad u drugoj komori. U istom trenu okružila ju je Aleksandrija. Činilo se kao da stoji na stubištu stana, u zoni nižih spratova, jednog od onih kolosa s pogledom na prometne ulice. Iluzija je bila savršena - čak joj je obezbeđivala sećanja o tome kako je 'njen' stan izgledao. Mogla je da okrene glavu i pogleda slobodno iza sebe ako je to želela - odista, mogla je da hoda unaokolo i pored toga što je bila svesna da zapravo sedi.

U oba njena uha - ili negde u središtu glave, jedan glas je tumačio ono što je gledala.

Provela je pola sata u Aleksandriji, posmatrajući odeću koju su ljudi nosili, njihova lica, frizure, izraze i način kretanja. Neki modeli privukli su joj pažnju. Drugi su bili prihvatljivo puritanski na jedan graciozan način. Među najpopularnijim stilovima odevanja za žene, u vreme ovog zapisa, isticala se neprozirna haljina - najčešće ružičaste ili prljavonarandžaste boje - s kapuljačom, na čijem vrhu se nalazio mali tamnocrveni disk od nekog pernatog materijala. Pojedine žene nosile su plave šestougane crteže na levoj naramenici...

(Za informacije o oznakama službe i čina, razgovetno i tiho vokalizujte sledeći niz kodova...)

...a druge crvene trake našivene preko desnog ramena koje su se završavale zlatnom perlom. Muška odeća nije bila manje drečava; činilo se da razlike upućuju na seksualne stavove, koji su bili znatno drugačiji od onih u njenom vremenu i njenom svetu.

Čula je kako govore. Bio je to čudan govor, koji je podsećao na velški, ali se povremeno mogao identifikovati kao engleski ili francuski.

("Kojim jezikom mi se ti - ova jedinica - obraćaš i kako si znala da je to jezik kojim ja govorim?")

(Potonjim engleskim iz dvadeset prvog veka, najbližim onome koji je dostupan, bez određenog koda, odabranim na temelju tvog razgovora pre pristupanja podacima.)

Dok su etničke populacije i dalje negovale verzije svog maternjeg jezika, mnogi jezici mutirali su stapajući se u jedan zajednički - istovremeno ispod praga svesti bila je informisana o tome da su se jezički oblici dosta menjali tokom kraćih vremenskih razdoblja. Brze

promene bile su moguće zbog toga što je učenje ubrzano zahvaljujući efikasnim učilima, kakvo je bilo i ovo u ovoj biblioteci. Svako je mogao da nauči bilo koji novi jezik ili varijaciju za nekoliko sati, pa čak i minuta.

Što se pisanih jezika tiče, shvatila je da su mnogi pravopisi bili uprošćeni ili su - paradoksalno postali složeniji. Da li je bilo razdoblja kada je u modi bio kitnjast pravopis?

(Ovo je čuveni Nader trg, koji je dobio nagrade za izuzetno arhitektonsko dostignuće pre no što je Čičkov brod napustio Zemlju...)

Napeto je slušala potpuno izgubljena u ovom doživljaju. Neki muškarci nosili su suknjice nalik na kilt i široke rukave, drugi su imali na sebi poslovna odela koja ne bi delovala neumesno ni u Los Anđelesu iz dvadeset prvog veka. Izgledalo je da su cipele sasvim izašle iz mode, možda i zbog toga što su automatski sanitarni uređaji održavali besprekornu čistoću.

(A šta je sa društvenim devijacijama? Getima i slamovima?)

Scena se vrtoglavom brzinom promenila.

(Socijalni nemiri nisu nepoznati Aleksandriji i ostalim delovima Kamena. Određeni okruzi isključeni su iz sistema stalnog gradskog održavanja. Građani koji žive u ovim okruzima opredelili su se za egzistenciju lišenu svih modernih pogodnosti, odbacujući svu opremu izumljenu posle dvadesetog veka. Njihovi prohtevi brižljivo se prate; među njima ima dosta uglednih građana i oni imaju pravo da žive u skladu sa vlastitim uverenjem da tehnologija vodi u Smrt i da Bog zahteva da živimo bez svih onih potpora koje nisu spomenute u radovima Blaženog Nadera i njegovih apostola od Planine.)

Čula je da je ime Nader spomenuto više puta, ali joj je bilo potrebno izvesno vreme da zaobilaznim putem dođe do posebne grane funkcije 'fusnota'. Kada joj je to pošlo za rukom, zatražila je objašnjenje za sijaset stvari koje bi svaki Kamenjar naprosto znao. Ovaj čin je, međutim, aktivirao iznošenje osnovne sažete istorije Kamena i razdoblja između Smrti i izgradnje Čička.

Bila je šokirana kada je otkrila da je Blaženi Nader, zapravo, Ralf Nader, zastupnik potrošača i nezavisni istraživač, koji je podigao

veliku prašinu šezdesetih i sedamdesetih godina dvadesetog veka. Bio je još živ, tamo na Zemlji - njenoj Zemlji u njenom vremenu - ali u zapisima ove biblioteke njegovo ime uvek je spominjano sa velikim uvažavanjem. Uvek je nazivan 'Blaženi Nader' ili 'Dobri čovek'. Oni koji su uzeli njegovo prezime - Naderiti - bili su moćna politička snaga, i to vekovima. Ili... će možda biti. Zaklela se da će od sada pa nadalje koristiti fizičarski pojam vremena gde se događaji nižu jedan za drugim bez ijednog iskoraka u prošlost, sadašnjost ili budućnost.

Posle Smrti, grozne Duge zime i Revolucija obnove, jedan Španac po imenu Diego Garsija de Santiljana stekao je moć u ostacima zapadne Evrope pod barjakom pokreta za Povratak prirodi. On je prvi pokrenuo inicijativu za stvaranje svetske vlade. Naredne godine, 2010 (samo pet godina od sada pomisli ona kršeći svoju zakletvu) stvorena je prva koalicija Naderita u Severnoj Americi. Nader, 'koji je stekao oreol mučenika' za vreme Smrti, bio je odabran zbog svog odlučnog stava protiv nuklearne energije i prekomerne tehnologije. Zaslužno ili ne, postao je svetac, heroj u opustošenoj zemlji još ispunjenoj strahom i gnevom zbog onoga što je ljudska rasa sama sebi učinila. Naderiti su 2011. apsorbovali pokret za Povratak prirodi a vlade Severne Amerike i Zapadne Evrope, koje su vaskrsavale, sklopile su sporazume o razmeni i saradnji. Naderitska vlada izglasana je ogromnom većinom glasova i odmah su istaknuti zahtevi za ograničavanje visoke tehnologije i nuklearnih istraživanja. 'Agrarizovanje!' postao je zajednički poklič trećine svetske ekonomije i Prepadači - jedna elitna i pomalo tajanstvena organizacija - rastrčali su se po celom svetu da bi 'ubedili' jogunaste vlade da im se pridruže. Revolucija izvedena 2012. godine u Rusiji, koju su podigli simpatizeri Naderita, oborila je poslednji vladin savet SSSR, koji se prethodno već povukao u središte svoje moći - Rusku Sovjetsku Federalnu Socijalističku Republiku. Narodi širom Istočnog bloka povratili su svoj politički suverenitet a najveći deo njih prišao je Naderitima.

Ako ništa drugo, ovo je objašnjavalo počasnno mesto Naderovog imena u zapisima. Između 2015. i 2100. sledbenici Dobrog čoveka učvrstili su svoju vlast u dve trećine sveta. U tim decenijama jedino uporište žilavog otpora bilo je u Aziji, gde je Velika azijska

kooperacija - koju su činili Japan, Kina, Jugoistočna Azija (povremeno) i Malezija - odbacila Naderizam i sa oduševljenjem se vratila naučnom istraživanju i visokoj tehnologiji, uključujući tu i nuklearnu energiju. Prvo ozbiljno suprotstavljanje Naderitima na Zapadu začelo se 2100. godine, sa Volkovim pokretom u Velikoj Nemačkoj...

Isključila je aparat i zavalila se u stolicu trljajući oči. Informacija je bila sastavljena od štampanih izvoda, odabranih vizuelnih priloga i još probranijeg zvučnog komentara. Tamo gde je manjkao multimedijски materijal, na scenu su stupali štampani prilozi, ali sa tananim i jasnim vokalnim komentarom. U poređenju s ovim, prosto čitanje predstavljalo je mučenje, a savremene video metode bile su arhaične kao pećinske slike.

Da je bila u dovoljnoj meri sklona ovim stvarima, mogla je da prijatno provede ostatak života ovde, kao večiti izučavalac, parazitski se koristeći znanjima vekova koje ni ona niti njeni preci nisu stigli da prožive.

Uzimajući u obzir obilje sa kojim je bila suočena, takva mogućnost beše veoma privlačna.

Sat je isticao.

Nakratko se vratila sistemu da bi pregledala podatke o hodniku, egzodusu Kamenjara i napuštanju gradova. Pri svakom od ovih pokušaja dočekala bi je grafička lebdeća lopta sa šiljcima koja je davala do znanja da su ovi podaci nedostupni.

Kada je izašla napolje da se nađe sa Takahašijem koji je spokojno pušio cigaretu - prvu koju je videla na Kamenu - Patricija protegnu ruke i vrat. "Moraću da se vratim ovamo."

"Naravno."

"Kuda ćemo sada?"

"Na jedno kratko putovanje. Ali kako tamo kuda idemo ne možemo stići dovoljno brzo pešice, uzećemo kamion."

Garaža za kamione u trećoj komori bila je zapravo nekakva šupa od metalnih ploča, nezgrapno ugnežđena u podnožju jednog od tih lukova. U blizini se raskriljivao ulaz u podzemnu saobraćajnicu; tranzitna linija koja je nekada služila Čičkovom gradu nije više, međutim, funkcionisala tako da je za prebacivanje od jednog

podzemnog raskršća do bilo kog drugog mesta u gradu bilo neophodno voziti kamion duž uzanih službenih puteva.

"Sve što bi u ovoj biblioteci moglo biti vezano za egzodus, nedostupno mi je", reče Patricija dok je Takahaši proveravao kamion. Sagnuo se da pogleda šasiju, a zatim se uspravio i obrisao ruke.

"Arheološka grupa upravo sada završava posao na tome. Trebalo bi da se vratimo na vreme za njihov nedeljni izveštaj. To je u 11:00 sati." Bacio je pogled na svoj časovnik. "Sada je, oh, devet stotina. Sve izgleda tako u redu. Hoćemo li da krenemo?"

Otvorio joj je vozačeva vrata. "Jeste li već prošli obuku za vožnju kamiona?"

Patricija odmahnu glavom.

"Pa onda je vreme za to. Ne mislite li tako?"

Nervozno je slegla ramenima.

"Nije uopšte teško. Pogotovo ovde. Lako je voziti po ovim uslužnim putevima. Otkrili smo kod za znake na zidovima, koje su uslužne mašine koristile, nisu značajno različiti od semafora na Zemlji. Zamenjuju ulične saobraćajne znake. Dovoljno je da samo uperim čitač pisaljke na znake u blizini uglova i odmah ćemo znati gde se nalazimo. Reći ću kada da skrenemo... da vi skrenete. Svi uslužni putevi okruženi su zidovima. Ne možete se izgubiti čak i kada biste to hteli. Je li u redu?"

"U redu."

Popeo se na suvozačevo sedište i pokazao joj sistem upravljanja polugom. "Ovo je na izvestan način slično kao kod aviona - gurnete polugu napred i kamion krene napred; što je dalje gurate to brže ide, sve do granice od sto klikova. Usporavate povlačeći polugu natrag do uspravnog položaja. Maksimalna brzina kretanja unatrag je oko deset klikova. Promena brzine je automatska. Dohvatite ručice na horizontalnoj šipki i savijate šipku u pravcu u kome želite da se krećete. Ako želite da se obrnete pun krug ne krećući se ni napred ni nazad naprosto zadržite polugu na središnjoj liniji i okrenete šipku do kraja. Kamion će rotirati oko svoje središnje linije. Hoćete li malo da vežbate?"

"Naravno." Manevrisala je kamionom nazad i napred po garaži.

Morala se navići da koristi polugu kao kočnicu. Kada je osetila da je postala dovoljno vešta, osmehnula se Takahašiju. "Hajdemo", reče ona.

"Brzo učite, koliko vidim."

"Ne žurite sa ocenama", upozorila ga je.

"U redu. Okrenite nas." Pokazao je prema najbližem ulazu na uslužni put.

Uslužni putevi, ograđeni zidovima, vijugali su između i ispod zgrada, najčešće izbegavajući nagibe strmije od deset ili petnaest stepeni. U jednom odeljku, međutim, vožnja je ličila na tandrkanje železnice. Takahaši joj naloži da se uputi uz i niz jednu strminu. "Upravo smo prešli preko glavnih vodovodnih instalacija za ovaj kraj", objasnio je.

Na mestima gde su uslužni putevi postajali tuneli kao i tamo gde su lukovi i druge strukture zaklanjali najveći deo svetlosti iz cevi, velike ploče mlečne boje davale su blago osvetljenje. U gradu nije bilo primetnih senki, sve se kupalo u bogatoj i ravnomernoj svetlosti.

Takahaši joj predloži da uspori kada su se približili jednom odvajanju od uslužnog puta. Izvadio je pisaljku-čitač iz džepa i usmerio ga prema kolopletu linija nejednake debljine, koji se video na kraju zida sa leve strane. Pisaljka je bila pričvršćena za njegovu ploču na kojoj se očitavala karta - digitalne koordinate i pravci do najbližih tačaka. "Levo", reče on. "Uskoro ćemo ući u stambenu zgradu. Kroz zadnja vrata, da tako kažem."

Ubrzo je uslužni put prošao ispod trga sa zaslepljujućim cilindričnim tornjem prekrivenim zlatom. Dok su prolazili, svetla su bleskala ka njima ali zahvaljujući obliku kamiona - ili njihovom prisustvu u njemu - nije bilo nikakve automatske reakcije.

"Zaustavite ispred onih otvorenih vrata", reče Takahaši.

Znak postavljen na lancu blokirao je prolaz za saobraćajna vozila. Patricija je pročitala znak kada je zaustavila kamion i povukla kočnicu.

ZABRANJENO KRETANJE KAMIONA I PEŠAKA
IZA OVE TAČKE - PO NAREĐENJU
I. DŽEKOBA, RUKOVODIOCA ARHEOLOŠKOG TIMA

"I on to ozbiljno misli", reče Takahaši suvim glasom. "Iza onog znaka prostire se devičanska teritorija. Oni su proverili ovu zgradu i samo zahvaljujući tome dozvoljen nam je ulaz - ali ništa ne dirajte."

Popeli su se na metar visoku izbočenu ivicu i uputili se ka jednom otvoru. Nedavno instalirane brave i lanci osiguravali su još nekoliko otvorenih vrata. Patricija je opazila i druga osetljiva sredstva - neka su bila prekrivena srebrnastim trakama - ugrađena u zidove, pod i tavanicu.

"Mašine su ovde istovarale hranu, opremu, sve što je zgradi bilo potrebno. Automatizovana kolica raznosila su robu do odgovarajućih cevi kojima bi ona putovala do različitih delova zgrade. Od ove tačke, nadalje međutim, mi nismo roba; mi smo ljudi."

Jedan drugi otvoren prolaz vodio je do prostrane prijemne dvorane u prizemlju. Sedišta i kaučevi slobodnih oblika - očigledno napravljenih od prirodnog drveta - zapremali su uvučeni foaje pokraj širokog jednodelnog prozora koji se uzdizao najmanje dvadeset metara ka tavanici. Ispod tog prozora pružala se brižljivo održavana cvetna bašta. Bila je potpuno opčinjena ovom iluzijom sve dok nije shvatila da baštu obasjava sunčeva svetlost i da između drveća proviruje plavo nebo. Zapanjeno je stajala i zurila, a Takahaši ju je sa prekrštenim rukama strpljivo čekao.

"Ovo je prekrasno", reče ona.

"Bašta je stvarna; sunčeva svetlost i nebo su lažni", reče on gotovo nehatno.

"Pitala sam se kako su izdržavali bez sunčeve svetlosti i plavog neba."

"Kad biste izašli napolje videli biste da nas ovi prozori obmanjuju."

"Deluje veoma stvarno."

Pod je ličio na uglačan mermer koji je bio zastrt debelim tepihom. Patricija je provere radi prevukla stopalima po njemu ali njeni naponi nisu proizveli nikakav zvuk.

"Odlazak gore zahtevaće određenu snagu volje", upozorio ju je Takahaši. Na drugom kraju prijemne dvorane nalazila su se dva okna koja behu usađena u zid. "Ne preporučuje se onima koji pate

od vrtoglavice." Ušli su u levo okno. Takahaši pokaza nadole i posegnu stopalom da bi dotakao jedan crveni krug na podu. Krug zasja. "Sedam", reče on. "Oboje."

Pod se izgubio u daljini. Bez ikakvog vidljivog uporišta poleteli su uz okno. Izuzimajući očitost kretanja moglo se reći da nije bilo nikakvog drugog osećaja. Patricija razrogači oči i osloni se na Takahašijevu ruku. Iznad prijemne dvorane okno je izgledalo potpuno bezoblično. Nije bilo načina da se utvrdi koliko su spratova prošli.

"Dovoljna je sekunda", reče on. "Zar vam se ovo ne dopada? Ne znam koliko sam pročitao romana u kojima je opisana ova vrsta stvari. U Čičkovom gradu to je java." Ovo beše prvi put kad je Patricija čula da on izražava zadovoljstvo. Činilo se da sa velikim zanimanjem promatra njene reakcije: Još jedna misterija u stilu špageti filmova, prođe joj kroz glavu. Pogledajte kako devojka vrišti.

Pustila mu je ruku kada je segment okna ispred njih postao providan. Blago i bez ikakvog potresa bili su istovareni na pod sprata.

Patricija nervozno proguta pljuvačku. "Zapanjena sam", priznade uz izvestan napor, "činjenicom da ovde sve funkcioniše kako treba dok u drugoj komori mnogo štošta ne radi."

Takahaši klimnu glavom kao da je hteo da potvrdi da je posredi zanimljiv problem ali nije bio u stanju ili, pak, nije želeo da da odgovor. "Sledite me, molim vas."

Hodnik se zavojito račvao na obe strane. Bio je kružnog oblika u poprečnom preseku a boje su mu blago prelazile od jake šumske zelene do tamno smeđe. Činilo se da stalno hodaju u krugu tople svetlosti. Patricija je spustila pogled i opazila da im stopala dodiruju neku nevidljivu ravan iznad poda hodnika. "Hodamo po vazduhu", reče ona suzbijajući drhtavicu nesigurnosti.

"Omiljena iluzija Kamenjara. Dosadi posle izvesnog vremena." Zaustavili su se i Takahaši pokaza prstom ka podu na desnoj strani. '756' sijalo je crvenom svetlošću ispod jedne blede crte boje zelenog lista.

"To su vrata i sticajem okolnosti reč je o vratima koja smo tražili. A sada je na vas red da primite goste. Podignite dlanove prema zidu i

pritisnite ih bilo gde."

Podigla je dlanove i učinila ono što joj je savetovao. Jedna ovalna vrata visoka preko dva metra najednom nestadoše sa zida otkrivajući belu sobu iza sebe.

"Arheolozi su slučajno otkrili ovu. Očigledno da je bila prazna pre egzodusa, a ovo je način na koji potencijalni stanari proveravaju stanove. Sva druga vrata u ovoj zgradi otvaraju se samo uz pomoć lične šifre ili su na drugi način zatvorena za posetioce. Pored toga - znali biste to da ste pokušali. Podaci o unutrašnjosti privatnih prostora u Čičkovom gradu ne mogu se dobiti u biblioteci. Dobro došli."

Patricija uđe prva u predsoblje. Odaje su bile ofarbane starinskom belom bojom, nameštene neuglednim belim komadima koji jedva da su podsećali na kaučeve, stolice i stolove. "Ružno je", reče ona obišavši dnevnu sobu bez prozora. Ovalna vrata vodila su u dve jednako bele i nedopadljive spavaće sobe - barem je pretpostavljala da je to u pitanju.

Kreveti su isto tako lako mogli da budu i divani. Jedini predmet u stanu koji nije imao belu boju bio je hromirani pult na postolju. Patricija zastade pored njega. "Poput onih u biblioteci."

Takahaši klimnu glavom. "Zabranjeno korišćenje." Pokazao je na malu kutiju pripojenu osnovi postolja. "Na najmanje čačkanje alarm bi se oglosio u prostorijama službe bezbednosti."

"Ovo je jedinica čija se centrala nalazi u biblioteci?"

"Pretpostavljamo da je tako."

"Da li radi?"

"Koliko ja znam, niko nije pokušao da to proveriti. Možete da zapitate Gerija."

"Zašto nema prozora? Je li ovaj stan u unutrašnjem delu zgrade?"

"Nijedan stan nema jednostavne prozore."

"A zbog čega je ovako ružan?"

"Ako ste hteli da kažete da je prost, to je zbog toga što niko nije odabrao ovaj ambijent. Nema nikakvog dizajna, jer niko tu ne živi. Prazan je, kao što vidite."

"Da. Šta bi trebalo uraditi da bude dekorisan?"

"Nagađam da bi se prethodno morao sklopiti nekakav ugovor o zakupnini", reče Takahaši. "U tom slučaju mogao bi da reaguje kao i sve ostalo unaokolo. Možete ga dekorisati uz pomoć glasa."

"Divno", reče Patricija. "I niko nije ušao ni u jedan drugi stan?"

"Nije u trećoj komori. Čvrsto su zapečaćeni, kao bubanj."

"Kako su onda otkrili ovaj? Posve slučajno?"

"Isak Džekob je išao sam od sprata do sprata, obilazeći krug na svakom spratu. Ovo je bio jedini stan iznad koga je svetleo broj."

"Kako su mogli znati da su stigli kući?"

"Možda se broj palio a vrata otvarala kada bi im se oni približili. A možda su imali i neke druge načine. Daleko smo od razumevanja čak i takvih, osnovnih stvari."

Ako ne znamo osnovne stvari, pomisli Patricija, kako uopšte mogu da se nadam da ću ikad razumeti nadgradnju... šestu komoru, hodnik?

"Vratićemo se putem kojim smo došli", reče Takahaši, "i pokušati da stignemo na taj sastanak pre no što počne."

Jedva su uspeli u tome. Kafeterija u prvom kompleksu naučnog tima bila je preuređena tako da su sada jedna niska bina, pult i redovi stolica zapremali trpezarijski deo. Rimskaja je stajao u blizini bine dok su znatiželjni članovi tima ulazili u kafeteriju, razgovarajući i merkajući dobra mesta u redovima sedišta.

Patricija i Takahaši ušli su tačno u 11:00 časova. Najveći broj sedišta bio je popunjen, tako da su morali da sednu pozadi. Karen Ferli okrenula se u sedištu i mahnula im. Patricija joj je uzvratila, a onda je Rimskaja prišao govornici.

"Dame i gospodo, kolege, naš jutrošnji izveštaj odnosi se na egzodus sa Kamena. Ostvarili smo određen napredak u rasvetljavanju ovog problema, te smo sada u prilici da vam iznesemo svoje zaključke sa izvesnim stepenom sigurnosti." Predstavio je jednog omanjeg čoveka sa slamastom smeđom kosom i prefinjenim apolonskim crtama. "Doktor Valas Rajner sa univerziteta u Oklahomi izložiće vam naše zaključke. Današnji sastanak ne bi trebalo da traje duže od trideset minuta."

Rajner je uputio pogled ka dnu prostorije, sačekao potvrđan mig od žene zadužene za projekcioni sistem, a zatim pristupio govornici

mašući štapom za pokazivanje. "Na ovom izveštaju radili su svi članovi arheološke grupe kao i više članova sociološke grupe. Doktor Džekob nije bio u stanju da obavi ovu dužnost, a ja sam izvukao najkraću slamku."

Iz publike je dopro kikut. "Džekob nikada ne podnosi izveštaj", reče Takahaši. "Veoma je stidljiv. Više voli napuštene ruine."

"Činjenica da na Kamenu istovremeno postoji grad u drugoj komori, poznat kao Aleksandrija i daleko moderniji Čičkov grad, u trećoj komori, od samog početka izazivala je izvesnu nedoumicu. Svi smo mi pre ili kasnije postavljali sebi ovo pitanje. Zbog čega su Kamenjari održavali Aleksandriju u njenoj prvobitnoj fazi? Zašto je nisu ponovo sagradili i modernizovali? Izvesno je da bi se ljudi koji poseduju naš ovovremeni temperament osećali nelagodno živeći u srazmerno primitivnim okolnostima znajući u isti mah da bi se modernije pogodnosti mogle obezbediti po cenu neznatne urbanističke obnove.

Sada znamo poprilično o životnim uslovima u Aleksandriji ali bitno manje o Čičkovom gradu. Kao što znate, mere bezbednosti - one koje su postavili Kamenjari - veoma su oštre, i ukoliko ne želimo da se upustimo u ozbiljna provaljivanja i prekršaje, raspolažemo samo jednim mestom na kome nam je moguć pristup stambenim odajama. Aleksandrija je otvorenija i u izvesnom smislu više prijateljska ukoliko mi ne zamerite na ovoj veoma neantropološkoj oceni.

Svi ovde prisutni poseduju drugi nivo ovlašćenja i svesni smo da su Kamenjari bili ljudska bića i da su potekli iz jedne kulture izvanredno slične našoj. U stvari, oni dolaze iz verzije Zemljine budućnosti. Znamo da su ovde nekada istovremeno postojale dve društvene kategorije: Gešeli, to jest ljudi usmereni ka tehnicima i nauci i Naderiti. Pitam se, onako uz put, ko će ovo ispričati Ralfu."

Iz publike je dopro prigušen smeh. "Stara šala", došapnuo je Takahaši Patriciji.

"Sada znamo da je Aleksandrija, pre egzodusa Kamenjara bila pretežno naseljena ortodoksnim Naderitima. Izgleda da su se oni opredelili za tehnologije i stilove koji datiraju iz vremena pre dvadeset prvog veka."

Patricija je, lecnuvši se, shvatila da nijedna od prisutnih osoba,

izuzev nje, Takahašija i Rimskaje, najverovatnije ne zna zbog čega je ova linija podele bila važna.

"Imajući to u vidu moglo bi se reći da su oni bili nešto poput Amiša. I kao i Amiši pristali su na neke ustupke - zgrade-mastodonte i druge arhitektonske novotarije, između ostalog. No njihov cilj bio je jasan; rešili su da očuvaju stil Aleksandrije odbijajući napredniji stil Čičkovog grada. Ni izdaleka nismo sigurni kada je došlo do podele na ortodoksne Naderite i njihove liberalnije sadruge Gešele, ali znamo da se to nije zbilo u početnoj fazi Kamenovog putovanja.

U ovom času srazmerno smo sigurni da je Čičkov grad evakuisan i zapečaćen najmanje jedan vek pre nego Aleksandrija. Drugim rečima, egzodus se zbilo u trećoj komori skoro sto godina pre konačne evakuacije druge komore. Postoje pouzdani dokazi da je druga komora na kraju prisilno ispražnjena.

Kamen je, dakle, ispražnjen ne samo zbog masovne društvene migracije već i da bi se ispunio određen plan. Ljudi koji su stajali iza tog plana očigledno su svojim konzervativnijim susedima dali čitav vek za razmišljanje, a kada su ovi i dalje ostali tvrdoglavi, iselili su ih protiv njihove volje. Začudo, raspolažemo dokazima da su neki od ortodoksnih Naderita bili primorani da žive u Čičkovom gradu još nekoliko godina.

Pretpostavljamo da su svi Kamenjari otišli kroz hodnik. Nemamo fizički dokaz za ovo i još ne znamo zbog čega je došlo do egzodusa ili zbog čega su snage koje su ga organizovale želele da Kamen bude potpuno napušten."

Predavanje je okončano nizom projektovanih slika, koje su pokazivale stambene prostorije u Aleksandriji i dijagrame teorijskih pretpostavki o nivoima stanovništva u različitim vekovima u drugoj i trećoj komori. Posle mlakog i raštrkanog aplauza Rajner je vratio pult Rimskaji.

"Antropološka i arheološka grupa uradila je lep posao. Da li se slažete?" reče on udvorno pokazujući na one koji su sedeli u prvim redovima.

Patricija ustade kada je odjeknuo jači aplauz. Takahaši ju je sledio na putu iz kafeterije ka krugu svetlosti iz cevi.

"To je očaravajuće", reče ona, "i ja visoko cenim današnji

program. Oni rade u potpunom mraku, zar ne?"

Takahaši slegnu ramenima, a onda klimnu glavom. "Da. Sociološke i antropološke grupe nemaju ovlašćenje trećeg stepena. Rimskaja ih vodi što bolje može bez kršenja mera bezbednosti."

"Zar vam nikada ne pozli od ove šarade?"

Takahaši žustro zavrte glavom. "Ne. To je od suštinskog značaja."

"Možda", reče Patricija sumnjičavo. "Imam puno posla da obavim pre no što se Lenijer vrati."

"Svakako. Da li želite pratnju?"

"Ne. Idem nakratko u Aleksandriju. Posle toga biću u sedmoj komori, ako sam vam zbog nečega potrebna."

Takahaši je zastao s rukama u džepovima, klimnuo glavom a zatim se vratio u kafeteriju.

Ferli se pojavila nekoliko sekundi kasnije i sustigla je kod garaže, izvan kompleksa. "Primaš li autostopere?" upitala ju je.

"Rupert mi je davao časove vožnje. Mislim da će mi malo vožnje goditi."

"Svakako", reče Ferlijeva. Pozvale su jedan kamion i popele se u kabinu.

14.

Prostorija je mirisala na ustajali dim, rashladne uređaje i nervoznu aktivnost. Kada su Lenijer i Hofmanova ušli, unutra su već bile četiri osobe, sve muškarci. Dvojica su nosila srebrnastosiva poliesterska odela: zdepasti, proćelavi Rusi, kao iz kakve komične opere. Ostala dvojica imala su na sebi sašivena odela od češljane vune; njihove frizure i kolani jedva da su zasluživali poštovanje. Hofmanova se svakom ponaosob osmehnula dok su izmenjivali ljubaznosti, posle čega su svi zauzeli mesta oko ovalnog konferencijskog stola. Neprijatno duga tišina pritiskala je prostoriju dok su čekali Haga i Kronberijevu.

Kada su obe grupe bile ravnopravno zastupljene, Grigorij Feodorovski, visoki ruski funkcioner, izvukao je jedan jedini list iz kartonske fascikle i položio ga na sto. Zatim je uigranim pokretom popravio položaj naočara s metalnim okvirom, pomerivši ih naviše tako što ih je dohvatio za deo kojim su dodirivale slepoočnicu.

"Naša vlada smatra da je neophodno razmotriti neka pitanja koja se tiču Kamena ili, kako ga mi nazivamo, Krompira." Engleski mu beše izvrstan, a izraz lica smiren i strpljiv. "Ove primedbe smo uputili MKSS-u i sada moramo da čujemo šta vi imate da kažete."

"Priznajući da prava na glavna istraživanja pripadaju onima koji su prvi posetili Kamen..."

To je, prisetio se Lenijer, bio jedan od ustupaka iznuđenih pre dve godine.

"...Osećamo da su Sovjetski Savez i suverene države naših saveznika obmanuti i lišeni svojih prava. Iako je sovjetskim naučnicima dozvoljeno da dođu na Kamen, oni su neprestano uznemiravani i onemogućavani u radu. Zabranjen im je pristup važnim informacijama. U svetlosti ovih i drugih žalbi koje su u ovom trenutku u rukama vašeg predsednika i Saveta senata za svemirska pitanja, mi osećamo da je MKSS bio kompromisan i da su Sovjetski Savez i suverene savezničke države bili..." pročistio je grlo kao da mu je bilo neugodno, "veoma loše tretirani. Našim bratskim državama predloženo je da njihovo dalje sudelovanje u

multinacionalnom istraživanju Kamena kojim, kao što je slučaj, dominiraju Sjedinjene Američke Države i NATO-Evrosvemir, nema više nikakve svrhe. Stoga ćemo uskoro povući naše osoblje i uskratiti pomoć u ovom projektu."

Hofmanova je klimnula glavom, čvrsto stisnuvši usne. Kronberijeva je sačekala potrebnih deset sekundi razmišljajući o iznesenom stavu, a onda je prozborila: "Žalimo zbog vaše odluke. Osećamo da su se tvrdnje iznesene protiv MKSS-a, NATO-Evrosvemira i osoblja na Kamenu pokazale neosnovanim, utemeljenim na zluradim glasinama. Da li je odluka vaših pretpostavljenih konačna?"

Feodorovski klimnu glavom. "Svi sporazumi koje je MKSS doneo u vezi s Kamenom iziskuju povlačenje naših istraživača sa Kamena, osim u slučaju da sporazumi budu opozvani."

"Ali to je potpuno nepraktično", reče Hofmanova.

Feodorovski slegnu ramenima isturajući usne. "Ipak to je ono što ti sporazumi iziskuju."

"Gospodine Feodorovski", reče Hag postavljajući obe ruke sa uzdignutim dlanovima na sto - gest koji je Lenijer pomno posmatrao, "mi verujemo da postoje drugi razlozi, koja još nisu izneseni, za povlačenje vašeg osoblja. Možemo li razmotriti te stvari?"

Feodorovski klimnu. "S napomenom da niko od nas nije opunomoćen da pregovara ili iznosi zvanične stavove."

"Razumljivo. Ni mi nemamo takva ovlašćenja. Mislim da nam je svima potrebno da se malo opustimo, da jasno sagledamo naš put... da se odnosimo pošteno i pravedno jedni prema drugima." Pogledao je Feodorovskog i ostale upitno uzdigavši obrvu. Oni klimnuše. "Naš predsednik je obavešten da SSSR veruje da su na Kamenu otkrivene opasne informacije tehnološke prirode, vezane za razorna oružja", reče Hag.

Lice Feodorovog bilo je bezizražajno, uz jedva primetan trag učtive pažnje.

"Istina je da je NATO-Evrosvemir započeo istraživanje određenih, dosad, zanemarivanih vidova druge i treće komore Kamena..."

"Protiv naših želja i uprkos našim protestima", reče Feodorovski.

"Da, ali s vašom konačnom saglasnošću."

"Pod prinudom."

"Doista", reče Hag ponovo uzdižući veđe i gledajući niz sto. "Otkad je nama povereno da istražujemo u toj oblasti, nijedna takva informacija nije bila otkrivena na Kamenu."

I zaista nije. Biblioteke nisu sadržavale bilo kakve informacije o oružjima.

"Prema sporazumima, svako takvo otkriće smesta bi bilo prijavljeno arbitrarnom telu u Ženevi."

"Možda je i tako", reče Feodorovski. Lenijer se pitao kakvoj svrsi su ostala trojica Rusa služila kao čuvari sedišta? Podrška? Nadgledači koji su kontrolisali Feodorovskog?

"Ali nas ne brinu takvi izveštaji. Dopustite mi da budem iskren." Sada je i on položio obe ruke, s uzdignutim dlanovima, na sto. "Ne zaboravite da ne mogu zvanično da govorim. Dozvolite mi da kao privatno lice izrazim svoju zabrinutost povodom ovog pitanja." Duboko je udahnuo vazduh i prozborio turobnim glasom: "Svi smo mi u izvesnom smislu kolege. Imamo mnogo zajedničkih interesa. Neka mi bude dopušteno da kažem da taj izveštaj o novoj tehnologiji oružja ne predstavlja značajno pitanje. Moja vlada i vlada suverenih država, koje su naše saveznice daleko su više zabrinute zbog izveštaja da biblioteke na Kamenu, preciznije u gradovima druge i treće komore, sadrže opise budućeg rata između naših dveju država."

Lenijer je bio kao gromom ošinut. Živeo je u uverenju da je sistem bezbednosti na Kamenu - a posebno oko biblioteka - krajnje siguran. Da li on treba da bude odgovoran za ovakvu groznu provalu - ili je vest procurila iz nekog drugog izvora, možda iz predsednikovog kabineta ili odeljenja Hofmanove?

"Ovo je krajnje neobična situacija", nastavi Feodorovski. "Da budem iskren, moje kolege i ja teško možemo da poverujemo da ne proživljavamo neku bajku." Ostala trojica klimnuše glavama, iako ne sasvim usklađeno. "Ali spomenuti izveštaji su pouzdani. Šta biste vi mogli da kažete o njima?"

"Veoma oprezno smo pristupili materijalu u bibliotekama", reče Hag. "Upravo smo započeli s obradom informacija koje su tamo uskladištene."

Feodorovski podiže pogled prema tavanici, s ogorčenjem na licu. "Obećali smo da ćemo razgovarati iskreno. Moja vlada zna da takve informacije postoje u bibliotekama. Mi smo, zapravo, ubeđeni da se opisi tog budućeg rata već nalaze u rukama vašeg predsednika."

Obazreo se po stolu. Lenijer je hrabro susreo njegov pogled opazivši titraj osmeha na njegovim usnama. "Da", reče Feodorovski. "Znamo, naravno, da su ljudska bića sagradila Kamen ili da će ga sagraditi kroz nekoliko vekova. Znamo da će biti načinjen od asteroida znanog kao Juno. Znamo ovo otuda što su asteroid Juno i Kamen istovetni čak i u najsitnijim pojedinostima. Naš svemirski brod, koji se nalazi u pojasu tog asteroida, potvrdio nam je sve ovo."

"Gospodine Feodorovski imamo posla s veoma neobičnim problemom", reče Hofmanova. "Sigurni smo da Kamen ne dolazi iz našeg univerzuma već iz nekog alternativnog. Čvrsto smo uvereni da su podaci sadržani u bibliotekama mogli biti pogrešno protumačeni. Moguće je da oni ni na koji način ne predskazuju uslove našeg sveta. Naučni podaci mogu biti korisni i mi ih brižljivo istražujemo, ali isto tako smatramo da bi nasumično otkrivanje informacija moglo biti katastrofalno."

"Ipak, takva istorija postoji."

Kronberijeva reče: "Ako i postoji, nama nije poznata." Lenijer oseti kako ga nešto štreca oko srca. Mrzeo je laži. Mrzeo je da saučestvuje u lažima. Pa ipak, želeo je, ne manje od Kronberijeve i Haga, da onemogući Ruse da se dočepaju informacija u bibliotekama. To ga je načinilo lažovom.

Rus koji je sedeo najbliže Feodorovskom - Jurij Keržinski - naže se i šapnu mu nešto na uvo. Feodorovski klimnu glavom. "Gospodine Lenijer", reče on, "da li i vi negirate postojanje ove informacije?"

"Ne znam ništa o tome", reče Lenijer glatko.

"Ali vi priznajete, nije li tako, da bi, ako bi takva informacija postojala i vi bili svesni nje, to jest unapred znali određene datume, pa čak i određene sate, kao i stanja i posledice, da bi sve to skupa predstavljalo veliku stratešku prednost ali da bi isto tako navalilo ogromno breme odgovornosti na vas lično?"

"Mogu da zamislim da bi", reče Lenijer.

Hag se umeša: "Ne bi trebalo pritiskati gospodina Lenijera..."

"Veoma mi je žao", reče Feodorovski. "Izvinite. Ali naše brige prevazilaze zahteve za ličnom učtivošću."

Keržinski odjednom ustade. "Gospodo. Nadam se da shvatate da u ovom trenutku vlada veoma velika napetost između naših dvaju naroda, možda i najteža još od devedesetih godina prošlog veka. Naše je mišljenje da nevolje i teškoće do kojih je došlo na Kamenu ozbiljno ugrožavaju svetski mir. Kamen uvećava napetost, a to se posebno odnosi na pitanja u vezi s bibliotekama. Očito je da ne možemo razrešiti spomenute teškoće na ovoj ravni dijaloga. Stoga ne vidim razlog da proširujemo raspravu na ovom mestu."

"Gospodine Keržinski", reče Hofmanova. "Ovde imam jedan papir koji bi, uverena sam, trebalo da pogleda vaš partijski sekretar. On svedoči o položaju svih naučnika na Kamenu, sa osvrtom na mogućnosti saradnje. Smatram, takođe, da on razvejava glasine o ovde spominjanim uznemiravanjima i osujećivanjima."

Keržinski zavrte glavom i kucnu nekoliko puta kažiprstom po stolu. "Više nas ne zanimaju takve postavke. Osujećivanje rada nije glavni predmet našeg razgovora. Biblioteke su bitne. Od ovog časa razgovori će se nastaviti na zvaničnom nivou. Možemo jedino da se nadamo da ćemo na taj način doći do boljih rezultata." Posle ovih reči, njih četvorica ustadoše i Hag ih isprati do vrata.

S onu stranu vrata brigu o njima preuzeo je jedan agent tajne službe. Hag zatvori vrata i okrete se prema ostalima. "To je", reče on, "to."

"Muka mi je od toga", promrsi Lenijer sebi u bradu.

"Oh?" prozbori Kronberijeva ustavši dopola sa svog sedišta. "A šta biste vi nama preporučili da uradimo, gospodine Lenijer? Znaete i sami da ste vi taj koji je odgovoran za ovo. Niste čvrsto držali uzde službe bezbednosti, te sada imamo ovu gužvu... ovu prokletu diplomatsku katastrofu. Zbog čega ste, kao prvo, uopšte otvorili biblioteke? Zar niste naprosto mogli da nanjušite teškoće koje takav čin može da prouzrokuje? Ja bih, tako mi Boga, to nanjušila. Mora da čitavo to mesto zaudara."

"Umukni Alisa", reče Hofmanova mirnim glasom. "Prestani da se ponašaš kao magarica."

Kronberijeva pređe preko njih užarenim pogledom, a zatim se ponovo spusti u stolicu i zapali cigaretu. Način na koji je petljala sa upaljačem i zaglavila cigaretu između stisnutih prstiju izazvao je kod Lenijera gađenje. Ovde se ljudi ponašaju pomalo neozbiljno, pomisli on. Deca koja se igraju s pravim puškama i bojevom municijom.

"Predsednik je zvao juče", reče Hofmanova. "Veoma je ljut zbog biblioteka. Traži da se one zatvore, kao i da se sva istraživanja obustave. Veli da smo ispustili kontrolu iz ruku i ja zaista ne mogu a da se ne složim s njim. Gerija ne treba kriviti više nego bilo koga od nas. U svakom slučaju, predsednik će naložiti Kongresnom komitetu za nadziranje radova na Kamenu, da do daljnjeg stavi na led sva istraživanja. Rusi će dobiti ono što traže."

"Koliko nam vremena ostaje?" upita Lenijer.

"Onoliko koliko je potrebno da naređenje prođe kroz sve kanale? Verovatno nedelju dana."

Lenijer se kiselo nasmeši i zavrte glavom.

"Šta je tu tako smešno", upita hladno Kronberijeva obavijena lebdećom školjkom dima.

"Zapisi govore da imamo samo dve nedelje do rata."

Hofmanova je pozvala Lenijera da te večeri dođe kod nje na piće. Stigao je u sedam časova, posle je na brzinu obedovao u kafeteriji Laboratorije za mlazni pogon. Kancelarija Hofmanove bila je jednako oskudno i svrsishodno nameštena kao i radna soba u njenoj kući u Njujorku: glavna razlika odražavala se u prisustvu više polica sa memorijskim blokovima.

"Pokušali smo", reče ona dodajući mu čašu s viskijem bez leda. "Pa..." Nazdravila mu je čašom dibonea s ledom.

"Jesmo", odgovori on.

"Izgledaš umorno."

"Umoran sam."

"Breme ovog sveta počiva na tvojim plećima", reče ona gledajući ga pažljivo.

"Breme par univerzuma", uzvratila joj on. "Tek sada otkrivam koliko sam žilavo kopile, Džudit."

"To važi i za mene. Ponovo sam razgovarala s predsednikom

danas po podne."

"Oh?"

"Da. Bojim se da sam ga nazvala idiotom. Vrlo verovatno ću biti najurena ili primorana da podnesem ostavku do časa kada ti budeš u orbiti."

"Blago tebi", reče Lenijer.

"Sedi. Pričaj mi. Reci mi kako je gore. Ludački želim da odem tamo..." Izvukla je stolice i oni sedoše jedno naspram drugog.

"Zbog čega?" upita Lenijer. "Videla si ove blokove, sve moguće informacije."

"To je glupo pitanje."

"I jeste", priznade Lenijer. Oboje su dospeli u stanje blagog pijanstva pre no što je alkohol zapravo i mogao da deluje. Lenijer je zapazio ovu pojavu još ranije, kad god bi proživljavao neku veliku napetost.

"Do đavola, potpuno mi je jasno zbog čega su Rusi zabrinuti", reče Hofmanova posle nekoliko trenutaka zatišja. "U poslednjih deset godina tukli smo ih na svim poljima - diplomatskom, tehnološkom. U svemiru i na Zemlji. Trka zeca i kornjače. Oni su dinosaurusi i mrze sve što je brže i prilagodljivije od njih. Da li smo mi krivi što mladi Ivan ne razlikuje kompjuterski terminal od traktorskog točka. Čak ih i Kinezi nadmašuju."

"Može se dogoditi da Kinezi izbiju ispred nas kroz generaciju-dve."

"Dobro. Valjano nas služe", reče Hofmanova. "Sada kada se pojavio Kamen, a mi ga presreli, i zaposeli, podarimo im male beskorisne tričarije u interesu međunarodne saradnje... A što god da se na Kamenu nalazilo, može postati nadgrobni spomenik Istočnog bloka. Doći ćemo do nezamislive tehnologije. Isuse! Volela bih kad bismo mogli da sednemo s njima i razborito... ali oni su suviše zaplašeni, a naš predsednik je odviše, prokleta glup."

"Mislim da glup nije prava reč. Kontuzovan, možda."

"Malo je znao o Kamenu kada je preuzeo dužnost."

"Znao je da se približava", reče Lenijer. "Niko od nas nije znao mnogo više od toga."

"Pa, neka se jebe ako ne može prihvatiti šalu", reče Hofmanova,

zureći u prozorske kapke. "Dok si bio pilot", nastavila je, "jednom si se srušio. Gde si poželeo da budeš pre nego kad se avion sunovratio?"

"Za komandama", reče Lenijer bez trunke kolebanja. "Želeo sam iz sve snage da spasem taj avion pa čak nisam ni pomislio na iskakanje. Mislio sam da je on - avion - apsolutno prekrasan, i želeo sam da ga sačuvam. Takođe sam želeo da sprečim da ubije druge ljude. Tako smo se obojica srušili u jezero."

"Ja nisam ni izbliza tako hrabra", reče Hofmanova.

"Mislim da je Zemlja lepa i želim da je spasem. Skapavam od napora da to učinim. Sve što sam zasad uradila je sranje. Tvoj avion ti se nije rugao. Nije te iznosio na tapet zbog najboljeg mogućeg rada koji si obavio, je li tako?"

Lenijer zavrte glavom.

"A upravo se to ovde događa. Stoga sada velim sebi: 'Do đavola s njima i želim da budem na Kamenu dok se ovo zbiva.'"

"Ako sve ode do đavola na Zemlji, godinama nećemo moći da siđemo s Kamena. Čak ni naseobine na Mesecu neće biti u stanju da nam pomognu."

"Zemlja će preživeti?"

"Jedva", reče Lenijer. "Imaćemo godinu dana s temperaturom ispod nule, širom severne hemisfere, pomore i glad, revolucije. Ako biblioteke održavaju našu stvarnost, tri ili četiri milijarde ljudi nestaće sa lica Zemlje."

"Ali to nije kraj sveta."

"Ne. Možda se neće ni dogoditi."

"Veruješ li u to?"

Lenijer utonu u dugo ćutanje. Hofmanova je čekala skoro ne trepćući. "Ne. Sad ne. Možda bih da Kamen nikada nije stigao."

Hofmanova odloži piće i pređe prstima po rubu čaše. "No, dobro. Pokušaću da se prebacim gore. Ne pitaj me kako. Ako mi to uspe, videćemo se na Kamenu. A ako ne... bilo je lepo raditi s tobom. Volela bih da još možemo da saradujemo." Ispružila je ruke, privukla ga k sebi a poljubila u čelo.

"Hvala ti."

Posle pola sata, pošto su popili po tri pića, ispratila ga je do vrata.

Izvadila je jedno savijeno parče hartije i stisnula ga u njegovu šaku.

"A sada uzmi ovo i upotrebi ga kako ti je volja. Možeš ga predati Gehardu ako želiš, ili ga uništiti. Verovatno da više nije ni važno."

"Šta je to?" upita on.

"Ime ruskog špijuna na Kamenu."

Lenijer stisnu rukom hartiju ali je ne razmota.

"Predsednik brže dejstvuje nego što sam mislila da je u stanju. Već tokom sutrašnjeg dana dobićeš naređenja da zatvoriš biblioteke. On želi da uveri Sovjete da smo na ravnoj nozi."

"To je ludost", reče Lenijer.

"Ne velika. To ti je politika. On ima velikih problema. Da li sam upravo to rekla? Da. Sada čak razumem predsednika. Mora da sam pijana. Ali zar je to uopšte važno?"

"Svakako bi moglo biti, i to vraški."

"Onda uradi kako želiš. Proći će par nedelja dok to otkriju i uzmognu da te uklone." Osmehnula se. "Čim Vaskezova obavi posao, javi mi to na neki način. Je li to u redu? Još nismo ispućali sve adute. Nekoliko senatora i par članova Udružene još su na mojoj strani."

"Učiniću to", reče on. Uzeo je onaj papir i gurnuo ga u džep.

Otvorila mu je vrata. "Zbogom, Geri."

Agent koji je stajao na nekoliko metara u dubini hodnika okrenuo je prema njemu svoje bezizražajno lice.

Da li zaista želim da znam?

Morao je da zna.

Morao je pripremiti Kamen za ono što je sledilo - ma šta to bilo.

15.

Hajneman je sam pilotirao V/STOL-om, koristeći raketu letelice kako bi potisnuo cevobob duž ose, polazeći od otvora bušotine prve komore. Proteklo je svega četrdeset minuta otkako je spojio cevobob i V/STOL u otvoru bušotine južnog pola. 'Tlo' ga je okružavalo sa svih strana, izazivajući kod njega u početku osećaj neobične vrtoglavice; mučilo ga je pitanje - na koji način će se orijentisati? Ipak, brzo se prilagodio.

Oslanjajući se na radio-farove montirane u svakoj komori, vršeći koordinaciju uz pomoć kompjutera za navođenje V/STOL-a mogao je da odredi svoj položaj sa centimetarskom preciznošću. Obazrivo i s užitkom gonio je ovo vozilo iz komore u komoru, koristeći privremene mlazne motore na cevobobu i letelici, koordinirane preko sistema za navođenje.

Približavanje svakom otvoru bušotine izazivalo je uzbuđenje od koga mu se dizala kosa na glavi. U središtu masivnih sivih poklopaca, iščekivala ga je ta sićušna rupa - šira od fudbalskog igrališta, ali iz daljine gotovo nevidljiva - dakle, nikakav naročit izazov...

Postojano je leteo iznad mračnog gotičkog pejzaža pete komore, sazdanog od oblaka, planina i klisura. Ulazeći u otvor bušotine između pete i šeste komore, izdao je kratka uputstva svom timu inženjera koji su čekali u blizini singularnosti sedme komore: "Spustite je dole. Proći ću tuda kroz nekoliko minuta." Potvrdili su prijem i počeli da rasklapaju istraživačke skele.

Hajnemanova namera bila je da se provuče kroz iglene uši bez preudešavanja, sporo ali stručno. Sa gledišta aerodinamike, sparena vozila delovala su čudovišno i nezgrapno, ma iz kog ugla posmatrana, ali leteti u njima nije bilo teško. Atmosfera, koja je oko Kamenovih osa bila na granici vakuuma, nije pružala nikakav otpor.

Čak i sada kada je usredsređivao pažnju na poslednju fazu dovođenja, Hajneman se nije mogao oteti utisku da leti avionom.

Ponovni ulazak u otvor predstavljao je nesiguran deo putovanja. Kada cevobob bude uveden i učvršćen na singularnosti, Hajneman

je imao nameru da proveru spone duž trideset i jednog kilometra niz osu. Silazak je trebalo da bude mnogo manje komplikovan - tako mu je rečeno - na tom delu hodnika; mogao se spustiti bezmalo pravom linijom umesto spiralom, koja je bila obavezan način kretanja u rotirajućim komorama.

Trebalo je da se V/STOL otkači i potisne od ose uz pomoć kratkih mlazeva iz motora sa vodonik-peroksidom. U tom slučaju padaće ravnomerno, susrećući se sa otporom na ravni granice između atmosferskog polja i cevi sa plazmom, na oko dvadeset dva kilometra iznad dna komore i tri kilometra od ose. Mlaznjaci i isparenja od koriolisa kao i kompresivno zagrevanje uslovljavali su da prvi kilometar razređenog vazduha deluje varljivo; pilot V/STOL-a moraće da zaboravi mnoštvo očiglednih zakonitosti naučenih na Zemlji.

Konstruktori su proračunali utrošak goriva. Letelica je mogla napraviti dvadeset spuštanja i uspinjanja i da leti približno četiri hiljade kilometara brzinom krstarenja kroz vazduh pre no što se javi potreba za punjenjem tankova gorivom: kiseonikom i vodonik-peroksidom. Napunjen do vrha, cevobob je mogao pet puta da napuni gorivom V/STOL. A kada se jednom poveže sa singularnošću, cevobob će moći da putuje beskonačno, koristeći efekat transformisanog prostora.

Sada su, kako avion tako i cevobob, putovali uz minimum utroška goriva. Kada ih uveze u kanal, tamošnje osoblje moći će da ih napuni gorivom i kiseonikom s platforme u otvoru bušotine sedme komore.

Šesta komora rotirala je oko njega nalik na cilindričnu oblačnu maglinu, s probojima vedrine koje su otkrivale mašine za koje je čuo tek pre tri dana.

Bio je napola ubeđen da su se arheolozi i fizičari iz čiste pakosti urotili protiv njega, sprečavajući ga da vidi najzanimljivije delove Kamena. "Nema tamo nikakvih pokretnih delova", govorila je Karolsonova. "Mislili smo da te neće zanimati." Škrgutnuo je zubima, a zatim ispustio vazduh, zviznuvši. Mašinerija Šeste komore delovala je zastrašujuće. Nije ni sanjao da će videti ovako nešto, čak ni na Kamenu. Bezmalu mu je odvukla pažnju od pilotiranja

cevobolom i V/STOL-om.

Poslednji otvor bušotine brzo se približavao. Usporio je ovaj mašinski sklop i poslednji put izveo manevar s letelicom. Zahvaljujući manjim korekcijama u odnosu na središte otvora i ispravljanju zanošenja izazvanih nepravilnostima koje su bile posledica uticaja Kamenove orbite oko Zemlje i Meseca, biće u stanju da sklizne ravno na singularnost, uspori mašineriju uz pomoć spojnice, a zatim nastavi s proverom cevoboba.

"Eno ga", reče Karolsonova, pokazujući prstom. Gledala je jedno vreme kroz polarizovan dogled sa filterima ka cevi sa plazmom, na mestu gde se ona spajala s južnim poklopcem, a zatim je dodala durbin Ferlijevoj. Ferlijeva je piljila kroz stakla, da bi konačno ugledala sparena vozila koja su na izgled lebdela bez ikakve potpore. Sa ove razdaljine nije se dala razaznati singularnost.

"Da li će on danas leteti tom stvarčicom?"

Karolsonova klimnu glavom. "Hajneman će je isprobati i ostati ovde do Lenijerovog povratka."

Rimskaja im priđe s leđa i neko vreme je ćutke stajao, dok su one dodavale dogled jedna drugoj. "Dame", reče on posle nekoliko časaka, "imamo puno posla."

"Svakako", reče Ferlijeva. Karolsonova se osmehnu iza Rimskajinih leđa. Vратиše se u šator.

16.

Vaskezova je u biblioteci, uz pomoć uređaja za stimulaciju, nastavila šetnju po gradu treće komore. Otkrila je da može lutati kroz zapise po svojoj volji, birajući bilo koju putanju, iako još nije bila u stanju da prođe u privatni prostor.

Uglavnom je pribegavala ovim šetnjama da bi predahnula između dugih razdoblja mukotrpnog umnog rada. Išla je i pešice; nezavisnost koju je osećala idući od mesta do mesta na Kamenu, sa džepnom mapom ili pločom s memorijskim blokovima - a da je niko nije pitao za odredište ili namere okrepljivala ju je. Gotovo da je uspevala da odagna crne misli - ali ne sasvim.

Putovala je vozom od šeste do treće komore barem jednom u dvadeset četiri časa. Povremeno je odlazila u biblioteku druge komore i, ako bi se dugo zadržala, prespavala bi na ležaljci u zamračenoj čitaonici. Nije to bilo njeno omiljeno mesto za počinak - mnogo više joj se dopadalo da spava u šatoru sedme komore, blizu ljudi - ali je svakako bilo najmirnije. Čak ni Takahaši nije često koristio biblioteku druge komore.

Biblioteke su bile dve žiže njenog rada. Dok su se problemi samovoljno pomerili od tačke do tačke na putu kroz njen um, ona se posvećivala zbiranju informacija u većoj meri nego što joj je stvarno bilo neophodno, uživajući u intelektualnoj raskoši.

Kada je zatražila materijal koji se odnosio na izgradnju Kamena, biblioteka je istakla svoju bespogovornu crnu sferu uokvirenu krugom, iz koga su izbijale strelice. Jedan prijazan glas je propraćao ovu šaru: "Za sada nema pristupa tome materijalu. Molimo vas upitajte za savet aktivnog bibliotekara."

Veoma brzo, pronikla je u ovaj obrazac, što je kod nje izazvalo snažno osećanje osujećenosti. Praktično, celokupan materijal koji se odnosio na teoriju i konstrukciju šeste komore beše nedostupan. Nije bilo nikakve građe o sedmoj komori i hodniku - odgovor na njena pitanja o toj oblasti glasio je naprosto: "Nije u zapisima", što je bilo propraćeno jednom crnom linijom.

Dok se ljutila zbog ovih silnih 'korpi' koje je dobijala, sinulo joj je

da bi mogla potražiti vlastite radove - pa čak i buduće - i otkriti ima li dvojnicu i da li je ta dvojnica ostavila kakav trag u Kamenovom univerzumu.

Ali u njoj iskrsnu gotovo sujeveran otpor prema toliko dubokom istraživanju. Kada je konačno nabasala na svoje ime, beše to posve slučajno.

Jedini pravi ključevi za razumevanje šeste komore počivali su u aleksandrijskoj biblioteci, sadržani u šezdeset pet tomova osnovnih priručničkih uputstava, koji kao da su bili štampani za zanatlije i inženjere, u obliku kolekcionarskog izdanja ili poklona za one koji idu u penziju.

U četrdeset petoj knjizi, tomu od dve hiljade stranica, koje su sadržavale teoriju rane mašinerije u šestoj komori i neutralisanja inercije, nabasala je na svoje ime u jednoj fusnoti. U zamračenoj čitaonici u kojoj je jedino svetlo poticalo od stone lampe i svetlećih traka zurila je u tu referencu dok su joj telom prolazili žmarci.

Patricija Luiza Vaskez, čitala je kao da su ti zvuci imali magičnu moć, Teorija n-prostorne geodezije primenjena na njutnovsku fiziku sa specijalnim osvrtom na p-Simplon linije sveta. Nikada nije napisala rad sa ovakvim naslovom - barem ne do sada.

Ovo je trebalo da bude objavljeno 2023. godine, u jednom broju Žurnala prihvaćene fizike posle Smrti.

Bilo joj je suđeno da preživi Smrt.

I doprinese, makar i na ovaj neznan način, izgradnji Kamena.

Pronašla je ovaj članak u biblioteci u Čičkovom gradu, gde je očito ocenjen kao suviše arhaičan da bi bio zabranjen. Pročitala ga je, dok su joj se dlanovi znojili, i otkrila da mnogo toga teško može razumeti. Probijajući put kroz nepoznate simbole i nejasnu terminologiju, nastojeći da shvati suštinu ovoga što će njena dvojnica napisati kroz osamnaest godina - ili je napisala pre više vekova jedan nagoveštaj objašnjenja iskrsnuo je u njoj.

U prvobitnim planovima Kamena, koji su kasnije izmenjeni, jedina svrha mašinerije u šestoj komori bila je da neutrališe momentum određenih predmeta unutar Kamena, u pravcu koji je donekle išao naporedo sa osom. Ova funkcija eliminisala je potrebu za natpisima na obalama reka, za posebnom arhitekturom zgrada pa čak i za

različitim nacrtima u samim komorama.

Na početku izgradnje Kamena postavljena je gornja granica od tri procenta g za ubrzavanje i usporavanje Kamena. Zahvaljujući mašineriji nije bilo nikakve potrebe da se ubrzanje uopšte ograničava. Komore Kamena postale su deo kontrolisanog i zasebnog referencijalnog okvira, nezavisnog od spoljašnjih uticaja.

Poglavlja u priručnicima objašnjavala su zbog čega sistem neutralisanja nije operisao univerzalno; da je to bio slučaj, Kamenova rotacija bila bi beskorisna, a sve što se nalazilo u komorama lebdelo bi unaokolo u bestežinskom stanju.

I to je bila super-nauka. Rezultati su bili zaprepašćujući. Ono što je mašinerija u šestoj komori činila, bilo je u stvari menjanje karaktera mase-prostora-vremena svega u Kamenu.

Od toga do mogućnosti manipulisanja prostorom i vremenom na način koji bi doveo do stvaranja hodnika, preostao je samo mali korak.

Pa ipak, Kamen nije putovao brže od svetlosti i nije posedovao veštačku gravitaciju - ne barem u prvih šest komora. Ova dostignuća takođe su se mogla očekivati u svetlu teorije o neutralisanju inercije. Zbog čega inženjeri i fizičari sa Kamena nisu bili sposobni da zatvore tu konceptualnu petlju?

Vratila se u aleksandrijsku biblioteku i stala da pregledava priručnike, no oni nisu obezbeđivali nikakav odgovor već su se bavili teorijom i održavanjem specifične mašinerije na Kamenu.

Na svojoj ležaljci u čitaonici uronila je lice u dlanove, pritiskajući greben nosa i trljajući oči. Mozak joj je bio napet. Previše koncentracije. Premalo vremena uz svo upinjanje da razreši postavljene probleme, uz sav mukotrpan trud da pronade odgovore pre isteka roka.

Morala je da uzme predah. Ustala je i krenula sledeći svetleću traku do donjeg sprata; izašla je u okrilje svetlosti iz cevi i sela na jednu klupu okruženu betonskim vrtom bez drveća.

Pokušala je da isključi sve svesne misli, da se vrati u normalno stanje ali nije mogla.

Pomisao na Pola i njenu porodicu stalno joj se uplitala u tok svesti.

"Gubim se", promrmljala je tresući glavom. Postajala je ništa drugo do niz misli koje su lebdele u sivoj praznini, jednoj moždanoj tački. Posledica preteranog rada.

A onda se u praznini ukazao prolaz.

Svojevremeno je proučavala deliće prostora pojedinačne dimenzije koje su dejsstvovale bez odgovarajućih predmeta i dimenzije manje od jediničnih brojeva. Vreme bez prostora; dužina bez širine, dubine ili vremena. Verovatnoća bez produženja. Poluprostori, četvrtprostori, prostori sazdani od iracionalnih delića. Sve što se dalo podvrći frakcionim transformacijama i geodezijskim geometrijskim analizama. Bila je čak počela da pravi kartu geodezika viših frakcionih prostora i načina na koji su ti geodezici mogli da se projektuju u petodimenzionalnom i četvorodimenzionalnom prostoru.

Spustila je glavu među kolena. Misli su joj vrludale. Bez ikakvog reda, bez ikakve discipline.

Hodnik - samo jedan produžetak mašinerije iz šeste komore, načinjen sa svrhom neutralisanja inercije.

Na svom putu kroz vekove, Kamenjari su se predomislili, ili možda ispustili iz vida prvobitne ciljeve. Svet po sebi, Kamen je na uzastopne generacije utiskivao vlastiti karakter, sve dok nije postalo savršeno prirodno živeti u rotirajućim cilindrima, izdubljenim u asteroidskoj steni. Možda je vremenom čak i sam asteroid iščileo iz neposredne svesti a ostao samo život unutar cilindra.

Stisnut i ograničen vekovima, pothranjivan posmatranjem Kamena, genije Kamenjara je burno izbio na površinu. Postali su podobni bogovima, stvarajući vlastiti univerzum i oblikujući ga po slici sveta koji im beše najpoznatiji.

Kada su pronašli izlaz iz Kamena bez dovođenja u pitanje poslednjeg zadatka...

Kada su otkrili da mogu stvoriti jedan neverovatan produžetak svog sveta...

Da li bi ijedan Kamenjar bio sposoban da odoli iskušenju? (Da... ortodoksni Naderiti - oni su ostali ovde još jedan vek.)

Inženjeri iz šeste komore, predvođeni zagonetnim Konradom Korzenovskim su, dakle, stvorili hodnik, proželi ga određenim svojstvima, poigrali se njegovim potencijalima. Oni su stvorili izvore i

pronašli način da ispune hodnik vazduhom i zemljom, pejzažom jednakim ako ne i raskošnijim od dolina u kojima su živeli.

Telo joj se opustilo. Ustala je. Neki simboli u njenom još nenapisanom članku sada su joj bivali jasniji. Mogla je da odgonetne njihovo značenje. Magla joj se razišla u glavi i činilo joj se kako su svi problemi odjednom dovedeni u međusobno sadejstvo, poput radnika na neboderu sa staklenim zidovima i podovima.

Kamenjari su sagradili hodnik da bi se rešili unutrašnje teskobe ograničavanja uma, iako lični životni prostor nikada nije predstavljao problem. (Zapisi su jasno svedočili da Kamen nije bio prenaseljen.)

Ali hodnik - i ovo joj je nahrupilo u svest odjednom, bez najave - hodnik je podrazumevao izvesne neočekivane obaveze, uzgredne posledice kojih možda u početku nisu bili svesni...

Ili ih nikada nisu postali svesni.

Stvorivši hodnik izbacili su Kamen iz vlastitog kontinuuma. Slika koja joj se pomolila u svesti razdražujuće konkretna, budući da nipošto nije bila uverena da je tačna - prikazivala je hodnik kao dužinu biča, a Kamen kao čigru. Sa stvaranjem biča i njegovog neizbežnog odmotavanja u superprostoru, čigra je bila izbačena iz jednog univerzuma...

I ubačena u njen.

Četiri sata kasnije probudila se. Telo joj je bilo ukrućeno, a u ustima je imala ukus blata. Odvojila je bolna leđa od klupe i stala da žmirka u svetlosti od cevi. Glava joj je pucala od bolova.

Ali bila je na tragu nečemu.

Otkrivši da im je nemoguće da ispune prvobitno zamišljenu misiju Kamena, vremenom su se svi Kamenjari iselili niz hodnik.

Ustala je i rukom ispeglala svoj kombinezon. Sada je morala da se vrati i položi temelje ispod svih ovih hipotetičnih zamkova koje je sazidala u vazduhu.

I da pronađe neki aspirin.

17.

Lenijer je držao onaj papir u džepu u šatlu i na LOT-u strahujući od trenutka kada će morati da sazna, a potom i da preduzme određene korake protiv nekog svog kolege, možda i prijatelja. LOT je pristao na Kamen i on se iskrcao. Najpre je podneo kratak izveštaj Roberti Pikni poručivši preko nje Kirhneru da spoljašnje mere bezbednosti na Kamenu treba da budu posebno strogo kontrolisane.

A što se tiče unutrašnje bezbednosti...

To zapravo nije trebalo da bude njegov posao. Da li je Gerhard već dobio informaciju koja je njega, Lenijera iščekivala u savijenom papiru? Kako je Hofmanova došla do tog imena i zbog čega mu ga je dala?

Primio je izveštaj od vođa različitih timova, preko glasnika koji je nosio jednu ploču. Lebdeo je u malom predvorju odmah do platforme, obmotan mrežom cilindričnih omči, koja je služila kao dekontaminacioni bunker za radnike na samoj osi. Čitao je izveštaje i pamtio ih, shvativši u času da je samo odlagao neizbežno.

Ulazeći u nulti lift, u pratnji jednog marinca krutog držanja, izvadio je papirić iz džepa i razmotao ga.

"Želela bih da kamionom odem do drugog kruga izvora što je pre moguće", reče Patricija. Takahaši je držao razgrnut zastor na otvoru šatora dok je ona ulazila. Karolsonova i Ferlijeva dremale su u jednom uglu središnje prostorije; Vu i Čangova radili su na pločama i procesorima u drugoj. Takahaši krenu unutra za njom.

"Da li samo u mašti", upita on. Karolsonova i Ferlijeva istovremeno se prenuše i žmirkajući otvoriše oči da vide ko je to izazvao ovoliku galamu.

"Moram proveriti tačke prostora-vremema", reče Patricija. Lice joj je bilo usukano, a ispod očiju su se primećivale ljubičaste mrlje umora. "Zatražila sam pomoć od gospodina Hajnemana. Na avionu se nalazi pokazivač pravca skretanja, a mi možemo da primamo taj signal uz pomoć određene opreme službe bezbednosti. Signal ćemo potom uneti u analizator frekvencije i utvrđivati da li se krećemo brže

ili sporije u vremenu, poredeći naše merne instrumente s podacima dobijenim iz aviona koji će leteti iznad naših glava."

"Da li si došla do nekih zaključaka?" upita Karolsonova, uspravljajući se na ležaljci.

"Mislim da jesam", reče Patricija. "Ali ništa nije konačno sigurno bez provere. Imam neka nagađanja, ukoliko se ona potvrde moći ću da izgradim hipotezu."

"Hoćete li nam reći nešto o tim nagađanjima?" upita Takahaši sedajući pored Karolsonove na ležaljku.

Patricija slegnu ramenima. "U redu. Moguće je da je hodnik sa ulegnućima. Svako ulegnuće je jedna fluktuacija u prostoru-vremenu hodnika, koja označava potencijalni ulaz u neki drugi univerzum. Ta ulegnuća trebalo bi da odražavaju sićušne promene u geometrijskim konstantama kakva je pi; možda i u fizičkim konstantama. Gde god postoji jedno ulegnuće - ili mogućnost za ulegnuće - možda ćemo otkriti fluktuacije vremena."

"Da li bi to trebalo da znači da je hodnik pun takvih potencijalnih izvora?"

"Mislim da je tako. Odabrano je samo nekoliko i podešeno kao što smo videli." Podigla je pogled prema vrhu šatora nastojeći da pronađe način da objasni ono što je videla u mislima. "Ulegnuća su upravljena jedna prema drugima. Moguć je njihov neograničen broj. A izvor koji se otvara u ulegnuću potencijalan ili već podešen - možda vodi do jednog drugog univerzuma."

Takahaši zavrte glavom. "Ovo zaista postaje previše fantastično."

"Da", reče Patricija. "Ako se ne ljutite, uzdržala bih se od daljih objašnjenja dok se Geri ne vrati."

"Očekujemo ga svaki čas. Ušao je u otvor bušotine pre nekoliko sati", reče Karolsonova. Pljesnula se po kolenu i ustala. "To me je podsetilo na nešto. Sutra se priređuje igranka u prvoj komori. Svi smo pozvani. Nije zamišljena kao dobrodošlica Geriju ali će poslužiti toj svrsi. Ne bi bilo loše da malo doteramo frizure."

"Ja sam dobar igrač", reče Vu. "Fokstrot, tvist, svim."

"Slušajte ga samo! Misliš li da smo trideset godina iza svog vremena", reče Čangova.

"Četrdeset", ispravi je Vu.

"A ako uspemo da izvučemo Hajnemana iz njegove igračke", dodade Karolsonova, "naučiću tu staru kosku nekolikim vrućim koracima."

Lenijer je spustio papir na svoj sto u kancelariji kompleksa naučnog tima i pružio ruku prema dugmetu za komunikacionu liniju. Oklevao je nekoliko trenutaka pre no što ga je pritisnuo.

Učinilo mu se da je shvatio zbog čega mu je Hofmanova dala ono ime. "En", reče on. "Želim da Rupert Takahaši dođe u kompleks što je pre moguće."

Nadao se da čini ono što mu je Hofmanova nagovestila da treba da učini: da skine upaljač sa bombe u koju se Kamen pretvarao...

Razvodnik Tomas Oldfild, star dvadeset četiri godine, proveo je poslednjih šest meseci na Kamenu, verujući da živi najuzbudljivije razdoblje svoga života, iako, istini za volju i nije bilo puno uzbuđenja. Najveći deo vremena provodio je na stražarskoj dužnosti u drugoj komori, na mestu neposredno izvan tunela koji je vodio u prvu komoru. Probdeo je mnoge sate naizmenično motreći na drum, nulti most i obližnji grad, ispitujući pogledom udaljeni savijutak suprotne strane. Obično se nalazio u društvu bar još jednog kolege, ali danas je njegovoj ekipi dodeljen specijalan zadatak - da prati jednog naučnika na putu od podzemnog terminala u gradu do prve komore, tako da je on ostao sam. Nije očekivao nikakve teškoće. U toku vremena koje je proveo na Kamenu ništa se nepoželjno nije dogodilo. Nikada nije video nijednog budžuma.

Nije verovao da tako nešto postoji.

Oldfild je zviždukao izlazeći iz svoje kabine i gledajući niz most. Pust. "Lep dan, redove", reče on odsečno i ceremonijalno salutirajući. "Da, gospodine. Lep dan, gospodine. Uvek jedan te isti lep dan."

Pitao se nije li u tehničkom pogledu sve ovo bio jedan te isti dan otkad je stigao ovamo. Jedan dug razvučen dan bez noći. Vreme bi se katkad menjalo - kiša, ponekad i magla sa reke. Da li je to samo služilo razgraničavanju vremena?

Osmotrio je svoju jabuku i isprobao je iza kabine, na jednom

cementnom bloku uz koji su bile prislonjene kutije s aluminijumskom folijom, ambalaža za hranu. Svaki nevidljivi zub svetlosti razneo je po jednu kutiju pored tog bloka. Kada se zadovoljio, vratio je izbušene kutije na pređašnje mesto kako bi sledeća smena mogla da proveri svoje oružje. Ovo je vremenom postao pravi obred.

Zaobišao je kabinu i kada je stigao do vrata zastao je i okrenuo se.

Nije umeo da opiše ono što je video.

Ni u jednom trenutku nije čak ni pomislio da se posluži jabukom. Mislio je samo na izveštaj, kao i o tome kako će verovatno napraviti budalu od sebe.

To je bilo visoko oko dva metra i dvadeset centimetara, mršavo sa uzanom glavom nalik na dasku gledanu iz profila i sa dva iskolačena oka koja su ga, bez treptanja mirno posmatrala. Njegove dve ruke pružale su se iz torza, iz tačke koja se nalazila znatno niže od mesta na kome je trebalo da budu ramena, i bile su prekrivene nečim što je izgledalo slično foliji na kutijama od ambalaže. Noge su bile kratke i na izgled veoma snažne. Koža mu je bila glatka i odbijala je svetlost. Nije bila sjajna ili sluzava, već uglačana poput starog drveta.

To je potvrdilo svoje prisustvo jednim učtivim naklonom.

Uzvratio je na isti način, a onda je pod pritiskom sve svoje dosadašnje obuke uzdigao jabuku i rekao: "Identifikujte se."

Ali, do tog časa, to je nestalo.

Oldfild je imao utisak da je to ušlo u tunel, no nije mogao da bude siguran.

Lice mu se zajapurilo od besa i osećaja nemoći. Imao je svoju priliku. Video je budžuma, a nije ga prosvirao kako bi i drugi mogli da ga vide. Poveo se za primerom svih onih koji su tvrdili - službeno ili neslužbeno - da su videli tako nešto.

Oldfild je uvek mislio da je sazdan od čvrstog materijala. Lupio je pesnicom po kabini i srdito pritisnuo dugme za slučaj opasnosti na komunikacionim uređajima.

18.

Lenijer je sačekao Takahašija u odeljenju za konferencije, na kraju hodnika na drugom spratu. Karolsonova se pridružila Takahašiju i agentima iz pratnje, ne sluteći Lenijerovu nameru. Lenijer nije želeo da napravi problem od toga. Najbolje je bilo sačuvati normalnu atmosferu. Zatražio je da donesu ručak u njegovu kancelariju tako da su u miru obedovali pre no što je on u kratkim crtama izložio nova naređenja koja je dobio. Karolsonova zavrte glavom i uzdahnu.

"Vaskezova želi da preduzmemo još jednu ekspediciju - ovaj put do drugog kruga", reče ona. "Uverena sam da joj se neće dopasti to što joj je zabranjen ulaz u biblioteke."

"Niko neće ulaziti u biblioteke", reče Lenijer. "Svaki pristup biće strogo zabranjen. I neće biti nikakve druge ekspedicije. Obustavljamo svaku aktivnost na Kamenu. Zahtevam da se arheolozi smesta vrate u kompleks, kao i da se prekinu sva proučavanja u otvorima bušotina."

Takahaši mu je uputio sumoran pogled. "Šta se dogodilo sa Hofmanovom", upitao je. Lenijer ga nije ni pogledao; ovaj zajednički obed, prođe mu kroz glavu, poslednja je prijatna stvar u njihovom odnosu. Ali sada je već bilo vreme za otkrivanje karata. Onoliko vešto koliko je u ovom času bio sposoban za to zamolio je Karolsonovu da ih ostavi nasamo. Uputila mu je zbunjen pogled, no on je jedva primetio kada je izašla na vrata. Svu pažnju usredsredsredio je na Takahašija.

"Treba da razrešim jednu veoma tešku situaciju", reče Lenijer kada su ostali sami. "Hoću da mi pomogneš i da o tome izvestiš svoje šefove."

"Molim?" upita Takahaši. Matematičareva ruka, stisnuta oko čaše sa sokom od narandže, izgubila je uobičajenu mirnoću.

"Želim da o tome izvestiš svoje pretpostavljene, bez obzira na način na koji si to do sada činio."

"Ne razumem."

"Ni ja", reče Lenijer sedeći kao santa leda. "Nisam obavestio

Gerharda iako mi instinkt govori da je trebalo to da učinim. Ostaćeš na slobodi da se uveriš da smo sve obustavili dok pregovori ne razreše pitanje naših razlika. Lično ćeš istražiti i potvrditi da u bibliotekama nismo otkrili nijednu informaciju o oružju."

"Geri, o čemu ti to govoriš."

"Znam da si sovjetski špijun."

Takahašijevi vilični mišići se zgrčiše i on ošinu pogledom Lenijera, gledajući ga ispod nakostrešenih veđa.

"Večeras je igranka", reče Lenijer. "Karolsonova očekuje da se svi pojavimo. I hoćemo. Gerhard će biti tamo. Neću mu ništa reći, jer bi te on strpao u zatvor i otpremio na Zemlju prvim sledećim LOT-om, i to okovanog u gvožđe, da se tako izrazim. Ne želim to."

"Iz poštovanja?" upita Takahaši nervozno trepćući.

"Ne", reče Lenijer. "Ne dajem ni pet para na one stare posrane štosove o tome kako svako samo vrši svoju dužnost. Ti si prokleti izdajnik. Ne znam gde je to počelo, ali se ovde završava i hoću da se završi dobro. Podaci koje si slao na Zemlju zamalo su izazvali prokleti rat. Izvesti svoje pretpostavljene da se sve hladi, da se povlačimo iz biblioteka i da ćemo u dogledno vreme možda i evakuisati Kamen. Povlačimo se, pa neka svako položi svoje račune. Jesi li razumeo?"

Takahaši je ćutao kao zaliven.

"Znaš li uopšte šta se dešava na Zemlji?" upita Lenijer.

"Ne, ne znam tačno", reče Takahaši turobnim glasom. "Možda nije naodmet da objasnimo nekoliko stvari jedan drugom. Da bismo doprineli da se situacija razreši, kao što si rekao. Njihov ulog u ovome jednako je velik kao i naš."

"Naš?"

"Ja sam Amerikanac, Geri. Učinio sam to, između ostalog da bih nas zaštitio."

Lenijer oseti kako mu se želudac prevrće. Stisnuo je zube i okrenuo stolicu od Takahašija. Suzbio je nagon da zapita Takahašija da li je u pitanju bio veliki novac; nije želeo to da zna.

"U redu. Evo kako stoje stvari."

I ispričao je Takahašiju ono što je saznao na Zemlji. Očajnički se nadao da je uradio ono što je Hofmanova imala na umu.

Docnije tog popodneva, sociološka grupa podnela je još jedan timski izveštaj u glavnoj dvorani za predavanja ovog kompleksa. U publici je sedelo oko dvadeset članova tima: ne mnogo više od toga sedelo je na niskoj pozornici iza govornice. Rimskaja je stajao sa strane, dok je Valas Rajner predstavljao prvog od četiri sociologa.

Lenijer je posmatrao i slušao iz pozadine, utučeno sedeći na stolici. Deset minuta od početka prvog predavanja Patricija sede pored njega i prekrsti ruke.

Prvi govornik, žena, ukratko je ocrtala hipotezu o porodičnom grupisanju na Kamenu. Otišla je nešto dublje u tumačenju pojave trijadskih porodica, koje su se mogle naći uglavnom među Naderitima.

Patricija pogleda Lenijera. "Zbog čega mi je zabranjeno da odlazim u biblioteku?" upita ona tihim glasom.

"Svima je zabranjeno", reče on. "Od danas."

"Znam, ali zašto?"

"Veoma je složeno. Mogu kasnije da vam objasnim."

Patricija se okrenu i uzdahnu. "U redu", reče ona. "Učiniću koliko mogu napolju. To je i dalje dopušteno."

Klimnuo je glavom i osetio snažan talas saosećanja prema njoj.

Drugi predavač bila je Tanja Smit - ni u kakvom srodstvu sa Robertom Smitom - koja je živahno tumačila ranije prezentiran izveštaj o evakuaciji Kamena.

Patricija je slušala jednim uhom.

"Sada je gotovo očevidno da je komitet za raseljavanje rešavao zahteve za migraciju kroz hodnik i koordinirao transport..."

Patricija još jednom pogleda Lenijera. Oči im se susretoše.

Sve je to bilo ludački. Nije bilo nikakvog načina da se organizuje železnički saobraćaj, a još manje obimni istraživački projekti.

U najsudbonosnijem času, ljudsku rasu je predstavljao tim gramzivih, šašavih intelektualaca koji su tragali naslepo. Pomisao na Takahašija i beskorisnost svih onih silinih mera bezbednosti ponovo mu je uzburkala želudac.

Plan je, naravno, predviđao da se istraživačima sa nižim nivoima ovlašćenja omogući da obavljaju posao što bolje umeju, uz nadzor starešina sa gotovo potpunim ovlašćenjima. Njihova otkrića trebalo

je zatim da budu filtrirana i sređena u obliku konačnih stavova, proverenih u odnosu na odgovarajuće dokumente u bibliotekama. Tako je to trebalo da se odvija. Uz tako malo ljudi kojima je bilo dozvoljeno da istražuju u bibliotekama i neizmernu količinu uskladištenih podataka, trebalo je da prođu decenije pre no što se ispili nešto značajno.

U svakom slučaju rasuđivalo se na taj način. Lenijer je pristao na to jer je, najposle, u duši i dalje bio vojnik koji se, čak i onda kada potajno nije verovao, pokoravao onima iza Hofmanove u lancu zapovedanja.

To, međutim, nije vredelo.

Nije vredelo ni koliko crno ispod nokta, jer je sada ionako sve bilo obustavljeno. Predstojalo im je pakovanje i povratak kući, a Takahaši će (ako se sve bude odvijalo kako valja) izvestiti da je učinjen gest dobre volje, kako bi se umirili zabrinuti Sovjeti.

Ali Sovjetima i dalje neće biti dozvoljen pristup u biblioteke; sem ako predsednik nije potpuno poludeo. Samo je jedna ruka u određenom trenutku mogla da se nađe u Pandorinoj kutiji.

Video je ponešto od materijala o tehnološkim dostignućima Kamenjara. Upoznao se s obrazovnim sistemom koji je korišćen u biblioteci. Dotakao je načine na koje su se majali biologijom i psihologijom. (Majali - da li je ovaj izraz upućivao na neku njegovu predrasudu? Da. Nešto od toga uzdrmalo ga je do korena i doprinelo njegovim najtežim napadima skamenjenosti). Nije bio siguran šta bi njegova voljena zemlja učinila s ovolikom moći, a još manje je znao šta bi s tim uradili Sovjeti.

Patricija je prisustvovala ovoj šaradi još nekoliko minuta a zatim je otišla. Pošao je za njom i pristigao je kod ugla ženskog bungalova.

"Samo časak", reče on. Zaustavila se i napola okrenula, ne gledajući u njega već u pravcu limunovog drveta koje je raslo iz saksije postavljene na širokom prostoru između dveju zgrada. "Ne želim da prekinete svoj rad. Daleko od toga."

"I neću", reče ona.

"Samo sam hteo da to razjasnimo."

"Jasno je." Sada se potpuno okrenula prema njemu, spuštajući ruke u džepove. "Ne možete biti srećni zbog toka događaja."

Oči mu se raširiše i on trže glavu unatrag, osetivši iznenadnu srdžbu zbog njene drske pretpostavke ili gluposti, ma šta da je uvila u tu jednu kratku rečenicu.

"Ne možete biti srećan čovek zadržavajući nas ovde, sa saznanjima koja vas more."

"Ja vas ne zadržavam ovde."

"Nikada niste razgovarali sa mnom niti sa bilo kim koliko sam ja videla. Vi govorite, ali ne razgovarate sa nama."

Ona srdžba ispari, ostavljajući za sobom jednako nenadanu jamu izgubljanosti, usamljenosti. "Činovi imaju svoja preimućstva", reče on blago.

"Ne mislim tako." Pogledala ga je postrance. Želela je da ga izazove, provocira. "Kakav ste vi čovek? Delujete tako... čvrsto. Ledeno. Da li ste stvarno takvi, ili je i to naprosto preimućstvo?"

Lenijer podiže ispružen prst i pripreti joj dok mu je lice nabirao ljutit osmeh. "Radite vi svoj posao", reče on. "Ja ću se pobrinuti za svoj."

"I dalje ne razgovarate."

"Šta vi, do đavola, hoćete?" reče on grubim, potmulim glasom približavajući joj se, ramena povijenih napred i bradom uvučenom bezmalo do vrata. Neverovatno napet i neugodan položaj, pomisli Patricija. Bila je zatečena ovom iznenadnom provalom osećanja.

"Hoću da mi neko drugi kaže šta da osećam", reče ona.

"Pa ja vam to ne mogu reći." Lenijerova ramena se ispraviše, a vilica razvuče. "Ako počnemo da razmišljamo o svemu drugom..."

"A ne samo o radu, radu", dovrši Patricija misao tonom koji je bio na samom rubu ismevanja. "Isuse, ja radim, Geri. Sve vreme radim." Oči joj se orosiše suzama, i na njeno veliko iznenađenje, ugleda ih i u njegovim. Lenijerova ruka krenu prema licu, ali je on zadrža, i jedna suza mu kanu na obraz, a zatim poče da se sliva brazdom do ugla usana.

"U redu", reče on. Želeo je da ode ali nije mogao. "Oboje smo ipak ljudska bića. Jeste li to želeli da saznate?"

"Radim", reče Patricija, "ali sam iznutra samo od krvi i mesa. Možda je to posredi."

Hitro je obrisao oči. "Nisam ni ja snežna kugla", reče on

odbrambeno. "I nije fer, upravo sada, očekivati od mene više nego što pružam. Shvatate li to?"

"Ovo je zaista čudno", reče Patricija prinevši ruku licu kao da želi da ga oponaša. Prsti su joj doprli samo do visine obraza koji behu vreli. "Žao mi je. Ali vi ste mene sledili."

"Ja sam vas sledio. Neka ostane tako?"

Patricija klimnu glavom, posramljena. "Nikada nisam mislila da ste hladni."

"Lepo", reče Lenijer. Okrenuvši se uputio se brzim korakom prema kafeteriji.

U svojoj sobi pritisnula je pesnice na oči, koje su sada bile suve, i pokušala da izusti reči jedne pesme koju je ludo volela kad je bila devojčica. Nije mogla da ih se sasvim seti - ili nije bila sigurna da ih je tačno zapamtila. Ali kud god da odeš, usudila se da popuni melodiju, šta god da radiš, posmatraču te...

19.

Patricija je sedela u nekoj vrsti rediteljske stolice na krovu ženske barake. Pogledala je datum na svom ručnom časovniku. Oni koji su krenuli na igranku okupljali su se u kompleksu naučnog tima. Prema zapisima u biblioteci, rat je trebalo da počne za sedam dana.

Sve se prebrzo obrušilo na nju. Mogla je da iznese određena mišljenja, ali nije mogla da bude sigurna u njihovu tačnost. Mogla je, na primer, da kaže Lenijeru da Kamen po svoj prilici nije veoma daleko skrenut od svog kontinuuma. Istorija Kamena i njihova tekuća stvarnost nisu se mogli bitno razlikovati. Verovatno, ne dovoljno da bi se sprečio rat.

Možda bi saznanje da je rat tako blizu pokalebalo Sovjete, nateralo ih da odstupe, spreče rat...

Možda bi prisustvo Kamena i jasne tehnološke prednosti koju je on obezbedio zemljama Zapadnog bloka naterali Sovjete da prekorače granicu...

Možda je Kamen naprosto izazvao efekat i iscrpao taj efekat prouzrokovavši tek malo mreškanje u neposrednoj budućnosti Zemlje...

Karolsonova i Lenijer ušli su u kompleks. Patricija je mogla da vidi kako se pozdravljaju sa članovima tima, pristiglim iz drugih komora.

Ono srdito, mučno raspoloženje minulo je. Nije osećala ni srdžbu ni tugu. Odista nije osećala čak ni da je živa. Jedina stvar koja joj je sada pružala radost bilo je uranjanje u ono stanje, nastavljanje rada, kupanje u sjaju i veličanstvenosti hodnika.

Moraće ipak da se pojavi. Očekivala je to od sebe. Patricija je uduvek odbijala ulogu osamljenog genija koji izbegava kontakte sa drugima. Ovo odbijanje nije značilo poricanje postojanja takve potrebe. Ona jeste želela da ostane po strani, da ode u svoje odaje i da radi. Pomisao na igranku pod večitom svetlošću iz cevi (ples se održavao na otvorenom) i sudelovanje u tričavim razgovorima - a posebno uvrštavanje u društveni spisak, makar i za nekoliko sati - plašila ju je. Nije bila sigurna da li može obuzdati svoju ćud, zadržati onu ravnotežu koja ju je čuvala od prepuštanja suzama gneva i

potištenosti.

Spustila se niz stepenice i s rukama uvučenim u džepove napustila baraku. Uzdignute brade približila se vrvećoj gomili.

Dva vojnika, dva biologa i dva inženjera načinili su od odbačene elektronike sintisajzer i električne gitare. Već nekoliko nedelja kružila je priča da je ova grupa podnošljiva - možda čak i dobra. Ovo je bio njihov prvi nastup pred publikom i dok su podešavali i štimovali pojačala delovali su zaista profesionalno.

Zvučnici neobičnog oblika bili su pronađeni u arheološkim nalazištima u Aleksandriji i ponuđeni organizatorima igranke kao neka vrsta dobrovoljnog priloga, što je unekoliko odudaralo od njihove sitničave čuvarnosti. Zvučnici su postavljeni u uglovima pravougaonog prostora za igranje, na jednom neupotrebljenom placu predviđenom za buduće zgrade. Iz zvučnika nisu izvirale nikakve žice. Muzika se prenosila do njih putem posebne frekvence kroz predajnik niskog napona. Zvuk koji su proizvodili bio je unekoliko metalan ali su, sve u svemu, bili upotrebljivi. Hajneman je nehatno proverio jedan i rekao:

"Nisam siguran šta je ovo. Zvučnik nije."

"Radi, zar ne?" reče Karolsonova ne odmičući se od svog partnera za ples.

Hajneman je zaključio da to proizvodi zvuk iz usnopljenog signala, ali nije otišao dalje od toga. Ovo pitanje nikada nije dobilo zadovoljavajući odgovor.

Pod ravnomernom svetlošću iz cevi članovi osoblja bezbednosti stadoše da plešu s naučnicima i tehničarkama. Sovjetska grupa stajala je zbijena na jednoj strani glumeći devojkicu s kojom niko neće da igra. Hua Ling, Vu, Čangova i Ferlijeva žustro se pridružiše plesačima, iako su već bili obavešteni o obustavi radova.

Orkestar se u početku opredelio za stari žestoki rok ali to nije odgovaralo opštem raspoloženju, te se ubrzo, mada nerado, vratiše modernijoj muzici.

Patricija je otplesala jednu igru sa Lenijerom i to japanski valcer, koji je postao popularan u poslednjih nekoliko godina. Pred kraj igre, dok su se brzo okretali jedno oko drugog držeći se na pristojnom rastojanju, Lenijer tajanstveno klimnu glavom i osmehnu joj se.

Osetila je kako joj se crvenilo penje od vrata do lica. Na završetku on je malo privi uza se i reče: "Nije vaša greška, Patricija. Vi ste izvrsni. Pravi član tima."

Razdvojili su se i Patricija se uputi ka rubu platoa, sva pometena. Njeno osećanje ništavosti beše razbijeno. Da li je odista očekivala ili želela Lenijerovo priznanje? Očigledno njegove reči su joj godile.

Vu ju je zamolio za igru i pokazao se kao vešt partner. Posle toga, odsedela je ostatak zabave, Lenijer joj se pridružio za vreme pauze; on je prilično temperamentno plesao s puno partnerki. Među njima su bile Ferlijeva i Čangova.

"Da li se zabavljate?" upitao ju je.

Klimnula je glavom, ali je odmah zatim rekla: "Ne, ne baš."

"Ni ja, da budem iskren."

"Ipak, dobar ste igrač", reče Patricija.

Lenijer sleže ramenima. "Moramo ponekad da se odmorimo od razmišljanja, nije li tako?"

Nije mogla da se složi s tim. Ostalo je tako malo vremena. "Moram da razgovaram s vama", reče ona.

"Zar u vreme razonode?"

"Može li ovde?" upita ona istovremeno. Buka je bila dovoljno jaka, niko nije mogao da prisluškuje.

"Pretpostavljam da je ovo mesto dobro koliko i svako drugo", reče Lenijer. Potražio je pogledom Takagašija; nalazio se na suprotnoj strani podijuma, u blizini Rusa.

Klimnula je glavom, a oči joj se ponovo napuniše suzama. Sada će se, samo zbog toga što joj je rekao nešto lepo, otvoriti i izneti svoje najgore strahove, najmračnije misli. "Pokušala sam da izračunam koliko velik odskok je stvaranje hodnika moglo da izazove kod Kamena."

"Koliko velik?" upita Lenijer, držeći na oku ljude koji su prolazili dovoljno blizu da bi mogli da čuju njihov razgovor.

"Ne naročito velik", reče ona. "To je složeno pitanje. Ali uopšte ne velik."

"Onda smo na konju, zar ne?"

Grlo joj se steglo. "Moguće je. Da li ste zbog toga želeli da dođem na Kamen? Samo da bih ovo rekla?"

Zavrteo je glavom. "Hofmanova je želela da vi dođete ovamo. Kazala mi je da sam odgovoran za vas. Ja sam vas samo uveo u posao." Posegao je rukom u džep i izvukao jednu omotnicu. Otvorivši je, izvadio je dva pisma. "Nisam bio u prilici da vam ih predam ranije. Ne, tako mi Boga. Potpuno sam to smetnuo s uma. Odneo sam ih sa sobom na šatl."

Uzela je pisma iz njegove ruke i pogledala ih. Jedno je bilo od njenih roditelja, a drugo od Pola.

"Mogu li da im odgovorim?" upitala je.

"Pišite šta god želite", reče on, "u razumnim granicama."

Poštanske marke su bile stare nedelju dana.

Prošlo je nedelju dana. Dan predodređen za Armagedon je prošao. Patricija nije izbijala iz svojih odaja radeći žešće nego ikad, sa sredstvima koja su joj preostala.

Nije uspevala da promeni svoje početno mišljenje.

Svaki dan je, dakle, bio pobeda nad stvarnošću koja joj je pokazivala koliko je u stanju da pogreši.

20.

Lenijer je izašao iz lifta i dograbio kabl uz pomoć koga je, manevrišući, stigao do kolica. Vozač krhke telesne građe - jedna žena u plavom kombinezonu vazdušnih snaga - skrenula je kolica sa uobičajene putanje i poterala ih putem koji je vodio u Kiršnerovo sedište i prostor za vežbu. Lenijer je bio ovde samo dva puta do sada, oba puta da bi se sreo s admiralom. Čvrsto je stezao drške na kolicima, nastojeći da pripremi odgovore na pitanja koja će, u to je bio uveren, biti postavljena.

Hofmanova je u poslednjem razgovoru nagovestila da je informacija koju mu je dala konačno stigla do Udruženih šefova. To je značilo da i Kiršner i Gerhard znaju za nju.

Gerhardov ađutant sačekao ga je u kratkom tunelu ispred prostora pretvorenog u stovarište, gde je vežbao Kiršnerov tim za otvor bušotine. On povede Lenijera do odeljenja izdubljenog u steni pored koga su u istoj ravni stajala improvizovani ormani za arhivu. Jedna široka žila od niklovanog gvožđa bila je uglačana i išmirglana žicom, da bi poslužila kao projekcioni ekran. Kiršner je lebdeo pričvršćen kaiševima čitajući izvode na ploči u času kada je Lenijer dopraćen i najavljen. Gerhard se prodenu duž hodnika i uđe za njim.

Kiršner im se obojici nakloni. Sticao se utisak da se admiral oseća nelagodno.

"Gospodin Lenijer je svojevremeno bio stariji poručnik, nije li tako?" upita Gerhard odsečno. Bio je zdepast, snažan čovek s crnom oštrom kosom i širokim spljoštenim nosom. Odeća mu se malo razlikovala od onoga što su nosili njegovi marinci iz odreda za unutrašnju odbranu; zelena uniforma, crne čizme s mekim gumenim đonom protiv klizanja.

"Da, gospodine", odgovori Lenijer posle nekoliko trenutaka.

"Niste nas obavestili da je Takahaši sovjetski špijun, gospodine Lenijer", reče Kiršner.

"Ne, nisam."

"Saznali ste to još pre dve nedelje, a niste obavestili šefove svoje službe bezbednosti o prestupu?"

Lenijer ništa nije odgovorio.

"Imali ste svoje razloge za takvo ponašanje", pokušao je da mu pomogne Kiršner.

"Da."

"Možete li ih nam sada reći?" upita Gerhard. Njegov tenor je odavao blagu napetost.

"Bila nam je namera da damo Rusima malo prostora za disanje, da im pokažemo da se povlačimo. Ne bismo to mogli da izvedemo da je Takahaši uhapšen."

"Što bih ja učinio", reče Gerhard.

Lenijer klimnu glavom.

"U pravu ste. Učinio bih upravo to. Da li shvatate da je ovo moglo da ugrozi čitavu našu operaciju? Takahaši je mogao da špijunira naše manevre ovde, naše pripreme za odbranu od napada..."

"Ne, gospodine. Ograničeno mu je kretanje na kompleks; jedino što šalje poruke." Kiršner je u duhu svoje poslovične uzdržanosti, dopuštao Gerhardu da pravilno usmeri grdnju.

"I on je slao te poruke pravo iznad naših glava, zajedno sa našim upravnim snopom signala za pristajanje LOT-a. Krasno. Smesta ću pripremiti njegovo hapšenje. Želim da odmah bude deportovan na Zemlju i optužen za izdaju. Pobogu, Geri." Gerhard žestoko zavrte glavom kao da je hteo da poplaši insekte. "Da li je to bila želja Hofmanove?"

"Moglo se zaključiti da to želi."

"Ona vam je dala ime. Ima li kakvih rezultata? Hoću da kažem, da li su Rusi već odlučili da stupe u pregovore?"

"Ne, ne barem koliko sam ja čuo."

"Prokleta ste u pravu da nisu. Oni znaju šta mi držimo ovde. Očekujete li da će poverovati da ćemo se tek tako povući i podeliti sve ovo sa njima?"

"Mislio sam da nam je potrebno vreme. Prilika da se preispitamo."

"Da li Hofmanova zna koje informacije je Takahaši slao?" upita Kiršner.

"Da. Materijale o biblioteci."

"Pobogu, Geri, taj klovn je imao pristup mestima na koje Kiršner i ja ne možemo da odemo. Ako mene pitate, reći ću vam da ste

kolosalno sjebali ovu operaciju. Postoji li nešto što bi trebalo da znam, a on to zna? Ili ono što je ona vaša slatka mala studentkinja saznala?"

"Da, van svake sumnje", reče Lenijer mirno, puštajući da se general istutnji. "A isto tako znate da vam ja to neću reći. Moraćete da priupitate svoje pretpostavljene."

Gerhard se osmehnu. "Da. Predsednika - u poverenju, Geri - predsednika koji živi u nekom prastaroun snu o demokratiji, koji čak ne ume ni da razgovora o svemiru a kamoli da razmišlja o njemu; senat sastavljen od njegovih marioneta i nazadnih republikanaca koji sanjaju o ponovnoj podeli juga..." Okrznuo je pogledom Kiršnera koji zavrte glavom, blago se osmehnu i skremu pogled ka zidu od asteroidske stene. "Niko Kamanu ne poklanja ni pola nužne pažnje - ili možda nisam u pravu?"

"I jeste i niste. Mislim da u ovom trenutku vladama sveta nijedno pitanje ne bi trebalo da bude važnije od Kamena. Svi špekulišu. Rusi su napunili gaće misleći da smo stekli presudnu tehnološku prednost. To je istina, ali tek Kamen to osigurava, zar ne?"

"Šta ja i Kiršner radimo ovde gore, Geri? Zbog čega nas ne obaveštavaju, kao što ste to vi? Bezbednost Kamena zavisi od ovog kapetana i mene ali ta kopilad su navukla zavese oko nas. Mi ne možemo u biblioteke, ne možemo da vidimo dokumenta... Ne razumem... To je jedna od najnastranijih stvari koje sam ikada čuo. Pošašaviću od toga. Nije li vreme da sarađujemo jedni sa drugima?"

"Oni imaju svoje razloge", reče Lenijer.

"Posmatrao sam vas, Geri. Srozali ste se u poslednjih godinu dana. Ne tražim da saznam vaše tajne zbog svog ćefa. Šta se, do đavola, ovde dešava?"

Lenijer se uvukao u drugi komplet remenova i dohvatio kaiševe. "Kakva ste naređenja dobili sa Zemlje, Olivera?"

"Treba da se pripremim za predstojeći napad na Kamen, kao i za slučaj nuklearnog sukoba na Zemlji."

"Mogu li Rusi zauzeti Kamen?"

"Ako upotrebe protiv nas sve što imaju u kosmosu, mogu", reče Kiršner.

"Misliš li da hoće?"

"Da", reče Kiršner. "Kako - to ne znam. Ali danonočno razmišljamo, pokušavajući da predvidimo šta može da se dogodi. Prilikom našeg sledećeg bliskog prolaska, izazvaće neku manju čarku na Zemlji - na moru ili u Evropi - da bi skrenuli pažnju sa Kamena. A onda će krenuti na nas i pokušati da ga preotmu. Ili će najpre navaliti na Kamen. Ne znam ni sam."

"Mogu li uspeti?"

Gerhard diže ruku da bi ih prekinuo. "Hoćete li iskreno da saradujete sa mnom, Geri, u ovome s čim smo neposredno suočeni? I pustiti me da zatvorim ono kopile."

Takahaši je verovatno imao da posluži tome da se general oseti korisnim.

"Da", reče Lenijer. "Sklonite ga s Kamena što pre možete. Neka se ministarstvo inostranih poslova pobrine za njega kada stigne u Floridu."

"Hoćete li nas pustiti u biblioteke?" upita Gerhard.

"Ne. One su zatvorene. Reći ću vam ono što treba da znate."

"Onda ću ti ja odgovoriti na pitanje", reče Kiršner.

"Rusi mogu uspeti. Mogu nam ga preoteti. Ako bace sve svoje snage na to, ne možemo, ruku na srce, da ih zaustavimo, osim da zapečatimo otvor bušotine, a to ne možemo uraditi, a da ne zatvorimo i sami sebe. Naređeno nam je da to ne činimo ni u kom slučaju."

"Naravno", reče Lenijer. "To bi bila potvrda svih ruskih sumnji."

"Bilo je lepo razgovarati s vama, Geri", reče Gerhard oštrim glasom. "A sada na posao. I da oteramo one kučkine sinove sa Kamena."

"Samo Takahašija. Ne dirajte ruski tim."

"Ne, za ime boga", reče Gerhard. "Nećemo to činiti sve dok ne postane prekasno."

21.

Unutar utrobe teške teretne letelice lansirane sa površine okeana, pukovnik Pavel Mirski, komandant bataljona osluškiavao je tehničare Orbitalne stražarske stanice broj tri, koji su punili gorivom tankove smeštene ispod i oko prenatrpanog odeljka na pramcu, pripremajući ih za sledeću fazu putovanja.

Mirski je naučio da uživa u bestežinskom stanju; podsećalo ga je na padobranstvo. Proveo je toliko vremena padajući iz aviona (i lebdeći u trupovima padajućih aviona) u Mongoliji i blizu Tiaratama - iskusiivši uz to prave stvari za vreme svoje obuke u orbiti - da mu je bestežinsko stanje izgledalo sasvim normalno.

To se nije moglo reći za većinu njegovih ljudi. Najmanje trećina među njima bila je u agoniji teške svemirske bolesti. Tri tesna, sparna odeljka, poređana jedan povrhu drugog duž središnje ose glomaznog transportera, nisu pružala nikakvu udobnost. Narandžaste pregrade i tamnozelenene debele podloge, koje su oblagale najveći deo površine, nisu mnogo doprinosile osećanju sigurnosti.

Odred je već proveo dvadeset sati u ovom zatočeništvu. Za to vreme bili su podvrgnuti stresu uzletanja, a sada i bestežinskog stanja. Ispostavilo se da je lekovima za svemirsku bolest poodavno istekao rok - bile su to farmaceutske starine u plastičnim bocama.

Mirski je te stvari odavno preturio preko glave i sada je nastojao da, koliko je god moguće, svojim ljudima olakša položaj.

"Šta sada misliš o istoriji, a, Viktore?" upita on svog zamenika, majora Viktora Garabedijana.

"Jebeš istoriju", odgovori Garabedijan mlitavo odmahnuvši rukom. "Upucaj me odmah, pa da svršimo sa ovim."

"Dobro ćeš se osećati."

"Jebeš zdravlje."

"Popij malo vode. Da, i jebi i nju ako hoćeš."

Visili su u svojim kaiševima u prednjem odeljku, okruženi mirisima bolesti i napetosti; do njih su dopirali zvuci ljudi koji su ležali sputani remenjem i trudili se da budu tihi. Neki su jeli iz kesa sa sledovanjem

hrane i tuba, ali većina nije mogla ništa da okusi.

Kada su bili lansirani s površine Indijskog okeana, sa mesta odmah iznad južnog rta grebena Karpenter, iskoristili su prolaz predviđen za popunjavanje zaliha jedne stražarske orbitalne platforme u blizini Zemlje. Bili su u četvrtom od sedam transportera, od kojih je jedan lansiran sa Meseca. Svih sedam brodova nosilo je šifrovane nazive Zil, Čajka, Žiguli, Volga, Rols-Rojs, Ševi i Kadilak. Tri transportera, uključujući i njihovu Volgu, prevozila su generale sa šifrovanim imenima Zev, Lev i Nev po popularnoj igračkoj komedijantskoj grupi. Šest brodova prevozilo je dve stotine ljudi, lakše naoružanje a kontingent zaliha koji im je bio potreban ukoliko uspešno završe prvi deo svoje misije. Sedmi, Žiguli - prevezio je tešku artiljeriju, dodatne zalihe i pedeset tehničara.

Ako ne uspeju, nove zalihe im neće biti potrebne. Ako, pak uspeju, biće u stanju da žive godinama bez potpore sa Zemlje ili Meseca. Tako su barem tvrdili stručnjaci za taktičke operacije, na temelju podataka svoje obaveštajne službe. Mirski je razmišljao o pojedinostima koje nisu bile uključene u njemu predočene informacije. Planirani metod ulaska beše dovoljno logičan; postojao je samo jedan način da se uđe i jedan da se izađe - oba ista. Transporteri su bili maskirani, prema opštem uverenju teško uočljivi - velike tamne naduvane kupe na čijim vrhovima su počivala tri mehura koja su sadržavala pilotske kabine i oružje. Prednje površine letelice behu oklopljene ispod ploča za neutralisanje zagrevanja. Ovaj oklop bio je prekriven reflektivnim antilaserskim štitovima. Koliko će im to pomoći kada uđu u same čeljusti one zveri - glasilo je pitanje o kome je bilo najbolje ne razmišljati.

Sklopio je oči odmotavajući u svesti tok planirane akcije po eventualnom ulasku. Svaki od njih nosio je u plastičnoj kesi lako svemirsko odelo; masivne šlemove za koje su na jednoj strani bili prikačeni uvijeni i prepleteni konektori; na leđima ranac sa zalihom kiseonika i baterijskim punjenjem za dva sata; a u jednoj drugoj vreći padobran i smotan aerodinamični štit. Svaki je, takođe, posedovao malu potisnu raketu na parni pogon. Ove rakete imale su tri mlaznice, široke svega nekoliko centimetara, koje su se - pričvršćene za dno ranca - radialno pružale napolje.

Kontrolisane su dugmetima postavljenim na savitljiv gajtan koji je bio svezan u omču i smešten u džep odmah ispod rukavica. Mlaznice u svojim plastičnim pakovanjima bile su svijene unutra, a prilikom aktiviranja gorivo bi gotovo neprimetno prskalo unaokolo.

Ovako opremljeni, s laserskim puškama i Kalašnjikovim AKV-297, oružjem za ispravljanje kuršuma u vakuumu (obična mašinka s većim magacinima i sklopljenim kundacima preinačenim tako da se ne zaglavljuje u bezvazдушnim uslovima) bili su predodređeni da povrate čast i istorijsko mesto Sovjetskog Saveza i njihovih saveznika. Razume se da takve ideje nisu bile uključene u poslednje poruke koje su dobili - nijedan vođa nikada ne bi priznao da su čast i mesto u istoriji bili izgubljeni.

Mirski je, međutim, bio praktičan čovek.

Jedan čovek u polumraku počeo je da povraća. Možda će kroz dan-dva oguglati na ovo. Barem su im tako rekli medicinski stručnjaci; nema ničeg goreg od prvih nekoliko dana na vojnom brodu. Rusi su proveli dovoljno vremena u svemiru, te se moglo verovati da se ono što njihovi stručnjaci kažu temelji na činjenicama.

Zategao je kaiševe. Kada kucne čas, oni će se pretvoriti u padobranske remenove. Svi će biti povezani sa šinom za izbacivanje i jedan po jedan potisnuti izvan broda. Od tog trenutka pa nadalje svi će biti slobodni strelci, sve dok se ne okupe na Krompiru-Kamenu.

Mirski je dumao o odbrambenom sistemu otvora bušotine i o tome šta leži iza njega. Pojedinosti su bile besprekorno razrađene, do tančina, dok je u isti mah ukupna slika ostajala tek u obrisima; saopšten im je samo apsolutni minimum, nužan za izvršenje njihovog zadatka.

Do sada nijedan predmet u orbiti nije bio napadnut živom silom.

Nije bilo nikakvog načina da se sagleda ili makar nasluti sve ono što je moglo da krene naopako.

To ne znači da je ijedan vojnik očekivao da će preživeti bitku. U Velikom ratu njegovi dedovi poginuli su kod reke Bag, kada su je Hitlerove snage prešle prvi put, a nije se, dabome, mogao zaboraviti ni Kijev...

Rusi su umeli da umiru.

22.

Hofmanova je ponela sa sobom najnužnije stvari; sedam do vrha punih memorijskih blokova od možda dve hiljade koliko je imala, nekoliko ličnih sitnica i dva komada nakita koje joj je poklonio poslednji suprug, pre deset godina. Ostavila je kuću u Taosu otvorenu - ako se neke vucibatine namere na nju, pružiće im se prilika za nekoliko dana zadovoljstva.

Više ništa nije mogla da uradi. U očajanju zatražila je nekoliko protivusluga. Nije bilo nikakve sumnje u pogledu toga šta će se dogoditi u sledeća četiri dana; svi sa kojima je razgovarala posvedočili su da nikada nisu videli ovoliku napetost u svetskim odnosima.

Rukovodeći se instinktom koji ju je tako dobro služio u prošlosti, Džudit Hofman se otisnula na put za Kamen. Nadala se da nije krenula prekasno.

Vozila je neupadljiva polovna kola - jedan iznajmljeni bjuik - satima kroz pustinju i otvorene predele, male gradove i gradove srednje veličine, nastojeći da ne razmišlja i da se ne oseća kao krivac. Više ništa nije mogla da uradi.

Jedan srditi i budalasti izvršni rukovodilac lišio ju je svih ovlašćenja. Tri člana kabineta optužila su je da je upravo ona zakuvala čitavu ovu kašu.

"Neka idu do đavola", prošaputa sama za sebe.

Pre skretanja u Vandenberški lansirni centar, u jednom malom kompleksu civilnih radnji koje su opsluživale osoblje baze ugledala je prodavnicu cveća. Bez i malo oklevanja zaustavila se na parkiralištu.

Ušavši u prodavnicu opazila je jednog mladog nameštenika u svetlozelenoj kecelji i kapom 'Robin Hud' na glavi. "Povrće ili cveće?" upitao je.

"I jedno i drugo."

"Odeljak H, odmah preko puta alatki, pored gnojiva."

"Hvala vam." Pronašla je označenu policu i uzela po jedno pakovanje od svega što je mogla da vidi u prodavnici, po dva ili tri komada od raznog povrća i voća. Korpa joj je na kraju bila ispunjena

sa oko pet kilograma semena. Nameštenik je zapanjeno gledao tu gomilu.

Hofmanova baci dve novčanice od 100 dolara na tezgu. "Da li će ovo biti dovoljno?" upita.

"Mislim da hoće..."

"Zadržite kusur", reče ona. "Žurim se i nemam vremena da brojim."

"Dopustite da pozovem poslovođu..."

"Nemam vremena", ponovila je i izvadila još jednu banknotu položivši je uz prve dve.

"Uveren sam da će ovo podmiriti račun", hitro reče nameštenik gutajući knedlu.

"Hvala vam. Hoćete li da stavite sve ovo u jednu kutiju?"

Hofmanova uze kutiju i ponese je do kola.

Lenijer je spavao u pregratku kada se oglasila komunikaciona linija. Posegnuo je rukom da pritisne dugme, ala nije bilo nikakve poruke, samo tišina.

Protrljao je oči, žmirkajući. Zatim je začuo i ostale komunikacione linije u drugim prostorijama širom barake. Sve su zvonile. Hodnikom su odjekivali koraci.

Utisnuo je broj u svoju jединicu. Odgovorio mu je jedan drhtav glas. "Veza prve komore."

"Ovde je Geri Lenijer. Je li ovo opšta uzbuna?"

"Da, gospodine Lenijer."

"Zbog čega?" Lenijerav glas beše beskrajno strpljiv.

"Nisam siguran, gospodine."

"Hoću smesta da me spojiš sa komunikacijama na osi."

"Da, gospodine."

Kada se nekoliko sekundi zatim javio jedan ženski glas, odmah je zatražio sažet izveštaj.

"Dobili smo signal sa Odbrambenog punkta tri, iz Londona i Moskve", reče ona žena. "Radarska aktivnost je povišena, posebno ona koja se odnosi na praćenje orbita. Ustanovljena je određena aktivnost protiv komunikacionih i navigacionih satelita."

"Ima li kakvih poruka sa Floride ili Sanivejla?"

"Nikakvih, gospodine."

"Ima li kakvih poruka iz Mesečevih naseobina?"

"Ništa za nas, gospodine. One su sada na suprotnoj strani."

"Iz ovih stopa dolazim na osu. Reci Linku i Piknijevoj da obezbede specijalnu prostoriju sa sedištima za oko petnaest ljudi."

Upao je glas Roberte Pikni. "Geri, jesi li to ti? Sve je već spremno po Kiršnerovom naređenju. On zahteva da nauka i služba bezbednosti saraduju u ovom slučaju. Smesta dođi ovamo."

U liftu, okružen osobljem službe bezbednosti i zbunjenim inženjerima koji do tog časa nisu čuli pojedinosti, Lenijer je pokušavao da razmišlja o svim stvarima koje je još trebalo učiniti, o svim pripremama koje je još valjalo obaviti. Pod rukom je osetio grubu čekinjastu bradu.

Sve je to bilo hipotetično, jedna duga noćna mora. Tamo dole, gde je proveo najveći deo svog života, gde je većina ljudi koje je voleo - a kako ih je samo malo bilo - još živela, verovatno je počinjalo.

Nije mogao da odagna slike onoga što su u ovom času ljudi na Zemlji, po svoj prilici, činili. Prošao je kroz to kao pilot ali nikada kao običan građanin. Slušanje radija, sirene, uputstava civilne zaštite - nikada dovoljno razumljiva da bi imala pravu vrednost. Naređenja za evakuaciju izdavana preko kablovskog komunikacionog sistema od susedstva do susedstva. Prestrašeni ljudi, ljudi koji bacaju svoje stvari u automobile ili se jagme za autobuse, vozove i kamione civilne zaštite.

Pokušao je da potisne ovakve misli. Morao je da sačuva prisustvo duha.

U blizini ose, osoblje službe bezbednosti organizovalo je ljude u grupe za izmeštanje po prioritetu. Tri mlada marinca iščupala su ga iz gomile i gotovo nasilno ugurala u specijalna kola.

Centar spoljašnjih komunikacija Kamena bio je smešten u jedan zidom ograđen kvadratni prostor, širok dvadeset metara, u uglu prve pristanišne platforme. Šestorica marinaca desetara stajali su pored vrata. Držali su puške na gotovs, a čizme su im bile zakačene za posebne omče kako bi imali potporu u slučaju da treba da nišane i pucaju. Lenijer prođe između njih. U prostoriji se okupilo deset ljudi.

Napeto su ga posmatrali dok je zauzimao svoje mesto za stolom.

Na jednom zidu behu montirana četiri video ekrana. Bezbrojni repetitori bili su spojeni sa većinom konzola. Samo jedan veliki ekran bio je uključen. Videla se nejasna slika Kamena, okružena štampanim podacima. Ovaj snimak poticao je sa Drejka: bio je u dlaku onakav kakvog ga je prvi put video četiri godine ranije.

Piknijeva mu dodade par čizama s lepljivim đonom. "Još nije počelo", reče ona. "Ali je proglašeno stanje borbene gotovosti. Nešto je pogodilo lepezu, no nismo sigurni o čemu je reč. Stavi ovo." Pričvrstila mu je slušalice i mikrofona za glavu. "Nastojala sam da u poslednjih pola sata sve dovedem u koordinaciju."

"Još nema nikakvih naređenja?"

"Ništa određeno. Samo stanje borbene gotovosti."

Seo je na označeno mesto i odmah mu primakoše blok sa tastaturama i aparatima za gledanje. Kapetan Kiršner i njegov ađutant, jedan mladi brkati poručnik u uniformi kaki boje, uđoše nekoliko minuta kasnije i sedoše u sličan okvir, nekoliko metara dalje.

Kiršner, zadužen za spoljašnju odbranu Kamena, sada je odista bio centralna figura. Gerhard se nalazio u prvoj komori i nadzirao pripreme; no u ovom času ono što se dešavalo u komorama beše od sporednog značaja. "Neka petnaest ljudi odmah izađe iz otvora bušotine s priručnim sistemom za otkrivanje", reče Kiršner. "Hoću da se sakriju iza onih saćastih zidova, izvan vidokruga - bez ijednog traga toplotnog izvora. I pripremite one proklete 'Gatling' topove."

Zavladao je muk. Piknijeva je, sa slušalicama preko kratko ošišane kose, napeto osluškivala. Prasak statičkog elektriciteta provalio je iz zvučnika na drugoj strani prostorije.

Na najvećem ekranu ispred Lenijera zatreperila je slika, zanjihala se i konačno ustalila u kristalnoj jasnoći. Dolazila je iz kamere smeštene u jednom saćastom udubljenju neposredno izvan otvora bušotine. Kamera je u tom času bila usmerena prema Zemlji. Rub Zemlje, još u tami, ušao je u žižu. Slika se dvaput promenila dok su uvećavajuća sočiva vršila svoju funkciju. Lenijer je ubrzo mogao da raspozna kontinente, šare oblaka, gradska svetla u noći. U roku od nekoliko minuta doći će u priliku da posmatraju Zemlju iz njene

najbliže orbite - sa manje od tri hiljade kilometara.

Jedan pucketav glas sa radija dopro je kroz njihove slušalice. "Nebeski jahaču, Nebeski jahaču, ovde je Crvena Kuba. Stanje borbene gotovosti. Izvanredno."

"Sranje", progundā Kiršner.

"Medvedi su upravo objavili mrtvu trku. Kapetane Kiršner, sada se spremamo da uzrvatimo. Vaš položaj nam je nepoznat. Molimo vas da nas obavestite."

"Bezbedni smo i vršimo pripreme", reče Kiršner.

Crvena Kuba - zapadni štab Udružene svemirske komande u Koloradu - ponovo se oglasio sa: "Sada ste izvan našeg borbenog rasporeda, Kapetane. Moramo dejstvovati kao da ne postojite. Para u sauni je pregusta. Čini se kao da će zauzeti naše položaje u blizini Zemlje. Razumete li?"

"Razumeo sam. Uzdām se u Boga da ćete uspeti da ih zadržite, Crvena Kubo."

"Nebeski jahač je od sada prepušten sam sebi, Kapetane."

"Razumem, ser."

Emitovanje se okončalo.

"Moj ekran pokazuje da se približava jedan LOT", reče Kiršner. "Je li on identifikovan?"

"To je LOT četrdeset pet, sadrži zalihe i ljudstvo za popunu, lansiran pre devet časova sa Stanice broj šesnaest", reče Piknijeva. "Pratili smo njegovo kretanje."

Kiršnerov adutant potvrdi da su marinci koji su bili u udubljenju uhvatili odraz nekog cilja na svojim skenerima.

"Neka pristane", reče Kiršner. "Ubrzo ćemo morati da primimo više takvih, ukoliko stvari uzmu maha."

"Da gospodine - već je bilo nekoliko vanrednih lansiranja."

Ekran ispred Lenijera pokazivao je sliku LOT-a koji se približavao otvoru bušotine. Odjednom LOT se rasprsnu u sjajnu loptu. Tiho i brzo ta lopta se zamuti na rubovima i zgasnu do tamnonarandžaste boje. Siluete krhotina se raštrkaše naspram difuznih omotača gasa.

"Gospodine", reče Kiršnerov adutant, "naši vide neke tamne predmete koji zaklanjaju zvezde. Iza LOT-a."

"Taj LOT je bivši", reče Lenijer. "Kapetane, oni su se prišunjali

krećući se iza našeg broda."

"Bože moj!" uzviknu jedan glas iz zvučnika koji je šištao i pucketao. Piknijeva uključi frekvencu marinaca tako da su svi u sobi mogli da prate razgovor.

"Nešto je uništilo naš brod. Da li ja to vidim..."

"Nešto dolazi, nešto dolazi! Nema nikakvog odraza cilja."

"Ovde Durban. Imam tamne mrlje ali to mora da su tačke na mrežnjači."

"Ni govora. Nisam video blesak, a imam četiri, pet, šest predmeta koji zaklanjaju zvezde. Veliki sisavci."

"Naumili su da se dokopaju cevi", reče Kiršner. "Namestite tankove za LOT da im blokirate prolaz. Tim A, oslobodite svoje kablove."

Kamere u otvoru bušotine prikazale su uz pomoć infracrvenih zraka avetinjske, nejasne, uvećane ljudske prilike u svemirskim odelima, koje su se kretale iza prvog rotirajućeg pristaništa. Jedan top nalik na minobacač ispalio je namotan čelični kabl preko otvora bušotine koja je imala sto metara u prečniku. Harpuni su pričvrstili kablove za suprotni zid. Još sedam istovetnih kablova ispaljeno je u brzom rafalu stvarajući mrežu u otvoru bušotine. Tri oslobođena tanka za LOT pomerena su naviše sa strane i učvršćena u stabilan položaj pomoću dodatnih kablova. Sve je ovo urađeno za manje od deset minuta.

"Oni neće krenuti na platforme", reče Kiršner samopouzđano. "To bi bilo traćenje vremena. Ako pođu niz cev to znači da žele da prodru u komore. U tom slučaju mogu i kasnije da nas srede. Nadam se da su Oliverovi vojnici spremni."

U opštoj gunguli Lenijer je odvratio pogled sa ekrana koji su prikazivali Zemlju.

Sada je ponovo usredsredio pažnju na njih.

Sićušne narandžaste tačke rascvetavale su se duž sovjetske obale, zapadno od Japana: obične podorbitalne rakete rasprskavale su se u čvrste deliće da bi oborile satelite i bojne stanice u niskim orbitama. "Kokice", reče Kiršner.

Jedan od marinaca izvan otvora bušotine uzviknuo je nešto nerazumljivo. A onda, kada je Piknijeva pojačala prijem, isti glas je

produžio: "Gospodine, oni razbijaju maske."

Veliki ekran se uključio pružajući pogled na prostor ispod otvora bušotine. Zvezde su svetlucale iza farovima osvetljenog rotirajućeg pristaništa i spoljašnjeg ruba bušotine. Tri senke kretale su se na pozadini zvezdanog neba. A onda je vatra opervazila te senke i kriške crnog materijala odmagliše, otkrivajući oblike koje je oko teško moglo raspoznati. Ogledalasti pramci napadača odražavali su mračnu unutrašnjost otvora bušotine i osvetljeno prvo pristanište. "Identifikacija", reče Kiršnerov ađutant. "To su Rusi; teški teretni brodovi lansirani sa površine okeana. Prvi je u cevi."

Ruski brodovi, široki dvadeset metara, podsećali su na božićni ukras dok su prodirali u otvor bušotine. Nevidljivi snopovi energije iz topova skrivenih ispod rotirajućeg pristaništa već su pojedine delove na transporteru-predvodniku doveli do narandžastog usijanja. Lenijer nije uspevao da prati sve što se događalo. Oči su mu letele sa ekrana na ekran; Kiršner se u ovim trenucima retko oglašavao. Postupak se već jasno ocrtavao; njegovi ljudi su radili ono za šta su bili obučeni, sve što su mogli da urade.

"Piknijeva, poveži me sa sedmom komorom", reče Lenijer.

"Do sada su već svi u prvoj i četvrtoj komori", odgovori Gerhard.

"Onda mi daj četvrtu komoru. Ma koji deo. Treba mi Hajneman."

"Brod predvodnik uzvraća paljbu", objavi nepoznat glas iz otvora bušotine. "Izgleda kao da ciljaju tankove, a možda i kablove."

"Možda ne vide kablove", primeti jedan drugi glas. Glasovi oba ova vojnika behu mirni, puni očekivanja.

Lenijer opazi da monitor pokazuje sićušnu zvezdu stanice broj šesnaest u niskoj orbiti oko Zemlje, na samo hiljadu kilometara udaljenosti. Dok je posmatrao, ta zvezda postade sjajna mrlja bele svetlosti, a zatim utrnu.

"Hajneman je na vašem petom dugmetu", obrati se Piknijeva Lenijeru. Pritisnuo je dugme.

"Lorense, ovde Geri."

"Baš sam se spremao da izađem kada su me dovukli nazad. Nalazim se u četvrtoj komori, Geri. Bio sam na putu..."

"Lorense, mi smo - mi smo napadnuti. Sedi smesta u V/STOL i kreni. Upregni cevobob i spusti se na liniju. Ostani tamo dok te

ponovo ne pozovemo."

"Razumeo sam te. Upravo sam se spremao da to uradim."

Dugme je odskočilo i ugasilo se.

Još nekoliko sjajnih belih cvetova izraslo je od veličine vrha čiode do plavo-belih mrlja iznad Japana i Kine - sve u svemu četiri komada. Ovo su bile orbitalne nuklearne eksplozije s ciljem da se onemoguće energetske i komunikacione mreže intenzivnim bleskovima elektromagnetskih interferenci što je za posledicu imalo i silan nalet statičkog elektriciteta preko zvučnika. Kada je Kamen promenio položaj na svojoj orbiti u pravcu suprotnom od kretanja kazaljki, i kada se Zemlja ispod njih još malo obrnula, video je nova rasprskavanja iznad Sovjetskog Saveza i Evrope - ukupno četrnaest. Pravo pravcato nuklearno proleće. Povećali su uloge u poređenju sa Malom smrti. Još nije došlo do razračunavanja strateškim naoružanjem - ali je već bilo izvesno da nijedan nezaštićeni elektronski ili komunikacioni sistem neće preživeti ove uvodne korake u igri.

Manji ekrani prikazivali su slike koje su hvatali još neoštećeni osmatrački satelit.

Obala Severne Amerike, na kojoj su se isticali južni predeli i Baja Kalifornija, iskrsnu u zori. Visoki zraci bacili su sablasnu svetlost preko okeana i kopna, kao kakva svetlosna olovka koja šara po karti olakšanja. Pokolj još nije započeo. Kakav je bio plan? Blef? Obmana?

Pregovori su po svoj prilici već počeli. Šta je učinjeno, šta će biti učinjeno ako se ne... Kako se obuzdati, dezaktivirati, pristati na sukob ograničenih razmera... Ko je koga blefirao i koliko će se daleko ići u tome?

Ko će se predati?

23.

Pukovnik Mirski uhvatio je ivicu otvora koji je vodio u pilotsku kabinu broda. Otvor bušotine nije bio neposredno vidljiv; laserski štit i oklopljena spoljašnja ljuska prekrivali su prednje prozore. Nije mogao da razume komande ispred dvaju pilota; bile su sazdane od zbrke neodređenih linija, krugova koji su se vrteli, stvari, sličnih uskršnjim jajima, što su se kotrljale i preplitale u mrežastom obrascu. "Neka vaši ljudi budu spremni", reče zapovednik broda, bacivši pogled preko ramena. "Recite im da se drže zidova otvora, sve do ulaza u prvu komoru. Postavili su zasedu sa vojnicima naoružanim laserima. Ujedaju kao pčele."

Činilo se kao da neke teške pesnice dobuju po spoljašnjoj ljusci, izvodeći brzo tetoviranje. Alarm je zamukao. "Nevaljali momci; ono je bio 'gutling' top, oglasi se kopilot. Probijen je laserski štit. Majušna breša na spoljašnjoj ljusci."

Mirski se povukao i zatvorio otvor za sobom, dok mu je ona zapovednikova opaska o pčelama neprekidno odjekivala u glavi. Mirski je jednom radio na uzgajanju pčela na gradskom posedu u Lenjingradu, u okviru jednog studentskog projekta. Napadamo košnicu, pomisli on. Prirodno je da pokušavaju da nas izujedaju.

Zaplovio je kroz prvi odeljak, dograbivši usput svoj šlem i izdajući kratka naređenja. Narednici - predvodnici vodova u trećem i četvrtom odeljku - provukoše se kroz otvore da dovedu svoje ljude u stanje borbene gotovosti. Još nekoliko časaka i predstava će početi.

"Zbog čega si tako sumoran, Aleksej?" upitao je jednog vojnika koji je proveravao svoj šlem. "Drugovi, da li vam je oružje napunjeno?"

Izvadili su puške iz soški i proverili sjajne indikatore.

"Postroj se", reče Mirski. Čuo je kako u drugom i trećem odeljku prašte naređenja. Zapovednik prvog voda smeštenog u prvom odeljku, major Konstantin Ulopov, već je imao šlem na glavi: upravo je kontrolisao svoj ručni top pričvršćujući ga za veze i zaptivače odela. Kada završi s tim, pomoći će Mirskom da se kompletno opremi.

Niko od njih nije bio naročito zaštićen od pogodaka laserom ili projektilima. U ovakvoj vrsti okršaja, jedan AKV ili čak pištolj, podešen za delovanje u vakuumu ali sa standardnom municijom - bio je jednako efikasan kao i laser namenjen uništavanju žive sile.

Mirski priđe jednoj grupi koja je okružavala 'Zeva', general-majora Sosnickog. "Naš bataljon je spreman, družo generale", podneo je izveštaj.

Sosnickovu pratnju sačinjavala su tri oficira - pored zampolita, majora Belozercog koji je stajao po strani - koji su proveravali generalovo odelo vrteći se oko njega kao pilići oko kvočke. Sosnicki podiže ruku u rukavici iznad čitave te fertutme i pruži je Mirskom. Mirski je čvrsto stisnu. "Maršal će biti ponosan na vas i na vaše ljude", reče Sosnicki. "Danas - ili večeras ili nije važno kada - očekuje nas slava."

"Da, družo generale", reče Mirski. Iako se njegovo mišljenje o zapovedničkoj strukturi graničilo sa cinizmom, Sosnicki je imao moć da u njemu izazove jaka osećanja.

"Naplatićemo im dug za Kijev, nije li tako družo?"

"Hoćemo, družo generale."

Bacio je pogled na Beloreckog. U izrazu lica političkog komesara nazirala se mešavina uznesenosti i panike. Oči mu behu raširene a gornja usna ovlažena.

Mirski obrisa gornju usnu. Mokra. Celo lice mu s okupalo u znoju. Odvojio se od ove grupe i vratio se na svoj položaj.

Upališe se svetla nanizana pored tri kružna izlazna otvora i letelica poče čudno da se drmusa, što je imalo za cilj da vojnici koji iskaču ne budu laka meta za strelce u zasedi. Ovo je, takođe, trebalo da ih, poput pleve, raseje po unutrašnjosti otvora bušotine; zamisao je bila da partneri dohvate jedan drugog za remenje i iskoče, da bi ostali zajedno sve dok ne utvrde svoj orijentir.

Nisu smeli nasumično da pucaju; veći su bili izgledi da pogode jedan drugog nego neprijatelja. Otvaranje vatre bilo im je dopušteno samo u neposrednom okršaju sa jasno vidljivim protivnicima, ali čak ni tada nije trebalo traćiti vreme ako se sukob ikako mogao izbeći.

Sada su svi bili u punoj opremi i postrojani. Vazдушna komora koja je okružavala izlazni otvor broj tri bila je rasklopljena i smeštena

pored pregrade.

Pumpe počeše da evakušu odeljke uz grleno brundanje i pad-pad, visokog tona. Otvori koji su spajali odeljke zatvoriše se. Svetla su bila ugašena. Jedina stvar koju su u ovom času vojnici Mirskog mogli da vide bila su nanizana svetla iznad izlaznih otvora i svetlucanje konopca povodnika.

"Proverite radio i lokatore", reče on. Svaki vojnik izvršio je kratak pregled svojih komunikacionih instrumenata i nadasve važnih farova-lokatora.

Nanizana svetla palila su se svakih pola sekunde. Svako je proverio da li je povezan sa šinom koja će ih voditi i potezati kroz odeljke sve dok ne dospeju do izlaznog otvora.

Još deset sekundi do otvaranja izlaza. Ovakvo hotimično kretanje broda - s trzanjem, posrtanjem i valjanjem kao posledica neravnomernog rada njegovih manevarskih motora - počelo je da utiče čak i na Mirskog.

Više nije mogao da čuje pumpe. Bili su u vakuumu.

Izlaz se naglo otvorio i njihovi redovi počeše da se rasejavaju po tami i tišini.

Dva odreda određena za prvu komoru - ukupno dvadeset ljudi - iskočiše u prvom redu.

Mirski je bio treći u svom redu. Ulopov je išao napred, a Mirski ga je držao za kaiš pričvršćen uz butinu. Mirskog je, pak, držao Žadov, kome je onaj ručni top bio privezan uz bok. Ova trojka dograbila je ivicu izlaza i skladno se odbacila, onako kao što su dugo uvežbavali, leteći iz broda poput uigranog tima padobranaca, nalik na malu zvezdu sa šest krakova-nogu u neizmernoj tmuni.

Oči su mu se brzo privikle i on uključi lokator. U jednom trenu pomislio je da je sve izgubljeno. Nije mogao da čuje ni šum od signala. A onda je doprlo postojano šaf-šaf-šaf visoke frekvencije iz jednog radio-fara koji je postavio nepoznati sunarodnik - možda već mrtav, ubijen od strane Amerikanaca - u bušotini koja je vodila u drugu komoru.

Mogao je, takođe, da razazna sićušnu tačku svetlosti koja je označavala ulaz u prvu komoru.

Materijal je leteo oko njih. Udarajući, vitlajući. Veliki komadi

metala u snopu njegovog fara, delovi istrgnutih pregrada i namreškane čelične ploče... brod!

Zapletena u nešto nevidljivo, olupina jednog transportera žestoko je podrhtavala, kao muva uhvaćena u paukovu mrežu, okružena plutajućim telima uglavnom bez šlemova. Komadi, udovi i trupla, proletali su mimo njih. Sve ih je okružio jedan zaslepljujući nimbus. Moćni reflektori šarali su oko brodova i iz njih izbljuvanih vojnika, što živih, što mrtvih. Žadov otpusti Mirskijev kaiš i Mirski nagonski posegnu za oružjem ovog čoveka, ali umesto toga uhvati njegovu ruku. Odelo mu se izmigolji pod rukom, a telo se žestoko uvrte, umalo ne otrgavši Mirskog od Ulopova. Žadovljevo odelo se probušilo i gas koji je izlazio uskovitlao ga je kao oslobođeni balon. Mirski se protegnu koliko je mogao i dograbi top. Dodao ga je Ulopovu.

(Jasno kao na javi - jasnije u tom trenutku stajao je na travnatom polju i razmišljao o ovoj noćnoj mori. Sakupio je padobran u žutoj travi i zavrteo glavom podsmevajući se vlastitoj uobrazilji.)

Vojnici ispuniše otvor bušotine - na stotine njih. Svuda unaokolo mogao je nagonski da oseti nevidlive laserske igle i projekte koji su tragali, probadali, trebili.

Mirski povuče Ulopova k sebi i zaokruži okolo farom na šlemu, tražeći zid koji je trebalo da bude blizu. Ni traga od njega. Žadovljeva pogibija ih je, naravno, skrenula sa pravca kretanja.

"Upotrebi svoje raketno punjenje", reče on majoru. "Sada ćemo se razići."

"Spššrokleti krompir", procedi major suvo. Mikrofon koji se aktivirao glasom odsecao je prvi glas svake rečenice. "Svššrelije je nego na peći. Svrššora da je prepečen. Svrššrečno, Pukovniče!"

Mirski je pustio kaiševe i aktivirao svoj potisni mlazni pogon. Savio je napolje, dalje od zamršene olupine i groznih telesa. Isključio je potisni pogon i uključio ekran u svom šlemu. Radio-far i njegov položaj u odnosu na far pojavise se Mirskom pred očima, na maloj svetlećoj pozornici. Ispravio je kurs pomoću još jednog patiska, kao što je činilo stotine njegovih sadruga - koliko stotina, to više nije umeo da kaže.

Odjednom se setio broja onog ulovljenog transportera, koji je

sada bio daleko iza njega. To je bio brod sa meseca pun onih koji su bili sveže i potpuno obučeni za borbu u uslovima niske gravitacije. Najbolje što su imali.

Sasvim sam, sa signalom i potisnikom, Mirski je, ne razmišljajući u ovom času koliko se ljudi nalazilo ispred a koliko iza njega, poleteo niz otvor bušotine do sićušnog kruga svetlosti.

"Provalili su unutra", reče Kiršner lupivši bridom šake po naslonu stolice. "U otvoru bušotine nema ničeg drugog do leševa i olupina. Provukla su se tri broda; mora da smo onesposobili ostale. Ipak, niko neće pobeći. Ne mogu nikuda odavde."

"Piloti će sačekati dok se ne prebacimo", rekao je zabrinuto Gerhard preko komunikacione veze. On je u tom času nadgledao evakuaciju civilnih timova u četvrtu komoru.

"Čini se kao da nisi najbolje raspoložen, Oliver", reče Kiršner. "Sada je red na tebe."

"Primamo emitovanje iz Persijskog zaliva", reče Piknijeva.

"Možemo da ga pročistimo. Kapetane, da li biste želeli da oslušnete malo?"

"Hajde da ih čujemo", reče Kiršner.

Jedan muški glas koji je nakon obrade signala zvučao gotovo mehanički saopštavao je: "Jedan K što je Ubij Sedam, Jedan K što je Ubij Sedam, odbio je krug dima; ponavljamo, odbio je krug dima. Vampiri, četrnaest na broju, u radijusu od pedeset klikova, izvor mala platforma Turgenjev. Ponavljamo, četrnaest vampira. Šest oboreno. Započinje drugo čišćenje. Krugovi dima, idu naviše sa direktnim prženjem, devet oboreno, naviše sa isukanim noževima, jedanaest oboreno. Tri vampira, dvadeset klikova. Sveštenici izbačeni. Sveštenici i vampiri u bici. Aktiviranje posade salamandera. Lansirana morska zvezda. Morski zmaj promenjen. Dva vampira, šest klikova. Započinje treće čišćenje. Sada se penuša. Izbačene kratke oči, sečiva izbačena. Čuvari izbačeni, noževi prema unutra." Pauza.

"Dva vampira, tri klika." Još jedna pauza a onda u blažem tonu. "Zbogom Širli."

"To je krstarica Dom", reče tiho Kiršner trljajući rukama oči.

"Propala je."

"Imamo još jedno emitovanje", reče Piknijeva. "S Obale Omana."

"Da čujemo", reče Kiršner pogledavši Lenijera.

"...CVN, devedeset šest, grupa Dlakava lopta", započeo je signal, "drugo lansiranje Pera broj dva; ponavljamo, Pera broj dva, započinje Buva, ponavljamo, Buva. Specijalna nuklearna bomba četvrte klase, poštanska uprava će obavestiti."

"Nosac aviona Flečer šalje jednu stratešku letelicu na borbeni let priobalnog srednjeg dometa", tumačio je Kiršner.

"CVN osamdeset pet, kod Zoro Doktor Beti. Poštanska uprava nije dala dozvolu. Kandže će izgubiti Buve. Morski zmaj izmenjen. Spori zid podignut, a Tursko pero oboreno. Ponavljam, spori zid podignut i..."

"Grupa Dlakava lopta, Predvodnik, Mladoženja i Alfa Delta Viktor... Kum, Sobarica, lansiranje odloženo..."

"CVN devedeset šest, brojim trideset osam vampira, izvor duboko, plava platforma klase Turgenjev, radijus deset klikova, noževi gore, kratke oči. Morski zmaj izmenjen. Sveštenici i vampiri u sukobu dva anđela, Isuse Hriste..." Ovo poslednje očito je bio uzvik koji se oteo, a nipošto šifra. "...nalaze se na dva klika..."

Kiršner se žacnuo kada je poruka prekinuta. "Trebalo bi da sam tamo", reče on. "Tačno nasred roštilja."

"Koliko je LOT-a uzletelo sa stanice broj šesnaest?" upita Lenijer.

"Ne računajući LOT 45, pet. Tri su se uputila ovamo. Dva na Mesec."

"Upozorite ta tri da smo izloženi napadu i da nećemo biti u stanju da ih primimo. Predložite im da skrenu ka Mesecu."

"Ako im je to uopšte izvodljivo", reče Piknijeva.

Evakuacija platformi u niskim orbitama oko Zemlje i drugih stanica već je bila u toku. Rat se sada proširio. Nisu samo velike odbrambene platforme bile mete napada, već i istraživačke i industrijske stanice.

"Neke diverzije", reče Piknijeva gorkim glasom. "Čini se da stvari izmiču kontroli."

"Dabome da izmiču", oglasio se Gerhard preko komunikacione veze. "Samo bi nekakav idiot ili neki krajnje beznadežan slučaj

mogao da pomisli da to može drugačije da se odvija. Geri, učinio si
tamo sve što si mogao. Potreban si mi u prvoj komori kroz nekoliko
minuta. Ja iz ovih stopa krećem nazad."

24.

Vaskezova je spavala na uzanom krevetu u šatoru. Bila je potpuno iscrpljena posle sedam časova intenzivnog rada. Dve ploče, jedan otvoren procesor i nekoliko desetina listova papira ležalo je razbacano po podu oko kreveta.

Patricija, Karolsonova, Ferlijeva, Vu i Čangova naravno i Hajneman u svom V/STOL-u - sačinjavali su jedinu grupu koja nije bila ograničena na prvu ili četvrtu komoru. Lenijer je zaključio da je njen rad bio previše značajan da bi se potpuno prekinuo.

Sanjala je dragstor na Zemlji. Bila joj je uskraćena prilika da kupi sladoled u kornetu. San se transformisao i ona se našla pored jedne table u velikoj učionici, nastojeći da objasni teško razumljiv problem mnoštvu nemirnih studenata. Počeli su da bacaju komadiće krede na nju. S potpunim ubeđenjem da je u pitanju java posmatrala je kako jedan komadić krede pogađa jednačinu na tabli. Stanite, povika ona, prestanite! Razred je najednom zamukao. Padigla je parče krede s poda i zaokružila deo jednačine označen pogotkom. Naravno, reče ona, ovo će pokazati...

Karolsonova je dohvati za rame i prodrma ne bi li je probudila. Patricija pomeri na stranu pramenove crne kose i pogleda ženu pospanim i naduvenim očima.

"Trebalo da se prebacimo do četvrte komore", reče Karolsonova.

"Zbog čega? Ja radim..."

"Gotovo je s radom, dušo. Kamion nas čeka. I Kinezi idu sa nama. Svi se selimo. Pokret!" Ton njenog glasa beše jedak. Patricija uze torbu i gurnu u nju ploču, memorijske blokove, multimeter i procesor. Karolsonova načini pokret kao da će joj izbiti torbu iz ruke, ali onda povuče ruku i počeša vlastito rame. "Ovo nam sada neće biti potrebno", reče ona. "Doista neće." Suze su klizile niz obraze Karolsonovoj, kapajući na revere kombinezona. "Svi to vele", nastavi ona. "Ja nisam videla, ali izvesno je da onim spojenim čudovištem stiže nekakva oprema - ona što služi za krađu satelitskih emisija."

Patricija privi torbu uz grudi i potrča ispred Karolsonove prema kamionu, psujući sebi u bradu.

Kako se samo smešno ponašala, pomislila je delićem svesti u koju se stvarnost još nije probila. Kako samo histerično. Najposle, znala je ovo još ranije. Trebalo je da bude spremna.

Karolsonova, Vu i Čangova popeše se u kamion iza nje. Ferlijeva ih poveze uz rampu, pa u tunel.

25.

Mirski je bio prestravljen. Potiskivan napred parnim mlaznicama koje su povremeno ostavljale trag u vidu razređenog oblaka vodonik-peroksida koji se brzo razilazio, sledio je putanju radio-fara. Na sve strane očekivalo ga je tlo; stomak mu je signalizirao da pada u svim pravcima. Napred se pružalo sivo-crno neizmerje. Oblaci su lebdeli u obliku svijenih omotnica iznad, ispod, iza i ispred njega. Nije mogao da zatvori oči. Morao je da održava ekran u šlemu usredotočen na signal fara.

Ugledao je nekolicinu svojih sadruga; mlazevi njihovih raketa podsećali su na tragove krila aviona koji ulazi i izlazi iz vlažnog vazduha. Koliko ih je ostalo: pitao se. Kakve će protivmere Amerikanci preduzeti?

Morao je proći kroz ovaj divlji užas, kroz ovo mesto bez vrha i dna i proleteti kroz otvor druge bušotine. Tek kada se nađe u drugoj komori, moći će da se spusti i razmota svoj vazdušni štit a zatim da sledi jednostavnu kartu koja će se pojaviti na ekranu u njegovom šlemu.

Strah mu se postepeno preobratio u veselost. Najduži skok koji je ikada izveo na Zemlji trajao je šest minuta, i bio lepši od vođenja ljubavi, lepši nego onog dana kada je dobio letaćku dozvolu. Ovde je, međutim, postojano leteo, ubrzavajući sa svakim novim potiskom već deset, petnaest minuta.

Ako umre prilikom sletanja, neće mu biti žao upravo zbog toga. Uspeo je da vidi mesto gde je tle bilo nebo, gde je mogao da se obruši u bilo kom pravcu i stigne do tla. Bilo je vredno dati život za tako nešto. Vredelo je čak i naspram one noćne more u otvoru bušotine i plutanja, rastrgnutih tela njegovih sadruga, naduvenih i modrih lica u vakuumu, očiju iskolačenih i sablasno belih.

"Pssukovniče Mirski, jeste li to vi?"

"Da! Identifikuj se."

"Pshlopov. Video sam ostale iz našeg broda! Pšete kao anđeli, Pukovniče. PshCHKCHrvi vod se spustio, pogledajte pozadi PSCKHHukovniče."

Oprezno je savio vrat držeći oko na pravcu fara, a zatim je pogledao pozadi i ispod sebe. Mogao je videti sićušne bele tačke - padobrance - u plavičastoj magli iznad dna komore. Polako se okrenuo i ugledao još takvih prilika u jednom drugom kvadrantu. Spuštaju su se, kao što je bilo planirano, ka mestu sa koga su mogli da preuzmu kontrolu nad ulazima za liftove na južnom zidu prve komore. Preplavilo ga je osećanje ponosa. Ko bi drugi mogao uspešno da dogura ovako daleko? Istorija!

Mogao je da primeti jednu tamniju rupu u središtu zida ispred sebe. Nijedan od njih nije imao više od dva sata vazduha u rezervoarima svojih odela - koliko će još proteći dok ne dobije priliku da se i sam spusti?

U kompleksu četvrte komore Karolsonova je davala sve od sebe da organizuje članove naučnog tima. Većina članova tima bezbednosti bila je zaposlena na drugim mestima. Prepuštali su barake, kafeteriju i tlo evakuisanima.

Patricija je sedela u kafeteriji. Otupela, sa skorelim slinama ispod nosa, napola je slušala sporadične radio-sigale koji su dopirali od zvučnika u kafeteriji. Ti signali sa satelita napajanog sa spoljašnje strane i dalje su bili upravljani ka transponderima na ulazu u svaku komoru. Elektronsko brbljanje robota koji su se mirno žrtvovali u orbiti tragajući za orbitalnim predstražama i borbenim postajama ili prestajali sa emitovanjem ponovo ulazeći u atmosferu u lovu na još koji milion ljudskih bića, izvršavajući zastrašujuću politiku koja je sada jemčila jedino sve više i više smrti.

Izvan svake kontrole, pomisli Patricija.

Grč. Pokreti koje čine umirući ili grčevito trzanje leša. San Dijego, Long Bič. Los Anđeles, Santa Barbara. Grč.

Ferlijeva i Čangova plakale su zagrljene. Vu, zanemio i neosetljiv, sedeo je na stolu poput komada nekog kipa. Rimskaja je stajao u uglu sa bocom viskija, gotovo sigurno prokrijumčarenog, ispijajući nekoliko gutljaja svakih par sekundi, sve dok se nije srušio.

Nekolicina bivših pripadnika oružanih snaga odbrane, vrativši se staroj zabavi, starim procenama i nagađanjima, hladno je izvodila analizu stanja: ko pobeđuje; ko je još sposoban za borbu, koji će se

sledeći utvrđeni oružani položaj otvoriti. "Podmornice ispod ledenih kapa?" "Ne - Obe strane će ih držati u rezervi za ono posle." "Koje posle?" "Ko još za to mari?" "Šta je sa onim kamionima - znaš onim taktičkim vozilima za dejstvo na tlu, koja prevrću tlo kada prođe prvi talasni udar." "Jebeš ti to sve."

Grč.

Sklopila je oči želeći da na taj način odagna sliku svoje kuće koja podleže iznenadnom udaru svetlosti i zračenja, postajući ugljenisana parodija zidova i krova.

A unutra, nedovoljno zaštićeni senkama kuće živi sprženi ali ne sasvim ugljenisani - da bi ih potom udarni talas pretvorio u fini pepeo...

Rita i Ramon.

Ferlijeva se primakla Patriciji i potapšala je po ramenu, raspršivši joj dnevnu moru. "Ne možemo nazad", reče ona. "Inženjeri vele da do sada nijedna svemirska luka više nije ostala. Vandenberg, kosmodromi - Svemirski centar Kenedi, pa čak i Edwards - sve je otišlo. Ne možemo ni na Mesec. Nema dovoljno brodova niti goriva. Niko se neće popeti ovamo za deset, možda dvadeset godina. Tako govore inženjeri. Moguće je da je ostalo nekoliko dobrih pista u Kini, ali u orbiti neće biti nijednog šatla koji bi izveo randevu sa LOT-om, čak i kada bismo bili u stanju da se vratimo na Zemlju."

Vu im se pridružio. "Ništa više nije ostalo od Kine", reče on. "Rusi i dalje bacaju stvari. Svaki grad u kome sam živio otišao je do sada. U školi smo slušali predavanja iz civilne zaštite. Znali smo gde bombe mogu da padnu. Ruske bombe, a možda čak i američke. Svaki grad je sada dobio svoje bombe."

"Kada je sahrana?" zapita neko iz pozadine. Niko se ovome nije nasmejao. Muk. Beše to krajnje neumesna šala. Ako se, dakako, ne uzme u obzir činjenica da uopšte nije u pitanju bila šala. Moralo bi biti sahrane kada neko umre.

Ali kada su milijarde ljudi umirale ili već bile mrtve?

Karolsonova sede pored Patricije. "Ostalo je samo kancelarijsko mastilo", reče ona škrto. "Vejn je mrtav kao i naš sin. Do sada su, sigurna sam, poginuli. Znaš, ubrzo će nas ovo zaboleti kao sam pakao. Prilagođavanje će biti..." Obrazi joj se zgrčiše i osuše crvenim

flekama kao da je dobila osip. "Rimskaja je sljuštio svo piće, to kopile."

"Idem u biblioteku", reče Patricija.

"Ne možeš", reče Karolsonova. "Zabranjeno je."

"Moram nešto da radim."

"Naravno." No nije joj ponudila nikakav predlog.

"Hej, imamo nove slike od spoljašnjih kamera!" uzviknu neko. Veliki video ekran beše izguran napolje i prikopčan za centralni priključak kafeterije.

Patricija nije gledala prema video ekranu. Snimke požara, koje su načinili sateliti i Mesečevi teleskopi videla je u biblioteci Čičkovog grada. Negde na Zemlji - U Vašingtonu, u Pasadeni, u kancelariji Hofmanove - uništavanje je gutalo kopije slika koje su ga ocrtale, kao predskazanje strašnog suda.

Karolsonova je, međutim, čekala. Oči joj behu iskošene, a usne stisnute.

Jedan po jedan grad se pretvarao u prah i pepeo. Posle svake eksplozije atmosfera bi se mreškala kao da je kakva džinovska čelična lopta bačena u rezervoar s vodom.

Iznad zapadnog kopna, iza Atlantika, pomaljalo se nešto što je bilo svetlije od zore, sad žuto, sad purpurno, sad zeleno.

Ceo svet bio je zahvaćen ognjem, s tim što plamenovi nisu skakali sa drveta na drvo, već sa grada na grad, sa kontinenta na kontinent.

Ljudi nisu bili čvršći od borovih iglica.

26.

Gerhard i Lenijer stajali su u blizini nekoliko vodova vojnika koji su čuvali nulti lift. Gerhard podiže durbin. "Male mrlje", reče on. "Komarci. Većina njih se spušta u ovu komoru. Ali izgleda da dobar broj prelazi." Dodao je durbin Lenijeru.

"U drugu komoru." Studen vetar koji se spuštao niz poklopac poigravao se Lenijerovom kosom. Lenijer je sledio putanju dve takve mrlje prateći njihov trag u odnosu na osu. Spustio je dogled da bi osmotrio odbrambene snage oko kompleksa dva naučna tima.

"Da. Očekuju od nas da ovde držimo jače snage, što je tačno."

Ponovo je podigao durbin i ugledao šire bele tačke pod mnogo nižim uglom u blizini južnog poklopca. "Padobranci", reče Lenijer. "Neki su već ušli u atmosferu."

"Isuse, kakav napor", reče Gerhard zadivljeno.

Uključio je svoj radio. "Južni nulti tuneli, neprijatelj se kreće u vašem pravcu. Otvor bušotine, budite pripravnici."

Lenijer nije uspevaao da se koncentriše. Neprestano je razmišljao o ovoj diverziji; da li su zapalili svet samo da bi ovde ostvarili prednost? Nadajući se da su u stanju da pregovorima kontrolišu rezultate, ograničavajući gubitke u razmerama koje je donela Mala smrt? Iznenada mu je pripala muka od hiljada veštačkih načina ponašanja kojima su pribegavali predstavnici vlada, vojna lica, patrioti, izdajnici, borci i...

Imao je potrebu da negde šmugne i prepusti se snu.

Nije mogao da istisne iz svesti sliku Hofmanove u njenoj limuzini na putu za Vandenberg. Nadala se da će izbeći ovu ludost, napustiti umiruću letelicu i izbaviti se - da bi došla ovamo odakle se ta ludost raširila. U svakom slučaju to joj nije pošlo za rukom; sve se završilo u sudaru sa eksplozijom iznad Vandenberga.

"Da li oni znaju?" upita on.

"Znaju šta?" reče Gerhard.

"Da li Rusi znaju da je Smrt došla?"

Gerhard koji nikada nije bio u biblioteci i nije bio upućen ni u jedno od upozorenja koja je Lenijer znao, namršteno ga pogleda.

"Šta to pitaš, Geri?"

Lenijer pokaza naviše. "Spremaju se da se sukobe s nama, ali da li znaju da nijedna strana više nema vrhovne komandante?"

"Nekakvo rukovodstvo će preživeti", reče Gerhard.

"Olivere, da li je to važno?"

"Prokleta si u pravu da je važno!" povika Gerhard na njega tako da mu je pljuvačka orosila bradu. Obrisao ju je rukavom svog ogrtača, zatresavši glavom i okrenuvši je na drugu stranu. Lice mu je bilo kao paprika. "Nemoj sada da kloneš duhom, Geri. Potreban nam je svaki čovek."

"Boriću se", reče Lenijer.

"Neće ti biti prvi put, je li tako?" upita Gerhard napetim i hrapavim glasom.

"Na tlu, da." Načini ponašanja. Nema predaha, nema kraja, pa čak ni posle sudnjeg dana. "Gde je moje oružje?"

Uspeli su da se probiju kroz otvor bušotine druge komore uprkos sporadičnoj paljbi koju su na njih odatle osipali. Bilo je novih žrtava ali ne mnogo...

Da li će ikada prestati da pada?

Mirski se obrnuo u letu da bi osmotrio grad...

Nikada nije video jedan takav grad!

...dok su ga mlaznjaci potiskivali stotinu metara od otvora bušotine, zatim dve stotine, pa tri stotine. Uočio je orijentir koji je tražio - nulti most koji je prelazio preko reke što je tekla po spoljašnjem krugu komore - i potisnuo se dalje od Krompirove ose, prema bledunjavom sjaju cevi sa plazmom.

Ostali vojnici već su pali kroz atmosfersku barijeru u okrilje cevi sa plazmom. Njihov obaveštajac uveravao ih je da je ovaj prolaz bezbedan ukoliko ne zakasne previše - ali Mirski je verovao jedino svom iskustvu i nagonu za opstankom. Nije mogao videti jesu li njegovi sadruzi živi ili mrtvi - kada bi mu ušli u vidokrug bili su tako slični da nije uspevao da razazna pojedinosti. Bili su šaka jada - kako je nekoliko stotina vojnika moglo da uspostavi vlast na jednom predmetu velikom kao jedna republika?

Dok je padao, odmičući od ose, perspektiva se veoma sporo

menjala.

Nije se nimalo čudio svojim sadašnjim sebičnim osećanjima kao ni činjenici da ga je ispunjavala ovolika mržnja. Mirski je proživljavao ova osećanja mnogo puta ranije za vreme obuke ili surovih provera izdržljivosti. Bila su to osećanja vojnika u bici, tvrda i gorka, pomešana sa strahom, ali uglavnom je preovladavala briga za sopstveni život.

Nije mogao manje od ovoga da mari za državu, Domovinu, revoluciju. Zbog toga, međutim, nije osećao nikakav stid.

Samo padanje. Kretao se spiralnom putanjom prema spoljašnjosti dok se veliki cilindar okretao oko njega. Održavao je korak s orijentiranjem koristeći svoje mlaznjake. Tišina, niotkud čak ni zvuka vetra. Pripremio je vazdušne sanke odmotavši i prikopčavši njihove delove.

Tada je opazio da je za nekoliko stepeni skrenuo s pravca prema mostu. Ispravio je kurs jednim novim potiskom mlaznjaka. Ovde je bilo tako malo oseta da mu se činilo da može poludeti... pa ipak padao je tek jedan minut, veoma sporo...

Osetio je - možda samo u svesti - peckanje i odmah je znao da prolazi kroz cev sa plazmom. Ispod toga, ali svega nekoliko stotina metara niže, ležali su gornji slojevi atmosfere, iza te tampon-prepreke. Zauzeo je uporište iza sanki i pričvrstio ruke i noge za konkavnu unutrašnju površinu. Bez obzira na to pod kojim uglom zapara atmosferu, sanke će ga pomeriti u položaj sa najmanjim otporom. Padaće poput olovnog viska kroz gornje slojeve vazduha, dok ne začuje zvižduk od svog kretanja i tek tada će se osloboditi sanki i započeti slobodni pad, dugačak petnaest ili šesnaest kilometara; otvoriće padobran tek na dva ili tri kilometra od dna komore. Biće lakši dok pada; otpor neće uopšte biti jak.

Jedan drugi vojnik prišao je dovoljno blizu da je mogao da mu mahne - jedan koga nije prepoznao, sa oznakom šestog bataljona, iz Rols Rojsa. Mirski mu je odmahnuo i dao rukom znak da pripremi sanke. Vojnik ih je podigao iznad glave - smotane i zamršene od pogotka projektila - i slegnuo ramenima hitnuvši ih na stranu. Naređenje je bilo da se ne upotrebljava radio veza, ali ovaj vojnik upotrebi svoje rakete da bi se dovoljno približio kako bi mogao da

čita sa usana.

"Mogu li da preživim bez ovoga?"

"Ne znam. Skupi se u loptu i okreni leđa prema udaru vazduha... ako možeš."

Ovo poslednje bilo je teško objasniti pokretima usana, stoga je Mirski pribegao pantomimi, smotao se što je bolje umeo iza štita, uzdižući kolena i obuhvatajući telo rukama.

Vojnik klimnu glavom i dade mu palcem i kažiprstom znak da je razumeo. Razdvojili su se - s tim što je vojnik sporije padao zbog prethodnog skretanja prema Mirskom. Mirski je posmatrao kako vojnik ponovo aktivira mlaznjake da bi se udaljio od površine poklopca prema kome je on leteo, a zatim se usredsredio na pripreme za ulazak u atmosferu.

Proverio je položaj u odnosu na most. Još jednom ga je ispravio aktiviranjem mlaznjaka. Sada je već mogao da oseti izvestan pritisak na sanke. Jednu vibraciju, slabašno gurkanje.

Načinio je još jedan mlazni potisak, a zatim je otkopčao i zbacio raketni ranac. Nije ga se ticalo gde će pasti sve dok je bilo sigurno da neće sleteti na njega.

U jednom trenu, za vreme priprema i u stanju bezmalo mahnitog iščekivanja, ponovo je bacio pogled na onaj grad zapitavši se o istinskoj tajni Krompira. Zašto su se borili za njega? Šta im je to moglo doneti?

Kako će Zapad reagovati suočen s krađom svog najvećeg blaga? Ili pokušajem (čuo je neke glasine o tome) da mu se otmu orbitalne platforme i špijunski sateliti?

Kako bi Rusija reagovala u sličnim okolnostima.

Uzdrhtao je.

Sanke su se zatresle i uskovitlale. Za trenutak mu je mrak pao na oči, a onda ga je osvestio jedan kostoloman udarac i zvižduk koji se izvijao u visokim tonovima.

Spuštanje.

Sanke su se još jednom brzo okrenule i žestoko zatresle ali su sada vršile samo jednu operaciju. Bio je pritisnut uz njihovu unutrašnju površinu, uvučenih laktova i skupljenih kolena. Nadao se da nije polomio nijednu kost. Bilo je žešće od udara prilikom skoka

sa visine od tri metra na obuci. Osetio je miris krvi u ustima. Gotovo je progrizao obraz mogao je jezikom da premeće komadić otcepljenog tkiva. Zatvorio je oči ne bi li ublažio bol...

(I skupio je svoj padobran u travnatom polju zlatastih boja, osmehujući se jarkom suncu, tražeći pogledom svoje drugove, zaklanjajući rukom oči da bi video udaljene mrljice aviona-transportera...)

I padao je. Žurno se otkao od sanki. Vazduh je hućao oko njega. Oslobođenim rukama dohvatio je remenje. Gurnuo je sanke iznad sebe i one se odvojiše od njegovih prstiju.

Uspeo je!

Od sada pa nadalje predstojao mu je jednostavan slobodan pad i padobranska rutina. Skupio je telo a zatim raširio ruke i noge, da bi se izravnao i stabilizovao. Most je i dalje bio samo jedna bela crta iznad plavo-crne reke. Da li je to stvarno bio pravi most - stvarno nulti most?

Da. Mogao je primetiti sićušnu mrlju stražarske kućice u njegovoj blizini i razaznati linije odbrambenih utvrđenja pojačane džakovima s peskom. Nije, dabome, mogao padati do te mere pogrešnom putanjom da bi prešao treći luk komore... Stremio je tačno k cilju, u stvari previše tačno. Moraće čak malo da skrene sa kursa.

Sada je vetar blago pevušio mimo njegovog šlema. Proverio je laser i kalašnjikov i na brzinu pregledao pojas opreme.

Vreme otvaranja padobrana moralo se odmeriti isključivo golim okom. Nije bilo nikakvog smisla odbrojavati od ose, budući da je svako padao različitom brzinom. Ispružio je palac koji prekri debljinu mosta.

Povukao je užu za otvaranje i padobran iskoči iz vreće i zaleprša, splasnu i ponovo se ustalasa širom se raskrilivši u obliku lepeze.

Mirski se trže, zanjaha i dohvati povodnice obema rukama, povlačeći jednu a potom drugu, izbacujući malo vazduha iz jedne strane padobrana da bi se kretao u jednom pravcu, a onda i iz druge.

S olakšanjem je video da će se prizemljiti na nekih pet kilometara od odredišta. Ako nisu imali daleko više ljudi no što im je rečeno - i automatske topove sa radarskim navođenjem u komori, čime, prema

rečima njihovog obaveštajca, nisu raspolagali - verovatno ga neće oboriti.

Video je i ostale koji su se spuštali pored i iznad njega. Svega ih je nekoliko bilo ispod njega.

Mirski je pokušao da zadrži suze, ali nije uspeo.

27.

"Gde je Patricija?" Karolsonova se osvrkala po gomili.

"Ne znam" reče Ferlijeva. "Bila je ovde pre nekoliko minuta."

"Trebalo bi da je pronađemo."

"Poći ću ja", reče Karolsonova. Ionako je morala da izađe; nije više bila sigurna da može izdržati atmosferu koja je vladala u kafeteriji.

Iskoračila je pod svetlost od cevi i stala da krstari pogledom po kompleksu. Na pozadini tamnosivog južnog poklopca, nekakve slične bele tačke padale su kao snežne pahuljice - na desetine; a potom i na stotine njih. Jedan marinac protrča mimo nje noseći dve jabuke. "Pogledajte!" kriknula je, pokazujući prstom i okrećući se polukružno. Niko joj nije posvetio ni najmanju pažnju. Onaj marinac uskoči na zadnja vrata jednog od kratih vojnih kamiona koji se tutnjeći uputi ka izlazu iz kompleksa.

Karolsonova zatrese glavom da bi se razbistrila. Bila je kao pijana od bola i srdžbe; činilo se da njena zagađena svest odbacuje svaku celovitu misao. Nije smela da dopusti sebi takvu slabost u ovom trenutku. Morala je trezveno da razmišlja i morala je da pronađe Vaskezovu.

Na suprotnoj strani kompleksa, jedan voz polazio je sa stanice. Hitro je bacila pogled na ručni časovnik; prema redu vožnje, zaustavljanje u četvrtoj komori, u 14:00 časova. Peron je bio prazan. Nijedan voz nije korišćen za prevoz vojske - za to su služili isključivo kamioni. Vozom su izvodeći svoju automatsku operaciju na najbolji mogući način doprinosili da sve izgleda normalno.

"Isuse", reče ona, iznenada shvativši šta se dogodilo. Vaskezova je želela da se vrati u biblioteku. Na koju je mislila?

Ferlijeva dotrča do nje. "Napadnuti smo", reče ona zaprepašćeno. "Padobranci. Ruski vojnici. Kosmonauti. Šta god da su, već su se spustili u prvu i drugu komoru. Spuštaju se, međutim i ovde."

"Videla sam ih", reče Karolsonova. "Patricija je otišla u biblioteku. Moramo je pronaći..."

"Kako? Voz je otišao. Sledećeg neće biti za pola sata. Ne

možemo ni kamionom - svi su zauzeti."

Karolsonova se nikada nije osećala tako bespomoćno i osujećeno. Stajala je stisnutih pesnica okrenuta prema južnom poklopcu. Većina padobranaca već se spustila ispod linije vidokruga.

Patricija je zurila u sedište ispred sebe, grickajući donju usnu. Niko nije čuvao voz; bio je to ili previd ili čin štednje.

Živela je u snu još od trenutka kada je napustila Zemlju. Da li je bilo moguće uhvatiti se u zamku sna?

U snu možeš da radiš što ti je volja, ako naučiš kako da ga kontrolišeš, oblikuješ i zapovedaš mu.

A ona jednačina pogođena kredom...

Ako je ono što je videla u toj jednačini tačno, onda je upravo u ovom času, postojalo jedno mesto - jedna krivina - gde je njen otac sedeo u svojoj stolici čitajući Tiempos de Los Angeles a hodnik će proći neposredno pored tog mesta. Trebalo je samo da pronađe prava vrata, pravi odeljak hodnika i moći će da pronađe Ritu i Ramona, Pola i Juliju.

Jedva je čekala da to kaže Lenijeru. Biće zadovoljan. Rimskaja će biti ponosan zbog toga što ju je preporučio. Rešila je tajnu hodnika - poslednji delići zagonetke sklopili su se u celinu u snu.

Bila je u stanju da ih sve ponovo odvede kući.

Voz se zaustavio i ona izađe penjući se uz stepenice do nivoa tla. "Gospođice Vaskez?"

Patricija se okrenu i stade licem u lice sa čovekom koga pre toga nikada nije srela. Sedeo je na betonskoj ivici podzemnog ulaza. Kosa mu je bila crna i kratka, a na sebi je imao tesno crno svemirsko odelo.

"Oprostite", reče ona ni ne osmotrivši ga pažljivije. Bila je obuzeta moćnim stvaralačkim grčem. "Ne znam ko ste vi. Ne mogu da se zadržavam ovde."

"Ni mi. Morate poći s nama."

Jedan visok stvor sa glavom uzanom kao tabla i iskolačenim očima pomoli se iz ulaza. Ramena su mu bila umotana u srebrnastu tkaninu. Osim toga na sebi nije imao ništa od odeće. Put mu beše glatka kao najfinija koža i isto toliko mrka.

Zurila je dok joj je unutrašnja koncentracija slabila.

"Ovde su stvari u priličnom metežu, zar ne?" reče onaj čovek. Patricija opazi da on ima nos ali ne i nozdrve. Oči su mu bile bledoplave, gotovo prazne, a uši velike i okrugle.

"Izvinite", reče ona mnogo blažim glasom, "ali ja ne znam ko ste vi."

"Moje ime je Olmi. Moj drug je Frant. Oni nemaju imena. Nadam se da nam ne zamerate što smo vas uznemirili. Pažljivo smo posmatrali sve vas."

"Ko ste vi?" upita Patricija.

"Živeo sam ovde, pre mnogo vekova", reče Olmi.

"Kao i moji preci pre mene. U tom smislu i vi biste mogli biti jedan od mojih predaka. Molim vas. Nemamo vremena za razgovor. Moramo da krenemo."

"Kuda?"

"Niz hodnik."

"Doista?"

"Tamo je moj dom. Frant i njegovi ljudi došli su s drugog mesta. Oni... pa, kad kažem da rade za nas, to nije sasvim dovoljan opis."

Frant svečano zavrte glavom. "Molim vas nemojte se bojati", reče glasom koji je podsećao na glas velikih ptica, dubok i treperav.

Lahor koji je dolazio od severnog poklopca prostrujao je predgrađem grada treće komore izazivajući šumljenje obližnjeg drveća. Za lahorom se pojavila jedna vitka letelica, dugačka oko deset metara, oblikovana kao spljoštena i izdužena kupa sa zarubljenim vrhom. Elegantno je obletela jednu kulu i spustila se na platformu izdvojenog središnjeg stuba.

"Ponešto od onoga što ste uradili je izuzetno", reče Olmi. "Ima ljudi tamo gde ja živim koji će biti veoma zainteresovani za to."

"Pokušavam da odem kući", reče Patricija. Shvatila je da se ponaša kao izgubljeno dete koje se obraća policajcu. "Jeste li vi policajac? Da li vi čuvate gradove?"

"Ne uvek", odgovori Olmi.

"Molim vas pođite sa nama", reče Frant pristupajući joj na dugačkim i čudno krivim nogama.

"Kidnapovaćete me?"

Olmi ispruži ruku, želeći ovim gestom ili da potvrdi ili da joj da do znanja da on ne odlučuje u ovoj situaciji - nije mogla da odgonetne.

"Ako ne pođem dobrovoljno, nateraćete me?"

"Naterati vas?" Za trenutak je delovao pometeno a onda reče: "Hoćete da kažete da ćemo vas prisiliti?" Olmi i Frant izmenjaše poglode. "Da", reče Olmi.

"Onda je bolje da pođem sa vama, zar ne?" Činilo se kao da je ove reči izgovorila neka daleka i stoga nepoznata Patricija, smirena i bolje upućena u analizu noćnih mora.

"Molim vas", reče Frant. "Dok se ovde stvari ne srede."

"Ovde se stvari nikada neće srediti", reče ona. Olmi joj prihvati ruku uz učtiv naklon i povede je do otvorenog ulaznog prolaza u zarubljenom pramcu letelice.

Unutrašnjost letelice beše skućena i u obliku slova T koje se širilo u stražnjem delu; zidovi su podsećali na apstraktne talase od uglačanog mermera, izvedenog do kraja u ovalnim oblicima. Olmi dohvati jednu meku pregradu i rasprostre je kao kauč. "Molim vas ležite ovde." Uvalila se u mekoću. Tvar se ugnula ispod nje prilagodavajući se obliku njenog tela.

Onaj uskoglavi, krivonogi, mrki Frant odbaulja još dalje kroz belinu prema zadnjem delu i ugnezdi se u vlastitoj ležaljci. Olmi izvuče jedan odeljak s druge strane prolaza u odnosu na Patriciju i sede u njega dotakavši svoju ogrlicu.

Blago je prešao rukom preko jedne izbočine ispred sebe i ta kriva površina se rascveta u izrezbaren okvir, sazdan od crnih linija i crvenih krugova. Pored nje, ona belina izblede do stepena izdužene providnosti, pretvarajući se u dugačak eliptičan prozor. Ivice prozora ostale su mlečne, nalik na zamrznuto staklo.

"Sada ćemo krenuti."

Grad treće komore skliznu ispod nje. Kada se letelica uzdigla, prozor se ispuni šturim sivilom severnog poklopca.

"Uveren sam da ćete istinski uživati u mestu u koje idemo", reče Olmi. "Izazivate moje divljenje. Posedujete izvanredan mentalitet. Siguran sam da će i Hexamon biti očaran."

"Zbog čega nemate nos?" upita ona daleka Patricija.

Iza njih Frant ispusti jedan zvuk koji je podsećao na škrgut zuba jednog slona.

28.

Sovjetske trupe poslate u drugu komoru spustile su se na dve stotine metara široku traku travnjaka, koja je razdvajala reku od južnog poklopca. Vodovi su se pregrupisali u dve tačke na suprotnim krajevima nultog mosta, svaki na oko tri kilometra udaljenosti od cilja. Veze između odeljenja na suprotnim stranama mosta bile su dobre.

Grupa Mirskog zauzela je zaklon u gustoj šumi čvornovatih borova; zaključili su da je most veoma dobro čuvan i da će uskoro stići pojačanje. Morali su smesta da izvrše prepad. Oprema još nije bila spuštena iz žigulija, transportera broj sedam, a sigurno je da barem tri četvrtine od trideset vodova nije bilo kompletno. Gubici u otvoru bušotine behu stravični, a od onih koji su preživeli tu rednju, najmanje jedan od dvadeset nije završio putovanje i padobranski skok.

Plan organizacije vodova bio je elastično zamišljen: preživeli narednici okupljali su razbijene vodove stvarajući od njih nove. Mirski je pod neposrednom komandom imao svega 210 vojnika i, naravno, malo nade da će dobiti još nekog. Niko nije znao koliko je ljudi preživelo spuštanje u ostale komore.

Dvadeset SPETSNAZ diverzanata priključenih bataljonu Mirskog koji su posle preplivavanja reke uspostavili radio-vezu, utvrdili su se na osmatračkim položajima u gradu druge komore.

Protekla su dva sata otkako su bili u ovoj komori. Vojnici NATO-a kod mosta nisu preduzimali nikakvu napadačku akciju. Ovo je zabrinjavalo Mirskog. Znao je da je, kada se neko nađe u odbrambenoj situaciji, najbolji plan za njega - brz i odlučan napad. Moglo se očekivati da će oni izvršiti napad dok su se njegovi ljudi spuštali od ose; očito je da su bili zatečeni i nedovoljno organizovani.

Između njegove grupe i cilja nalazila se šuma i još nekoliko širokih betonskih zdanja nepoznate svrhe. Premda su u ovom času ona predstavljala dovoljan zaklon za njegove vojnike, moglo se lako dogoditi da se preobrate u niz katastrofalnih klopki.

General 'Zev' - general-major I. Sosnicki - preživeo je spuštanje u

drugu komoru, ali se povredio prilikom prizemljenja, slomivši obe noge, pošto mu se padobran pocepao na oko sto metara visine. Sada je ležao zaklonjen drvećem, pod dejstvom sredstava za umirenje. Čuvala su ga četiri vojnika, kojih se Mirski teškom mukom odrekao. Politički oficir Belozerski je - dakako - takođe preživeo, i sada je stajao sasvim blizu generala, kao kakav strpljivi lešinar.

Mirski je proveo nekoliko nedelja na obuci sa Sosnickim u Moskvi. Poštovao je ovog general-majora. Sosnicki sa svojih pedeset godina bio je fizički spreman kao i svaki tridesetogodišnjak u pukovima koji su bili na obuci. Zavoleo je Mirskog i nema sumnje da je u Moskvi doprineo njegovom brzom unapređenju.

Ne računajući 'Zeva', nijedan oficir sa činom višim od pukovnika nije se spustio u drugu komoru. To je zapravo značilo da je Mirski zapovednik. Garabedijan je preživeo spuštanje - i to je Mirskom ulivalo određenu sigurnost. Nije mogao da zamisli boljeg zamenika komandanta.

Mirski povede napred tri voda do betonskog zdanja, udaljenog kilometar od mosta. Vrh temelja beše ravan, prostran oko tri stotine kvadratnih metara.

Gornja površina nije nudila nikakvu zaštitu. Beton je bio visok dva metra; praktično, bio je to zid iza koga se moglo hodati uspravno. Međutim, ni ovakav zaklon nije bio dovoljan; Mirskog su brinuli raspoloživi uglovi gađanja i mogućnosti koje je nudila krivina komore. Da li je neprijatelj posedovao lasere ili mala oružja sa projektilima koji bi mogli da probiju dvadeset ili trideset kilometara vazduha? Ako su ih imali, njegovi ljudi su mogli biti lako pogođeni bez obzira na to gde se sakrili.

Upravio je radio-odašiljač prema južnom otvoru bušotine i počeo da traži signal transpondera. Kada ga je pronašao, emitovao je poruku za potpukovnika Pogodina u prvoj komori, pitajući ga koliko vojnika ima pod komandom i u kakvoj se situaciji nalazi. Pogodin je doleteo ovamo na čajki sa 'Nevom'.

"Imam oko četiri stotine" odgovorio je Pogodin. "Nev je nestao. Pukovnik Smirdin je teško ranjen. Verovatno neće preživeti. Zauzeli smo dva kompleksa i zarobili deset vojnika. Kontrolišemo nulti lift."

Iz četvrte komore major Rogov je izvestio da ima sto vojnika na

položajima, ali da nisu zauzeli nijedan objekt; tuneli su bili žestoko branjeni. Razmišljao je da li da prebaci svoje ljude na jedno ostrvo uz pomoć gumenih splavova pronađenih u jednom rekreacionom centru. 'Lev' nije preživio sudar 'Ševija' s preprekama u otvoru bušotine. Pukovnik Eugen je poginuo, a od zapovednika bataljona, potpukovnika Nikolajeva, nije bilo nikakvog traga.

Zapovednički kadar bio im je desetkovan.

U njemu se ponovo rasplamsala mržnja, od koje mu se grlo stezalo, a želudac goreo. "Razvijte se u stelce i nišajte u mete", naredio je zapovednicima vodova kod bliže strane mosta. Mahnuo je rukom vojnicima na oba kraja zida i ostao iza betona da izdaje zapovesti ostalim vodovima.

Štektanje oružja manjeg kalibra dočekalo je njegove ljude kada su izašli iz zaklona i raširili se u grupe po od dvadeset, trčeci prema drveću i drugim betonskim zaklonima levo i desno od Mirskog. Nije se moglo oceniti koliko je laserskih oružja upotrebljeno; ona su bila nečujna i nevidljiva osim u vlažnom ili prašnjavom vazduhu. Podigao je radio i obratio se kapetanu koji je komandovao vodovima na drugoj strani mosta.

"Unakrsna vatra", reče on. "Juriš i u zaklon."

Potom je pozvao druga tri voda i poslao ih u različitim formacijama prema obali reke, gde su zauzeli položaje za paljbu, u šumi i iza kružnih građevina.

Mogao je kroz dogled da razazna lica branilaca iza njihovih plastičnih štitova. Njegovi ljudi nisu imali takve štitove; jedino je njegov dogled bio zaštićen od oslepljivanja laserom, ukoliko su branioi posedovali takve sisteme; gotovo svaki laserski top mogao se tako preoblikovati da širi baražnu paljbu oslepljujućih zraka. Postojao je neograničen broj oružja koji su vojnici NATO-a mogli da poseduju i mogli da upotrebe, a koje on nije...

Branioi su poređali džakove s peskom u linije paralelne s drumom koji je vodio prema mostu. Svi položaji nisu bili popunjeni ljudstvom; ukoliko bi uspeo da prebaci svoje vojnike do tih linija pre no što njima pristigne pojačanje, imali bi bezmalo čist put do mosta.

Izvirio je iznad zida da bi dogledom sagledao položaje, a zatim se sagnuo da izda naređenja vodovima na suprotnoj strani. Vazduhom

se prolomio stravičan prasak; oči Mirskog se raširiše i on se podsvesno pripremi za smrt. Mogao je da očekuje da su Amerikanci čuvali nešto novo i smrtonosno u rukavu; bili su pravi đavoli u izmišljanju oružja iznenađenja...

Onaj prasak još jednom odjeknu ali ovog puta praćen krajnje jakim glasom. Glas je govorio ruski s jakim nemačkim naglaskom, ali su reči bile razgovetne.

"Nema nikakvog razloga za borbu. Ponavljamo, nema nikakvog razloga za borbu. Možete ostati na sadašnjim položajima, ali nemojte ići ni pedalj napred. Morate nas saslušati. Na Zemlji je izbio katastrofalan nuklearni rat."

Mirski zavrte glavom i ponovo uključi radio. Nije mogao da traći vreme slušajući ovo...

"Raspoložemo dovoljnim oružjem i ljudstvom da vas uništimo. Nema nikakvog razloga za to. Vaši sunarodnici su već među nama - ruski naučni tim. Možete dobiti potvrdu ovoga što smo vam saopštili od svojih drugova u transporterima. Možete uspostaviti vezu preko njih. Oni čekaju izvan otvora bušotine."

Mirski pritisnu dugme za emitovanje i naredi napad. Potom je naredio svojim preostalim vodovima da zauzmu obalu reke i spoje se sa ostalima ispod potpornih stubova mosta - kada se jednom nađu ispod mosta moći će da ospu paljbu duž američkih bedema džakova sa peskom i spreče ih da se tu postave.

"Borba je uzaludna. Naši vrhovni komandanti su mrtvi ili odsečeni, možda i za više godina. Vaše smrti bi bile besmislene. Možete ostati na sadašnjim položajima, ali dajte nam do znanja da prihvatate ponudu ili ćemo otvoriti vatru."

Tada se začuo jedan drugi glas, iskrivljen ali Mirskome poznat - potpukovnik Pletnev zapovednik eskadrile transportera. On je ili kapitulirao ili se još nalazio izvan otvora bušotine. Nije bilo načina da ga zarobe. On bi umro na ulazu u otvor, ne dozvolivši da bude živ uhvaćen.

"Drugovi. Naše zemlje su zaratile na Zemlji. Opustošeni su kako Sovjetski Savez tako i Sjedinjene Američke Države. Naš plan više nema svrhe..."

Do đavola s njim. Mirski je slao svoje ljude s obeju strana zida u

napad. Najpre da zauzmemo ovaj objekat, zatim sledeći i tek onda možemo da razgovaramo...

"Psshkapovedniče Mirski", zašištao je radio. "Neprijateljska pojačanja prelaze most."

Otpoče pucnjava i Mirski, prvi put u svom životu, začu krike umirućih ljudi.

29.

Hajneman se meškoltio u pilotskom sedištu V/STOL-a, slušajući razgovor koji se vodio na ruskom, engleskom i nemačkom jeziku. Transponderi u otvorima bušotine automatski su prenosili radio-signale od komore do komore i niz hodnik. Zbog čega nisu isključeni? Možda i jesu - možda je on primao signale od ruskih transpondera.

Odvezao je cevobob do mesta na kome mu nije pretila nikakva opasnost; nalazio se sada na nekih hiljadu kilometara niz hodnik, prikovan za singularnost i ispunjen osećanjem beskorisnosti. Programirao je komunikacione procesore da dejstvuju na više kanala i vraćaju sve poruke, uskladištavajući istovremene poruke za kasniji zasebni plejbek. Imao je izvrstan položaj; od otvora bušotine dopiralo je čak ponešto i od video programa.

Bio je svedok katastrofe koja se širila Zemljom, pre no što je to signal dojavio. Sasvim slučajno je pogledao preko ramena i uočio pokretno belo svetlucanje. To je skliznulo iznad njega i uz suprotnu stranu. Ma šta da je bilo u pitanju, činilo se da to putuje spiralnom putanjom kroz cev sa plazmom, ostajući u sloju plazme; trag mu je bio vidljiva senka unutar opšteg sjaja.

U Kamenu nije bilo nijedne druge letelice nijedne za koju je on čuo, u svakom slučaju. Sumnjao je da Rusi poseduju bilo šta toliko složeno da bi mogli da slede ovako težak put.

"Šta je onda ovo bilo?"

Budžum. Usred sveg ovog uzbuđenja video je prvog budžuma. Tako to uvek biva, zar ne? Uključio je sistem praćenja.

Za trenutak je imao jasan odraz cilja na ekranima, pa čak i kompjuterski uvećanu sliku kontura letelice. Bila je glatka i podsećala je na zatupljen vrh strele. Beležio je informaciju koja je potrajala nekih pet sekundi, pre no što su detektori odjednom zanemeli i izgubili metu.

Patriciji je bilo hladno oko srca. Piljila je kroz providnost na boku Olmijeve letelice, posmatrajući kako dole promiče jednoličan smeđ i bledosiv pejzaž. Dve ličnosti su se sukobljavale u njoj; jedna, daleko

moćnija, zabranjivala je i najmanju kretnju ili spoljašnju reakciju. Druga je bila normalna, očarana, pa čak i pomalo vesela Patricija. Ako bi progovorila, znala je da će druga Patricija - ona daleka i nezainteresovana - pokušati da zbija šalu i da ono što se dešava prikaže u lakšem svetlu. Ali prva je preovladala i ona nije ništa zborila. Nije čak pomerala ni glavu. Samo je zurila u zidove hodnika koji su se okretali i promicali ispod njih.

"Jeste li gladni ili žedni?" upita Olmi. Nije odgovarala. "Jeste li umorni, da li vam je potreban san?"

"Ništa."

"Potrajaće neko vreme. Nekoliko dana. Grad Ose nalazi se milion kilometara odavde niz Put - hodnik. Molim vas dajte nam do znanja ako vam je potrebno..."

Pogledao je prema Frantu, ali mu ovaj uzvрати samo kolutanjem jednog oka, što je trebalo da znači da nema šta da predloži.

Patricija je mogla da oseti kako se sve raspada; sve one gusto upletene ambicije i nade nisu mogle da zadrže ovaj neminovni slom. Ramena počеше da joj podrhtavaju. Pogledala je postrance Olmija, a zatim hitro odvrátila oči na drugu stranu. Izgledalo je kao da mu oči plutaju. Kada je zatresla glavom, suze nabujaše i provališe, polako je podigla ruke i pritisnula ih na lice; suze kanuše i raširiše se po njenim prstima i dlanovima.

Sve je propalo, sav trud je propao...

Grudi su joj se nadimale. "Molim vas", prošaputala je.

Oni su mrtvi. Stvarno nestali. Nisi uspela da ih spaseš.

"Molim vas."

"Gospođice Vaskez..." Olmi je ispružio ruku hoteći da je dotakne, a zatim je povukao kada se ona trgnula.

"Ah, Isuse i Marijo." Telo joj se trzalo, a noge tresle od siline jecaja. Svaki je otkidao ponešto iz njenih grudi i osipao tamne podočnjake jarkocrvenim mrljama. Obuhvatila je rukama ramena i počela da se njiše napred-nazad na kauču, povijenih leđa, stegnutih zuba i posuvraćenih usana.

Kičma joj se sama od sebe savila i ona se sklupčala spojivši grudi i kolena. Da li je ovo bio nervni slom?

Ovo je bol.

Ovo je gubitak. Ovo je svest. Ovo nije samozavaravanje.

Olmi nije pokušao da je spreči. Posmatrao je ženu koja je plakala za jednim izgubljenim svetom za njegovim rodom izgubljenim još pre trinaest vekova. Drevna žena, drevna patnja.

Patricija Luiza Vaskez oplakivala je milijarde mrtvih kao i načine života koji su njemu bili nepoznati.

"Ona je kao otvorana rana", reče Frant prišavši da bi čučnuo pored Olmijevog ramena. "Želeo bih da joj pomognem, ali ne mogu."

"Nema tu pomoći", reče Olmi. Čak i posle trinaest vekova vidi se trag Smrti na njegovim ljudima. To mu je postalo jasno dok ju je posmatrao, prosuđujući razlike. Neksus je bio skovan u Smrti, a kao rezultat toga Naderiti su došli na vlast... A koliko je njihovih predrasuda, koliko hotimične zaslepljenosti zapravo iznedrio odjek sadašnje Patricijine patnje?

"Ako nema načina da joj se pomogne, onda mi i samo razmišljanje o tome pričinjava bol", reče Frant.

30.

Gerhard je doneo svitak mapa iz svog improvizovanog štaba.

"Oni kontrolišu južni kraj prve komore - uključujući i komplekse naučnog tima - i liftove za otvor bušotine na južnom polu. Još se bore protiv nas u drugoj komori, ali čini se da je tamo pat pozicija - Berenson je poslao polovinu svojih snaga iz četvrte komore čim je proglašeno stanje borbene gotovosti. Njegovi vojnici su prešli most izloženi teškoj paljbi. Rusi nisu ništa pokušali u trećoj komori - a u četvrtoj su raštrkani i ne mnogo aktivni." Gerhard je rukom poravnao kartu. "Mi nemamo snage da ih zbrisemo, ali ni oni nemaju dovoljno snage da zaposednu više prostora od onoga što su već osvojili. Do sada nisu odgovorili na naše predloge za prekid vatre."

"Da li još imamo, ljudi na platformama?" upita Lenijer.

"Da. I oni tamo mogu da izdrže još mesecima. Nismo još dopremili poslednje pošiljke hrane i zaliha. Četvrta komora je samodovoljna, i Berensonove trupe su tamo potpuno preuzele kontrolu, tako da se čini da ćemo jedine teškoće imati u prvoj i drugoj komori. Naši vojnici raspolažu zalihama za samo otprilike dve nedelje. Ukoliko im ne dostavimo zalihe iz pravca ose - upravo proučavamo takvu mogućnost - sadašnje će se iscrpsti."

"Kako napolju izlazimo na kraj sa transporterima?"

"Još ih nismo pustili unutra. Postoji jedan za koji sumnjamo da nosi tešku opremu koju je trebalo da spusti u drugu komoru od ose. Ne želimo da se probiju kroz barikadu. To ih baš neće usrećiti, ali će bez problema pristati da odrežde tamo još nekoliko dana."

"Ponudili su da se predaju?"

Gerhard zavrte glavom. "Ne. Pletnev je emitovao onaj svoj mali govor, ali još neće da nam preda brodove. Ponuđeno mu je da pokuša da organizuje pregovore koji bi stavili tačku na neprijateljstvo. Posade transportera žele da se pridruže svojim kamaradima. Oni znaju da ne mogu kući, a pretpostavljam da znaju i to da su njihovi vojnici unutra na velikim mukama s obzirom na to da su bili svedoci onog pokolja u rupi bušotine."

"Jedan prokleta očajnički manevar..."

"Nije uspeo... bilo kako bilo", reče Gerhard namrgođeno. "Ali stavio nas je u neugodan položaj. Kamen je, što se nas tiče, zapušena boca. Time neću da kažem da bismo mi posebno želeli da ga napustimo ili pak da bismo bili u stanju da nekud odemo kada bi bilo drugačije. Ja sam lično zabrinut zbog SPETSNAZ. Do sada su već mogli da raštrkaju ubice i diverzante širom druge komore i oni će naći put do nas kroz nekoliko dana; nemamo dovoljno vojnika da ih sprečimo da ne prodru u treću ili četvrtu komoru. To su gadni pojedinci, Geri. Hrabri i valjano obučeni. Što duže čekamo to će nas više namučiti."

"Znači li to da smo u drugoj komori u ćorsokaku?" upita Lenijer nervozno jureći očima po karti.

"Svuda. Niko se neće pomeriti sa svojih položaja. Jedina stvar koja će napredovati biće brojanje žrtava."

"Misliš li da oni to znaju? Hoću da kažem, da li će se suočiti s tom činjenicom?"

"S obzirom na to da su dospeli dovde, uz svu obučenost koju takav podvig zahteva, mislim da možemo slobodno reći da njihovi zapovednici nisu budale."

"A šta je sa običnim vojnicima?"

"Sumnjam da, jednako kao i mi, imaju ijednog običnog vojnika."

"Koliko će još proteći pre no što poslušaju glas razuma?"

"Do đavola, Geri, možda ga baš sada oslušuju. Oni naprosto ne daju nikakav znak. Kada mi pomolimo glavu oni počinju da pucaju i vice versa."

Narednik je stajao pred svojim starešinama izražavajući zabrinutost. Lice mu je bilo prekriveno ogrebotinama koje je stekao puzeći kroz šiblje na rubovima šume. Salutirao je i klimnuo glavom u pravcu Mirskog.

"Pukovniče otkrili su naše transpondere u otvorima bušotina. Ne možemo uspostaviti vezu sa ostalim komorama."

"A sada ću ja tebe nešto da pitam", reče Mirski.

"Je li to znak da žele da polože oružje i požele dobrodošlicu vukovima, u toru sa ovcama?" Garabedijan diže svoj durbin i stade da nadgleda šume i polja između njih i mosta, na razdaljini od jednog

kilometra. Zatim je upravio pogled na mecima išaran i laserom izrezbaren most - oštećen, ali i dalje i te kako funkcionalan - i konačno spustio dogled.

"Pavele", reče Garabedijan, "zar ne misliš da bi trebalo da srušimo taj most?"

Mirski pogleda svog zamenika s neodobravanjem.

"A koji drugi način nam stoji na raspolaganju ako želimo da pređemo na drugu stranu? Možemo da pređemo pešice pedeset ili više kilometara do sledećeg mosta ili da preplivamo reku."

"Ali u tom slučaju ni oni ne bi mogli da ga pređu niti da dobiju pojačanje iz ove komore..."

"Tako je, ali zato mogu da dobiju pojačanje iz prve komore. Nemamo pojma koliko ih je tamo."

"Uhvaćeni smo u zamku kao prasići..."

"Nećemo dirati most", reče Mirski. "Pored toga, ne smemo sebi dozvoliti da izgubimo još ljudi u kakvom očajničkom pokušaju, ili da ih srede snajperisti dok preplivavaju!"

"Bila je to samo jedna ideja", reče Garabedijan.

"Ne nedostaju mi ideje, Viktore. Nedostaju mi laserski top i artiljerija. Možemo pretpostaviti da se Žiguli sa svom našom artiljerijom i zalihamo nije probio, i da će mu to još manje uspeti sada, kada su oni doveli pojačanje dovoljno da otkriju naše transpondere. Možemo pretpostaviti da je naš špijun zarobljen i da je ruski tim van dejstva - bilo zato što je tako odlučio ili zato što je onemogućen. Takođe možemo pretpostaviti da se pilotima i posadi na našim transporterima ne sviđa da drežde napolju dok se mi ubijamo ovde unutra."

"Šta to pričaš, Pavele? Bog s tobom." Garabedijan se osmehnu. Sa svojom skraćenom vilicom on je Mirskog oduvek podsećao na jesetru.

"Ne dobijamo podršku koja nam je potrebna."

"Veruješ li da je na Zemlji izbio rat - i da je izgubljen?"

Mirski zavrte glavom. "Verujem da smo uništili njihova orbitalna postrojenja. Odavde gledano to mora da je ostavilo snažan utisak na njih..."

"Izvesno je da oni mogu da naprave razliku između orbitalnog

obračuna i holokasta, Pavele."

Mirski stisnu vilične mišice i bandoglavo zavrte glavom. "Ovde smo da bismo se borili i osvojili jedan cilj. Mora da postoji valjan razlog za to."

"Upitaj zampolita. Mi smo ovde da bismo širili socijalizam i obezbedili budućnost našoj državi i našoj domovini."

"Sranje", reče Mirski iznenađen sopstvenom žestinom. On je mrzeo zampolite. Uvek je mrzeo zampolite gde god da je službovao. Kao i obično, politički oficir vojne grupacije - major Belozerski nalazio se u pozadini, izdajući naređenja koja su se često kosila sa njegovim. "U redu, fino, oni su skuvali Zemlju. Pa šta mi onda sada treba da radimo, da obustavimo borbu i - šta? Da se pospemo pepelom? Ovog puta to neće biti kavga u školskom dvorištu između smelih i hrabrih. Biće bitka u znaku lobanje i ukrštenih kostiju širom čitave severne hemisfere."

"Vele da se upravo to i dogodilo. Pletnev je to potvrdio. Nelogično je da razmišljamo da smo razbili njihov orbitalni bezbednosni sistem i naterali ih u beg, a da istovremeno vapijemo za milost."

"Oni su korumpirani", reče Mirski. "Slabi i uplašeni."

"Pavele, ne dopada mi se to tvoje upražnjavanje jermenskog smisla za stvarnost. Ti bi prvi morao da se suočiš sa činjenicama i svim onim što one podrazumevaju. Ne potcenjuj neprijatelja. Da li slabašni i nazadni ljudi mogu biti ispred tebe gotovo u svakoj sferi?"

"Oh, umukni i pusti me da brbljam", reče Mirski, uronivši glavu u ruke. Podigao je pogled prema naredniku. "Gubi se odavde", reče turobnim glasom. "Donesi mi dobre vesti, ili se ne pojavljuj."

"Da, gospodine", reče narednik.

"Šteta što nemamo kažnjeničke bataljone da ih pošaljemo u napad u ime slavnog žrtvovanja", reče Garabedijan. "Tako smo dobijali bitke u prošlosti."

"Nemoj da te Belozerski čuje. Imam dovoljno problema s njim - a i sa tobom - kao što se da videti iz priloženog. Most nećemo dirati", reče Mirski.

"U to budi siguran. A tokom sledećeg sata krećemo u napad."

Kada bi Mirski prozborio ovim tonom daljoj prepirci nije bilo mesta. Garabedijan malko preblede, a zatim izvadi štapić stare

žvakaće gume i tutnuvši je u usta stade sisati šećer.

Radio Mirskog jedva čujno škljocnu. Uključio je predajnik i predstavio se. "Druže komandante, ovde je Belozerski. 'Zev' želi da razgovara s vama... lično."

Mirski opsova i poruči da će smesta doći na lice mesta. "Rekao bih da su posredi nove nevolje", obrecnu se Garabedijanu.

Posle dvadeset šest sati pat pozicije, rezultati izviđanja prispeli su u Gerhardov improvizovani štab. Poručnik koji je rukovodio izviđanjem, jedan čovek uskog lica, s duboko usađenim očima, saopštio mu je svojim karakterističnim otegnutim glasom ono što je otkrio.

"Izvideli smo sve njihove položaje i izbrojali smo ih sa izvesne razdaljine - sa osmatračnica u otvorima bušotina i sa pozicija na prevoju komore. Imaju oko šest stotina živih i mobilnih ljudi i možda još stotinu pride, za koje nismo sigurni. Izgubili su dosta starešina - imaju jednog ranjenog ili mrtvog generala i nekoliko pukovnika. Možda ima još generala - čuli smo da se preko radija govori o 'Zevu', 'Nevu' i 'Levu'. Neki među nama smatraju da je reč o tri generala."

"Možete li da ih identifikujete?" upita Lenijer.

"Ne, gospodine. Oni zapravo nemaju naznačena imena. Ali mislimo da bi pojedinci iz ruskog naučnog tima mogli da prepoznaju neke od njih. Izvesno je da je obučenost njihovih vojnika na visokom nivou, s puno kosmonautske podloge, što upućuje na mogućnost da su dolazili u dodir sa nekim svemirskim stručnjacima iz naučnog tima."

"Imate li fotografije oficara?" upita Gerhard poručnika.

"Da, gospodine. Većinu smo fotografisali i to prilično jasno. Par dobrih snimaka iz profila."

"Pokažite ih članovima ruskog naučnog tima i utvrdite da li ih možete identifikovati. Geri, mislim da možeš da posreduješ. Razgovaraćemo sa Pritikinom iz ruskog tima. On je iskren tip. Dozvolićemo da jedan od onih transpondera pristane - onaj sa Pletnevom. Ako on ili Pritikin uspeju da se putem radija povežu sa njihovim zapovednikom i ako uspeju da zakažu sastanak, možda će biti spremni da saslušaju nešto više od glasa razuma."

"Ako treba da posređujem, moram znati ruski", reče Lenijer.

"Jedan od naših drugara može da ti pruži pomoć. Rimskaja ili onaj nemački poručnik, Rudolf - ili kako se zvaše - Džeger."

"Rimskaja je dobar, ali možda ne dovoljno za diplomatske nijanse. Džeger bi mogao biti koristan. Ali ja ne želim da se primim te obaveze ukoliko ne mogu neposredno da opštim sa Rusima, bez ikakvih posrednika. Mogao bih da se prevezem devedesetim vozom do treće komore i naučim ruski dok se ti dogovoriš sa Pletnevom da dođe ovamo."

"Nemamo nedelje na raspolaganju, Geri."

Lenijer zavrte glavom. "Neće potrajati tako dugo. Možda tek nekoliko sati." Duboko je udahnuo i nagnuo se napred. "Vidiš li bilo koji razlog da ne obustaviš sve zabrane?"

Gerhard se za trenutak zamislio. "Unutrašnje? Nisam siguran."

"Zar ne bi želeo da saznaš šta je ovde posredi?"

"Naravno. Hoću da kažem, nisam siguran u to ko bi me ovlastio da skinem zabrane."

"Kiršneru je saopšteno da više nismo deo Zemljine vojne strategije; prepušteni smo sami sebi. Zar ne možemo pretpostaviti da je ista stvar i u političkom smislu?"

"Hoćeš da kažeš da smo sami sebi gospodari?"

"Tačno tako", reče Lenijer.

"To je limenka sa crvima u koju u ovom času čak ne želim ni da zavirim."

"Pa, preuzeću odgovornost barem za jedan potez. Biblioteke više nisu zatvorene. Informacije koje se u njima sadrže od sada su svima pristupačne."

"Čak i Rusima?"

"Čak i Rusima ako pristanu na pregovore o primirju", reče Lenijer. "Naučiću ruski. Ti u međuvremenu udvostruči napore na organizovanju pregovora i ponudićemo im da podele sa nama sve što nam je ostalo."

"Kiršner neće pristati da se ta kopilad spuste. Neće mu se, takođe, dopasti da pravi ustupke."

"Ko je zadužen za unutrašnju bezbednost", upita zajedljivo Lenijer. "I da li uopšte imamo izbora?"

Kada se probudila, Patricija je opazila da je kabina u polumraku. Primakla je lice prozoru. Površina hodnika, više od dvadeset kilometara niže, beše mračna i izbrazdana. Veliki useci špartali su šareno tlo čije su ivice sijale tupim sjajem.

Obrnula je telo da bi bacila pogled na kabinu. Njen čuvar je ležao umotan u mrežu svetlucavih plavih i zelenih svetala. Varnice su izbijale između svih svetala u mreži, a unutar nje telo je bilo obavijeno prozirnom zelenkastom maglom.

U kabini je bilo dovoljno gravitacije da je mogla napraviti razliku između gore i dole. Skliznuvši iz svog ukalupljućeg kreveta posegla je rukom u nameri da dodirne mrežu od svetlosti i proveri da li je posredi stvaran predmet. Pre nego što su njeni prsti dotakli mrežu, jedan glas je zaustavi.

"Molim vas ne uznemiravajte." Olmi je stajao u prednjem delu kabine. Patricija prelete pogledom između prilike na krevetu i Olmija koji ju je upravo oslovio. "Ja sam delimična ličnost, naimenovani duh. Olmi se odmara izvodeći Talsit meditaciju. Ako ste želeli da ga bilo šta upitate, dopustite molim vas da ga zamenim."

"Ko ste vi?" upita Patricija.

"Ovlašćeni duh. Dok se on odmara ja izvodim sve zadatke koje bi on mogao imati, a koji ne zahtevaju fizičku aktivnost. Ja ne posedujem supstanciju. Ja sam jedna projekcija."

"Oh." Namrštila se u pravcu ove slike. "Šta on... radi? Šta se događa s njim?"

"Talsit meditacija je proces u kome ste okruženi nosiocima Talsit podataka. Telo mu se oslobađa nečistoća, a um prepreka čistom mišljenju. Talsit podaci informišu, reorganizuju, podvrgavaju kritici mentalne funkcije. To je jedna vrsta sanjanja."

"Jeste li vi samo zapis?"

"Ne. Ja sam povezan s njegovim misaonim procesima, ali na takav način da se to ne meša sa ostalim."

"Gde je..." Umalo nije rekla 'budžum'. Pogledala je u pravcu stražnjeg dela i ugledala ono pljosnatoglavo, krivonogo mrko stvorenje, koje je sklupčano ležalo u svojoj postelji posmatrajući je spokojnim očima gotovo bez treptanja.

"Zdravo", reče ono milozvučnim glasom.

Patricija proguta pljuvačku i klimnu glavom. "Kako ono beše vaše ime?"

"Nemam nikakvo ime. Ja sam Frant."

"Ko upravlja letelicom?"

"U ovom času brod je sam preuzeo komande. Siguran sam da i vi, ljudi, imate letelicu koja može to da učini", reče Frant glasom u kome je bilo prekora.

"Svakako." Ponovo se okrenula u pravcu one slike. "Zbog čega se hodnik promenio?"

"Pre nekoliko vekova ovde je došlo bilo do rata. Površinski materijal koji je unesen u Put - hod- bio je ozbiljno narušen. Na pojedinim mestima možete videti sam Put."

"Rat?" Patricija upravi pogled nadole prema šarenkastom predelu.

"Tamo gde su Jarti zaposeli Put. Oni su putovali od kapija stotinama hiljada kilometara u dubinu. Te kapije su od tada blokirane i strogo kontrolisane. Kada je Osni grad pokušao da prođe i preuzme vlast nad Putem Jarti su pružili otpor. Bili su isterani i ovaj deo Puta, čitava razdaljina do Čička sada je blokirana i napuštena."

"Oh." Legla je na postelju i stala da posmatra kako svetla poigravaju oko Olmija. Bila je iscrpljena. Oči su je pekale a grlo joj je bilo hrapavo; grudi su je bolele, a mišići ruku i nogu behu napeti i utrnuti. "Plakala sam", reče ona.

"Spavali ste poslednjih dvadeset sati", reče Frant.

"Dok ste počivali delovali ste spokojno. Nismo vas uznemiravali."

"Hvala vam", reče ona. "Osni grad - je li to mesto na koje putujemo?"

"Da", reče Frant.

"Šta će se dogoditi sa mnom tamo?"

"Biće vam odata počast", odgovori Olmijeva slika. "Vi ste iz naše prošlosti i, iznad svega, sjajna osoba."

"Ne volim... gužvu", reče Patricija blagim glasom.

"Želim, takođe, da se vratim i pomognem svojim prijateljima. Potrebna sam im."

"Vaše prisustvo tamo nije od presudnog značaja, a mi smo

zaključili da je tamo postalo opasno."

"Ipak želim da se vratim. Hoću da znate da me vodite protiv moje volje."

"Žalimo zbog toga. Nećete biti izloženi nikakvim neprijatnostima."

Patricija je shvatila da je uzaludno raspravljati se s jednim duhom, bio on ovlašćen ili ne. Rukama je obuhvatila ramena i usredsredila pažnju na tmast i uskovitlan predeo. U ovom času bilo je teško osećati nešto za prošlost, za bilo šta što se dogodilo pre no što je stupila u ovu letelicu. Da li je iskreno želela da se vrati? Da li je igde išta tako važno postojalo za nju?

Da. Lenijer. On je od nje očekivao pomoć. Ona je bila deo njegovog tima. I Pol, njena porodica. Mrtvi. Posegnula je rukom za pismima u svom džepu, a zatim dograbila torbu koja je sadržavala multimeter, ploču i procesor. Niko ih nije ni dirnuo.

Sosnicki je umirao. Od pet bolničara u sastavu bataljona, dvojica su se zatekla u drugoj komori. Oni nisu bili skloni da od generala sakriju činjenice. Jedan od njih, omalen, proćelav čovek s modricama preko pola lica, poveo je Mirskog na stranu, kada se približio čestaru.

"General ima unutrašnje povrede - napuklu slezinu između ostalog. Nemamo neophodnu krv ili krvnu plazmu, kao ni nužne uslove za operaciju. Umreće za sat, možda dva... On je jak ali nije supermen."

Sosnicki je ležao na boku u krevetu napravljenom od rasparanog ranca i grana. Svake dve ili tri sekunde trepnuo bi, a lice mu je bilo blede i mokro. Mirski kleknu pored njega i Sosnicki ga uhvati za ruku. Generalov stisak bio je iznenađujuće snažan.

"Moje rođene kosti postale su šrapneli, družo zapovedniče", reče on. "Ako sam dobro shvatio ni 'Lev' ni 'Nev' nisu uspeli da se spuste." Da li je napravio grimasu, ili se kiselo osmehnuo - teško je bilo reći - a onda se zakašljao. "Spremam se da ti ukažem čast sumnjive vrednosti, pukovniče Mirski. Potreban nam je komandant divizije. Jedini preživeli pukovnik pored tebe jeste Vielgorski, a ja ne želim da politički oficir komanduje našim vojnicima. Stoga ti dajem veoma visoko unapređenje, koje možda neće biti potvrđeno na

Zemlji. No, ako je ono što čujemo tačno, na Zemlji sada niko i ne mari za to. Imam svedoke - ovde prisutni Belozerski je jedan od njih, s tim što ću saopštiti preko radija ovo unapređenje i ostalim zapovednicima bataljona, pre nego što umrem. Moram brzo da dejstvujem. Od ovog trenutka ti si general-pukovnik. Predajem ti moje epolete." Desnom rukom je dodao Mirskom zvezdice; lice mu je bilo izobličeno bolom. "Možda će ovo izazvati nezadovoljstvo pojedinih oficira... Ali to su moje želje. Imam poverenja u tebe, generale Mirski. Ako je ono što zapovednik naše eskadrile kaže tačno - a čini se da to nije neverovatno onda ćeš morati da pregovaraš. Moguće je da smo mi poslednji Rusi... Svi ostali su izgoreli. U ognju." Ponovo se zakašljao. "Do tada drži položaje. Ali ko sam ja da tebi govorim šta da radiš? Ti si sada general. Molim te, reci Belozerskom da donese radio."

Belozerski je preneo naređenje s ljutitim izrazom lica, u kome je bilo još nečeg - neke molećivosti. Još se ne zna kako da se postavi prema meni, pomisli Mirski. General je dao izjavu preživlom osoblju. Belozerski ga je obazrivo obavestio da su transponderi u otvoru bušotine izvan stroja, ali je general ipak insistirao da se poruka emituje.

"Amerikanci će sada znati da imamo glavnokomandujućeg", reče on. Nekoliko minuta kasnije pao je u komu.

Bilo je potrebno nešto vremena da Mirski prihvati ono što se dogodilo. Činilo mu se najkorisnije da nastavi da radi kao i do tada, te se vratio do utvrđenja i posavetovao se sa Garabedijanom.

Uprkos tome što je sebi postavio krajnji rok, Mirski nije izdao nijedno naređenje do isteka ovog sata. Znao je da bi to bilo samoubistvo. Ranije je gajio nadu da će se transporter iznenada probiti i spustiti opremu i oružje, ali sada je ta nada sasvim iščezla a sa njom i najmanja ambicija da se nastavi borba.

General-major Sosnicki bio je, naravno, u pravu.

Sve ovo je, od samog početka bila krajnje riskantna igra. Ako je ono što je neprijatelj govorio bilo istinito (a izvesno je da Pletnev, zapovednik eskadrile ne bi lagao svoje ljude samo da sačuva svoju kožu) - ako je sve ono bila istina, nikakva pobeda nije bila moguća.

Garabedijan mu je prišao s tubom sledovanja hrane. Mirski je

odmahnuo rukom. "Moramo da jedemo", reče Garabedijan, "druže generale."

Mirski ga namrgođeno pogleda. "Zašto? Kakva je korist od toga? Držaće nas ovde dok ne pocrkamo od gladi ili se ne pretvorimo u lisice koje kradu farmerove kokoške. U stupici smo."

Garabedijan sleže ramenima. "U redu."

Mirski se okrete od svog bivšeg zamenika i iznenada ispruži ruku grabeći njome po vazduhu. "Daj mi je, ti kopile. Neću da je ti poždereš."

Garabedijan se osmehnu i pruži mu tubu.

"Ovo je odvratno", reče Mirski istiskujući riblju pastu u usta. "Ima ukus govana."

"U mom zavičaju ovo zovemo kobasice od govana i bijemo se za njih", reče Garabedijan. "Ne znam zbog čega bi ti bio toliko utučen?"

"Voleo sam Sosnickog", odgovori Mirski. "A onda je on izdahnuo načinivši me generalom."

31.

Lenijer je stajao u sveobuhvatnoj jasnoj svetlosti biblioteke. Već mesecima nije seo za jedan od onih hromiranih pultova. Nije to ni želeo, čak ni sada. Ovo iskustvo nije bilo fizički neprijatno ali se činilo da su sve njegove sadašnje nevolje proizašle iz jednog od ovih sedišta - onog opervaženog neaktivnom opremom.

Tri marinca naoružana jabukama i uzijima zabrinuto su stajala iza njega. Gerhard je zahtevao da se pridruže Lenijeru, za slučaj da se neki ruski SPETSNAZ probije dovde.

Krenuo je između sedišta. Baš kao i Patricija, izbegavao je prenatrpana mesta. Zaustavio se i osvrnuo da bi osmotrio dvoranu, a zatim je seo na stolicu i otvorio komandnu kutiju. Na pritisak prstiju pitanja su počela da se nižu pred njim. Biblioteka mu se i dalje obraćala na čistom engleskom iz dvadeset prvog veka. Možda ga je zapamtila; možda je znala ko su oni, pa čak i zbog čega su ovde.

"Zelim da naučim ruski koji se govorio u dvadeset prvom veku", reče on. "U prvim decenijama dvadeset prvog veka. Pre Smrti. Koliko će to potrajati?"

"Da li želite da steknete znanje potrebno za čitanje, znanje govornog jezika, kolokvijalne finese ili, pak, sve to zajedno?" zapita bibliotekin narator.

"Potrebno mi je znanje govornog jezika sa kolokvijalnim finesama i to smesta. Nije naodmet da naučim i ostalo, pod uslovom da mi to ne oduzme mnogo vremena."

"Možete savladati običan govorni i tehnički ruski jezik u roku od dva sata. Još jedan sat biće potreban da vas naučimo čitanju i prevođenju."

"Onda mi dajte sve to", reče on.

"Vrlo dobro. Molim vas opustite se; malo ste napeti. Počinjemo sa ćiriličkom azbukom..."

Opuštam se, shvatio je sa izvesnim iznenađenjem. Kako su se lekcije nizale, on je klizio u more znanja s dubokim mentalnim uzdahom olakšanja. Uživam u ovome. Nikada nije bio nadaren za jezike. Pa ipak, posle, tri sata, govorio je ruski kao rođeni

Moskovljanin.

Potpukovnik Sergej Aleksejevič Pletnev, mišićav, proćelav i rumenolik zapovednik eskadrile, i još četiri člana njegove posade iskricali su se iz otvora na pramcu privezanog transportera i bili sprovedeni do vazdušne komore prvog pristaništa. Prema sporazumu postignutom nekoliko sati ranije, preostali transporteri zadržali su se na pređašnjim položajima izvan otvora bušotine.

Rusi su skinuli svoja odela i u pratnji sedam marinaca naoružanih jabukama uputili se preko platforme ka centru za komunikacije. Tamo ih je dočekaao Kiršner i - uz pomoć poručnika Džegera koji je poslužio kao prevodilac - objasnio dalji postupak.

"Glavnokomandujući vašeg ljudstva u Kamenu nalazi se u našoj drugoj komori. Prema poruci vašeg generala majora Sos... Sos..."

"Sosnickog", dopuni ga Džeger prevodeći.

"Sosnicki je unapredio jednog vašeg oficira po imenu Mirski u čin general-pukovnika. To znači da moramo pregovarati radi obezbeđivanja prolaza kroz prvu komoru; vaši drugovi su nas blokirali ovde. Jedina druga mogućnost koja nam stoji na raspolaganju jeste da vas prebacimo vazdušnim putem preko ose, a smatram da nikom ne može da godi takva pomisao."

Pletnev, pošto je saslušao poručnika Džegera, žustro je klimnuo glavom. "Ponovo ću razgovarati s njima", reče on. "Ovog puta neposredno."

"Nemate nikakvo pravo starešinstva u odnosu na njih. Mogu pomisliti da ste izdajnik."

"Mogu barem da pokušam", reče Pletnev. "Ako bih sam otišao tamo, ili sa članovima moje posade i pokušao da ih ubedim..."

"Čini se da nisu mnogo osetljivi na ubeđivanje. Vaša prva poruka bila je emitovana vojnicima, a oni su ipak nastavili da se bore."

"Zar tako?" reče Pletnev glasom punim ozlojeđenosti dok mu se lice još jače zajapurilo. "Pokušaćemo ponovo."

"Pokušaćemo ponovo", saglasi se Kiršner. "Ali ćemo vam najpre dozvoliti da emitujete poruku u prvu komoru. Recite im sve; kakva je naša situacija ovde, šta nameravate da učinite, šta se dogodilo na Zemlji."

"Razume se. Nisam idiot. Upravo ću im to reći." Pogledao je Kiršnera sjaktavim očima, a zatim mu još jednom pružio ruku. "Iskasapili ste nas", reče on.

Kiršner je za trenutak oklevao, a onda mu čvrsto steže ruku. "Vaši ljudi su se hrabro borili."

"Pokažite mi kuda treba da krenem." Piknijeva mu dade znak da je sledi do komunikacionog stuba. Prikačila je bežični mikrofona za njegov rever i podesila opremu na frekvenciju koju su Rusi koristili.

Pletnev je razgovarao s potpukovnikom I. S. Pogodinom u prvoj komori. Nemač je uspeo da prevede Kiršneru najveći deo dijaloga.

"...Nisi mogao da me zaboraviš, Pogodine. Predavao sam tvom razredu u Novosibirsku."

"Da, zaista, imate glas kao Pletnev..."

"Odagnaj sumnju i strah, Pogodine. Bitka je završena. Neophodno je da pređem preko tvoje teritorije da bih razgovarao sa Mirskim - sada general-pukovnikom Mirskim. Hoćeš li dozvoliti..." Okrznuo je pogledom Kiršnera.

"Vi, jedan od članova vaše posade i pratnja od četiri marinca", reče Kiršner.

"Dvojica naših i četvorica njihovih?"

Nekoliko časaka nije bilo nikakvog odgovora. "Nemamo vezu sa drugom ili bilo kojom komorom. Naš pukovnik Raksakov je mrtav. Ja nisam starešina u ovoj komori - tu je pukovnik Vielgorski."

"Onda se nađi sa Vielgorskim i donesite odluku, Pogodine."

Proteklo je nekoliko minuta pre na što je Vielgorski prispeo sa odgovorom.

"Možete proći nenaoružani. Želim lično da razgovaram s vama."

Pletnev uputi ispitivački pogled Kiršneru. "Nenaoružani? Da li je to prihvatljivo?"

Kiršner klimnu glavom.

"U redu je, dolazimo..."

"Nultim liftom do kompleksa naučnog tima", uputi ih Kiršner preko nemačkog prevodioca. "Biće neophodno da vam daju jedan kamion iz kompleksa da biste mogli preći komoru."

Pletnev je preneo ovaj zahtev. Vielgorski je dodao da im se mora pridružati jedan njegov čovek u kamionu, na putu u drugu komoru.

Posle nekoliko trenutaka razmišljanja Kiršner se još jednom složio. Potom je stupio u vezu sa Gerhardom i potvrdio čitav plan.

"Lenijer i dvojica mojih ljudi pojaviće se na suprotnoj strani mosta čim postignemo sporazum oko toga pod čijom će upravom biti druga komora", reče Gerhard. "Lenijer je naučio ruski. Smatramo da bi sa njim trebalo da pođe i jedan član ruskog tima ukoliko su svi saglasni sa tim."

Pletnev napući usne i promrmlja nešto što Nemač nije mogao da razume. Zatim zapita na podnošljivom engleskom: "Moljim vas, imate li kupatilo? Nedeljama nisam skinuo ovo odelo."

Belozerski čučnu pored Mirskog dok su naredbe za prekid vatre grmele preko zvučnika u neprijateljskom logoru.

"Ovo bi moglo biti veoma gadna klopka", reče Belozerski vrteći glavom. "Ne možemo biti sigurni koju vrstu dezinformacija će nam oni doneti."

Mirski nije reagovao. Slušao je napeto, a zatim je preko Garabedijana izdao naređenja svom bataljonu da se brižljivo sprovedu sva uputstva. "Pletnev će biti ovde kroz jedan sat", reče on uzimajući cigaretu koju mu je ponudio Garabedijan. "Možemo ga ispitivati do mile volje. Ako se pokaže da je ono što on govori nesumnjivo istinito, možemo da stupimo u pregovore."

"Ne sme biti nikakvog odstupanja od principa", reče smrknuto Belozerski.

"Ko je spomenuo bilo kakvo odstupanje?" uzvratila Mirski. Nije mu se dopadao ovaj mali cepidlaka sa svojim stisnutim usnama i nervoznim kretnjama.

"Ako Pletnev govori istinu", produži Belozerski, "tada moramo postaviti čvrste temelje revolucije upravo ovde, na Krompiru."

"Oni ovo zovu Kamen", reče Garabedijan.

"Krompir", ponovi Belozerski besno ga pogledavši.

"Niko vam ne protivreči", reče Mirski, možda previše strpljivo.

"Moramo biti ravnopravni partneri u ovom poduhvatu."

"Sve žene su njihove", primeti Mirski. Belozerski mu uputi ispitivački pogled, kao da je ovaj napravio lošu šalu.

"Da? Druže generale, ne shvatam..."

"Ne možemo kući - ako je Pletnev u pravu", reče Mirski. "Da bi se ostvarili ideali revolucije mora biti... žena. To mi se čini očiglednim."

Belozerski nije imao šta da kaže na ovo.

"Možda iz našeg naučnog tima..." spomenu Garabedijan.

"Sastavljen je uglavnom od muškaraca", odgovori Mirski. "Sećate li se podataka o izboru kadrova? Za misiju na Krompir određeni su sve sami uglednici. Isključivo istaknuti akademici i njihovi asistenti. Možda ima svega petnaestak žena." Nasmejao se i zgnječio pikavac brzo popušene cigarete o betonski zid.

Belozerski je sedeo leđima oslonjen na beton i zurio u svoje ruke zgrčene na savijenim kolenima. "Nije sve u Rusiji uništeno", promrmlja on. "Postoje vojna utvrđenja, uporišta. Svakako ste čuli za njih, družte generale."

"Sve to ništa ne govori onima koji ne moraju da znaju", reče Mirski. "Glasine nisu isto što i stvarnost."

"Ali u Podlipki... tajni hangari, helikopteri i avioni koji čekaju... zasigurno partijski sekretar, Savet za odbranu..."

"Možda", reče Mirski više da bi ućutkao ovog čoveka nego da bi se saglasio s njim.

"Oni će pokušati da uspostave vezu s nama", reče Belozerski podižući usjaktale oči. "Mi moramo imati vlastiti spoljašnji komunikacioni kanal. Ako ćemo da pregovaramo, moramo zahtevati..."

"Već sam razmišljao o tome", reče Mirski. "A sada molim vas ućutite. Moram puno toga da premetnem po glavi pre no što Pletnev stigne."

Kamion se kotrljao pored redova streljačkih zaklona i ograda od bodljikave žice oko naučnog kompleksa. Rusi, odeveni u neprikladna arktička kamuflažna odela, piljili su u njih; neki među njima i dalje su na glavama imali svemirske šlemove. Sama odela odavno su bila odbačena - sada su činila hrpe đubreta u zoni spuštanja prve komore, zajedno s ostacima padobrana i leševima vojnika zlehude sreće.

"Nikada nisam video jednu ovakvu akciju", reče Pletnev ravnim glasom. "Nikada."

Major Anekovski - predstavnik Rusa iz prve komore - turobno je gledao kroz prozor kamiona i provlačio ruku kroz kosu boje cigle. "Zahvalan sam Bogu što sam živ", reče on.

Poručnik Rudolf Džeger prevodio je dvojici marinaca u pola glasa. Kamion prođe kroz kontrolni punkt s demoliranom stražarom i uputi se prema severu.

Stojeći na severnom kraju nultog mosta Lenijer baci pogled na ručni časovnik: 14:00 sati. Marinci klimnuše jedan drugom i svi zajedno krenuše pešice preko mosta, kao što je bilo dogovoreno.

"Nadam se da ti prokleti pobunjenici drže reč", procedi mladi narednik osvrnuvši se prema Aleksandriji.

Posredstvom kamera montiranih u otvoru bušotine prve komore Kiršner je nadgledao napredovanje kamiona na istoj onoj konzoli koja je prenosila fotografije Zemljine smrti pre samo trideset sati. Iza njega, Linkova se trže u svojoj stolici i hitro pojača signal.

"Dolazi jedan LOT", dojavila jedan od vojnika na osmatračkom mestu u spoljašnjem udubljenju. "Nije ruski. Jedan od naših."

Linkova odmahnu jednom rukom dok je drugom pritiskala dugmad velikom brzinom. "Kapetane Kiršner, imamo jedan LOT iz stanice broj šesnaest. Oštećen je nije mogao da se spusti u Mesečevu bazu... kažu da se u njemu nalazi Džudit Hofman."

Kiršner se izvi u stolici. "Nisam iznenađen", reče on lakonski. "Primite ih, gospođice Pikni. Gde li sam samo zaturio svoj kaput?"

32.

Mirski je polako išao preko polja, ne toliko iz opreza koliko da pokaže dostojanstvo i da stekne određeniju predstavu o njihovim gubicima. Lenijer, poručnik Džeger, major Anekovski i Pletnev koračali su znatno brže, sve dok nisu stigli na razdaljinu od svega nekoliko metara. Pletnev kroči napred i stisnu ruku i nadlakticu Mirskom, a zatim odstupi i stade na stranu.

Mirski je prelazio pogledom po telima nasumično raštrkanim po polju. Dva su ležala vireći napola iz nedovršenih streljačkih zaklona; nekoliko malih oprljenih rupa i reznjeva skuvanog mesa provirivalo je kroz istopljene poderotine njihovih uniformi.

Bilo ih je barem još dva puta toliko na polju. Misli mu odlutaše od taktičkih procenjivanja i vezaše se za nimalo prozaičnu činjenicu o mrtvim zemljacima.

Četrdeset i jednog ranjenika u drugoj komori negovala su samo dva bolničara. Sosnicki je umro prethodnog dana ne izlazeći iz kome. Ranjenici su takođe umirali, tri do četiri dnevno.

Mirski se okrete prema Pletnevu. "Da li je ono što su nam emitovali - tvoje reči, tvoji podaci istina?"

"Da", reče Pletnev.

"Je li bilo ikakvih uputstava sa Zemlje?"

"Ne."

"A koliko rđavo tamo stoje stvari?"

"Vrlo rđavo", odgovori Pletnev pogruženo trljajući obraz. "Neće biti pobjednika."

"I nikakvih uputstava ni od koga? Od Saveta za odbranu u vojnim utvrđenjima, od partije, nekakva direktiva iz usta preživelih oficira?"

Pletnev odmahnu glavom. "Ništa. Ne verujem da su bili u stanju da se bave nama."

"I..."

"Jesi li svojim očima video sukob?" upita Mirski dok su mu se mišići lica grčili.

"Videli smo kako Rusija plamti u noći. Čitava Evropa gori."

"Ko među vama govori ruski?" upita Mirski oštro, streljajući

pogledom Lenijera i Džegera.

"Obojica", reče Lenijer.

"Jesu li vaše zemlje pobedile?"

"Ne", reče Lenijer.

"Svi smo dakle prasići", reče Mirski.

Pletnev zavrte glavom. "Izvršili smo našu dužnost, družo generale. Vi ste ostvarili čudesan..."

"Koliko je brodova preostalo?" prekide ga Mirski.

"Četiri", odgovori Pletnev. "A koliko ljudi?"

Lenijer, Džeger i major Anekovski čekali su da Mirski da odgovor.

"Dve stotine - ne, oko sto osamdeset ovde." Mirski smrknuo pogleda Lenijera. "Nisam čuo koliko ih je u ostalim komorama. Možda sedam stotina sve ukupno. General Sosnicki je juče umro."

"Onda ste vi glavnokomandujući", reče Pletnev.

"Trebalo bi odmah da počnemo s pregovorima", reče Lenijer. "Ne vidim nijedan razlog zbog koga bismo nastavljali borbu."

"Ne", reče Mirski. Još jednom je očima premerio polje lagano vrteći glavom. "Ako smo mi sve što je ostalo... Nema nikakve potrebe za borbom."

"Zemlja nije mrtva, pukovniče", reče Lenijer. "Veoma teško je ranjena ali nije mrtva."

"Delujete ubeđeno", reče Mirski. "Kako možete biti tako sigurni?"

"Da", reče Pletnev na engleskom. "Da li to znači da vi održavate veze sa svojim pretpostavljenima?"

"Ne", reče Lenijer. "Čitao sam o tome i posmatrao kako se to događa. Duga je to priča, generale Mirski i mislim da je došlo vreme da se svima obznani."

Dok su još tela ležala tamo gde su pala, Rusima je zajemčen pristup u prve četiri komore a za uzvrat osoblju zapadnog bloka dozvoljen je pristup kompleksima i nultom liftu u prvoj komori. Data su uverenja da će mešoviti odredi bezbednosti kontrolisati puteve. Kada je ovo dogovoreno, pristupilo se uklanjanju olupina i leševa iz južnog poklopca i otvora bušotine, a preostali ruski transporteri dobili su dozvolu da pristanu.

Pregovori su održani u prvoj komori, u kafeteriji prvog kompleksa

naučnog tima. Polovina baraka u kompleksu privremeno je određena za smeštaj ruskih vojnika; povučena je bela linija između dva sektora, a nadziralo ju je s jedne strane pet marinaca, a s druge pet vojnika Svemirskog udara, veoma umornog pogleda.

Rusi su stavili do znanja da žele preseliti većinu svojih vojnika iz prve komore i zatražili su da im se dodeli povećća oblast u četvrtoj komori.

Gerhard je preko Lenijera i Džegera razgovarao sa Mirskim. Pukovnik Vielgorski - crnomanjast, naočit sredovečan čovek s kosom crnom kao zift i zelenim očima - savetovao je Mirskom da vodi računa o političkim interesima. Major Belozerski stalno se motao u blizini. Treći politički oficir, major Jazukov bio je poslan u četvrtu komoru, kao član ruskog nadzornog tima.

Pregovori su se rastegli do predvečerja drugog dana primirja. Za vreme pauze uz kafu i večeru, na ulazu kafeterije pojavio se Kiršner, s jednim gostom i dva stražara. Lenijer je uzdigao pogled prema grupi, a onda je polako spustio svoju šolju.

"Čini se da ti nije potrebno mnogo pomoći", reče Džudit Hofman. Bila je bleđa kao smrt; kosa joj je bila u neuobičajenom neredu; na sebi je imala prevelik kombinezon, a jedna ruka bila joj je umotana u zavoj. U drugoj je držala kutiju sa ličnim stvarima iz šatla. Lenijer je bez reči odgurnuo svoju stolicu, pretrčao prostoriju i stegao je u zagrljaj. Rusi su posmatrali scenu sa osećanjem blage uznemirenosti zbog ovog prekida. Vielgorski je nešto došapnuo Mirskom, na šta je ovaj klimnuo glavom uspravljajući se u stolici.

"Isuse", reče Lenijer nežno, "Bio sam uveren da nećeš uspeti. Da znaš koliko mi je drago što te vidim."

"Isto onoliko koliko je meni drago što sam ovde, nadam se. Predsednik je meni i čitavom savetu dao otkaz četiri dana pre... Pre. Naplatila sam neke stare usluge i narednog dana VLP-om odletela na stanicu broj šesnaest. Pokušala sam da se ubacim u jedan let LOT-a - s dosta teškoća. Bila sam persona non grata u očima političkih tipova i to je brinulo starešine, ali dva momka iz šatla bila su voljna da me prokrijumčare u letelicu. Napunili smo gorivo i taman se spremili da krenemo kada je... rat počeo i uzleteli smo sa šest civila neposredno pre no što su oni..." Progutala je pljuvačku.

"Veoma sam umorna, Geri, ali morala sam da te vidim i da te obavestim da sam ovde. Ne kao tvoj šef. Naprosto da sam stigla. Imam još devet ljudi - četiri žene, dva muškarca, tri člana posade. Pusti me da se naspavam, a onda ćeš mi reći kako mogu da pomognem."

"Još nismo odredili upravu. Ne znamo čak ni da li smo predstraža, teritorija ili narod", reče Lenijer.

"Biće puno posla za tebe." Oči mu zasuziše. Otro ih je nadlanicom i osmehnuo se Hofmanovoj, a zatim je pokazao na pregovarački sto. "Razgovaramo. Borba je završena - za sada, možda za opšte dobro."

"Oduvek sam znala da si dobar rukovodilac", reče Hofmanova. "Geri, moram da spavam. Nisam se naspavala još od kako smo napustili stanicu. Ali... donela sam nešto sa sobom."

Položila je onu kutiju na sto i otkočila metalne spone. Podigavši poklopac bacila je pakete sa semenjem preko stola. Neki su se otkotrljali i na ruski sto. Mirski i Vielgorski delovali su zgranuto. Mirski podiže jedan paket nevenovog semena.

"Molim vas zadržite šta vam se dopada", obrati im se Hofmanova. Podigla je pogled prema Lenijeru. "Ono je sad za sve nas."

Kiršner je prihvati za rame i odvede.

Lenijer se vratio za sto i seo, osećajući se neuporedivo bolje nego pre. Belozerski, koji je stajao iza Vielgorskog i Mirskog, posmatrao je hrpu semena s neprikrivenom podozrivošću.

"Moj glavni politički oficir želi da zna jeste li primili uputstva od bilo koje preživеле vladine organizacije", reče Mirski. Džeger je prevodio za Gerharda.

"Ne", reče Lenijer. "I dalje delujemo prema vlastitom nahodenju."

"Prepoznali smo ženu sa kojom ste upravo razgovarali" reče Vielgorski obazrivo. "Ona je agent vaše vlade i izvršilac vaše politike vezane za ovaj asteroid."

"Da, tako je", reče Lenijer. "A kada se odmori pridružiće nam se u pregovorima. Ali ona je..." tražio je pravu reč, "uklonjena sa položaja pre Smrti."

Pomalo se čudio tome kako je ova reč iskrsla, označavajući prošlost, a ne budućnost.

"Kada je prispela?" upita Mirski.

"Ne znam. Nedavno."

"Zahtevamo", reče Belozerski, "da bilo koji mogući preživeli pripadnik varšavskog pakta bude na isti način primljen. Bilo da je reč o vojnim licima ili civilima."

"Naravno", reče Lenijer. Gerhard se saglasio klimanjem glave.

"A sada", reče Lenijer, "pređimo na možda najvažnija pitanja. Razoružanje i teritorijalna prava..."

"Izradićemo grub nacrt tih sporazuma, a zvanična dokumenta potpisaćemo kasnije", reče Mirski.

"Zahtevamo suverenitet svih ljudi varšavskog pakta ovom asteroidu", reče Belozerski. Vielgorski napući usne. Mirski žustro odgurnu stolicu od stola i odvede Belozerskog u ugao. Tamo su se upustili u tih, ali žestok dijalog što se videlo po Belozerskovim besnim pogledima koje je upućivao Lenijeru i Gerhardu.

Mirski se vratio sam za sto. "Ja zapovedam sovjetskim vojnicima i građanima", reče on. "Ja sam glavni pregovarač."

Lenijerova kancelarija i sklonište bili su za vreme okupacije ispreturani ali ne i ozbiljno oštećeni. Odspavao je pet sati, a zatim je dobio strogo propisan doručak od delioca hrane u kafeteriji.

Kiršner ga je presreo kod prednjeg ulaza u ženske barake. "Vraćam se u otvor bušotine", reče on. "Tamo je još stravičan nered. U toku je spuštanje leševa - naših i njihovih. Je li zakazana posmrtna služba?"

"Predložio sam da se upriliči jedna služba u toku sledeća dvadeset četiri sata. Da ne bude samo obično oplakivanje mrtvih ovde..."

Kiršner isturi usne. "Neće biti lako živeti u društvu ove kopiladi."

"Moramo odnekud da počnemo. Kako je Hofmanova? Spava li?"

"Prema onome što sam čuo - da. Dvojica tvojih astronoma odveli su je unutra, a mene i stražare izbacili." Skupio je oči i klimnuo glavom u pravcu kafeterije. "Kakva će biti moja uloga kada vi tamo okončate pregovore?"

"Kapetan, USN, pretpostavljam", reče Lenijer. "Zadužen za spoljašnju bezbednost. Nemam nameru da im ponudim Kamen na tacni."

"Jesu li se složili sa predlogom za razoružanje?"

Lenijer zavrte glavom. "Još ne. Žele da podignu bezbedonosni logor u četvrtoj komori, pa tek onda da razgovaraju o razoružanju. Predveče vodim Mirskog u privatnu posetu... bibliotekama, gradovima."

"Isuse, i ja bih voleo da pođem sa tobom."

"Uskoro ćeš dobiti priliku. Što se mene i Gerharda tiče - sve je otvoreno. Nema više nikakvog monopola."

"Čak i sedma komora?"

"I to će vremenom doći na red. Još nisu spomenuli sedmu komoru."

Kiršner uzdiže jednu veđu. "Zar im nije rečeno?"

"Nemam ni najblažu predstavu o tome šta su rekli svojim vojnicima. Izvesno je da će ubrzo saznati. Ruski naučni tim zapravo se ne meša mnogo sa vojnicima - očito da vojska ne znači mnogo u njihovim očima. Ali podaci će procureti." Čutao je nekoliko dugih trenutaka. "Ima li bilo kakvih vesti sa Zemlje?"

"Ni glasa. Postoji izvesna radarska aktivnost u Arktičkom okeanu - možda nekoliko brodova. Ne može naročito mnogo da se vidi. Dim prekriva najveći deo Evrope, Azije i Sjedinjenih Američkih Država. Ne može se očekivati da razmišljaju o nama, Geri."

Kiršner krenu peške preko kompleksa i ukrca se na kamion koji se uputi ka ulazu u nulti lift. Lenijer zakuca na vrata barake. Otvorila mu ih je Dženis Polk.

"Uđite", reče ona. "Probudila se, a pre nekoliko minuta odnela sam joj malo hrane."

Hofmanova je sedela na kauču u maloj niši. Beril Valas i poručnik Dorin Kaningam, bivša šefica bezbednosti u kompleksu, sede su na stolicama preko puta nje. Glava Kaningamove bila je uvijena u zavoje kao dokaz da ju je zakačio laserski zrak pre nego što je pao prvi kompleks.

Ustale su kada je Lenijer ušao. Kaningamova načini kretnju kao da hoće da salutira, a onda se bezazleno osmehnu i spusti ruku.

"Moje dame, gospodin Lenijer i ja moramo da obavimo jedan mali razgovor", reče Hofmanova, odlažući čašu dopola napunjenu sokom od pomorandže na sto načinjen od pregrade tanka. Kada su ostali

sami, Lenijer sede i primače stolicu.

"Mislim da sam spremna za kratak izveštaj", reče Hofmanova. "Ništa nisam čula otkako sam napustila Zemlju. Da li je ličilo na ono što nam je biblioteka predskazala?"

"Da", reče Lenijer. "A Duga zima upravo počinje."

"U redu." Uštinula je nos sa dva prsta i žustro ga protrljala. "Kraj sveta. To je sve što znamo." Uzdahnula je, a taj uzdah pretio je da se pretvori u jecaj. "Sranje. Najpre dolaze prve stvari."

Lenijer ispruži ruku i ona je čvrsto stisnu.

"Ovi misle da smo nas dvoje ljubavnici", reče ona.

"Čist drugarski odnos", reče Lenijer.

Nasmejala se i obrisala oči maramicom.

"Kako guraš, Geri?" upitala je.

Dugo nije mogao da joj odgovori. "Izgubio sam svoj avion, Džudit. Bio sam zadužen..."

"Koještarija."

"Bio sam zadužen i učinio sam sve što sam mogao da sprečim rat. Nisam uspeo. Stoga odista ne umem da kažem kako sam, barem još ne. Možda ne previše dobro. Ne znam. U pregovorima im dajem tante za kukuriku. Ali sam veoma iznuren."

Dobovala je prstima po njegovoj ruci i lagano klimala glavom, očiju uprtih u njegove. "U redu. I dalje uživaš moje puno poverenje. Svestan si toga, Geri?"

"Jesam."

"Kada se stvari srede svi ćemo doći na red da gurnemo glavu kroz rupu da bismo videli Sizifov mural. A sada mi ispričaj sve o invaziji i svemu ostalom što se od tada ovde dogodilo."

Lenijer je priželjkivao da povede samo Mirskog u biblioteku druge komore, ili možda i pratnju, najviše po jednog telohranitelja. Kada je stigao za pregovaračke stolove u kafeteriji tamo su ga čekali Mirski, Garabedijan i dva od tri preživela politička oficira - Belozerski i major Jazukov. Odmah je zatražio da mu se pridruže Gerhard i Džeger kao i četiri marinca, kako bi snage bile izjednačene.

Vozili su se u tišini od prve komore do nultog mosta u drugoj komori. Jedan od vojnika Mirskog upravljao je kamionom u prvoj

polovini ovog kratkog putovanja. Mirski je tokom obilaska grada nekoliko puta bacio pogled na Lenijera, procenjujući ga, kako se ovom učinilo. Ruski general-pukovnik predstavljao je za Lenijera zatvorenu knjigu; ni u jednom trenutku Mirski nije otkrio ni delić svoje ličnosti.

Pa ipak, Lenijer je imao znatno bolje mišljenje o Mirskom nego o Belozerskom. Mirski je bio sposoban da poslušna glas razuma; što se Belozerskog tiče, veliko je pitanje da li je on uopšte znao šta je to razum.

Na pola puta preko mosta kamion se zaustavio i jedan marinac preuze volan. Prošli su kroz kupovni centar koji je Patricija opisala kao 'staromodan' i iskricali se na platou ispred biblioteke. Jedan marinac i jedan VSU ostali su da stražare pored kamiona. Zauzeli su mesta na suprotnim krajevima kamiona brižljivo izbegavajući svaki razgovor.

Gerhard je pokušao da stupi u dijalog sa Belozerskim preko Džegera. To je Lenijeru dalo priliku da isprednjači sa Mirskim nekoliko koraka i pripremi ga za ono što je sledilo.

"Nisam siguran u to šta su vam vaše starešine ispričale o Kamenu", započeo je, "ali sumnjam da vam je poznata čitava priča."

Mirski je kao skamenjen zurio preda se. "Kamen je bolji naziv nego krompir", priznade on uzdižući veđe.

"Nazivajući ga Krompirom doživljavamo sebe kao crve, zar ne? Rečeno mi je da su Kamen sagradila ljudska bića."

"To nije ni pola istine."

"Onda me veoma zanima da čujem ostatak."

Lenijer mu je nešto detaljnije ispričao priču dok su ulazili u biblioteku i peli se stepenicama na drugi sprat.

U čitaonici, Lenijer je pronašao odeljak sa ruskim knjigama na policama. Izvukao je tri komada, dodajući Mirskom jedan - prevod Kratke istorije Smrti i još po jedan Belozerskom i Jazukovu.

Belozerski je stajao čvrsto stežući knjigu, i piljio u Lenijera kao da ga je ovaj nečim uvredio. "Šta bi ovo trebalo da znači?" upita on. Jazukov oklevajući otvori svoju knjigu.

"Pročitajte sami", predloži mu Lenijer.

"Pa ovo je Dostojevski", reče Belozerski. Razmenio je knjige s

Jazukovim. "I Aksakov. Da li ovo treba da probudi naše zanimanje?"

"Možda, ukoliko pogledate datum štampanja, gospodo", reče Lenijer smireno. Otvorili su knjige, pročitali, a zatim ih resko zaklopili gotovo kao jedan.

"Moramo detaljno da pretražimo te police", reče Belozerski. Nije delovao naročito srećno imajući u vidu posao koji ga je iščekivao.

Mirski je držao otvorenu knjigu u šakama, prelistavajući je i više puta se vraćajući na oznaku izdanja. Jednom je čak prstom prešao preko datuma štampanja. Sklopio je knjigu umetnuvši palac na jedno mesto da bi zatim nekoliko puta kucnuo njenom ivicom po stolu za čitanje gledajući Lenijera. Ako ništa drugo, biblioteka druge komore izgledala je tamnija i sumornija nego pre.

"Ovo kazuje istoriju rata", reče Mirski pola pitajući a pola tvrdeći. "Da li je posredi veran prevod engleskog izdanja?"

"Verujem da je tako."

"Gospodo, gospodin Lenijer i ja moramo da porazgovaramo nasamo na nekoliko minuta. Drugovi oficiri, zamoliću vas da sačekate sa generalom Gerhardom i njegovim ljudima. Povedite i vaše ljude sa sobom."

Belozerski položi knjigu na jedan prazan sto a i Jazukov učini isto. "Ne bi trebalo dugo da se zadržavate, družo generale", reče Belozerski.

"Onoliko dugo koliko to bude potrebno", odvrati Mirski.

Lenijer je poneo sa sobom čaturicu dopola napunjenu brendijem, priželjkujući upravo ovakvu priliku. Sada je obojici nasuo po čašu.

"Veoma ljubazno sa vaše strane", reče Mirski podižući čašu.

"Posebna usluga."

"Moji politički oficiri će vas optužiti da pokušavate da me napijete i ispumpate iz mene - da li je to pravi izraz - informacije."

"Nije ostalo dovoljno da bi se čovek napio."

"Šteta. Nisam dovoljno jak za... ovo." Mirski dvaput široko zahvati vazduh praznom čašom opisujući biblioteku. "Vi možda jeste ali ja nisam. Na smrt sam uplašen."

"Prikupićete snagu posle izvesnog vremena", reče Lenijer. "Ovo je isto toliko privlačno koliko i zastrašujuće."

"Koliko dugo ste upućeni u ovo?"

"Dve godine."

"Mislim da ću ja pustiti druge da u ovome otkrivaju privlačne stvari", reče Mirski. "Da li će moji ljudi sada imati pristup svemu ovome - neograničen? Važi li to za sve nas, vojnike i oficire isto tako?"

"Tako glasi sporazum."

"Kako ste naučili da govorite ruski? U školi?"

"U biblioteci treće komore", reče Lenijer. "Bilo mi je potrebno nešto više od tri sata za to."

"Govorite kao Moskovljanin. Kao neko ko je možda proboravio nekoliko decenija u inostranstvu, ali i dalje... kao rođeni Moskovljanin. Da li bih ja mogao da naučim engleski tako brzo?"

"Verovatno."

Lenijer podeli preostali brendi, i oni nazdraviše jedan drugom.

"Čudan ste vi čovek, Geri Lenijer", reče Mirski ozbiljnim glasom.

"Oh?"

"Da. Okrenuti ste sebi. Vidite druge, ali ne dozvoljavate da drugi vide vas."

Lenijer je nepomično stajao i ćutao.

"Eto, vidite", osmehnu se Mirski. "Takvi ste vi."

Oči ovog Rusa odjednom se oštro usredsrediše na njega. "Zbog čega od samog početka niste omogućili da svet dozna o ovom?"

"Tek kada provedete malo više vremena ovde kao i u trećoj komori zapitajte se šta biste vi uradili na mom mestu."

Sada je na Mirskog došao red da zastane. "Između naših ljudi vlada velika netrpeljivost", reče on spuštajući knjigu s tupim udarom na sto. "Neće biti lako primiriti ih. U međuvremenu, mogu da kažem da ne razumem ovo mesto. Ne razumem naš položaj ovde, baš kao ni vaš. Moje neznanje je opasno, gospodine Lenijer, stoga ću dolaziti ovamo ili u onu drugu biblioteku, kad god mi to obaveze dopuste, i obrazovati se. Takođe ću naučiti engleski koristeći vaš metod, ukoliko je to moguće. Ali da bih sprečio gužvu, mislim da neću svim našim ljudima dozvoliti da dolaze ovamo. Zar ne bi bilo mudro da i vi porazmislite o sličnim ograničenjima?"

Lenijer zavrte glavom pitajući se da li je Mirski uopšte svestan sopstvenih protivurečnosti. "Ovde smo da bismo razbili obrazac

prošlosti, a ne da bismo ga nastavili. Što se mene tiče, ovo je otvoreno za sve."

Mirski ga je netremice posmatrao, tako dugo da je to već postalo neugodno, da bi konačno ustao. "Možda je", reče on, "vama mnogo lakše da to kažete nego meni. Moji ljudi nisu navikli da budu dobro informisani. Neki među mojim oficirima smatraće da je cela zamisao zastrašujuća. Neki neće poverovati u ma šta od ovog... Pomisliće da je posredi trik Amerikanaca. To će im poslužiti kao uteha."

"Ali vi znate da nije."

Mirski ispruži ruku i dotače knjigu. "Ako je istina opasna", reče on, "onda možda nije dovoljno istinita."

Na jednoj traci travnjaka u drugoj komori, gde se ranije spustio bataljon Mirskog, sada su ležala tela poginulih. 106 američkih, britanskih i nemačkih vojnika izgubilo je život u bici i u ovom času su počivali u aluminijumskim vrećama duž dugačke rake iskopane jednim rovokopačem antropološkog tima. Tri stotine šezdeset dva Sovjeta ležala su u još četiri takve rake. Još devedeset osam Sovjeta i tuce vojnika Zapadnog bloka nestalo je i proglašeno mrtvima - bilo da su stradali u bici bilo da su odleteli iz otvora bušotine i pretvorili se u sleđene, osušene mumije u orbiti oko Kamena. Jedan specijalan marker istaknut je kao spomen na mrtve iz LOT-a 45 i posade izgubljenih transportera.

Dve hiljade tri stotine ljudi okupilo se oko raka-rovova. Mirski i Gerhard održali su posmrtna slova na ruskom, odnosno engleskom. Njihovi govori su bili kratki i jezgroviti. Oni nisu sahranjivali samo svoje drugove. Iako još nije bilo nikakvih dokaza o mrtvima na Zemlji sahranjivali su i članove porodica, prijatelje; kulture, istorije, snove - sve ono što je ostalo negde daleko.

Sahranjivali su prošlost, ili onoliko od nje koliko su mogli da otuđe. Sovjeti su stajali zajedno u stroju. Unutar sovjetske grupe, članovi njihovog naučnog tima ostali su izolovani, izdvojeni.

Mirski je bacio prvu šaku prašine u sovjetske grobove. Gerhard je bacio jednu pregršt u grobove vojnika NATO-a. A onda, sasvim neplanirano i bez najave, Gerhard je dohvatio lopatu zemlje sa gomile koja je trebalo da prekrije njegove ljude i odneo je do prve

sovjetske rake. Mirski je učinio isto bez oklevanja.

Belozerski je posmatrao scenu sa sleđenim izrazom neodobravanja na licu. Vielgorski je ćutao, držeći se dostojanstveno. Jazukov kao da je bio potpuno odsutan duhom, samo su mu oči bile vlažne.

Hofmanova i Ferlijeva istupiše napred i položiše venac u čelo svakog groba.

Ćim se masa udaljila, arheološki tim je smesta, počeo da zatrpava rake. Sovjeti se razdvojiše da bi se vratili na svoje položaje u petoj i četvrtoj komori. Ferlijeva, Karolsonova i Hofmanova pridružiše se Lenijeru i Hajnemanu kod nultog mosta. Posmatraii su ljude koji su prelazili most idući ka železničkoj stanici. Karolsonova priđe Lenijeru i dotače mu ruku.

"Geri, treba da porazgovaramo o nećemu."

"Da ćujem", reče on.

"Ne ovde. U kompleksu", reče Karolsonova bacajući pogled na Hofmanovu. Ukrkali su se u kamione i odvezli preko prve komore. Karolsonova, Ferlijeva, Hajneman i Hofmanova pođoše sa Lenijerom do napuštene upravne zgrade gde se okupiše oko stola En Blejkli, na prvom spratu.

"Sve mi se ćini da slede neke loše vesti", reče on.

Odjednom mu se oči raširiše u šoku trenutne spoznaje "Oh, bože moj", reče on. "Gde je..."

Karolsonova ga prekide. "Sve do sada bio si suviše zauzet. Ne znamo taćno šta se desilo, ali od Patricije nema ni traga ni glasa. Imamo dva izveštaja, ali jedan potiće od Rusa i možda nije pouzdan. Rimskaja ga je ćuo kada je razgovarao sa ćlanovima ruskog naućnog tima. Drugi je Larijev. Mislili smo da ćemo je pronaći, da se možda samo negde sakrila a..."

Hajneman klimnu glavom. "Ono što sam ja video po svoj prilici će samo doprineti misteriji", reče on.

"Patricija je napustila kompleks u četvrtoj komori prošle srede", reče Ferlijeva. "Niko nije primetio kada je otišla, ali Leonora je uverena da se ukrkala na voz za treću komoru."

"Rekla je da želi da ode u biblioteku. Svi smo tada bili pomalo izvan sebe, a ona je veoma teško primila tragediju", reče

Karolsonova.

"Članovi ruskog tima vele da je jedan sovjetski vojnik opazio neku letelicu koja se spustila u blizini podzemne stanice u Čičku, na severnoj strani - stanica nulte linije", reče Ferlijeva. "U brod su ušle dve ljudske prilike i nešto što je Rus nazvao đavolom. Jedna prilika je bila muškarac, a druga žena, s tim što žena po opisu odgovara Patriciji. Brod je odleteo. Beo, u obliku strele, sa zarubljenim pramcem. Nije proizvodio nikakav zvuk."

Hajneman kroči napred. "Video sam jednog budžuma kako prolazi pored mene dok sam bio dole u hodniku. Strelastog oblika, sa zatupljenim vrhom. Kretao se spiralom oko cevi sa plazmom, u pravcu severa."

"Do sada nije bilo vremena da složimo sve deliće mozaika", reče Karolsonova. "Žao mi je zbog ovolikog zakašnjenja."

"Ali to nema smisla", reče Lenijer vrteći glavom.

"Možda su je naprosto Rusi zarobili. Možda..."

"Rimskaja se raspitao okolo. Misli da nisu", reče Karolsonova. "U Čičku nije bilo nikog osim, naravno, nekoliko sovjetskih padobranaca - nijednog diverzanta, nijednog od naših vojnika - ne u to vreme. Nikog osim Patricije."

"I onog budžuma", reče Hajneman. "Podudarnost je suviše očigledna, Geri."

Nastavio je da vrti glavom. "Gotovo je. Molim vas. Naprosto ne mogu više da izdržim", reče on. "Džudit, reci im. Ne mogu sada ništa da uradim. Tu su pregovori i..."

"Naravno", reče Hofmanova čvrsto mu rukom stiskajući rame. "Hajde da se svi malo odmorimo."

Lenijer je držao šaku preko lica kao da je hteo da zagladi duboke bore patnje oko usana. "Trebalo je da se staram o njoj", reče on. "Ona je važna, Džudit, ti si mi rekla da vodim računa o njoj."

"U redu je. Nije se desilo ništa..."

"Prokleta bilo ovo mesto, Džudit!" Uzdigao je pesnice i očajnički zatresao njima u vazduhu. "Mrzim ovu jebenu stenu!"

Karolsonova poče da plače. Ferlijeva ju je tešila.

"Nisi samo ti kriv", reče Karolsonova. "Poverio si je meni na čuvanje."

"Prekinite", reče smireno Hofmanova, odvrćući pogled. Hajneman je zbunjeno stajao pozadi ne znajući šta bi učinio.

"Neću je se tek tako odreći", reče Lenijer spuštajući ruke i otvarajući i stežući šake. "Ona nije mogla da nestane. Lari, možemo li uskoro napuniti gorivom cevobob i pripremiti ga za polazak?"

"Kad god narediš."

"Džudit, mislim da si pogrešno izabrala", reče Lenijer.

"Ne mislim tako. Šta time hoćeš da kažeš?"

"Neću više da samo sagledavam stvari. Hoću da se otisnem na tu budalastu spasilačku misiju, a ne da ostanem ovde i da se preganjam sa gomilom Sovjeta. Ti me poznaješ. Znaš da ću to da uradim."

"U redu", reče ona. "Poći ćeš za njom. Ima i drugih razloga."

"Kakvih?" upita Lenijer.

"Zaglavili smo se ovde, zar ne?" reče Hofmanova. "Uskoro ćemo ionako morati da otkrijemo šta je dole. Lari, da li je V/STOL ispravan? A cevobob?"

"Samo predu", odgovori Hajneman.

"Onda ćemo da napravimo plan. Ali ćemo to brižljivo da učinimo. Je li tako u redu, Geri. Ne iz ovih stopa, ali ubrzo?"

"U redu je", reče Lenijer krotko.

"Mislim da je sada najvažnije da se svi odmorimo i okrepimo", reče Ferlijeva tražeći pogledom saglasnost.

Stajali su u mukloj tišini pomalo zapanjeni saznanjem o tome koliko je Lenijer bio blizu ivice ponora - što je u istoj meri važno i za njih same.

"Ja bih, takođe, želela da pođem tamo", reče Karolsonova.

33.

Pretpostavljam, dakle, da želiš da se izvučeš iz svega ovoga. Izgleda da je to veoma daleko.

- Da.

I poći ćeš niz hodnik u potrazi za njom. Zašto?

- Da spasem svoju prokletu dušu, eto zašto.

Pa nisi rđavo činio.

- Zemlja je u ruševinama, Kamen su zaposeli osorni Rusi, a ja sam izgubio osobu koju su mi izričito poverili na čuvanje.

Ali Kamen je i dalje tu gde je, a izgleda da se situacija stabilizuje...

- Belozerski. Jazukov. Vielgorski.

Nazadnjaci. Tvrdokorni. Da. Oni predstavljaju teškoću i zar upravo zbog toga ne bi trebalo da ostaneš tu gde si i otupiš im sekire?

- Ne.

Ostavićeš Hofmanovu sa svim tim problemima.

- Pustiće me da idem jer zna da sam na kraju nerava. Ne mogu više da podnesem. Nisam joj ni od kakve koristi ovde na Kamenu... osim da krenem u potragu za Patricijom.

Lenijer otvori oči i pogleda na svoj ručni časovnik: 07:50 sati. Osećao se kao paralizovan. Glasovi su produžili da bubnjaju u njegovoj glavi. Um mu se upinjao da se uhvati ukoštac sa nepodnošljivim - i da se snađe u novonastaloj situaciji.

Neprekidno je razmišljao o Zemlji - prijateljima, saradnicima, možda o svakoj osobi koju je sreo pre par nedelja, prolazeći kroz onaj kaos. Na Zemlji najverovatnije više nije bilo nijedne osobe koju je lično poznao. Beše to valjana statistika ali vašljiva misao, vašljiva psihologija. Najveći broj ljudi sa kojima je održavao veze (njegovi ljudi) živeli su u gradovima ili su radili u vojnim centrima.

Jedini izuzetak bio je Robert Tihajmer. Zapovednik podmornice, oženjen Lenijerovom sestrom koja je umrla od srčanog udara dve godine pre no što je Lenijer dobio ovaj posao na Kamenu. Nisu imali priliku da razgovaraju još od godišnjice njene smrti. Tihajmer je

mogao biti živ, negde, ispod leda. Ako već nije sudelovao u opštem razaranju, Tihajmer je sada čuvao svoje bojeve glave i čekao... i čekao... sledeći sukob. Konačni udar.

"Mrzim te", glasno reče Lenijer povišenim glasom i ponovo zaklopi oči. Nije čak ni znao na koga se to odnosilo. Tri psihijatra su se okupila u njegovoj glavi i upustila se u raspravu; jedan tipičan frojdovac uvek je izvlačio najgora i najtugaljivija tumačenja iz svakog bleska misli koje su proletale njegovom glavom. Da... i tvoja majka... i šta si onda rekao? Mislio si na sebe, zar ne?

Drugi je mirno sedeo puštajući ga da visi u razapetim konopcima vlastite pometnje.

A treći...

Treći je klimnuo glavom i preporučio mu radnu terapiju. Treći je ličio na njegovog oca.

To je zanimalo prvog.

Premetnuo se u krevetu i još jednom otvorio oči. Nije mogao da zaspi nije mogao da predahne. Koliko će potrajati dok ljudi na Kamenu ne dožive krah? Koliko će ih poludeti i koliko će sve to ozbiljno biti? Ko će se sukobiti s tim problemom, on sam ili Hofmanova?

Ali odluka je već bila doneta. Već je završio veliki obilazak sa Hofmanovom - i tom prilikom suočio se s Mirskim u biblioteci treće komore, zatekavši ga kako sedi ispred pulta u obliku suze. U pratnji ruskog general-pukovnika nalazila su se tri telohranitelja iako je biblioteka bila potpuno prazna. Delovao je iscrpljeno i nije obratio nikakvu pažnju na njih.

Davši znak Hofmanovoj da sedne na izvesnom rastojanju od Rusa, Lenijer ju je podučio kako da koristi tehničke pogodnosti. Predao joj je ključeve i učinilo mu se da ih je rado prihvatila.

Ustao je i uključio unutrašnju vezu. En Blejkli se nalazila za svojim pultom i dalje zadužena za centralni komandni panel. "Ne mogu da zaspim", reče on. "U kojoj smeni je Hajneman u ovom času?"

"Budan je, ako to želiš da saznaš", reče ona.

"Odlično. Verujem da je u sedmoj komori."

"Ne. Prema rasporedu koji imam, trebalo bi da se nalazi na

platformi u južnoj rupi bušotine..."

"Pozovi ga, molim te."

"Kako ti kažeš."

"Kaži mu da želim da krenemo sutra ujutro rano, u osam stotina sati."

"Da, gospodine."

Posada V/STOL-a već je bila odabrana: on, Hajneman, Karolsonova - možda jedina bez koje će Hofmanovoj biti teže - i Karen Ferli. Misija je bila jednostavna i jasna; trebalo je da proputuju najmanje milion kilometara niz hodnik, pod pretpostavkom da se pružao toliko daleko, zaustavljajući se na nekoliko traka duž puta i spuštajući se na dno. Ko je mogao da zna kakva je bila priroda hodnika tako daleko ka severu? Potom će se vratiti sa Patricijom ili bez nje, odnosno bez dokaza o njenom postojanju.

Bilo je puno neizvesnosti, ali su one spadale u onu vrstu koja Lenijeru odgovara. Toliko dugo je imao posla s raznim užasima da mu se ova zgodna, očigledno opasna avantura činila kao pravi raj.

Odenuo se i prikupio lične stvarčice u malu crnu vreću. Četkica za zube, brijač, rezervni donji veš, ploča i paket memorijskih blokova.

Četkica za zube.

Lenijer poče da se smeje. Ovaj smeh izgledao je usiljen ali se pojačavao u talasima, sve dok više nije mogao da ga obuzda. Ležao je na postelji i previjao se dok mu se lice bolno grčilo. Konačno je prestao sav zadihan, a onda pomislio na majušan klozet u letelici, zajedno sa minijaturnim tušem. U svesti mu uskrsnu slika vršenja nužde dok putuju kroz singularnost i smeh ponovo provali iz njega. Protekli su minuti pre no što je uspeo da se savlada, da bi najzad uspravno seo na ivicu kreveta duboko udišući vazduh i trljajući utrnule mišićice vilice i obraze. "Presvetli Bože", uzdahnu on i tutnu četkicu za zube u malu crnu torbu.

Taj mrtvi sovjetski vojnik plutao je na dvadeset metara od istraživačkih skela u otvoru bušotine sedme komore. Kako je mogao da dospe ovako daleko - dalo se samo nagađati. Izgledalo je da nije bio ranjen; možda se uplašio od spuštanja i ostao u blizini ose sve

dok nije potrošio sav vazduh. Polako je plovio niz otvor bušotine prema šestoj komori. Nije bilo dovoljno vremena da ga zakače i svuku dole. Njegovo prisustvo bacalo je turobnu senku na scenu opraštanja. Činilo se kao da je posmatra sa velikim zanimanjem: njegovo blede lice sa razrogačenim očima naziralo se kroz vizir.

Hofmanova je zagrlila Lenijera, Karolsonovu i Ferlijevu; njihova glomazna odela trla su se jedna o druge otkrivajući napetost, ako ne i neka dublja osećanja. Hajneman se već nalazio u kabini V/STOL-a koji je bio poput prilepka pričvršćen za cevobob.

Za trenutak su ćutke stajali oko zarubljenog kraja singularnosti, a onda Hofmanova reče: "Geri, ovo nije lov na divlje guske. Znaš to. Potrebna nam je ta mala čikana. Ko god da nam ju je preteo verovatno zna koliko nam je potrebna. Naravno, ja sam sumnjičava po prirodi. U svakom slučaju, narode, krenuli ste na veoma važnu misiju. Srećan put."

Ferlijeva se okrenu prema Hofmanovoj. "Sinoć smo doneli odluku - Hua Ling i svi mi ostali Kinezi. Dogovoreno je da se to ne objavljuje do večeri, ali mi niko neće zameriti ako to sada vama kažem. Mi smo sa Zapadnim blokom. Sovjetski naučni tim se otvorio u izvesnoj meri, ali mi smo odlučili da vama pružimo podršku. Mislim da bi sovjetski naučnici voleli da mogu da slede naš primer. Naprosto sam htela da vam ovo saopštim pre no što odem."

"Hvala ti", reče Hofmanova, stegnuvši rukavicu Ferlijevoj. "Bićemo radoznali. Suvišno je da vam to napominjem. Saznajte sve što možete. Ima nas nekoliko stotina, a možda i više, koji bismo želeli da možemo s vama."

"Zbog toga sam se ja prva dobrovoljno prijavila", reče Karolsonova.

"Traćimo vreme", doviknu Hajneman otegnutim glasom. "Svi na palubu."

"Umukni i pusti nas da budemo malo sentimentalni", prekori ga Karolsonova.

"Sve će biti u redu", reče Hofmanova Lenijeru dok su se još jednom grlili i pridržavali jedno drugom ramena, gledajući se kroz vizire šlemova.

"Pođimo", reče Lenijer. Zakačili su svoje sigurnosne žice za

dugačku motku koja se protezala pored letelice i jedno po jedno uskočili u otvor. U vazдушnu komoru su mogla stati dva čoveka. Napravili su dva kruga, s tim što je Lenijer ostao poslednji. Kada se otvor zatvorio i vazdušni pritisak vratio u normalu, svukao je odelo i spakovao ga u jedan odeljak ispod komandi vazdušne komore.

Sa samo četiri putnika, unutrašnjost letelice delovala je prostrano. Prednji deo kabine bio je ispunjen kutijama s naučnom opremom. Karolsonova i Ferlijeva detaljno su proverile sve pre no što su je pažljivo uvezale. Lenijer se pridružio Hajnemanu u pilotskoj kabini.

"Svi kablovi za gorivo i kiseonik su u redu", reče Hajneman proveravajući instrumente. "Detaljno sam proverio cevobob. Sve štima."

Pogledao je Lenijera sa očekivanjem.

"Onda pali", reče Lenijer.

Hajneman povuče pilon na kome su se nalazile komande cevoboba i pričvrsti ga ispod sebe. "Drž' se", reče, a zatim objavi preko interkoma: "Drage dame, vreće za povraćanje su u džepovima sedišta ispred vas. Nadam se da ovo nećete shvatiti kao sugestiju."

Pritisnuo je komandne spone. Cevobob je počeo polako i glatko da klizi duž tanke srebrnaste trake singularnosti. "Još malo", reče on. Lenijer je osetio kako ga nešto pritiska uz sedišta. "I još sasvim malo."

Sada su bili odista teški, ležeći na ledima u pilotskoj kabini. Kabina se odjednom uspravi. "Poslednji komad", reče Hajneman. U tom času njihova telesna težina bila je za pedeset odsto veća nego da su na Zemlji. "Duž prolaza se nalaze smotane lestvice od konopca u slučaju da neko mora u kupatilo." Šeretski se osmehnuo Lenijeru. "Nikome ne bih preporučio klozet u ovim uslovima. Nismo imali dovoljno vremena da bi konstruktori mogli da misle i na te udobnosti. Olabaviću spone ukoliko neko padne u očajanje."

"Računam na to", dopro je glas Karolsonove iz pozadine.

Lenijer je posmatrao kako se hodnik polako i veličanstveno kreće oko njih. Gledano kroz prednje staklo dno hodnika mešalo se u daljini sa bisernim središnjim sjajem cevi sa plazmom... pružajući se možda u beskraj.

"Poslednje bekstvo, zar ne?" upita Hajneman kao da mu čita misli. "Čini da se ponovo osećam mladim."

34.

Posmatrajući kako se Olmi u tri maha umotava u svoju odvojenu mrežu svetlosti, Patricija je zaključila da ima nečeg neodređeno neprijatnog u vezi s tim Talzitom. Možda je to - pa ma šta da je posredi - stvaralo zavisnost.

Već su leteli najmanje tri dana - a možda i svih pet - i premda su Olmi i Frant bili besprekorno ljubazni i odgovarali na njena pitanja s očitom iskrenošću, nisu, ruku na srce, bili naročito govorljivi. Najveći deo vremena provela je nemirno spavajući i sanjajući Pola. Često je dodirivala njegovo poslednje pismo koje joj je i dalje počivalo na grudima, u džepu od kombinezona. Jedanput se probudila vrišteći i opazila kako se Frant grčevito trgao u svojoj ležaljci. Olmi umalo nije pao s kreveta, nakon čega je stao da zuri u nju očevidno zabrinut.

"Oprostite", reče ona, prelazeći pogledom između njih dvojice s osećanjem krivice.

"Sve je u redu", reče Olmi. "Želeli bismo da možemo da vam pomognemo. Mogli bismo, zapravo, ali..."

Nije završio rečenicu. Nekoliko minuta kasnije, kada je srce prestalo divljački da joj lupa i pošto je shvatila da se ne može setiti šta je izazvalo onaj krik, upitala je Olmija na šta je mislio kada je rekao da bi mogli da joj pomognu.

"Talzit", reče on, "brusi memoriju, preraspoređuje stvari po važnosti ne otupljujući memoriju. Blokira podsvesne pristupe određenim uznemirujućim sećanjima. Posle Talzita takva sećanja mogu da budu otvorena samo svesnim činom volje."

"Oh", reče Patricija. "Zašto ne bih probala malo od tog Talzita?"

Olmi se nasmešio i zavrteo glavom. "Vi ste čisti", reče on. "Bio bih ukoren ako bih vas uveo u našu kulturu pre no što naši naučnici dobiju priliku da vas prouče."

"Ovo zvuči kao da sam ja kakav primerak", reče Patricija.

Frant je ponovo proizveo onaj zvuk koji je podsećao na pojačano škrgutanje zubima. Olmi ga pogleda prekorno i ustade iz kreveta. "I jeste, naravno", reče Olmi. "Da li biste želeli nešto za jelo?"

"Nisam gladna", reče Patricija spustivši se ponovo na kauč.

"Uplašena sam, dosadno mi je i preživljavam noćne more."

Frant je piljio u nju ne trepćući svojim krupnim smeđim očima. Ispružio je jednu ruku raširio četiri tanka prsta i ponovo ih skupio. "Molim vas", prozbori on, a glas mu zazvuča kao loše naštimentovane orgulje, "ne mogu vam pomoći."

"Jedan Frant uvek želi da pomogne", objasni Olmi. "Ako ne može da pomogne on pati. Bojim se da ste ozbiljno iskušenje za mog Franta."

"Vašeg Franta? Da li je on vaše vlasništvo?"

"To ne. Ne posedujem ga. Dok naš zadatak traje mi smo vezani zajedničkom dužnošću. Nešto poput društvenih simbiotika. Ja sudelujem u njegovim mislima, a on u mojim."

Patricija uputi Frantu osmeh. "Dobro mi je", reče ona.

"Lažete", proceni Frant.

"U pravu ste." Patricija kolebajući se ispruži ruku i dodirnu Frantovo rame. Koža je bila glatka i topla, ali ne i elastična. Povukla je prste. "Ne bojim vas se, nijednog od vas", reče ona. "Da li ste me drogirali?"

"Ne!" odgovori Olmi energično odmahnuvši glavom. "Ne smete biti ničim zagađeni."

"Sve ovo je tako neobično. Ne osećam čak da je stvarno, pa ipak nisam uplašena."

"Možda je to dobro", reče Frant zabrinuto. "Sve dok se odista ne probudite, mi smo vam kao san."

Posle ovog razgovora nisu progovorili ništa satima. Patricija je ležala okrenuta prozoru opažajući da je hodnik još jednom promenio izgled. Sada je bio prekriven linijama koje su podsećale na gusto isprepletenu mrežu saobraćajnica. Dok su putovali spiralnom putanjom oko cevi s plazmom, praveći po jedan okret svakih petnaest ili dvadeset minuta, uočila je da je čitavo dno prekriveno nekakvim šarama nepoznatog značenja. Na prvi pogled izgledalo je da se tamo dole ništa ne kreće ali, imajući u vidu da je gledala daljine od preko dvadeset kilometara, nije mogla biti sasvim sigurna u to.

Spiralna putanja letelice beše hipnotička. Preneražena, shvatila je da je nekoliko minuta posmatrala jedan nov fenomen, potpuno

nesvesna toga. Gusto zbijene šare na dnu hodnika sada zavrveše pokretnim svetlima. Razapete između traka 'autoputa' pružale su se niske crvenih i bleštavobelih perli. Svetlosne strele vitlale su povrhu tog šara i osvetljavale ivice diskova u niskom letu. Opasujući zidovi, visoki najmanje dva ili tri kilometra, razbijali su ovaj tok u pravilnim razmacima od oko deset kilometara.

"Približavamo se Osnom gradu", reče Olmi.

"Šta je sve ono?" upita Patricija upirući prstom.

"Regulisani saobraćaj između unutrašnjih kapija", reče Olmi.

"Šta su to kapije?"

"Vi ste ih nazvali izvorima kada ste otkrili prvi i drugi pojas. One vode u prostore izvan Puta - hodnika."

Patricija se namršti. "Ljudi putuju između izvora, ulaze u hodnik i napuštaju ga?"

"Da", reče Olmi. "Osni grad reguliše taj tok duž milijardu kilometara."

"Ali ti izvori - kapije - ne mogu ni u kom slučaju da se otvaraju u naš univerzum, u našu sadašnjost."

"Ne", reče Olmi. "A sada vas molim da pričekate s vašim pitanjima dok ne stignemo. Previše podataka moglo bi da smanji vašu čistotu."

"Oprostite", reče Patricija s lažnom skrušenošću.

"Bez obzira na to, ne biste smeli da propustite ovo", reče Olmi. "Molim vas pogledajte pravo napred ka zidu iznad vašeg kauča."

Usmerila je oči ka glatkoj beloju površini. Olmi je proizveo nekoliko brzih kliktavih zvukova i ona površina se namreškala kao uzburkan bazen. Talasići su se raširili u veliki pravougaonik i smirili se. Pravougaonik je postao crn, a potom se ispunio raznobojnim snegom. Taj sneg privuče njenu pažnju, ali pravougaonik se zamagli iščekavajući joj iz vidnog polja.

Mogla je da zamisli kako sama putuje kroz hodnik. Svuda unaokolo sjajna, pulsirajuća svetla sledila su svoje složene putanje preko dna. Tamo ispred, jedan taman krug beše razapet preko singularnosti, rasprostirući se od jedne strane cevi sa plazmom do druge. Prekinuta tim krugom cev sa plazmom promenila je boju od bele do plave poput okeana.

"Osni grad leži iza one prepreke", reče Olmi iz neposredne blizine. "Uskoro ćemo dobiti dozvolu za prolaz."

Okrenula je glavu i iluzije nestade.

"Ne, ne molim vas", reče Olmi. "Nastavite da posmatrate." Ton njegovog glasa i izraz lica odisali su gotovo dečaćkim ponosom. Ponovo se okrenula prema pravougaoniku sa snegom.

Prepreka joj ispuni vidik. Bila je tmurne, tamne, sivomrke boje, prošarane zračćim crvenim svetlima. Tamo gde se singularnost ukrštala sa njom prepreka je sijala kao istopljena lava.

Neki glasovi počeše da izgovaraju reči koje nije razumela, a Olmi im je na isti način odgovarao. "Dobili smo dozvolu", objasnio joj je on. "Nastavite da posmatrate."

Ispred njih jedan odsećak prepreke isklobućio se u njihovom pravcu i rastvorio se u roj pulsirajućih svetlaca. Prošli su kroz to.

Prvi utisak koji je imala bio je da su se iznenada našli pod vodom. Cev sa plazmom nadimala se u svim pravcima, šireći se u rasponu od nekoliko kilometara i isijavajući okeanski plavom bojom koju je ranije videla oko one kružne prepreke. Dno hodnika i dalje je bilo vidljivo na sve strane, ali umanjeno i okupano u novoj boji plazme.

Pravo napred duž blede niti singularnosti behu druge dve široke kocke. Svako od vidljivih lica kocki bilo je obeleženo širokom vodoravnom pukotinom. Prednja strana prve kocke doćekivala je singularnost primajući je kroz veliko polukružno udubljenje oznaćeno svetlucavim mrljama. U središtu ovog udubljenja nalazila se jedna crvena rupa koja je gutala singularnost.

Iza tih kocki - širih od njih nekoliko puta - pomaljao se cilindar koji je rotirao oko svoje središnje ose, koja se nalazila u liniji singularnosti. Njegova spoljašnja površina iskrila je od hiljade svetala. Strana okrenuta prema Patriciji bila je tamna ako se izuzmu nizovi od pet redova jakih zračćih farova.

Iza cilindra, okrenute prema spoljašnjem kraju i dopirući do ruba najvećeg prećnika zgrada, pružala su se tri udubljena krila, dugaćka možda nekih pet kilometara. Izgledalo je da ove lopate dodiruju ili podupiru cev s plazmom, čineći da plavo-beli sjaj okružuje spoljašnje rubove svake lopate. Šta god da se nalazilo iza cilindra bilo je savršeno zaklonjeno od pogleda.

"Dom", prozbori Olmi iza njenih leđa. Okrenula se i pogledala ga trepćući. "Prvi segmenti koje vidite jesu navigacione i energetske stanice - potpuno automatizovane. Onaj rotacioni cilindar je Osni Nader. Ne možemo ih videti iz ovog ugla, ali dole se prostiru Središnji grad, Osni Toro i Osni Euklid."

"A kuda ćemo mi?" upita ona.

"Ući ćemo u pristanište u Osnom Naderu."

"Koliko je velik taj grad?"

"Mislite li na prostornost ili na broj ljudi?"

"I na jedno i na drugo, rekla bih."

"Proteže se četrdeset kilometara niz Put i ima oko devedeset miliona stanovnika - dvadeset miliona otelovljenih korporeala i sedamdeset miliona uskladištenih u grad Memorije."

"Oh." Okrenula se prema ekranu i stala ćutke da promatra kako letelica ulazi unutra pored istovetnih kocki i duž tamne strane rotirajućeg cilindra.

"Pretpostavljam da biste u vašem vremenu Osni grad nazvali nekropolom, gradom mrtvih", produži Olmi. "Ali razlika između života i smrti nije kod nas tako jasno određena. Ja sam, na primer, dva puta umro, vršeći svoje dužnosti na Neksusu."

"Oživeli su vas?" upita Patricija.

"Ponovo su me napravili", odgovori on.

Nije odvratila pogled sa ekrana iako su joj žmarci krenuli uz kičmu.

Predsedavajući ministar savetovao je Olmiju da se odmah po dolasku javi Ser Oligandu Toleru. Toler, zastupnik Tis van Hamfuisa, predsednika Heksamon Neksusa bio je radikalni Gešel, koji se opredelio za to da u potpunosti sačuva ljudski izgled. To što izgled često nije imao nikakve veze s prenatalnim nacrtom njegovog bića - bio je prilagođen optimalnim kvalitetima - uopšte nije ublažavalo neobičan konzervativizam ovog čoveka. Većina radikalnih Gešela, uključujući i predsednika, opredelila se za neomorfne oblike, koji su veoma malo ličili na prirodne ljudske forme.

Premijer je procenio da je ono što je Olmi imao da saopšti moglo biti krajnje zanimljivo za predsednika. Do predsednika se, međutim,

nije dalo doći, jer je ovaj učestvovao u beskrajnom savetovanju o problemima koje je donosila predstojeća ofanziva Jarta. Toler je predstavljao neku vrstu neslužbene zamene za njega.

Ovo se nije dopalo Naderitima, pa čak ni članovima van Hamfuisovog najbližeg osoblja. Toler je bio čovek sa kojim nije bilo lako raditi. Olmi je samo jedanput susreo ovog zastupnika i nimalo mu se nije dopao, iako je ovaj uživao izuzetan ugled zbog svojih sposobnosti.

Tolerov ured se nalazio na najpoželjnijem poslovnom mestu u Središnjem gradu, do koga se stizalo za svega nekoliko minuta 'prevlačenja' i par sekundi uzdizanja oknom od Nexus komora u samom jezgru ovog okruga. Čim je obezbedio smeštaj za Patriciju, ali pre no što je dobio priliku da se posavetuje sa vlastitim zastupnikom, Olmi je otišao u Tolerov ured.

Toler je ukrasio mali pravougaoni prostor u najjednostavnijem i najprilagodljivijem gešelskom stilu. Dekor je bio oskudan; glavni materijali ambijenta bili su platina i čelik, a preovlađujući utisak oštar i beskompromisan.

Predsednikovom zastupniku nisu se dopale vesti koje je Olmi doneo.

"Zar premijer nije mogao da nasluti išta od svega toga, kada vas je samog poslao tamo?" upita Toler. Simboli koji su sevali između ova dva čoveka poticali su od ucrtavačkog okovratnika, sredstva koje je proizvodilo i projektovalo grafički govor razvijen tokom vekova u Čičku i Osnom gradu.

"Njegove informacije bile su više nego površne", reče Olmi. "Sve što je znao bilo je da je Čičak ponovo zaposednut."

Toler je ucrtao neprijatnu sliku jednog mračnog gnezda punog zmijolikih stvorova. "Ovo su izuzetne vesti, ser Olmi. Da potiču od bilo kog drugog, teško bih mogao da poverujem u njih... Ali, dakako, vi ste doveli sa sobom jedno od njih, zar ne?"

"Njeno ime je Patricija Luiza Vaskez."

"Verodostojan... predak?"

Olmi klimnu glavom.

"Zbog čega ste je doveli ovamo? Kao dokaz?"

"Nisam mogao da je ostavim tamo; bila je nadomak otkrivanja

načina na koji se modifikuje mašinerija u šestoj komori."

Toler nabra obrve i ucrtava četiri narandžasta kruga iznenađenosti. "Šta je ta žena?"

"Mlada matematičarka", reče Olmi, "u koju su njeni pretpostavljeni polagali velike nade."

"I vi niste ništa učinili da ispravite situaciju koju ste zatekli u Čičku?"

"Tamo je stanje krajnje nestabilno; neće moći da se organizuju još za neko vreme, pa sam pomislio da će biti najbolje da se posavetujem s predsednikom i Neksusom."

"Obavestiću predsednika, ali vi ste svesni da smo sada zaokupljeni vlastitim i to velikim teškoćama. Ovo savetovanje... moglo bi odrediti čitav tok Osnog grada. Uz to, primetna je ozbiljna uznemirenost i pojava svakojakih razmišljanja među Naderitima posebno u frakciji Korzenovski. Ako saznaju za ovo..." Ucrtao je gnezdo onih zmijolikih stvorenja koje je isijavalo drečavu narandžasto-crvenu svetlost. "Izolujte tu ženu i obavestavajte samo vaše neposredne pretpostavljene."

"Ona je izolovana i, naravno, ja sam izvršio svoju dužnost onako kako mi je naloženo", reče Olmi. "Biće nužno, međutim, da joj se dodeli jedan zastupnik."

"Bilo bi dobro da to izbegnemo, ako je ikako moguće." Toler ga je posmatrao s očiglednim podozrenjem i zabrinutošću.

"Takav je zakon. Svim negrađanima u gradu, bez određenog legalnog statusa, mora se smesta dodeliti zastupnik."

"Nema potrebe da meni citirate gradski zakon", reče Toler. "Pronaći ću zastupnika i naimenovati ga..."

"Već sam joj dodelio jednog", upade mu u reč Olmi.

Tolerovo lice poprimi izraz dubokog nezadovoljstva. "Koga?"

"Ser Suli Rama Kikuru."

"Nije mi poznata ta osoba." Do trenutka kada je dovršio rečenicu, Toler je već imao pri ruci Kikurin dosje, priređen za ucrtavanje i tumačenje. Brzo je pregledao podatke. Prebacio se na ugrađenu logiku ali nije pronašao ništa što bi se moglo kritikovati. "Izgleda prihvatljiva. Položiće zakletvu da će čuvati tajne Heksamona."

"Već je obavila taj čin."

"Nalazimo se u političkom haosu", reče Toler. "Ovo što ste vi uradili isto je što i doneti zapaljen fitilj za bombu Osnog grada. Sve, dabome, u ime vršenja dužnosti."

"Hoćete li odmah da izvestite predsednika?" upita Olmi, ucrtavajući sa strane zahtev za dozvolu da se vrati svome poslu.

"Čim to bude moguće", odgovori Toler. "Pripremićete, naravno, potpun izveštaj za nas."

"Pripremljen je", reče Olmi. "Mogu odmah da vam ga prenesem."

Toler klimnu glavom i Olmi dotače svoj okovratnik. Prenos izveštaja bio je završen za manje od tri sekunde. Toler dodirnu vlastiti okovratnik dajući do znanja da je prijem izvršen.

Suli Ram Kikura živela je u spoljašnjim slojevima Središnjeg grada, u jednoj od tri miliona gusto zbijenih stambenih jedinica, namenjenih mladim, neudatim, odnosno neoženjenim korporealima, srednjeg društvenog i poslovnog položaja. Njene sobe bile su manje nego što su izgledale; činilo se da je taj prostor njoj izgledao manje važan nego Olmiju, koji je posedovao primitivnije i veće odaje u Osnom Naderu. No ono čime ju je Olmi delimično privlačio beše njegova vremešnost i različitost stavova, kao i njegova sklonost da joj često poverava odista zanimljive poslove.

"Ovo je najveći izazov sa kojim sam se ikada suočila", ucrtala je Suli Ram Kikura obraćajući se Olmiju.

"Nisam mogao da se setim nikoga ko bi bio sposobniji", odgovori on. Lebdeli su okrenuti licem u lice u prigušenoj svetlosti središnjeg prostora njenih odaja, okruženi nacrtanim krugovima u kojima su bile projektovane različite zanimljive i okrepljujuće strukture. Upravo su okončali ljubavni čin; ljubav su vodili onako kako su to skoro uvek činili, bez grljenja, koristeći jednostavno polje vučne snage njenih odaja.

Olmi pokaza u pravcu sfera i načini kiseo izraz lica.

"Jednostavnost?" upita Ram Kikura.

"Jednostavnost, molim te", potvrdi on. Utrnula je svetlo ostavljajući u mraku sve osim njih i izbrisala sfere iz dekora.

Prvi put su se sreli kada se on raspitivao za postupak oko dobijanja dozvole za stvaranje deteta. Bio je ponajpre zainteresovan

za ličnost koja bi predstavljala njegovo stapanje sa nekom neodređenom osobom. Ovo se zbilo pre trideset godina, kada je Ram Kikura tek započinjala karijeru. Bila mu je savetnik u tom postupku. Za homorfog korporeala njegovog društvenog položaja nije bilo preteško obezbediti dozvolu. No on nikada nije dogurao do tačke podnošenja zvaničnog zahteva. Shvatila je da je Olmija više zanimala teorija nego praksa.

Jedna stvar je povukla drugu. Saletela ga je sa izvesnom elegancijom i ne bez male upornosti - i on je, podlegavši iskušenju, dopustio da bude zaveden u jednom skrivenom kutku šumovitog bestežinskog Valda u Središnjem gradu.

Olimi je zbog poslova počesto umeo da bude odsutan i po nekoliko godina, tako da je njihov odnos, kada su bivali zajedno, većini posmatrača izgledao kao prolazno, isprekidano zabavljanje. I odista, ona je od tada održavala veze sa drugim muškarcima - doduše nijednu stalnu - iako su ponovo ulazile u modu one veze koje su trajale deset i više godina.

Kad god bi se Olmi vratio, ona je na neki način uspevala da se oslobodi redovnih obaveza. Nikada nisu vršili pritisak jedno na drugo. Ono što je postojalo između njih bilo je jedno opušteno, ali ni u kom slučaju trivijalno osećanje udobnosti i zajedničkog interesa na visokom nivou. Oboje su sa iskrenim uživanjem slušali o radu onog drugog i pitali se kuda će ih odvesti budući zadaci. Oni su, najposle, bili korporeali i korisno zaposleni; njihov položaj imao je znatnih prednosti. Od devedeset miliona građana-korporeala u Osnom gradu, ili onih u Gradu memorije, svega petnaest miliona obavljalo je neke važne poslove, a od tog broja samo tri miliona je radilo više od desetine životnog vremena.

"Čini se da već uživaš u ovom zadatku", reče Olmi.

"Takva je moja izopačena priroda. Koliko znam, ovo je daleko najneobičnija stvar s kojom si imao posla... od prvorazrednog značaja."

"Moglo bi da bude zapanjujuće važno", reče on naglas, tonom turobne podrugljivosti.

"Nema više ucrtavanja?"

"Ne, hajde da natenane porazmislimo i porazgovaramo o tome."

"Dobro", reče ona. "Želiš da budem njen zastupnik. Šta misliš koliko dugo će joj zastupnik biti potreban?"

"Možeš da zamisliš", reče Olmi. "Ona je sasvim čista. Biće joj potrebno potpuno društveno i psihološko podešavanje. Biće joj potrebna zaštita. Kada se njen status obelodani - što smatram neizbežnim, bez obzira na želju predsednika i predsedavajućeg ministra - biće to senzacija."

"Blago predstavljajš sve to", reče ona. Naručila je vino, na šta tri sfere, s tečnošću koju su statički kontrolisale, uploviše u koronu svetlosti oko njih. Dodala je Olmiju jednu slamku i oni zajedno počеше da pijuckaju. "Jesi li video Zemlju svojim očima?"

Klimnuo je glavom. "Spustio sam se niz otvor bušotine sa Frantom drugog dana mog boravka u Čičku. Smatrao sam da daljinski osmatračići ne mogu da budu u dovoljnoj meri verni, kao kada se stvari vide vlastitim očima."

"Staromodni Olmi", reče Ram Kikura osmehujući se. "Bojim se da bih i sama isto učinila. A jesi li video Smrt?"

"Da", reče on zureći naviše u pomrčinu. Provukao je dva prsta kroz crnu kosu podelivši je u tri pramena. "Isprva samo preko daljinskih osmatračića u otvoru bušotine odvijala se bitka tako da nije bilo nikakvih izgleda da se probijem. Ali kada se borba okončala izveo sam brod napolje i video."

Ram Kikura dotače njegovu ruku. "Kako si se osećao?"

"Jesi li ikada poželela da plačeš?"

Pomno ga je osmotrila pokušavajući da proceni koliko je ozbiljno mislio ono što je govorio. "Ne", reče ona.

"Pa, ja jesam. Poželeo sam puno puta od tada, kad god sam razmišljao o tome. Pokušao sam da pročistim to osećanje uz pomoć Talzita u toku povratka - u nekoliko seansi. Ali Talzit nije mogao da leći sve to. Mogao sam da osetim naše početke... zaprljan, prljav, mrtav i umirući svet." Ispričao joj je o Patricijinoj tuzi. Ram Kikura se okrenula od njega sa osećanjem odvratnosti.

"Mi sebi ne možemo dati oduška onako kako je to ona učinila", reče on. "To više nije u nama, a možda ima još nečeg što smo izgubili."

"Tuga nije produktivna. Ona naprosto predstavlja neefikasnost u

prihvatanju promene statusa."

"Postoje ortodoksni Naderiti, koji još poseduju tu sposobnost", reče on. "Oni smatraju da je tuga plemenit osećaj. Ponekad im zavidim."

"Bio si organski začet i rođen. Imao si nekada tu sposobnost. Znao si kako to izgleda. Zbog čega si odustao od nje?"

"Da bih se uklopio", reče Olmi.

"Želeo si da se prilagodiš?"

"Zarad viših pobuda, da."

Ram Kikura uzdrhta. "Znaš, naša gošća će nas smatrati veoma čudnim."

"To je njena prednost", reče Olmi.

35.

Oluja je započela u vidu niza ubrzanih podizanja i spuštanja vazduha. Kružne ćelije su se trle jedne o druge proizvodeći gust, težak sloj oblaka širom prve komore. Naučnici iz Zapadnog bloka, koji su se zadesili usred ove komore na nultom drumu, izvršili su brza merenja pre no što su se povukli u svoje kamione. Prašina i pesak uzdigli su se u ogromnim tananim kovitlacima, koji su se na kraju odmotali i pretvorili u debele zastore prašine. Oblaci prašine talasali su se i širili, putujući od poklopca do poklopca poput talasa u nekom kanalu. Kamere u otvorima bušotina beležile su ovaj fenomen, ali se ništa nije dalo učiniti da se on podvrgne kontroli. Ili je oluja bila deo planskog klimatskog sistema u komori ili komora nije raspolagala efikasnom kontrolom vremenskih uslova. Ova komora, najposle, nije bila stalno naseljen deo Kamena. Moguće je da se smatralo kako ovde vremenska kontrola nije neophodna.

U proteklim godinama, od ponovnog zaposedanja Kamena, nikada se nije dogodilo nešto što je po žestini i snazi bilo makar slično ovom. Oblaci prašine prekrivali su dno doline i polako se slagali u maglovit, neproziran sloj, debeo nekoliko kilometara. Iznad prašine, vodonosni oblaci postajali su sve tamniji i tamniji.

Negde oko 17:00 sati, šest časova posle prvih visokih vetrova, kiša je počela da pada kroz prašinu spuštajući se na tlo u vidu krupnih kapi blata. U prvom kompleksu ljudi su se šćućurili u bungalovima, u isti mah uznemireni i uzbuđeni zbog iznenadne promene.

Hofmanova je sa uzdignutim veđama i grickajući zglobove gledala kroz blatom poprskane prozore. Odsustvo svetlosti od cevi sa plazmom beše dobrodošlo. Novonastali uslovi bili su najbližnji noći - za one koji su od početka boravili na Kamenu, a kod nje su izazivali osećanje dremljivosti i zadovoljstva.

Munja je zaparala svod komore i inženjeri i marinci se, uprkos vetru i kiši, dadoše na posao - postavljanje gromobrana na zgrade.

U ruskom komandnom bungalovu, usred drugog kompleksa, niko se nije obazirao na oluju i pomrčinu. Rasprava o političkom i

zapovedničkom ustrojstvu zašla je duboko u vreme predviđeno za spavanje. Belozerski i Jazukov bili su najvatreniji, dok se Vielgorski držao povučeno.

Mirski je zagovarao vojnu organizaciju i protivio se predlozima da na bilo koji način umanju svoju vlast ili da je ravnomerno podeli sa (što je posebno naglasio) oficirima nižih činova.

Belozerski je predlagao ortodoksnu sovjetsku poredak, sa centralnim partijskim komitetom na čijem čelu bi stajao generalni sekretar - za to mesto je predlagao Vielgorskog - i sa predsednikom i premijerom, koji bi delovali kroz Vrhovni sovjet.

Samo dan ranije, Mirski i Pogodin - glavnokomandujući oficir prve komore - otišli su da nadgledaju početak izgradnje ruskog kompleksa u četvrtoj komori; u međuvremenu dobijena je dozvola da se poseku stabla u tamošnjim gustim šumama. Oruđa su imala neprocenjivu vrednost; sve je imalo neprocenjivu vrednost.

Pregovori oko druge komore dostigli su tačku ključanja kada su se NATO-ovi arheolozi pobunili zbog mogućeg skrnavljenja onoga što su smatrali svojim nalazištem. Mirski je osorno dao do znanja Hofmanovoj da Krompir više nije nikakav spomenik, već zbeg.

Ovo poslednje ga je iznurilo. Njegovi dugotrajni boravci u biblioteci treće komore - često u vreme predviđeno za počinak - značajno su doprinosili zamoru; a sada još i ovo.

"Pre no što se opredelimo za konačan politički poredak moramo smestiti naše ljude", reče Mirski. "Sve što zasad imamo jesu improvizovani šatori i kompleks, a Hofmanova..."

"Ta kučka", obrecnu se Belozerski. "Gora je i od budale Lenijera."

Vielgorski dotače Belozerskom rame i ovaj grubijan pokorno sede na svoje mesto. Prevlast Vielgorskog među političkim oficirima nije iznenađivala nikog, ali ga nije ni radovala. Mirski je bio uveren da može izaći na kraj sa Belozerskim, ali uz podmukao i autoritativan glas Vielgorskog - i Jazukovljeva kao brijač oštar pravoveran um - Mirski je osećao svo vrenje gadnog izazova.

Da li je postojao neki način da 'okrene' Vielgorskog i Jazukova i njihove talente stavi u službu tih nauma?

Osećao je da mu u prilog ide kontinuirano obrazovanje. Ili bi se to možda moglo preciznije izraziti njegovo prosvetljenje. Nikada ranije

nije bio u prilici da po volji tumara kroz ovako ogroman i raznolik izvor podataka. Sovjetske biblioteke - vojne ili druge uvek su bile pod strogom kontrolom, tako da su knjige stajale na raspolaganju samo onima sa osvedočenom potrebom da nešto saznaju. Obična radoznalost nije bila dopuštena.

Nije mogao da bude siguran čak ni u poznavanje geografije vlastite zemlje. Istorija, izuzimajući istoriju svemirskih putovanja, predstavljala je predmet koji ga nikada nije naročito zanimao. Ono što je naučio u biblioteci treće komore potpuno ga je preokrenulo.

Svojim kolegama nije otkrio ništa od svega toga; s mukom je prikrivao činjenicu da je sada govorio engleski, nemački i francuski te da radi na savlađivanju japanskog i kineskog.

"Naprotiv", reče Belozerski, pogledavši postrance Vielgorskog, "politička pitanja moraju uvek da budu na prvom mestu. Mi ne smemo napustiti ni revoluciju niti njene ideale; mi smo poslednja tvrđava..."

"Da, da", reče Mirski nestrpljivo. "Sada smo svi umorni. Hajde da se odmorimo i ponovo nastavimo sutra." Obazreo se preko ramena na Garabedijana, Pletneva i Sergeja Pritikina, glavnog inženjera naučnog tima. "Druže majore Garabedijan, hoćete li da ispratite ovu gospodu do njihovih šatora i proverite da li su naše granice sigurne?"

"Malo je vremena za sve ono što valja razmotriti", reče Vielgorski.

Mirski usredsredi pogled na njega i osmehnu se. "Tačno", reče on. "Ali umorni ljudi postaju srditi ljudi, a frustracije uslovljavaju rdavo razmišljanje."

"Postoje druge stvari... koje vode ka slabosti i rdavom razmišljanju."

"Doista", složio se Belozerski.

"Sutra, drugovi", ostade uporan Mirski ne obazirući se na žaoku. "Moramo biti sveži i odmorni kada se suočimo sa Hofmanovom i nastavimo pregovore."

Oni izadoše ostavljajući Pritikina i Pletneva s Mirskim. Glavni inženjer i bivši komandant eskadrile sedoše za sto načinjen od otpadaka tankova i pričekashe da Mirski protrlja oči i izmasira greben nosa.

"Jasno vam je šta bi se dogodilo ako bi Vielgorski i njegove lutke preuzele vlast", reče Mirski.

"To nisu razboriti ljudi", reče Pritikin.

"Pa ipak, uveren sam da ih trećina vojnih snaga svesrdno podržava dok ona druga trećina ne podržava nikog - posredi su opšti nezadovoljnici", reče Mirski. "Da je Belozerski usamljen, ne bih brinuo - nezadovoljnici najviše mrze političke oficire. Ali Vielgorski ima baršunast jezik. Belozerski vitla rečima, Vielgorski zadaje udarce. On može da uzme pod svoje opasnu većinu."

"Šta onda da radimo, družo generale?" upita Pletnev.

"Želim da po pet ljudi čuva svakog od vas. Garabedijan i ja ćemo ih lično odabrati. Želim, takođe, da se četiri odreda sa AKV postave oko ovog bungalova. Pritikine, hoću da se do prekosutra kretanje članova naučnog tima ograniči na četvrtu komoru. Vielgorski je tip koji nema poverenja u intelektualce; ako dođe do pravog okršaja moglo bi se dogoditi da mu zasmeta njihovo prisustvo."

Njih dvojica izađoše i Mirski ostade sam. Uzdahnuo je i poželeo nešto što bi mu u ostatku večeri odvuklo pažnju na drugu stranu - bocu votke, neku ženu...

Ili još nekoliko neometanih trenutaka u biblioteci.

Nikada u svom životu nije se osećao toliko samosvestan i toliko ispunjen nadom kao sada, iako je bio okružen neznačajkim otrovnicama.

36.

Cevobob je bio poveren automatskom pilotu tako da je njih četvoro spavalo u kabini.

Hajneman je ograničio brzinu cevoboba na devet metara u sekundi. Pri većoj brzini nešto u konstrukciji cevoboba izazivalo je žestoko drmusanje.

Lenijer je ležao budan, uznemiren, privezan za svoje ispravljeno i pleglo sedište; zurio je naviše u narandžasta svetla mutnog sjaja. Hajneman je ravnomerno disao preko puta njega. Žene su spavale iza zaveses koju je Karolsonova povukla preko polovine kabine. Karolsonova je jedva čujno hrcala. Od Ferlijeve nije dopirao nikakav zvuk.

Seksualni nagon retko je obuzimao Lenijera; njegovi nagoni bili su sasvim normalni, ali je on uvek bio u stanju da ih prenebregne ili da ih kontroliše u neprimerenim situacijama. Dvogodišnji celibat na Kamenu za njega je predstavljao manju tegobu nego za većinu drugih ljudi. Iako je to bilo preimućstvo, ipak se osećao pomalo posramljen zbog odsustva te muške muke, kao da je to od njega činilo svojevrsnu belu vranu.

Uprkos svemu, nikada nije osećao veću putenu želju no u ovom mirnom trenutku.

Sada ga je ta strast napala sa kamatom. Jedva se mogao uzdržati da se ne prokrade kroz zavesu i ne navali na Ferlijevu. Želja je u isti mah bila smešna i bolna. Osećao se kao tinejdžer pubertetlija, oznojen od žudnje, a nije znao šta da preduzme u cilju njenog zadovoljenja.

Psijatri u njegovoj glavi radili su prekovremeno. Smrt, govorio je frejdozac, samo jača našu želju za stvaranjem novih jedinki.

I tako, ležao je bez sna, u stanju vrhunske seksualne uzbuđenosti, nesposoban da jasno misli ali odbijajući da pribegne masturbaciji. Sama ta pomisao bila je smešna. Nije masturbirao više od godinu dana, a i pre toga činio je to u strogo privatnim okvirima.

Da li su se i ostali ovako osećali? Hajneman zasigurno nikada ne bi odao tu tajnu. Lenijer zapravo ni u jednoj prilici nije čuo da je

Hajneman napravio neku aluziju, izuzev u svojevrsnim šalama koje su imale apstraktan, teorijski smisao.

Da li se Ferlijeva ovako osećala?

Provere radi, podigao je ruku u nameri da smakne tanko termalno ćebe koje ga je prekrivalo. Nagnuo je ruku da vrati ćebe u pređašnji položaj. Ludost.

Konačno, posle čitave večnosti, utonuo je u san.

Na 100.000. kilometru, radar V/STOL-a; koji je bio usmeren napred, izvestio ih je o jednoj masivnoj prepreci u hodniku. Hajneman je pregledao naučničke zapise načinjene u otvoru bušotine u hodniku, tragajući za ehoom sa ove razdaljine i nije ništa pronašao. "Čini se kao da su fizičari ispucali radarski snop duž cele singularnosti", reče on. "A ovo, što se sada nalazi pred nama jeste jedan kružni zid sa prolazom u središtu."

Taj zid je pregrađivao prolaz do visine od dvadeset jednog kilometra, s rupom u sredini, prečnika od oko osam kilometara. Cev sa plazmom i singularnost nisu bili prekinuti.

"Hajde da prođemo kroz to i vidimo šta je na drugoj strani", predloži Lenijer. "Potom ćemo odlučiti gde želimo da se spustimo."

Hajneman je usporio cevobob, leteći niz singularnost najvećom brzinom; od šest hiljada kilometara na sat. Zid je bio prljavobronzane boje, gladak i bezobličan. Kada su se približili rupi, Karolsonova je - uz izvesne teškoće - uperila teleskop na gornju površinu zida.

"Na vrhu je debeo svega jedan metar", reče ona. "Sudeći prema boji, pretpostavljam da je sazdan od istog materijala kao i izvori, odnosno hodnik."

"Što će reći - ni od čega", napomenu Ferlijeva. "Patricijini prostorni građevinski blokovi."

Hajneman je smanjio brzinu na nekoliko stotina kilometara na sat i oni skliznuše kroz rupu. Na suprotnoj strani, prizor dna hodnika bio je kristalno jasan, neometen atmosferom. Dno je predstavljalo haotičnu zbrku dubodolina dugačkih stotine kilometara, crnih mrlja i širokih traka otkrivene bronzane površine hodnika. Instrumenti su potvrdili njihova naslućivanja.

"Nema atmosfere", reče Ferlijeva. "Zid je čep."

Hajneman je usporavao sve dok se ne zaustaviše na dve hiljade

kilometara iza zida koji se u međuvremenu smanjio, pretvorivši se u sićušnu mrlju u nemilosrdnoj perspektivi hodnika. "Šta bi to moglo biti?" upita on.

"Krenućemo natrag i pronaći kolo izvora", reče Lenijer, "baš kao što smo planirali. Proverićemo ga, a zatim produžiti - da ne traćimo vreme. Istraživanje je u ovom slučaju odista od drugorazrednog značaja."

"Razumem", reče Hajneman. Okrenuo je V/STOL na cevobobu za sto osamdeset stepeni; "Držite se, krećemo u rikverc punom parom."

Na četiri stotine kilometara južno od zida uočili su jedno kolo izvora i usporili, pripremivši V/STOL za spuštanje. Svi slobodni predmeti bili su pričvršćeni dok je Hajneman otkaçivao letelicu od cevoboba. Uz blag potisak pomoćnih mlaznjaka oni se otisnuše od singularnosti. Hajneman je usmerio letelicu prema dnu hodnika.

Za razliku od komora asteroida, gde je za odvajanje od ose bio neophodan svojevrstan potisak, V/STOL je odmah započeo polagan, ali ubrzavajući spust, tako što ga je singularnost odbacila - ili ga je privuklo dno, kako god da su želeli da zamisle. Pošto su najpre padali četiri kilometra, Hajneman je tri puta kratko uključio raketne motore i usmerio pramac aviona na sever. "U komori se ne bih prizemljio na ovaj način", reče on, "ali u hodniku je to najbolja taktika. Ovde nećemo udariti u atmosferu u spiralnoj putanji. Stoga ću pribeći dugom poniranju. Geri, preuzmi svoje komande i pokušaj da shvatiš šta ja radim."

Lenijer je dohvatio volan i osetio Hajnemanove pokrete dok je ovaj uzdizao pramac. Niz talasavih drhtaja označilo je sudar sa atmosferom; izvan zidova ono izvijajuće cviljenje počelo je da gubi u visini tona, a da dobija u jačini. Hajneman je spustio krila da bi smanjio otpor vazduha i blago zaokrenuo V/STOL nadesno, obarajući pramac i oslobađajući lopatice propelera iz njihove kutije u kućišu motora. Ravnomeran, divan huk dva turbomlazna motora izazvao je dečaćki osmeh na njegovom licu. "Dame i gospodo", reče on, "sada smo u avionu. Geri, da li bi želeo da ga spustiš?"

"Sa zadovoljstvom", reče Lenijer. "Molim putnike da ostanu vezani u svojim sedištim."

"Uh-uh", reče Karolsonova.

"To je bila prava zabava. Hajde da to izvedemo ponovo", dobaci Ferlijeva.

"Teren izgleda dovoljno ravan ali ćemo mi preleteti iznad njega i odlučiti da li želimo strmo prizemljivanje ili vertikalni spust", reče Hajneman.

Lenijer iskosi letelicu i stade da kruži oko izvora, a zatim oblete kupolu na udaljenosti od pedeset metara, usporavajući na taj način što je postavio propelere pod uglom. Hajneman je pogledom tražio povoljno mesto za sletanje. Konačno je dao znak, uzdigavši palčeve. "Kratak nagib. Imaš tamo jednu ravnu peščanu površinu."

Lenijer je blago i lagano spustio V/STOL na dno hodnika brzinom od pedeset kilometara na čas, s pramcem uperenim na udubljenje i kupolu izvora. Zatim je smanjio rad propelera i zarulao uz blago podrhtavanje aparata do ruba udubljenja, okrećući avion sve dok ga nije postavio u tangenti položaj u odnosu na spoljašnji krug izvora. Grmljavina motora brzo je utihnula.

"Bravo", reče Hajneman.

"Bože, pa to je bilo sjajno", reče Lenijer. "Nisam leteo šest godina... i nikada na ovaj način. Isuse, gledaš u tlo i čini ti se da stalno ideš pravo na njega."

"Ako nam vas dvojica letećih dečaka pomognete", prekide ih Karolsonova, "brže ćemo završiti posao."

Kada su došli do ruba udubljenja, Karolsonova je načinila fotografske snimke, a Ferlijeva izvršila merenja instrumentima. Izvor je bio otvoren - to je bilo očigledno čak i sa ove razdaljine. Na deset ili jedanaest metara od lebdeće kupole nalazila se platforma koja je služila kao postolje dvema nepravilnim kuglama, prekrivenim crvenocrnim šahovskim poljima; svaka je imala tri metra u prečniku i par valda spreda i pozadi.

Spustili su se niz strminu udubljenja i istražili platformu. Hajneman se uzverao lestvama ugrađenim na jednoj strani platforme i krenuo duž skela koje su se nadosile nad onim kuglama sa šahovskim poljem. "Svemirska odela", reče on. "Poprilično gruba, reklo bi se."

"Eno poruke", uzviknu Ferlijeva. Pokazala je na jednu ploču

bronzane boje, na postolju blizu grotla izvora. Pismo je bilo latinično, s prepoznatljivim A, G i E ali nijedno od njih nije moglo da dešifruje reči. "Ovo nije grčki, a nije ni ćirilica", reče Karolsonova. "Mora da je posredi kamenjarski. Neki novi jezik." Načinila je fotografske snimke iz tri različita ugla i odozdo.

"Nikada nisam naišao na nešto slično ovom u bibliotekama", reče Lenijer. Zašao je iza ploče i osetio iznenadan otpor oko ruba izvora, kao da je ugazio u melasu.

"UPOZORENJE", niotkuda je dopro jedan zapovednički muški glas. "UPOZORENJE saopštiti na engleskom jeziku iz dvadesetog veka. Ne pokušavajte da uđete kroz bilo koju kapiju u ovom području bez prikladne zaštitne opreme. Iza ove kapije vladaju uslovi visoke gravitacije i korozivne atmosfere. Za vašu zaštitu obezbeđena su odela. UPOZORENJE."

Karolsonova dotače onu ploču i zviznu. "Pogledajte", reče ona. Slova na ploči pretvorila su se u pismo engleskog jezika i sada su ponavljala ono što je glas prethodno izrekao. "To ja zovem uslugom."

Hajneman je prešao rukom duž gornje površine kugli i otkrio udubljenje na nekakvom kvadratu. Obazrivo ga je pritisnuo; ništa se nije dogodilo.

"Izvinite", obrati se Ferlijeva neodređeno. Lenijer se okrenu prema njoj i ona se zbunjeno osmehnu, podižući ruku. Zatim je oslovila donju stranu kupole. "Izvinite, ali ako bismo želeli da uđemo u izvor - kroz kapiju - na koji način bismo upotrebili odela, one patiskape..."

"Batiskafe", ispravi je Karolsonova.

"Da... kako da ih upotrebimo ma šta da je posredi?"

"Vozila se odazivaju na glasovne naredbe i mogu se prilagoditi vašem jeziku. Imate li odgovarajuće odobrenje za prolaz kroz kapiju?"

"Kakvo odobrenje?" upita Ferlijeva.

"Odobrenje Neksusa. Sve kapije kontroliše Nexus. Molim da pokažete odobrenje u roku od trideset sekundi, ili će ovaj pojas kapija biti zaključan, kako ne bi došlo do kvara."

Dok je naznačeno vreme isticalo oni su se samo zgledali. "Nema odobrenja", objavi onaj glas bez promene u tonu. "Ove kapije će

sada biti zaključane sve dok nadzorni tim ne ispita i ispravi situaciju."

Lenijer se odmače od nevidljive prepreke. Otvor u središtu širok dvadeset metara bešumno se sklopio, stvarivši glatku izbočinu bronzane boje. Stojeći na skelama Hajneman je kriknuo i skočio trenutak pre no što su kugle zajedno sa svojim postoljem utonule u površinu ulegnuća, nestavši bez traga.

Ferlijeva opsova na melodičnom kineskom.

"No, dobro", reče Karolsonova uzdišući. "Ionako nemamo vremena za turizam."

Pustošan pejzaž oko izvora tvorila je nepregledna ravnica bez ijednog znaka života. Vazduh je suv i oni ubrzo to osetiše u grlu i nosu. Sa izvesnim olakšanjem ukrcali su se u V/STOL, zaptili ulazni otvor i pripremili se za povratak cevobobu.

"Ovo je pravo veselje", reče Hajneman. "Radi kao sat." Uzdigao je V/STOL sa tla i uvećao brzinu nagnuvši kućišta mašine napred. Postojano su se peli sve dok nisu stigli na kilometar od cevi s plazmom i gornjih granica atmosfere. "Abrakadabra", reče Hajneman, uvlačeći elise u kućišta i aktivirajući raketu.

Uz oštar potisak probili su se kroz atmosfersku prepreku u cev sa plazmom i ušli u vakuum koji je okruživao singularnost. Hajneman je upravljao V/STOL malim manevarskim potezima pomoćnih mlaznjaka dovodeći ga ispod cevoboba i dovršavajući povezivanje u skladu sa uputstvima iz kompjutera.

"Prava lepotica, zar ne?" oduševljeno je izustio, a zatim zatresao glavom i ispustio jedno dahtavo uuuf.

37.

"Nećemo tako brzo uspeti da im iznudimo sporazum o razoružanju", reče Gerhard koračajući ispred Hofmanove niz stepenice platforme u kompleksu četvrte komore. "U ovom času, oni se više boje jedni drugih nego nas, i niko neće predati oružje dok se to stanje ne sredi."

"Ko će po tvom mišljenju izbiti na vrh?"

Gerhard sleže ramenima. "Ne bih mogao da se opkladim. Sve su to žilavi kučkini sinovi ipak voleo bih da to bude Mirski."

"On je boravio u biblioteci treće komore češće nego bilo ko od nas", reče Hofmanova.

"Mora da nadoknađuje propušteno", reče Gerhard.

"Rusi ne vole vojnike koji stiču znanje na svoju ruku."

"Pretpostavljam da bi trebalo da budemo zadovoljni prekidom vatre i odvojenim logorima."

Gerhard joj napravi prolaz do zakrčenih vrata i ona uđe kroz njih u kafeteriju. Četiri poljoprivredna naučnika - jedan muškarac i tri žene - čekali su je s mapama i pločama. Rukovala se redom sa svima i sela. Gerhard je dobio sledovanje mršavog ručka i seo za susedni sto; ovo ga se nije neposredno ticalo.

"Programi proizvodnje hrane", reče Hofmanova.

"Poljoprivreda i surogati. U redu. Pokažite mi šta moramo učiniti."

Do puča je došlo jedva osamnaest časova posle konferencije u bungalovu. Oluja u prvoj komori stišala se brže no što je započela; vetar je najednom prestao da duva, oblaci su iscedili još par kapi, a zatim se raspršili. Svetlost od cevi je zasjala, a vazduh postao topliji.

Belozerski je naredio jednom vodu da opkoli bungalov i zarobi Mirskog. Tobožnji razlog je glasio da je Mirski izneverio stvar socijalizma; ali sva tri Zampolita zapravo su osećala da je general-pukovnik slab i da bi uskoro mogao učiniti ustupke Hofmanovoj, koje Sovjeti ne bi mogli podneti.

Vod je banuo unutra i opkolio komandni centar, uperivši svoje AKV na dvadesetak stražara. Stražari su se predali bez i najmanjeg otpora i Belozerski se uputio ka vratima bungalova da bi lično

uhapsio Mirskog. Tri robustna vojnika izvališe vrata i proturiše puške kroz njih sami ostavši u zaklonu.

"Druže generale!" povika Belozerski praskavim glasom. "Izneverili ste poverenje svojih ljudi. U ime novokonstituisanog Vrhovnog sovjeta, vi ste uhapšeni." Vojnici širom raskriliše vrata i nahrupiše u bungalov. Pletnev je sedeo na ležaju pospano žmirajući.

"General Mirski nije ovde", reče on brundavim glasom. "Mogu li nešto da učinim za vas?"

Vielgorski je nakratko dremnuo posle sastanka s Mirskim, a zatim iskoristio priliku koje je pružilo stišavanje oluje i izveo tri kamiona sa pedeset vojnika iz prve komore, da bi se zatim ukrcao na devedeseti podzemni voz - rezervisan isključivo za Ruse - koji je vodio u četvrtu komoru.

Namera mu je bila da se ukloni s mesta događaja kada Belozerski bude hapsio Mirskog, za slučaj da nešto krene naopako. To mu je, takođe, omogućavalo da nekoliko sati uživa u šumama četvrte komore. Posebno je uživao da posmatra kako vojnici u Razvojnoj oblasti obaraju stabla i tegle ih do vode. Kao dečaka ushićavale su ga priče o osvajanju istoka i izgradnji transsibirske železnice. Sada je svojim očima mogao gledati nešto slično na Krompiru - niz sovjetskih naselja povezanih drumovima, raščišćavanje polja za zemljoradnju i podizanje koliba. Možda će na kraju i nešto valjano proizaći iz ovog fijaska, razmišljao je - čistija, manje pokvarena i čvršće kontrolisana socijalistička zajednica koja bi konačno mogla da preuzme vlast na asteroidu i vrati se na Zemlju da dovrši zadatak koji je započeo Lenjin pre osamdeset godina.

Stvari su se već razvijale zapanjujućom brzinom. Pre samo devet dana izvršili su desant, a sada su gospodarili najprivlačnijom teritorijom u sedam komora Krompira. Ako to nije svedočilo o slabosti njihovih protivnika, šta onda jeste?

Pristupila su mu tri TSU-a. Njihov predvodnik držao je u rukama nekoliko papira - bez sumnje za njega, da ih potpiše kao zvanični upravnik eksploatacije četvrte komore.

"Pukovniče", reče prvi vojnik izvlačeći pištolj iza papira. Uperio je pištolj na Vielgorskog i malko podigao kapu.

"Mirski", reče Vielgorski ne gubeći prisustvo duha.

Druga dva vojnika bili su Pogodin i naučnik Pritikin. Svaki je nosio AKV preko ramena. Mirski dohvati Vielgorskog za ruku i zari mu cev pištolja u bok odmah pokraj bubrega. "Ni reč da niste zucnuli, molim."

"Šta to činite?" prošaputa Vielgorski hrapavim glasom. Mirski mu još malo jače rinu cev među rebra.

"Tiho. Onaj vaš pacov rije rupu u mom bungalovu."

Išli su odmerenim koracima do jednog kamiona koji je čekao na obali jezera. Pogodin bez imalo ustručavanja gurnu Vielgorskog na zadnje sedište i prebaci šatorsko krilo preko njega; i sam se popeo pozadi blago lupkajući burencetom AKV-a po izbočini koju je tvorila glava političkog oficira.

Mirski je seo za upravljač i bacio pogled preko tamnog peska prema vojnicima u šumi. Jedna grupa vojnika igrala je lapte - jednu vrstu bezbola - s grančicama i šiškama; činilo se da nijedan ne poklanja pažnju kamionu i onima u njemu.

"Kuda idemo, generale?" upita Vielgorski odostrag, glasom prigušenim šatorskim krilom.

"Tiho, druže", reče Pogodin, bocnuvši ga još jednom svojim AKV-om.

38.

Onaj haotičan i brazdama išaran deo hodnika pružao se u dužinu nekih pola miliona kilometara sve sama bezvazдушna golet. Planovi za drugo spuštanje su otpali. Na spuštanje i uzletanje utrošila bi se prekomerna količina goriva. Ukoliko bi se ovaj pustošni segment produžio i posle milion pređenih kilometara koji su označavali njihovu okretnicu, odustaće od misije i vratiti se nazad, odlučio je Lenijer.

"Mislite li da je sve ovako?" upita Ferlijeva sedeći pored njega. "Odavde pa nadalje?"

Lenijer zavrte glavom. "Nekud su odveli Patriciju."

"Jeste li razmišljali o izvorima? Možda su napustili hodnik, a mi ne možemo da ih sledimo."

"Pomišljao sam na to - i imam predosećaj da su upotreбили izvor."

"Još jedan zid!" objavi Hajneman.

Okupili su se u kabini. Karolsonova je sedela na mestu kopilota, a Ferlijeva i Linijer su se tiskali u otvoru vrata. Lenijer je bio više nego svestan pritiska tela Ferlijeve.

Kretanje cevoboba kroz hodnik izazivalo je vrtoglavicu; podsećalo je Lenijera na jurnjavu kroz ventilacionu cev. Hodnik je proletao sa svih strana; a mrka i crna boja zajedno sa bronzanom i otkrivene površine hodnika mešale su im se pred očima. Radar uperen napred vraćao im je jedno postojano bip, u intervalima od pola sekunde.

"U svoja sedišta, molim", reče Hajneman. "Usporićemo sisavca. Ovaj put obrnite sedišta u suprotnom smeru. Želim da naš FLR ostane okrenut napred, a očekujem oko dve desetine g."

Karolsonova se vezala u kopilotskom sedištu uputivši Lenijeru čedan osmeh. "U zadnje sedišta, šefe", reče ona. "Bila sam prva."

Lenijer i Ferlijeva otpuzaše pokraj kutija s opremom i sedoše jedno pored drugog. Lenijer duboko udahnu vazduh i zaklopi oči; onaj nagon beše gotovo nepodnošljiv.

"Nešto nije u redu?" upita Ferlijeva.

"Nipošto." Želeći da je uveri u svoje reči dotakao joj je šakom ruku, a onda je brzo povukao.

"Da li se dobro osećate?"

Neubedljivo se osmehnuo i klimnuo glavom.

"Ipak nešto nije u redu, Geri. Dovoljno dugo smo zajedno i..."

"Stižemo tamo za otprilike sat vremena", oglasio se Hajneman iz kabine.

"Pa šta je posredi?" bila je uporna Ferlijeva.

Duboko je udahnuo vazduh, a lice mu se zacrvene. "Tu nema pomoći, Karen. Blesavo je. Uspaljen sam... poslednjih dvadeset sati. Nikako da prođe."

Nekoliko trenutaka ga je bezizražajno promatrala, a onda joj se oči raširiše pretvarajući se u jedva primetne proreze.

"Sama si pitala, do đavola", reče on.

"Da li je to onako uopšte?"

"Ne."

"U odnosu na određenu osobu."

"Da", reče on.

"Na koga... ako ne preterujem sa pitanjima?"

Podigao je prst i pokazao na nju tresući se od prigušenog smeha. Sada mu je lice bilo crveno kao hamburger, a zvuci koje je ispuštao stvarali su utisak kao da će se ugušiti.

"Zar je to tako smešno?"

"Neeee", reče on uspevši konačno da obuzda smeh.

"To je blesavo."

"Nikada ranije niste pokazivali zanimanje za mene?"

"Ne... Hoću da kažem da, zgodna si, očigledno, ali..."

"Onda umuknite." Usporavanje je već započelo.

Otkopčala je pojas i lagano krenula prema pilotskoj kabini, pridržavajući se za ručke na stranama sedišta i police sa zalihama iznad glave.

"Čekaj", reče Lenijer pokušavši da je dohvati bez uspeha. Pogledao je preko ramena. "Karen!"

Ferlijeva se nalazila u otvoru kabine. "Probudite nas kada stignemo do zida", reče ona oštro i odlučno zatvori pregradu.

Potisnula se natrag duž središnjeg prolaza i zaglavila jedno koleno između njegovog sedišta i sedišta preko puta.

"Oprosti..." počeo Lenijer.

"Nema na čemu", reče Ferlijeva. Povukla je nadole rajsferšlus na

kombinezonu, otkrivajući majicu s kineskim znakom na prednjoj strani, čije je značenje bilo 'kit' - kineski naziv za Kamen. Hitro se izmigoljila iz njega i svukla bele pamučne gaćice.

Lenijer ju je zapanjeno posmatrao.

"Trebalo je ranije da date to do znanja", ukori ga ona. "Sve što vam odvlači misli sa osnovnog toka može da šteti našoj misiji." Skinula je majicu preko glave i ćušnula svu odeću u džep na zadnjem delu sedišta.

Skinuo je kombinezon, pogledajući nervozno prema pregradi kabine. Ona je ležala na zadnjem delu dvaju sedišta postavljenih jedno prema drugom. Usporavanje cevoboba izazivalo je normalan, premda unekoliko iskošen osećaj pravca. "Nikada niste stavili svoje ime na društvenu listu", reče Ferlijeva uzimajući ga za ruku i privlačeći ga k sebi. "Ne, dakako, zato što ste stidljivi."

Lenijer joj dotače grudi dok mu je srce tuklo kao ludo. Nežno je prevlačio zglobovima i spoljašnjim delovima prstiju duž linije između njenih kukova i stomaka. "Nikada u životu nisam nekoga ovoliko želeo", reče on.

Karolsonova se pela uz lestve postavljene na sredini prolaza. Ferlijeva i Lenijer su se u međuvremenu odenuli i sada su sedeli jedno preko puta drugog. "Još deset minuta i tamo smo", reče Karolsonova mrtva hladna. Pogledala je Ferlijevu, a zatim je okrenula glavu prema Lenijeru pošto su joj se oči zadržale par časaka na licu Ferlijeve. "Izgleda da je posredi ista vrsta zida kao onaj poslednji, ali se ovaj uzdiže čak i više iznad nivoa atmosfere i ima prolaz - ne veći od sto metara - oko singularnosti. Ipak, valjalo bi da izvršimo istu proveru."

"Slažem se", reče Ferlijeva.

"Geri...", zausti Karolsonova napeto ga promatrajući.

"Šta je?"

"Nije važno." Sišla je niz lestve i vratila se u kabinu.

"Isuse, ja sam zbunjen", promrmlja Lenijer.

"Zar zbog toga što ste čovek od krvi i mesa?" upita Ferlijeva.

"Imam ozbiljne odgovornosti", reče on.

"Nema nijedne osobe na Kamenu koja ih nema", reče ona. "Otkada sam ja ovde bilo strašno mnogo hakas-pakasa."

Zakikotao se i preko volje. "Kaže se hokus-pokusa."

"Nije bitno. Nemojte mi reći da niste primetili?"

Zavrteo je glavom. "Ne, najiskrenije ti velim da nisam. Šef uvek poslednji sazna."

"Samo ako šef drži oči zatvorene. Sumnjam da će Hofmanovoj takve stvari promaći."

"U redu ako je tako, onda sam ja... ne znam. Nisam čedan ali sam možda pomalo naivan."

"Uopšte niste naivni", reče Ferlijeva pruživši ruku i dotakavši mu rame. "I ne brinite. I dalje ste šef."

39.

Vielgorski se upinjao da sačuva prisebnost. Obilato se znojio i odavao neprijatan vonj. Glas mu je bio hrapav. Mirski je gotovo osećao sažaljenje prema njemu.

Crni ulaz u biblioteku treće komore otvorio se na veličanstven način i Pogodin i Pritikin s nekoliko valjano plasiranih uboda cevima svojih AKV-a podstakoše zarobljenika da prođe kroz njega. Mirski ih je sledio nešto opuštenijim korakom.

"Ovo je mesto gde ste traćili vreme", zavapi Vielgorski gledajući ga preko ramena.

"Nikada nisi bio ovde?" upita Mirski pretvarajući se da je iznenađen. "Mislio sam da ćete, ako ništa drugo, biti radoznali."

"To je beskorisno", reče Vielgorski. "Čista američka propaganda. Zbog čega traćiti vreme?"

Mirski se nasmeja više iz srdžbe nego zato što mu je držanje političkog oficira doista bilo smešno. "Ti, jadni kučkin sine", reče on. "Ljudi koji su sagradili ovaj svemirski brod nisu bili više Amerikanci od tebe i mene." Zaustavili su se ispred redova stolica i hromiranih pultova u obliku suze.

"Ako me ubijete, Belozerski i Jazukov su potpuno sposobni da nastave započeto", reče Vielgorski.

"Ne nameravam da te ubijem", reče Mirski. "Potrebni smo jedan drugom. Želim da sedneš ovde."

Vielgorski se jogunasto ukipio, drhteći kao promrzli pas.

"Ove stolice te neće pojesti", reče Pogodin ponovo ga podbovši.

"Ne možete da mi isperete mozak", gordo uzviknu Vielgorski.

"Ne, ali možda možemo da te obrazujemo. Sedi."

Vielgorski se polako spustio na najbližu stolicu, uplašeno posmatrajući pult u obliku suze. "Nagnaćete me da čitam knjige? Pa to je strašno glupo."

Mirski zaobiđe stolicu i rukom otvori poklopac na komandnim uređajima. "Da li bi želeo da naučiš da govoriš engleski, francuski, nemački?"

Vielgorski nije odgovarao.

"Ne? Možda bi, međutim, voleo da saznaš ponešto iz istorije. Ne sa američke tačke gledišta - već sa stanovišta naših potomaka: Rusa koji su preživeli Smrt."

"Baš me briga za to", reče Vielgorski. Njegovo bledo oznojeno lice bezmalo celo se pretvorilo u nos - u odrazu na pulstu.

"Ovo je ono što su Amerikanci krili od nas", reče Mirski. "Nije li tvoja dužnost da ispitaš blago za koje smo se borili. Tvoje starešine to ne mogu. Mrtve su ili će to uskoro biti. Čitava Zemlja biće prekrivena dimom još mnogo godina. Milioni će umreti od gladi ili hladnoće. Do kraja ove decenije u životu će ostati manje od deset miliona naših sunarodnika."

"Pričate gluposti", reče Vielgorski, brišući lice rukavom.

"Naši potomci su sazdali ovaj svemirski brod", reče Mirski. "To nije propaganda. Zvuči kao maštarija, ali je istina, Vielgorski, i sve naše međusobne razmirice ne mogu sakriti tu istinu. Bili smo obučeni i došli smo ovamo i borili smo se i umirali da bismo otkrili tu istinu. Bićeš izdajnik ako joj okreneš leđa."

"Da li mi predlažete da podelimo vlast?" upita Vielgorski, podižući pogled prema njemu. Mirski opsova sebi u bradu i okrete se prema mašini.

"Govoriće ti na ruskom", reče on. "Odgovaraće na tvoja pitanja i podučiće te kako da je koristiš. A sada pitaj."

Vielgorski je zurio u lebdeći simbol biblioteke razrogačenih očiju.

"Pitaj."

"Odakle želite da počnem?"

"Počni s našom prošlošću, s onim što su nas učili u školi."

Onaj simbol se preobrazio u znak pitanja.

"Nauči me o..." Vielgorski pogleda Mirskog.

"Hajde. To nije bolno. Ali ga je teško ostaviti."

"Nauči me o Nikolaju I", reče Vielgorski.

"To je prilično sigurno", reče Mirski, "predaleko u prošlost. Zatraži da te upozna s velikim strateškim planom sovjetske armije od 1960. do 2005 godine." Mirski se osmehnu. "Zar nikada nisi bio radoznao?"

"Upoznaj me... s tim", reče Vielgorski.

Biblioteka je tiho pretraživala i ustrojavalala svoju prezentaciju; brojni raznobojni simboli treptali su po vidnom polju Vielgorskog. A

onda je započelo.

Posle pola sata, Mirski se okrenuo prema Pogodinu i Pritikinu i rekao im da se vrate u četvrtu komoru. Klimnuo je u pravcu zanetog Vielgorskog. "S njim neće biti teškoća. Motriću na njega."

"Kada ćemo mi dobiti ovakvu priliku?" upita Pritikin.

"Kad god budete slobodni, družo", reče Mirski. "Otvorena je za sve."

Belozerski je izvukao mišićavog Pletneva iz njegove stolice i obrnuo ga sa iznenađujućom snagom. "Izmišljotine prepoznajem čim ih čujem", zareža on.

"To je lako dokazati", reče Pletnev okrenuvši glavu na jednu stranu da ga Belozerski ne bi zgrabio za vrat. "Mi moramo otići tamo - drugovi Pritikin i Zinovjev rekli su nam ono što su znali. Sedma komora ne prestaje. Produžava se u beskraj."

Belozerski ga je pustio i polako odstupio stišćući pesnice. "Izopačene koještarije. Pritikin i Zinovjev su intelektualci. Zbog čega bi trebalo da im verujem?"

Jazukov je dao znak trojici vojnika da zgrabe Pletneva. "Pretrpeli smo poraz samo zato što si ti hteo da sačuvaš svoju bednu kožu", reče on. "Dužnost ti je bila da pogineš tamo napolju, a ne da se cmizdreći predaš Amerikancima."

"Sve je bilo gotovo", reče Pletnev. "Nismo imali nikakvog izbora."

"Ova stena može biti naša!" povika Jazukov. "A sada, gde je Mirski?"

"Rekao sam vam. On je u četvrtoj komori."

"Sranje. On je u svojoj voljenoj biblioteci", reče Belozerski.

"Onda ćemo ga tamo i uhapsiti", reče Jazukov. "A sada treba da pronađemo Garabedijana i Anekovskog - oni su, takođe, ljudi Mirskog. Družo Pletnev, lično ću te streljati uz poslednji zid sedme komore. Proliću tvoju krv i prosuti tvoj kontrarevolucionarni mozak na čvrstom dokazu tvoje krivice." Uzdigao je ruke u vazduh s izrazom odvratnosti. "Čuvajte ga ovde dok ne pronađemo ostale."

Rimskaja je koračao kroz kompleks sa porukom od Belozerskog u rukama. Popeo se uz stepenice do prostorije koja je nekad bila

Lenijerov ured, a sada je pripadala Hofmanovoj i zakucalo na vrata. Odgovorila mu je Beril Valas.

"Poruka od Sovjeta", reče on kratko. Lice mu beše bledo, izgledao je kao da danima nije spavao.

"Nešto važno?" upita Beril.

"Beril, ne glumi podređenog koji štiti svog starešinu preda mnom. Gde je Džudit?"

"Dole je na sastanku sa nadzornikom zdravstvene službe. Nisam htela da budem zvanična, Džozefe, ali zaista je veoma zauzeta."

"Da, pa, Sovjeti su zauzeti time što žele da budu Sovjeti i rekao bih da su na pomolu nevolje." Protrljao je oči i stao da žmirka kao kakva sovuljaga.

"Idem do nje. Primiće te dole kod sekretarskog pulta."

Rimskaja promumla nešto u znak zahvalnosti i teškim koracima krenu niz stepenište.

Hofmanova se pomoli iz sale za sastanke rukovodilaca, uze ploču iz Rimskajinih ruku i brzo je pročita. Ona je takođe izgledala iznureno, iako manje od Rimskaje. Oči su joj bile uokvirene ljubičasom senkom, a obrazi naduveni od nespavanja.

"Kakav položaj, čin... ima taj Belozerski?"

"Zampolit - politički oficir", reče Rimskaja. Ruke su mu se tresle. "Major. Jednom ili dvaput sam razgovarao s njim."

"Šta misliš o njemu?"

Rimskaja neveselo zavrte glavom. "Zagovornik čvrste ruke, neznalica i bez mašte. Tu su i ostala dvojica, Jazukov i Vielgorski i oni me zabrinjavaju. Pametniji su i opasniji. Ako kažu da su svrgli Mirskog i da moramo neposredno s njima da razgovaramo, onda su to verovatno i učinili."

"Onda upriliči sastanak. Ne možemo obustaviti razgovore samo zbog njihovih unutrašnjih razmirica. Saznaj od - kako mu beše ime? - Zinovjev ili Pritikin. Saznaj od jednog ili drugog šta se događa, kakve posledice mogu proizaći po ruske civile."

"Nigde ih nema. Možda su u zatvoru ili mrtvi."

"Misliš da su stvari otišle tako daleko?" upita Hofmanova.

"Ponašaju se veoma ruski", reče Rimskaja šireći ruke.

"Biću na sastanku još otprilike jedan sat. Predloži im da se

sastanemo kroz sat i po."

"Bolje je da pustiš njih da predlože vreme, a onda ih ostaviš da malo pričekaju", posavetova je Rimskaja.

"Ti se pobrini za to."

Posmatrala je kako visoki, sumorni matematičar izlazi na vrata, a zatim je upiljila u prazan prostor na zidu iznad Eninog stola. Sekretarica je koristila pauzu za ručak.

"Samo trideset sekundi", reče Hofmanova, usredsređujući se ni na šta. Stajala je sama, ravnomerno dišući; lagano lupkajući prstom po ivici stola, kao da je odbrojavala kucanje nekog unutrašnjeg meditativnog časovnika. Kada je trideset sekundi proteklo, čvrsto je zatvorila oči zatim ih širom otvorila, duboko udahнула vazduh i okrenula se ka predvorju i vratima prostorije za sastanke.

40.

Cevobob je lagano klizio mimo drugog zida. Na suprotnoj strani, počev, otprilike, kilometar iza zida i protežući se naporedo s kružnim profilom hodnika po goletnom bronzastom dnu, ležalo je niz nekakvih struktura boje tamne cigle. Svaka je počivala na kvadratnom postolju, s tim što je stranica tog kvadrata iznosila oko dve stotine metara. Strukture su se uzdizale u redovima stepenika, ali tako da je ravan svakog stepenika bila malo izvijena, tvoreći zaobljenu poluspiralnu piramidu.

"Bingo", reče Hajneman pokazujući u pravcu grotla hodnika. Dno je vrvelo od pokretnih svetala kanalisanih u trake koje su bile višestruko usnopljene, kao da je reč o veoma gustom sistemu autoputeva. "Nismo sami."

"Koliko smo prešli do sada?" upita Karolsonova.

"Sedam stotina sedamdeset hiljada kilometara približno", reče Hajneman. "Geri, da li bi hteo malo da pilotiraš? Hoću da izvršim još nekoliko proveru."

"Nastavićemo polako da se krećemo napred, pri brzini od devedeset ili sto kilometara na sat", reče Lenijer.

"Tako će biti dobro. Ne žudim baš da upoznam ovdašnje stanovnike, ma kakvi da su", reče Hajneman vrteći glavom dok se izvlačio iz svog sedišta.

Ponovo su, krećući se postojanom brzinom, bili u bestežinskom stanju.

"Zbog čega bi trebalo da brinemo, ako izuzmemo očigledne razloge", upita Ferlijeva.

"Očigledni razlozi mogli bi biti dovoljno gadni, no, iskreno govoreći, nisam ni najmanje srećan što dolazimo niz singularnost. Palo mi je na pamet da se onima koji su dole možda neće dopasti ljudi koji putuju na ovaj način. Moguće je da postoje drugačija vozila - ovlašćena vozila. A možda postoji i nešto drugo. Bilo kako bilo, ako bismo prohujali brzinom od osam ili devet klikova u sekundi i udarili u nešto nastala bi ozbiljna nevolja. Sasvim dovoljno da nas dožive kao leteće prestupnike, zar ne mislite tako?"

"Nisam razmišljao o tome", reče Lenijer smeštajući se u pilotsko sedište.

"Da, pa sada kada ti se glava razbistrila..." Hajneman pređe preko njega ozbiljnim pogledom, a zatim ga potapša po ramenu. "Devojke, hajde da utvrdimo kakva je ovo gužva."

Zamenili su različite instrumente duž poda na levoj strani letelice i postavili nove senzore u delu koji do sada nije bio zauzet. Lenijer je zurio naviše ka dnu hodnika, opsenjen povorkom svetlosti. Čak i uz pomoć dogleda ta svetla nisu prerastala ni u šta drugo do u sjajne tačke naspram crne pozadine traka.

Nešto veliko i sivo zaklonilo mu je vidno polje u dogledu i on spusti instrument. Jedan disk širok najmanje pola kilometra lagano je leteo iznad onih traka, krećući se prema jugu. Jedan drugi disk sledio je sličan kurs dvadeset ili trideset stepeni zapadno od prvog.

"Bez ijednog razumljivog radio-signala", reče Hajneman. "Raštrkani mikrotalasi, toplotni izvori, slabašna aktivnost iks- i gama-zraka i to je sve. Radar-repetitor ovde pokazuje nešto čvrsto na oko četvrt miliona kilometara napred - otkriva ravnu površinu veličine najmanje petnaest kvadratnih kilometara, tačno na osi i u samom središtu."

"Vidim je", reče Lenijer gledajući u prvi ekran. "Predmeti se kreću oko nje, kao i duž celog zida hodnika."

"Ne pitaj me o čemu je reč", reče Hajneman, kroz prozor u pravcu sivog diska. Žmirkao je zbunjeno i zabrinuto. "Ne pitaj me, takođe, koliko ćemo još ostati ovde neuznemiravani."

"Ako ništa drugo, sićušni smo", reče Ferlijeva. "Možda nas neće primetiti."

"Ona velika stvar - ma šta da je u pitanju primetiće nas", reče Hajneman. "Kladim se u odnosu deset prema jedan da se i ona kreće kroz singularnost."

Pet stotina kilometara iza zida, četiri goleme zaobljene piramide boje cigle uzdizale su se iznad spleta traka. Sudeći prema njihovom rasporedu nalazile su se na jednakom rastojanju po obimu kruga, odnosno ugaonim tačkama zamišljenog kvadrata - Lenijer je zaključio da su bile sagrađene iznad izvora. Sa ove razdaljine po veličini su izgledale kao poštanske marke držane u ispruženoj ruci -

što je značilo da im stranice imaju dva kilometra i još kilometar u visinu. Prave trake, široke jedan kilometar, protezale su se ravno na sever od svake strukture, dokle mu je pogled dosezao.

"Mislim da nam je sada glava u torbi", promrmlja Lenijer.

Ferlijeva položi ruku na njegovo rame i uvuče se u kopilotsko sedište. "Već godinama nam je glava u torbi, zar ne?"

"Uvek sam mislio da je hodnik prazan - ne znam ni sam zbog čega. Možda zbog toga što nisam bio u stanju da zamislim ovo."

Hajneman je zaplovio između njih i dograbio jednu šipku na tabli sa instrumentima kako bi se učvrstio dok ne isprogramira plan letenja.

"Ubrzaćemo do deset hiljada klikova na sat, približiti se što više možemo onom velikom predmetu na singularnosti - usporiti nadomak njega kako ne bi pomislili da nameravamo da tresnemo u njih - a onda ćemo okrenuti i odmagliti kući. Sve to, dakako, ukoliko si saglasan." Uzdigao je jednu obrvu u pravcu Lenijera.

Lenijer je odmeravao rizike postajući svestan da nema blagu predstavu o tome koliki su.

"Ako sada okrenemo, šta ćemo moći da kažemo našim ljudima tamo na Kamenu?" ustrajavao je Hajneman. "Očigledno je da je ovo mesto značajno. Ali mi nemamo nikakvu predstavu o tome šta je posredi, niti šta može značiti za nas onog trenutka kada se vratimo na Kamen."

"Iznosiš očigledne činjenice, Lari", reče Lenijer.

"A sada mi reci da li ćemo preživeti ili ne?"

"Ne znam", reče Hajneman. "Znam jedino da sam na ovako nešto čekao celog života. A kako stoji stvar s vama?"

Karolsonova se nasmeja. "Ti si lud", reče mu ona. "Ludi sportski pilot-inženjer."

Hajneman je nestašno zanjihao glavom napred-nazad i ponosno palčevima izvrnuo džepove na grudnom delu svog kombinezona. "Pa, Geri?"

"Moramo na neki način otkriti šta je posredi", pristade on. "Ako je tako, krenimo." Hajneman je započeo sekvencu pilotiranja na kompjuteru i cevobob se potisnu niz singularnost proizvođači još jednom osećanje pravca u kabini V/STOL-a.

Kada se ubrzanje okončalo i cevobob se ustalio na brzini od deset hiljada kilometara na sat, Hajneman im razdeli 'supersendviče' zavijene u foliju i loptaste termose s toplim čajem. Jeli su ćuteći. Karolsonova i Hajneman sedeli su vezani za pregradu iza kabine. Putovanje kroz hodnik bilo je ravnomerno i lako primetno.

Promaklo je još jedno kolo pravougaonih struktura, a posle nekoliko minuta još jedno - sve strukture bile su povezane sa četiri prave, jasno vidljive trake i gusto isprepletanim prugama svetlosti.

Lenijer je oslobodio sedište za Karolsonovu i otišao da malo dremne, dok je Hajneman počeo da upućuje ženu u tajne upravljanja cevobobom. Lenijer je napreskok sanjao kako u lakom avionu preleće džunglu i isprepletane reke. Sve se to na neki način preobratiilo u lakoatletičarsko takmičenje. Probudio se s ukusom čaja u ustima. Odmah je otkopčao pojaseve i krenuo napred. Ferlijeva je podešavala instrumente u njihovim ležištima, zamenjivala memorijske blokove na pločama s prikupljenim i sređenim podacima. Spuštala je ispunjene blokove na plastični sortirni poslužavnik i odlagala ih u kutiju skladišta. Zatim je podigla jedan od pomoćnih multimetara koje je inženjering načinio pre Smrti i pokazala ekran Lenijeru.

"Da?" upita on, spuštajući pogled na treptave brojeve.

"To je kaput", reče ona. "Izbacuje besmislice. Kao i većina naših instrumenata. Bićemo srećni ako rastumačimo pola od podataka koje smo prikupili."

"Zbog čega je to tako?"

Zavrtela je glavom. "Mogu samo da nagađam. Čini se da su na delu drugačiji električni sistemi tako da je moguće da prolazimo kroz kontrolna polja slična onima koja selektivno neutrališu inerciju na Kamenu. Ovakva polja poništavaju druge efekte... izobličuju geometrijski uticaj na aktivnosti u jezgru, menjaju kvantni momenat... Ili je čitava oprema odjednom otišla do đavola. Garancija ističe danas - iznenađenje!"

"Oprema je u redu", doviknu Hajneman iz kopilotskog sedišta. "Ne bacaj ljagu na moje mašine."

"Ovaj čovek ima sitnosopstvenički karakter", reče Ferlijeva s čuđenjem. "Grundža kad god dovedem u pitanje kvalitet kontrolnih

uređaja."

"Gundā a ne 'grundja'", reče Lenijer.

"Svejedno."

"Na tebe je red", reče Lenijer Hajnemanu, pokazujući mu palcem na zadnji deo aviona. "Vreme je da počineš. Moramo svi da budemo bistri i vedri."

Hajneman podesi nagib cevoboba i krenu pokraj Lenijera. "Pričekaj", reče Karolsonova. "Šta je ono?"

Singularnost ispred cevoboba nije više imala izgled sjajne cilindrične površine. U naizmeničnom pulsiranju bleskala je narandžastom a zatim belom bojom, poput usijane čelične žice.

"Nema odmora za zločeste", reče Hajneman smenjujući Lenijera u pilotskom sedištu. Ispustio je spone cevoboba u singularnost ne bi li prikočio. Letelica se iznenada propela i žestoko zaljuljala, odbacivši Lenijera i Ferlijevu do stalaža skladišta, držeći ih prikovane tamo sve dok Hajneman nije oslobodio spone.

"Ubrzavamo", povika Hajneman glasom koji je nadjačao tutnjavo podrtavanje cevoboba i aviona. "Komande više nisu u mojim rukama."

Lenijer krenu prema zadnjem delu kabine, udarajući rukama i nogama po sedištima, nastojeći da se uhvati za nešto. Ferlijeva se čvrsto držala za sedišta, upinjući se da prebaci težinu tela preko naslona i sedne u njega.

Singularnost je sada predstavljala jednu dugačku, crvenu liniju postojane boje, duž sredine cevi sa plazmom. Lenijer se vezao u svom sedištu i pomogao Ferlijevoj da se popne u svoje. Oprema je odskakala i padala u stražnji deo, udarajući u stalaže, skladišta, pregrade i drugu opremu.

"Možeš li da nas okreneš nazad", povika Lenijer kroz opštu gungulu.

"Nema izgleda", odgovori Hajneman. "Kad ispustim spone počinjemo da se teturamo. Sada je brzina trideset hiljada kilometara na čas, i dalje ubrzavamo."

Cevobob se još jednom zaljulja i Lenijer i Ferlijeva podigoše ruke da bi se zaštitili od novog udara memorijskih blokova otkaćenih sa polica, opreme za testiranje i smotanih lakih kablova.

"Četrdeset", reče Hajneman nekoliko časaka kasnije. "Pedeset."

Radio je zapucketao, zakašljao se - da bi se konačno začuo jedan melodičan glas neodređenog pola i to usred rečenice:

"...prekršaj Zakona Puta. Vaša letelica krši Zakon Puta. Ne pružajte otpor, ili će vaša letelica biti uništena. Nalazite se pod kontrolom Heksamon Neksusa i bićete izdvojeni iz toka kroz šest minuta. Ne pokušavajte da ubrzavate ili da usporavate."

Poruka se završila blagim praskom bele buke.

41.

Belozerski je s rukama na leđima stajao ukrućeno iza Jazukova, koji je sedeo za konferencijskim stolom. Jazukov je držao skupljene šake na stolu. Hofmanova pređe pogledom preko zahteva i brzo napisa za Gerharda prevod na svojoj ploči. Gerhard ih je za tren oka pročitao i odmahnuo glavom.

"Odbijamo vaše zahteve", reče Hofmanova ravnim glasom na ruskom. Ona je, takođe, provela izvesno vreme u biblioteci treće komore.

"Ovi ljudi su kriminalci", reče Jazukov. "Kidnapovali su našeg kolegu i sada se skrivaju u jednom od gradova. Ne možemo da ih pronađemo."

"Bila to istina ili ne, već smo se saglasili da ćemo imati zasebne sisteme uprave i sudstva. Ne možemo vam pomoći da pronađete te ljude, a da ne prekršimo naš sporazum."

"Oni se skrivaju u sektorima koji su u rukama vaših ljudi", reče Belozerski. "Možda ih vi sami krijete."

"Ako je to slučaj, onda ja o tome ništa ne znam", reče Hofmanova. "Sumnjam u to."

"Nadamo se da podržavate naše pokušaje da ustanovimo civilnu vladu", reče Jazukov.

"Ne podržavamo, ali se ni ne protivimo", reče Hofmanova. "To je vaša stvar. Nas se za ovim stolom tiče jedino miroljubiva koegzistencija. Ništa više."

Jazukov naglo ustade i klimnu glavom u pravcu Hofmanove. Brzo su prošli kroz kafeteriju i izašli na zadnja vrata.

"Šta misliš o ovome?" upita Hofmanova Gerharda. General žalostivo zavrte glavom i osmehnu se.

"Mirski im je ukrao glavnog čoveka", reče on. "Čini se kao da je predvideo razvoj događaja i prvi potez."

"Kakvo je tvoje mišljenje o Mirskom?"

"Bio on sovjetski vojnik čvrste ruke ili ne, radije bih imao posla s njim nego sa Jazukovim ili Belozerskim."

"Pa, hoćemo li mu pomoći?"

"Da pomognemo Mirskom? Do đavola, ne! Prvi instinkti su i najbolji. Ostaćemo po strani i pustiti da sami to srede među sobom. Pored toga, Mirski će tražiti pomoć. Možemo samo da se nadamo da neće doći do okršaja. Možda ne bismo uspjeli da izbegnemo da se ne umešamo u njega."

Mirski i Pogodin izveli su Vielgorskog iz grada treće komore kamionom, sledeći niz zavojitih uslužnih puteva sve dok nisu pronašli glavnu arteriju, koja je u pravoj liniji prelazila preostalih dvadeset kilometara. Ta arterija je prolazila kroz nekoliko otvorenih polumesečastih kapija i ulivala se u devedeseti tunel, koji je vodio u drugu komoru.

Mirski je istražio više zgrada pored autoputeva u drugoj komori pre no što je odabrao onu koja mu je odgovarala. Ona je bila skrivena iza jednog od džinovskih nebodera u obliku lustera, koje su Amerikanci nazivali megasima, i dugačkog niza sto metara visokih kula od asteroidne stene, koje nisu imale vidljivu svrhu.

Zgrada je bila visoka svega četiri sprata i reklo bi se da je nekada bila neka vrsta škole. Dugi redovi povezanih sedišta ispunjavali su tri prostorije na svakom spratu i bili su okrenuti zidovima od crnih ploča obrubljenih srebrnastim staklom.

U najistočnijoj sobi poslednjeg sprata, rasprostrli su svoje zalihe i Mirski sede za sto sa sada znatno mirnijim i čak trezvenijim Vielgorskim. Pogodin je otišao da sakrije kamion.

"Ne zahvaljujem vam", reče Vielgorski. Opružio se po klupi i zagledao se u zlataste zvezde na tamno plavoj tavanici. "Moj otac je poginuo u Avganistanu. Ništa mi nije bilo rečeno o njegovoj smrti... državna tajna. Još ne znam. Ali da je sve to bila vojna vežba... da bi se armija proverila u borbi..." Upitno je zavrteo glavom. "Desetogodišnja vežba! Da bih otkrio..." Nakašljao se u šaku, "da bih otkrio da je sve u šta se verovalo bila jedna orkestrirana laž..."

"Ne sve", reče Mirski. "Veliki deo toga, ali ne sve."

"Nije dovoljno držati samo jedno oko otvoreno."

"Uvek smo znali za deliće i komadiće, zar ne?" upita Mirski. "Bili smo svesni korupcije, nesposobnih, neupućenih i podmitljivih rukovodilaca... Država je čuvala sebe nauštrb revolucionarnih

ideala."

"Svaki čovek mora da živi s takvim stvarima, čak i ako ih ne prihvata. Ali korišćenje naših najboljih atleta i igrača kao konkubina..."

"Hipokrizija pomešana s glupošću."

"Tim gore po vladu koja stalno govori da je iznad skandala i da ne može pogrešiti. Amerikanci su se barem valjali u blatu svojih skandala."

Razgovarali su tako čitava dva sata. Pogodin se u međuvremenu vratio. Pomno je slušao, povremeno nabirajući veđe, kada se raspravljalo o stvarima koje su ga posebno mučile. Samo jednom se uključio u razgovor upitavši: "Jesu li Amerikanci otkrili koliko su i sami podmitljivi i pokvareni?"

Mirski klimnu glavom. "Uvek su to znali, ili barem u onoj meri u kojoj je to njihova štampa uspevala da obelodani."

"Zar njihova štampa nije bila kontrolisana?"

"Manipulisana jeste bila", reče Mirski, "ali nikada potpuno kontrolisana. Imali su na hiljade istoričara, s tim što je svaki imao svoj ugao gledanja. Njihova istorija bila je zbrkana, ali su hotimična iskrivljanja obično razotkrivana."

"Ono što su nama govorili o Staljinu, Hruščovu, Brežnjevu, Gorbačovu..." Vielgorski je propratio svoje reči odmahivanjem glave.

"Različito je od onog što je govoreno našim očevima", dovrši Mirski umesto njega, "i njihovim očevima pre toga."

Nastavili su da razgovaraju još jedan sat, ovog puta o životu u vojsci. Mirski je opisao kako umalo nije postao politički oficir. Vielgorski je ocrtao kurseve ubrzane obuke kojoj su on i ostali zampoliti bili podvrgnuti pre lansiranja sa Trupama svemirskog udara iz Indijskog okeana.

"Posle svega i nismo toliko daleko jedni od drugih", reče Vielgorski dok mu je Mirski sipao vodu iz termos. Mirski sleže ramenima i dodade mu šolju. "Vama su poznate odgovornosti političkog oficira... partijske dužnosti, obaveze prema revoluciji..."

"Kakvoj revoluciji?" upita Mirski smirenim glasom.

Vielgorskog se namah zajapuri. "I dalje moramo biti odani revoluciji. Naši životi, naše duševno zdravlje - zavise od toga."

"Revolucija počinje ovde i sada", reče Mirski. "Mi smo oslobođeni naše prošlosti."

Neprijatno dugo gledali su se netremice u oči. Kada se Pogodin vratio zatekao ih je kako ćute. Seo je na stranu, sastavio kažiprst i palac jedne ruke i turio između njih kažiprst druge, povlačeći ga sa osećanjem nelagodnosti.

"Vlast se mora podeliti", reče Vielgorski. "Partija se mora vaspostaviti."

"Ali ne uz pomoć ubistava i pogroma", uzvratila Mirski oštro, stisnuvši vilične mišiće. "Dosta je bilo toga. Rusija je previše bila mrcvarena ubistvima i pogromima u ime revolucije. Neće više biti toga. Radije ću ovde stati tome na kraj nego da to vratim našoj deci na Zemlji."

Vielgorski stade da pretura po svom džepu i izvuče odande jedan starinski zlatan sat. "Belozerski i Jazukov su do sada sigurno van sebe od uznemirenosti. Ko zna šta mogu da urade ako im se ne javim."

"To ih čini slabijima", reče Mirski. "Pustimo ih da još malo čekaju, ili da se obese."

Vielgorski se isceri kao vuk i pripreti Mirskom. "Ti kopile. Znaš šta si ti? Ti si vizionar. Izopačeni vizionar."

"Ali sam jedini s kojim bez nevolja možeš podeliti vlast", reče Mirski. "I sam znaš da bi na kraju nasrnuli na tebe. Njima ne možeš verovati više no što možeš besnom psu."

Vielgorski nije izgledao ubeđen.

"Možda sada bolje razumemo jedan drugog."

Vielgorski sleže ramenima i povi uglove svojih usana.

U 12:00 sati narednog dana, Pogodin je usmerio antenu kamiona prema južnoj rupi bušotine i Vielgorski je poslao poruku Jazukovu i Belozerskom:

"Naše snage iz četvrte komore zarobile su Mirskog i njegove sledbenike u biblioteci treće komore. Priključite nam se tamo. Suđenje će se održati u biblioteci."

42.

Posmatrali su u tišini kako ih crvena nit pojedinačnosti vodi ka jednom crnom štitu. Lenijer se pridružio Ferlijevoj i Karolsonovoj u stražnjem delu nastojeći da rastumači ponašanje instrumenata. Oni su povremeno beležili nekakve besmislene podatke ali čak ni to dovoljno često da bi bilo od koristi.

"Nešto se približava duž singularnosti. To je neka mašina, velika i crna", reče Hajneman. "Dolazi brzo...", Lenijer se potisnu napred.

Opkoračivši sjajnu crvenu liniju, jedna mašina, koja je bila duplo deblja od cevoboba, a kružnog poprečnog preseka, hrlila je prema njima. Imala je uglačanu crnu površinu. Sjajne purpurne linije na oklopu ocrtavale su kvadrate i pravougaonike u simetričnom rasporedu. Lenijer je kao omađijan posmatrao kako se ti kvadrati i pravougaonici otvaraju i kroz njih iskaču čaklje i razne zglobne poluge. Sada je podsećala na batiskaf za velike morske dubine - ili na švajcarski vojnički nož u rukama kakvog ludaka. "Šta namerava?"

"Usklađuje brzinu s našom. Čini se kao da će..."

U kabini blesnuše nekakva obojena svetla. Hajneman se trže i ustuknu; Lenijer zatvori oči i zamlatara rukama. "Šta je to bilo?" povika Karolsonova iz zadnjeg dela. Crveni i zeleni, delimično providni predmeti, ponovo zaigraše ispred Lenijera. On poseže rukom da dodirne jedan, ali se pokaza da je objekat lišen supstance.

"To su simboli ili nešto slično tome", reče Hajneman. "Vidiš li ih?"

"Vidim", reče Lenijer. "Ne znam šta su ni odakle dolaze."

Radio je ponovo zašištao. "Molimo otkrite svoj identitet i razloge približavanja štitu Osnog grada."

Lenijer uze mikrofon iz Hajnemanove ruke. "Ja sam Geri Lenijer." Baš će im to nešto značiti, pomisli. "Istražujemo. Ukoliko ima nekakvih problema..."

"Želite li zastupnika?"

"Oprostite - šta?"

"Smesta će vam biti određen zastupnik. Jeste li vi korporealna ljudska bića koja zahtevaju odgovarajuća prava u sudu Heksamona?"

"Reci da", posavetova ga Karolsonova.

"Da."

"Sada ćete biti izdvojeni iz toka i ispraćeni u Osni Nader."

Ona mašina ispruži jednu polugu ispod cevoboba. Leteće varnice zamračiše vetrobran; V/STOL je uz to i zavibrirao. Gas je zašištao uz trup cevoboba i u kabini proradiše alarmni uređaja; začuo se zvuk tegljenja i posle jednog trzaja oni slobodno zalebdeše.

Cevobob je bio uzbačen iz singularnosti i gurnut u stranu. V/STOL beše odvojen od cevoboba.

Hajneman je piljio naviše prema sjajnoj crvenoj i tamnoj mašini koja je i dalje stajala uz krmu osakaćenog i beskorisnog cevoboba. "Demontirala nas je", reče on glasom ispunjenim srdžbom. Letelica se u međuvremenu udaljila trideset do trideset pet metara. "Idem nazad da proverim integritet."

Linijer se uvuče u kopilotsko sedište. Metodično se vezao i pokušao da kontroliše disanje. Baš kao prinudno sletanje, pomislio je. Nije gore, možda je i bolje...

"Ne čujem nikakvo isticanje vazduha, ali bih radije bio dole u atmosferi", doviknu Hajneman iz kabine.

Mašina je ostavila cevobob i raširila čaklje leteći prema V/STOL-u. Hajneman još jednom pohri napred šmugnuvši između Karolsonove i Ferlijeve.

"Sranje", reče. Bilo je to prvi put da ga je Lenijer čuo kako psuje.

Masivna mašina zaklonila je vetrobran i avion počeo da se obrće. Lebdeći u otvoru kabine, Hajneman se nije obrtao sa avionom. Lenijer je rotirao oko zapanjenog inženjera prvo u jednom, a potom u drugom pravcu. "Uhvati se za nešto pre sledećeg kruga," povika on. Hajneman jednom rukom dograbi pilotsko sedište. Avion stade ponovo da se obrće i poput majstora borilačkih veština upotrebi njegovu vlastitu težinu da mu iščaši rame.

Inženjer vrisnu i pusti stolicu, okrećući se sada u pravcu suprotnom od obrtanja kabine. Lenijer ga je bespomoćno posmatrao čekajući da ovo kretanje prestane. Kada se zatišje proteglo na četiri sekunde, otkopčao se i rukom obuhvatio Hajnemana oko pojasa pažljivo ga gurajući prema stražnjem delu. Inženjerovo lice beše unakaženo bolom. Razrogačio je oči kao dete koje je drug okrutno

povredio.

Karolsonova i Ferlijeva zaradile su nekoliko modrica pre no što su dočepale rukohvate. Ferlijeva je pridržavala Hajnemanovu glavu, a Karolsonova nogu dok mu je Lenijer ispitivao rame.

"Kurvin sine!" zaurla Hajneman. "Ostavi to na miru."

"Što je duže napolju, to će duže boleti", reče Lenijer. "Mislim da se ništa nije potrgalo. Isuse, kako se to namešta u uslovima beztežinskog stanja?"

"Evo ovako: upri nogom o jedan od ovih podupirača, a nas dve ćemo mu držati torzo", reče Karolsonova. Hajneman se koprcao kolutajući očima. Njegova kratka kosa štrčala je na sve strane. Lenijer zavuče jedno stopalo ispod pregače, a drugo pritisnu na Hajnemanova rebra. Karolsonova i Ferlijeva još čvršće stegoše inženjera.

"Pustite me", prozbori Hajneman slabašnim glasom. Lice mu beše orošeno znojem i suzama.

Lenijer mu dohvati rame i podlakticu i povuče, zateže i uvrnu, sve u isti mah. Hajneman ponovo vrisnu i zakoluta očima izvrnuvši beonjače. Začulo se jedno zadovoljavajuće bilijarsko snik i rame je opet bilo na pravom mestu. Glava mu se mlitavo klatila a usta stajala razjapljena. Onesvestio se.

"Nikada nam ovo neće zaboraviti", reče Karolsonova.

"Zamotaj mu rame u hladan oblog", naloži Lenijer. Još jednom je pogledao kroz staklo pobočnog otvora. Mašina je zaklanjala vetrobran.

"Ne pokušavajte da ubrzavate", ponovo ih upozori onaj radio-glas. "Nemojte aktivirati vaše pogone. Prevozimo vas u Osni Nader."

Ferlijeva pomože Hajnemanu da se smesti u sedište. Zaklatio je glavu unazad da bi pogledao Karolsonovu; lice mu beše blede kao smrt. Karolsonova mu ispita oči otvarajući kapke sa dva prsta. "Šok", reče ona. Otvorila je kutiju za prvu pomoć i izvadila jedan pripremljen špric. Dala mu je injekciju u nezleđenu ruku.

Lenijer je sedeo u kabini i pokušavao da iz instrumenata izvuče bilo kakve podatke. V/STOL se brzo kretao; to je bilo bezmalo sve što se dalo zaključiti.

Olimi je ušao u prostoriju za nadzor saobraćajnog toka ucrtavši svoju propusnicu koju mu je izdao predsednik i stražar korporeal ga pusti unutra. Prostorija je bila visoka ovalna komora ispunjena ucrtavačima informacija, koji su se nalazili izvan vidnog polja i bili usmereni ka dvojici neomorfa na nadzorničkoj dužnosti. Poleteo je do njihovih mesta i smesta se našao okružen detaljnim informacijama o uništenom i plutajućem cevobobu i avionu koji se sada nalazio pod kontrolom vozila za regulisanje saobraćajnog toka. "Ovo je operacija službe bezbednosti po specijalnom naređenju predsednika", ucrtao je Olmi za neomorfa-starešinu.

"Ne mogu to da prihvatim", odgovori neomorf. "Ovo je ozbiljan prekršaj i smesta mora da bude iznesen pred sud. Biće im dodeljen zastupnik..."

"Oni već imaju zastupnika. Morate da se povinujete neposrednom naređenju predsednikovog predstavnika", reče Olmi. Neomorf, oblikovan kao jaje, sa čakljasnim rukama koje su štrčale na obe strane i ljudskim licem na prednjem šotkastom kraju jajeta - namah se okruži belim krugom, koji je označavao popuštanje pod prinudom. Olmiju, međutim, ovo nije bilo dovoljno.

"Prema naređenju predsednika Beskrajnog Heksamon Neksusa i sa ovlašćenjem predsedničkog ministra smenjujem vas sa ove dužnosti", reče on. Neomorf se žestoko usprotivio ispuštajući nekakve izopačene glasove i ucrtavajući vrcave crvene crtice dok je napuštao komoru.

Olimi zauze njegovo mesto izmenivši poglede sa preostalim neomorfom. "Ovo neće dospeti na sud", reče on odlučno.

"Već je preneseno", uzvratila neomorf. Olmi je teleucrtao poruku na adresu kancelarije Suli Ram Kikure u Središnjem gradu. Jedan stilizovan lični simbol ukazao mu se pred očima. "Ser Ram Kikura nije na raspolaganju u ovom času. Ovde je jedan od njenih delimičnjaka. Mogu li vam pomoći?"

"Posredi je hitna i vanredna stvar. Imamo još gostiju. Prekršili su zakon Heksamona i njihov slučaj treba odmah zataškati u sudu, koristeći ovlašćenje predsedničkog ministra." Ucrtao je šifru ovlašćenja.

"Primljeno", reče delimičnjak. A onda, baš kao da je živ,

delimičnjak zavrte glavom. "Zaista, Olmi, stvaraš nam grdne neprilike." Delimičnjak se isključi, a Olmi otvori nov kanal sa Osnim Naderom, zahtevajući da Frant doprati Patriciju od njenih odaja do hangara za pregled. Naredio je da se raščiste svi putevi među tim dvema tačkama. To će izazvati određene sumnje i otpore, ali on nije video drugi način. "Biće nam potrebno još stambenog prostora." Frant je, takođe, uzeo njegovo kodirano ovlašćenje i odjavio se.

Olmi zatim usredsredi svu svoju pažnju na vozilo za regulisanje saobraćaja i avion. "Jesu li neozleđeni?" upitao je vrskajući crticama napadno obojenim purpustom.

"Ništa im nije falilo do ove stanice", odgovori neomorf delujući uzburano.

"Shvatate li tajnost ove operacije?" upita on. Neomorf se saglasi uz najkrotkiju senku zelenog. "Dobro. Onda uputite vaše vozilo i prekršioce u hangar za pregled."

Olmi izađe iz ove stanice i komore i zaputi se najbržim oknom do Osnog Nadera.

"Koliko pojedinaca ima u vašoj letelici?" upita onaj glas.

"Četiri", odgovori Lenijer. "Jedan je povređen."

"Da li su to sve korporealna ljudska bića?"

"Svi smo ljudska bića. A šta ste vi?"

"Sada se nalazite u prijemnom području za nezakonita vozila. Ne pokušavajte da bežite; područje je zatvoreno."

Ona mašina ukloni svoje čaklje i odvoji se od letelice. Lenijer vide da se nalaze u širokom praznom zatvorenom prostoru koji je podsećao na hangar. Zidovi su bili glatki, crni i, sivi. Tanki srebrnasti kablovi visili su namotani ispred blatobrana kabine. Avion je visio na tim kablovima koji behu pričvršćeni za jedno bledosrebrnasto okruglo ispupčenje, koje je lebdelo ispod tavanice hangara. Tri velika metalnosiva mehanička radnika okružiše letelicu i počеше da je guraju napred. Kretali su se na četiri tanano uzglobljene noge; njihova zdepasta tela bila su podeljena na hemisfere, povezane uzanom elastičnom navlakom.

U hangaru nije bilo nikakvih znakova ljudskog života. Na dva mesta u zidu otvarala su se eliptična vrata koja, međutim, nisu

pružala nagoveštaje o tome ko se pripremao da ih pozdravi.

"Hoćete li da oslovite ličnost koja je prethodno potvrdila vaš identitet?" upita onaj glas, jednako prijatan i melodičan kao uvek.

"Ko je to? Hoću da kažem, ko nas je identifikovao?"

Sledeći glas beše namah prepoznatljiv. "Geri, ovde Patricija. Ima vas četvoro? Ko je sve sa tobom?"

"Pa, to je ona - pronašli smo je", reče Lenijer.

"Ili je ona pronašla nas."

"Pomišljala sam da će neko krenuti u potragu za mnom - baš kao što sam rekla. Oni su moji prijatelji." Patricija se naže napred trudeći se da bolje razazna ucrtane slike. Uočila je Lenijera unutar kabine. "Mora da su prestravljeni." Posmatrala je crnu patrolnu mašinu za regulisanje saobraćaja, koja se vraćala u svoju duplju iznad letelice.

"Mogli bi imati ozbiljne nevolje sa gradskim vlastima", reče Olmi. "Pokušavam da sredim stvari i zataškam slučaj, ali ništa ne mogu da jemčim."

"Došli su u potrazi za mnom", reče ona. "Ne možete ih kriviti zbog toga."

"Kretali su se osnim tokom, a to je strogo zabranjeno."

"Da, ali kako su to oni mogli da znaju?"

Olmi nije odgovorio. "Znam ko su", reče on. "Vaš šef, Lenijer, naučnica Karolsonova, Kineskinja belkinja Ferlijeva i inženjer Hajneman."

"Prepoznali ste ih. Vodili ste evidenciju o svima nama?"

Mehanički radnici gurali su i vukli letelicu ka jednom proširenom otvoru koji je vodio uz pobočnu komoru. Poklopac u obliku dužice zatvorio se za avionom, a svetla u hangaru utrnuše.

Patricija izađe iz komore i prihvati ruku koju joj je Olmi ponudio. Odveo ju je do odeljka za pregled.

Suli Ram Kikura uđe u komoru. Ona do sada još nije videla Patriciju, ali ju je do tančina upoznala. Zastupnica ucrtala kratak razgovor sa Olmijem. Patricija nije bila sposobna da nazre smisao izmenjivanja vizuelnih simbola - u svakom slučaju nije ni mogla da razume mnoge od njih - ali je iz držanja ove žene uspela da shvati suštinu. Ona je bila zastupnik korporeala. Uzimala je Olmijevo svedočenje i prenosila ga prvostepenom sudu.

Otvorio se poklopac V/STOL-a. Jedan radnik sa svojim zglobovitim kracima stade na nekoliko metara udaljenosti. Isturio je sve senzore da bi načinio zabeležku o iskrcavanju putnika.

Istorija, pomisli Patricija. Svi smo ovde istorija.

Prvi se pomolio Lenijer. Patricija se jedva suzdrža da mu ne mahne. Umesto toga uzdigla se na vrhove prstiju i klimnula glavom. On joj otpozdravi klimanjem i siđe niz stepenike. Za njim je izašla Ferlijeva. Karolsonova je čekala u dovratku. Lenijer pokaza u pravcu kabine i glasno reče. "Imamo jednog povređenog čoveka unutra. Možda će mu biti potrebna pomoć."

Olimi i ona žena izmeniše još nekoliko vizuelnih simbola i ona dotače svoj srebrnasti okovratnik. Učinivši to, pogledala je Patriciju i osmehnula se. Ucrtavač je projektovao američku zastavu iznad njenog levog ramena; preci su joj bili Amerikanci i ona se time ponosila.

"Šta da radimo?" upita Karolsonova. "Da ga ostavimo ovde?"

"Recite svojim prijateljima da smo poslali po medicinskog radnika", reče Olmi u pola glasa.

"Biće zbrinut. Pomoć stiže", reče Patricija. Lenijer je pokušao da joj priđe, ali ga je u tome sprečio jedan radnik.

"Pustite ga da prode", zamoli Patricija. "Olimi, kome oni mogu bilo šta da naude?"

"Oni su u karantinu", reče Olmi pokazujući na sjajnu crvenu liniju koja je okružavala V/STOL u visini grudi.

Patricija se okrete ka Lenijeru podigavši jednu ruku. "Neće vam učiniti ništa nažao. Sve je u redu. Samo malo pričekajte."

"Srećni smo što te vidimo", reče Lenijer držeći na oku radnike koji su se vrzmali unaokolo. "Nismo se nadali da ćemo te ikada opet pronaći."

Patricija proguta knedlu koja joj je zastala u grlu. Okrenula se prema Olmiju. "Moramo da ostanemo zajedno", kazala mu je. "Moramo da pomognemo jedni drugima."

Olimi joj se osmehnu ali to nije značilo da pristaje. Ponovo se upustio u grafički razgovor sa onom ženom i ona još jednom dotače svoju ogrlicu.

"Odluka se upravo donosi", reče on.

"O tome da li su oni zločinci ili gosti?" upita Patricija.

"Oh, biće gosti", oglasi se žena na savršenom engleskom jeziku, "Sada predstoji uzimanje uzoraka", reče Olmi. "Možda je najbolje da im predočite postupak."

"Geri", reče Patricija, "oni su odista zainteresovani za naše kožne kulture. Jedan od radnika - mašina - pristupiće vam i zagrebat uzorak kože. To ne boli. Takođe ih zanima tank sa izmetom."

"Evo medicinske ekipe", reče Olmi. Znao je da će docnije morati da razgovara sa njima kako bi im iznudio zakletvu da će strogo čuvati tajnu. Dva korporealna građanina i jedan radnik uđu u komoru i približiše se crvenoj crti. Kada su prolazili kroz nju iznad ramena im se pojaviše crvene oznake; sada su i oni bili u karantinu.

Lenijer, Karalsonova i Ferlijeva dopustiše medicinskom radniku da im zavrne rukave kombinezona i uzme uzorke. Radnik se potom povuče dodirujući crvenu crtu. U istom trenutku okružio ga je divan ljubičast sjaj; kada je sjaj utrnuo, radnik pređe preko crte i stade.

Medicinska ekipa - sve sami homorfi - uđu u otvor letelice. Nekoliko minuta kasnije Hajneman je idući između njih izašao napolje. Homorf predvodnik ucrtava poruku za Olmija.

"Trpeo je bolove ali nije ozbiljnije ozleđen", reče Olmi Patriciji. "Ublažili su mu muku ali mu još nisu dali nikakva sredstva."

"Devičanski primerak, baš kao i ja?" upita Patricija. Olmi joj potvrdi i krenu s njom ka crti.

Kada su joj se približili, ona iščeznu. "Karantin je završen", objavi glavni medicinski homorf. Ucrtao je par prostih simbola za Patriciju i ona mu zahvali na ljubaznosti. Zatim jurnu napred i zagrlj Lenijera, Karalsonovu i Ferlijevu, zdraveći se sa svakim ponaosob. Kada je došao red na Hajnemana zagrljaj joj beše smotreniji.

"Ne štedi me - osećam se sasvim dobro", reče joj on. "Gde se do đavola nalazimo?"

"Upravo primam presudu", oglasi se zastupnica. Američka zastava i dalje je lebdela iznad njenog ramena. Približavala se grupi s ispruženim rukama.

"Ima implant - kao i svi ostali", objasnila je Patricija Lenijeru dotičući svoju glavu. "Sada sluša odluku suda."

"Slučaj je opozvan iz svih zapisa o predsudskom postupku i

poništen usled sticaja posebnih okolnosti", obznanila je ova žena. "Svi ste gosti Osnog Nadera." Uz pogled pun značenja upućen Olmiju, dodala je: "Po ovlašćenju predsedavajućeg ministra."

43.

Vielgorski je stajao ispred crne ploče koja je označavala ulaz u biblioteku treće komore. Belozerski i Jazukov obazrivo su koračali prema njemu preko trga na koji svetlost iz cevi nije bacala gotovo nijednu senku. Iza njih su stupala dva voda TSV-a s puškama u rukama.

Mirski i Pogodin su motrili sa napuštenog stražarskog mesta, koje je ranije pripadalo službi bezbednosti NATO snaga. Bila je to mala prostorija na jednom ispustu, opremljena video monitorom. Mirski se poigravao sa prekidačima megafona.

Pogodin ga popreko pogleda. "Sada nam je biti il' ne biti", reče on.

"Znam."

Pogodin okrete leđa ekranu. Mirski uperi američko sredstvo za prisluškiivanje prema njima i pojača ton.

"Nisu nam potrebni novi vojnici", reče Vielgorski. "Već sam poslao Mirskog i Pogodina u četvrtu komoru, u zatvor."

"Izgleda kao da saraduje", reče Pogodin tiho.

Mirski klimnu glavom. Ovo je zaista bilo riskantno. U poslednjih par dana postalo mu je jasno da bez Vielgorskog ne bi mogao da vlada. Nije imao ni iskustva ni sklonosti da se upliće u političke intrige i na taj način obezbedi opstanak za duži rok. Vielgorski je bio najbolji politički oficir. Ako on i Mirski nisu mogli raditi zajedno, onda nikakva saradnja nije bila ni moguća. Mirski je sumnjao da je u stanju da ih sve poubija, što je bila alternativa. Za njega bi bilo bolje da pređe Amerikancima ili da se izgubi negde u ovim gradovima i da se sam stara o sebi.

"Mislim da je vreme da vidite ono za šta smo se borili i naučite kako da to upotrebljavate", reče Vielgorski.

"Nemam nameru da oponašam Mirskog", reče Belozerski. "Ne marim za ovo mesto."

"Druže", reče Vielgorski strpljivo. "Znanje je moć. Zar želiš da budeš veća neznalica od ostalih? Ja sam bio tamo ali sam i dalje Vielgorski, i dalje partijski sekretar."

"Da...", reče Jazukov "Ja se toga ne bojim."

"Ni ja", reče brzo Belozerski. "Ali..."

"Hajdemo onda unutra da vidimo šta je nateralo Mirskog da tu provede toliko vremena."

Mirski je okretao video kamere prema njima sve dok nisu nestali sa vidika. Još nešto je stavljeno na kocku. Da li je bilo moguće ne znati ništa o karakteru svoje zemlje ako si proveo bezmalo ceo životni vek u okviru njenih granica? Da. Nije bilo nikakve osnove za poređenja i bez obzira na to koliko je znao, bez upoređivanja, to znanje je ostajalo neiskorišćeno. Čak i uz sve one podatke iz biblioteke, morao je da izvede jedan eksperiment.

Ma koliko ta provera bila nekorektna, sada se spremio da donese sud o svojoj zemlji i svemu onome što je ona podrazumevala, u skladu sa ponašanjem Vielgorskog.

"Oduzeće im oružje", reče Mirski. "Kada se pojavim, ne smeju biti naoružani."

"Idete li dole sada?" upita Pogodin.

"Da."

"Toliko verujete Vielgorskom?"

"Ne znam. To je rizik."

"Ne samo za vas", reče Pogodin. "Za sve nas koji smo saradivali s vama - Pletneva, naučnike, mene, Anekovskog, Garabedijana."

Mirski se uputi ka vertikalnom otvoru stepeništa. Dok je silazio osećao je žmarce u leđima. Više se sada plašio nego kada je iskočio iz transportera u otvor bušotine. Čudno, ali ponovo se osećao kao dečak. I bio je umoran. Primetio je već jednom tu vrstu zamora kod onog Amerikanca, Lenijera.

Otvorio je vrata.

Stupio je na pod biblioteke. Unutra su se nalazila samo tri zampolita: Vielgorski koji je držao pištolj uperen u Belozerskog i Jazukov, koji je stajao po strani i zurio u svog kolegu političkog oficira sa užasom u očima. Njihove puške ležale su odbačene na podu, odgurnute van njihovog domašaja.

"Pridite, družo generale", reče Vielgorski. Napravio je nekoliko koraka u stranu neprestano nišaneći pištoljem i podigao jednu AKV. Belozerski je posmatrao Mirskog s neshvatljivom mržnjom.

Jazukovljevo lice beše bledo, s izrazom suspregnutog besa. Mirski krenu preko dvorane prema njima.

Kada se Mirski našao na razdaljini od pet metara od grupe, Vielgorski okrenu pištolj od Belozerskog, uzdiže ga i pogleda Mirskog preko mušice. "Nemam na čemu da ti zahvalim, druže", reče on. Povukao je okidač.

Vidno polje Mirskog namah se iskosi kao kada bi se anamorfna sočiva u kinoprojektoru iznenada uvrnula. Jedna strana glave učini mu se strašno velikom. Pao je na kolena i nagnuo se napred, savio se, a zatim se i preturio oštro lupivši obrazom o tvrd pod.

Ovo ga je zbolelo više nego bilo šta što mu se ikada dogodilo sa bradom. Ono njegovo čitavo oko žmirkalo je.

Vielgorski je spustio pištolj i predao ga Belozerskom. Zatim je otišao do razbacanih pušaka, pokupio ih i uperio jedan AKV na stolice i kugle u dvorani i poče da prazni magacin u njih. Pultovi u obliku suze počеше da se lome; kuršumi su se odbijali proizvodeći zvuk koji je na neki način delovao udaljeno i neupečatljivo u ogromnoj dvorani bez obzira na odjeke.

Usklik pobede i ushićenja koji je ispustio Belozerski beše presečen jednim veoma moćnim zvukom koji se nije mogao opisati. Tri politička oficira se zgrčiše. Vielgorski ispusti oružje i trže glavu unazad. Jazukov rukama poklopi uši i usta. Sva trojica se sručiše na pod. Bele svetleće trake sevnuše iz tavanice leteći svuda po dvorani i razapinjući gustu maglu.

Magla je popala po njima i Mirski zatvori oko, zahvalan što konačno može na miru da zaspi.

44.

Lenijer je ležao na kauču, držeći u ruci otisak afričke tapiserije. Zurio je u bezobličnu tavanicu krem boje, tobože se odmarajući. Znao je toliko koliko je video i veoma malo preko toga.

Njihove odaje behu smeštene u spoljašnjim pojasevima rotirajućeg cilindričnog okruga zvanog Osni Nader; pet apartmana duž jednog hodnika, svaki sa spavaćom sobom, kupatilom i dnevnom sobom. Na kraju hodnika nalazili su se zajednička trpezarija i veliki kružni salon. Centrifugalna sila na ovom nivou okruga bila je tek nešto veća nego na dnu komora Kamena. Sve odaje bile su zatvorene i bez pravih prozora premda su iluzionistički prozori sa idiličnim zemaljskim scenama u apartmanima i salonu stvarali utisak prostornosti koji se teško mogao poreći.

Neko se pošteno namučio da ovaj smeštaj učini prijatnim i bliskim. Koliko je Lenijer uspeo da razume iz čitave ove gužve, oni su bili veoma važne osobe. Da li su bili zatočenicima ili štovani gosti - to se u ovom času nije moglo zaključiti.

Okrenuo je glavu na jednu stranu i ispružio ruku prema gomili magazina na stočiću za kafu pored kreveta, uzeo jedan primerak Sterna i površno ga prelistao ni ne gledajući stranice. Oči su mu nastavile da pretražuju apartman, prijanjajući uz male pojedinosti - umetničku staklenu vezu u jednom ćošku plakara, koja je bila obojena u crveno i purpurno i optočena zlatastim nitima; tkaninu kauča veoma prijatnu na dodir; knjige koje su se nizale na polici; memorijske kocke naslagane na crnoj drvenoj polici.

Taman se spremao da odloži magazin na sto za kafu, s policom od matiranog stakla, kada mu prođe kroz glavu da nije pogledao datum izdanja. 4. mart 2004. godine. Više od godinu dana star. Gde li su ga nabavili?

Kao i sve druge predmete u apartmanima?

"Smem li da uđem?" upita Patricija. Vrata apartmana postadoše prozirna i on je vide kako stoji u hodniku. Sudeći prema njenom držanju nije mogla da vidi unutra.

"Da", reče on. "Molim te uđi."

I dalje je stajala napolju. "Geri, jesi li tu?"

Ovo ga je za trenutak zbunilo. Nije ga čula. Simboli se pojaviše u vazduhu s jedne strane vrata.

Smenjivali su se u brzom treptanju. Bila su to prava mala čuda kaligrafije - crteži, kako ih je Patricija nazvala. Posredi su bili iskazi sastavljeni od pojedinačnih ikoničkih znakova. Budući da se ništa nije dogodilo, on priđe vratima i sobni glas, bespolan i melodičan upita: "Imate posetioca, gospodine Lenijer. Da li želite da Patricija Luis Vaskez uđe?"

"Da, molim vas, pustite je unutra", reče on. Vrata ponovo postadoše neprozirna, a zatim skliznuše u stranu i otvoriše se.

"Zdravo", reče ona. "Trebalo da se svi sastanemo kroz pola sata zajedno sa ženom koja je bila u hangaru. Olmi veli da je ona naš 'zastupnik'. Mislila sam da je najbolje da najpre sa tobom razmotrim neke stvari."

"Valjana zamisao", reče on. "Sedi."

On se smestio na jednu udobnu kožom tapaciranu stolicu a Patricija sede na kauč. Sklopila je ruke u krilu i prikovala pogled za njega, napuživši malko usne kao da suspreže osmeh.

"Šta se, do đavola, dogodilo s tobom?" upita Lenijer.

"Zar to nije očigledno? Bila sam kidnapovana. Mislim da smo tada bili napadnuti ili slično tome. Ponašala sam se kao luda. Možda baš kao sasvim luda. Ukrcala sam se na voz za treću komoru i Olmi me je tamo pronašao. Sa njim je bio i jedan Frant - biće koje ne pripada ljudskoj rasi."

"Ko je Olmi?"

"Sreo si ga - onaj koji nas je doveo ovamo i pobrinuo se da nam se u međuvremenu obezbedi smeštaj."

"Da, sreao sam ga ali ko je on, koji mu je čin i koliko je značajan?"

"On je neka vrsta agenta. Obavlja posao za Neksus - glavno vladajuće telo Heksamona. U poslednjih par dana, to jest otkako sam došla ovamo bio mi je učitelj. Jesmo li bili napadnuti?"

"Da", reče Lenijer. "Rusi." Ispričao joj je šta se dogodilo, a ona je pomno slušala.

"Mislim da je to jedan od razloga zbog kojih me je Olmi uklonio iz komora", reče ona. "Pomislio je da bih se mogla naći u opasnosti."

Još nisam sigurna zbog čega su baš mene izabrali ali..." Slegnula je ramenima. "Ponešto nagađam. Već su me podvrgli testovima. I vas će testirati. Dijagnostički, psihološki, i drugo - sve za nekoliko minuta. To ne boli. Oni su stvarno zainteresovani za naša tela. Mi smo za njih istorijski kurioziteti."

"Kladim se da je tako. U svakom slučaju kada sam čuo da si kidnapovana, umalo nisam otkao. Džudit Hofman je uspela da se prebaci na Kamen iz stanice broj šesnaest..."

"Kakva sreća!" uskliknu Patricija. "Da li je još neko bio sa njom?"

"Jeste, ali niko nama znan."

Izraz radosti na Patricijinom licu malo se stvrdnu.

"Očigledno je zaključila da više ne mogu biti od naročite koristi tamo. Ti si, rekao bih, bila poslednja slamka."

"Ja?"

"Hofmanova mi je naložila da se brinem o tebi. Nisam uspeo da sprečim ono što se dogodilo na Zemlji, a uz to sam izgubio i tebe. Teško podnosim poraz, Patricija." Protrljao je obraze i oči. "Poraz. Da. Pretpostavljam da bi se gubitak čitave Zemlje mogao nazvati porazom."

Patricija čvrsto steže ruke između kolena. "Nije izgubljena", promrmlja ona.

"I tako je Hofmanova odobrila ekspediciju koja je dobila zadatak da te pronade."

"Lepo je što ste svi ovde - moji prijatelji, moji pomoćnici." U njenoj iznenadnoj veselosti nazirala se izvesna gorčina.

"Jesmo li ovde gosti ili nismo?" upita on.

"Oh, da. Oni vas nisu očekivali - iako je Olmi, čim je čuo, znao da to mora biti cevobob. Odmah su zatražili njegovo mišljenje s obzirom na činjenicu da je tek stigao iz hodnika."

"Jesu li oni znali šta se događa na Kamenu - šta smo mi radili tamo?"

"Da, pretpostavljam da su znali - Olmi im je svakako rekao."

"A planiraju li da učine nešto sa nama? Hoću da kažem, očigledno je da ih Kamen još zanima..."

"Nisam sigurna. Neke među njima zanima. Sve je to pomalo zbunjujuće a ja sam počela nešto više da saznajem tek u poslednjih

par dana. Prema onome što mi Olmi veli sve to ima izrazito politički smisao."

"Oni su napredni, zar ne?" upita Lenijer.

"Oh, da, ali ne toliko da ne bismo mogli da razumemo puno stvari. Naše sobe, na primer, ne razlikuju se mnogo od onog apartmana u trećoj komori. Od onog koji mi je Tahagaši pokazao."

Lenijer nije spomenuo Tahagašijevo izdajstvo. Nije smatrao da je to neophodno u ovom trenutku.

"Sve dekoracije su iluzije", reče Patricija. "Postoji ucrtavač - jedna vrsta projektora - u svakoj sobi. On čini da naš um oseća i vidi ove postavke. Jedino poseduje osnovni oblik i funkciju, a sve ostalo je projektovano. Raspoložu ovom tehnologijom dugo vremena, vekovima. Navikli su se na nju baš kao i mi na elektricitet."

Lenijer ispruži ruku i dohvati primerak 'Šterna', a zatim izvuče 'Tajms' ispod njega. "Ovi magazini, ona vaza" - pokazao je na umetničko staklo - "jesu li to zapisi koji su negde uskladišteni a potom projektovani?"

"Pretpostavljam da mora tako biti."

"Da li nas sada posmatraju?"

"Ne. Barem su mi rekli tako. Privatnost se ovde veoma uvažava."

"Rekla si da možda znaš zbog čega su želeli upravo tebe."

"Pa... to je samo nagađanje. Izgleda da se Olmi brinuo da ne pronađem način kako da promenim mašineriju u šestoj komori."

"Ali on je želeo da budeš bezbedna."

"Izvan nevolja." Ustala je i klimnula glavom u pravcu dekoracija. "Da li ti se dopada ovo što su napravili?"

"Celovito je." Slegnuo je ramenima. "Udobno je."

"Vični su udešavanju dekora u skladu sa čovekovim ukusom. Moje odaje su, takođe, udobne. Nimalo nalik na moju kuću, ipak. Ja sam..."

Ona gorčina u njenoj veselosti postala je u času posve vidljiva; oči joj poprimiše tvrd i odlučan izraz. "Ne podnosim sve na najbolji način. Neki delovi u meni prilično su istumbani."

"To nije... neočekivano", reče Lenijer.

"Oni će pomoći", reče ona. "Oni će mi pomoći da se vratim kući. Oni to mogu, znaš. Još to ne znaju. Ali će saznati. Tako sam puno

naučila otkako sam ovde. Hodnik je veoma zapleten." Splela je prste i zategla ruke. "Hajdemo da se pridružimo ostalima."

Olmi je stajao u središtu kružnog salona, a Suli Ram Kikura pored njega. Zvanično i naširoko upoznao ju je sa svakim od petoro pridošlica govoreći joj o dužnostima koje su vršili u Čičku. Lenijer je bio zapanjen videvši koliko je Olmi znao. Izgledalo je kao da je vodio dosijee o svakom od njih.

"A ovo je Ser Suli Ram Kikura, vaša zastupnica. Vaš dolazak u cevobobu bio je protivzakonit u velikoj meri, tako da vam se ona već našla na usluzi. Uspela je da se izbori za poništenje vašeg slučaja u sudu, obrazloživši da su u pitanju posebne okolnosti."

"Ali i zahvaljujući ugledu predsedavajućeg ministra" dodade ona. "Posredi je slučaj koji zastupnik, mog ranga ne bi mogao samostalno da razreši."

"Možda malo potcenjuje sebe", reče Olmi.

"A sada, pošto smo se upoznali, mislim da je najbolje da o svemu razgovaramo potpuno otvoreno", reče Ram Kikura. Olmi sede i prekrsti ruke. "Kao prvo, najveći broj građana i klijenata Osnog grada i zajednica duž Puta - ili hodnika kako ga vi nazivate - opšti međusobno uz pomoć crtanja." Dotakla je ogrlicu oko svog vrata i pogledala Hajnemana. Bleskovi svetlosti zaigraše mu pred očima. "Ja nosim lični ucrtavač. Kroz par dana i vi ćete ih dobiti. Neće biti bezuslovno nužno da naučite grafički govor ali vam on može biti od znatne koristi. Njegovo učenje ne bi trebalo da vam oduzme više od dva do tri dana. Koliko sam obaveštena, gospođica Vaskez već poseduje rudimentarno znanje crteža."

"Ljubazni ste", reče Patricija.

"Ja govorim američki engleski i to već godinama, jer sam ponosna na svoje poreklo koje je u Severnoj Americi, određenije u Sjedinjenim Američkim Državama ili još određenije u Kaliforniji.

Kada ste me prvi put videli možda ste zapazili da sam ucrtala zastavu SAD iznad levog ramena; to simbolizuje naš ponos. Posle Smrti smatralo se da je izražavanje pripadnosti bilo ruskom ili američkom nasleđu sramotan čin. Oni koji su to ipak činili bili su zakonski gonjeni. Amerikanci su čak i više gonjeni nego Rusi. Kada

su Južnoamerikanci i Meksikanci zaposeli prostrana područja Severne Amerike, ljudi koji su se izjašnjavali kao građani Sjedinjenih Američkih Država su hapšeni. Tadašnji Naderiti nastojali su da stvore jedinstvenu svetsku vladu a vladala je velika ozlojeđenost prema bivšim super silama."

"Da li se to promenilo?" upita Hajneman.

Ram Kikura klimnu glavom. "Sjedinjene Države su nam podarile najveći deo naše kulture, temelje naših zakona i upravljanja. Mi za Ameriku osećamo ono što vi možda osećate za Rim ili Grčku. Građani koji su američkog porekla nemalo su ponosni na tu činjenicu. Ako bi vaše prisustvo postalo opšte poznato..."

Lenijer čvrsto stisnu jednu ruku, zabrinut zbog onoga što je neodređena tajnost podrazumevala.

"Bojim se da bih morala da se preobratim u pozorišnog agenta." Činilo se da njen osmeh izražava kako humor tako i poverenje. Stisak Lenijerove ruke popusti u izvesnoj meri.

Ferlijeva zavrte glavom. "Ja sam Kineskinja. Da li je to loše?"

Ram Kikura se osmehnu. "Ni najmanje. Osobe kineskog porekla čine najmanje trećinu Heksamona. Ima ih znatno više nego Amerikanaca."

"A sada nešto u vezi s vašim trenutnim položajem. Vaše prisustvo predstavlja tajnu Heksamona. Nećete imati nikakvih daljnjih dodira sa građanima Heksamona sve dok se ovo stanje ne promeni. Imaćete, ipak, sva prava koja pripadaju gostima Heksamona. Čak vam ni predsednik ne može ta prava oduzeti. Jedno od njih je pravo da imate zastupnika koji će štiti vaše interese i savetovati vas. Ukoliko bilo ko od ovde prisutnih ima nešto protiv toga da ja budem vaš zastupnik, neka mi smesta to da do znanja, i biće vam dodeljen drugi." Prešla je pogledom od lica do lica. Nije bilo nikakve primedbe; nije ih ni očekivala.

"Vaš status ovde je status potencijalnih nevinih klijenata. To znači da biste mogli biti od koristi Heksamonu, a takve usluge bi i vama pribavile koristi - možete ih nazvati naplatom - ali za sada nećete biti uznemiravani. Kao nevini, bićete proučavani - ukoliko nemate ništa protiv toga - a znanja koja proizađu iz takvih proučavanja biće u vaše ime uložena u određene banke informacija Heksamona. Ona će

stajati na raspolaganju Neksusu i vladajućim telima Heksamona, slagali se vi sa tim ili ne."

"Imao bih nekoliko pitanja", reče Lenijer.

"Molim vas postavite ih."

"Šta je Heksamon... i Neksus?"

"Heksamon je celokupnost ljudskog građanstva. Možete to nazvati državom. Neksus je glavno zakonodavno telo ovog grada i Puta od Čička i zabranjene teritorije do oznake 2 X 109. To je tačka koja obeležava milijarde Puta."

"Vi ste potomci Kamenjara - ljudi koji su živeli u Čičku", upita Karolsonova.

"Da", reče Ram Kikura.

"Izvinite," reče Hajneman. "Koliko ljudi živi ovde? Koliki je Osni grad?"

Ram Kikura se osmehnu i ucrtava uputstva na praznom zidu. Nigde nije bilo ni traga od stubova sa podacima - njihove funkcije očito su bile integrisane u neupadljive sobne ucrtavače.

Odmah do nje pojavila se veoma jasna slika Osnog grada koji je polako rotirao. Hajneman se naže napred u svom sedištu napeto posmatrajući.

"Sto miliona ljudskih bića obitava u gradu i pored Puta. Deset miliona živi izvan grada, duž Puta uglavnom su posredi trgovci i koordinatori pet stotina sedamdeset i jednog aktivnog izvora. Devedeset miliona živi u Osnom gradu. Od toga, sedamdeset miliona nalazi se u Gradu memorije. Većina njih proživela je svoje dve, zakonom dozvoljene inkarnacije i povukla je svoja tela u mirovinu koja egzistiraju kao obrasci ličnosti u ambijentu Građa memorije. U izuzetnim slučajevima njima se mogu dodeliti nova tela, ali oni najčešće ostaju samo sadržaj Memorije. Nekih pet miliona izopačenih osoba oni koji su nedovršeni ili poremećeni na takav način da se ne mogu izlečiti čak i uz pomoć krajnjih terapijskih metoda - drže se u stanju neaktivnosti."

"Ljudi, dakle, ne umiru?" upita Karolsonova.

"Pojmovi kao što su smrt i umiranje obično se odnose na gubitak korporealnog, a ne mentalnog stanja. Jednom rečju, ne, ili veoma retko", objasni Ram Kikura. "Svi smo mi opremljeni implantima."

Dodirnula je jednu tačku iza uha a zatim je premestila prst do tačke iznad grebena nosa. "Oni doprinose našem rasuđivanju a ukoliko dođe do nekog udesa, zadržavaju zapis naših poslednjih iskustava i ličnosti. Taj implant gotovo je neuništiv. To je prva stvar koju spasavamo kod žrtve u nesrećnom slučaju. Svakih nekoliko dana iznova sređujemo zalihe u Gradu memorije na temelju zapisa ovih implanta. Na taj način jedna ličnost se može brzo rekonstruisati. Sve što moramo da učinimo jeste da utvrdimo konačno stanje i naselimo jedno novo telo tako da se vaskrsnuto biće praktično ne može razlikovati od originala."

Obrazrela se po sobi pripravna da odgovori na naredna pitanja. Više ih nije bilo; svi su utonuli u duboko razmišljanje.

"Upotrebiću Olmija kao primer", reče Ram Kikura. "Sa njegovim dopuštenjem..."

Olimi klimnu glavom.

"On predstavlja svojevrsan raritet, imajući u vidu njegovu starost i istoriju. Njegovo prvobitno telo rođeno je pre pet vekova. Prva smrt došla je kao posledica udesa. Razaranje nije bilo potpuno tako da je bio rekonstruisan. Budući da je smatran značajnim za Heksamon, a kako se bavio opasnim poslom, dozvoljene su mu tri inkarnacije umesto uobičajene dve. Njegovo sadašnje telo prilagođeno je specijalnom radu. Posredi je jedan popularan telesni tip koji je u potpunosti samostalan. Njegovi sistemi izlučivanja štetnih materija takođe su zatvoreni. Unutar želuca nalazi se mala zaliha energije; sve njegove izlučevine bivaju reprocessovane iznutra. Potrebno mu je samo jednom godišnje da zameni svoj energetski izvor i unese dopunske materijale. Vodu uzima svaka tri meseca."

"Jeste li vi ljudsko biće?" oštro upita Karolsonova Olmija.

"Jesam", reče Olmi. "Pretpostavljam da ste radoznali u pogledu moje seksualne pripadnosti?"

"Šta... Da, da budem iskrena", priznade Karolsonova. Hajneman zaškilji jednim okom i uzdiže obrvu nad drugim.

"U potpunosti pripadam muškom polu i po rođenju i po izboru, a moji polni organi su funkcionalni."

"Itekako", reče Run Kipura. "Ali prirodna polna određenost čak i kod onih koji su rođeni prirodnim putem nije nužno trajna."

"Hoćete da kažete da muškarac ne mora uvek da bude muškarac?" upita Ferlijeva.

"To važi i za ženu kao i za one koji su i jedno i drugo. Mnogi današnji neomorfi nemaju određenu polnu pripadnost."

"Spomenuli ste i one koji su rođeni prirodnim putem", reče Hajneman. "Imate bebe iz epruvete ili tome slično?"

"Rizikujući da vas šokiram - što je možda neizbežno - reći ću vam da se većina ljudi danas ne rađa od muškarca i žene. Njihove ličnosti stvaraju se od jednog ili više roditelja u procesu stapanja delimičnih ličnosti u Gradu memorije uz umetanje onog što mi nazivamo misterijom koja potiče barem od jedne individue, obično roditelja. Mlade ličnosti obrazuju se i proveravaju u gradu memorije i ako prođu određene testove 'sazrevanja', što će reći, zaslužuju svoju prvu inkarnaciju najčešće kao zreli, mladi, odrasli ljudi. Telo koje ličnost naseljava mogu odabrati roditelji ili sami pojedinci. Kada vremenom korporealni građanin iskoristi svoje dve inkarnacije, povlači se u grad memorije."

Karolsonova je zaustila da kaže nešto, predomislila se, a onda je ipak odlučila da progovori. "Jesu li ljudi bez tela - oni u kompjuterima - ljudska bića, da li su živi?" upitala je.

"Oni veruju da je tako", reče Ram Kikura. "Oni imaju određena prava, kao i određene dužnosti, iako u izvesnim slučajevima njihov glas u vladi manje vredi od glasa korporealnog građanina. Ali, ako smem da primetim, skrenuli smo s razgovora o predmetu od najneposrednijeg značaja..." Pokazala je prstom u pravcu rotirajuće slike grada.

"Ovo je mesto gde ćete vi ostati. Za sada nećete moći da se vratite u Čičak. Vaš dom će se nalaziti u ovom okviru, Osnom Naderu, gde su vam uslovi srazmerno poznati - dizajn, kultura, ljudi. U ovom okrugu naseljeni su ortodoksni Naderiti, iako verovatno nećete imati prilike da ih srećete još neko vreme.

Gospođica Vaskez je saopštila Ser Olmiju da su neki među vama upoznati sa osnovnim činjenicama naše istorije. Ako je tako, shvatićete da Naderiti ispoljavaju osobenu sklonost uslovima koji su maksimalno moguće slični onima na Zemlji. Ovaj odeljak sadrži brojna područja prirodne lepote - i dopustivi minimum iluzionih

ambijenata oko javnih auto-puteva. Postoje još dva rotirajuća okruga - Osni Toro i Osni Euklid - smeštena iza Središnjeg grada. U Osnom Toru takođe žive Naderiti - oni sa slobodoumnijim uverenjima."

"Imam još par pitanja", reče Lenijer. "Kada ćemo moći da se vratimo među naše ljude?"

"Ne znam. Nije na nama da odlučujemo o tome."

"Možemo li da im uputimo poruku?"

"Ne", reče Olmi. "U tehničkom smislu, vaši ljudi su prekršioci."

"Nije li ova situacija pomalo neobična?" upita Lenijer. "Sada kada se Čičak vratio Zemlji..."

Beše očigledno da je ovo pitanje neugodno za Olmija. "Neobična. I veoma složena."

Patricija dotače Lenijerovu ruku i dade mu jedva primetan znak glavom: dosta za sada.

"Kada obedujete imaćete vremena da upoznate i naučite da koristite smeštajne uslove. Zatim možete da počinete. Sutra ujutro bićete probuđeni u vašim sobama. Molim vas da se sada vratite u njih."

Našavši se u hodniku, Patricija se primače Lenijeru. "Mi smo pioni", reče mu ona u pola glasa. "Izazvali smo uzbunu." Stavila je prst na usta i nestala u do vratku svoje sobe.

45.

Držeći se za ruke, Vu i Čangova koračali su od železničke stanice ka trgu ispred biblioteke. Malo su govorili ali je bilo očigledno da su zadovoljni što su zajedno. Pre više časova odlučili su da odu u biblioteku, da učine hodočašće koje su mnogi planirali ali je malo ko mogao i da ga ispuni zbog pomanjkanja slobodnog vremena. Pojedinačno i u grupama, možda sve ukupno dvadeset članova NATO-a i savezničkih snaga otišlo je i vratilo se sa izveštajima o potencijalima biblioteke koji su svima redom ulivali strahopoštovanje. To je ostavilo snažan utisak na Vua. Zatražio je dozvolu od Hua Linga i budući da je obim njihovih proučavanja bio bitno smanjen, rukovodilac Kineskog tima se saglasio.

Ali nešto nije bilo u redu. Ruski vojnici su se vrzmali oko biblioteka kao u kakvoj zabuni. Kada su uočili Vua i Čangovu kako sami koračaju trgov zalegli su ničice na pločnik i podigli puške. Vu je nagoniski podigao ruke; Čangova je ustuknula jedan korak i činilo se da je bila pripravna na beg.

"Ne, moja ljubavi", prošaputa Vu.

"Šta to rade?"

"Ne znam. Preporučujem ti da ne praviš nagle pokrete."

Prišla mu je uz bok i takođe podigla ruke. Pogledala ga je u oči očekujući podršku. Klimnuo je glavom.

Ostali su u ovom položaju nekoliko dugih i neprijatnih minuta dok je za to vreme nekoliko vojnika puzilo od jednog do drugog i nešto se dogovaralo. Zatim su odjeknula naredenja i svi osim dva Rusa ustadoše i obesiše puške o rame.

"Možemo li sada da se pomerimo?" upita Čangova.

"Ne. Još smo u opasnosti."

Dva Rusa krenuše preko trga prema njima. Zaustavili su se na nekoliko metara rastojanja. "Govorite li ruski?" upita jedan na ruskom.

"Ja govorim", odgovori nekako Čangova. "Bolje govorim engleski."

"Moj engleski užasan", reče vojnik demonstrirajući stepen svog

znanja. "Vi ste Kinezi?"

"Da. Šetali smo se", reče Čangova. Od tog trenutka pa nadalje razgovor je tekao na ruskom.

"Ja sam desetar Rodzenski, a ovo je desetar Fremov. Nešto se naopako dogodilo u biblioteci? Nismo sigurni o čemu je reč. Ne možemo da pustimo nikoga da prođe. Pored toga zgrada je zatvorena i nama neće da se otvori."

"Imate li bilo kakvu predstavu o tome kakva je nevolja posredi", upita Čangova upinjući se da izgleda posebno zainteresovana i učtiva.

"Ne. Čuli smo pucnjavu a zatim se... crni zid zatvorio i više neće da se otvori."

"Šta je razlog toj pucnjavi?"

"Ne znamo", reče Rodzenski, pogledavši nervozno Fremova. "Stupili smo u vezu s našim starešinama u četvrtoj komori, ali oni još nisu stigli."

"Na svaki način ćemo vam pomoći ako možemo", reče Čangova. "Ili ćemo otići ako to želite."

"Ne... Možda biste vi mogli da pridete vratima i pokušate da ih otvorite. Možda to zvuči blesavo ali opet..." Rodzenski sleže ramenima da bi istog časa shvatio kako su puške i dalje uperene na ovaj par. "Imate li oružje?" upita on, gledajući preko ramena vojnike koji su s puškama na gotovs ležali na pločniku.

"Ne. Mi smo naučnici."

Rodzenski doviknu onim vojnicima da odlože svoje puške. "Ovo mesto nam je nepoznato", reče on. "To nas čini nervoznim. Pogotovo sada. Naši oficiri su u zgradi - tragaju za beguncima." Namrštio se i izgleda shvatio da se previše izlajao pred strancima. "Molim vas, pođite sa nama i proverite da li će se vrata vama otvoriti."

Čangova je objasnila Vuu šta se dogodilo. On je slušao s izrazom napetog zanimanja dok su ih pratili do ulaza u biblioteku. Vojnici su se u pometnji vrzmali unaokolo. Vu priđe crnom zidu sa uzdignutim rukama i dotače glatku površinu dlanovima.

Nije se raskrilio kao što je očekivao, barem prema onome što su mu rekli. Odstupio je i spustio ruke.

"Žao mi je", reče on. "Čini se da nije..."

Jedan dubok vibrirajući niz tonova izbi iz zida, zatim se ponovi da bi konačno usledio glas: "Neophodna je policijska intervencija u okrugu", reče taj glas na ruskom. "Ulaz zabranjen neovlašćenim licima. Molimo da smesta alarmirate medicinsku službu i policijske snage. Zabranjen ulaz." Glas je potom ponovio istu poruku na engleskom i kineskom.

Vojnici ustuknuše, mašivši se AKV-a i izvukavši pištolje.

"Mora da se nešto dogodilo unutra", reče mirno Čangova Rodzenskom. "Možda bi trebalo da obavestimo naše pretpostavljene. Zar to ne bi bilo mudro?"

Pogledala je Rusa svojim iskošenim bademastim očima i sa izrazom ubeđenja i staloženosti na licu. Vu je osetio snažno divljenje prema njoj. Nikada je nije video kako reaguje u ovakvim, kriznim trenucima.

Desetar Rodzenski je za trenutak porazmislio o ovome, energično zavrteo glavom, a zatim opustio do tada napeta ramena i kao da se predomislio. "Šta da radimo ako se ne otvore?" upitao je.

"Sada se ne otvaraju."

"Naše vođe su unutra - svi do poslednjeg", reče on.

Čangova ga je uporno gledala u oči.

"Da, u redu", konačno reče Rodzenski. "Molim vas idite i dovedite vaše pretpostavljene."

"Hvala vam", reče Čangova. Uzela je Vua pod ruku i krenula s njim preko trga.

"Vrlo čudno", izjavila je vrteći glavom u nedoumici.

"Strašno čudno."

"Bila si sjajna", reče Vu pun strahopoštovanja.

"Hvala ti." Osmehnula mu se zahvalno.

46.

Zakopao je padobran i sada je ležao pored puta u visokoj, žutoj i suvoj travi koja je odisala slatkastim mirisom. Praveći rukama štit iznad očiju, čekao je da naiđe neki kamion ili automobil, koji bi ga odvezao natrag u Podlipki - ili je to bila ona baza u Mongoliji koja je imala samo broj - 83?

To, međutim, i nije bilo naročito bitno. Sunce ga je mazilo svojim toplim zracima i, ako se izuzme blaga glavobolja, major Mirski se sjajno osećao. Spustio se podaleko od kursa, tako da mu je bilo potrebno možda i nekoliko sati da stigne u bazu što je značilo da će ostati bez ručka, ali i bez političkih vakela. Bio je spreman da žrtvuje kašu za nekoliko sati razmišljanja na miru.

Prošlo je dosta vremena pre no što se jedna prašnjava dugačka Volga pojavila na drumu i zaustavila pored njega. Zadnji prozor se spustio i jedan čovek zadriglog mesnatog lica, u sivoj fedori, proturi glavu, mršteći se na Mirskog.

"Šta radite ovde?" upita taj čovek. Podsećao je na general-majora Sosnickog, ali je pomalo ličio i na sirotog Žadova koji je poginuo u masakru u otvoru bušotine, bez obzira na to kada se i gde to zbililo.

"Koje je ime vaše majke?"

"Nada", reče on. "Želeo bih da me povežete do..."

"A kako je izgledao rođendanski kolač za vaš jedanaesti rođendan?"

"Druže, ne shvatam..."

"To je veoma važno. Kako je izgledao?"

"Mislim da je bio od čokolade."

Čovek u fedori klimnu glavom i otvori vrata. "Upadajte", reče on. Mirski se stisnu na sedištu pored njoga. Sedište je bilo ovlaženo krvlju; tri čovekova saputnika bejahu leševi, međusobno veoma slični - s okrvavljenim glavama i poluiscurelim mozgovima. "Poznajete li ove ljude?"

"Ne, ne poznajem", reče Mirski nasmejavši se.

"Nisam imao tu čast da mi budu predstavljeni."

"Oni su vi, druže", reče onaj čovek i san izblede pretvarajući se u

sivilo. Još jednom je zakopao padobran...

U njemu se probudilo podozrenje. Konačno, pošto se sve ponovilo sedam ili osam puta - ono sa kolima ali bez leševa u njima - i kada ga je čovek u fedori zapitao da li se seća svojih komsomolskih dana, Mirski je odlučio da i sam postavi neka pitanja.

"Znam da ne sanjam, druže. Recite mi onda gde se nalazim?"

"Bili ste veoma ozbiljno ranjeni."

"Čini mi se da se ne sećam toga..."

"Ne, ali setićete se. Pogođeni ste u glavu i pretrpeli ste tešku traumu. Delovi vašeg mozga nedostaju. Nikada se nećete setiti svog života u svim njegovim pojedinostima i nikada nećete biti sasvim ista ličnost kao pre."

"Ali osećam se kao da sam ceo."

"Da", složio se čovek u fedori. "To je normalno, ali je posredi iluzija. Zajedno smo istraživali i utvrđivali šta vam je preostalo. Toga, zapravo, ima podosta - što je iznenađujuće, s obzirom na oštećenja - ali nikada nećete biti sasvim kao..."

"Da, da", prekide ga Mirski. "Umreću, dakle?"

"Ne, nalazite se izvan smrtne opasnosti. Glava i mozak su vam popravljeni i živećete. Ali morate da donesete odluku."

"Kakvu odluku?"

"Možete da živite sa praznim delovima leve moždane hemisfere ili, pak, da primite protezu u obliku neurološkog programiranja i segmente veštačke ličnosti sazdane tako da odgovaraju onome što je ostalo od vas."

"Sada sam zbilja zbunjen."

Onaj čovek izvadi jednu ilustrovanu knjigu iz torbe. Kada ju je otvorio video je da su stranice ispunjene krasnim složenim crtežima, od kojih su neki bili drečavih boja, drugi u prigušenim i metaliziranim tonovima i još neki koji su stimulisali ukuse i telesne osećaje. Uzeo je knjigu i pročitao je. Kada je završio, upitao je: "Hoću li saznati šta je moje, a šta nije?"

"Ako je to ono što želite."

"A bez svih tih... proteza? Šta ću biti?"

"Bogalj. Posedovaćete sećanja", objasni čovek, "iako neka od njih nećete moći lako i jasno da prizovete, dok će ostala imati ogromne

pukotine. Biće vam potrebne nedelje da naučite kako da ponovo progledate, ali vam vid nikada neće biti naročito dobar. Nikada nećete povratiti osećaj mirisa ili osećaj dodira na levoj strani vašeg tela. Vaše sposobnosti matematičkog razmišljanja ostaće netaknute, ali će vam sposobnost govora biti poremećena i možda se nikada neće obnoviti."

Mirski je gledao u lice ovog čoveka sve dok mu se nije učinilo da se stopilo s nebom iza bočnog prozora kola. "Ne zvuči baš naročito utešno", reče on.

"Izbor je vaš."

"Vi ste u biblioteci, zar ne?"

"Nisam ono što vidite", reče čovek. "Ja sam gradska funkcija, uobličena tako da budem prihvatljiva za vas u sadašnjim okolnostima. Ljudska medicinska služba nije nam dostupna, te je grad uzeo na sebe da vas opravi."

"U redu", reče Mirski. "Za sada je dosta. Ne želim ništa drugo do tamu."

"Da, to će prirodno uslediti pošto nam date odgovor."

"Hoću da kažem da želim da umrem."

"To ne dolazi u obzir."

"U redu, onda, da." Hitro je doneo odluku da ne bi morao da razmišlja o svim mogućnostima, o svim užasima.

"Pristajete na protezno programiranje?"

"Pristajem."

Čovek naredi da se kola zaustave i osmehnu se.

"Možete izaći", reče on.

"Hvala vam."

"Nema na čemu."

Mirski izađe iz Volge i zalupi vrata. "Oh, samo još jedna stvarčica", reče čovek naginjući se kroz prozor. "Jeste li nameravali da naškodite bilo Belozerskom, Vielgorskom ili Jazukovu - a posebno Vielgorskom?"

"Ne", reče Mirski. "Nervirali su me i bilo bi mi lakše bez njih - sa izuzetkom Vielgorskog, možda - ali ne, nisam nameravao da im naškodim."

"Hvala vam", reče čovek i zatvori prozor.

"Još jednom nema na čemu", reče Mirski i okrete se od kola shvativši da je pao mrak. Ležao je u travi i zurio naviše u pomrčinu.

47.

"Voleo bih tamnije, molim", reče Lenijer. Odaje se zamračiše. Sedeo je uspravno u iluzionom kauču i u svesti ponavljao ono što je Patricija rekla posle sastanka. Podigli smo uzbunu. Da li je to značilo da je Osni grad znao još od početka da se oni nalaze na Kamenu? Koliko ih dugo već, ovaj samodovoljni, samoobnavljajući Olmi posmatra?

Dok je ovako prebirao po mislima, osetio je neporecivu napetost u donjem delu stomaka. Shvatio je da je u mentalnom smislu nezainteresovan za seks jednako kao i uvek, ali da se njegovo telo ne obazire na njegov mozak.

Vrata se ogłasiše: "Karen Ferli je u hodniku i zahteva da uđe."

"Kako?" upita on iznenađeno, ljut zbog ovog sticaja okolnosti, ove podudarnosti. "Čekajte - je li sama?"

"Da."

"Pustite je... unutra." Ustao je i poravnao kombinezon koji je nosio u V/STOL-u, a koji je sada bio očišćen i ispeglan. Ignoriso je odeću koju su mu ostavili na eliptičnom krevetu u spavaćoj sobi.

S Karen to, međutim, nije bio slučaj. Kada su se vrata raskrilila, a svetlost pojačala, ona se pojavi u veoma sličnoj odeći, premda zlataste bež boje, a ne ponoćnoplave. "Izvini zbog moje zaslužene kazne", reče ona osmehujući se i podigavši jednu ruku kao da se brani od mogućeg odbijanja.

"Šta?"

"Da li je to ispravan izraz?"

"Ne bih rekao", reče Lenijer. "Šta mogu da učinim za tebe?"

"Razgovarala sam s Patricijom", reče ona, "ili bolje reći, ona je bila kod mene, pa sam pomislila da bi možda želeo da saznaš neke stvari."

Pokazao je na stolicu nasuprot kauču. "Ona i ja smo razgovarale pre sastanka, ali to je bilo više zbunjujuće, no informativno."

"Hajneman i Karolsonova su večeras zajedno", reče Ferlijeva sedajući. "To mi nije rekla Patricija, već Lenora. A pre no što smo napustili Kamen primetila sam da se Vu i Čangova smucaju

zajedno." Uputila mu je živahan odbrambeni osmeh, s primesom zbunjenosti i razdraženosti.

Lenijer podiže ramena, blago lupi dlanom o dlan, a zatim ih protrlja. "To je normalno", reče on.

"Ali ja sam tebe uhvatila u trenutku potpune razoružanosti, zar ne? Hoću da kažem..."

"Cenim ono što si učinila."

"Ne znam šta da kažem." Radoznalo se obazrela po apartmanu. "Nikada nisam imala peh na tebe..."

"Pik", reče on razvukavši usta u osmeh.

"Oh, da, moj bože. Pik. Nisam. Ali ti si delovao tako izgubljeno. I ja sam se osećala izgubljeno. Iskreno, ti si i dalje šef."

"To nije važno", reče on. "Šta je Patricija..."

"Važno je", uzvratila Ferlijeva ravnim glasom. "Uživala sam s tobom. Verujem da si i ti uživao sa mnom. A bilo je i zdravo. Samo sam želela da znaš da ovako mislim i da nisam uvređena."

Lenijer za trenutak ništa nije odgovorio, posmatrajući je svojim tamnim očima, dostojnim američkog Indijanca. "Žao mi je što ne govorim kineski, pa bismo doista mogli da se razumemo. Mogao bih da na..."

"To bi bilo korisno, ali nije neophodno u ovom času", reče Ferlijeva. Nasmejala se. "Mogla bih ja da te naučim."

"Šta je Patricija rekla?"

"Ona misli da nas neko - Olmi ili neko drugi iskorišćava u izvesnoj meri. Olmi joj je puno pričao, a razgovarala je pomalo i sa Frantom. Ona misli da u Osnom gradu ima mnogo politike ali da nema mnogo izgleda da mi proniknemo u finese toga. Barem ne još. Pored toga, veli da skladište podataka u njenom apartmanu zapravo nudi manje informacija nego što su to pružali aparati u gradu treće komore. Ona misli da su ih možda cenzurisali za nas."

"To ne sluti na dobro", promrmlja Lenijer. "Ili, da budem određeniji, to možda nije dobro - a možda baš ništa ne znači. Moguće je da obazrivo postupaju s nama da bismo se polako privikli."

"Rekla sam joj i sama da mislim tako, na šta se ona samo osmehnula. Geri, ona se čudno ponaša. Veli, takođe, da ima načina

da nas sve vrati kući. Dok je to govorila oči su joj zazvonile."

Lenijer se nije potrudio da je ispravi. "I meni je to rekla. Da li ti je možda detaljnije objasnila o čemu je reč?"

"Oprosti? Oh, da. Jeste. Kazala je da se hodnik kreće napred u vremenu, i to tako da jedna godina odgovara dužini od hiljadu kilometara. Pri tom je rekla da je posredi najlepša krivina koju je ikada zamislila. Geri, nju su kidnapovali - ona je uverena u to - nju su kidnapovali zato što su se pobojali da bi mogla da interveniše u šestoj komori. Sećaš se da su svi oni ljudi - svi oni Naderiti iz druge komore - bili primorani da se isele mnogo godina posle egzodusa iz treće komore?"

Klimnuo je glavom.

"Patricija kaže kako smatra da su se morali iseliti protiv svoje volje, zato što su ljudi iz Osnog grada želeli da Kamen bude prazan. Da bi isključili mogućnost intervencija i sabotaza. Zbog svega toga misli da smo mi uskočili usred političke napetosti. I dalje postoji podeljenost između Naderita i Gešela."

"Da li je nekom palo na pamet da se ove sobe, bez obzira na to šta nam je rečeno, prislušuju?" upita Lenijer. "Možda nije pametno da o ovim stvarima ovde raspravljamo?"

"A gde možemo da razgovaramo o njima?" upita ona bezazleno. "Mogu da nas uhode gde god da se denemo; da nas prislušuju, pa možda čak i da nam čitaju misli. Za njih smo deca, veoma rđavo obrazovana deca."

Lenijer je spustio pogled na mlečni poluprozirni sto između kauča i stolice. "Ovo što si rekla ima smisla. Stvarno mi se sviđa način na koji je ovaj apartman ukrašen."

"I moj je lep."

"A na koji način su mogli saznati šta nam se - mislim na sobe - dopada?"

Izraz lica postade joj zaverenički. "Tako je", reče ona. Pitala sam to sobni glas, a on mi je naprosto odgovorio: "Sobe su tako uređene da odgovaraju."

Lenijer se nagnuo napred na kauču. "Čitavo ovo mesto je neverovatno. Nestvarno. Da mi možda ne sanjamo, Karen?"

Odmahnula je glavom, ozbiljna lica.

"No, dobro, ako je tako. Da li Patricija sanja kada kaže da je pronašla izlaz, način da nas vrati na Zemlju?"

"Oh, ona ne želi da se vrati na Zemlju onakvu kakva je ona sada. Veli da može da nas odvede 'kući', šta god pod tim mislila. I to ozbiljno misli. Rekla je da će nam uskoro sve objasniti."

"Ti si fizičarka. Da li je to što ona priča moguće?"

"Ja sam samo jedno dete više ovde, Geri. Ne znam."

"Šta je još rekla?"

"To je sve. I..." Ona ustade. "Idem sada. Ali ja samo... Oh." Skrstila je ruke i pogledala ga. "Nisam došla samo da ti prenesem ono što je ona kazala. Došla sam i da se uverim da li si svestan da nisam htela da iskoristim ono."

"Svestan sam."

"To je samo, kako si rekao, zdrava stvar, premda sam ja brinula."

Nije on to nazvao zdravim; ona je bila ta. Ostaje, međutim, da mu ne smeta što mu je pripisala svoje reči.

"Nemoj."

"U redu", reče Ferlijeva.

Ustao je. "U stvari..." Lice mu je ponovo buknilo. "Osećam se kao tinejdžer kada sam... kada si ti ovde i dok ovako pričamo."

"Žao mi je", reče ona oborivši glavu.

"Ne, to je dobro. Sve do sada osećao sam se kao veoma star čovek, koga polako izdaje pamet. Bilo bi mi drago ako bi htela da večeras ostaneš ovde."

Osmehnula se, a onda se odjednom namrgodila. "I meni bi bilo drago i ostaću", reče ona. "Ali zabrinuta sam zbog Patricije."

"Zbog čega?"

"Ona je sada jedina koja spava sama."

48.

Korak po korak, Patricija je sledila napredovanje krivine kroz pet dimenzija, posmatrajući je kako se pomalja kao kakvo stepenište u noćnoj mori, s jednim delom koji je tonuo u senku, i drugim nužno potirućim u odnosu na prvu krivinu. Oči su joj bile tako čvrsto zatvorene da su je bolele a lice zgrčeno u izraz pomešane ekstaze i patnje. Nikada nije iskusila ovakvu jačinu misli, ovakvu dubinu utonulosti u vlastite unutrašnje proračune. To ju je plašilo. Čak i kada je otvorila oči prema sutonskom plavetnilu tavanice i prevrnula se na bok, s jednom rukom pruženom iza postelje...

Čak i tada joj je prst sledio jedan deo krivine - živu zmiiju u vazduhu. Stežući pesnicu videla je male tačke svetlosti koje su se jatile oko putanje koju je njen prst povukao. Ponovo je sklopila oči.

Namah je zaspala, sanjajući krivinu. Bila je i dalje polusvesna, posmatrala je u snu, sa udaljene osmatračnice, kako njen mozak nastavlja, iako na sniženom nivou, rad koji nikako nije uspevala da prekine.

Samo nekoliko sati kasnije probudila se i skočila, shvatajući da mora ponovo pregledati svoj seminarski rad - onaj koji je tek imala da napiše, a koji je otkrila u biblioteci treće komore. Sa izvesnom zebnjom - izvor podataka, u četiri maha je pokušala da ga koristi, nije joj obezbedio ono što je tražila - ustala je iz ovalnog kreveta i ogrnula odeću boje lavande, vezujući kaiš u hodu kroz prigušeno osvetljenu dnevnu sobu.

"Podaci, Grad memorije", reče ona. Jedna prstenasta kugla pojavi se pred njom; na njoj su se isticale trake sjajnocrvene i zlatne boje. Potom, jedan iznad drugog iskrsnuše dva kružića, s tim što je prvi imao dvostruko veći prečnik - zamena za zastareli znak pitanja.

"Molim pristup članku Patricije Luize Vaskez... oh, gospode, pa ja sam zaboravila tačan naziv i vreme. Da li su vam potrebni?"

Stadoše da sevaju nekakvi složeni crteži, sve dok ih ona nije deaktivirala i zatražila samo govorni jezik. "Želite li da vidite celu listu kratkih radova Patricije Luize Vaskez?" upita glas izvora podataka.

"Da", reče ona još jednom zagolicanom sablasnom prirodom svog

čina.

Pred njenim očima pojavi se listing na latinskom pismu kao na dugačkom listu belog papira. Negde oko sredine liste opazila je ono što je tražila: Teorija n-prostornih Geoda primenjena na njutnovsku fiziku, s posebnim osvrtom na RHo-Simplon linije sveta.

"To je to", reče ona. "Pokaži."

Brižljivo je još jednom pročitala članak dobujući prstima po ivici stolice. "Sjajno je", reče ona sumornim glasom, "ali ipogrešno. Možda je to svojevremeno i bilo uticajno delo, no sada joj postade potpuno jasno da je posredi jedan rani i primitivan rad. Molim, ponovo mi prikažite listu."

Izvor se odazvao, i ona odabra jedan kasnije napisan rad, zahtevajući da joj bude izložen.

Iskrsnuo je onaj stari i već dobro poznat simbol lopte sa strelicama. "Zabranjeno", reče onaj glas.

Odabrala je sledeći članak osećajući kako u njoj raste bes. "Zabranjeno."

I još jedan, pri kraju liste napisan kada joj je bilo - kada će joj biti - šezdeset osam godina.

"Zabranjeno."

"Zbog čega su moji radovi zabranjeni?" upitala je ljutito.

Jedini odgovor beše ona famozna lopta.

"Zbog čega je ovaj izvor podataka cenzurisan?" Iznenada je obuze osećanje od koga je podiđoše žmarci u vratu - više nije sama u sobi. "Olmí? Svetla pojačajte se." U sobi se namah razdani. Nije bilo nikakvog odgovora.

Ustala je i polako zaokružila pogledom po prostoriji osećajući napetost duž kičme.

Najzad je ugledala uljeza koji je lebdeo blizu tavanice. Beše to jedna siva okruglina veličine lopte za bezbol, s licem u sredini. Za trenutak nije ništa drugo mogla učiniti do da otvorenih usta posmatra to ispitivačko lice. Činilo se da je muško, sa sitnim azijskim očima i prćastim nosom. Teško da se moglo reći da mu je izraz bio preteći; ako išta, bio je veoma radoznao.

Ustuknula je prema zidu. Lice se nije pomicalo, ali su je one oči uporno sledile.

"Ko ste vi?" upita ona. Po sobi iskrsnuše njoj posve nerazumljivi simboli. "Ja ne crtam", reče ona. "Molim vas, recite mi šta radite ovde?"

"Istina je, ne bi trebalo da sam ovde", oglasila se ono lice. Spustilo se na pola metra od nje. Lopta je poprimila boju ružičaste zore. "Pa ipak, ja sam samo ikona. Molim vas, ne uzbuđujte se."

"Ali ja jesam uzbuđena. Plašite me. Ko ste vi?"

"Ja sam iz Grada memorije. Jedna bitanga."

"Ne poznajem vas", reče ona. "Molim vas odlazite."

"Ne mogu nikako da vam naudim. Možda jedino da vas razdražim. Želim samo da vam postavim nekoliko pitanja."

Lopta se spustila na pod i raspukla kao kakav vampir u starim filmovima strave i užasa pretvorivši se u muško telo odeveno u po široku belu košulju i zelene pantalone. Izgledalo je da se prilika zgušnjava. Sada je u njenoj sobi stajao sitan, slabunjav muškarac, nešto mlađi od srednjih godina, s dugačkom crnom kosom i ispošćenim mršavim licem. Patricija se malo primiri i odmače nekoliko centimetara od zida.

"Dičim se svojim dostignućima", reče ta slika. "Dostupni su mi najbolji zapisi. Zapravo, zaboravljeni zapisi U donjim slojevima Grada memorije vlada takva zbrka. A ono što sam ja otkrio predstavlja delimično prečišćen zapis o jednom sudskom slučaju... Nešto, odista, ozbiljno. Prekršaj bezbednosti saobraćaja. Komadići i delići informacija koji su ukazivali na ovo mesto... Tanane povezanosti, priznajem, ali takve koje pobuđuju zanimanje."

Prilika joj je izgledala poznata, kao da ju je sreća ili videla na nekom drugom mestu. "Šta radite ovde?"

"Ja sam bitanga, i to prilično opaka, premda to nikada ne biste rekli na prvi pogled. Idem kud mi je volja; i sve dok sam oprezan uspevam da se održim. Već sto i pedeset godina sam nekorporatealan, osuđen tobože, na neaktivnu memoriju. Dakako, samo je jedna moja kopija neaktivna. Povremeno mi poveravaju različite poslove. Obično je to borba protiv drugih bitangi. Do sada sam sredio šezdesetak takvih. Smrtonosni šah."

"Niste mi odgovorili na pitanje." Bila je na ivici plača. Mučilo ju je to što se nije mogla setiti na koga je ova bitanga podseća. "Ostavite

me na miru. Ja samo želim da razmišljam."

"Bitange nikada nisu naročito učtive. Privlačite puno pažnje u Osnom Naderu. Nisam imao blagu predstavu gde se nalazite, sve dok niste malopre upotrebili ovaj izvor podataka. Jedan tragač vas je otkrio - jedan od mojih najboljih tragača. Zasnovan na obrascu miša."

"Molim vas", povika Patricija iz sveg glasa, "Izbacite ga odavde!"

"Uzalud vam je", reče bitanga. "Odakle ste?"

Patricija nije odgovarala. Krenula je postrance prema vratima spavaće sobe.

"Naloženo mi je da otkrijem odakle dolazite. Plaćeno mi je unapred, kako bi se preduhitrili naši davnašnji neprijatelji. Neću otići odavde dok mi ne kažete."

"Ko vas je unajmio?" povika ona sada odista uplašena.

"Da vidimo... Govorite engleski iz dvadesetog veka - američki zapravo. To je iznenađujuće. Samo krajnje konzervativni amerofili mogu naučiti taj jezik ovako kako ga vi govorite. Ali zbog čega bi se bilo ko zanimao za jednog amerofila?" Prilika ju je sledila u spavaću sobu. "Ne plaćaju me za nagađanja. Recite mi."

Patricija potrča ka glavnim vratima i naredi im da se otvore. Nisu je poslušala. Povratila je dah i okrenula se prema ovoj prilici odlučivši naprečac da ne izgubi kontrolu nad sobom. "Šta... šta dobijam zauzvrat?" upita ona. "Ako vam kažem?"

"Možda bismo mogli da se nagodimo."

"Dopustite mi onda da sednem."

"Oh, ne pada mi na pamet da vas sprečim u tome. Ja, znate, nisam okrutan."

"Vi ste duh", reče ona odlučno.

"Više no većina duhova koje ste upoznali", objasni prilika.

"Kako vam je ime?"

"Sada ga više nemam. Trag, ali bez imena. A vaše?"

"Patricija."

"Nije uobičajeno."

Odjednom joj dođe u sećanje lice ove bitange. Isto tako nenadno odbacila je tu ideju; bila je smešna. "Ja sam stvarno Amerikanka", reče ona.

"S kojim procentom? Većina je srećna ukoliko može da poseduje tri ili četiri procenta, premda je u tom pogledu tako nešto zasigurno lažno predstavljanje..."

"Sto procenata. Rođena sam u Sjedinjenim Američkim Državama u Kaliforniji, u Santa Barbari."

Prilika se ponovo zaklatila. "Nemam mnogo vremena Patricija Luiza Vaskez. Ono što govorite po sebi nema nikakvog smisla, ali izgleda da vi verujete u to. Kako ste uspeli da odrastete tako nezbrkani i elementarni?"

"Tamo odakle dolazim, i u vremenu iz koga dolazim", ponovo je duboko udahнула vazduh da bi se smirila, "to je gotovo sav izbor koji postoji." Naherila je glavu na stranu. "Ja vas poznajem", reče ona. "Izgledate kao Edgar Alan Po."

Bitangi se ote usklik iznenadenja. "Čudno da ste prepoznali to. Odista čudno. Jeste li poznavali Poa?"

"Naravno da nisam", reče Patricija, osećajući ispod straha sasvim neumesno peckanje nekakvog zadovoljstva. "Čitala sam ga. On je mrtav."

"On je mentor koga sam odabrao. Kakav um!" Bitanga se okruži crtežima zagrobnih prilika, živih sahranjenih, brodova u vrtlozima i arktičkih pustinja, koji su se brzo menjivali. "Patricija Luiza Vaskez prepoznaje Poa. Tvrdi da je Amerikanka iz dvadeset prvog veka. Očaravajuće."

"Uskoro moram da krenem. Pitajte me ono što ste hteli da saznate, a onda ću ja vas još nešto da priupitam."

"Šta nameravaju da učine sa nama?"

"Sa nama? Zar postoje i drugi?"

"Još njih četvoro. Šta nameravaju sa nama?"

"Zaista ne znam. Pokušaću da otkrijem. A sada moje poslednje pitanje za ovu posetu. Zbog čega ste im toliko važni?"

"Zbog onoga što sam upravo rekla." Na njeno iznenađenje sav strah je iščileo. Bilo da je u pitanju bitanga, duh ili nešto treće, izgleda da je ova spodoba bila spremna da saraduje, a ona nije videla razlog zbog koga bi bila budalasto odana svojim kidnaperima.

"Mislim da bismo mogli pomoći jedno drugom. Jeste li znali da je vaš izvor podataka blokiran? Oni vas drže ovde i selektivno smanjuju

širinu pristupa informacijama. Ako im kažete da sam bio ovde, možda neću moći da se vratim, te neću biti u stanju da odgovorim na vaša pitanja. Razmislite o tome. Do sledećeg puta", reče bitanga i nestade. Apartman najednom povraća svoj glas.

"Ser Vaskez, jeste li dobro? Bio je prekid..."

"Mislite da ne znam?" reče Patricija.

"Da li biste mogli da opišete nedaću?"

Za časak je gricnula zglob na prstu, a potom odmahнула glavom. "Ne", reče ona. "Nije bilo ozbiljnih problema." Ona prilika ju je uplašila - ali joj je i spomenula niz zanimljivih stvari. Sumnjala je da je ovo što se desilo bila provera ili eksperiment. Moglo bi se ispostaviti da je bitanga koristan izvor informacija... "Mora biti da je došlo do kratkog spoja, ili nešto slično tome u vašim uređajima, znate."

Nekoliko sekundi soba nije ništa odgovorila. "Popravke će biti obavljene ukoliko bude neophodno. Da li vam je nešto potrebno?"

"Ne, ne, hvala vam", reče Patricija. Pogledala je namrgođeno prema ucrtavaču i ponovo gricnula zglob prsta.

49.

Ilijin Taur Engl, predsedavajući ministar beskonačnog Heksamon Neksusa, imao je stan u jednom od širokih ventilacionih otvora Središnjeg grada, smeštenih duboko u Valdu, koji se nezaustavivo širio. Olmi nikada nije želeo da obitava u domu prvobitnog tipa, ali je ipak zavideo ministru na njegovim odajama. U Valdu je vladala atmosfera izuzetne izdvojenosti i mira, a odaje su odisale maštovitom elegancijom.

Onih šest otvora protezalo se u pravoj liniji, od spoljašnjih površina Središnjeg grada do vladinih sfera u jezgru okruga. Unutar svakog otvora, među vijugavim stazama koje su šarale Vald, živelo je najmanje po deset hiljada korporeala. Njihovi domovi bili su raznoliki: od gustih grozdova zajedničkih staklenih splavova, ukotvljenih u širokom vazdušnom korenju, do malih slobodno krećućih ćelija, prikladnih za jednog ili najviše dva homorfa, odnosno ne za više od četiri prosečna neomorfa.

Vald je ujedno bio ukras i hvala naderitske filozofije življenja; oko trećine potreba Središnjeg grada za atmosferom podmirivalo se u ovim otvorima dok je ostatak obezbeđivalo šipražje koje su uznegovali Gešeli. Na hiljade vrsta drveća i drugih biljaka od kojih neke i hranljive - bile su genetički preinačene i prilagođene bestežinskom stanju. Cela trećina biomase Osnog grada bila je botaničkog sastava i koncentrisana u Valdu.

Jedno od Olmijevih velikih zadovoljstava bilo je tarzaniranje kroz Vald, to jest letenje od dna do vrha, jedrenje niz staze, bez pomoći vučnih polja. Bilo je tu obeleženih sportskih staza i prečica s puno homorfa rekreativaca, nekoliko zujećih neomorfa, bez vozila; merio je sebi vreme u hiljadu različitih prilika, na znatno težim putanjama od ove i postepeno je postigao brzinu koja mu je omogućavala da se od najudaljenije gornje ivice spusti do dna otvora za petnaest minuta.

Sada, međutim, nije osećao nikakvu žurbu. Tarzanirao je lagano, s rukama svijenim na leđima i nogama povijenim kao u klizača, jezdeći od širokog lista do uglačane površine korena, sledeći dobro

utabane pravce niz stazu. U ovom času vrednije od brzine beše mu vreme potrebno za razmišljanje.

Plastične cevi koje su sadržavale guste luminiscentne kaše bakterija, znane kao svetlosne zmije ili sjajni crvi, vijugale su kroz Vald; svaka je bila metar široka, a ponekad i pola kilometra dugačka. Mestimično su vijugale preko jedne strane u zaslepljujućim svetlim obrascima; neke, viđene iz blizine, odavale su breskvast i crven sjaj, a druge prigušen, koji se u varijacijama završavao raskošnim tamnozlatastim nijansama. Homorfi su se često okupljali oko sjajnih Pruga, da bi se kupali u svetlosti ovih obrazaca. Olmi jedva da se u prolazu obazreo na nekoliko sjajnih pruga, sav usredsređen na svoje ravnomerno napredovanje niz otvor.

Trebalo mu je dvadeset minuta da stigne do odaja predsedavajućeg ministra. Napustio je glavnu stazu na jednom uzanom račvanju, da bi zaplovio kroz rascvetale pojaseve, koje je tvorio isprepleteni koren. Odaje su lebdele u središtu privatnog glena predsedavajućeg ministra.

Rezidencija je bila zamišljena kao stara zemaljska engleska plemićka kuća iz osamnaestog veka, s brojnim preinačenjima čija je svrha bila da nadomeste nedostatak osećaja za gore i dole. Postojala su tri krova i šest načina da se uđe u kuću iz šest različitih uglova. Prozori na zatvorenom balkonu otvarali su se na tri ose. Rastinje geometrijskih čempresa zaklanjalo je jedan prozor naspram daljeg kraja glena.

Monitori su mu prileteli čim se pojavio iz rascvetalih pojaseva, a kada su ga identifikovali, vratili su se svojim ostalim dužnostima: orezivanju živice posmatranju insekata i praćenju ljubimaca predsedavajućeg ministra.

Kućni glas ga je pozdravio i zatražio od njega da uđe na svetla vrata, koja su bila okrenuta prema obrascu sjajnog crva. Predsedavajući ministar će se lično pojaviti svaki čas, poručio je.

Olmi se naslonio na prozor i s mešavinom snishodljivosti i dosade stao da posmatra kratak ucrtani pregled nedavnih aktivnosti ovog domaćinstva. Kada je ucrtavač prestao da radi, ugledao je nepoznatog neomorfa koji je ispred predsedavajućeg ministra stupao u čekaonicu. Taj neomorf - s telom u obliku ribe i bez udova -

pozdravio je Olmija okrenuvši prema njemu svoje kristalinsko lisičje lice i ucrtavajući uobičajene izraze učtivosti, ali se nije identifikovao. Olmi je uzvratio pozdrave koristeći slične fraze prepoznavši jednog od Tolerovih pomoćnika. Neomorf je izašao na svetla vrata, okružen vlastitim patuljastim oblakom malih monitora.

"Postaju sve izazovnije, nije li tako?" upita predsedavajući ministar pružajući ruku. Olmi je srdačno prodrma. "A sada vas pitam - da li biste mogli imati poverenja u nekog s kim ne možete da se rukujete?"

"Nisam verovao mnogima sa kojima sam mogao da se rukujem", uzvрати Olmi.

Predsedavajući ministar ga pogleda sa izrazom podsmešljivosti i ne sasvim dobro skrivene rasrđenosti. "Došli ste da me ukratko upoznate s činjenicama vezanim za naše najnovije pretke-goste." Uveo je Olmija u široku dvanaestougona unutrašnju kancelariju. Sto predsedavajućeg ministra držao se na jednoj jedinoj šipki, koja je prolazila kroz središte. Sedam zidova bilo je prekriveno drvenim policama koje su sadržavale drevne knjige i blokove s porukama. Na drugim zidovima nalazile su se fine ilustracije i iluzart prozorski otvori s vremenski odgođenim scenama u ostalim prostorijama kuće, tako programiranim da prikažu bilo koga ko bi se zatekao u njima.

"Predsednik je i dalje uznemiren", reče Ingle povivši ramena da bi se uvukao u stolicu za stolom. "Bojim se da većina članova predsedničkog saveta teško može da razume zbog čega ste doveli čak petoro sa sobom."

"Doveo sam samo jednu", ispravi ga Olmi. "Ostali su neočekivano došli, na svoju ruku."

"Da, pa, kako god da su došli, izazvali su nevolju. Secesionisti već traže načina da to iskoriste, kao i određene ustupke. Nisu daleko od toga da udruže sve svoje grupe - a ovo bi jamačno moglo da ih ujedini. To može, takođe, da okrene frakciju Korzeuovski od radikalne partije ka narodnom frontu. Predsednikov položaj mogao bi postati ugrožen. No i pored toga, on oseća da nema vremena da se sam pobrine za nastale teškoće, s obzirom na to da mu konferencija Jartima ispunjava i poslednji sekund svakog dana, te je za to ovlastio Ser Oliganda Tolera - koga ste verujem upoznali - i mene."

"Donosioci rđavih vesti nikada nisu naročito omiljeni", reče Olmi.

"Da? Pa, da li su vesti u biti dobre ili rđave, najviše zavisi od toga kako reagujemo, zar ne? Iskreno govoreći, ne delim sve predsednikove sumnje. Neke od njih svakako da, ali ne sve. Osećam da bismo mogli preokrenuti situaciju - i vesti - u našu korist. Možda bismo čak mogli da postignemo konsenzus koji nam je neophodan da se na efikasniji način suočimo s Jartima. Ali vaša poruka je nagovestila da imate još nekih novosti."

"Neko je iznajmio najmanje jednu bitangu u Gradu memorije da bi provalio u odaje naših gostiju. Taj neko očajnički pokušava da otkrije oko čega je nastala čitava ova gužva."

"Da, to sam mogao i da naslutim", reče predsedavajući ministar. "Pa, možda je onda kucnuo čas da otkrijemo sve što znamo. Ionako će biti opšte poznato kroz nedelju-dve, pogotovu ukoliko su se bitange uključile. Kakvo je vaše mišljenje o tome, Ser Olmi?"

"Još ranije sam ga izrazio, Ser; trebalo bi da svedočim pred Neksusom." P. M. je razmišljao za trenutak. "I dalje sumnjam da je to naročito pametno. Ali možda ste u pravu. Ako istina mora da se obelodani, hajde da je obelodanimo, zar ne? Ali na delikatan način. Milioni neomorfa su već grdno zaplašeni pričama secesionista. A sada treba još baciti bombu usred toga - saopštavajući da se Čičak vratio Zemlji? Nimalo laka odluka. U svakom slučaju, ne možemo sazvati Neksus u punom sastavu zbog konferencije o Jartima. Moraćemo se zadovoljiti užim sastavom." Ustao je od stola ispoljavajući nervozu. "Biće mi potrebna jaka Talsit meditacija večeras." Prekrstio je ruke i sada je lebdeo na sredini kancelarije, dok mu se široka odeća talasala. "Vi ćete, dakle, lično svedočiti kao agent Heksamona?"

"Frant i ja", potvrdi Olmi.

"Frant neće svedočiti. Njihova vera im ne dozvoljava da podnose zakletvu."

"Potvrdiće moje svedočanstvo. To je dozvoljeno."

"A šta potom, Ser Olmi? Kako da posle toga obuzdamo najradoznalije - one koji su iznajmili bitangu - ili frakciju Korzenovski, Pneumu i slične."

"Možda to neće biti naši najveći problemi. U Čičku još ima dve

hiljade ljudi; ranije ili kasnije moraćemo da ih stavimo pod kontrolu. Naša prva gošća, Vaskezova, nalazila se nadomak otkrića načina kako se manipuliše mašinerijom u šestoj komori. Pretpostavljam da će drugi, korak po korak, ponoviti njen rad, uprkos zabrani ulaza u biblioteke Čička."

"Čini se da Zvezda, Sudbina i Pneuma nikada nisu sklone da postavе granicu našim nevoljama, zar ne?" reče P. M. s uzdahom koji je pokrenuo talasiće njegove odeće. "Svaka čast Logosu."

"Logosu", ponovi Olmi sumnjičavo.

"Delimo određenu gešelsku nevericu, zar ne?" reče P. M. pažljivo posmatrajući Olmijevu reakciju. "Nije međutim, mudro otkriti svakom, ne barem gledano sa ovog uzvišenog položaja. Da li naši... preci predstavljaju neposrednu opasnost! Kakva reč... ima li mnogo izgleda da uskoro poremete šestu komoru?"

"Ne sada kada je gospođica Vaskez u Osnom gradu. Ne za nekoliko meseci ili čak godinu dana."

"Vrlo dobro. Najpre stvari koje dolaze prve. Rekao bih da je za nas najbolje - ako uopšte treba da otkrijemo - a to mi se sada čini neizbežnim - da organizujemo javnu predstavu sa našim gostima. Oni jesu izuzetni - i postoji mogućnost da nam obezbede prednost nad predsednikovom opozicijom. Naložio sam mojim pomoćnicima da isplaniraju jedan agitprop. Njihov zastupnik - vaš partner, Suli Ram Kikuru - da li je bila od kakve koristi?"

"Od velike", reče Olmi. "Ali teško da se može reći da je njen posao uopšte počeo."

"Izvršno", reče P. M. "Ne smemo, ipak, da se mnogo uzdamo u to. Ako Jarti rano započnu svoju ofanzivu - ili, neka mi nebesa oproste, odluče da otvore jednu kapiju u srce zvezde - onda naši posetioци neće predstavljati praktično ništa." Ingle zavrte glavom ucrtavajući lanac simbola - jednog komarca koga je proždirala sunčeva neizmernost.

50.

Desetar Rodzenski ležao je leđima oslonjen na crni zid biblioteke. Ispred njega bile su razbacane kutije od hrane i limenke, neke od njih ruske, ali uglavnom američke. Hrkao je ravnomerno i jedva čujno. Pokraj njega čučao je major Garabedijan i jeo američku večeru od šunke i krompira au gratin, uvezenu iz četvrte komore kao deo isporuke na osnovu još-ne-ratifikovanog mirovnog ugovora.

Dok je jeo oprezno je držao na oku američke vojnike koji su tumarali na rastojanju od nekoliko desetina metara, na drugoj strani pravougaonika. Snage su bile u potpunoj ravnoteži; deset Rusa, deset Amerikanaca, svi naoružani puškama, ali bez lasera. Nije moglo doći do tihih, mučkih ubistava.

Napetost je polako splašnjavala nakon što su Amerikanci stigli na poziv desetara Rodzenskog i onog kineskog para. Biblioteka je ostala zapečaćena, zatvarajući u svojoj utrobi general-pukovnika Mirskog, pukovnika Vielgorskog, majore Belozerskog i Jazukova i potpukovnika Pogodina. U početku su postojale sumnje da je sve to američko maslo. Posle višeččasovnog razgovora s Pritikinim, Zinovjevim i civilnim vodom Amerikanaca, Hofmanovom, Garabedijan je zaključio da nema nikakve osnove za tako nešto.

Niko nije mogao znati šta se dogodilo u biblioteci, iako je Hofmanova iznela prilično ubedljivu teoriju koja nikog nije činila posebno srećnim. Garabedijan je još razmišljao o toj teoriji, lutajući očima od neumoljivog crnog zida do američkih vojnika i nazad.

Zampoliti su, rekla je Hofmanova, pokušali da ubiju generala Mirskog. Bez obzira na to da li su uspeli ili ne, zgrada biblioteke se zapečatila da bi sprečila dalje nasilje i možda sačuvala dokaze.

Sve što su mogli da urade bilo je da čekaju.

Protekla je jedna nedelja. Za to vreme, Garabedijan i Pletnev uspeli su da spreče ruske vojnike da ne učine nešto nepromišljeno - kroz frakcionašenje, agitovanje i neosnovane spekulacije. Nastavljeni su radovi na izgradnji njihovih naselja u četvrtoj komori. Neki Rusi - pedeset dvojica prema poslednjem brojanju - naprosto su napustili logore i iščezli u šumama četvrte komore. Do sada su

pronađena petorica i to dobro uhranjeni, budući da je šuma bila puna jestivih biljaka. Ali trojica od te petorice zatečeni su u položaju fetusa i u stanju zakasnelog šoka.

Američki psiholozi ponudili su svoju pomoć. Bilo je sličnih slučajeva među Amerikancima, od kojih je najpoznatije bilo ono što se desilo sa Džozefom Rimskajom koji je pretrpeo slom samo tri dana ranije. Dolutao je u glavni ruski logor, u četvrtoj komori, nekontrolisano plačući, sa iscepanom odećom i izranavljenim leđima od samobičevanja. Vraćen je Amerikancima. Garabedijan je, međutim, smatrao da nije mudro dozvoliti američkim psiholozima da se bave ruskim vojnicima.

On je iznad svega osećao tugu, gubitak koji je bezmalo gušio njegovo osećanje dužnosti. On je poput Mirskog i većine mladih oficira - bio deo novog ruskog vojnog eksperimenta, sposoban da sagleda probleme u svetlu višestrukih propusta koji su doveli do Male smrti. Oni i njihove kolege radili su zajedno kao tim, a ne kao brutalni suparnici u nazadnom sistemu koji je po svemu pripadao devetnaestom veku. Postigli su velike stvari, povećavajući efikasnost, a smanjujući alkoholizam, dezerterstvo, nasilje, i samoubilaštvo.

Bili su novi soj, a njihovi uspesi učinili su ih kulturnim herojima. Osvajanje Krompira donelo bi im neopisivu slavu. Umesto toga, usled neke greške koju još nije uspevao da shvati, pretrpeli su bedan neuspeh, a sve njihovo nasleđe otišlo je u prah i pepeo.

Garabedijan je više nego dobro razumeo pritiske koji su nagnali njegove drugove da otplivaju do ostrva u četvrtoj komori i polegnu po šumskom tlu čeprkajući humus i utapajući u tome svoju iznurenost.

Upravnik, Beskrajnog Heksamon Neksusa, Hulan Ram Seidža, mogao je pratiti liniju svojih predaka sve do Gešela Velike istočne Azije, koji su prvi vratili čoveka u kosmos, pre trinaest vekova; on je ipak, manje ličio na ljudsko biće čak i od Franta. Po tome je bio tipičan neomorfan građanin koji živi u Središnjem gradu.

Ram Seidža beše okrugao, s tim što je jednu polovinu njegovog tela činio uglačan srebrnast metal, a drugu elegantna crno-zelena bareljefna mineralna školjka, sa svetova dostupnih kroz 264 kapije.

Njegovo lice, koje se moglo projektovati na bilo kom od tri različita položaja sfere, imalo je krupne ispitivačke oči i oštrozubi osmeh, koji ni u kom slučaju nije služio maskiranju osnovne agresivnosti ovog čoveka. Dve mišićave ruke posedovale su dvostruku prednost: ljudski izgled i prilagodljivost proteze; ako bi se ukazala potreba mogle su da se rašire u rasponu od dva metra.

Nije imao noge već je koristio ruke i sveprisutna vučna polja, da bi se prebacivao s mesta na mesto.

Imao je nešto manje od sto godina i ovo beše njegov drugi oblik; u svojih prvih trideset godina bio je homorfan isto koliko i svaki drugi ortodoksni Naderit. Bilo je to u ono vreme kada je Ram Seidža stvorio svoje veze i ovladao osnovnim političkim veštinama. Za Olmija on je bio primer suštinskog, radikalnog Gešela, sa Putovanja u dvanaesti vek.

Ram Seidža bio je broj četiri u hijerarhiji moći Heksamona - posle predsednika, predsedavajućeg ministra Neksusa i Ministra Udruženih saveta Ose.

U Neksus sferu, smeštenu neposredno izvan saobrćajnog toka i u blizini jezgra Središnjeg grada, Ram Seidža je na ovu sednicu obznane sazvaio dvadeset tri predstavnika korporeala i pet senatora. Dvadeset prisutnih članova Neksusa bili su inkarnirani - reč koja je još pre mnogo vekova izgubila puno od svog smisla. Sada je značila tek nešto više od podatka da se neko nalazi u prvobitnom fizičkom obliku. Takav oblik nije nužno podrazumevao mnogo tkiva. Po zakonu, u ove komore nije bio dozvoljen pristup delimičnim ličnostima - ma koliko da bi to odgovaralo onima koji su i dalje bili vezani za konferenciju o Jartima, održavanu na Timblu, Frantovom zavičajnom svetu.

Ram Seidža je otišao do sredine sfere i obmotao se zlatnim prstenastim trakama svetlosti da bi objavio početak sastanka.

Olimi je lebdeo u poslednjem redu, a Frant se sklopčao pored njega, isturivši samo vrat i glavu. Olmi je nekoliko minuta ranije okončao razgovor sa predstavnikom korporeala Rozenom Gardnerom o jednom očigledno spornom pitanju. Novi vođa ortodoksnih Naderita u frakciji Korzenovski želeo je da čuje ponešto od svedočenja pre sastanka i Olmi ga je odbio. Gardner je bio jedan

od korporeala koji su često kršili protokol pa ipak bili tolerisani; on je, takođe, bio jedan od retkih pripadnika frakcije Korzenovski za koga se moglo reći da je razborit u raspravi. U očima radikalnih Gešela, ovo ga je - imajući u vidu veliki broj njegovih sledbenika Naderita - činilo veoma opasnim protivnikom.

"U ime Zvezde, Sudbine, Pneume i Dobrog čoveka, koji je tragao za jednakošću i poštenom raspodelom za sve potrošače i koji je težio kraju sveprisutne i nehumane tehnologije, sazivam ovaj sastanak Beskrajnog Heksamon Neksusa."

"Ima novosti, gospodo", objavi Ram Seidža, "ima novosti."

"Svedočanstvo će podneti Ser Olmi. Imamo, takođe, potvrdu od jednog od naših dragocenih saveznika koji je pomogao Ser Olmiju u njegovoj istrazi."

Olmi i Frant priđoše središtu i dobiše prstenaste trake.

"Na zahtev predsedavajućeg ministra proveo sam prošlu godinu u čičku", reče on. "Ovaj Frant mi se pridružio. Zajedno smo istražili jedan neobičan upad. Da li nam dozvoljavate da predstavimo naše zapise i iznesemo svedočenje uz pomoć ucrtavanja?"

Ram Seidža im dade dozvolu.

Sedam komora Čička prikazano je veoma detaljno senatorima i predstavnicima korporeala. U roku od nekoliko minuta oni su upoznati sa novim ljudskim stanovnicima Čičkovih komora. Olmi i Frant su uspeali da svojim instrumentima zabeleže nekih pet stotina pojedinaca. Pokazani su kompleksi zajedno sa unutrašnjošću nekoliko zgrada. Olmi je zatim demonstrirao da različiti jezici koje su govorili novi stanovnici potiču sa Zemlje pre Smrti.

Tačka posmatranja ucrtanog svedočenja kretala se putanjom vrtoglavog uspona uz poklopac južnog pola da bi se zatim prevela u zumiranje duž otvora bušotine. Nakratko su pokazana reaktivirana rotirajuća pristaništa i platforme, a onda je tačka posmatranja napustila otvor bušotine. Na udaljenosti od nekih trideset hiljada kilometara, tamom je vladao Zemljin srp dok se Sunce pomaljalo iza njenog ruba na zapadu.

Reakcija u komori Neksusa beše izuzetna. Homorfnim predstavnicima korporeala, očigledno je zastao dah u grlu; svi su doživeli snažne emocije na različite načine.

Gardner je prvi prozborio. "Blagosloveni Konrad", reče on. "Pronašao je način da nas vrati kući."

"Šok, a ne svedočenje", reče najednom Ram Seidža odlučnim glasom.

"To je stvarno Zemlja", reče Olmi. "Čičak se vratio u svoju konstrukcionu orbitu, automatski i bez našeg znanja. Stvaranje Puta nije nas izmestilo iz svih poznatih prostora. Postojala je mogućnost da Čičak dovrši svoje nameravano putovanje. Nije. Umesto toga on je potražio određeno sunce i promenio kurs, da bi se vratio kući.

Ali mi nismo izbegli sve posledice stvaranja Puta. Čičak se odista preselio u susedni kontinuum, ali isto tako i u relativnu prošlost. Ušao je u svoju sadašnju orbitu nekih tri veka pre svog lansiranja."

U prostoriji je vladao muk nabijen značenjima onoga što je Olmi govorio.

Crtano svedočenje se nastavilo. Za manje od četiri minuta pokazao im je početak Smrti završivši prizorom Zemlje prekrivene debelom sivom koprenom dima, na pragu Duge zime.

Tišina u prostoriji bila je duboka. Olmi brzo pređe na druge stvari.

"Vratio sam se u grad sa jednim od novih žitelja, korporealnom ženom po imenu Patricija Luiza Vaskez. Neposredno posle toga, četvoro drugih ljudi načinilo je prekršaj saobraćajnog toka, upravljajući jednim vozilom blizu grada. Svi su oni, dakako, korporealni i primitivni, prvobitnih oblika i nedopunjenog mentaliteta. Oni su naši preci iz vremena pre Smrti."

Sada su prstenaste trake uokvirile prvog senatora koji je dobio reč. Ona priđe. Olmi prepoznade Proročku Oi, kćerku još delatnog Otvarača kapija, Rai Oia. Senator Oi je radila sa Suli Ram Kikurom, dve godine ranije, na oslobadanju žrtava seksualnog retrovirusa od ograničenja na dve inkarnacije; znalo se da uživa simpatije Naderita iako je po poreklu i odgoju pripadala umerenim Gešelima. Bila je homorf sa razrađenim pojedinostima koje su imale za cilj da pojačaju njene kako seksualne tako i rukovodeće osobine.

"Da li se Čičak vratio Zemlji tačno u trenutku Smrti?" upita ona.

"Tako stoji u svedočenju", podseti je Ram Seidža.

"Ne baš tačno", reče Olmi. "Čičak je ušao u Sunčev sistem pet i po godina pre Smrti. Imam dokaze - predstavljene u podtekstu - da

je naš dolazak, zapravo, izazvao Smrt. Moguće je da bi, bez prisustva Čička u orbiti oko Zemlje i Meseca, Zemlja u ovom kontinuumu izbegla Smrt."

Gardner uzdiže ruke ne skrivajući užasnutost. "Ali ovo je grozota", reče on. "Blagosloveni Korzenovski nikada ne bi mogao imati na umu tako nešto."

"Svaka čast Heksamon Neksusu", nastavi Proročka Oi, "ali dok gledam pregled dnevnog reda iskursava preda me jedno pitanje. Zbog čega ove vesti nisu emitovane širom celog grada? Predlažem da sačinimo nedvosmislenu javnu izjavu i sazovemo vanrednu konvenciju punog Neksusa."

Njene trake svetlosti promeniše boju u ćilibarsku i ona se povuče jedan metar. Ram Seidža ispruži obe ruke i raširi prste da bi privukao pažnju Neksusa. "Vesti su zapanjujuće i značajne, ali bi isto tako mogle imati neželjene društvene posledice. Želimo da objavimo vesti na najkonstruktivniji mogući način."

Predstavnik korporeala, Enrik Smis, umereni Gešel, koji je u prošlosti obavljao poslove za Heksamon po obimu slične Olmijevim, primetio je da konferencija o Jartima treba svakako da ima prednost. Po svemu sudeći Jarti se pripremaju da napreduju preko tačke 2 X 109. "Čak je i naš današnji predmet, u poređenju s tim, beznačajan."

"Možda i nije, predstavnice Smis", reče Rozen Gardner. "Sva ova pitanja još se mogu ispreplesti."

"Jeste li otkrili dokaze smišljenog reprogramiranja sistema navodenja Čička?" upita Ram Seidža.

Olimi se okrete prema središtu. "Nisam", reče Olmi. "Ali sistem je izbrisao sva uputstva odmah po dolasku. Nema nikakvog načina da se sazna."

Gardner je zvanično zatražio prstenaste trake. Uz izvesno oklevanje Ram Seidža pristade.

"Ponovo je sazreo trenutak da se preduzme istraga u Gradu memorije", reče on. "Tamo postoji jedan koji nam može reći sve što nam je potrebno da znamo..."

"Inženjer je mrtav!" vatreno povika Ram Seidža.

"Svesni smo da je neaktivan", reče Gardner s neuobičajenom suzdržljivošću. "Ali blagosloveni Korzenovski znao je opasnosti koje

prete njegovom obrascu, kada je predavao svoje telo. Moramo preduzeti ovlašćenu potragu za i najmanjim delovima njegove ličnosti, koje još nisu počistile ubice."

"Odbijeno", reče Ram Seidža.

"Zahtevam istragu pred Neksusom u punom sastavu", nije odustajao Gardner.

"Odbačeno."

"Proceduralna istraga", reče Gardner hladno. Lice Ram Seidže podiglo se do vrha mineralne polovine njegove lopte i on smrknuto pogleda predstavnika korporeal. Proceduralna istraga se primenjivala samo u krajnjim slučajevima. Prevazilazeći svoje nadležnosti išao je naruku korporealima.

"Podržano", reče senatorka Oi, okrećući svoje elegantne oči prema iznenađenom Gardneru.

"Proceduralna istraga", pristade Ram Seidža. Nije imao izbora. Ali izraz njegovog lica - sada u sredini njegove kugle - jasno je davao do znanja da će Gardnerov položaj u Neksusu neizostavno izgubiti u moći.

Olimi je slušao raspravu bez mnogo zanimanja od ove tačke pa nadalje, i kada su mu rekli da je slobodan, napustio je sferu i sa Frantom se vratio u Osni Nader. Prevezao se brzim liftom do kruga i kvadranta gde su bili izolovani Zemljani.

Isprativši Franta do kuhinjskih prostorija, naručio je za svog drugara obrok po slobodnom izboru.

"Ljubazni ste, ser Olmi", reče Frant, sužavajući očne proreze kao da već uživa u mogućnostima prave gozbe. "Pretpostavljam da treba da ostanem ovde neko vreme."

"Upoznaću te sa ostalima malo kasnije", reče Olmi, kome su misli odlutale daleko.

"Ja sam zadovoljan."

Olimi je otvorio ulaz u izolovani sektor. Frant je čučao u prostoru okruženom policama što je tradicionalno predstavljalo trpezarijski sto za Franta, a zatim se okrenuo i namignuo Olmiju.

"Niste očekivali ovoliko nevolja, zar ne?" reče Frant. Olmi mu se osmehnuo u širokom dovratku. "Bio bi iznenađen kada bi znao istinu", reče on i namignuvši uđe u sektor.

51.

Nulti lift do platformi u otvoru bušotine retko je korišćen u poslednje vreme. Samo dve osobe nastavile su rad na platformama - Roberta Pikni i Silvija Link. Hofmanova je, međutim, smatrala da je njihov rad važan pa ih je čak lično obilazila, barem jednom nedeljno.

Široki prostori i srazmerno niske tavanice platformi podsećali su je na garaže parkirališta ili na kongresni centar. Sa svoja dva telohranitelja marinca ukrcala se na vozilo koje ih je odvelo u centar za komunikacije i nadzor ispod prvog pristaništa. Sama je ušetala u tihe odaje.

Silvija je spavala na visećem krevetu. Roberta Pikni ćutke pozdravi Hofmanovu i pokaza joj emitovanja uhvaćena sa Zemlje i Meseca.

"Izgleda da Mesečeve naseobine dobro guraju", reče ona. Imala je teške podočnjake; izgledala je deset godina starija nego onda kada ju je Hofmanova prvi put videla. "Na Zemlji još ima ljudi, ali oni koriste isključivo predajnike male snage - pretpostavljam da im je ponestalo baterija i generatora iz vetrenjača. Mislim da jedan ili dva mala grada i dalje emituju ove signale male snage - u područjima koja su bila zaštićena orbitalnim platformama. Svaki čas sam slala naše signale, ali niko nam još nije odgovorio. To je samo pitanje vremena."

"Barem ima ljudi", reče Hofmanova.

"Da. Barem. Niko ne mari mnogo za nas, a i zbog čega bi."

"Trebalo bi da odeš u četvrtu komoru i malo se odmoriš", predloži joj Hofmanova. "Ne izgledaš baš najbolje."

"I osećam se prilično vašljivo. Ali ovo je sve što mi je ostalo. Nastaviću da radim sve dok neki glas ne dopre ovamo. Nećeš nas isključiti, zar ne?"

"Ne, naravno da ne", reče Hofmanova. "Ne budi luda."

"Moje preimućstvo je u tome što mogu da budem paranoidna", reče Piknijeva, isturi donju vilicu a zatim je uvuče uz čujno škr gutanje kutnjaka. "Kada se Hajneman vrati, radiću s njim na obnavljanju šatla. Volela bih da odem na Mesec. Imam prijatelje tamo."

"Ni reči o ekspediciji", reče Hofmanova. "Kasne, ali nema mnogo razloga za brigu... ipak. Mogla bih srediti da neko od Hajnemanovih momaka ubrzo počne da radi na šatlu. To bi nam svima pružilo nešto novo, o čemu bismo mogli da razmišljamo."

"A šta je sa Rusima koji nedostaju?" upita Linkova iz svoje ležaljke, pospano žmirkajući u njihovom pravcu.

"Još se ne može ništa određenije reći", reče Hofmanova. Uzela je ruku Piknijeve i stisnula je. "Vi ste potrebne", reče ona. "I to obe. Nemojte preterivati."

Piknijeva klimnu glavom bez mnogo ubeđenosti.

"U redu. Sredite da nas Dženis Polk i Beril Valas zamene na dan-dva. Idemo da se nauživamo malo svetlosti iz cevi i pogledamo šta je novo."

"Lepo", reče Hofmanova. "A sada mi pokaži odakle dolaze signali..."

52.

Ona bitanga ponovo se pojavila kod Patricije dok je spavala, tako da je morala da je probudi pošakljavši je po uhu. "Gospodice Patricija Luiza Vaskez, sa Zemlje..."

"Sa nedavne Zemlje", reče ona. "Ovde sam i imam neke odgovore."

Prevrnula se na bok i protrljala oči. Bitangin izgled se izmenio; činilo se da sada ima na sebi vrećaste pantalone i džemper od kardigana. Kosa mu je bila uređena u stilu razbarušenog čuperka, a kratak lanac za sat, ali bez njega, visio je na jednoj kuki za pojasom i završavao se u porubljenom džepu džempera. Bitanga je bila odevena po modi iz 2005. godine. Ona se naže preko ivice kreveta da bi videla njegove cipele. Huarachi i japanske tabi čarape upotpunjavale su mu garderobu.

"Za petama su mi", reče on. "Morao sam da se prošvercujem na drugi način. Koristim pomoćni ucrtavač; glavni je zaključan. Pored toga, reprogramirao sam jedinicu za privatnost stana tako da smo oboje dok razgovaramo, izvan domašaja bilo kakvog vida beleženja. Otkrio sam da postoji način da se prodre u gradske zapise. Veoma razočaravajuće. Nekusu očitno ništa nije sveto."

Patricija zevnu sanjivo, a zatim ustade iz postelje i dohvati svoju odeću. "Da li stalno radite ovo?"

"Ne", odgovori bitanga. "Da bi se doguralo ovako daleko potrebno je mnogo napora. Radije bih upražnjavao igre u Gradu memorije, ali moji poslodavci mi nude neverovatne naknade za informaciju. Srećom, dostavio sam je neposredno pre zvanične objave - sada svako zna da ste ovde."

"To nam je već rečeno."

"U redu", reče bitanga. Svetlost u spavaćoj sobi se pojača. Patricija osmotri sebe u ogledalu kupatila i zaključi da se u žurbi ne da mnogo učiniti. Izgledala je iscrpljeno, a kosa joj beše zamršena od nemirnog spavanja.

"U svakom slučaju, 'odgovori'", reče bitanga, "više odgovora nego postavljenih pitanja. Kroz nekoliko dana svedočićete pred Nekusom

u punom sastavu ovo još niko ne zna osim mene i onih koji treba da znaju. Bićete uključeni u svečanost Poslednje kapije. To nije zvaničan naziv, ali se zapravo svodi na to - upoznaćete Prvog otvarača kapija na segmentu 1,3 X 109 i prisustvovati otvaranju. Može se dogoditi da je odmah zatvore posle toga - Jarti brzo nadolaze."

"Šta su to Jarti?"

"Mušice, Neksus će vam reći - paraziti, čudovišno agresivni i nimalo skloni saradnji. Put je postojao ovde gde je sada, hiljadu godina pre no što je spojen sa Čičkom - mislim na vreme Puta, naravno, koje nije bilo podudarno sa Čičkovim sve dok nije došlo do spajanja. Jarti su prodrli kroz probnu kapiju i nastanili se tu pre no što je bio otvoren. Ojačali su u Putu, te smo morali da ih nasilno isteramo. Oni znaju kako se otvaraju kapije i kontrolišu, koliko nam se čini, između 2 X 109 i 4 X 109. Ali slušajte, sve ovo je zapisano u memoriji, a ja nemam mnogo vremena. Imam vesti i o Olmiju. Vi znate za odnos između ortodoksnih Naderita i Gešela?"

"Da", reče Patricija.

"Pa imaju dva plana za vanredne okolnosti ukoliko bi Jarti nadjačali, što je u ovom času sasvim verovatno. Gešeli žele da mobilišu čitav Osni grad, da se dočepaju saobraćajnog toka i brzinom blizu svetlosne prelete iznad teritorija Jarta, kao i da u isti mah otkače Čičak od kraja Puta."

"Šta? Zbog čega?"

"Na taj način Put bi se mogao zapečatiti - kauterizovati. Time bi se otklonila opasnost da Jarti zauzmu Čičak i stave čitav Put pod svoju kontrolu. Druga mogućnost je da se Čičak dovede do neke planete pogodne za stanovanje i naprosto napusti Put - ili da ga dokrajči, eliminiše. Osni grad bi mogao umaći prolazeći kroz završetak Puta, razorivši Čičak i ušavši u orbitu oko takve planete. To bi zahtevalo vreme... ili je zahtevalo vreme, do sada. Čičak je u Zemljinoj orbiti, dakle, u idealnoj situaciji za napuštanje Puta. Svi to znaju. Stoga ortodoksni Naderiti - posebno frakcija Korzenovski..."

"Ko su oni", upita Patricija budući da je sva njena zbunjenost iščezla na bitangino pominjanje ovog poznatog imena.

"Oni su potomci inženjera koji su u svoje vreme podržavali

Kondora Korzenovskog, tvorca Puta. Njihovo jezgro je malo. Posredi je jedna konzervativna grupa - sastavljena pretežno od sledbenika pokreta za povratak na Zemlju. Gešeli su do sada gledali na njih kao na kandidate za neaktivnu memoriju. Naderiti i pripadnici frakcije Korzenovski zahtevaju da se ovo pitanje ponovo razmotri."

"Oni žele da razore asteroid i prebace Osni grad u orbitu oko Zemlje i Meseca?"

"Tako je. A sada - moje vreme brzo ističe. Uskoro ću izazvati razne vrste obezbeđenja i neću biti u stanju da vas ponovo posetim - ovo je moja poslednja prilika. Olmi nije ono za šta se predstavlja. On je..."

Ono što se zatim dogodilo zbililo se tako brzo da je Patricija jedva uspela da prati. Bitangina slika žestoko se uzdrimala, i nešto zašišta na suprotnom zidu. Zašiljen snop crvene boje sevnuo je iz pomoćnog ucrtavača preko sobe, pogodivši njenu ploču na noćnom stočiću. Bitanga nestade. Svetla u spavaćoj sobi prituliše se. Nameštaj i zidovi bili su nerazaznatljivi i sivi. "Svetlije, molim", reče ona.

"Puno žalimo", odgovori sobni glas, sada oštar i disonantan. "Ucrtavači u vašim odajama nisu u redu. Molimo da budete strpljivi. Popravka je u toku."

Sela je na ivicu kreveta. Kada su joj se oči privikle na pomrčinu shvatila je da su iz sobe nestale sve pojedinosti. Ona je sedela na osnovnom belom krevetskom obliku, okruženom osnovnim belim oblicima nameštaja. Zidovi behu prazni. Dohvatila je svoju ploču da bi proverila je li oštećena onim bleskom.

Na ekranu se pojavi obris one bitange, u odeći visoke mode, da bi potom usledio niz brojeva koji se završavao jednim trouglom. Iza tog trougla u sledećem registru, nalazile su se tri jednačine i kod ekvivalentnosti. Sjedinila je dva registra i izvela osnovnu operaciju s jednačinama.

Na ploči se pojaviše reči koje su pulsirale: Olmi poznaje Korzenovskog. Još ga poznaje. U Čičkovom gradu.

Olmi je najčešće stanovao u Osnom Naderu. Nikada se nije zadržavao na jednom mestu duže od četiri meseca, ali je najveći deo vremena provodio u ovom odeljku Osnog grada. Nikada nije

ukrašavao svoje odaje, oslanjajući se na minimum prilagođavanja, koje je činilo sobe pogodnim za život. Činilo se da, zapravo, izbegava, u onoj meri u kojoj je to bilo moguće, sve usluge koje je većina građana smatrala osnovnim.

Pa ipak, nije bio asketa. Naprosto nije imao nikakvih potreba za takvom opremom; nije kritikovao one koji su je imali.

Sedeo je u potpuno beloj dnevnoj sobi čekajući da se njegova potraga završi. Olmi je izradio svoj tragač po obrascu koji se temeljio na mentalnim programima jedne stare zemaljske vrste, psa poznatog pod nazivom kratkodlaki terijer; taj obrazac beše dopunjen, dakako, brojnim elementima njegove vlastite ličnosti. Bio je to žilav, izdržljiv i dovitljiv tragač. Retko kad ga je izneverio.

Po zakonu Osnog grada, bitange u Gradu memorije predstavljale su poštenu igru. Građani nisu mogli da izbrišu bitange na koje bi nabasali, ali su mogli da ih sateraju u ćošak i zatraže trenutnu inaktivaciju.

Olmija nije zanimala inaktivacija. On je naprosto želeo da prati ovu bitangu u stopu - i da vrši pritisak na nju da bi joj pojačao osećaj nezakonite delatnosti. Dotična bitanga bila je veoma visokog kvaliteta; preživela je desetine dvoboja, od kojih su se neki protezali decenijama, što je u Gradu memorije moglo značiti milenije. Nije imala nikakvo ime, pa čak ni trag; sazdala je svoju aktivnu ličnost tako da bude efikasna, lukava i tek toliko egoistična koliko je potrebno da bi se obezbedila motivacija za dvoboje.

Tragač je uhvatio bitangu u Patricijinim odajama, a Olmi joj je tada naredio da odstupi, ali na takav način da je bitanga bila navedena da poveruje kako je umakla.

Olmi je bio dobro upoznat sa ličnošću prosečne bitange. Najveći broj njih rođen je tokom poslednjih faza izgradnje Grada memorije - posao koji je trajao više od pet stotina godina, započet još u Čičkovom gradu pre stvaranja Puta.

Jedan broj građana, uglavnom mladih, pronašao je načine da napravi izlaze i izbegne krajnje kazne, koje su izrečene da bi se suzbio kriminal. Posredi je bilo ponovno iskorišćavanje građaninovog tela i inaktivacija uskladištene ličnosti. Najpopularniji metod sastojao se u stvaranju nezakonitog duplikata ličnosti koja je ostajala

neaktivna u Gradu memorije. Ukoliko je građanin bio osuđen na krajnju kaznu, takav duplikat je bio aktiviran jemčeći kontinuitet.

Te 'bitange' su zatim počele da se bave svim vrstama kriminalne delatnosti, a neke među njima posvetile su se nasilničkim delima, koja u Osnom gradu nisu viđena još od proterivanja ortodoksnih Naderita iz Aleksandrije. Većina je uhvaćena, suđeno im je, izrečene su ime kazne i te kazne su sprovedene u delo - oslobađajući potencijalno razornu grupu ličnosti u Gradu memorije. Kako je vreme prolazilo, pojedini agenti Heksamona zaključili su da je najbolji način na koji bitange mogu da utroše vreme, njihovo sudelovanje u dvobojima - tačnije u traganju i uklanjanju drugih bitangi. To je rešilo dobar deo problema. Praksa dvoboja je zaživela i u roku od deset godina polovina bitangi je eliminisana u međusobnim obračunima.

Mnoge su, međutim, preživle - najpametnije, najdovrtljivije i stoga, nesumnjivo najopasnije.

Poslednjih decenija jedan od problema koji je najviše tištao Neksusa bio je obezbeđivanje potpune sigurnosti za sve građane u Gradu memorije. Neksus je malo učinio u tom pogledu. Zadržala su se žilava uporišta otpora, koja su nanosila štetu i povremeno remetila važne funkcije.

Olimi je znao da je unajmljivanje bitange uvek bila rlskantra rabota. Poslodavac nije mogao očekivati potpunu odanost - bitanga je bivala odana dotle dok su nagrade ostajale visoke.

Imajući to u vidu, Olmi je bogato nagrađivao bitange koje su imale pristup brojnim privatnim bankama podataka - dvostruko se obezbeđujući da niko nikad ne sazna ko je izvršio unajmljivanje, a pogotovu ne sama bitanga.

53.

Mračna biblioteka polako se rasvetljavala omogućujući njegovim očima da se prilagode. Pavel Mirski stajao je žmirkajući na daljem kraju dvorane sa sedištem i pultovima u obliku suze.

Poziv koji je osetio beše želja da utvrdi štetu izazvanu rafalom Vielgorskog. Nije bilo nikakve. Svi pultovi stajali su netaknuti. Mirski podiže ruku do jedne strane svoje glave, a zatim pređe njome preko nosa i brade. Nije bilo ožiljaka. U glavi, jedan mali, neškodljiv signal kazivao mu je da koristi deo mozga koji mu prvobitno nije pripadao.

Išao je gore-dole, potpuno svestan neprijatnog osećaja neiskustva iza svojih očiju. Zatim je krenuo u krug oko jedne grupe stolica i približio se crnom zidu koji je i dalje bio zatvoren i bez ikakvih pojedinosti. Namrštivši se, viknuo je: "Zdravo!" Niko mu nije odgovorio. "Zdravo! Ima li nekoga?"

Možda je ostao sam ovde. Drugi su možda izašli iz biblioteke pošto su pucali u njega. Ali gde je ona bela uskovitlana magla? Setio se tri oficira, trzaja njihovih glava, opuštenih vilica.

"Pogodine!" povikao je. "Pogodine, gde si?"

Nije bilo nikakvog odgovora. Prešao je preko tamnog ugla biblioteke i stigao do malog ulaza koji je vodio u kabinu za osmatranje. Vrata su bila otvorena. Popeo se stepenicama i ušao u kabinu. Pogodin je ležao opružen na trima stolicama, ravnomerno dišući. Očito - spavao je. Mirski mu je blago prodrmao rame. "Pogodine", reče on. "Vreme je da odemo odavde."

Pogodin otvori oči. Posmatrao je Mirskog sa iznenađenjem. "Oni su pucali u vas", reče on. "Razneli su vam pola lobanje. Video sam to svojim očima."

"Sanjao sam", reče Mirski. "Veoma čudne snove. Da li si video šta se dogodilo sa Vielgorskim, Belozerskim i Jazukovim?"

"Ne", reče Pogodin. "Oko mene je bila samo magla koja me je svrbela. A sada ovo. "Oči mu se raširiše i on ustade dok su mu usne podrhtavale. "Želim da odem odavde", reče on.

"Dobra ideja. Hajde da otkrijemo šta se dogodilo."

Mirski je krenuo ispred Pogodina niz stepenice prema crnom

zidu. "Otvori se", reče on.

Otvor u obliku polumeseca polako se rastvori ispred njih.

Anekovski je stajao u stavu voljno okrenut leđima prema Mirskom i vratima, držeći pušku s kundakom oslonjenim na pločnik.

"Oprostite, majore", reče Mirski. Anekovski se ukruti i okrete na jednoj peti, podižući pušku i nespretno je upravljajući prema vratima. "Obazrivo", upozori ga Mirski.

"Druže pukovniče... hoću da kažem, generale..."

"Gde su ostali?" upita Mirski, prelazeći pogledom preko vojnika na pravougaonom trgu.

"Ostali?"

"Politički oficiri."

"Oni nisu izašli. Oprostite, generale, ali smesta moramo da odemo u logor - moramo uspostaviti radio-vezu sa njima i..."

"Koliko sam bio odsutan?"

"Devet dana, generale."

"Ko je preuzeo komandu", upita Mirski. Pogodin je koračao tik iza njega.

"Major Garabedijan i potpukovnik Pletnev komanduju u ovom času, gospodine."

"Onda me odvedite k njima. Šta ovde rade snage NATO-a?"

"Gospodine..." Izgledalo je kao da će se Anekovski onesvestiti. "Ovde je bilo puno napetosti. Niko nije znao šta se dogodilo unutra. Šta se zaista dogodilo?"

"Dobro pitanje", reče Mirski. "Možda ćemo kasnije saznati. Za sada, ja sam dobro - Pogodin je dobro - i treba da odemo u logor... u četvrtoj komori?"

"Da, gospodine."

"Pođimo. A zbog čega su naši ljudi postavljeni ovde?"

"Čekali su na vas, generale."

"Onda mogu da pođu sa nama."

"Da, gospodine."

Mirski je u vozu sklopio oči i naslonio glavu na zid. Mrtav sam, pomisli on. Mogu to da osetim nedostaju mi neki delovi koji su zamenjeni - kao kad se zemlja ubaci u zjapeće šančeve. To znači da sam nova osoba. Mrtav sam, ponovo oživljen. Nov, ali nabijen starim

odgovornostima.

Otvorio je oči i pogledao Anekovskog. Major ga je, posmatrao sa strahom na licu. Hitro je obrisao taj izraz i zamenio ga bledunjavim osmejkom.

54.

"Onda da svedemo zaključke", reče Lenijer. Ponovo su se okupili u Patricijinim odajama da čuju njenu priču o bitangi i da se dogovore o zajedničkom ponašanju. "Mi smo gosti, ali ne u pravom smislu te reči. Zaštićeni smo, što znači da naš položaj ima određenih sličnosti sa položajem zatočenika."

"Naši izvori podataka su cenzurisani", reče Ferlijeva.

"Ne možemo da se vratimo na Kamen", reče Hajneman.

"I - ako je ono što je Patricija saznala istina - uskoro ćemo postati slavni", reče Karolsonova.

"Da li je ta bitanga rekla je li iko očekivao da se Kamen vrati Zemlji?" upita Lenijer.

"Ne", reče Patricija. "Ali mislim da nije. Ako se ne varam, oni su mislili da će Kamen naprosto produžiti kroz svemir. Računali su da je odviše malen da bi bio primećen i da nigde određeno neće završiti putovanje - zbog trzaja do koga je došlo prilikom stvaranja hodnika."

"I kakav je naš položaj u svemu ovom?" upita Lenijer "Lari? Leonora?"

"Kakvog značaja ima pitanje šta mi želimo? Šta mi možemo učiniti?" upita Hajneman šireći ruke.

"Razmisli, Lari", reče Karolsonova spustivši ruku na njegovo koleno. "Mi smo slavni. Ne mogu tek tako da prenebregnu naše želje."

"Oh, ne!" reče Hajneman. "Mogu jednostavno da nam isperu mozgove. Oni više nisu ljudska bića, barem to nisu neki među njima!"

"Oni jesu ljudska bića", reče Patricija. "To što mogu da biraju oblik u kome će živeti, ili koje će talente i sposobnosti posedovati, ne znači da više nisu naši potomci."

"Gospode", reče Hajneman, vrteći glavom. "To je izvan domašaja moje svesti."

"Ne, nije", bodrila ga je Karolsonova. "Ako ja mogu da izađem s tim na kraj, možeš i ti." Uštinula mu je koleno.

"Ako nastupimo jedinstveno, možda ćemo iznuditi dodatne

ustupke", reče Lenijer. "Ako smo slavni, ili barem kurioziteti, mogli bismo možda uticati na odnos prema nama i - ne na ovako slučajan način, na odnos prema našima na Kamenu."

"Šta ćemo, dakle, zahtevati?" upita Karolsonova.

"Kao prvo, tražićemo da naše izvore podataka oslobode cenzure", predloži Patricija.

"Ja svoj nisam ni koristio", reče Hajneman.

"Sve ćemo pokušati da dobijemo dozvolu za uspostavljanje veze s Kamenom." Lenijer se obazre po sobi. "Jesmo li svi saglasni u tome?"

Bili su.

"Zahtevaćemo da putujemo u grupi; nikada ne bi trebalo da se razdvajamo", nastavio je on. "Ako pokušaju protestovaćemo..."

"Štrajk glađu?" upita Ferlijeva.

"Šta god bude delotvorno. Jasno mi je da naši domaćini nisu ljudožderi i malo je verovatno da će rđavo postupati s nama. Možda ćemo biti malo ošamućeni, podvrgnuti svim vrstama šoka budućnosti, ali... Možemo da izađemo na kraj s tim. Svi smo preživeli golgotu na Kamenu, pa zašto onda ne bismo preživeli i ovo? Je li tako?"

"Tako je", reče Ferlijeva, posmatrajući Lenijera s izrazom u kome je bilo nešto više od poštovanja autoriteta. Patricija hitro pređe pogledom između njih da bi joj se na licu pojavilo ono što je Lenijer tumačio kao njen oštro-veseo izgled - osmeh sa tragom gorčine, praćen prodornim pogledom.

Karolsonova ih je sve troje netremično i ispitivački posmatrala.

"Olimi je u salonu", reče Patricija. "Sa njim je i Ram Kikura. Rekla sam mu da pričeka dok ne završimo - ali oni žele da razgovaraju sa nama."

"Pa jesmo li jedinstveni?" upita Lenijer.

"Naravno", reče Hajneman tihim glasom.

Olimi i Ram Kikura uđoše u Patricijine odaje i sedoše u središte grupe skrstivši noge. Ram Kikura se radosno smešila; Lenijeru je ona izgledala tek nešto starija od Patricije iako je sigurno bila mnogo starija.

Lenijer iznese njihove zahteve. Na njegovo iznenađenje, Olmi je

pristao gotovo na sve, isključujući jedino uspostavljanje veze sa Čičkom. "To u ovom času ne mogu da vam obezbedim. Možda kasnije. Možemo vam dopustiti necenzurisan pristup podacima, ali to će zahtevati izvesno obrazovanje", reče on. "Potpun pristup podacima veoma je složen i predstavlja veliku odgovornost. Postoji mogućnost zloupotrebe. Da li biste za početak prihvatili pomoć jednog pedagoga? Ram Kikura može da ovlasti jednog duha - delimičnu ličnost utemeljenu na njenoj vlastitoj. Taj pedagog bi umesto vas vršio pretrage i izdavao naredbe. Naši mlađi građani ih neprekidno koriste."

"To će nam dati priliku da sve istražujemo?" upita Patricija.

"Izneli ste veoma težak zahtev", reče Ram Kikura.

"Nijedan građanin nema pravo pristupa svemu u Gradu memorije. Postoji puno toga što može biti opasno za neobučene..."

"Kao na primer?" upita Hajneman.

"Programi koji menjaju ličnost ili mešaju različite ličnosti. Pojačanje psihe. Različite fikcije visokog nivoa i teorijski programi. Kasnije ćete možda poželeti da istražite i spomenuto ali za sada će vas pedagog zaštititi od nepromišljenog... recimo, preopterećivanja vaše glave."

"Ili pražnjenja", reče Karolsonova.

"Hoćemo li i dalje biti održavani u čistom stanju?" upita Patricija.

"Do određenog stepena", priznade Olmi. "Ali testovi su već izvedeni..."

"Jesu li?" trže se Hajneman iznenađeno.

"Da. Dok ste spavali."

"Mislim da je bio red da nas upozorite na ono što se događalo", reče Lenijer mršteći se.

"Bili ste upozoreni. Vaše persone spavanja upravljale su našim istraživanjem i mi nismo ništa učinili osim onoga što su one odobrile."

"Isuse", reče Karolsonova. "Šta su do đavola te persone spavanja?"

Ram Kikura podiže ruke. "Možda vam je sada jasno zbog čega vaš zakonski status odgovara dečijem ili, u najboljem slučaju, adolescentskom. Naprosto ste nepripremljeni da budete izloženi

svemu što vam Osni grad može ponuditi. Molim vas da se ne osetite uvređeni. Ja sam ovde da vam pomognem kad god je to moguće - a ne da vas sputavam ili osujećujem. Ovde sam, takođe, da vas zaštitim i učiniću to - bez obzira na primedbe koje ćete možda imati."

"Da li je to posao zastupnika?" upita Hajneman. "Hoću da kažem, da li su zastupnici pravnici ili, pak, nešto drugo"

"Zastupnik je i vodič i predstavnik pred zakonom", reče Ram Kikura. "Mi dajemo savete u pogledu smera akcije, na osnovu istraživanja koja naši ovlašćeni duhovi sprovode u Gradu memorije i na drugim mestima. Imamo mnoga preimućstva - pristup privatnim kolekcijama memorije, na primer. Iako ne možemo da objavljujemo sadržinu tih kolekcija imamo prava da dejstvujemo na osnovu onoga što smo iz njih saznali - bez ikakvih ograničenja. Neki zastupnici - među koje spadam i ja - nude ono što se u vaše vreme možda nazivalo psihološko savetovalište."

"U suštini", reče Olmi, "Ser Ram Kikura vam obezbeđuje još jedan nivo zaštite - protiv zloupotrebe od strane viših vlasti. Imate li još kakvih pitanja?"

"Da", reče Karolsonova pogledavši Lenijera. On klimnu glavom i ona nastavi. "Šta će se dogoditi sa našim ljudima na Kamenu - u Čičku?"

"To još ne znamo", reče Olmi. "Odluka o tome još nije doneta."

"Da li će se sa njima postupati na ispravan način?" upita Ferlijeva. "Sa Amerikancima i ostalima?"

"Mogu jemčiti da im neće biti učinjeno ništa nažao", reče Olmi.

"Imate li bilo kakvu predstavu, o tome kada ćemo moći da uspostavimo vezu sa njima?" upita Lenijer.

Olmi je sastavio kažiprste ne rekavši ni reč.

"Pa?"

"Kao što sam rekao o tom pitanju ništa nije odlučeno. Stoga ne može ni biti neposrednog odgovora."

"Voleli bismo da saznamo čim vi saznate", reče Lenijer.

"I hoćete", uveravao ga je Olmi. "Bili ste zaštićeni i izolovani. To će se unekoliko promeniti sada kada vaše prisustvo više nije tajna. Pretpostavljam da ste u stanju da sebi predstavite vašu moguću popularnost. Biće svetkovina i putovanja. Pažnja kojom ćete biti

okruženi verovatno će vas poprilično izmoriti."

"Uveren sam u to", reče Lenijer podozrivo. "A sada Ser Olmi, ovako u krugu nas sedmoro ovde ukoliko ste vi jedna ličnost, kao što izgleda da jeste, i pod uslovom da niko ne viri preko vašeg ramena koji je vaš ulog u svemu ovome sa nama?"

"Gospodine Lenijer", reče Olmi, "svesni ste isto koliko i ja da sada nije vreme kada možemo da budemo savršeno iskreni. Ma koliko to ispalo uvredljivo, moram vam reći da vi naprosto ne razumete stvari, i ako bih ja pokušao da vam ih objasnim, samo bih vas zbunio. Ja ću vam ih objasniti, na kraju, ali vi najpre morate da iskusite naš grad, našu kulturu. Budući da ste od sada slobodni da koristite izvore podataka..."

"Srazmerno slobodni", reče Lenijer.

"Da, slobodni sa zaštitom... Možda ćete poželeti da provedete sledećih dvadeset i četiri časa 'osvežavajući svoje znanje' ako je to pravi izraz."

"Da li smo suočeni još sa nekim ograničenjima?"

"Da", reče reče Olmi. "Ne možete da napuštate ovo stambeno područje; ne sve dok se ne sačini vaš program boravka i Nexus ne organizuje vaš... nazovimo to debi. A pre no što se to dogodi, predlažemo vam da se bolje obavestite o Osnom gradu i saznate barem najosnovnije o načinima našeg života."

Prešao je pogledom od lica do lica, očekujući uzdignutih veđa još koje pitanje, ali ni jedno ne usledi. Sklopivši ruke iza potiljka, Linijer se nasloni na kauč.

Ram Kikura je sa mesta na kome je stajala programirala ucrtavače. "Sada imate pedagoga utemeljenog na mojoj ličnosti", reče ona. "Možete koristiti izvore podataka iz svih vaših apartmana, a pedagog će vam pomagati. Bilo bi najbolje da počnemo sa opisom grada i Puta... Jeste li saglasni?"

Sedmoro je ćutke posmatralo kako se Osni grad u hipnotičkim pojedinostima projektuje pred njima. Stvoren je utisak kao da se približavaju gradu sa severa, jureći uzduž i veoma blizu singularnosti - toka - i prolazeći kroz više tamnih štitova.

Njihova tačka gledanja promenila se zatim veoma blizu zidu Puta sve dok im se nije učinilo da lebde na nekoliko stotina metara iznad

saobraćajnih traka. Hajneman se trže kad je ugledao cilindre nalik na tankove, koji su jurili krećući se duž mnogostrukih traka ispod njih; svaki cilindar beše opremljen krugom blistavih reflektora, uperenih napred, a sa tri naporedne svetleće trake duž bokova. U daljini, jedna pristanišna kapija, široka četiri kilometra, prihvatila je na hiljade takvih cilindara koji su dolazili iz svih pravaca. (Jedan vizuelni dodatak nakratko im je pokazao unutrašnjost ovog terminala - lavirint manevrišućih ravni na više nivoa, gde su cilindri bili ponovo uvedeni u saobraćajni tok, sprovedeni u garaže radi istovara i utovara, a njihov sadržaj prenošen u raznovrsne kontejnere, da bi nastavio put kroz kapiju. Sama kapija bila je znatno šira od one kroz koju su oni prošli - stepenasta rupa, široka najmanje dva kilometra, koja je podsećala na otvorenu rudničku jamu ali mnogo pravilnijeg oblika i krcatija mašinerijom.)

Osni grad je izgledao strahotno, gledan iz bilo kog ugla, ali posmatran s tačke blizu površine Puta, delovao je zapanjujuće. Ucartavač je istakao najsevernije delove grada i objasnio njihove funkcije, a zatim se njihova tačka gledanja premestila ka jugu.

Najudaljeniji južni produžetak grada bio je jedan široki malteški krst razapet između dve kocke postavljene jedna iza druge na toku. Središte toga krsta primalo je tok koji se zatim širio kroz one kocke. Ovde se nalazila mašinerija koja je snabdevala energijom, pokretala i vodila grad duž singularnosti. Isti onaj efekt koji je mogao da pokreće grad duž toka i potiskuje cevobob, obezbeđivao je, takođe, najveći deo gradske energije. Generatori unutar kocki okretali su se uz pomoć turbina čija su 'sečiva' presećala singularnost i bila podvrgnuta prostornoj transformaciji.

(Gde je krajnji izvor te energije? pitala se Patricija. Da li je to pitanje uopšte imalo smisla?)

Iza te dve kocke nalazio se odbojnik u obliku vinske čaše; širi kraj mu je bio pljoštimize priljubljen uz prvi cilindar, koji se obrtao - Osni Nader, u kome su bile smeštene njihove odaje. Osni Nader bio je najstariji deo grada. Posle konačnog preseljenja ortodoksnih Naderita iz Čička, svi oni su naseljeni u Osni Nader, koji je tako postao svojevrsan naderitski geto.

U to vreme, ekspanzivna populacija neomorfa preselila se na

sever, u Središnji grad i ostale rotirajuće cilindre, koji su bili noviji i stoga poželjniji u i smislu opipljivog imetka. Osni Nader je rotirao proizvodeći centrifugalnu silu, koja je na spoljašnjim delovima bila otprilike jednaka sili u Putu. Njegovu populaciju i dalje su činili pretežno ortodoksni Naderiti koji su, to se podrazumevalo i bez izričitog objašnjenja, bili gotovo u potpunosti homorfni.

Iza Osnog Nadera nalazio se Središnji grad. Geometrija arhitekture Središnjeg grada bila je sama po sebi zaprepašćujuća. Lenijerovu radoznalost pobudila je grafička nepravilnost oblika koji je započinjao kockom. Svaka strana kocke podupirala je nisku piramidu, s tim što su 'stepenice' rotirale, vodeći računa jedne o drugima i tvoreći poluspiralu. Ukupan oblik mogao se uklopiti u jednu sferu prečnika oko deset kilometara, i veoma je podsećao na Vavilonsku kulu onakvu kakvu bi je video M. C. Ešer, umetnik iz dvadesetog veka, pod uslovom da je saradivao s arhitektom Paolom Solerijem. U svakom pogledu, Središnji grad je predstavljao najupečatljiviji deo Osnog grada. Motiv 'uvrnutih piramida' izgleda da je bio univerzalan; tog oblika su bila i pristaništa kapija.

Iza Središnjeg grada sledio je Osni Euklid, koji je pružao utočište mešovitoj populaciji neomorfa i homorfa, sa simpatijama kako za Gešele tako i za Naderite. Osni Toro i Osni Euklid obrtali su se u suprotnim pravcima, da bi neutralisali rotaciju Osnog Nadera, koji je bio nešto veći od svakog od njih.

Projektovana tačka gledanja vratila se do onog malteškog krsta na južnom kraju grada. U središtu krsta zatekli su se u pristanišnom ambijentu, imajući priliku da posmatraju opremanje znatno složenije verzije njihovog razorenog cevoboba. Letelica, koja je nosila naziv tokobrod, bila je dugačka oko stotinu metara i uobličena kao okarina, stisnuta u centru. Dva segmenta ovog vretena bila su gotovo bez ikakvih pojedinosti, osim što je jedan bio sivocrn, a drugi plavoljubičast.

Činjenice i brojke pratile su ovaj prikaz. Tokobrod - jedan iz flote koja je brojala više od stotinu takvih - mogao je putovati brzinom od pet hiljada kilometara u sekundi. Mogao se izdvojiti iz toka da bi propustio ostali saobraćaj - iako je Hajneman priznao u sebi da ne shvata kako je to moguće izvesti, budući da je tok prolazio tačno

kroz središte broda - takođe je mogao lansirati manje letelice za akcije sletanja i izviđanja.

U blizini površine Puta, onaj ogromni disk, koji su videli kada su se približavali gradu, obezbeđivao je transport tovara i putnika na kraćim putovanjima. Ucertani obilazak završio se sa zlatno-srebrnom prstenastom sferom, koja se obrtala pred njihovim očima.

"Ser Olmi", reče Lenijer.

"Da?"

"Jesmo li mi gosti ili zatočnici?"

"Ni jedno ni drugo, zapravo", reče Olmi. "Zavisi od toga koga to pitate - i u kojoj meri vam pošteno odgovaraju - vi ste preimućstva ili obaveze. Molim vas zapamtite to. Imamo tri planirana prijema" reče on. "Jedan pred Heksmanom Neksusom, drugi na Timblu, Frantovoj zavičajnoj planeti, gde ćete možda imati priliku da se sretnete sa predsednikom i treći na tački 3 x 10⁹ gde treba da se otvori nova kapija."

Lenijer polako ustade i pritisnu greben svog nosa. "U redu", reče on. "Postali smo javni i sada nas koristite u propagandne svrhe. Biće nam potrebne godine da se ovde usavršimo - možda nam to nikada neće poći za rukom, budući da nemamo implante. No, barem ste nam pokazali više nego do sada. Više nismo nevini primerci homo sapiensa od pre Smrti." Zastao je ne znajući ni sam šta je naumio. "Ali..."

"Nikada nećete biti potpuno srećni i zadovoljni mojim objašnjenjima", prekide ga Olmi. "Osećate - ma koliko mnogo da vam kažemo - da postoji podtekst koji ne možete shvatiti. I u pravu ste. Primetićete da nikada neću tražiti da mi verujete. To bi bilo više od onoga što razborito mogu očekivati. Ali ako ništa drugo, do sada bi trebalo da bude očigledno kako neizmerno mnogo pomažemo jedni drugima. Vi želite da uspostavite vezu sa svojim drugovima - a Neksus se mora uhvatiti ukoštac s vašim prisustvom i svim onim što ono podrazumeva. U nekoliko narednih dana saznaćete više o Putu i o našoj misiji ovde - čak više nego što stubovi sa podacima mogu da vam kažu. Ja ću vas pratiti, a zajedno sa Suli Ram Kikurom učiniću sve u granicama svojih mogućnosti da se zauzmem za vaš slučaj - pre svega zato što je to pravedno, a potom i zato što verujem da će

od onog što je najbolje za vas i Nexus imati koristi."

Lenijer pogleda ostalih četvoro. Pogled mu se zadržao na Ferlijevoj, a zatim i na Patriciji. Ferlijeva se ohrabrujuće osmehivala. Patricijin izraz lica beše manje jasan.

"Možete računati na našu saradnju, u razumnim granicama, još sedam dana", reče Lenijer. "Ako mi ne bude jasno da su nam interesi zajednički i ako nam ne bude dozvoljeno da stupimo u vezu sa Čičkom, saradnja se obustavlja. Ne znam u kojoj meri ovo za vas predstavlja pretnju", reče on uzimajući vazduh. "Koliko za sada znam, vi ste u stanju da kompjuterskim putem stvorite naše slike i prilike i da ih naterate da čine što vam je volja, pa čak i da izradite posve slične androide. Ali ovo što sam vam rekao jeste naš stav."

"Slažem se", reče Olmi. "Sedam dana."

Olmi i Ram Kikura ih napustiše. Hajneman je lagano zanjihao glavu napred-nazad, a onda pogledao Lenijera. "Pa?"

"Daćemo se na proučavanje", reče Lenijer. "I čekaćemo našu priliku."

Hofmanova je stajala ispred malog ogledala u svom 'kartonskom salonu', kako je nazivala ovu sobu u ženskom bungalovu. Zaključila je da ne izgleda preterano rđavo. Nešto bolje je spavala poslednjih nekoliko dana.

Broj samoubistava se smanjivao; njeni ljudi - Hofmanova je uvek na taj način razmišljala o svima njima, vojnicima i civilima - prihvatili su, činilo se, svoju sudbinu tako da su već pravili planove da se ponovo opreme šatl i neki od ruskih transportera i izvidi mogućnost putovanja na Mesec. Nekolicina se čak zanosila ekspedicijom na Zemlju - Gerhard i Rimskaja su predvodili tu grupu.

Rimskaja se upadljivo brzo oporavio od 'propadanja' kako je on to sam nazvao. Bio je strahovito pometen i konačno je zatražio - pomalo paradoksalno - da ljudi prestanu da pokazuju razumevanje za njega. "Budite grubi sa mnom onako kako bih ja bio sa vama", zahtevao je.

Hofmanova ga je smesta zadužila za logistiku, jednu oblast kojom će on, bila je uverena u to, umeti valjano da rukovodi. Uvek treba postaviti čvrstog (ali veoma pametnog) kućkinog sina ispred ormana

sa hranom i zalihama. On će dobro koordinirati saradnju sa Rusima i skinuće to breme sa njenih pleća. U slobodno vreme - ono koje mu preostane - moći će da razrađuje sa Gerhardom zajedničke planove vezane za Zemlju. Hofmanova je posedovala jedinstven način čvrstog upravljanja ljudima. Činilo se da Rimskaja cveta pod novim i obimnim bremenom rada.

Njena jedina velika briga, u ovom času, bila je sudbina ekspedicije sa cevobobom.

S povratkom Mirskog i nestankom ona tri politička oficira, Rusi su postajali sve više raspoloženi za saradnju. Javio se problem oskudice žena - zabeležena su dva silovanja i nekoliko pokušaja, ali je toga, zapravo, bilo manje no što je očekivala. Mnogi vojnici - NATO-a i ruski - poklonili su ženama oružja manjeg kalibra. Još nisu morale da ga upotrebe.

Kroz jedan sat Hofmanova je imala zakazan sastanak sa Mirskim u četvrtoj komori. To je trebalo da bude njihov drugi susret posle njegovog povratka, a dnevni red rasprave beše dugačak premda nije bio opterećen kritičnim pitanjima.

Ukrcala se sa Beril Valas i dva marinca u nulti voz kojim su se prevezli iz prve komore u četvrtu, a zatim su se kamionom prebacili u NATO-ov kompleks. Ruski kompleks podelio se na tri celine za vreme odsustva Mirskog. Sada je zauzimao dugačak priobalni pojas i dva ostrva. Od panjeva i direka sastavljena su dva velika splava, dok su brodovi građeni polako i mukotrpno. Još nije bilo postrojenja za proizvodnju drvene građe, iako su postojali izgledi da će se podići za par meseci, a i materijali dostupni graditeljima bili su krajnje primitivni.

Putovanje kroz šumu pričinilo je Hofmanovoj istinsko zadovoljstvo. Ruski 'kopneni' kompleks nalazio se blizu devedesete vozne platforme, na oko četrdeset kilometara od kompleksa NATO-a.

Drum koji su izgradili Kamenjari prolazio je kroz izrazito neravan teren i verovatno najgušće šume. Čak je pala i kišica, orosivši prozore kamiona.

Valasova je govorila o nastavljanju naučnog rada u šestoj i sedmoj komori; Hofmanova je slušala i klimala glavom, ali ta tema nije joj bila naročito zanimljiva. Posle nekoliko minuta Valasova je to

osetila i pustila je da utone dublje u svoje sanjarenje.

Ruski kopneni kompleks podsećao je na stare tvrđave divljeg zapada. Visoke okresane i oguljene mladice bile su pobijene u tlo tvoreći drugi odbrambeni zid iza visokog zemljanog bedema. Kada su se približili, ruski vojnici širom otvoriše kapije, a zatim ih i zatvoriše za njima.

Prva stvar koja je privukla pogled Hofmanove behu vešala. Stajala su - prazna, zahvalila je Bogu na tome - u središtu pravougaonika očišćenog od trave i obloga i podastrtog kamenjem veličine glave.

Ostali objekti bili su u izgradnji; najambiciozniji trebalo je da bude visok tri sprata, planiran po uzoru na rusku poljsku kuću.

Vojnici im dadoše znak da parkiraju kamion iza dugačke uske zgrade, načinjene od drvenih oblica. Mirski ih je primio nezvanično, za stolom u istočnom delu te dugačke zgrade. Unutra nije bilo zidova. Ostali radni prostori i odeljci za spavanje stajali su otvoreni, pristupačni svačijem oku. Hofmanova i Valasova rukovaše se s njim i on im dade znak da sednu na platnene stolice. Dva marinca ostadoše napolju okružena svečanim ćutanjem ruskih vojnika.

Ponudio ih je čajem. "Bojim se da potiče iz vaše bivše prodavnice", reče on. "Ali to je dobar čaj."

"Napredujete sa izgradnjom logora", reče Hofmanova.

"Hajde da razgovaramo na engleskom", predloži Mirski. "Potrebna mi je vežba." Sipao je taman čaj boje ćilibara u lagane plastične šolje.

"Izvršno", reče Hofmanova.

"Ne mogu primiti pohvale za napredak", reče Mirski. "Znate i sami da nisam bio ovde kada je najveći deo radova obavljen."

"Svi su bili znatiželjni..." započe Hofmanova.

"Oh? U vezi sa čim?"

Hofmanova se osmehnu i zavrte glavom. "Nije važno", reče ona.

"Ne, zahtevam da mi kažete." Mirski raširi oči. "U vezi sa čim?"

"U vezi s vašim nestankom."

Zagledao se u prostor između njih. "Bio sam mrtav", reče on. "A onda su me oživeli. Da li je to zadovoljavajući odgovor na vaše pitanje?" Pre nego što je mogla da odgovori, on reče: "Ne, ne bih

rekao. Pa, dobro, ne znam. Za mene je to tajna isto koliko i za vas."

"Pa, bilo kako bilo", reče Hofmanova, opušteno se nasmešivši. "Drago nam je da ste se vratili. Čeka nas veliki posao."

Prva tačka dnevnog reda bio je dogovor o istovarivanju transportera na kome su se nalazile oprema i zalihe. On je ostao ukotvljen u otvoru bušotine još od Smrti; posadi je u međuvremenu dozvoljeno da se evakuiše, ali još nije bio postignut sporazum o raspolaganju teretom. U roku od nekoliko minuta Hofmanova i Mirski dogovorili su se oko postupka. Sve naoružanje biće ostavljeno u jednoj zaključanoj prostoriji na platformi, koju čuvaju Rusi i osoblje NATO-a; ostali materijal biće isporučen ruskom kompleksu u četvrtoj komori. "Potreban nam je materijal za razmenu isto koliko i zalihe", reče Mirski.

Sledeće pitanje odnosilo se na položaj ruskog naučnog tima. Hofmanova je htela da zadrži one članove tima koji su želeli da ostanu sa NATO grupom pod uslovom da im to bude dopušteno. Mirski je ćutke razmišljao par trenutaka a onda je klimnuo glavom.

"Nije mi potrebno još ljudi koji se ne slažu sa mojom vlašću", reče on, posmatrajući obe žene raširenih očiju i zgrčenih viličnih mišića. Dvapat je brzo žmirnuo.

Hofmanova je prešla pogledom preko svojih zabeležaka. "Klizi još bolje nego prošli put", reče ona.

Mirski se naže prema njoj sa laktovima na kolenima i sklopljenim rukama. "Umoran sam od rasprava", reče on. "Posedujem spokoj mrtvog čoveka, gospođice Hofman. Bojim se da time uznemiravam neke od mojih drugova."

"Stalno ponavljate da ste bili ubijeni. To nema mnogo smisla, generale."

"Možda i nema. Ali je istina. Ne sećam se svega. Ali se sećam da sam bio pogođen u glavu. Pogodin mi kaže da su oni..."

Uzdigao je ruke. "Možete i sami zaključiti ko me je ubio. Pola moje glave." Mahnuo je rukom od desne polovine lobanje. "Ubijen, a potom vraćen u život. Sreća što nisam bio naoružan inače bih bio tamo gde se sada nalaze Belozerski, Vielgorski i Jazukov."

"A gde je to?"

"Nisam siguran", reče Mirski. "U zatvoru, možda. Izgleda da

Čičkov grad još raspolaže sredstvima za sprovođenje vlastitog zakona."

"Pomislila sam da se nešto tako dogodilo. To znači da je Čičkov grad još sposoban da donosi odluke i procene kao i da ih sprovodi."

"Ako je tako onda moramo da pazimo kako se ponašamo, zar ne?" primeti Mirski.

Hofmanova klimnu glavom i oni se vratiše dnevnom redu. Za četrdeset pet minuta sva pitanja su, jedno po jedno, razmotrena i dogavorena.

"Bilo je to pravo zadovoljstvo", reče Mirski, ustajući i pružajući joj ruku. Hofmanova mu je čvrsto stisnu i on je isprati do kamiona.

"A šta je sa vešalima?" upita Valasova dok su se vraćali kamionom u nulti kompleks. "Šta ćemo s tim?"

"Nema više gospodina Finog Momka", reče Hofmanova nehatno. "Možda je to samo jedno upozorenje."

"Deluje sablasno", reče Valasova.

Hofmanova je delila njeno mišljenje. "Veoma", reče ona.

55.

Suli Ram Kikura i Frant povelili su ih iz njihovih odaja u Osnom Naderu do prolaza u saobraćajnom toku, oko koga je rotirao onaj cilindrični okrug. Prevozno sredstvo bilo je jedno prazno vertikalno okno, dugačko tri kilometra; spuštanje je podsećalo na vožnju liftom u Čičkovom gradu i stoga nije - na sreću - bilo previše neočekivano.

Karolsonova je najmanje uživala od svih njih. Imala je neodređen strah od visine; ne od same visine koliko od ivica. Uspela je, međutim, uz Lenijerovo i Ram Kikurino hrabrenje. "Nisam prokleta starica", ponavljala je ozlojeđeno dok su se spuštali.

Prolaz je bio u obliku cevi, širine pola kilometra; prolazila je kroz Osni grad, sa singularnošću u svom središtu. Stotine hiljada građana špartalo je duž zidova i lebdelo u gustim vrvećim, ali koordiniranim, jatima duž njihove staze. Ram Kikura i Frant porazvarali su sa inženjerom zaduženim za prolaz, jednom ženom homorfom koja je, poput Olmija, bila samo-održavajuća i bez nozdrva.

Njih petoro su zatim predstavljeni prvom od mnogih gradskih zvaničnika, ministru Osnog Nadera. Beše to jedan ortodoksni Naderit, muškarac otmenog držanja i zdravog izgleda, koji je ucrtao japansko izlazeće sunce iznad svog levog ramena. Teško se moglo zamisliti da kroz njegove vene teče i decilitar orijentalne krvi, ali najposle, njegovo obličje moglo je biti veštačko - što je verovatno i bio slučaj - a niko ionako nije imao ni vremena ni mnogo želje da istražuje. "Možete me zvati Majorom ako želite", reče on na savršenom engleskom i kineskom jeziku. Ovi jezici sada su bili u modi u četiri okruga, obuhvatajući čak i one koji nisu polagali pravo na prastaro poreklo.

U saobraćajnom toku nalazilo se crno vozilo za održavanje saobraćaja, nalik na kakvu bubu, veoma slično onom koje je demontiralo cevobob. Bilo je, međutim, veće i opremljeno širokom i istaknuto postavljenom kabinom, slobodno ukrašenom retkim, ali pravim, crvenim zastavama. Ucrtavači su projektovali veoma uverljive vatromete oko vozila i po toku, dok su Ram Kikura, onaj major i Frant stajali po strani propuštajući ih da uđu prvi. Zauzeli su

mesta u polukrugu iza komandnih uređaja, a nešto što nisu mogli da vide nežno ih je pričvrstilo za sedišta.

Major preuze komande - jedan crni pilar u obliku slova Y, s priključcima za prste i dve ruke i poklopac na ulazu tiho se zatvori.

Kretali su se niz saobraćajni tok predvođeni blagim pulsiranjem crvene svetlosti. Vatromet se i dalje rascvetavao na sve strane, povremeno bezopasno presecajući delove gomile.

"Nije dovoljno da se naprosto vidite na ucrtavačima", reče Ram Kikura. "Ljudi se nisu mnogo promenili. Pretpostavljam da su mnogi - možda jedna trećina od onih napolju - duhovi, oni koji su sami sebe u crtali uz pomoć monitora u centar svojih slika. Vidi i budi viđen."

"Gde je Alisa", progunđa Hajneman.

"Koja Alisa?" upita Ram Kikura.

"Naprosto Alisa", reče Hajneman. "Ne mogu se oteti utisku da se nalazimo u Zemlji čuda."

"Da li nam neko nedostaje?" okrenu se major sa izgledom zabrinutosti na licu.

"Ne", reče Frant proizvedeći onaj poznati škrgutavi zvuk.

Putovanje je potrajalo pola sata, za to vreme prešli su razdaljinu od Osnog Nadera do Središnjeg grada. Ovde su gužve bile čak i veće - i slabije organizovane. Pojedinci - uglavnom neomorfi - pokušavali su da blokiraju sporo napredovanje vozila za regulisanje saobraćaja, ali su bili blago odbacivani na stranu uz pomoć spiralnih ravni vučnog polja, koje su se širile ispred letelice.

Patricija je ćutke sedela, krišom povremeno bacajući pogled na Lenijera. Na Lenijerovom licu počivao je poluzačuden namršten izraz. Blago bi uzdigao usnu pri pojavi nekih neomorfa - izduženih zmijastih spirala, sjajnih kao hrom; ribe, ptice i radiolarian sfere nalik na silikatne školjke planktona; raznovrsnost ljudskih obličja koja su prevazilazila osnovni opis homorfa. Ferlijeva je zapanjeno gledala sve ovo širom otvorenih usta.

"Kladim se da izgledam kao grubijanka", rekla je u jednom trenutku, a zatim je pogledala svoje saputnike, shvativši istog časa da je niko nije razumeo. "Da li je to bila reč koju sam tražila", upita ona Lenijera.

"Nemam blagu predstavu", odgovori on nežno joj se osmehnuvši.

Položila je svoju ruku na njegovu. Patricija se uvuče malo dublje u svoje sedište.

Pa šta je sad ovo? zapita se ona. Mala ljubomora? Saznanje da je neverna Polu? Zbog čega bi Geri tebi uopšte poklanjao bilo kakvu pažnju? Došao je da te pronade - iz osećanja dužnosti.

Zabavila je to područje samoispitivanja, ne videći nikakvu potrebu da se upada na teritoriju velikog bola, nesigurnosti i osećanja krivice.

Napustili su vozilo za regulisanje saobraćaja - i majora Osnog Nadera - i nastavili pešice, ali sada u pratnji neomorfnog ministra Središnjeg grada i senatorke Proročke Oi. Olmi ih je pozdravio kod širokog kružnog ulaza u kamoru Heksamona Neksusa. U unutrašnjosti komore vladala je zbrka na sve strane; homorfi, neomorfi, neki sa američkim zastavama ucrtanim iznad ramena - a u središtu, blizu podijuma, dve široke, treperave i živopisne zastave Republike Kine i Sjedinjenih Američkih Država.

Usklici i muzika, galama i dobrodošlica.

Hajneman je samo treptao i Karolsonova ga uze pod ruku kada ih Olmi i Ram Kikura gurnuše niz vučno polje. Proročka Oi, jedna od najlepših i najgracioznijih žena koje je Lenijer u svom životu video, prihvati njegovu i Patricijinu ruku, dok se ministar Središnjeg grada progurao do Ferlijeve.

Lenijer je opazio više senatora - ili su to bili predstavnici korporeala? - koji su nosili sovjetski srp i čekić. A onda se nađoše u centru Neksus komore, Senatori i predstavnici korporeala zamukoše i svi ekrani utruše.

Upravnik Hulane Ram Seidža izađe na podijum i saopšti svojim gostima da će ubrzo otići do Frant kapije kako bi se upoznali sa odvijanjem trgovine na Putu. Posle toga, reče on, senatorka Proročka Oi će ih upoznati sa svojim ocem koji je upravo sada rukovodio pripremama za otvaranje kapije 1,3x9.

Za govornika u ime grupe odabran je Lenijer. Suli Ram Kikura mu je dala do znanja - uprkos Olmijevom blagom protivljenju - da bi mogao iskoristiti ovu priliku da iznese njihov slučaj.

Krenuo je nesigurnim korakom duž vučnog polja prema podijumu i primio govorničke svetlosne trake.

Pogledao je na sve strane - i unazad - pre nego što je počeo.

"Nije lako obraćati se potomcima", reče on. "Premda... Ja nikad nisam imao decu, tako da sumnjam da je bilo ko od vas u dalekom srodstvu sa mnom. Tu je, dakako, i pitanje različitih univerzuma. Dok govorim o ovim stvarima osećam se kao pripadnik dalekog plemena iz Kamenog doba koji gleda svoj prvi avion ili svemirski brod. Mi smo potpuno izvan vlastitog elementa tako da i pored toga što smo ovde primljeni sa dobrodošlicom, ne možemo nazvati ovo mesto našim domom..."

Uhvatio je Patricijin pogled i trenutani izraz koji se kolebao između straha i očekivanja. Čega?

"No, jedino mesto koje možemo nazvati svojim domom sada je u ruševinama. To je naša tragedija - naša zajednička tragedija. Istorija Smrti je za vas dalek dagađaj, ali za nas je neposredno prisutan i veoma stvaran. Nas još pritiskuju sećanja, naši doživljaji, i izvesno je da ćemo patiti godinama, verovatno do kraja naših života." U tom trenutku u svesti mu se jasno oblikovalo ono što je trebalo da kaže, kao da je o tome danima razmišljao - a možda i jeste, ali ne svesno.

"Zemlja je naš dom - vaš dom, vaša klevka, baš kao i moja. Sada je to mesto smrti i jada. Mi - moji prijatelji i kolege i ja - nismo u stanju da to popravimo..."

Ali to nije izvan vaših moći. Ako možete da slavite naš dolazak, naše neočekivano prisustvo u ovoj komori, zar ne bi bilo logično da nam pomognete? Zemlji je očajnički potrebna vaša pomoć. Možda možemo da ponovo napišemo istoriju i ispravimo je.

"Pođimo zajedno kući", reče on, osećajući kako mu se grlo steže.

Olmi je slušao sedeći u prvom krugu sedišta i samo jednom je klimnuo glavom. Odmah iza njega u drugom krugu, Oligand Toler, predsednikov zastupnik i predstavnik na ovom skupu, prepleo je prste u svom krilu sa izrazom krajnje neosetljivosti na licu.

"Pođimo kući", ponovio je Lenijer. "Potrebni ste svojim precima."

56.

Pletnev je othuknuo i obrisao zajapureno lice parčetom peškira, zarivši sekiru u drveni panj. Nekoliko metara dalje, jedna gomila nasečenih klada čekala je da bude sastavljena u kolibu. Pletnev je, takođe, sačinio korito za mešanje blata za ispunjavanje pukotina između brvana i raščistio prostor u šumi blizu obale.

Garabedijan i Anekovski stajali su pored njega sa skrštenim rukama, ispitujući netremičnim pogledom teren oko sebe.

"Hoćeš li da kažeš", započe Pletnev, pošto je još jednom othuknuo, "da se toliko promenio da više ne možemo da se pouzdamo u njega?"

"Nije usredsređen na svoje zapovedničke dužnosti", reče Anekovski. "Osujećuje nas."

"U čemu vas osujećuje?"

"Kao prvo", nastavi Anekovski, "odnosi se prema Vielgorskovim sledbenicima kao da su posredi nestašna deca, a ne opasni podrivači."

"Pa, to je možda i mudro. Premalo nas je ostalo da bi čistke po sistemu hoćeš-nećeš imale smisla."

"Nije to jedini problem", reče Anekovski. "Često napušta kompleks i vozom ili kamionom odlazi u biblioteku, gde samo sedi odajući utisak izgubljenog čoveka. Mislimo da mu je mozak rastrojen."

Pletnev pogleda Garabedijana. "Kakvo je vaše mišljenje o tome, družo majore?"

"On nije isti čovek", reče Garabedijan. "Sam to priznaje. I neprestano tvrdi da je mrtav. Vaskrsnut. To nije... normalno."

"Da li je on još general Pavel Mirski?"

"Čemu to pitanje? Pitaj da li je dobar vođa", reče Anekovski. "Svaki od nas bi bio bolji."

"Pregovarao je sa Amerikancima... Da li je to loše činio?" upita Pletnev.

"Ne", reče Garabedijan. "Ako ništa drugo, sve je išlo glatko."

"Onda ne shvatam na šta se žalimo. Njegovo stanje će se

normalizovati. Imao je traumatično iskustvo i još k tome tajanstveno. Ne možemo očekivati da to nije ostavilo nikakvog traga na njemu."

Anekovski se namršti i zavrte glavom. "Ne slažem se da je pregovarao na zadovoljavajući način za nas. Napravio je mnogo ustupaka koji nisu bili potrebni!"

"Ali je i iznudio ustupke koji su nam veoma korisni", reče Pletnev. "To mi je poznato. Zahvaljujući sporazumima, možda ćemo uskoro biti u stanju da se preselimo u gradove."

"On više nije pri zdravoj pameti", reče Anekovski uspaljeno. "On veli da nije ista ličnost... Nema više onu odlučnost... koju bi vrhovni zapovednik morao da ima!"

Pletnev pređe pogledom između dvojice majora, a zatim podiže pogled ka cevi sa plazmom škiljeći. "Šta bi Vielgorski, Jazukov i Belozerski učinili za nas? Ništa. Samo bi pogoršali stvari. Po svoj prilici bi ubili nas trojicu. Velim vam, ne menjajmo đavola koga poznajemo za đavola koga ne poznajemo. Mirski je blaga varijanta đavola."

"On je jagnje, a ne đavo", reče Garabedijan sumnjičavo. "Smatram ga prijateljem ali..."

Pletnev upitno nabra veđe.

"Pa, ne znam kako bi se ponašao u kriznim trenucima."

"Mislim da je sa krizama završeno", reče Pletnev.

"A sada zaboravite ovaj razgovor. Idite. Ne ljuljajte čamac. Pustite me da na miru napravim svoju kolibu."

Garabedijan klimnu glavom, gurnu šake duboko u džepove i okrete se da pođe. Anekovski je ostao još par časaka posmatrajući Pletneva koji je tesao dasku na panju.

"Razmišljali smo da te učinimo našim vođom", reče mirno Anekovski. "Ne bismo učinili ništa nažao generalu Mirskom."

"Ne prihvatam", reče Pletnev ne podigavši pogled.

"A šta ako potpuno skrene s uma?"

"Neće", reče Pletnev.

"Gde ste?" povika Mirski po deseti put.

Stajao je u središtu bibliotečkog odeljka sa sedištima i stubovima podataka držeći visoko uzdignute pesnice. Obrazi su mu bili crveni i

vlažni, a vrat mu se nabirao od srdžbe i osećanja osujećenosti.

"Jeste li mrtvi kao ja? Da li su vas pogubili?"

I dalje nije bilo nikakvog odgovora.

"Vi ste me ubili!"

Stisnuo je vilicu boreći se da održi kontrolu disanja. Znao je da bi, ako pokuša da kaže još nešto, reči izletele u nesuvislim delićima. Onaj mali signal u njegovoj svesti - jedno kratko upozorenje: sada koristite materijal koji nije prirodan vašoj ličnosti, pretio je da ga gurne preko ruba pameti. Toliko je onoga o čemu je razmišljao i učinio bilo sadržano u toj poruci. Pomno je istražio te međe, ležeći noću u svojoj postelji, pokušavajući da zaspi, svestan da mu san nije bio potreban.

Imao je osećaj da se sve ono čega se sećao iz svog života sastoji od logičke rekonstrukcije. Cela leva strana njegovog tela bila je sveža i nova, drugačijeg mirisa. Shvatio je da novo nije telo već njemu odgovarajući deo u njegovoj glavi.

Mirski je prvih nekoliko dana pomišljao da bi sve moglo da ide kako treba. Verovao je da će moći da se navikne da živi sa oreolom Lazara. Od istine da se vratio iz mrtvih pokušao je da načini šalu, ne bi li prevashodno obezvređio Pogodinovo svedočenje o tome kako mu je Vilegorski razneo mozak. Ali ova šala nije upalila.

Vojnicima koji su čuvali ulaz u biblioteku, ona je izgledala čvrsto zapečaćena i nepristupačna kao i grobnica. A šta je čovek tražio u grobnici...?

Njegova šala postala je sumorna procena stvarnosti. Sada se niko nije usuđivao da ustane protiv njegove vladavine. On je bio duh, a ne sveže promovisani pukovnik koji je iznenada postao general-pukovnik, ne Pavel Mirski već stranac iz dubina grada u trećoj komori.

Praznoverje. Neverovatna snaga koja je vladala vojnicima.

Elem, posle nedelju dana vladavine i upinjanja da bude ono što je njegova prošlost zahtevala od njega da bude, vratio se biblioteci. Sve do sada bojao se da dođe ovamo, zabrinut da bi ovde mogao nabasati na ona tri politička oficira i ponovo doživeti istu sudbinu.

Praznoverje.

Sačekao je da oni koji su se zatekli unutra izađu - najpre jedan

kineski par, a zatim i jedan Rus, desetar Rodzenski. Tek kada je biblioteka ostala prazna, on je stupio u nju.

I promuklo povikao.

Seo je u stolicu i stao rukama da petlja po komandama stuba sa podacima, podižući i spuštajući poklopac. Konačno je ugurao vrhove prstiju u pet šupljina. "Krivični zakonik", zatražio je. "Zakonik u napuštenom gradu."

Biblioteka je postavila određen broj pitanja sužavajući njegovu potragu na željeni predmet.

"Ubistvo", rekao je.

Materijal o tome beše obilan i detaljan. Ubistvo je predstavljalo prekršaj koji se kažnjavao psihološkom procenom i prekrajanjem ličnosti, ako je tako nešto zahtevano.

"A šta ako nema nikog ko bi izvršio kaznu?"

Nije posredi kazna, odgovorio mu je glas, već iskupljenje, preinačavanje radi uključivanja u društvo.

"A šta ako nema zakona, policije, sudija, sudova ili psihologa?"

Osumnjičeni se mogu zadržati do devetnaest dana. Ako to vreme istekne, a presuda se ne donese, niti podigne optužnica, osumnjičeni se puštaju iz pritvora u klinici-savetovalištu za reintegraciju.

"A ako nema takve klinike?"

Osumnjičeni se oslobađaju na osnovu vlastitog uvida.

"Gde će u takvom slučaju biti oslobođeni?"

Ako nije drugačije zahtevano, na mestu gde su utamničeni.

"Gde su odvedeni posle hapšenja?"

Ako su uhapšeni u zgradi dovoljno velikoj da poseduje pogodnosti za pružanje hitne medicinske pomoći...

Video je jedan odeljak biblioteke, iza vrata bez dovratka u severnom zidu, koji je poslužio kao primer: dve male prostorije ispunjene opremom.

...onda se čuvaju pod dejstvom umirujućih sredstava sve dok ih predstavnici zakona ne vrata u normalno stanje ili ne istekne devetnaest dana. U vanrednim slučajevima medicinski radnici mogu da posluže kao policijski tim.

Preostala su mu još dva dana.

Mirski se vratio u četvrtu komoru i nekoliko sati glumio

zapovednika. Susreo se sa Hofmanovom i Rimskajom, da bi nastavio razgovore o otvaranju gradskih prostora u drugoj i trećoj komori za 'naseljenike'.

Zatim se išunjao, ponevši sa sobom jednu AKV i vratio se u treću komoru. U biblioteci je bilo petoro ljudi: ponovo onaj Rodzenski i četiri čoveka iz NATO-a, od kojih je jedan pripadao marincima Sjedinjenih Američkih Država. Mirski je strpljivo sačekao da svi odu, a onda je ušao u biblioteku s puškom u ruci.

Dao je političkim oficirima priliku. Ako im je zaista predstojalo oslobođenje izvesno je da će ga ponovo potražiti. Rešio je da ostane u biblioteci naredna dva dana i da strpljivo pričeka...

Biblioteka je zvrjala prazna nekoliko sati. Za to vreme shvatio je da je njegov plan beskoristan. Biblioteka neće dugo ostati prazna. Morao je da izvrši svoju kaznu - ubistva - potajno ili će sve biti još i gore od beskorisnog. Ukoliko on ne uništi trojicu političkih oficira, i to znatno temeljitije no što su oni uništili njega, oni će vaskrsnuti a on će biti zatvoren devetnaest dana, i sve će početi iznova - krug ludila i nasilja koji čak ni Gogoljeva mašta ne bi bila u stanju da smisli.

Otišao je do zida iza koga su čekala tri politička oficira u besvesnom stanju i spustio pušku prema podu kod severne ivice reda sedišta sve vreme ubrzano trepćući.

"Nisam ista ona osoba koju ste ubili", reče on. "Zbog čega bih se svetio?"

Čak i da je osećao da je ista osoba ovo je mogao biti samo izgovor. Mogao je da učini ono što je godinama verovao da želi. Možda je uništenje nekog iracionalnog dela njegovog mišljenja unelo jasnoću, oslobađajući jedan drugi istinitiji i čistiji nagon.

Mirski je oduvek želeo zvezde, ali ne po cenu vlastite duše. A raditi unutar sovjetskog sistema čak i tip kakav je on bio pokušao bi da učvrsti svoj položaj - uvek bi značilo raditi protiv ljudi poput Belozerskog, Jazukova i Vielgorskog. Njihovi likovi iznova su se pomaljali tokom ruske istorije: nemoralni lakeji i sposobne ali surove i pomalo prezrive vođe.

On će istupiti iz tog kruga. Sada mu se pružala prilika za to. Njegova otadžbina je nestala. Njegova dužnost je okončana. Jednom je već umro za svoje ljude. Možda, da je general major

Sosnicki preživio... Ali u tom slučaju Mirski se ne bi ni našao u njegovom položaju.

Napustio je biblioteku i ukrcao se na voz koji ga je odvezao u tvrđavu četvrte komore. Tamo je utovario zalihe u jedan kamion - niko ga nije zapitao šta namerava, čak ni Pletnev, koji ga je posmatrao, stojeći nekoliko metara dalje, sa izrazom blage začudenosti na licu.

"Biće im drago da me se reše", pomisli Mirski. "Mogu mirno da nastave sa svojim intrigama i surovostima. Politički trijumvirat će se vratiti da zauzme mesta, na koja polaže pravo. Ja sam bio samo smetnja sve ovo vreme..."

Njegova poslednja dužnost bila je da napiše poruku Garabedijanu.

Viktore:

Ona tri politička oficira će se vratiti. Pronaći ćete ih u biblioteci treće komore u sledećih četrdeset sati. Prihvatite ih kao svoje vođe, ako tako želite. Ja im više neću stajati na putu.

Pavel

Ostavio je poruku u koverti u Garabedijanovom šatoru.

Odvezao je kamion u šumu i uputio se ka još neistraženoj tački 180. Tamo je mogao da bude sam, a možda i da načini splav i prebaci se preko plitkog jezera do ostrva obraslog drvećem ili da naprosto istraži guste šume koje su se videle na udaljenosti od pedeset kilometara, tačno iznad njegove glave.

I da tamo odluči šta mu dalje valja činiti.

Verovao je da se više nikada neće vratiti.

57.

Unutrašnjost tokobroda, ispunjena odabranim građanima i dostojanstvenicima, bila je sazdana u slobodnijoj formi čak i od Olmijeve letelice. Površina je varirala od boje bisera do sive i činilo se da nema nikakvih ivica ili uglova; sve što se dalo zapaziti bila je jedna prostrana dugačka kabina obavijena oko tri metra širokog prolaza toka i pogonske mašinerije. Ljudi zapanjujuće raznolikosti telesnih oblika prevlačili su se od tačke do tačke u kabini, izmenjujući crteže ili razgovarajući na engleskom ili kineskom jeziku. Neki su srkutali piće iz velikih kapljica koje su slobodno lebdele i na neki način uspevale da izbegnu prolaznike čineći to sa nesumnjivom gracioznošću i inteligencijom predviđanja.

Lenijer je jedva uspevao da manevriše između vučnih polja. Činilo se da je Ferlijeva veštija u tome. Ona je bila nadarena gimnastičarka, što ga je ispunjavalo izvesnom zavišću. Zakleo se u sebi da će ubuduće marljivije raditi kako bi savladao ovu veštinu. "Ovo je divno", priznade ona obrćući se polako tik uz njega, da bi zatim posegla rukom i prikočila naspram ravni polja blagog ljubičastog sjaja.

Hajneman i Karolsonova pridržavali su jedno drugo prolazeći između homorfa i neomorfa, kruto se osmehujući i klimajući glavama s nadom da - kako im je Olmi rekao - neće učiniti ništa što bi bilo društveno neprihvatljivo. Ma šta da učine, bilo kakvu grešku da naprave - sve će se smatrati ljupkim. Oni su, konačno bili 'staromodni'.

Patricija je pokušavala da se drži po strani privijajući uz sebe svoju torbu s multimetrom. Nikako joj nije uspevalo da ostane neupadljiva.

Suli Ram Kikura privukla se do Patricije prekinuvši brzo ucrtavanje jednog jedinog čoveka čija je koža imala sjaj crnog hematita. Čovek se s nekoliko prostih crteža izvinio zbog pogrešne pretpostavke da Patricija poznaje najviše nivoe grafičkog govora. A zatim se na skromnom naučnom engleskom - bez sumnje napabirčenom nekoliko minuta pre ukrcavanja - upustio u

komplikovanu raspravu o ranoj zemaljskoj ekonomiji. Kikura se otisnula dalje da bi zagladila jednu drugu nevolju. Dve vitke žene napadnog izgleda polako ali sigurno potiskivale su Lenijera ka jednom širokom udubljenju. Ove žene behu odevene u hula-hopke sa dugačkim naizmenično krutim i mekim lepezama tkanine koje su se pružale između njihovih nogu i ispod ramena. Podsećale su na zlatne ribice. On i Ferlijeva gotovo da nisu mogli ništa učiniti da ih obeshrabre.

Patricija je slušala izlaganje onog čoveka nekoliko minuta pre no što je rekla: "Moram priznati da sam slabo upućena u tu temu. Moja specijalnost je fizika."

Čovek je jednostavno zurio u nju, a ona je bezmalo mogla da čuje kako se on prebacuje na nedavno programiran odeljak svog implanta. "Da, to je očaravajuće. U vaše vreme fizika je naprosto cvetala..."

Olimi se brzo upleo u razgovor ucrtavši nešto što Patricija nije razumela. Ozlojeđen čovek se udaljio, s tanušnim krugom crvene boje oko lica.

"Možda ovo i nije bila tako dobra ideja", reče Olmi prateći je do mesta gde je Frant razgovarao s dva neomorfa, s tim što je jedan bio zračna rizopoda, a drugi poznatiji kao Upravnik Neksusa, Hulane Ram Seidža.

"Pretpostavljam da treba da se naviknemo na ovo", reče Patricija. Ali zašto bih se navikavala? pitala je samu sebe. Nije nameravala da ostane ovde zauvek.

"Ser Ram Seidža", reče Frant okrećući se prema njoj, "ovo je naš prvi gost." Činilo se da Frantove razmaknute oči šire humor i dobro raspoloženje. Premda je smatrala da je reč 'gost' u najboljem slučaju eufemizam, nije joj zasmetalo što ju je Frant upotrebio.

"Priželjkivao sam priliku da razgovaram s vama, na nekom mestu izvan komora", reče Ram Seidža. "Iako se teško može reći da je ovo najbolje vreme..."

Patricija se usredsredila na njegovo lice projektovano na srednjoj visini sfere koja je predstavljala njegovo telo. Imala je neodređen utisak da se nalazi na putovanju kroz Diznilend, i da posmatra nešto izvanredno sa savršeno svetovnim objašnjenjem. Par trenutaka nije

ništa odgovorila, a onda, trгнуvši se iz sanjarenja, reče: "Da, svakako."

"Dopašće vam se Timbl, naš svet", reče Frant. "Mi smo već dugo klijenti Heksamona. To je vrlo krotka Kapija, davno ustanovljena."

"Najpre ćemo otići tamo", reče Ram Seidža. "Putovanje do kapaje Frant na 4 x 106 traje četiri sata, a onda ćemo sebi priuštiti dvodnevnu dokolicu. Nadamo se da će predsednik moći da pobjegne sa konferencije da se nade s nama."

4 x 106 - četiri miliona kilometara niz hodnik - samo jedan mali skok, poskok, skokić, pomislila je. A na svakih hiljadu kilometara napredovanje od jedne godine u vremenu; na svaki delić milimetra ulaz u jedan izmenjeni univerzum...

Koliko bliže kući?

"Sa žudnjom iščekujem da se sastanem s tim - s njim, kao i da posetim Timbl", reče ona prilagođavajući se prilici.

"Zovu nas da dođemo u prednji deo broda", reče Lenijer prolazeći pored nje zajedno sa Ferlijevom. Hajneman i Karolsonova već su se uputili u tom pravcu. Gomila se razdvajala pred njima. Nikada nije videla toliko nasmejanih lica niti je doživela ovoliko zanimanje za svoju ličnost. Mrzela je to. Želela je da pobjegne i sakrije se negde.

Stala je da pretura po kombinezonu tražeći ono pismo od Pola, i tek kad ga je pronašla i pritisnula rukom, krenula je za Frantom i Olmijem prema pramcu tokobroda.

Tamo se nalazila senatorka Oi s trojicom naderitskih homorfa iz Osnog Toroa; sva trojica bili su istoričari. Ljubazno su se osmehnuli i napravili mesta za petoro gostiju. Kapetan tokobroda, jedan neomorf s muževnim ljudskim trupom i zmijolikim telom od pojasa naniže čija je ukupna dužina iznosila tri metra poslednji im se pridružio.

"Čast početka našeg kratkog putovanja pripada prvom gostu koji je stigao u Osni grad", reče kapetan. Patricija dohvati njegovu ruku i potisnu se na drugo mesto u pramcu, pored samog prolaza toka. "Gospođice Vaskez, želite li da nam učinite čast? Jednostavno, zatražite od tokobroda da krene."

"Krenimo", reče Patricija tiho.

Na jednoj strani prolaza toka ukaza se krug oštih ivica, prečnika oko pet metara, koji im je omogućavao pogled na Put. Činilo se da

lebde visoko iznad saobraćajnih traka i kapija terminala. Neopisivo sjajna linija singularnosti isijavala je vrelu ružičastu svetlost odmah iza pramca; za časak nije bilo nikakvog osećaja kretanja.

Patricija se okrete i pogleda Olmija, Lenijera i Ferlijevu. Lenijer joj se osmehnu; ona mu uzvratila. Uprkos svemu, ovo je ipak bilo uzbudljivo. Osećala se kao kakvo zadovoljno razmaženo derle koje prisustvuje zabavi veoma neobičnih odraslih osoba.

Mi smo larve, oni su leptiri, pomisli ona.

Narednih pola sata tokobrod se toliko brzo kretao - nešto preko 104 kilometra u sekundi - da su zidovi Puta postali glatka zlatastocrna mrlja. Već su proputovali nekih 94.000 kilometara, a još su ubrzavali. Pred njima je pulsirao tok tamnocrvenim sjajem. Patricija oseti ruku Ferlijeve na ramenu.

"Čudo jedno koliko ovo podseća na neku zabavu na Zemlji", reče Ferlijeva. "Ne istina u Hopehu, ali u Los Anđelesu ili Tokiju. Prošla sam kroz Tokiju na putu za Los Anđeles, a zatim i kroz Floridu. Bilo je dosta prijema. Koktela u ambasadi..." Zavrtela je glavom i nasmešila se. "Gde smo do đavola - šta smo do đavola, mi, Patricija? Veoma sam zbunjena."

"Oni su ljudi, baš kao i mi", reče Patricija.

"Ja naprosto ne... ne mogu da verujem u ovo što se zbiva. Iznutra, vraćam se u vreme kada sam bila mala devojčica u Hopehu, i slušala kako me otac podučava. Bežim."

Poneti Ramonu 'Tiempos de Los Angeles' za čitanje...

"Sve zabave postanu dosadne posle nekog vremena. Radije bih radila", reče Patricija, "ali to ne bi bilo društveno. Olmi traži od nas da budemo društveni."

Približila im se Suli Ram Kikura s izgledom zabrinutosti. "Da li vas je neko uvredio?" zapitala je. "Ili izneo nepristojne ponude?"

"Ne", reče Ferlijeva. "Patricija i ja samo posmatramo."

"Naravno... postajete umorni. Čak i Olmi zaboravlja na takve nužnosti - san i odmor."

"Ja nisam umorna", reče Patricija. "Zapravo sam vrlo krepka."

"I ja", saglasi se Ferlijeva. "Ispravnije bi bilo reći da sam ošamućena."

"Možete se povući kad god poželite", reče Ram Kikura.

"Ostaćemo u pramcu i nastaviti da posmatramo", reče Patricija. Lebdela je s nogama svijenim u lotos. Ferlijeva je sledila njen primer.

"Dobro nam je", obrati se Ferlijeva zastupnici. "Uskoro ćemo se pridružiti ostalima."

Ram Kikura krenu ka zadnjem delu, prema jednoj grupi neomorfa, koja se zabavljala postavljajući i rešavajući komplikovane ucrtane zagonetke.

"Nije ovo loše mesto", prozbori Ferlijeva posle nekoliko minuta ćutanja. "Ovi ljudi nisu okrutni."

"Oh, ne", reče Patricija odmahujući glavom. "Olmij je uslužan, a Kikura mi se dopada."

"Pre no što smo krenuli razgovarala je s Gerijem i sa mnom o našim pravima na prodaju istorijskih podataka, ili razmenjivanju za prednosti, kako je ona to nazvala. Očito je da možemo dobiti pristup svim vrstama važnih privatnih banaka podataka za ono što imamo u našim memorijama."

"To sam i ja čula", reče Patricija.

Posle jednog sata, Patricija, Hajneman i Karolsonova povukoše se u zadnji deo kabine. Frant se postarao da odagna radoznalce dok su oni dremali. Lenijer i Ferlijeva bili su previše napeti da bi se mogli odmarati; ostali su u pramcu posmatrajući kako hodnik juri mimo njih. Negde na sredini putovanja, posle ubrzanja od gotovo šest g, tokobrod je jezdio brzinom od 416 kilometara u sekundi; zatim je počeo da usporava.

U sledeća dva časa tokobrod je usporio do brzine koja je ličila na puženje, a iznosila je nekoliko desetina kilometara na sat. Dole, brojni široki srebrnastosivi diskovi veličanstveno su leteli iznad traka.

U daljini su se mogle nazreti četiri velike piramidalne građevine; bili su to terminali koji su pokrivali četiri kapije za Timbl.

Pridružila su im se dva homorfa - nešto radikalniji modeli Olmijevog kova, samoodržavajući i veštački u znatnijoj meri. Bili su odeveni u plavo-bele trikoe koji su im se dramatično nadimali oko listova i podlaktica; jedno je bilo žensko, premda s kosom podšišanom kao kod Olmija, drugo biće beše neodređenog pola. Uputili su osmehe Patriciji i Ferlijevoj i izmenjali jednostavne crteže. Patricija je dotakla svoju ogrlicu i odgovorila; Ferlijeva je izmucala

odgovor, čemu su se oni od srca nasmejali. Onaj neodređeni istupi napred, a iznad levog ramena iznenada mu se pojavi ucrtana zastava.

"Nismo se upoznali", zausti stvorenje. "Ja sam Sama Ula Riksor, specijalni predsednikov pomoćnik. Moji preci bili su Kinezi. Upravo smo razgovarali o morfologiji tih vremena. Gospođice Ferli, vi ste retki, zar ne? Vi ste Kineskinja, a ipak imate crte belkinje. Da li to znači da vam je još tada stajala na raspolaganju... kako se to nazivalo... kozmetička hirurgija?"

"Ne..." reče Ferlijeva pomalo zbunjeno. "Ja sam rođena u Kini", odgovori ona, "ali moji roditelji su belci..."

Patricija se otisnu od krme prema Lenijeru, Karolsonovoj i Hajnemanu. Ram Kikura klizila je u njihovom pravcu dajući im do znanja da će uskoro napustiti tokobrod; jedan VIP šatl, u obliku diska, već je kretao od kapije terminala da ih preuzme.

Hajneman je ispitivao Olmija o identitetu Franta koji im je pravio društvo, podozrevajući da je ovaj mogao zameniti mesto s jednim od devet drugih Franta koji su leteli zajedno s njima. "On izgleda drugačije. Jeste li sigurni da je to onaj isti Frant?"

"Svi oni izgledaju slično kada sazru", reče Olmi.

"Zbog čega bi to bilo važno?"

"Naprosto želim da znam gde sam i s kim sam", odgovori Hajneman, zajapurivši se u licu.

"To zaista nije važno", reče Olmi. "Kada se jednom homogenizuju i jedni drugima prenesu tekuću memoriju, svaki od njih može nastaviti tamo gde je poslednji prekinuo."

Hajneman nije bio ubeđen u to, ali je zaključio da nema smisla preganjati se dalje.

VIP transporter, u obliku diska, bio je širok onoliko koliko je tokobrod bio dugačak. Uzdigao se na trideset metara od ose; površina mu se prelivala u sjajnim ravnima naboja preuzetog od polja sa plazmom. Taj sjaj se prelivao preko gornje površine diska poput fosforoscentne morske pene, a u njegovom središtu pojavio se kružni otvor.

Otvori na tokobrodu se raskriliše i gosti iskočiše kroz povezujuća kola u parovima i trojkama, držeći se jedni za druge i potiskujući se

prema otvoru u disku. Olmi je držao Ferlijevu i Lenijera, a Lenijer Patriciju; Ram Kikura prihvatila je Hajnemanovu i Lenorinu ruku. Svi zajedno leteli su sa ostatkom grupe.

Disk je bio tek nešto drugačiji od uvećane verzije kupola koje su prekrivale kapije odmah iza sedme komore. Izuzimajući onu arabesku od sjajnih linija, nije posedovao nikakav vidljiv donji deo i, na Hajnemanovo zaprepašćenje, nikakvu platformu ili potporu na kojoj bi stajao. Društvo je jednostavno lebdele u prostoru neposredno ispod diska, poduprto nevidljivim i sveobuhvatnim vučnim poljem, koje je, sa svoja strane, bilo prožeto manjim vidljivim poljima. Sve što ih je odvajalo od vakuuma - sve što je ležalo između njih i zidova Puta, dvadeset pet kilometara niže bila je pregrada od tanane energije.

Lenijer je opazio nekoliko homorfa i mnogo više neomorfa pilota i radnika - koji su bili odvojeni od pratnje. Posmatrao je jednog neomorfa vretenastog oblika kako vijuga između ljubičastih vučnih ravni, praćen kutijama iz drugog dela tokobroda. Na suprotnoj strani, osmoro Frantova takođe je čekalo da se iskrcaju. Njihov Frant se pridružio svojim drugovima i već se homogenizovao s njima, učinivši da Hajnemanovo pitanje poprimi tek akademski smisao.

Lenijer je posegnuo rukom za ljubičastom vučnom linijom i obrnuo se da bi pogledao Hajnemana.

"Kako se osećaš?" upita.

"Vašljivo", odgovori Hajneman.

"On je mekušac", reče Karolsonova i sama pomalo bleđa.

"Trebalo bi da ti se ovo dopada", ukori ga Lenijer. "Oduvek si voleo mašine."

"Da, mašine!" zabrunđa Hajneman. "Pokaži mi ijednu mašinu! Sve radi bez pokretnih delova. To je neprirodno."

Dok su razgovarali disk je počeo da se spušta. Grozdovi putnika uzbuđeno su izmenjivali crteže; Patricija je plutala raširenih ruku i nogu, držeći jednom rukom istu vučnu liniju za koju se držao i Lenijer.

Piljila je nadole ka terminalu, posmatrajući kako diskovi ulaze i izlaze kroz propuste u blizini podnožja, iz četiri pravca. Bezbroj drugih diskova čekalo je u velikim stalažama, podsećajući na

palačinke, ili se vrtelo u spiralama unutar stubova.

Disk se spuštao polako, dajući im puno vremena da razgledaju saobraćaj oko terminala. Većina traka bila je ispunjena cilindričnim kontejnerskim vozilima najrazličitijih oblika - sfera, jaja, piramida i još nekih grudvastog izgleda sastavljenih od mnogobrojnih složenih krivulja. Lenijer je pokušao da se razabere u svemu ovome, koristeći se onim što ga je stub podataka naučio, ali nije uspevao - red je bio jasno uočljiv, ali nije bilo lako prepoznatljive svrhe. Patricija se potisnu u njegovom pravcu.

"Razumeš li ti ovo što nam je pred očima?" upita je on.

Ona odmahnu glavom. "Ne sve."

Ram Kikura se odvoji iz grupe homorfa odevenih u sjajnu odeždu i krenu ka njima. "Proći ćemo kroz kapiju za samo nekoliko minuta", reče ona. "Trebalo da znate, ako to Olmi i Neksus dozvole, mogu da vas učinim veoma bogatim ljudima."

"Zar bogatstvo još znači toliko mnogo?" upita Karolsonova sumnjičavo.

"Informacije znače", odgovori Ram Kikura. "A ja sam već porazgovarala sa četiri ili pet moćnih distributera informacija."

"Vode nas na turneju kao da smo cirkuske nakaze", progundala Hajneman.

"Oh, priznajte mi makar nešto, Lari", reče Ram Kikura, dotakavši mu rame. "Nećete biti zloupotrebljeni. Ja nisam od te vrste, pa čak i kada bi se ispostavilo da sam - kako ih vi ono nazivate - šajster Olmi bi vas zaštitio. Znate to i sami."

"Da li znamo?" reče Hajneman u pola glasa kada je ona otišla.

"Ne budi zakeralo", prigovori mu Karolsonova.

"Samo sam oprezan", reče Hajneman osorno. "Kada si u Rimu pričuvaj se javnih toaleta."

Lenijer se nasmeja, a onda zavrte glavom. "Do đavola, ne znam čak ni šta je imao na umu", poveri se on Patriciji, "ali mi se dopada njegova predostrožnost."

Disk se sada nalazio u ravni sa niskim lukom na istočnoj strani terminala. Površina zgrade bila je presvučena materijalom koji je podsećao na neprozirnu čašu mleka s trakama od narandžastog mesinga, raspoređenim u prividno nasumičnim razmacima na

horizontalnim ravnima.

"Lepo je", reče Ferlijeva. Patricija se složila, a onda je osetila kako joj se oči žare i postaju vlažne; nije umela da kaže zbog čega. Grlo joj se steglo i ona stade brisati obraze jer suze potekoše niz njih.

"Šta nije u redu?" upita Lenijer primakavši joj se.

"Lepo je", reče ona, obuzdavajući jecaj. Lenijer je osetio kako mu se oči vlaže mimo njegove volje.

"Ne možemo ih zaboraviti?" upita on. "Kud god da odemo, šta god da vidimo - oni su s nama. Sve one četiri milijarde."

Klimnula je brzo glavom. Olmi im priđe s leđa i podiže jednu arhaičnu i neočekivanu maramicu iznad njenog ramena. Ona je uze, iznenađena i zahvali mu.

"Ako nastavite ovako", upozori ih on šapatom, "moglo bi se dogoditi da vas opkole u roku od nekoliko minuta. Mi nismo navikli da gledamo kako ljudi plaču."

"Isuse", reče Karolsonova.

"Ne sudite o nama na osnovu toga", reče Olmi. "Naši ljudi jednako snažno osećaju, ali se razlikuju prema načinu na koji izražavaju osećanja."

"Dobro mi je", reče Patricija, dodirujući oči bez mnogo učinka. "Poneli ste ovo sa sobom samo za slučaj da..."

Olmi se osmehnu. "Za vanredan slučaj."

Lenijer uze maramicu i pažljivo joj obrisa lice, a zatim, mahnuvši tkaninom kroz vazduh uhvati par lutajućih kapljica. "Hvala vam", reče vraćajući joj Olmiju.

"Nema na čemu."

Ušli su u terminal. Unutar šuplje građevine snopovi svetlosti ocrtavali su staze za vozila. U središtu, možda još ceo kilometar ispod njih, nalazila se sama kapija - ogromna rupa glatkih ivica, koja je vodila u jednolično plavetnilo.

"Ovo je druga kapija po veličini. Ima pet kilometara u prečniku", reče Olmi. "Najveća je široka sedam kilometara i vodi u Talzit svet, na tački 3x7."

"I mi ćemo dole - kroz ovu?" upita Hajneman.

Disk je upravo počinjao da se ponovo spušta.

"Da. Nema nikakve opasnosti."

"Osim za moje mentalno zdravlje", reče Hajneman. "Geri, žao mi je što nisam postao moler."

Sada su se nalazili tačno iznad kapije, ali se kroz ono plavetnilo nije dala razaznati ni jedna jedina pojedinost. Pet manjih diskova kretalo se ispod njih u eskadrili, raščišćavajući im stazu. Pri rubu kapije na stotine cilindara i drugih vozila stepenasto se spuštalo sa traka u veličanstvenom kontrolisanom padu.

Svetlosne linije vodilje prestrojile su se stvarajući oko diska stub. Kada su se spustili do tačke na kojoj su se približno našli u ravni sa ivicom kapije, Lenijer najednom uoči detalje na dnu odmah ispod njih. Frant svet je zapravo bio vidljiv u tom plavetnilu ali iskrivljen kao na nekoj staroj slici na cilindru koja se mogla videti tek kada je postavite na kružno ogledalo. Mogao je razaznati okeane, udaljene planine koje su se crnele naspram neba boje ultramarina, izduženu i blistavu Sunčevu sferu.

"Isuse", ponovo kliknu Karolsonova. "Pogledajte ono."

"Voleo bih da ne moram", reče Hajneman. "Misliš li da Olmi ima neki dramamin?"

Lebdeći grozdovi homorfa i neomorfa ucrtavali su i sjajne krugove i eksplozije boja izražavajući svoje zadovoljstvo. Disk je vibrirao, a pejzaž je polako i glatko skliznuo u normalnu perspektivu. Svetlosni stub-vodič iščeze i oni prodoše kroz kapiju, našavši se najednom tik iznad zaslepljujuće bele površine.

Lenijer, Karolsonova i Patricija prevukli su se do najniže tačke diska, blizu granice mrežastih linija sile, kako bi mogli da vide obzorje Frant sveta. Na obema stranama, između lebdećih diskova, bili su raspoređeni cilindri i druga vozila, koji su preuzimali tovar. Lenijer je obišao čitav krug, gledajući planine i more ispod popločane prijemne platforme kapije bele boje. Nikada nije video tako jarko plavo nebo.

Poput snopa letlampe koji opisuje luk na nebu, jedan meteor se stropoštao prema udaljenoj površini mora. Pre nego što će udariti u nju jasno ocrtana mreža pulsirajućih narandžastih zraka sevnula je iz pravca horizonta i smrvila meteor. Suknulo je zatim još nekoliko snopova i uništilo raspršene parčiće. Preostala je samo prašina, da

padne u more ili na kopno.

"To je ukratko priča o njihovom životu", reče Ram Kikura pokazujući prema mestu gde je meteor doživeo svoj kraj. "To je razlog zbog koga su Franti Franti." Uхватила je Lenijera za ruku, i pružila drugu ruku Patriciji. Olmi je okupio preostalo troje oko sebe. "Dođite. Uskoro ćemo se iskrcati. Ovde će biti malo teže; kao prvo, biće vam potrebni pojasevi."

Disk je stigao do označene pristanišne ravni. Kada su se približili belom pločniku, providna polja ispod njih su se prestrojila, a ona mreža sjajnih linija preobrazila se u vrtlog.

"Predsednikov zastupnik i upravnik Neksusa spustiće se prvi", reče Ram Kikura. "Mi smo sledeći, zatim dolaze Franti i na kraju ostali."

Oligand Toler, Hulane Ram Seidža i njihovi pomoćnici - dva ribolika neomorfa i tri homorfa zaplovili su prema središtu onog vrtloga, da bi se ubrzo glatko spustili na pločnik ispod diska. Olmi je sproveo svoju grupu. Prešli su istu putanju dočekavši se na noge nekoliko metara od prve grupe.

Posle meseci provedenih u Čičku i Putu, Timblova teža predstavljala je mali šok, kao kad bi vam neko iznenada natovarilo na leđa teške cigle. Patricijina kolena poklecnuše a nožni mišići se usprotiviše. Hajneman jeknu, a Karolsonovoj se zgrči lice.

Četvrtasto onisko vozilo, veličine autobusa, dokotrljalo se na belim točkovima. Kako je koja osoba ulazila Franti su joj stavljali pojaseve da bi smanjili uticaj uvećane gravitacije. Neomorfima, praktično bespomoćnim bez vučnih polja, obezbeđeni su pojasevi za potpuno lebdenje, koji su se mogli prilagođavati tako da odgovaraju velikom rasponu njihovih oblika.

"Trebalo bi da uživate u ovome", reče im Ram Kikura dok je autobus skretao s belog pločnika na širok drum boje cigle. "Idemo do plaže."

Objasnila im je da je Frant svet služio kao odmaralište za ljudska bića i ostala stvorenja duž Puta koja su udisala kiseonik. S obzirom na činjenicu da je jačina ultravioletnih zraka koji su poticali od žute patuljaste zvezde bila veća od one na koju su ljudska bića navikla, podignut je atmosferski štit nekoliko hiljada kvadratnih kilometara

iznad tla. Odmaralište je ležalo u senci tog štita.

"U okeanu obitava nekoliko krupnih mesožderskih životnih formi - nijedna od njih doduše nije ljudožderski raspoložena. Okolina je čista. Ovde je idealno. Mesta za odmor ima u izobilju, za one koji to sebi mogu da priušte - što znači praktično za svakog korporealnog građanina."

Dugačka i niska glavna zgrada odmarališta nalazila se na idealnom mestu, naspram široke plaže od belog kvarcnog peska na jednoj strani luke u obliku polumeseca. Svaka soba imala je otvoreno dvorište i providna vrata, s pogledom na neprerušeni, stvaran pejzaž, ili na različite iluzione prikaze. Nameštaj, u skladu s motivima iz odmarališta na staroj Zemlji, bio je pravi i nepromenljiv.

Ručali su. Bio je to njihov prvi obrok u Frant svetu, u jednom restoranu ukrašenom u stilu poslednjih decenija dvadesetog veka. Posluživali su ih homorfi. Nigde se nisu mogli opaziti mehanički radnici. Posle ručka prošetali su do zgrada u odmaralištu, a Ram Kikura je brižljivo proverila njihove odaje pre no što ih je pustila unutra. I dalje su na sebi imali one pojaseve, iako je Lenijer osećao da može i bez njega. Samo je čekao da Hajneman to prvi učini, no izgleda da je Hajnemanu odgovaralo da ga ne skida.

Patricija se obazrela po svojoj sobi, a zatim se pridružila ostalima u Lenijerovom dvorištu. Ram Kikura im je saopštila da se mogu odmoriti i okupati u sledećih nekoliko sati, a da će ona i Olmi biti u blizini ako zatreba. "Odabrali su sobu za sebe gore na spratu", reče Karolsonova poverljivim tonom, pošto je Ram Kikura otišla. "Mislim da su ljubavnici."

Patricija je otvorila metalnu kapiju dvorišta. "Idem da se prošetam", reče ona. Okrznula je pogledom Lenijera. "Osim ako ne misliš da treba stalno da budemo na okupu."

"Ne. Ovde smo verovatno sasvim bezbedni. Samo napred."

Lenijer ju je posmatrao dok je krutim koracima hodala plažom između homorfa i čak nekoliko neomorfa s pojasevima. Niko nije obratio naročitu pažnju na nju. Zavrteo je glavom osmehujući se. "Mogao bi biti Akapulko", reče on, "s nekoliko čudnih lebdećih balona unaokolo."

Ferlijeva ga je zagrlila. "Nikad nisam bila u Akapulku, ali ne

verujem da je tamo nebo ovakve boje."

"Zaljubljene ptičice", šmrknu Karolsonova, i prekorno pogleda Hajnemana. "Nikad mi se ne obraćaš na ovakav način."

"Ja sam inženjer", reče Hajneman. "Ja ne mazim, ja samo obezbeđujem da stvari rade kako treba."

"Pravo veliš", reče Karolsonova.

"Bože moj, čuj nas, pa mi smo veseli", reče Lenijer.

"Patricija nije", reče Karolsonova. "Primetila sam da joj se lice smrkne kad god vas vidi zajedno. Mislim da je ljubomorna, Geri."

"Hriste." Lenijer sede u vrtu stolicu i zagleda se u pravcu zaslepljujuće plaže i jarkog zeleno-plavog mora, koje se završavalo kao britva oštrom linijom horizonta. "Bila je za mene tajna još od prvog susreta."

"Ne i za mene", reče Ferlijeva. Svi se okrenuše prema njoj. "Razumem je barem malo", nastavi ona. "Bila sam slična njoj - manje sjajna, ali okrenuta sebi. Bandoglava. Život mi beše jadan sve do dvadeset pete ili dvadeset šeste godine, kada sam odlučila da budem normalna - normalna u spoljašnjem smislu, barem."

"Njoj će sutra biti dvadeset četiri", reče Karolsonova.

"Sutra joj je rođendan?" upita Ferlijeva.

Karolsonova klimnu glavom. "Spomenula sam to Olmiju i objasnila mu kako izgledaju naše rođendanske svečanosti. On misli da je to dobra ideja. Očito je da oni ovde nemaju rođendane - tako malo ih je stvarno rođeno, govoreći u biološkom smislu. Postoje imendani, proslave zrelosti - uglavnom u Osnom Naderu. Shvatila sam da im vremešnost ne znači onoliko koliko nama."

"Pa kakva će to vrsta zabave biti?"

"Predložila sam da bude u najužem krugu - mi, Olmi, Ram Kikura. Složio se."

"Lenora, ti si pravo čudo", reče Lanijer, poprimajući nesvesno ton glasa Hofmanove. Karolsonova se nakloni i zabode kažiprste u obraze.

"Više smo nego veseli", reče Hajneman, zureći u nju. "Mi smo potpuni ludaci."

Patricija je prešla više od pola kilometra duž plaže kada je ugledala Oliganda Tolera, koji je stajao na pesku ispred nje. Na sebi

je imao šorc koji je otkrivao lepo oblikovane, tek malo krive noge, obrasle plavim dlačicama, i drečavu havajsku košulju.

"Da li vam se dopada?" upita on, pozirajući za nju.

Otvorila je usta, ne znajući šta da kaže.

"Pa, barem sam pokušao", reče on pomalo razočarano. "Želeo bih da porazgovaram s vama, ako nemate ništa protiv."

"Nisam sigurna...", reče ona.

"Moglo bi biti značajno. Za sve vas."

Stajala je kao ukopana, malo naherene glave, gledajući naviše u njega, bez reči.

"Možemo razgovarati i u hodu", reče Toler. "Želeo bih da vam objasnim neke stvari pre no što se sretnete s predsednikom - ukoliko uspe da nađe vremena za nas."

"Razgovarajmo onda", reče ona krenuvši uporedo s njim. Načinio je dva brza koraka da bi uhvatio njen ritam.

"Mi nismo vaši neprijatelji, Patricija", odmah je upozori Toler. "Šta god da vam je Olmi možda rekao..."

"Olmi nije ništa rekao protiv bilo koga", reče Patricija. "Naprosto sam ovako raspoložena. Mi nismo, ja nisam naročito srećna ovih dana iz očiglednih razloga."

"Posve razumljivo", reče zastupnik održavajući korak sa njom. Izgledalo je da nijedan od kupača ili lebdećih neomorfa ne nalazi ništa čudno u tome što predsednikov zastupnik i jedna žena, koja je poticala iz dalekih vekova njihove prošlosti, šetaju zajedno.

Za čudo niko na njih nije obraćao pažnju. "Držim da je ovo odmaralište prekrasno - često dolazim ovamo. Pruža mi predstavu o tome kako izgleda biti ljudsko biće... Da li me shvatate?"

"Videti stvari koje su stvarne", reče Patricija.

"Da. I nakratko pobeći od problema. No dobro, ovo je očito radni odmor i stoga kratak. Ne možemo ostati ovde duže od dva lokalna dana. Ali smatrali smo da vredi da vam pokažemo kako naš sistem deluje. Nastojimo da pružimo podršku - Patricija? Smem li vas tako zvati?"

Klimnula je glavom.

"Zbog načina na koji su stvari izvedene, vi možete biti veoma uticajni. Mi vam nećemo nametati naše načine niti naša mišljenja - to

nije u duhu ponašanja naše vlade, modelirane prema obrascu vaše, u krajnjoj liniji."

Zaustavili su se kod prirodnog bazaltnog lukobrana koji se pružao u more. Patricija se okrenula i videla kako jedan mali svetli meteor prelazi nekoliko stepeni horizonta. Nikakav snop svetlosti nije suknuo da ga uništi - bio je dovoljno malen da se sam bezopasno dezintegriše.

"Pomogli smo Frantima da instaliraju svoje Nebesko koplje", reče Toler. "Kada smo otvorili kapiju, oni su još bili u ranom atomskom dobu. Postigli smo dogovor o razmeni određenih informacija, ustanovili odnos klijent-patron i dali im ono što im je bilo potrebno da se zaštite od hiljadugodišnje kometske napasti."

"Šta ste vi dobili zauzvrat?"

"Oh, oni su dobili mnogo više od Nebeskog koplja za ono što su nama dali. Otvorili smo im Put. Sada su ravnopravni partneri na trima kapijama, što znači da trguju sa tri sveta i uključeni su u normalne svemirske trgovinske sisteme u svom krugu. Zauzvrat oni nam iznajmljuju sirovine i prava na informacije. Ali najvrednija roba koju nam obezbeđuju jesu oni sami. Upoznali ste Olmijevog partnera. Ustanovili smo da su idealni saradnici - snalažljivi, pouzdani i besprekorno prijazni. I čini se da oni - ukoliko je to uopšte moguće tvrditi - iskreno uživaju da rade s nama."

"Zvuči kao da su posredi bezazleni kućni ljubimci", reče Patricija.

"Da, postoji i taj vid", priznade Toler. "No oni su inteligentni barem koliko i mi - nedopunjeni, dakako - i niko se prema njima ne odnosi kao da su građani drugog reda, ili ljubimci. Morate se osloboditi nekih dosadašnjih predrasuda da biste mogli jasno da sagledate našu situaciju, Patricija."

"Odbacila sam predrasude", reče ona. "Ja sam naprosto... " Uzdigla je ruke i zavrtela glavom. Nijednom od kako su se sreli nije pogledala Tolera pravo u lice.

"Pre no što smo mi došli, Timbl je svakih hiljadu godina prolazio kroz navalu starih kometa. U tim razdobljima redovno su gubili više od pola stanovništva. Ceo ovaj okean je kometska voda - sakupljala se ovde tokom hiljada godina. Očito je došlo do zatišja dugog oko milion godina i u tom razdoblju Franti su razvili sadašnju formu i

izgradili osnovnu kulturu. A onda su komete ponovo krenule. Individualni Franti postepeno su postajali sve sličniji, prenoseći jedni drugima informacije i svojstva ličnosti najpre putem hemijskih agensa, a docnije uz pomoć kulturnih sredstava, postali su holografsko društvo, sposobnije da prihvata šok kometskih udara. Ipak, nikada nisu spoznali vlastite mogućnosti, niti su bili nadomak toga sve dok naša kapija nije otvorena. Sada oni poseduju ponešto od naše tehnologije - koriste ucrtavače velike brzine za potpunije međusobno sporazumevanje ili čak za razmenu delimičnih ličnosti. Sve u svemu, nisam siguran ko je bio srećniji - Franti ili mi sami. Možda bismo izgubili rat s Jartima još pre nekoliko vekova da nije bilo Franta."

Patricija je pomno slušala popunjavajući praznine u znanju - ono što nije uspela da stekne koristeći izvor podataka. "Zbog čega niste u stanju da uspostavite svojevrsan odnos klijent-patron sa Jartima?" upitala je.

"Ah! Sa Jartima je sasvim druga pesma. Vi, dabome, znate da smo ih zatekli raširene po Putu kada smo ga prvi put pripojili sedmoj komori."

"Tako sam čula", reče ona, prisećajući se onoga što joj je ona bitanga govorila.

"Inženjer je imao peh da otvori eksperimentalnu kapiju koja je vodila u matični svet Jarta. Vreme u Putu tada još nije bilo ujednačeno s našim vremenom. Oni su bili sposobni da provedu oko tri veka u nedovršenom Putu pretvarajući ga u svoj dom; naučili su čak da otvaraju neke grube kapije. Kada je Put pripojen i otvoren, zatekli smo ih unutra gotovo iste ovakve kakvi su i danas. Snažni, inteligentni, agresivni, potpuno ubeđeni da su sudbinski predodređeni da osvoje univerzum. Vodili smo žestok rat sa njima i potisnuli ih nazad u prvih par decenija. Potom smo otvorili odabrane kapije i ispunili prvi segment Puta - do tačke 1×10^5 zemljištem i vazduhom. Za sve vreme izgradnje Osnog grada tukli smo se s njima potiskujući ih sve dalje i dalje, zatvarajući im kapije. Konačno, povukli su se do 2×10^9 i mi smo izgradili grudobran na toj tački. Pokušali smo s pregovorima, nudili smo razmenu. Nisu pristajali na to. Znali smo da ih se ne možemo otarasiti - nismo bili dovoljno jaki

za to."

Patricija je sela na najniži stepenik stepeništa koje je vodilo do vrha lukobrana. "I na koji način vam mi možemo pomoći?"

"To je, zapravo, veoma složeno pitanje", reče Toler. "Najbolje nam možete pomoći tako što ćete nas podržavati. Ili - tako što nam se nećete suprotstavljati."

"Sada svi možete da pođete kući", reče Patricija. "Onakvoj kakva je."

Toler je zastao za trenutak, zbunjen naglošću izražavanja njenih ideja. "Tačno." Seo je pored nje a ona se odmače nekoliko centimetara. "Onakvoj kakva je. Lično, uprkos najiskrenijem zalaganju Ser Lenijera, vidim malo razloga da se u ovom trenutku vratimo na Zemlju."

"Mogli biste pomoći preživelim."

"Patricija, oni - vi - su postali mi. Činjenica da smo mi načinili jednu slučajnu petlju - to jest da možemo da se vratimo na najgoru tačku linije našeg sveta - teško da se može smatrati dobrom prilikom. U ovom času to je otežavajuća okolnost. Da li vam je Olmi objasnio u šta polažemo naše nade hoteći da isteramo Jarte s Puta? Zauvek?"

Zavrtela je glavom.

"To je jedan ambiciozan plan. Čuli ste glasine o otcepljenju - o planu da se Osni grad podeli nadvoje?"

Rešila je da se pravi nevešta te je ponovo zavrtela glavom.

"Pre više godina, jedna naša grupa koja se bavila istraživanjem toka, otkrila je da se Osni grad može ubrzati bezmalo do c - bezmalo do brzine svetlosti. Sam Grad, u tom slučaju, ne bi pretrpeo nikakva ozbiljna oštećenja, a građani bi doživeli samo manje neugodnosti..."

"Mislim da bi svi trebalo da čujemo priču o tome", iznenada se prelomi Patricija ustajući. "Mislim na grupu kojoj pripadam. Ne samo ja."

"Mogu saznati sve o tome kad god požele. Vi ih možete upoznati s tim kada se vratite u Osni grad - sve vam to stoji na raspolaganju u Gradu memorije. Olmi vam, takođe, može to objasniti."

"Zbog čega nam to već nije saopšteno?"

"Patricija, naš svet je krajnje složen, kao što to znate, bolje čak i

od mene. Sumnjam da je Olmi imao priliku da vas poduči hiljadama stvari, još važnijih, koje treba da znate o nama."

"U redu", reče Patricija, stupajući na pesak i okrećući se prema Toleru. "Slušam vas."

"Bilo bi, potrebno nešto duže vreme od jednog dana da se postigne ta brzina, uz ubrzanje od oko tri stotine g - što je veoma blizu teorijske granice za sisteme neutralisanja inercije i za nešto tako veliko kao što je Osni grad koji putuje niz tok. Tok bi bio podvrgnut ozbiljnom pritisku, proizvodio bi jako zračenje i izbacivao teške deliće... Ali unutar Puta čak i brzina od jedne trećine svetlosne stvorila bi strahovit udarni talas u ravni prostora-vremena. Postigli bismo tu brzinu otprilike kod tačke 7×10^9 . Prošli bismo kroz teritorije koje drže Jarti ostavljajući pustoš za sobom. Relativistička izvitoperenja unutar Puta bila bi neverovatna. Sa našim prolaženjem oblik samog Puta bi se promenio i bilo koja kapija koju bi Jarti otvorili bila bi srušena i definitivno uništena...", načinio je rukom pokret koji je plastično opisao njegove reči, "...baš kao kad vi peglate neki komad tkanine u jednoj od perionica vašeg sveta."

Patricijine oči se zamagliše. Um joj je sada hitao da upije ideju relativističkog predmeta u Putu - i ka poimanju stanja u kome neki predmet koji putuje brzinom od jedne trećine c unutar Puta može da bude relativistički.

"Velka zamisao, zar ne?"

Klimnula je glavom, onako neodređeno. "Koliko daleko biste otišli Putem?"

"To se još raspravlja."

"A koje su druge mogućnosti?"

"Čak i u ovom trenutku na konferenciji se razmatraju te mogućnosti - a to traje već nedeljama. Mi verujemo da će Jarti provaliti kroz naše grudobrane tokom narednih godina, a možda već i meseci. Osvojiće naše najudaljenije kapije - mi ćemo ih, dakako, prethodno zatvoriti i povući se - i konačno, do kraja ove decenije, potisnuće nas natrag u Čičak. Moraćemo da se evakuišemo, a da bismo sprečili da nas slede, bićemo prinuđeni da uništimo Put. To bi bila jedna neverovatna, pošast."

"Jeste li sigurni u to?"

Toler klimnu glavom. "Ne možemo im se dugo odupirati. Ojačali su i obezbedili pomoć drugih svetova - otvarajući kapije uzduž njihovog segmenta Puta."

"Zar vi niste mogli da učinite isto?"

"Kao što sam spomenuo, oni su zaposeli Put nekoliko vekova pre no što smo se mi pojavili. Oni su, na neki način, više domaći u njemu nego mi, iako smo ga mi stvorili."

Toler joj nije spomenuo onu mogućnost o kojoj je ona bitanga govorila - otcepljenje Čička od kraja Puta i njegovu 'kauterizaciju', zaptivanje s tim što bi on nastavio da postoji, ali nezavisno od mašinerije u šestoj komori. Odlučila je da ga ne podseća na tu mogućnost. "To je fascinantno", reče ona. "Pruža mi priliku da puno razmišljam o svemu."

"Da, pa, siguran sam da sam prekršio sva pravila lepog ponašanja, Patricija. Bili ste veoma ljubazni što ste me saslušali. Naše vreme je ograničeno, kao što i sami možete zaključiti, a vi ste uneli jedan dodatan element u jednačinu..."

"Uverena sam da jesmo", reče Patricija. Možda i više nego što ste svesni... "Sada bih želela da se vratim."

"Svakako. Ispratiću vas."

Osmehnula mu se očima koje su i dalje bile zamagljene. Toler je veoma malo zborio dok su se vraćali istim putem preko plaže do zgrada u odmaralištu, što je Patriciji sasvim odgovaralo.

Već je skliznula u ono stanje u kome je njen um dejstvovao prizivajući lični sistem znakova. Prolazeći brzo kroz Lenijerovu sobu, procedila je kroz zube nekoliko izgovora i povukla se u svoje odaje. Tamo je legla na krevet i čvrsto sklopila oči.

Toler je pozdravio ostale i procaskao s njima nekoliko minuta, saopštivši im da je vodio zanimljiv razgovor s Patricijom o pitanjima značajnim za sve njih. Pošto je otišao, Lenijer pokuca na Patricijina vrata, ali ne dobi nikakav odgovor.

"Patricija?" povika on.

"Da", reče ona tiho, izvivši glavu.

"Jesi li dobro?"

"Odmaram se", reče ona. "Pridruziću vam se za ručkom."

Bacio je pogled na časovnik; njihov drugi obed u Frant svetu,

tobožnja večera, trebalo je da započne kroz jedan sat. Vratio se u svoju sobu.

"Kako je ona?" upita Karolsonova.

"Veli da je dobro. Dremucka."

"Ni slučajno", reče Ferlijeva. "Pitam se šta joj je Toler rekao."

58.

Sastanak trojice ljudi koji su preuzeli žezlo vlasti od Mirskog počeo je i završio se za pola sata. Održan je u Pletnevljevoj privatnoj kolibi, s tim što je Anekovski čuvao stražu napolju kako bi se osigurali od prisluškivanja.

Osnovno pitanje bila je poruka koju je Mirski ostavio Garabedijanu. Pletnev je tvrdio da je rešenje problema s kojim su se suočili - prosto.

U početku Garabedijan i Pogodin su se kolebali. Pletnev je međutim, tvrdio da nema drugog izbora. "Slušajte, oni su pokušali da ubiju Mirskog i zbog toga su bili zaključani", reče on. "Sada će biti oslobođeni. Zar to nije očigledno? Upravo se događa ono što je Amerikanka pomislila. Meni to zvuči razborito."

"I šta mi treba da uradimo?"

Pletnev podiže svoj kalašnjikov. "Najveći deo laserskog oružja odavno je izgubio ubojnu moć, pored toga, on je oduvek više cenio metke."

"Zar nećemo i mi biti zaključani?" upita Garabedian.

"Da li je iko bio zaključan posle one silne pucnjave i ubijanja?" upita Pletnev. Pogodin zavrte glavom.

"Onda ćemo ih ubiti daleko od grada."

"Ne sviđa mi se zamisao da ih pogubimo bez sudskog procesa."

"Nemamo izbora", reče Pletnev. "Sranje. Mirski je tebi ostavio poruku, ali ja sam onaj koji shvata ono što je on stvarno rekao. Vielgorski i dalje ima svoje sledbenike. Bez Mirskog, nas trojica možemo razumno da vladamo, ali ako se zampoliti vrate, s nama je gotovo. Sačekaćemo ih i obaviti ono što moramo. Slažete li se?"

Pogodin i Garabedijan se složiše.

"Hajdemo onda", reče Pletnev. "Sačekaćemo ih. Bolje da poranimo nego da ih ispustimo."

Mirski je napustio kamion na ivici vode i uputio se ka unutrašnjosti ostrva, s rancem do vrha napunjenim suvom hranom. U ovoj oblasti četvrte komore bilo je puno rukavaca i uslovi za pecanje bejahu

odlični. Nije ni najmanje sumnjao u to da će preživeti. Ove šume nisu ni bile zamišljene kao surov prirodni okvir. U područjima gde je padao sneg - u četvrtini ove komore, prema gruboj proceni, odnosno u prostoru čija je spoljašnja granica bila 180-ta linija - padavine su bile slabije, a kiša se spuštala onoliko često koliko je bilo potrebno za održavanje biljnog života u komori.

Teško da je moglo biti govora o 'slobodnom životu u prirodi'.

Prvih nekoliko dana proveo je spokojno, ne radeći gotovo ništa, osim što je napravio štap za pecanje. Pročitao je izveštaje američkih biologa o četvrtoj komori, pa je znao da ovde mora biti crva i gusenica koje je mogao koristiti kao mamce. Uznemirenost je nestala te se pitao zašto se ranije nije odlučio na ovakav korak.

Sada su retko u njemu uskrsavali granični signali signalizatora onog novog mentaliteta. Ili su upotrebom izbledeli, ili je on naučio da ih prenebregava.

Petog dana u šumi, na 180-oj liniji, naišao je na znake koji su govorili da nije sam ovde. Ambalaža jednog ruskog paketa sledovanja i američka plastična kesa za đubre svedočili su da su jedan ili više ruskih vojnika odabrali ovo mesto za svoje obitavalište. Ovo otkriće ga nije brinulo. Bilo je dovoljno prostora za svakog, pa čak i ako je pojedinac želeo da bude potpuno sam.

Sedmog dana, opazio je jednog Rusa na rubu travnatog proplanka. Nije ga prepoznao, ali je vojnik prepoznao njega i hitro šmugnuo u šumu.

Osmog dana, ugledali su jedan drugog preko jednog uskog jezera, ali ovaj put vojnik nije pobjegao.

"Sami ste, zar ne?" upita vojnik.

"Do sada", reče Mirski.

"Ali vi ste zapovednik", reče vojnik zlovoljno.

"Više nisam", odgovori Mirski. "Kako riba radi ovde?"

"Ne baš sjajno. Primećujete da svuda ima komaraca i mušica, ali oni ne ujedaju?"

"Da, primećujem."

"Pitam se otkud to?"

"Dobar nacrt", uzvratila Mirski.

"Pitam se da li ikada pada sneg."

"Mislim da pada otprilike jednom godišnje", reče Mirski. "Ali ne verujem da je ikada previše hladno."

"Ne barem kao u Moskvi."

"Upravo zbog toga voleo bih da pada sneg", reče vojnik. Mirski mu je dao za pravo i oni se nađoše na jednom kraju jezera, odakle krenuše zajedno kroz šumu u potrazi za boljim mestom za pecanje.

"Amerikanci bi rekli da smo Haklberi Fin i Tom Sojer", primeti vojnik kada su zabacili udice u struju.

"Znate, Amerikanci ovde nisu onako loši kao što su bili na Zemlji. Pre nego što sam odlučio da pobegnem u ovu šumu pomišljao sam da dezertiram."

"Zbog čega to nisi uradio?" upita Mirski.

"Nisam želeo da budem u bilo čijem okrilju Ali mi nije žao što ste vi ovde, generale." Vojnik je drmnuo vrh svog štapa hoteći da namami pastrmku. "To mi vraća veru u ljudski rod. Čak i jedan general želi da pobjegne od svega."

Vojnik koji Mirskom nije rekao ime, napustio je kompleks pre više nedelja, pre no što je Mirski stradao u biblioteci. Nije znao ništa o onome što se dogodilo, a Mirski mu ništa nije rekao.

Ponovo je počeo da se oseća kao normalno ljudsko biće, a ne kao čudovište ili avet. Vreme koje je mogao da provodi sedeći i uživajući u kapi vode na listu ili u načinu na koji se vodena površina mreškala kada bi neka riba iskočila hvatajući insekta, bilo je divno. Više nije bilo važno ko je on bio, već naprosto činjenica da je bio.

Prošla su još dva dana i Mirski se pitao hoće li krenuti u potragu za njima. Visokonaponski teleskopi su mogli da ih uoče, a za infracrvene senzore uopšte nije bilo važno da li su se skrivali ispod drveća ili ne. Pretpostavljao je da su do sada zampoliti ponovo slobodni, i da se učvršćuju na vlasti - ukoliko Pletnev i ostali nisu dejstvovali u skladu sa upozorenjem.

Jedva ga je zanimalo ono što se, u međuvremenu, verovatno dogodilo.

Najviše od svega nedostajala mu je noć. Dao bi sve da je mogao provesti nekoliko sati u mrklom mraku, da može zatvoriti oči i ništa da ne vidi, čak ni bledomrki sjaj senovite šumske svetlosti koja je probijala kroz njegove očne kapke. Nedostajali su mu isto tako,

zvezde i mesec.

"Mislite li da su neki od onih koje smo poznavali na Zemlji, još živi?" upita ga vojnik jednog jutra dok su kovali pastrmku na ravnoj pletenici od grančica iznad blage vatre.

"Ne", reče Mirski.

Vojnik podiže glavu, a zatim je zavrte u znak čuđenja. "Mislite da nisu?"

"Malo je verovatno", reče Mirski.

"Zar ni među vrhovnim komandantima?"

"Možda. Ali ja nikada zapravo nisam poznavao nijednog od njih."

"Hmmm", reče vojnik. A onda, kao da je to bilo bitno dodade: "Znali ste Sosnickog."

"Ne posebno dobro."

"Mislim da je on bio dobar čovek", reče vojnik, skinuvši pastrmku s vatre i režući je ostrim nožem. Dodao je jednu polovinu Mirskom, a glavu i kosti bacio u žbunje.

Mirski je klimnuo glavom i stao da jede svoj deo, zajedno s kožom i iznutricom. Zamišljeno je žvakao sve dok, iznenada nije opazio srebrnast sjaj među drvećem, iza vojnika. Namah je prestao žvakati. Vojnik je zapazio promenu na njegovom licu i okrenuo glavu.

Dugačak metalni predmet leteo je između drveća i zaustavio se na nekoliko metara od njih. Mirski razrogači oči: podsećao je na hromirani krst ruske ortodoksne crkve, sa ispustom u obliku suze na nižem kraku. Na sredini krsta nalazila se crvena tačka jarkog sjaja.

Vojnik ustade. "Da li je to Amerikanac?" upita on.

"Mislim da nije", reče Mirski ustajući i sam.

"Gospodo", začu se ženski glas na engleskom jeziku. "Nemojte se uzbuđivati. Nemamo zle namere. Naši detektori nam poručuju da se ovde nalazi korporealni pojedinac koji je bio podvrgnut hirurškom činu dopunjavanja."

"Jeste Amerikanac", reče vojnik uzmičući, pripravan na beg.

"Ko ste vi?" upita Mirski, takođe, na engleskom.

"Jeste li vi onaj koji je pretrpeo hiruršku nadopunu?"

"Čini mi se", reče Mirski. "Da."

Vojnik ispusti grleni krik i potrča kao bez glave kroz šumu.

"Ja sam onaj koga tražite. Njega ostavite na miru."

Jedna žena odevena u crno pomoli se polako između drveća. Mirski je zbog uniforme za trenutak pomislio da je po svoj prilici Amerikanka - ali je zatim opazio da je kroj sasvim različit. A njena frizura ostrižena do lobanje na slepoočnicama, s bujnim vencem kose koji se stepenasto spuštao iza potiljka zacemento nije bila američka. Bilo mu je potrebno nekoliko sekundi da primeti da uopšte nije imala nozdrve, a da su joj oči male i okrugle. Stajala je pored onog hromiranog krsta s uzdignutom rukom.

"Vi niste građanin Osnog grada, zar ne?" upita ona. "Niste ortodoksni Naderit?"

"Ne", reče Mirski. "Ja sam Rus. Ko ste vi?"

Dodirnula je prečagu krsta i svetlosne iskre prožeše vazduh između njih. "Hoćete li da mi se pridružite? Mi skupljamo žitelje ovih komora. Neće vam se ništa loše desiti."

"Imam li izbora?" upita on i dalje spokojan. Da li je čovek koji je već jednom umro mogao osećati bilo kakav strah?

"Žao mi je, ali ne", reče žena prijazno se smešeći.

Džudit Hofman upravo je okončala maratonsku desetočasovnu sednicu posvećenu prestrukturiranju zakonskog sistema za osoblje NATO-a na Kamenu. Bel Valas je zahtevala da se ona vrati u ženski bungalov posle sastanka. Hofmanova je zaspala istog trenutka kada je stupila u svoju sobu. Bila je toliko iznurena da joj je trebalo vremena da dođe k sebi i još nekoliko sekundi da shvati šta ju je probudilo. Komunikacioni alarm je zvonio. Okrenula je prekidač.

"Hofman", reče ona odebljalim jezikom.

"Džozef Rimskaja iz četvrte komore, Džudit. Imamo silesiju prijava o pojavi budžuma. Svojim očima sam video dva."

"I?"

"Od metala su, u obliku krsta i zuje kako iznad naše tako i iznad ruske teritorije. Sledili smo neke od njih uz pomoć naših tragača. Mora da ih ima bar dvadeset ili trideset samo u ovoj komori. Sve su preplavili."

Hofmanova zaškriguta zubima i protrlja oči pre no što je bacila pogled na časovnik. Spavala je manje od jednog sata. "Sada se nalaziš u nultom kompleksu četvrte komore?"

"Tako je."

"Dolazim iz ovih stopa."

Isključila je komunikacionu liniju upravo u trenutku kada je primila jedan drugi poziv. Ovog puta je to En sa svojim usplahirenim glasom.

"Džudit, oprost", reče En žurno. "Beril mi je rekao da te pustim da spavaš, ja sam otišla samo na sekund..."

"Gospodice Hofman, ovde pukovnik Berenson iz Sedme komore..."

"Molim vas, pukovniče", upade mu En u reč.

"Ali ovo je hitno..."

"En, pusti ga da kaže šta ima", reče Hofmanova.

"Gospodice Hofman, naši senzori su uhvatili desetine - možda i stotine - predmeta, velikih i malih. Neki od njih su sigurno prodrli u otvor bušotine i sada su već u šestoj komori..."

"Ima ih i u četvrtoj", reče Hofmanova. "Pukovniče, stupite u vezu sa Rimskajom. On je takođe prijavio više takvih pojava. Što se mene tiče, krećem prvim sledećim vozom u četvrtu komoru."

Spremila je malu putnu torbu i potrčala niz hodnik, saplićući se. Umalo nije pala na vrhu stepeništa. Dograbila je šipku gelendera i zastala sve dok joj vrtoglavica nije minula, a zatim se, što je brže mogla, stuštila niz stepenice pazeći da ne slomi vrat. En ju je sačekala u podnožju s bokalom vode i stimulativnim tabletama.

"Sranje, šta je ovo", upita Hofmanova gledajući ih nepoverljivo.

"Hiperkafein", reče En. "Lenijer ih je uzimao sve vreme."

Hofmanova popi dve pilule i vodu.

"Šta je sad opet?" upita En bledega lica. "Nije valjda još jedan napad?"

"Nije spolja, dušo", reče Hofmanova. "Gde su Valasova i Polkova?"

"U drugoj komori."

"Reci im da budu u četvrtoj komori, u nultom kompleksu; kaži im da me pronađu ili tamo ili u nultom vozu."

Hofmanova izjuri iz bungalova vičući da joj obezbede kamion koji bi je prebacio u drugu komoru. General Gerhard istrča na svojim zdepastim nogama iz kafeterije s radiom u ruci, dozivajući marince. Mahnuo je Hofmanovoj da ga sledi. Dorin Kaningam ih je sačekala

kod bezbednosne ograde i bez reči pokazala na dva kamiona koja su stajala iza bedema.

Dok su se peli u najbliži kamion, odjeknuo je alarm u kompleksu naučnog tima. Hofmanova se pomolila u otvoru kamiona i nagoni trgla glavom. Gladak srebrnast krst nehatno je lebdeo iznad nje. Teška kugla na njegovom kraju pridavala mu je u isti mah neobičan i šašav izgled. Podsećao je Hofmanovu na čudnovata oružja iz filmova o borilačkim veštinama koji su bili popularni osamdesetih godina dvadesetog veka.

"To nije rusko, je li tako?" upita ona, još pomalo ošamućena od prekinutog sna.

"Ni slučajno, gospo", reče Gerhard praveći rukom štit iznad očiju zbog svetlosti iz cevi. Krst je zaokružio iznad kompleksa, a zatim se uzdigao pretvorivši se naspram cevi s plazmom u mrlju veličine vrha čiode, i iščezao. "To je jedan pravi budžum."

Sa zalaskom sunca, nebo iznad glava izbledelo je do ponoćnog plavetnila. Tamo gde je okean progutao poslednju zaravnjenu i zarumenelu ivicu sunca, započela je tamnomrka senovita linija oblaka, uvijajući se i krivudajući od horizonta do zenita, odakle se razbijala u penušave trake s tim što je rub svake trake poprimao električni ljubičasti sjaj. Ferlijeva i Karolsonova vratile su se jedan sat ranije. Dani na Frant svetu trajali su oko četrdeset sati. Lenijer je neprestano razmišljao i nije bio spreman za spavanje. Promatrao je zalazak sunca iz svog dvorišta. Hajneman mu je pravio društvo. Patricija još nije bila izašla iz svoje sobe posle razgovora s Tolerom.

Bosonog, odeven u šorc i plavu jaknu s dugim rukavima, Olmi je prolazio nekoliko metara dalje preko peska. Primitivši ih prišao im je. "Gospodine Hajneman, gospodine Lenijer", reče on, a oni ga pozdraviše klimanjem glave. Nedostajale su samo lule, zvanična odeća i večernje piće, pa da slika o džentlmenima iz viših društvenih slojeva na odmoru bude potpuna. "Uživete li ovde?"

"Veoma", reče Lenijer. "Prvo pravo vreme koje sam doživeo posle par meseci."

"Što se mene tiče nisam ga video godinu dana", reče Hajneman.

"A ja još mnogo duže", reče Olmi. "Nisam obavljao dužnost na

nekom spoljašnjem svetu već...", izgledalo je kao da se preslišava, "...petnaest godina. A ovaj svet nisam posetio čitavih pedeset godina."

"Previše vas zapašljavaju, gospodine Olmi?" upita Hajneman škiljeći.

"Veoma. Kako je Patricija? Čuo sam da je Ser Toler razgovarao s njom a da se od tada nalazi u svojoj sobi."

"Da ", reče Lenijer. "Kroz nekoliko minuta otići ću da proverim kako joj je. Da vidim želi li da prezalogaji nešto."

"Nervno je napeta već neko vreme, zar ne?"

"Još od kako smo došli na kamen - Čičak", reče Lenijer. "Svalili smo joj stravično breme odgovornosti na pleća - previše, zaista."

"Mislili ste da bi mogla rešiti tajnu Čička?"

"Mislili smo da bi nam mogla reći da li ono što je uskladišteno u bibliotekama važi i za naš svet. Kao što se pokazalo..."

"I važno je i nije", dovrši Olmi umesto njega.

Lenijer ga je neko vreme netremice posmatrao zatim još jednom klimnu glavom i ponovo se zagleda u suton koji se spuštao. "Neobično se ponašala - čak i ako se uzmu u obzir sve okolnosti."

Olmi se oslonio na ogradu dvorišta. "Kada smo stigli u Osni grad, nas dvoje smo vodili veoma dug i zanimljiv razgovor. Žudela je da sazna što više o gradu, o nama i da se uklopi. Posebno je želela da se upozna sa otvaranjem kapija. To je jedan od razloga zbog koga ćemo uskoro prisustvovati otvaranju jedne kapije. Da li vam je govorila nešto o svojim krajnjim planovima?"

"Mislim da nije", reče Lenijer. Hajneman se nagnuo napred gledajući napeto Olmija u oči.

"Pre no što je bila zarobljena, hitala je u biblioteku da dovrši svoj rad. Postavila je hipotezu da bi mogla produžiti Putem i naći jedno mesto između kapija, dakle u delu koji mi nazivamo oblastima geometrijskih naslaga. Zapanjilo me je njeno znanje o tim oblastima - iz činjenice da je izračunala njihovo postojanje, polazeći od poimanja osnovnih elemenata teorije Puta, nužno ne proizlazi i shvatanje svih ostalih implikacija. Verovala je da bi mogla konstruisati jedno sredstvo za otvaranje kapija i ispitati geometrijske naslage."

"Šta su to geometijske naslage?" upita Hajneman promuklim glasom. Nakašljao se i pogledao Lenijera.

"Oblasti kapija postavljene su u specifičnom ritmu duž Puta. One se otvaraju na jasno određenim mestima u univerzume koji su donekle različiti od našeg porekla. Svako otvaranje kapije, idući niz put, označava pomak u vremenu približno od oko pola godine sa svakim univerzumom. Patricija je ovo, prema onome što mi je rekla, veoma rano shvatila. Ali bilo joj je potrebno izvesno vreme da shvati da beskraj alternativnih svetova mora biti nagomilan usled postojanja ovako jasno označenih oblasti kapija. Do tog gomilanja dolazi u područjima geometrijskih naslaga, a izvitoperavanje prouzrokovano gomilanjem vodi ka velikim pomeranjima nekih univerzuma, kako u smislu superprostora tako i u smislu vremena u Putu."

"Nisam u stanju da vas sledim", reče Lenijer jedva čujno.

"Verovala je da bi mogla otvoriti kapiju u jedan alternativni univerzum, jednu alternativnu Zemlju, gde se smrt nije zbila, ali gde se stvari ipak veoma malo razlikuju od njenog sveta. Shvatila je da se sredstvo za otvaranje kapije može naštimovati u izvesnoj meri. Njena je teorija da uz pomoć jednog od naših sredstava može da otvori tačnu stazu ka alternativnoj i gostoljubivoj Zemlji."

"Može li ona to?" upita Lenijer.

Olimi za trenutak ništa nije odgovorio. "Posavetovaćemo se sa dva otvarača kapija. Jedan je ovde na Timblu, a drugi je naš prvi otvarač, Ser Rai Oi, otac senatorke Proročke Oi, koji nas iščekuje na tački $1,3 \times 10^9$."

"Je li to drugi razlog zbog koga smo uklonjeni iz Osnog grada?"

Olimi se osmehnu i klimnu glavom. "Moji razlozi, koji su me naveli da povedem Patriciju sa sobom, bili su krajnje razboriti. Ali vaš dolazak nije ni u kom slučaju označio kraj nevoljama. Jednog posetioca smo možda i mogli da držimo u tajnosti - premda sada i to izgleda podložno sumnji. Pet posetilaca, nemoguće. Predsednik je skloniji da vas proglasi za dobro nego za zlo."

"Posle 1300 godina i ljudi su i dalje ljudi", promrsi kroz zube Hajneman, s prizvukom gorčine. "I dalje se svađaju."

"Tačno, ali ne i potpuno tačno", reče Olmi. "U vaše doba, mnogi ljudi su bili ozbiljno hendikepirani ličnim nemirima ili manjkavim

misaonim strukturama, tako da su često radili protiv svojih najvažnijih interesa. Ako bi im se desilo da jasno utvrde ciljeve, nisu umeli da razaberu ili makar naslute jasne staze postizanja tih ciljeva. Često su protivnici imali iste ciljeve, čak i iste sisteme verovanja, pa ipak su se ogorčeno mrzeli. Danas nijednom ljudskom biću ne može biti izgovor neznanje ili mentalna neispravnost, ili pak, nedostatak sposobnosti. Nesposobnost za nešto je neopravdana jer se može isceliti. Jedna od usluga koju vrši Ser Ram Kikura jeste da pomaže ljudima u odabiranju odgovarajućih veština i sklonosti za njihov rad. Oni mogu da prisvoje neophodne pridodatke, bilo da je reč o kompletu memorija ili čak o nadopunjavanju ličnosti."

"Pa zašto se onda i dalje ne slažu?" upita Hajneman.

Olimi zavrte glavom. "Znate to i sami, i svesni ste krajnjeg korena svih sukoba u carstvu Zvezda, Sudbine i Pneume, u svim univerzumima koji su nam pristupačni."

"To je, dakle, nepoznato", reče Lenijer.

"Nipošto. Sve je to više nego jasno. Može postojati više nego jedan krajnji željeni cilj i mnogo jednako vrednih puteva da se ti ciljevi dostignu. Na nesreću, sredstva su ograničena, a svako ne može da sledi onu stazu koju želi. To važi čak i za nas. Naši građani su uglavnom dobrodušni, sposobni i raznoliki. Kažem uglavnom, jer sistem Osnog grada nipošto nije savršen..."

"Ono što vi kažete navodi na pomisao da bi i sami bogovi ratovali između sebe..."

Olimi se saglasio. "Zanimljivo je koliko su se grubi ratovi praskozorja čovečanstva pokazali kao nosioci tipčnih istina, zar ne?"

Lenijer je zakucao na Patricijina vrata i viknuo njeno ime. Posle nekoliko minuta i učestalog mucanja, Patricija je otvorila vrata i dala mu znak da uđe. Kosa joj je bila zamršena od oznojenih uvojaka. Na sebi je imala istu onu odeću koju je nosila na plaži.

"Samo sam hteo da proverim kako se osećaš", reče Lenijer nezgrapno stojeći u glavnoj sobi, ne znajući šta će s rukama.

"Razmišljam", reče Patricija okrećući se prema njemu. Oči su joj bile tužne. "Koliko je vremena prošlo?"

"Otkako si došla s plaže?"

"Da. Koliko?"

"Dvanaest sati. Napolju je mrak."

"Znam. Upalila sam svetla pre nego što sam te pustila da uđeš. Ovo mesto je kao hotelska soba. Pretpostavljam da mu je to i bila namena. Staromodno. Natrag ka osnovnom. To je ono što je predsednik rekao."

"Ne zvučiš kako treba", reče Lenijer. "Nešto nije u redu."

"Ne mogu prestati da razmišljam. Dospela sam u ono stanje - tako ja nazivam duboko razmišljanje - i u njemu sam čitavih dvanaest sati. I sada sam u tome. Jedva uspevam da razgovaram s tobom, znaš li to."

"O čemu razmišljaš?"

"O odlasku kući. Sve se svodi na to."

"Olmi je rekao..."

"Geri, gubim kontakt. Završiću kao ona bitanga, sva izvitoperena i nestvarna. Ne mogu prestati s razmišljanjem. Predsednikov zastupnik je rekao... Geri, potrebna mi je pomoć. Potrebno mi je nešto da mi skrene pažnju."

"Šta?" upita Lenijer. Ispružila je jednu ruku i raširila šaku mrdajući prstima. Uhvatio joj je šaku.

"Ja sam ljudsko biće, zar nisam? Stvarna sam. Nisam samo nekakva igračka ili program."

"Stvarna si", potvrdi Lenijer. "Dodirujem te."

"Ne mogu da budem sigurna u to sada. Ne bi verovao šta mi se mota po glavi. Vidim... Hoću da kažem, to nije veštački, nije neki pridodatak ili nešto slično tome. Vidim univerzume složene kao listove u Bibliji, s tim šta znam i brojeve stranica. Olmi mi nije verovao, barem ne do kraja. Ali ja i dalje mislim da sam u pravu. Oni poseduju sredstva za otvaranje kapija, od kojih su neka velika, a neka mala. Kada bih mogla da dođem do jednog od njih, odmah bih mogla da nas odvedem kući. Natrag tamo gde je sve u redu. Znam broj stranice."

"Patricija..."

"Pusti me da govorim", viknu ona srdito. "Natrag tamo gde nema nikakvog nuklearnog rata. Tamo gde moj otac čita Tiempos de Los Angeles, gde me Pol čeka. Tako ja razmišljam, ali ne samo o tim

stvarima. Predsednik je rekao da su oni u stanju da pošalju Osni grad niz hodnik, Put, relativističkom brzinom. Relativistika. Da zbrišu svoje neprijatelje. To bi moglo da upali. Ali..."

"Opusti se Patricija."

"Ne mogu, Geri. Potreban mi je dodir. Potreban mi je Pol, ali on je još mrtav, sve dok ga ne pronađem." Čvršće mu je stisnula ruku. "Ti mi pomози. Molim te."

Skupila je oči kao da se suočila s jakim vetrom i iznudila od sebe jedan nesiguran osmeh. "Put bi se raširio kao vojnička truba. Ukoliko bi se desilo da neki veliki relativistički predmet proputuje kroz singularnost. Naduo bi se. To bi zatvorilo kapije, naprosto bi ih istopilo."

"A kako ja mogu da pomognem? Pozvaću Karolsonovu..."

"Ne, molim te. Samo ti. Pravila sam zabeleške." Podigla je svoju ploču. Ekran beše prekriven brojevima koji za Lenijera nisu imali apsolutno nikakvog smisla. "Imam dokaz. Omogući mi da dođem do tačke geometrijske naslage... i ja ću nas izbaviti odavde. Ali ne mogu zaustaviti ovo."

"Patricija, rekla si da bih ja mogao da pomognem."

"Vodi ljubav sa mnom", reče ona najednom.

Linijer je zpanjeno zurio u nju.

"Ja sam u ovom času samo misao. Podari mi telo."

"Ne budi smešna", reče on ljutito, dvostruko ljutito zato što je osećao da joj se u duši odaziva.

Trgnula se. "Pol je mrtav. To znači da ga ne mogu prevariti. Kada otvorim onu kapiju, on će ponovo biti živ, ali sada ga nema nigde. Znam da održavaš odnose sa Ferlijevom... i Hofmanovom..."

Umalo nije rekla pogrešnu stvar, gotovo da je istakla njegove odgovornosti za nju i oboje su bili svesni toga. "Ljubomorna sam i nisam", reče ona. "Sviđa mi se Karen. Svi mi se sviđate. Osećam se odvojena od vas, različita, ali želim da budem sa svima vama. Želim da se i ja vama sviđam."

"Neću da te iskorišćavam u trenutku tvoje ranjivosti", reče Lenijer.

"Da me iskorišćavaš? Ali ti si mi potreban. Ja hoću tebe da iskoristim. Ja tebe iskorišćavam. Znam, ali... Znam tačno šta bi mi pomoglo. Nisam mala devoјčica. Upravo sada u glavi imam misli do

kojih čak ni ovi ljudi nisu došli. Olmi to zna. Ali ako budem a dalje razmišljala, izgubiću sve to. Nestaće dok pukneš prstom."

Puknula je prstima slobodne ruke.

"Verovatno nisam naročito dobra u krevetu", reče ona.

"Patricija", reče Lenijer pokušavajući da izvuče svoju ruku iz njene, u isti mah ne želeći to.

Prišla mu je bliže i položila dlan na njegov trbuh. "Ako moram, prekršiću pravila lepog ponašanja. Telo je tigar, mozak je zmaj. Nahrani prvog da bi sačuvao drugog."

"I ti mene izvodiš iz takta", reče Lenijer tihim glasom.

Spustila je ruku do mesta njegove erekcije. "Ja nisam samo nezgodni mali genije."

"Ne", reče on.

Patricija zabaci glavu, osećajući ga; zanosno se osmehnula i sklopila oči. U Lenijeru više nije bilo ni trunke otpora. Pustila mu je ruku i počela da otkopčava bluzu.

Kada su se razodenuli čvrsto se zagriše. Lenijer kleče i poče da joj ljubi grudi. Oči mu se orosiše kada je osetio njene bradavice među usnama. Grudi su joj bile srednje veličine, blago obešene; jedna dojka bila je primetno veća od druge, a koža između njih prekrivena pegama. Njihova veličina i oblik nisu bili važni. Lenijer je osetio iznenađan čist tok strasti, koji je odnosio sve sukobljene emocije. Odvela ga je u spavaću sobu i legla pored njega; ljubili su se tesno isprepletanih tela. Dohvatio joj je kukove, iskosio ih i skliznuo duboko unutra; napeti mišići njegovih butina i zadnjice, grčili su se. Zatim su se obrnuli, tako da je Patricija došla gore. Prionula je uz njega zatvorenih očiju, ali opuštena, kao da izriče kakvu nežnu želju. Podigla se i Lenijer je posmatrao njihove povezane pokrete bez svoje uobičajene izdvojenosti, svestan potpunosti i celovitosti koja nije imala smisla. Nije bilo ni nagoveštaja toga između njih - samo osećanje dužnosti i zajedničkog rada. Doživljavao je to ranije sa drugima.

I evo, sada je bio u krevetu sa malom čikanom Hofmanove - genijem. Tek sada je shvatio da je, kada ju je prvi put video, bio užasnut; njegovo uvažavanje procene koju je Hofmanova učinila skrilo je tu početnu reakciju na Patricijinu očitu krhkost. Nalazio se

unutar te krhkosti, crpeći zadovoljstvo iz nje, sve u ime dužnosti, i to je zaista bilo smešno.

Deo njegove užasnutosti činila je i privlačnost.

Patricija se pomerala po volji do očekivanog vrhunca. Još sa Polom je otkrila da je rođena ljubavnica. Mogla je osetiti kako se ono stanje slaže, ali pre uskladištava i smiruje nego rastura. Misli joj postadoše jasne. Žiža je bila tu.

Doživela je orgazam i posle kraćeg predaha nastavila da se pomera. Lenijerovi kukovi izviše se jednom naviše, zatim se spustiše na postelju, a onda se ponovo, isturiše još više i on zastenja nadomak njenog spuštenog ramena, a zatim i obraza, da bi konačno otvorio usta ispustivši prigušen, jedva čujan hrapav krik. Svršavajući, osetio je kako se sve opušta, sve one godine napetosti kojih uopšte nije bio svestan.

Ležali su zajedno nekoliko dugih vlažnih minuta, osluškujući talase koji su se stropoštavali na pesak iza staklenih vrata.

"Hvala ti", reče Patricija.

"Isuse", reče Lenijer. "Da li je bolje?"

Klimnula je glavom i zarila nos u njegovo rame. "To je bilo veoma opasno", reče ona. "Izvinjavam ti se."

Lenijer je okrenuo njeno lice prema sebi i smestio joj glavu između svog ramena i obraza. "Čudne smo nas dvoje ptičice", reče on. "Znaš li to?"

"Mmmm." Gnezdila se na njegovom ramenu čvrsto sklopljenih očiju. "Ne bi trebalo da ovde spavaš noćas. Meni će biti dobro. Noćas treba da spavaš sa Karen."

Pažljivo je osmotrio njeno lice. "U redu", reče on.

Otvorila je oči - široke i četvrtaste - i upiljila u njega. Sada je ličila manje na mačku od nekih inverzija neomorfa koje su viđali poslednjih dana. Oni su iznutra bili ljudska bića, sa čudnom spoljašnjošću.

Ali bilo je nečeg u Patriciji Luizi Vaskez - nečeg što je možda stalno bilo prisutno - što se nije moglo nazvati ljudskim.

Samo bogovi i vanzemaljci.

"Čudno me gledaš", reče ona.

"Oprosti. Samo sam razmišljao o tome kako je sve naglavce

okrenuto."

"Nema kajanja?" upita ona protežući se, sa očima smanjenim do proreza.

"Nema kajanja."

Dok je napuštao njenu sobu osetio je kako ga koža pecka. Spuštajući pogled na svoje ruke, shvatio je da mu nijedna stvar, od svih koje je video u nekoliko poslednjih dana, nije izazvala žmarce.

Sve do sada.

59.

Još pre svitanja Olmi je poveo njih petoro do autobusa koji je čekao. Karolsonova ih je nazivala autobusi-štenad, zbog njihovih velikih belih guma. Vazduh je bio miran i hladnjikav, a zvezde su jasno i postojano svetlucale na praškastoj plavičastoj crnoći.

Patricija je ćutala, ne odajući nijednim znakom ono što se dogodilo između nje i Lenijera prethodne noći. Ni Ferlijeva ničim nije pokazivala da je svesna toga. Kada se Lenijer vratio u njihovu sobu zatekao ju je kako spava. Dugo nije mogao da zaspi; još od adolescentskog doba nije se uvalio u ovakav sos.

Nekoliko minuta kasnije Ram Kikura je pretrčala preko plavozelenog travnjaka i ukrcala se u autobus.

"Predsednik nije u stanju da nam se pridruži", reče ona.

"Kakvo razočaranje", reče Karolsonova, no glas joj nije zvučao preterano iskreno. "Teškoće?"

"Ne znam. Ser Toler, predsednik i delimična ličnost predsedavajućeg ministra upravo sada razgovaraju. Vi krenite napred, a ja ću ostati ovde i pratiti razvoj događaja."

Frant koji je vozio autobus, okrete se prema Olmiju na šta ovaj klamnu glavom. Krenuli su lagano preko travnjaka do drumu posutog finim šljunkom, a zatim su izašli na beli auto-put koji je išao kružno oko odmarališta stremeći ka zori koja se sada u dubokom rumenilu pokazivala na kopnenom delu horizonta. Patricija je nanjušila nešto slatkasto, posve različito od jakog oštrog mirisa Timblovog okeana. Povetarac je duvao iznad polja nisko popalih debelih žutih stabljika koje su rasle izvan kruga odmarališta. Na tim poljima već su uveliko radili Franti-farmeri, u crvenim keceljama s puno džepova, opremljeni malim automatskim traktorima.

"Žanju biološke činioce ličnosti", objasni Olmi. "Skojeni plantimali repliciraju biološke strukture sve do stepena koji prethodi određivanju memorija. Mogli biste to nazvati industrijom kućica - veoma naprednom, doduše."

"Da li je to za ljudska bića ili za Frante?" upita Lenijer.

"Plantimali se mogu podesiti za većinu organskih oblika", reče

Olmi. "Ustrojstvo genetskih kodova nije nimalo teško kod formi zasnovanih na ugljeniku."

Lenijera je zapravo zanimalo da li je ova industrija bila korisnija za ljudska bića ili za Frante ali je odlučio da ne ponavlja pitanje. Autobus je jezdio belim drumom kroz polja, prelazeći preko gusto naseljene priobalne ravnice. Na desetine kilometara u oba pravca duž obale i još najmanje deset kilometara prema kopnu ravnica je bila prekrivena frantovskim selima.

Barem deset sela zauzimalo je prostor od jedva tri kvadratna kilometra. Svako selo sastojalo se od nekoliko ugnježđenih krugova pravougaonih kuća s niskim krovom. U svakom središtu nalazila se po jedna građevina nalik na stupu, visoka obično pedesetak metara, zaogrnuta brojnim raznobojnim barjacima. Kako je sunce postajalo svetlije, zastave koje su bile okrenute ka kopnu menjale su boju, lepršajući lagano na blagim lahorima, poput kakvih savitljivih duga.

"Koliko su Franti napredni u poređenju s našim ljudima?" upita Karolsonova.

"Bazičniji su, ali ne i primitivni", reče Olmi. "Njihov zahvat u tehnologiju i nauku - pretpostavljam da ste na to mislili kada ste postavili pitanje - obiman je. Nemojte da vas zavaraju stilovi filozofija pa čak ni ljubaznost. Franti su dovitljivi. Mi se oslanjamo na njih u značajnoj meri."

Iza polja i sela, drum se u spiralnoj putanji peo oko niske planine, okrunjene prizmama od prozirne sive stene, koje su stremile ka nebu. Na samom vrhu planine, počivajući na platou koji su tvorile prizme, šezdesetak metara uvis, uzdizala se zdepasta kupola sva u belim i bakarnim trakama; prema osnovi nadimala se u širok paviljon. Autobus se zaustavio ispod ivične nadstrešnice paviljona.

Olmi ih je odveo do dobro očuvanog, ali očito starog bareljefa na unutrašnjem delu šuplje kupole, koji je bio izrađen u bronzi, crnom gvožđu i emajlu. Pored jednog potkovičastog postolja, širokog pet metara, stajao je mušićav čovek srednjih godina, nag do pojasa, s torbicom za alat koja mu je visila sa širokog pojasa. Koža mu je bila zagasitomrka s blagim raznobojnim sjajem. Tri Franta stajala su na ostalim tačkama oko opreme i razgovarali u pola glasa radeći s tkaninama za glačanje. Iznad njih svih uzdizao se ogroman kavez od

ukrštenih crnih gvozdениh šipki, nalik na neki viktorijanski most.

"Ovo je teleskop", reče Hajneman. "Lep je."

"To je zaista teleskop", oglasi se onaj mrki čovek, osmehujući se. "Poslednji koji su Franti napravili pre no što se naša kapija otvorila."

"Ovo je Ser Renslaer Jejts, drugi otvarač kapija", objasni Olmi predstavljajući ih jedne drugima. "On će nam se pridružiti na putovanju do tačke 3x9."

Jejts je odvezao torbicu s alatom. "Ovaj sastanak smo dugo očekivali. Ser Olmi je bio tako ljubazan da me je stalno obaveštavao o svima vama. Franti su mi učinili uslugu kad su mi dopustili da se majem oko njihovog istorijskog blaga", pokazao je na teleskop, kupolu i paviljon; zatim je obukao plavu lanenu košulju i zakopčao je. "U današnje vreme nema više mnogo potrebe za otvaračima kapija. Prvi otvarač može veoma dobro da obavi najveći deo posla bez nas." Približio se Patriciji. "Olm mi je dosta pričao o vama. Načinili ste nekoliko upečatljivih otkrića."

Patricija se osmehnula, ali ništa nije rekla. Oči su joj, međutim, bile svetle i četvrtaste: mačka s tajnom. Lenijer oseti navalu - ponosa? nečeg drugog? kada je shvatio koliko je uznapredovala od prošle noći.

"I ja volim da se majem s tim", reče Hajneman čežnjivo.

"Možda ćete jednog dana imati priliku za to ili za nešto slično. Bojim se da Franti nisu mnogo skloni čuvanju vlastite prošlosti." Potapšao je postolje teleskopa. "Neko vreme se neću vraćati ovamo." A onda je, kao u poverenju, rekao Hajnemanu i Karolsonovoj: "Zamolio bih ih da nastave s ovim poslom, ali oni će biti određeni na drugo mesto - odlutaće nekud i homogenizovaće se - i ovo će ponovo početi da truli. U svoje vreme, znate, ovaj instrument i još četrnaest drugih radili su od sumraka do zore tragajući za talasima kometa." Mahnuo je rukom dajući im do znanja da ga slede iza ruba paviljona i preko jednog uzanog ravnog polja.

Sa ispusta strme litice pružao se pogled na veliku niziju i more iza nje. "Kada smo mi stigli, Franti su već ulazili u svemirsku eru. Načinili su hiljade projektila s nuklearnim bojevim glavama - fantastičnu, ingenioznu i veoma raznoliku tehnologiju. Proteklo je preko devet vekova od poslednjeg udara, ali oni su čekali. Da je ovaj ili bilo koji

drugi instrument primetio komete, putanje projektila bile bi izračunate uz pomoć hiljada povezanih frantovskih umova. Za to bi im možda bile potrebne godine, ali oni su raspolagali tek primitivnim kompjuterima. Sela bi bila iseljena, premeštena u bezbednija područja. Svako selo na planeti našlo bi se u pokretu! Bili su pošteđeni toga. Pa ipak, ovo..." Podigao je ruku ka kupoli... "je bio plemenit instrument." Zavrteo je glavom. "Ser Olmi! Povedite nas, ja sam rekao šta sam imao." Zagrlio je svakog od prisutnih Franta dodirnuvši im ruke u gestu homogeniziranja, iako je to za jedno ljudsko biće bila tek formalnost.

Taman su se spremali da se ukrcaju u kamion kada je jedan od Franta, koji je stajao na sunčevoj svetlosti kod ivice paviljona, zazviždao i pokazao u pravcu obale. Stremeći ka kopnu, tri sićušne bele tačke približavale su se teleskopu. Olmi se namršti.

"Gospodine Lenijer, molim vas odvedite svoje ljude natrag do teleskopa. Ser Jejts, možete li ostati u njihovoj blizini?" Jejts se saglasio i poveo ih nazad do središta paviljona.

"Šta se događa?"

"Ne znam", reče Olmi. "Nije bilo planirano da se sretnemo s policijom na kapiji."

One tri bele tačke brzo su dostigle punu veličinu, preobrazivši se u letelicu u obliku strele sa zatupastim vrhom. Letelica je napravila krug oko teleskopa i spustila se na ravno polje na severnoj strani. Otvorio se poklopac na pramcu broda i na izlazu se pomoliše Olagand Toler, četiri predstavnika oblasti kapije i jedan Frant sa zelenim opasačem koji je označavao diplomatsku funkciju. Toler se brzim koracima uputi ka Olmiju gledajući ga pravo u oči. "Iskrsele su nevolje u Osnom gradu. Naloženo mi je da prekinem vašu posetu i smesta vas sve vratim u Osni grad."

"Molim vas objasnite o čemu je reč", reče Olmi. "Kakve su nevolje posredi?"

"Pripadnici frakcije Korzenovski i ortodoksni Naderiti nezakonito su preuzeli vlast i prekinuli veze između okruga. Predsednik je obustavio konferenciju o Jartima i napustio Timbl. Sada se nalazi na putu kući da bi sredio stvari. Moramo krenuti iz ovih stopa."

"Zar ne bi bilo najbolje da svi ostanemo ovde?" upita Olmi. "Dok

stanje ne postane jasnije."

"Sve je jasno. Secesionisti nastoje da iznude odluku." Toler je sada pribegao gusto usnopljenim crtežima. Boja njegove poruke bula je uzrujanocrvena s ljubičastim prisevima. "Naši gosti su ključne figure u ovom sporu. Vi to dobro znate, Ser Olmi."

Olmi nije ništa ucrtao. "Razumem, Ser Toler. Ali vi mene niste razumeli. Ako je predsednik otišao, onda je Ser Jejts u ovom času najstariji po činu na Timblu."

Toler je munjevito procenio situaciju. "Odbijate da mi ih predate? Ja delujem s ovlašćenjem predsednika."

"Ne odbijam da vam ih predam", reče Olmi. "Samo dvoje će ostati s nama. Ostale možete povesti sa sobom."

Lenijer je pokušao da se usprotivi, ali Olmi ga ošinu pogledom koji je zahtevao muk.

Toler ustuknu jedan korak. "Mogao bih da naredim upravi kapije da vas sve pohapsi."

"Molim vas bez blefiranja, Ser zastupniče", upozori ga Jejts. "Uprava kapije mora se povinovati naređenjima čak i jednog neaktivnog otvarača kapija. Ko je druga osoba koja treba da ostane sa nama?" upita on Olmija.

"Gospodin Lenijer", odgovori Olmi.

"Jeste li vi na strani secesionista?" upita ga Toler sada već očito ljut. Olmi ništa nije odgovorio.

"Zadržaćemo Patriciju Luiz Vaskez i Gerija Lenijera", reče on. "Ostale možete povesti sa sobom."

"Odbijamo da se razdvajamo", reče Lenijer iskoračivši napred, uprkos pritisku Hajnemanove ruke na svom ramenu.

"Nemate izbora", reče Olmi. "Prešli smo graničnu tačku eufemizama i diplomatskih igara, gospodine Lenijer. Odabrao sam vas imajući na umu da biste nam mogli pomoći u vezi sa gospođicom Vaskez. Ostali će biti bezbedni."

"Jamčimo za bezbednost svih", reče Toler. "Izuzimajući one koji će poći s vama, Ser Olmi."

"Ser Ram Kikura je njihov zastupnik. Kud god da ih odvedete ona će pratiti ovo troje i paziti na njih", naglasi Olmi.

Iz letelice izađoše mehanički radnici i zakotrljaše se ili poleteše

da bi opkolili Ferlijevu, Karolsonovu i Hajnemana. "Geri", reče Ferlijeva glasom u kome se osećala napetost.

"Neće im se ništa dogoditi", ponovi Olmi, "Ovo nije takva vrsta borbe.."

"Do ovog trenutka Čičak je očišćen", reče Toler, uzdajući se da će taj podatak izazvati dodatni prkos. "Predstavnik korporeala, Rozen Gardner nalazi se na čelu kampanje za evakuisanje asteroida."

Olmi klimnu glavom kao da mu je to već unapred bilo poznato.

"Šta ćete uraditi s Vaskezovom i Lenijerom?" upita Toler.

"Molim vas da sada povedete ostale", reče Olmi.

"Oni potpadaju pod vašu odgovornost."

"Ovo je nedopustivo. Kada vest prođe putem, kapije će biti zatvorene, trake raščišćene..."

"To je ono što su Gešeli ionako planirali, zar ne? Da ubrzaju raščišćavanje Puta Jarta. To je odluka koju je konferencija imala da donese, na predsednikov predlog, ili se ja varam?"

Toler nervozno pređe pogledom preko drugog otvarača kapija. "Vi saradujete s tim... secesionistma?"

Jejts se samo nasmeja, izvadi svoj okavratnik iz torbice s alatom i ucrtá simbol Zemlje obmotan kružnim nitima DNA.

Vrteći glavom, zastupnik dade znak radnicima i oni povedoše Ferlijevu, Karolsonovu i Hajnemana ka letelici. Karolsonova je bila modra od besa. "Hoćemo li tek tako pristati na ovo?" povika ona.

"Mislim da nemamo izbora", reče Hajneman s ozbiljnim i utučenim izrazom lica. "Eto kako je proteklo Patricijino rođendansko slavlje. Pazi šta radiš, Geri."

Ferlijeva pogleda preko ramena Lenijera dok su joj se suze kotrljale niz obraze. "Geri?" doviknu ona.

"Vi kučkini sinovi", dreknu Lenijer na Olmija i Tolera. "Patricija je bila u pravu. Mi smo za vas najobičniji pioni."

"Ne potcenjujte sebe", reče Toler. Vratio se u letelicu u pratnji predstavnika oblasti kapije. Onaj Frant diplomata ostao je na tlu. Brod polete uputivši se ka prijemnom objektu kapije.

"Izvinjavam se zbog ovih trzavica", reče Olmi. "A sada moramo odmah da produžimo do tačke 1,3x9. Stvari se odvijaju mnogo brže nego što sam očekivao."

Vu Gi Me i Čang i Hsing iznosili su iz šatora kutije s opremom i hartijama, uz pomoć Berensonovih vojnika, i utovarivali ih u stražnji deo kamiona. Hladan povetarac, koji se spuštao od južnog poklopca, mreškao je šatorsko platno. Izuzimajući njihovo otežano disanje i bat koraka, kao i povremene Berensonove grlene uzvike, evakuacija je proticala u tišini.

Šest metalnih dvostrukih krstova lebdelo je na tri metra iznad druma. Činilo se da njihove crvene tačke motre na svaki pokret koji su vojnici i naučnici pravili. Daleko gore, u središtu cevi s plazmom nešto dugačko i crno počivalo je u singularnosti udaljeno tek nekih pedeset metara od otvora bušotine. Posmatrajući tu stvar kroz dogled, Vu je proračunao da je dugačka 150 metara. Stigla je pre desetak minuta, podstakavši Berensona da naredi evakuaciju.

Kada je kamion bio napunjen, a šator ispražnjen vojnici su se uspuzali na vrh, a Kinezi zauzeli preostala dva sedišta u prednjem delu. Berenson je dohvatio ručke na krovu i popeo se na pobočnu papučicu. Kamion je trgnuo napred i krenuo kružnom putanjom uz rampu.

Čim je komora napuštena oni krstovi se prestrojiše u kubnu formaciju i krenuše u obletanje dna komore.

S osmatračnice u tokobrodu koji je lebdeo na visini od dvadeset pet kilometara, jedan ovlašćeni duh Rozena Gardnera promatrao je odvijanje operacije prenoseći sve direktnim snopom niz Put u Osni grad.

U Osnom gradu, veze između tri rotirajuća cilindra i Središnjeg grada behu paremećene. Osni Nader bio je potpuno odsečen od transportnog sistema. I glavni odeljci grada memorije - gotovo uvek aktivni dvadeset četiri sata na dan - bili su sada izolovani i mirni. Bumerang se vratio. Radikalni Gešeli upali su u vlastitu klopku hitajući da iskoriste Olmijeve novosti i njegovih pet gostiju.

Inkarnirani Rozen Gardner premestio se u Nexus komore nekoliko časova ranije, odlučivši da od nesigurne lokacije u Središnjem gradu načini centar celokupne aktivnosti Osnog grada. Proizveo je četiri delimičnjaka kako bi izašao na kraj sa složenostima

pobune.

Niko od pripadnika njihove frakcije ili podržavalaca nije ovo nazivao pobunom. Za njih to je bio neophodan manevar radi zaštite vlastitih prava ugroženih akcijom radikalnih Gešela. No, bez obzira na naziv, situacija je bila krajnje složena.

Vesti iz Čička nisu bile potpune, ali to je predstavljalo Gardnerovu najmanju muku.

Njegovi delimičnjaci nalazili su se u tri Osnova cilindra kao i u prostorijama Komiteta za Putnu trgovinu na 9X6. Militantni članovi njegove frakcije držali su u svojim rukama sve strateške transportne tačke u Osnom gradu i u obližnjim delovima Puta. Širom Grada memorije i duboko unutar infrastrukture Osnog grada, ortodoksni Naderiti i članovi frakcije Korzenovski - njegovi ljudi - utvrđivali su se na položajima koje su zaposeli u nekoliko poslednjih sati. Simpatetičke ličnosti u Gradu memorije, uključujući i njegovog oca, nadirale su u zabranjene komunikacione mreže.

Sve se odvijalo prema planu. Pa ipak Gardner je bio nesrećniji nego ikad u svom životu dugom dva veka. Nije mnogo mario za optužbe koje su upućivali predsedavajući ministar i predsednik. Dovoljno često im se suprotstavljao u prošlosti i podnosio ujede njihove vlasti da ne bi uživao da ih vidi kako žmirkaju od straha i iznenađenja.

Osećao se bedno zbog saznanja da je ovom akcijom pogazio sve ono za šta se zalagao u Neksusu i na šta se zakleo pre no što su ga Novi ortodoksni Naderiti iz Osnog Nadera izabrali za svog predstavnika. Osećao je posebnu ranjivost zbog mogućnosti da ga jedan od njegovih delimičnjaka proglasi krivim zbog greha protiv časti i vere.

Pripadnici njegove frakcije već su se pripremali da pokrenu grad na jug duž puta, prema Čičku. Usput će morati da uklanjaju prepreke. To će im oduzeti dosta vremena.

U središtu praznih Neksus komora, okruženom prstenovima govorničkih traka, čekao je na povratak predsednika, senatora i predstavnika korporeala koji su se okupili povodom pitanja rata s Jartima. Kada ponovo pokušaju da uđu u Osnog grad i budu odbijeni, ono što je Gardner nazivao dosadašnjom akcijom, biće bezazlema

stvarčica.

Tek tada će pobuna istinski započeti.

Jedan Predsednikov delimičnjak iskrsnuo je bočno od njega i pričekao da Gardner obrati pažnju na njega. Gardner nije žurio. Konačno, kada se uverio da sve ide kako treba - i da je raspodeljivanje Grada memorije posebno uspešno izvedeno - dozvolio je delimičnjaku da ucrtava pitanje.

"Imate li neophodnu podršku?" upita delimičnjak. "Moj original je na putu ovamo. Upravnik Hulane Ram Seidža već je pokrenuo sudski postupak. Suvišno je isticati da niste poštovali uobičajenu proceduru Nexusa."

"Nisam. Hitne nužnosti i prilike." Njegov poslednji iskaz beše praćen širokim rasponom simbola nabijenih emocijama: složen naderitski znak za dom koji je tvorila Zemlja uokvirena krugom DNA. Ovaj simbol okružen vatrom zamenila je zatim životinjska lobanja sa znamenjem. Potom je došlo na red nešto znatno neposrednije: "Ser Ram Seidža može sprovesti svoj postupak posle odvajanja. U odsustvu. Pored toga, ovo sada radimo na podizanju optužnice protiv njega zbog kršenja procedure Nexusa."

"Ništa nisam čuo o tome", reče delimičnjak s nevericom.

"Bili ste zauzeti, Ser predsedniče." Žalio je zbog tona svog odgovora. Predsednik je mukotrpno radio na problemu s Jartima a on nije želeo da ga na bilo koji način okrivi za zanemarivanje dužnosti. Za njegove ljude bilo je sasvim dovoljno to što su iskoristili predsednikovo odsustvo. "Bio je to neznatan prekršaj, ali ja sam postupio u okviru svojih prava. Dok god se postavlja pitanje suda, sva Ser Ram Seidžina ovlašćenja su suspendovana. Senatorka Proročka Oi zamenjuje ga na zapovedničkom položaju. Ona je ostavila svog delimičnjaka da izvršava njene dužnosti."

Delimičnjak van Hamfiusa ucrtao je zatim da je uložio protest protiv ometanja i pokušao da prikupi glasove neophodne da bi se oborio predstavnik korporeala Gardner. Gardner je ovo već znao; zakonitim manevrisanjem a uz savete delimičnjaka senatorke proročke Oi, proglasio je glasanje nevažećim - zbog nedostatka kvoruma sastavljenog od inkarniranih senatora i predstavnika korporeala, kao i zbog toga što je zahtev podneo jedan delimičnjak,

a ne inkarnirana osoba.

Ova bitka je, međutim, bila još daleko od završetka. Za samo nekoliko časova inkarnirani Tis van Hamfius naći će se nadomak Osnog grada.

60.

Letelica u obliku strele patrolirala je napred-nazad kroz četvrtu komoru na granici cevi sa plazmom. Ostali veći brodovi leteli su po volji iznad tla dolina, a krstova sa dvostrukim kracima bilo je na sve strane.

U nultom kompleksu četvrte kamore, Hofmanova je došla do zaključka da bi svaki pokušaj otpora bio uzaludan. Tehnologija i sila koje su stajale nasuprot njih bile su nesavladive.

"Nema nikakve sumnje da su došli iz hodnika?" upita ona Berensona dok su stajali usred kompleksa, pored jednog kamiona kojim je trebalo da evakuišu.

"Nema nikakve sumnje", reče Berenson uzrujanim glasom.

"Onda se možemo nadati najboljem."

"A šta bi to moglo biti?" upita Polkova. Kosa jaj je bila potpuno razbarušena. Kod uvek besprekorno udešene Dženis Polk to je bio pouzdan znak nervnog rastrojstva.

"Možemo se nadati da su oni ljudska bića. Naši potomci."

Ne želeći da rizikuje masovni pokolj, naložila je Gerhardu da poruči svojim vojnicima da ne otvaraju vatru osim ako nisu neposredno napadnuti. Nije mogla, dakako, da istu stvar naloži Rusima. Oni će morati sami da procene situaciju.

Valasova i Polkova su se angažovale na održavanju veza. One su putem radija razgovarale sa više Rusa ali su ovi odbijali da pruže bilo kakvu informaciju o svojoj situaciji - iako, uz sav trud, nijedna od njih dve nije uspela da stupi u kontakt s nekim oficirom. Rimskaja je istupio napred i ponudio se da odnese poruku ruskim vođama, čak pešice ako je neophodno. Bilo je to hrabro; Hofmanova nije pristala. Do časa kada bi Rusi primili tu poruku, stanje bi se verovatno izmenilo.

Tri krsta u trouglastoj formaciji preleteše iznad kompleksa. Jedan se izdvojio, uputio se prema južnom poklopcu, a zatim se vratio i stao da lebdi tačno iznad središta kompleksa i Hofmanove. Zaslepljujući bleskovi svetlosti sevnuše između Berensona i Hofmanove. Hofmanova se trže i spotače o Rimskaju; Berenson je

čvrsto stajao razrogačenih očiju i raširenih nozdrva.

U tom trenutku krst prozbori, i to ženskim glasom.

"Niste u opasnosti. Nećete biti ozleđeni ni pod kakvim okolnostima. Takođe vam neće biti dopušteno da jedni druge ozledite. Sve zaposednute komore su u nadležnosti Osnog grada."

"I šta mi sada da radimo. Da im se ulagujemo?" upita Benil Valas.

Gerhard im se približi sporim korakom, držeći lebdeći krst na oku. "Isuse, pa to je jezivo", obrati se on Hofmanovoj šapatom. "Moji ljudi su u nedoumici da li da im prospu creva ili da im se pokorno poklone."

"Žao mi je ali ne mogu da im kažem ništa novo", reče Hofmanova.

"Šta je to, do đavola, Osni grad'?" upita Berensonova.

"Mogu samo da nagađam", reče Hofmanova. "To je mesto gde oni žive, tamo negde dole, niz hodnik - na osi."

Rimskaja je odviše žustro klimao glavom. "Ako je tako, obratite im se", predloži on.

Hofmanova podiže oči i zaškilji. "Namamo nameru da vas ugrozimo. Molim vas, identifikujte se."

"Jeste li vi vođa ove grupe?"

"Da", odgovori Hofmanova. Pokazala je na Gerharda. "I on je vođa."

"Jeste li vas dvoje vođe svih grupa u komorama?"

"Ne", reče Hofmanova. Nije želela da dobrovoljno iznese više nijedan podatak zaključivši da je najbolje da se u ovom ispitivanju ponaša kao svedok.

Dva od onih većih brodova sa zatupastim vrhom polako su proletela iznad njih i zauzela položaje na severnom, odnosno južnom kraju kompleksa, lebdeći na nekih dvadeset pet metara iznad površine.

"Da li jemčite za bezbednost pregovarača?" upita onaj glas iz krsta.

"Da. Dajte nam malo vremena."

Gerhard je upotrebio svaj radio da uspostavi veze sa jedinicama u svim komorama.

"Jeste li sada spremni?" upita onaj glas.

"Jesmo", odgovori Hofmanova pošto je prethodno Gerhard klimnuo glavom.

Letelica koja se nalazila na južnoj tački elegantno se spustila na tlo deset ili jedanaest metara od središta kompleksa, spustivši jedan jedini pylon u trenutku dodira s tlom. Na pramcu se raskrili jedan izlaz.

Čovek u crnom odelu pojavi se na izlazu, hitrim pogledom osmotri kompleks, a zatim usredsredi pažnju na Hofmanovu. Imao je kosu boje kestena, raščešljanu u tri pruge sa kratko podšišanim vlasima između njih nije imao nozdrve, a uši mu behu velike i okrugle.

"Moje ime je Santjago", reče on kada se približio. Ispružio je ruku prema Gerhardu, koji mu je bio najbliži. Gerhard se rukova s njim, a zatim odstupi. Čovek priđe Hofmanovoj i ponovo ispruži ruku. Hofmanova je ovlaš prihvati. Čovekov stisak nije ni za nijansu bio čvršći od njenog. "Izvinjavam se zbog ovog uznemiravanja, bez obzira na to što je ono bilo nužno. Nalaženo mi je da vam saopštim da su svi vaši ljudi od ovog časa počasni gosti Osnog grada", reče on. "Bojim se da više ne možete ostati u Čičku."

"Nemamo nijedno drugo mesto na koje bismo otišli", reče Hofmanova osećajući se izgubljeno, bespomoćnije nego onda kada je napuštala Zemlju u šatlu.

"Meni je poverena briga o vama", reče Santjago.

"Moramo vas sve okupiti - vaše istraživače, vojnike, vaše ljude u otvorima bušotina, Ruse. A nadasve, to moramo obaviti brzo."

Mirski se iskrcao iz letelice i sada je žmirkao okružen svetlošću iz cevi. Unutrašnjost letelice bila je tiha i tamna, u oštrom kontrastu s jarkim sjajem sedme komore. Po prvi put pogled mu je zaplovio dužinom hodnika i on oseti smisao neporecive istine o kojoj je do sada slušao samo iz opisa. Preostalo je tako malo vremena - Biblioteka mu je oduzela i ono malo snage koju je prikupio dok je bio vođa...

Zajedno s njim iskrcalo se još pet Rusa. Sve su to bili dezerteri raštrkani po šumi blizu 180. linije u četvrtoj kamori. Oni su, takođe, žmirkali i zaklanjali oči. Baš kao i on bojažljivo su zurili niz hodnik sve jasnije shvatajući značenje te neizmerne udaljenosti.

Kilometar dalje prema zapadu, stotine ljudi bilo je okupljeno pokraj nultog tunela. Mirski je video da je uglavnom u pitanju osoblje NATO-a koje je, takođe, bilo evakuisano. Krompir je, dakle, bio u fazi raščišćavanja. Razlozi za to jedva da su uopšte nešto značili u ovom trenutku.

Onaj Rus koga je sreo u šumi dotače mu rame i pokaza prema istoku. Stotine ruskih vojnika zbijalo se u jednom kvadratu okruženom sa svih strana s najmanje tuce krstova. Sa ove razdaljine mogao je videti tri čoveka koje nije prepoznavao a koji su bili odeveni veoma slično onoj ženi koja je njega zarobila.

Još nekoliko letelica sa zatupastim vrhom sletelo je i spustilo se u blizini južnog poklopca ove komore. Iz njih pokuljaše nove grupe ljudi. Mirski se nezainteresovano pitao da li će svi oni biti ubijeni? Da li je to uopšte još imalo nekog značaja? S obzirom na činjenicu da je već jednom umro? Zaključio je da je imalo značaja.

I dalje je žudeo za zvezdama. Sada je mogućnost ispunjenja te želje bila daleka, pa ipak mu je već i sama ta želja kazivala da je u biti još Pavel Mirski. I dalje je imao veze sa onim petogodišnjim dečakom koji je zurio u zvezde iznad Kijeva okovanog zimom. To sećanje je, zapravo, ostalo čisto; nije bilo rekonstruisano već originalno; Vielgorski mu nije razneo najtemeljnije iskustvo u njegovoj glavi.

Pitao se nehatno da li se Vielgorski i ostali politički oficiri nalaze u gomili zarobljenika. Šta bi oni njemu u ovom času mogli da učine? Ništa.

Samo je jedan Rus, pomisli Mirski, mogao slobodno da diše u jednoj ovakvoj prilici.

Senatorica Proročka Oi približila im se u odmaralištu i obavestila Jejtsa i Olmija da su Franti nameravali da zatvore kapiju što je bio uobičajen postupak u bilo kom privremenom vanrednom slučaju koji se ticao Puta.

Olimi je brzo dejstvovao. Pre nego što bi kapija mogla da se zatvori Jejts je zatražio da mu pripreme mali odbrambeni tokobrod kojim bi se on, drugi otvarač kapija, i njegovi gosti prebacili do Puta. Zahtev je bio odbijen, ali je Jejts dokazao svoj autoritet na

frantovskoj strani kapije kada je uspeo da dobije jednu od dveju osnih letelica koje su ostale na prijemnom polju. Pripadnici odbrambenih snaga čovečanstva - uglavnom naderitski homorfi - odlučili su da se povinuju slovu zakona, a ne naređenjima koje je izdao Toler pri odlasku, te su dali drugom otvaraču kapija ono što je tražio, uz to i dva stražara i jednog mehaničkog radnika.

Prodenuvši letelicu kroz kapiju i uzdigavši je do ose, otkrili su tri broda koja su bila izdvojena iz singularnosti da bi se napravio prolaz za Tolerovu letelicu. Jedan od njih beše nezauzet; bio je parkiran svega nekoliko minuta ranije a njegova naderitska posada napustila ga je i otišla u rejon za pregled u blizini ose koji je bio vezan za tok pomoću vučnih polja. I u ovom slučaju posada je, poštujući slovo zakona, predala svoj mali tokobrod na pregled posle hiljadu sati aktivne dužnosti.

Jejts je, zahvaljujući ovlašćenjima prevladao dvoznačna uputstva broda.

Ukrkali su se i ponovo uveli tokobrod u singularnost. Prolaženje toka kroz središte broda naprosto se produžavalo do spoljašnjih pregrada, preoblikujući profil pramca od jednog O do jednog U, da bi se na kraju zatvaralo oko toka. Stali su da ubrzavaju prema 1,3 x 109.

"Imate jaku podršku, zar ne?" upita Lenijer Olmija dok su posmatrali kako se Put pretvara u mrlju sa crnim i zlatastim tonovima.

"Jaču no što sam bio spremam da se kladim da imamo", reče Olmi.

"Radikalni Gešeli decenijama su hodali ivicom provalije", umeša se Proročka Oi. "Oni nisu bili loše volje, ali se nisu na odgovarajući način pripremili za ispunjavanje svojih planova. Uz to izveli su jednu vrstu odmazde nad ortodoksnim Naderitima u vidu bezbolnog zanemarivanja. Sada možete videti neke od posledica."

"Jeste li vi svi ortodokсни Naderiti?" upita Patricija.

"Ne", odgovori Olmi. "Ja sam se davno odrekao tog nasleđa, a Ser Jejts i Oi podizani su kao Gešeli."

"Zbog čega onda radite sve ovo?"

"Zato što za obe strane postoji način da postignu svoje ciljeve -

ukoliko posreduju razumni ljudi", reče senatorka Oi.

Mali tokobrod bio je konstruisan za velike brzine i nagla ubrzanja. Kretali su se prosečnom brzinom od 4.900 kilometara u sekundi i stigli su do prve odbrambene stanice na 5 x 10⁹ za 28 časova.

Ove stanice bile su smeštene na tri tačke duž puta od 5 x 10⁹ do 1,3 x 10⁹. Svaka se sastojala od čvrstog crnog sloja debljine pedeset metara, koji je oblagao dno hodnika duž stotinu kilometara, s tim što su se na površini nalazila udubljenja za vatrene položaje i generatore polja.

Kod sve tri stanice posade su morale dobiti odobrenje za izvršenje svoje misije. Jejts se identifikovao, a budući da osoblje stanice nije imalo nikakvih naređenja da spreči letelicu u kretanju niz Put, bilo im je dopušteno da prođu. Sto hiljada kilometara iza svake stanice, mehanička vojna tokovozila raščišćavala su Put za njih da bi potom ponovo zauzela mesto na singularnosti budno motreći da se ne pojave tokobrodovi Jarta ili kakva druga oružja.

Posle pedeset sati putovanja Olmi je usporio njihovu malu letelicu i približio se atmosferskoj prepreci kod 1,3x9 prošavši kroz osnuru gotovo mileći - jedva nekoliko desetina metara u sekundi. Ono što je ležalo s druge strane prepreke bilo je neočekivano i - čarobno.

Dokle god je pogled mogao dosegnuti Put je podsećao na četvrtu komoru u Čičku. Ako je postojala kakva razlika, moglo se reći da je ovde bilo zelenije, bujnije. Oblaci su lagano plovili iza cevi s plazmom iznad pejzaža od šumovitih brda u čijem stvaranju kao da je korišćena paleta zelenih i zlatastih boja. Reke su usecale sjajne staze kroz brda, reflektujući svetlost iz cevi na svakoj tački, činilo se kao da blešte srebrne žile.

Patricija je skrštenih ruku lebdela u pramcu tokoroda. Proročka Oi objasnila je da je ovaj odeljak Puta bio prilagođen mogućem naseljavanju ljudi. Projekt su započeli oni koji su želeli da smanje napetost proizišlu iz prenaseljenosti Osnog grada. Čak je i ogromni kapacitet Grada memorije bio ispunjen, tako da su uskoro predstojala njegova proširenja. Put je imao i druge, manje segmente, prilagođene potrebama čovekovog življenja, ali su oni, sve u svemu, pretežno bili rezervisani za trgovinu. Segment kod 1,3 x 10⁹ trebalo je da bude namenjen homorfima i njihovim specifičnim potrebama -

ukratko, bio je uglavnom predviđen za ortodoksne Naderite.

Godinu dana ranije, naseljavanje ovog segmenta bilo je odloženo zbog upada Jarta iza tačke 2×10^9 . Sada je odlaganje produženo na neodređeno vreme. Jarti i njihovi saveznici su ojačali i činilo se da bi mogli da prodru u $1,3 \times 10^9$. Pa ipak, ljudi se nisu povukli. Nisu naselili ovo područje, ali su obavljali druge aktivnosti uključujući otvaranje jedne kapije na $1,301 \times 10^9$. Zeleni predeli segmenta prostirali su se tek nekoliko hiljada kilometara. Tokobrod je nadleteo pristanišnu zgradu koja se nadosila nad kapiju i kroz koju su zemljište i atmosfera uneseni u Put. Sada su ponovo počeli da ubrzavaju iznad ravne, peskovite i goletne teritorije, koja je veoma ličila na područje iza sedme komore, da bi uskoro prošli kroz još jednu atmosfersku prepreku.

U sledećem segmentu nije bilo nikakve trgovine. Nijedna druga kapija ovde nije otvorena; ako se izuzmu još tri odbrambene predstraže, Put je bio bez ikakvih osobenosti - cev tamnobronzane boje protezala se čitavih milion kilometara. Patricija je razmišljala o geometriji ovog netaknutog odeljka hodnika. U odsustvu kapija, konfiguracija geometrijskih naslaga bila je po svoj prilici drugačija, ali je izvesno postojala - u stvari, možda je ovaj segment bio idealan za njenu pretragu...

"Da li biste ovde želeli da proverite svoje ideje?" upita je Olmi spokojnim glasom. Okrenula se iznenađeno i klimnula glavom.

"Ser Jejts i ja razmotrili smo vaše teorije", reče Olmi. "Smatramo da treba da ih iznesete Ser Rai Oiu..."

Patricijine oči se sumnjičavo skupiše. "Da li bi ovo moglo imati nekakve veze s Korzenovskim?" upita ona, ocenivši da je sadašnji trenutak jednako dobra prilika kao i svaki drugi za ispipavanje Olmijevih tajni.

Olimi zaverenički diže prst do usana. "Ako želite da proverite svoje ideje... možda. Ali uzdržimo se od razgovora dok ne budemo primljeni."

Kod $1,30 \times 10^9$ prošli su kroz još jednu prepreku. Iza nje segment dugačak jedva šezdeset kilometara ležao je u baršunastom zelenilu ispod guste i maglovite atmosfere. Četiri male pristanišne zgrade - sa stranama tek nešto dužim od sto metara - bile su razmeštene oko

jednog još neotvorenog kruga u središtu segmenta.

Disk, tri puta uži od onog koji ih je prebacio do terminala u Tianblu izdigao se sa sletnog polja pokraj nultog terminala i krenuo u pravcu tokobroda.

Patriciju zaboješe vilice. Shvatila je da je nesvesno stezala zube te primora sebe da se opusti. Šta je Olmi imao na umu? Šta su oni i otvarači kapija po prilici želeli od nje? Šta se moglo dobiti u zamenu za ovu priliku?

Spustili su se u manjem disku na površinu. Ovaj disk je po konstrukciji bio praktičniji; donja polovina bila je neprozirna, a jedino osvetljenje u njemu dopiralo je od postojanog sjaja vučnih polja.

Segment diska skliznu u stranu, a žlebovi vučnih polja spustiše ih blago na pistu. Olmi je izašao poslednji. Proročka Oi povede ih do pristaništa. "Možemo i pešice", reče ona. "Mislim da će biti najbolje da se odmah sretnemo sa Ser Rai Olijem."

Prešli su preko belog pločnika, a potom stupili na gustu meku travu. Hrastovi i javori bili su pravilno poređani oko jednog prostora koji je ličio na park; ispod tog drveća, žute piramide terminala imale su samo četiri stepenika, s tim što je svaki bio iskošen u odnosu na onaj ispod sebe.

Na jednoj strani terminala, niz od četiri vučne cevi - svaka je imala oko tri metra u prečniku - vijugao je nekoliko kilometara oko kruga terminala, nešto iznad čovekove visine. Unutar cevi, oblivena bledim ljubičastim sjajem, oblička koja ni po čemu nisu podsećala na ljudska bića vukla su se iznad pejzaža.

"Naši klijenti i saveznici", reče Olmi. Pokazao je na jednu priliku, zapravo na osmonogi cilindar sa grivom maljavih rogolikih dodataka koji su okruživali njegovu glavu u obliku slova U. "Talzit", reče on. "Tercijarna forma. Oni su veoma stara rasa - njihova istorija seže najmanje dve milijarde zemaljskih godina u prošlost. Uskoro ćete upoznati još jednog Talzita - onog koji služi kao pomoćnik prvom otvaraču kapija."

Terminal je bio tek nešto veći od kućice, oko sto metara visok i sto pedeset metara širok u osnovi. Unutar terminala, jedan niz vitkih skela metalnoplave boje nadvijao se nad jamu glatkih ivica, široku ako pedeset metara.

Nekakav predmet sićušan u poređenju s okolinom, ne veći od tri šake, visio je u središtu skele, u preseku zraka vučnih polja. Patriciji je ličio na staromodan japanski jastuk, s krivinom nalik na vrat. Međutim, osnova mu je bila račvasta, poput volana na biciklu. Zastala je kod ivice skele da ga bolje pogleda, znajući gotovo nagonski šta je posredi i koliko bi njoj mogao da znači.

Lenijeru je to ličilo na metalne rašlje za otkrivanje vode s pridodatom radarskom zdelom.

"Šta je ovo?" upita Patricija jedva čujnim glasom.

"To je ono što jedan otvarač kapije koristi da bi proširio cevovode puta", reče Olmi.

Patricija uzdrhta. "Kako se to zove?" upita ona.

"Ključnjača. Postoje samo tri. Rai Oi je odgovoran za ovu."

"A gde je vaša?" upita Patricija Renslaera Jejtsa.

"Neaktivna je", reče Jejts. "Svaka je podešena prema otvaraču kapije. Kada otvarač kapije ne vrši svoju dužnost, ključnjača se dezaktivira."

Nevoljno je odvrtila pogled sa viseće ključnjače i krenula za ostalima pored jednog stuba s podacima, ka zapadnom kraju zgrade terminala. Tamo je, ispod nedovršene kupole, grubo skicirane crnim i zlatastim linijama, stajao visok, vižljast čovek ticijanovski crvene, kratko podšišane kose. Patricija pogleda najpre tog čoveka, a zatim i kupolu.

"Prijatelji", reče Proročka Oi, "ovo je moj otac, Ser Rai Oi." Predstavila je Olmija i Lenijera. Prvi otvarač kapija nakloni se svakom od njih.

"A ovo je Patricija Luiza Vaskez", reče Jejts položivši ruku ma njeno rame.

"Naučio sam stari jezik samo da bih mogao razgovarati s ovom ženom", reče Rai Oi. "Baš kao i stare kulture i običaje. Pa ipak me ona ovako čudno gleda!"

Patricija se ispravi, i senke namrgođenosti iščezoše s njenog lica.

"Očekivali ste nešto impresivnije, zar ne?" reče Rai Oi. Ne čarobnjaka iz Oza, nadam se. Pružio je ruke prema njoj, a oči mu se iskosiše od zadovoljstva. "Duboko sam počašćen."

Patricija se rukova s njim skupivši svoje tanke crne veđe.

Rai Oi je očinski potapša po ramenu i s nelagodnošću pogleda Olmija. "Sada imamo zaverenike na okupu. Moji istraživači nalaze se u ovom trenutku na lokaciji prve četvrtine. Pridružiće nam se kroz nekoliko sati. Oni nemaju nikakvu predstavu o tome šta se ovde zbiva. Ne znam ni sam kako ću im to objasniti - ličnost mog ugleda i položaja umešana u sitne intrige. Gospođice Vaskez..."

"Više mi odgovara da me zovete Patricija", reče ona glasom koji je i dalje bio jedva čujan i snishodljiv.

"Patricija, imate li bilo kakvu predstavu o tome zbog čega smo vas doveli ovamo, odnosno o čemu želimo da razgovaramo s vama?"

"Nekakvu predstavu imam", reče Patricija.

"Da? Recite nam."

"Tiče se mog rada u vezi s hodnikom - Putem. A to na neki način uključuje i Konrada Korzenovskog."

"Vrlo dobro. Kako je otkrila ove stvari, Olmi?"

"Udesio sam da je poseti jedna bitanga."

Patricija je preneraženo zurila u njega; u njenim razrogačenim očima nazirala se srdžba.

"Shvatam. I?"

"Bitanga joj je otkrila određene činjenice."

"Ne mislite li da je to bilo donekle rizično?"

"Sasvim malo", reče Olmi. "Najposle, ona poseduje Tajnu."

"Da li je odista i sada poseduje." Rai Oi se primače Patriciji. "Znate li o čemu on govori kada spominje Tajnu?"

Patricija zavrte glavom. "Ne."

"Znate li koliko to može biti važno za nas? Ne, dabome da ne. Previše pitanja... Patricija..."

"Olmi zna gde se nalaze sve zabeleške Korzenovskog", prenu se najednom Patricija. Bilo je to potpuno nasumično nagađanje - no ona nije mogla da podnese da izgleda kao totalna neznalica.

"Da budem iskrem, sumjam u to", reče Ser Oi.

"Ne postoje potpune zabeleške - ne barem od trenutka ubistva."

Olmi je u priči koja je usledila povezoao ono o čemu je ona već čula deliće i komadiće: storiju o Konradu Korzenovskom. Znan kao Inženjer, on je izradio nacrt sistema za neutralisanje inercije za Čičak

i nadzirao održavanje Bekmanovog pogona u toku leta. Polazeći od rada na teritoriji neutralisanja inercije, načinio je mašineriju u šestoj komori koja je stvorila Put.

Projekt je rađen trideset godina. Dovršen je zahvaljujući sklapanju saveza između pretežno gešelovskih vladinih tela u Čičku i ortodoksnih Naderita koji su naseljavali Aleksandriju, u drugoj komori. Korzenovski je - kao i Olmi - bio Naderit po rođenju i dao je reč da će želje Naderita biti ispunjene. Naderiti su zahtevali da stvaranje puta ne promeni suštinu njihove prvobitne misije, želju da pronađu planetu sličnu Zemlji, koja je kružila oko udaljene zvezde Ipsilon Eridani. Naderiti su verovali da je njihov osnovni zadatak koji bi se ovaploćivao u naseljavanju udaljenih svetova u ime Zemlje, sveta obaveza i jedini istinski prihvatljiv razlog za napuštanje Sunčevog sistema.

Ali Korzenovski nije računao s određenim brojem problema. Prvo, on nije znao da će povezivanje Puta sa sedmom komorom u Čičku imati za posledicu naglo izbacivanje asteroida-svemirskog broda iz zavičajnog univerzuma u jedan sasvim drugi. Nije, takođe, računao na neverovatno nesrećan sticaj okolnosti prilikom otvaranja eksperimentalnih kapija, koji je omogućio prodor Jarta u Put i njihovo eksploatisanje tog područja vekovima pre povezivanja sa sedmom komorom.

Korzenovski je predao svoje telo Gradu memorije u Čičku odmah nakon prvih ratova s Jartima, uoči predstojećeg skandala. Čak i tamo bio je uznemiravan. Konačno su radikalni Gešeli, optuživši ga da je naderitski izdajnik, organizovali brisanje svih zabeleški njegove ličnosti - prosto rečeno, njegovo ubistvo.

"On je dakle mrtav?" upita zbunjeno Patricija.

"Nije", reče Olmi. "U Gradu memorije on je nadzirao izgradnju Osnog grada. Da bi to bio u stanju da čini postavio je svoje delimičnjake na različite lokacije, kako bi se njegov rad brže odvijao. Njegovi drugovi inženjeri dokopali su se najopsežnijih delimičnjaka i poverili ih jednoj ženi, koja ih je pohranila u tajno skladište. Ta žena je nastradala u jednoj pobuni u Aleksandriji, čitav vek posle ubistva Korzenovskog. Ona je bila ortodoksnii Naderit a u to vreme njena sekta nije pristajala na implantiranje. Njena smrt je bila konačna.

Još jedan vek posle toga, poslednji Naderiti bili su proterani iz Aleksandrije i jedno vreme su živeli u Čičkovom gradu. Ja sam rođen tamo. I dok sam eksperimentisao sa napuštenim privatnim bankama memorije u našoj stambenoj zgradi otkrio sam skrivene delimičnjake Korzenovskog. Tada sam bio veoma mlad. Ostalo mi je svega nekoliko godina na raspolaganju da se upoznam sa inženjerom. Ali u to vreme..."

Olmiji pređe pogledom preko Ser Oija. Vekovima je čuvao ovu tajnu i nije bio rad da je otkrije čak ni sada kada je očigledno kucnuo čas za to. Ser Oiji mu klimnu hrabreći ga.

"U to vreme, saznao sam da je inženjer tragao za načinom da se oduži svojim ljudima za nevolju u koju ih je uvalio, bez obzira na to što je to učinio nenamerno. Posle ratova s Jartima, Heksaman, kojim su vladali Gešeli, odlučio je da ne treba nastaviti putovanje do planete Ipsilon Eridani. Kurs Čička nije bio siguran i, istini za volju, oni su jednostavno smatrali da naseljavanje i istraživanje Puta pruža veće mogućnosti. Bili su u pravu, ali to nije zadovoljavalo ortodoksne Naderite. Oni ne samo da su izgubili svoju životnu misiju, već i svoju Zemlju, odnosno svoj zavičajni univerzum. Stoga je Korzenovski, pre predavanja svog tela, reprogramirao sisteme navođenja Čička. Brod je tragao i, kada je odredio položaj Sunčevog sistema, krenuo je na put povratka."

"Ne vidim kako ja mogu pomoći", reče Patricija.

"Kada se delimičnjaci Korzenovskog nađu na okupu, gotovo u potpunosti odgovaraju originalu", reče Ser Oiji. "Nedostaje nam samo konačan oblik za utiskivanje, Tajna, da bi se on ponovo obreo među nama. Na ovaj način želimo da mu se odužimo za sve što je učinio za nas. Žudimo da mu omogućimo da se lično uveri u svoj uspeh."

Patricija prelete pogledom od Olmija do Oija i na kraju ga zaustavi na Jejsu.

"A šta ćete nama dati?" upita ona.

"Vaši drugovi će moći da biraju između povratka na Zemlju i putovanja niz Put zajedno s Gešelima. Vama će, sa druge strane, biti dato sredstvo da ostvarite svoj san."

"Moj san?"

Rai Oiji otide do glatkog crnog ormana ispod središta svetlucave

kupole. Otvorio je orman i odatle izvadio jednu malu kutiju bisernobeke boje. Vrativši se predao je kutiju Patriciji i predložio joj da je otvori.

Podigla je poklopac. Unutra, počivajući u šupljini obloženoj zelenim somotom, nalazila se minijatura verzija one ključnjače koja je visila sa skele. Jejts je zajedno sa njom neko vreme posmatrao tu stvarčicu, a zatim duboko uzdahnu.

"Nudimo vam razmenu, trampu u kojoj ništa ne gubite", reče Rai Oi. "Vi ćete nama dopustiti da izradimo kopiju vaše Tajne, kako bismo dovršili zabeležku inženjerove ličnosti, a mi ćemo vama omogućiti da pronađete vaš dom."

"Hoćete da kažete da su moja i duša Karzenovskog istovetne?" upita Patricija.

"Duša nije tačan izraz", reče otvarač kapija. "Tajna više odgovara tom pojmu, ako ni u čemu drugom ono u smislu preciznije primene. Kada se sve što postoji u jednoj ličnosti - memorija, misaoni obrasci, veštine - izdvoji, zbir njihovih delova još ne čini celinu. Postoji jedan superobrazac, koji boji čitavu psihu i koji može nedostajati čak i onda kada je većina delova ponovo sklopljena. To se naziva Tajnom. Nikada nismo bili u stanju da to sintetizujemo. To je neopisivo. Može se preneti samo otiskivanjem svih obrazaca jedne osobe na prikupljenje deliće ličnosti druge osobe. Ono što je već prisutno u drugoj osobi odbacuje se; ono što nije prisutno, Tajna, zadržava se. To je onaj dar koji vi možete da podarite nama - odnosno Korzenovskom."

Iznenada zaplašena, dohvatila je Lenijerovu ruku. Ovo nije bilo u istoj ravni sa stvarima koje su se do sada dešavale. Najednom je sve delovalo mistično i neubedljivo. Izvesno vreme mislila je da ništa nije maglo ostati nepoznato njihovim potomcima, pa ipak, eto, našlo se nešto, i to baš stvar prvorazredna i osnovna: razrađena, izmanipulisana, ali ne i rešena.

"Mogli biste to silom uzeti od mene", reče ona. "Zašto pokušavate da me ubedite?"

"Prisiljavanje nije probitačno u ovim okolnostima", reče Ser Oi. "Ili ćete dati dobrovoljno ili nećete uopšte dati."

"Zbog čega ga želite natrag? Zar on nije poslužio svojoj svrsi?"

"To je pitanje časti." Olmi se osmehnu. "Da su vitezovi Okruglog stola bili u stanju da vrata Kralja Artura, mislite li da to ne ba učinili? Inženjer mora da se uveri da je njegov plan dospeo do tačke ostvarenja."

"Ali ne onako kako je on očekivao."

"Ne", priznade Olmi.

Patricija je spustila pogled na svoje skrštene ruke. "Da li išta mogu da izgubim?"

"Ne", odgovori otvarač kapija uviđavno.

"A u zamenu, dobijam na upotrebu ovo..." Pokazala je prstom na minijaturmu ključnjaču. "Zbog čega je tako mala?"

"Deaktivirana je", reče Jejts.

"Da li je to vaša?"

On klimnu glavom.

"Jejts će preneti svoju moć na vas, a vi ćete naučiti da je koristite za vreme svetkovine", reče Rai Oi. "Stajaćete uz mene."

"Je li Korzenovski ovde - hoću da kažem da li su njegovi delići ovde?"

"On je u meni", odgovori Olmi pokazujući na svoju glavu. Patricija pogleda Lenijera. U ovom trenutku ličila je na devojčicu koja ne zna da li joj govore divne laži ili neverovatne istine. Okrenula je oči prema Olmiju. "On je u vašim implantima?"

Olmi klimnu glavom. "U svom telu nosim dodatne implante dovoljne da ga sadrže."

"Nešto krupno se dešava u vašem gradu, zar ne?" upita Patricija.

"Veoma krupno. Vaši drugovi u Čičku po svoj prilici znaju već nešto više o tome."

"Da li zbog toga predsednik nije mogao da se sretne s nama?"

"Da."

"Potreban nam je odmor", upade Lenijer. "Nismo spavali ni jeli satima..."

"Nameravate da lansirate Osni grad u orbitu oko Zemlje. Hoćete da uništite Čičak?"

"Ne baš to", reče Rai Oi. "Ali za sada je dosta. Gospodin Lenijer je u pravu. Nastavićemo pošto se odmorite."

Patricija je iskosila oči i lagano zavrtela glavom. "Ne znam o

čemu biste vi želeli da razgovarate sa mnom. Nema sumnje da sam ja potpuni amater - primitivac u poređenju s vama..."

"Ako vas nismo ubedili u vašu vrednost i vaš uticaj to znači da nismo bili dovoljno jasni", reče Olmi.

"Vi ste izvor Korzenovskog rada na izgradnji Puta. Vi ste postavili teorijske temelje. Eto zbog čega verujemo da delite Tajnu s njim. On je bio vaš najveći učenik."

"Bila si učitelj, Patricija."

Mirski se probijao kroz gomilu Rusa tražeći Pogodina, Anekovskog ili Garabedijana, držeći na oku krstove koji su preletali iznad njihovih glava. Vojnici koji su jednom bili pod njegovom komandom mrzovoljno su ga odmeravali pogledom uklanjajući mu se s puta sa sudbinskom ravnodušnošću. Podigao se na prste ne bi li otkrio nekog u tom moru glava i ubrzo je uočio Pletnevljevo crveno lice i kratko podšišan venac kose. Manevrišući u tom pravcu prišao je s leđa bivšem zapovedniku flote transportera i položio mu ruku na rame. Pletnev se hitro okrenu, smače ruku s ramena, a zatim, shvativši ko stoji pred njim, naheri glavu.

"Gde su ostali?" upita Mirski.

"Ko? Ubice? Ostavili ste nas u paklemom sosu, družo generale." Pletnevljev glas beše nejasan, a i reči smušene, uplašene i ljutite u isti mah.

"Pogodin, Garabedijan, Anekovski", reče Mirski oštro.

"Nisam ih video od onog... ma šta da je to bilo", reče Pletnev. "A sada me ostavite na miru."

"Bili ste s njima", nije odustajao Mirski. "Šta se dogodilo?"

"Na šta mislite kada pitate, šta se dogodilo?"

"Vielgorskom i ostalim političkim oficirima."

Pletnev podozrivo podiže pogled prema nebu, tražeći krstove. "Oni su mrtvi, družo generale. Ja nisam bio tamo, ali Gaberdijan mi je to rekao. Ustreljeni su." Okrenuo je leđa Mirskom mrmljajući. "Uzdam se u Boga da ovi nebeski psi ne znaju za to."

Preletelo je još nekoliko krstova i izazvalo okretanje glava za sobom kao kada vetar povije klasje pšenice. Mirski se udalji držeći ruke u džepovima.

Zapinjao je ramenima za ljude probijajući se kroz gomilu. Lice mu beše zgrčeno od naprezanja da usredsredi misli.

Mora da su se ovako isto osećali Kamenjari kada su poslednja uporišta evakuisana, pomisli Hofmamova. Letelice sa zatupastim vrhovima neprestano su saobraćale do velikog cevoboba, koji je, po Berensonovim rečima, čekao gore u otvoru bušotine. U svakoj turi išla je iz svake komore po jedna grupa od dvadeset osoba. Bilo joj je drago što se Valasova i Polkova nalaze u njenoj grupi. Naučila je da se oslanja na njih. En nije, međutim, bila ovde; ili je još bila u prvoj komori ili se već ukrkala.

Žena u crnom, koju je ostavio Santjago, brinula se o njenoj grupi ispoljavajući svu veštinu koju jedan pastir može pokazati na svome stadu. Njeni psi-čuvari bili su hromirani krstovi koji na svoj uporan način nisu dozvoljavali nikakvo razilaženje, ne barem razilaženje u smislu raštrkavanja stada. Hofmanova se neodređeno pitala da li su na njima primenjena sredstva za promenu raspoloženja. Ona lično bila je spokojna, nimalo uznemirena, bistrog uma, pa čak i opuštena. Zapravo, osećala se bolje nego nekoliko prethodnih nedelja.

Oko polovinu njene grupe činili su Rusi. U skladu s nekom vrstom uzajamne saglasnosti Rusi su se odvojili od Amerikanaca, iako su se u letelicu ukrkali izmešani. Koliko je mogla da vidi, Mirski nije bio među njima; niti su se tu nalazili oficiri koji su nasledili njegov zapovednički položaj.

Došao je red na Hofmanovu. Ona žena im naloži da istupe napred, pokazujući pajedinačno na svakog sve dok se dvadesetoro nije izdvojilo iz veće grupe. Pošto su konačno bili odabrani, letelica sa zatupastim pramcem aterirala je pokraj njih.

Kada je došao red na nju, duboko je uzdahnula. Ovo je, na neki način, predstavljalo olakšanje. Sve odgovornosti su namah sletele s njenih pleća. Ovo je bilo toliko različito od onog što se do sada događalo. Sa iznenađujućom lakoćom prepustila se toku događaja.

Ukrkala se u letelicu sa ostalima poput kakve ovčice.

61.

Patriciji i Lenijeru dodeljen je jedan kutak u južnom delu terminala, gde su mogli da spavaju i gde je Patricija imala uslove da porazmisli o svojoj odluci.

Jedan ucrtavač obezbedio je određenu sličnost sa poznatim ambijentima, koristeći isti osnovni dekor kao u Patricijinim odajama u Osnom gradu, ali Lenijeru to nije mnogo pomoglo. Bio je ljut i smušen.

"Nemaš nikakvu predstavu o tome o čemu su oni govorili", reče joj on kada su seli na suprotne krajeve kauča. "Jer sve što za sada znamo to je da ti nameravaju ukrasti dušu... I ne tiče me se šta kažu. Znam da sve zvuči veoma sumnjivo, zar ne?"

Patricija je netremično posmatrala iluzioni prozor naspram sebe, s prizorom borove šume i svetloplavog neba. "Pretpostavljam da su to mogli učiniti da su hteli", reče ona.

"Prokleta si u pravu kada kažeš da su mogli. Ne znamo ništa o njima - manipulišu našim gledanjem na njih još od samog početka."

"Pokušali su da nas obrazuju. Znamo mnogo više nego onda. Ono što su nam Olmi i Ram Kikura govorili ima smisla."

Lenijer srdito odmahnu glavom. Nije delio njeno mišljenje. Njegov bes je ličio ma sporo sagorevanje ćumura. "Nisu nam zapravo dali mogućnost izbora..."

"Jesu, dali su nam", usprotivi se Patricija. "Ne žele da uzmu bilo šta od mene na šta dobrovoljno ne pristanem."

"Sranje", prasnu Lenijer. Ustao je i besno krenuo prema granici ove kocke, svestan da njene strane nisu duže od tri metra. Nije, međutim, mogao da ih oseti. Iluzija beše potpuna, čak i u pogledu razdaljine između njih dok je kao ris tabanao po sobi. "Ovde je sve varka. Sve što znamo to je da ništa od svega što smo videli otkako smo došli nije stvarno. To doista ima smisla. Zbog čega bi nan pokazali više nego što moraju?"

"Oni nisu..." Pokušavala je da pronađe pravu reč. "Nisu rđavi ljudi."

"Prihvataš kao činjenicu onu besmislicu da si ti učitelj, preteča?"

"A zašto da ne?" Patricija se okrete prema njemu i ispruži ruku. On priđe kauču i prihvati je. "Videla sam neke od papira koje ću napisati..." Sklopila je oči i zavrtila glavom, dodirujući drugom rukom obraz. "Verovatno ih nikada neću napisati... ali neko drugi, ko jeste ja, hoće ili ih je, pak, već napisao. A oni stvarno imaju veze sa svim ovim. Posredi je nešto što je već godinama obitavalo u mojoj glavi, samo neuobičajeno. Otprilike isto toliko dugo sam svesna da sam bila jedina u našem vremenu, u našem svetu, koja je ozbiljno razmišljala o tim stvarima. Stoga, ako ostavimo ego po strani, nije da ne verujem u to." Osmehnula mu se. "Džudit Homfan je smatrala da sam jedinstvena. Ti si to prihvatio."

"Dopada ti se da budeš kulturni heroj? Je li to posredi?" Suviše sam oštar prema njoj, prođe mu kroz glavu. Lakše malo. A i zbog čega sam toliko ljut?

"Ne", reče ona blago. "Zapravo ne marim za to. Nema puno toga do čega mi je stalo u ovom času."

Lenijer joj pusti ruku i krenu oko stola, trljajući bradu, pogledajući je povremeno krajičkom oka. "Ti samo želiš da se vratiš kući."

Klimnula je glavom.

"Ne možeš ponovo da odeš kući."

"Mogu."

"Kako?"

"Poznati su ti načelni principi, Geri."

"Želim da čujem poedinasti. Na koji način možeš pronaći kuću?"

"Ako me nauče da koristim ključnjaču, vratiću se do praznog odeljka hodnika kroz koji smo prošli i započecu pretragu geometrijskih naslaga. Za njih su te geometrijske naslage smetlišta nešto beskorisno, pa čak i gore od toga. Ali ja ću upravo tamo pronaći put kući."

"Ne deluje baš kao razrađen plan, Patricija."

"Oni će me naučiti", reče ona gledajući ga svojim krupnim crnim očima, nimalo četvrtastim u ovom trenutku, nimalo mačjim, već okruglim i smirenim.

"A šta će oni uzeti?"

"Ništa!" Oslonila je glavu na kauč. "Oni će kopirati, a ne uzeti."

"Kako možeš da im veruješ?"

Nije odgovorila.

"Nije ti ni bilo potrebna ovo vreme za razmišljanje, je li tako?"

"Nije", priznade ona.

"Hriste!"

Ona ustade i čvrsto ga zagrlila, dotičući mu obrazom rame. "Ne znam šta značimo jedno drugom, ali moram da ti zahvalim."

Obuhvatio joj je glavu jednom rukom a okrenuo oči prema preseku zida i tavanice žmirkajući. Usne mu behu žalobno povijene naniže. "Ne znam ni ja."

"Počela sam da uobražavam da nisam ljudsko biće."

"Ti..." Nije uspeo da dovrši rečenicu.

"Način na koji sam razmišljala... na neki način je uslovljavao da verujem da sam sličnija njima nego vama. Shvataš li to?"

"Ne."

"Pretpostavljam da se u tome krije razlog što moja Tajna odgovara Tajni Korzenovskog. On je gajio slične misli i imao slične ciljeve. Želeo je da odvede svoje ljude kući."

Lenijer zavrte glavom, odbijajući da prihvati bilo šta od svega ovoga.

"Neće me ozlediti. Podučiću me. Moram da pristanem."

"Oni nas ucenjuju."

Naglo je digla glavu mršteći se. "To nije tačno," reče odsutno. "Ne više no što ja njih ucenjujem. Geri, upravo mi je nešto palo na pamet... zbog čega se toga ranije nisam setila? Zbog čega oni otvaraju još jednu kapiju?"

"Ne znam", reče Lenijer brzo. Njeno pitanje činilo mu se potpuno nebitnim.

"Zapitaću ih."

Nasmejao se. "Misliš to ozbiljno, zar ne?"

"Pa, zbog toga smo dovedeni ovamo - da bismo prisustvovali svečanosti... No, očito je da to nije glavni razlog, već samo deo programa."

Za trenutak se zamislio i dalje je držeći u naručju.

Uprkos svemu, uprkos svojim sumnjama, strahovima i podozrenjima, morao je da prizna... da je bilo nečeg što je želeo da vidi.

"Mislim da bi trebalo da odspavamo", reče Patricija.

Nije bilo slučajno što su vodili ljubav, ali Lenijer je shvatio da taj čin Patriciji nije bio neophodan. Ona je pred očima imala svoj cilj. Sve ostalo, kao ovaj dekor i krevet na kome su ležali, bilo je puki okvir.

To je učinilo da se oseti beznačajnim. To ga je, takođe, nateralo da se zapita o tome šta je Patricija postala od svog dolaska na Kamen.

"Jesam li ja ljudsko biće?" upita ona dok su ležali jedno pored drugog.

"Verovatno", reče on, nastojeći da mu glas ostane miran, ali bez potpunog uspeha.

Do časa kada je van Hamfiusov tokobrod prispeo na položaj koji je ranije pripadao Osnom gradu, sve kapije uz Put i niz njega bile su zatvorene, a trake između njih raščišćene. Stanje je bilo bez presedana u istoriji Puta.

Osni grad se pomerio napred. Po naređenjima korporeala Rozena Gardnera, gradske energetske stanice otkaçene su i od poslednjih preostalih držača. Implantirani oni koji su ubijeni - broj takvih do sada se popeo na 183 građanina - brižljivo su sačuvani i pohranjeni. Ovaj danak u krvi uznemirio je Gardnera, iako njihova smrt nije bila permanentna. Ovladavši osovinom toka on je stao da ubrzava Osni grad, upravljajući ga na jug prema Čičku. Putovanje je potrajalo šesnaest časova. Hamfiusov tokobrod ih je pratio, ali malo je bilo toga što je predsednik mogao učiniti.

U šestoj komori Čička četiri člana Gardnerove frakcije Korzenovski počinili su najteži mogući zločin. Petljali su nešto oko mašinerije Puta. Šteta koju su napravili bila je neznatna, ali kazna i za najneznatnije čačkanje glasila je: oduzimanje telesnosti i brisanje svih zabeleški ličnosti. Gardner je znao da od tog časa više nema povratka. Tok nije morao da se produžava iza postojećih granica sedme komore. Njegova sadašnja protegnutost do samog otvora bušotine te komore poslužila je svrsi u poslednjim fazama evakuacije Čička i izgradnje Osnog grada. Sada je mašinerija bila podešena tako da skрати dužinu toka za dvadeset kilometara.

Četiri tima od po tri građanima izašla su potom na spoljašnju stranu asteroida koristeći se dizaličnim oknima koja nedavno prispeli posetioци nisu uspeali da otkriju. Ova okna omogućavala su neposredan pristup zakopanim jedinicama Bekmanovog pogona.

Uz pomoć ovih pogona rotacija asteroida najpre je usporena a potom svedena na nulu. U početka posledice su bile neznatne u svim komorama osim u četvrtoj, gde je kretanje talasa na širokim vodenim prostorima uslovalo podizanje velikih kapi u vazduh. Nije bilo vremena da se neutrališu ovakvi efekti. Gardner je radio u velikoj vremenskoj oskudici.

Radikalnim Gešelima i umerenjacija, koji nikada zapravo nisu pristali na ovo što se događalo, pružena je prilika da se pridruže Gardnerovim frakcionašima. Za mnoge među njima izbora nije bilo - Gardnerovi planovi nisu nudili puno prostora radikalnim neamorfima. Stanovništvo se premeštalo što je brže moglo između različitih okruga, a Grad Memorije bio je preraspoređen i pregrađen u odeljke - sve to u pripremi za sledeći korak u ispunjavanju Gardnerovog plana.

Osnj Grad je delimično izdvojen iz toka i to prvo Osnj Nader i Središnji grad. Gardnerov plan bio je da vrati grad, ostavljajući u njemu neke okruge za smeštaj onih Gešela koji su želeli da otputuju niz Put, brzinom blizu svetlosne i u isti mah istera Jarte. Da bi ispunio ovaj plan bila su mu neophodna dva rotirajuća cilindra - Osnj Toro i Euklid. Ponovno podešavanje gradijenata između Čička i Puta bilo je izuzetno delikatno. Inženjeri u šestoj komori imali su pune ruke posla, posebno kada su velike mase Središnjeg grada i Osnog Nadera skrenute na jednu stranu unutar sedme komore, omogućavajući da preostali okruzi ne budu otkačeni.

Čitav postupak potrajao je pet sati. Do časa kada je bio završen Osnj Nador i Središnji grad zamenili su mesta na toku sa Osnim Torom i Euklidom. Dva para okruga i njihove odgovarajuće strukture razmaknute su za kilometar i par rezervisan za Gešele - Središnji grad i Osnj Nader krenuo je polako prema severu duž toka.

Posetioциma je bila predočena mogućnost izbora. Prema gruboj proceni, od dve hiljade zatočenika, samo četvoro je odlučilo da ne podeli sudbinu grupe koja je nameravala da se vrati na Zemlju.

Među njima su se našli Džozef Ramskaja i Beril Valas. Druga dvojica bili su Rusi: desetar Rodzenski i general-pukovnik Pavel Mirski.

Asteroid je potom ponovo ušao u rotaciono kretanje. Oštećenja su bila neizbežna u svakoj od komora, ali u četvrtoj posledice su bile katastrofalne. Vodeni klobuci polako su osvojili basene i zemljište. Milioni litara preplavili su drveće, brišući šume pred sobom a stvarajući nove reke u trenutku vaspostavljanja centrifugalne sile.

Cevi s plazmam u svim komorama najednom su utrnule. Polja atmosferskih prepreka ostala su aktivna, ali su komore utonule u mrkli mrak, prvi put u dvadeset vekova.

A u sedmoj komori, na granici sa Putem, mehanički radnici započeli su postavljanje moćnih eksplozivnih punjenja; valjalo je razneti severni kraj asteroida i kauterizovati Put.

Predsednik i njegovi sledbenici malo su šta mogli da učine. Gardner je sve organizovao na veličanstven način, a odanost njegovih privrženika bila je potpuna. Ljudska istorija još jednom je dokazala da je najgora moguća greška u politici - potcenjivanje suparnika.

Van Hamfius nije imao snage da da prihvati Gardnerov predlog sporazuma i preuzme kontrolu nad okruzima dodeljenim radikalnim Gešelima.

U uslavima bestežinskog stanja koji su vladali u Valdu Središnjeg grada, pod budnim okom jednog gešelskog stražara, Pavel Mirski je počinjao da se kaje zbog svoje odluke. Delovao je izgubljeno u ovom bošovskom košmaru i stao je da se pita da li je poriv za istraživanjem novih stvari bio vredan ove čudnovatosti i zebnje.

Potpuno napuštanje jedne prošlosti i kulture uvek je donosilo izvesne nezgode.

A Mirski se prepustio načinu koji je prerastao u najveće dezerterstvo svih vremena.

62.

Olimi je stajao sam pored skela i posmatrao ključnjaču. Priželjkivao je da inženjer može da utiče na njegove misli, da komentariše njegove postupke u potvrdnom ili odričnom smislu ali Korzenovski je bio neaktivan u svojoj uskladištenosti.

Vaskezova i Lenijer još su se nalazili u spavaćem odeljenju. Olmiju je čin osmočasovnog neprekidnog sna izgledao u isti mah neobičan i privlačan. Imati svakog dana u životu jedan takav dug, prazan period; imati vreme oslobođeno razmišljanja i utonuti u svojevrсно ništavilo nekog drugog sveta... talzitsko pročišćenje bilo je daleko delotvornije, ali on se obradovao otkrivši da primitivni deo njegovog bića i dalje žudi za najobičnijim snom.

Nikada se nije preterano upuštao u razmišljanje o razlikama između ljudi svog i njihovog vremena, osim u onoj meri koja je bila potrebna za zadovoljavanje njihovih potreba. Čak ni uz svu opremu, dopune i manipulacije njegovog doba, sličnosti su daleko prevazilazile razlike.

Jejts je prelazio preko glatkog zelenog tepiha travnjaka približavajući se skeli. Lice mu beše smrknuto.

"Naše vreme je ograničeno", ucrtala on za Olmija. "Odbrambena stanica na 1,9 x 10⁹ poručuje da otkriva snažnu radijaciju toka. Moglo bi se dogoditi da Jarti pripremaju otvaranje nove, veoma velike kapije."

"Kapije koja vodi u srce zvezde?" upitala Olmi.

"To je samo pretpostavka. Osoblje stanice pripravno je za povlačenje."

Ova mogućnost je decenijama razmatrana u višim krugovima odbrambenih snaga. Bila je jednostavna ali drastična. Put je na mnogim tačkama doticao stelarna tela. S obzirom na to da je Put u biti bio šuplja evakuisana cev, otvaranje kruga jedne masivne kapije u srce zvezde isisalo bi visok pritisak, pregrijalo plazmu i raširilo je duž čitavog Puta. Prepreke - iako sazdane od modifikovanog prostora-vremena - emitovale bi ogromnu toplotu i kanačno popustile poravnajući se sa zidovima. Sam Put ostao bi netaknut, ali sve ostalo

duž milijardi kilometara naprosto bi se burno rasprсло u sastavne deliće.

"Kolikom brzinom bi putovala prednja strana plazme?" upita Olmi.

"Jedino što bi je kočilo jeste efekt turbulencije. Njena konačna brzina mogla bi iznositi oko šest hiljada kilometara u sekundi."

"U tom slučaju imali bismo oko trideset dva časa za evakuaciju."

"Pod uslovom da nisu u stanju da otvore kapiju sa razdaljine."

Pomisao da su Jarti sposobni da manipulišu kapijama Puta sa razdaljine, godinama je uznemiravala planere odbrane. Jarti nikada nisu ispoljili takvu jednu sposobnost u odeljku koji su ljudi držali pod kontrolom, ali su podaci o smetnjama na Putu navodili mnoge istraživače kapija - uključujući i tim Rai Oija na pomisao da oni to čine iza tačke 2×10^9 .

"Saopštio sam ovo senatorki. Oi", produži Jejts.

"Njen otac je u ovom času sa svojim istraživačima. Reći će mu čim joj se ukaže prva prilika."

Olmi je opazio Patriciju i Lenijera koji su iz spavaćeg odeljenja izlazili u dnevne prostorije na severnoj strani školjke terminala.

"Šta mislite, da li će Ser Vaskezova pristati?" upita Jejts. "Proveli ste mnogo više vremena s našim gostima nego ja."

Olmi ucrtava simbol nesigurnosti, koji je sadržavao primese pomirljivog humora: jednog nedovršenog neomorfa koji se koleba između dva moderna modela tela.

"Voleo bih da posedujem vaš spokoj", reče Jejts. "Možda će biti najbolje da se upravo sada prepustim Talzitu."

Patricija opazi Olmija i Jejtisa te im mahnu, a zatim dotače Lenijerovo rame. Njih dvoje krenuše preko trave prema skeli.

"Moram da vidim Ser Oija", obrati se ona Olmiju.

Lenijer je izgledao iznureno; oči su mu grozničavo letele na sve strane.

"Na sastanku je sa svojim istraživačima. Senatorka Oi će preneti poruku ako imate kakvu...", reče joj Jejts.

"Pa, pretpostavljam da ne moram njemu lično da kažem. Olmi..."

Lenijer usredsredi pažnju na Olmija. Izraz lica mu je bio nesrećan i ozlojeđen.

"Odlučila sam. Želim pogodbu."

Olimi se osmehnu. "Kada će vam odgovarati?" upita on.

"Naše vreme je ograničeno", reče Jejts.

Patricija slegnu ramenima. "Mislim da može i sada. U svako doba."

"Smatram vas lično odgovornim", reče Lenijer Olmiju uzbuđeno ga upozoravajući prstom.

"Preuzimam odgovornost", odgovori Olmi svečanim glasoun. "Biće zaštićena."

Jejts je otišao da obavesti senatorku Oi da su spremni za početak. Olmi ih je poveo do nedovršene kupole gde su prvi put sreli Rai Oija, a zatim je ucrtao uputstva za obližnji monitor. "Pozvaće medicinskog radnika. Načiniću nekoliko modifikacija u tom radniku i preneti delimičnjake. Potom ćete vi ponuditi Tajnu i obrasci će se prilagoditi. Sasvim je prosto."

"Ako uspe, biće to prokleta čudo", promrsi Lenijer u bradu, "a vi velite da je prosto."

"I Lazar ustade. Da li je tako ispravnije reći kada se gleda iz vaše perspektive", upita Olmi, nadajući se da će ga tako malo razgaliti.

"Prekinite s tim pokroviteljskim ophođenjem prema nama", reče Lenijer. Bes u njemu se povećavao.

Olmiju se činilo da može razumeti glavni razlog. Sada, kada je Patricija donela odluku, Lenijer je bio odstranjen iz procesa. Postao je naprosto privesak. Patricija se očito nije obazirala na njegove sumnje.

Medicinski radnik - jedno uspravno izduženo jajasto sredstvo, visoko oko metar i okruženo ljubičastom koronom, da bi se znalo gde će se manipulatori i ostali instrumenti pojaviti - približio im se, lebdeći par centimetara iznad trave.

Olimi ucrtala naredbe za modifikaciju i radnik ispruži jednu malu kupu na kraju debelog kabla metalnosive boje. Postavio je kupu ispod uha i zatvorio oči. Patricija je posmatrala širom otvorenih očiju, preplićući i rasplićući prste obe šake. Sada je njena mirnoća delovala izveštačeno. Lenijeru se prevrtao želudac.

Proročka Oi i njen otac pridružiše im se baš u trenutku kada je Olmi uklanjao kupu. Nisu izustili ni reč, samo su stajali nekoliko metara dalje i posmatrali.

Medicinski radnik se primače Patriciji. Vučno polje širilo se u obliku svojevrzne posteljice ispred njega i Olmi zatraži od nje da legne. Poslušala ga je. Radnik zatim razape lepezu crnih kablova oko njene glave, nalik na mrežu za kosu.

Ta mreža se sama podešavala pritiskajući joj kosu. Patricija posegnu rukom da je oseti pod prstima. "Ne bih smela nikada da se pojavim na nekom javnom mestu sa ovim", našali se ona.

Lenijer kleče pored postelje i uze je za ruku. "Samo par Hotentota", reče on. "Zviždanje u vetar."

Patricija napravi grimasu, a zatim obrte glavu i pogleda Olmija. "Spremna sam", reče ona.

"Neće biti bola niti bilo kakvog drugog oseta", reče Olmi.

"Pa, bilo kako bilo, ja sam spremna." Stisnula je Lenijerovu ruku i pustila je. On odstupi.

Mreža se zateže i ona se trže od pritiska koji je iako bezbolan ipak bio snažan. Lenijer se i sam saosećajući trže, ali se ne pomače. Proročka Oi priđe mu s boka i položi ruku na njegovo rame.

"Ona nosi deo našeg sna", reče senatorka. "Ne brinite." Lenijer je razroko pogleda.

Izgledalo je kao da se Patricija koncentriše; oči joj nisu bile sasvim zatvorene. Lenijer oseti neku vrstu bolesne očaranosti prizorom. Nije bilo nikakvog zvuka, apsolutno ničeg vidljivog. Jedino što se zbivalo bilo je to prenošenje nečega - pa ma šta to bilo - što su pozajmljivali od nje, kopirajući ga.

Otvorila je oči i okrenula glavu prema njemu.

Mreža se smače.

"Dobro sam", reče ona sedajući na travu. "Ne osećam se nimalo drugačija."

"Biće potrebno nekoliko sati da kambinacija sazri", reče Olmi. "A onda bi trebalo da se Korzenovski ponovo pojavi među nama."

"Da li će posedovati telo?" upita Lenijer. Patricija ustade i stade pored njega.

"Nastanjivaće onog radnika sve dok se ne sluče uslovi da stvori jedno telo", reče Olmi. "On, međutim, može stvoriti sliku samog sebe. To će biti jedan od znakova njegove potpune rekonstrukcije."

Patricija ponovo uze Lenijerovu šaku u svoje i čvrsto je stisnu.

"Hvala ti", reče ona.

"Na čemu hvala, za ime boga?"

"Što si bio hrabar", reče ona.

Lenijer je zurio u nju potpuno zapanjen.

Patricija, Lenijer i Olmi sledili su radnika do odaja u kojima su proveli prethodnu noć. Olmi je ocenio da je najbolje da se prva opažanja Korzenovskog zgrade u srazmerno poznatoj okolini - normalnoj sobi oskudno nameštenoj, bez previše ljudi - ili neljudskih bića. Rai Oi i Jejts delili su njegovo mišljenje. "Pored toga", reče otvarač kapija, "čekali ste na ovaj trenutak pet vekova. On mnogo više pripada vama nego nama."

Našavši se u tim odajama, sačekali su petnaest minuta pre no što je Olmi podstakao radnika da prikaže sliku uobličavanja ličnosti koju je sadržavao. Kada se slika ukazala pred njima Patricija podiže ruku do svojih usana.

Slika beše jako iskrivljena; jedna polovina tela bila je velika i mehurasta, a druga mala, gotovo do iščeznuća. Njena očigledna čvrstina beše nesavršena, tako da su neki delovi bili neprozirni, a drugi providni. Preovladavala je plava boja. Glava izdužena na stranama i zasečena kao da ih je promatrala prelazeći očima od lica do lica.

"Nemojte se uznemiravati", upozori ih Olmi. "Svest o telesnom obliku poslednja je stvar koja sazreva."

Tokom sladećih minuta, gotovo neprimetno, iskrivljenosti su se same ispravile. Preovlađujuća plava boja pastade prirodniija a prozirne mrlje potamneše.

Kada su podešavanja okončana, Olmi je sa zadovoljstvom primetio da je slika Korzenovskog potpuno i tačno uobličena. Odogovarala je inženjerovom izgledu, koji je on sam bio izabrao za službene minijature portrete; vitak, crnokos čovek, srednje visine, s oštrim, dugačkim nosom, podsmešljivim crnim očima i kožom boje bele kafe.

Olmi je i dalje tragao za odstupanjima. Tajna koja se utisnula na delimičnjake, ma koliko bliska originalu, nije bila tačna. Međutim, a ovo je bilo dovoljno da se Korzenovskom potpuno vrati svest, a ta

svest mogla je da bude obrazovana uz pomoć potencijalno kompletnih memorija delimičnjaka, da bi se sasvim približno reprodukovala ličnost koja je izbrisana, ubijena - pre Olmijevog rođenja.

"Dobro došli", reče glasno Olmi.

Slika ga je netremice posmatrala, a zatim je pokušala da progovori. Usne joj se pomakoše, ali ne proizvedoše nikakav zvuk. Slika je najednom zatreptala, a kada se ponovo umirila reče: "Poznajem vas. Osećam se mnogo bolje - mnogo drugačije. Jesam li rekonstruisan?"

"Najbolje što smo umeli", reče Olmi.

"Malo čega se sećam - kao posle ružnog sna. Vi ste bili dete... kada smo se prvi put upoznali."

Olmi oseti bujanje još jednog osećanja, koje bi Ram Kikura možda smatrala atavističkim. "Dečak, pet godina star", reče on. Jasno se sećao prvog viđenja inženjerovih delimičnjaka u memoriji stana, sećao se uplašenosti i očaranosti svog dečaćkog bića zbog susreta s nekim ko je bio čuven - i mrtav.

"Koliko sam bio nepotpun, mrtav ili šta već?"

"Pet vekova", reče Olmi.

Psovka koja se otela inženjeru bila je po svoj prilici veoma pogana u njegovo vreme. Olmiju je sada delovala arhaično, staromodno. "Zbog čega ste me vratili u život? Siguran sam da je svima bilo bolje bez mene."

"Oh, ne", reče Olmi iskreno. "Mi smo počašćeni što ste ponovo među nama."

"Mora da sam potpuno zastareo."

"Možemo to ispraviti za nekoliko sati."

"Ne osećam se dovršen. Zbog čega?"

"Morate sazreti. Vaša rekonstrukcija je još u toku. Ne posedujete vlastito telo. Zauzimate jednog medicinskog radnika."

Ponovo je prasnula psovka, još žešća nego prva. "Ja sam daleko iza ovog vremena. Samo mentalni kepec mogao bi se smestiti čak i u najsavršenijeg radnika..." Slika je nacherila glavu napred, odmeravajući Olmija ispod veđa svojim ispitivačkim očama. "Bio sam oštećen, zar ne?"

"Da", reče Olmi.

"Šta je nedostajalo?"

"Tajna. Morali smo da radimo samo sa delimičnjacima."

"Čija Tajna je zamenila moju?"

Olmi pokaza na Patriciju.

"Hvala vam", reče Korzenovski posle par trenutaka zamišljenosti.

"Nema na čemu", uzvratila Patricija nesigurno.

"Izgledate mi poznato... Već sam vas negde video."

"Ovo je Patricija Luiza Vaskez", reče Olmi.

Isprva je izraz lica Korzenovskog izražavao jedino nevericu. Slika ispruži ruku prema Patriciji. Patricija prihvati ruku. Više je nije iznenađivala čvrstina i toplina projekcije.

"Ona Patricija Luiza Vaskez?"

"Jedna jedina", odgovori Patricija.

Slika Korzenovskog zabaci glavu unazad s grimasom na licu. "Treba puno toga da nadoknadim." Pustio je njenu ruku izvinjavajući se nerazgovetno. Prihvatio je Lenijerovu ispruženu ruku i rukovao se hitrije, čvrsto iako ne i nametljivo.

Lenijer je bio više nego ushićan činjenicom da je upoznao čoveka koji je stvorio hodnik. "Imam jednu malu... Ne znam šta je to, statua, hologram, ili nešto treće, koja prikazuje vas. Tamo u mom stolu. Godinama ste predstavljali zagonetku za mene..." Shvatio je da je brbljao. "Mi smo sa Zemlje", zaključio najednom.

Lice Korzenovskog beše nečitljivo. "Gde se nalazimo?" upita on.

"U Putu, na tački 1,3 x 10⁹", odgovori Olmi.

"Gde je Čičak?"

"U orbiti oko Zemlje i Meseca."

"Koja je godina?"

"2005", reče Patricija.

"To je godina Putovanja?" upita Korzenovski pun nade.

"Anno Domini", reče Olmi.

Inženjer je iznenada poprimio veoma umoran izgled. "Koliko vam je potrebno vremena da me obrazujete?"

"Možemo započeti odmah, čak i pre no što vaša ličnost sasvim sazri. Želute li to?"

"Mislim da će tako biti najbolje, zar ne?" Ponovo se okrenuvši

Patriciji, on reče: "Vrlo ste mladi. Koliko ste do sada uradili... Koliko pisanih radova, mislim?"

"Nijedan od najvažnijih", odgovori ona.

"Onda je posredi nešto što nisam predvideo... To nije očigledan ishod našeg rada. Hoću da kažem kako je moguće da sam načinio takav propust? A vi mi morate reći na koji način ste dospeli ovamo... i otkuda baš vi?"

Još pre no što je Olmi mogao da pripremi sve što je bilo potrebno za unošenje informacija, Patricija i inženjer su već naveliko razvezli priču.

U roku od četiri časa, istraživači, predstavnici sedam vrsta koje su koristile hodnik, okupili su se oko skela. Svaka od ovih vrsta poodavno je dokazala da je korisna ljudskim pokroviteljima, što ni u kom slučaju nije značilo da se nalaze u podređenom položaju. Oni su bili ravnopravni partneri tokom dosadašnje istorije Puta, a tvorili su čitavu lepezu različitih oblika - iako ne širu, po Lenijerovom mišljenju, od raznolikosti neomorfa u Osnom gradu.

Bila su tu tri Franta, zaogrnuti u sjajne ogrtače od folije što je izgleda bio uobačajan način odevanja kada su se nalazili izvan Timbla. Jedno biće, u obliku dva obrnuta slova U, povezana debelim, čvornovitim mišićnim tkivom - bez vidljivih očiju i s kožom jednako glatkom i jednoličnom kao crno staklo - nepokretno je stajalo na svoje četiri slonovske noge nekoliko metara od Franta, okruženo crvenom karantinskom linijom. Izgledalo je, međutim, da mu atmosfera ne zadaje probleme.

Talzit istraživač stajao je na svojih osam udova pored Jejsa, blizu severne strane skele, obavijen vučnim mehurom koji je sadržavao jednu posebnu mešavinu atmosfere - veoma malo kiseonika i daleko veći procenat ugljendioksida, pri niskoj temperaturi, koja je uslovljavala zgušnjavanje na elastičnim granicama polja. Njegovi mahovinasti roščići nalazili su se u stalnom kretanju. Svi ostali neljudski istraživači behu okruženi sličnim poljima, a najupečatljiviji među njima bio je jedan vijugav, zmijolik i četvoroglav stvor, koji je smotan počivao u lebdećoj kugli ispunjenoj tamnozelenom tečnošću,

nalik na kakav konzervirani primerak.

Sudeći po sastavu prisutnih, bića ljudskog obličja nisu bila zajednički imenitelj univerzuma.

Pre okupljanja, Lenijer i onaj Talzit upustili su se u neobičan razgovor - čudan po svojoj jasnoći i neobjašnjivoj prisnosti, kao da njih dvoje nisu jedno drugom bili veći stranci od suseda na nekoj muškoj zabavi.

Taj Talzit najpre je stajao kod severne strane skele, razgovarajući s jednim Frantom, dok je drugi Frant ćutke stajao u njihovoj blizini. Franti su se hamogenizovali nekoliko sati ranije; nije bilo potrebe da i drugi Frant sudeluje u razgovoru, osim ako se ne bi tražilo paralelno razmišljanje. Lenijer i Patricija služili su se do mile volje sa lebdećeg stola obilno ručajući. Patricija je zatim otišla s Olmijem da bi nastavila razgovar s Korzenovskim.

Lenijer je započeo razgovor sa Talzitom, bezmalo iz čiste dosade. Talzit je pristupio Proročkoj Oi da bi razmotrio planove njenog oca po završetku svečanosti. U početku su ucrtali dijaloge, a onda se ona prebacila na engleski, predstavivši Talzita Lenijeru. Talzit je savršeno govorio engleski, iako se nigde na njegovom telu nije zapažala ni najmanja kretnja koja bi ukazivala na proizvodnju zvuka.

Lenijer nije ispoljio čak ni radoznalost. Bio je prezasićen čudima, velikim i malim. Svu pažnju usredsredio je na iznalaženje pravih reči da objasni otkuda on ovde. U razgovoru s bićem koje ni izdaleka nije ličilo na ljudsko i čiji mu je psihološki tip bio nepoznat (ako je umelo savršeno da govori engleski jezik, sigurno je bilo u stanju i da prikaže svoje stvarne misaone procese) pričao je sasvim neobavezno o Smrti, alternativnim univerzumima i invazijama iz svemira. Za uzvrat, Talzit je govorio o svojoj rasi. Lenijer je uhvatio sebe kako klima glavom u znak razumevanja, slušajući stvari koje bi mu pre samo nekoliko meseci zvučale krajnje nepojmljivo.

Bića zvana Talziti bila su izdanci jedinstvene biološko-mehanačke inteligencije koja je nekad naseljavala četrnaest planeta jednog veoma starog sunčevog sistema. U određenom trenutku ta inteligencija bila je u potpunosti uskladištena u banke memorije, bez ijedne inkarnirane individue; sve skupa ne mnogo različito od Memorije Osnog grada. Ova inteligencija se, međutim, postepeno

razbila na individue - usled kondenzacije svesti unutar sistema - a te individue stvorile su nove oblike za svoje fizičko ispoljavanje. Bili su to praroditeljski primerci Talzita. Ti praroditeljski primerci, koji su se, činilo se, sadržavali i u ovom Talzitu, još su postojali, ali su bili introvertni i izolacionistički raspoloženi. Oni su stvorili Talzite s ciljem da djeluju kao trgovački predstavnici, savetodavci mladim civilizacijama. Dogodilo se da se jedno kolo kapija otvorilo u jedan od njihovih svetova i oni su počeli da trguju, najpre s Jartima, koji su otvorili te kapije, a zatim i sa ljudima kada su Jarti potisnuti.

Po svemu sudeći, ovaj Talzit i njegovi preci bili su stariji barem sto puta od čovečanstva.

"Zbog čega ste onda uopšte stupili u vezu s nama?" upita Lenijer.

"Smatrajte to hobijem staračkog doba, ili senilnošću", reče Talzit, bez i najmanjeg nagoveštaja snishodljivosti ili pretvaranja. "Moja vrsta vrši određene funkcije posebno one koje se odnose na prečišćavanje i preustrojavanje informacija - koje za ljude i druge rase očigledno imaju neprocenjivu vrednost. Sviđa nam se to što smo korisni, a pogotovo to što za uzvrat dolazimo do informacija koje za nas imaju veliku vrednost."

Poziv za svečanost usledio je nekoliko minuta kasnije: jedan od Franta zalupao je na zvono visokog, prijatnog zvuka, koje je visilo o šipki, na južnoj strani skele.

Lenijer je, s rukama na leđima, stajao u poslednjem redu među okupljenima, dok je Patricija zauzela počasno mesto između Jejtisa i Oija.

Svečana odeća Rai Oija beše jednostavna: sastojala se od grube bele platnene košulje i crnih pantalona. Na nogama je imao crne papuče. Jejtis je nosio odeždu tamnozeleno boje, na kojoj su se zapažali znaci pohabanosti.

Rai Oi se pope uz stepenice koje su se svijale iznad vrha zaobljene skele. Par časaka stajao je pognute glave, a zatim je dao znak Patriciji da ga sledi.

"Ovo morate naučiti", reče Rai Oi Patriciji na vrhu skele. "Ključnjača vam može reći gde treba otvoriti kapiju, ali samo delimično. Morate sami da osetite pravu tačku i podesite je u skladu s predstavom o željenom svetu. Ono što biste vi nazvali intuicijom

ima barem isto toliko udela u postupku koliko i proračunavanje."

Sagnuo se i dohvatio ručke ključnjače premeštajući je iz držača u središte ukrštanja zračnih linija vučnog polja. Patricija pogleda dole i oseti vrtoglavicu; vrh skela nalazio se najmanje šezdeset metara iznad dna jame.

"Ne treba zanemariti ni obred. On priprema um", reče otvarač kapija. "Priprema. Strogo gledano, on možda i nije neophodan, ali ja sam se uvek iznova uveravao u njegovu korisnost. Počnimo." Ispružio je ključnjaču i zatvorio oči. "Danas nismo na tragu obične divljači. Tragao sam za ovim raskršćem najmanje pedeset godina, i do sada mi je stalno izmicalo." Otvorio je jedno oko i uputio joj ispitivački polusmeh. "Sigurno se pitate zbog čega smo i dalje ovde i zašto otvaramo još jednu kapiju, koja se neminovno mora zatvoriti kada dođu Jarti, ili kada ovuda prođe Osni grad. Nemojte mi reći da se ne pitate?"

Patricija klimnu glavom.

"To je zato što, bez obzira na odsustvo odanosti sadašnjim gešelskim vladarima, ostajem veran Heksamonu. Služiću Heksamonu čak i ako budu uvereni da sam izdajnik, što će se verovatno dogoditi - ukoliko im je poznata uloga koju sam igrao u secesiji. I tako, da bih se iskupio, otvaram ovu kapiju."

"I dalje ne shvatam", reče Patricija nagnuvši glavu na stranu, očiju prikovanih za ključnjaču.

Rai Oi oslobodi jednu šaku i raširi prste, opisujući rukom krug. "Sve kapije su podešene da se otvaraju u svetove, planete. Put prolazi pokraj beskrajnog broja mogućih raskrsnica s različitim svetovima, a mi smo u prilici da se moramo opedeliti u toj beskonačnosti kada tražimo najpogodniju tačku. Možda ste zapazili da su naše kapije razmeštene na razdaljini koja nije manja od četiri stotine kilometara. To je zbog ritma geometrijskih naslaga. Da li shvatate taj ritam?"

Patricija klimnu glavom. "Da."

"Mi se ne upuštamo u rizično traganje po samim naslagama. One predstavljaju čvorišta alternativnih univerzuma i vremenskih linija, ali na način koji nama nije koristan. Mi radimo između." Presekao je vazduh bridom šake. "Radimo u rasponu od deset metara, a čak i

unutar tog opsega postoji možda milijarda mogućnosti. Podešavamo položaj objekta s planetarnom masom onoliko blizu koliko možemo. Ključnjača nam kazuje kolika je masa posredi, obezbeđujući nam neophodne informacije. Osetite ovo." Uzeo joj je ruku i postavio je na suprotnu ručku ključnjače. Njena svest bila je preplavljena slikama, informacijama. "A sada pogledajte mene."

Zurila je u Rai Oija, a on je u njenu glavu ucrtao brz postojan tok tehnika. "Bilo bi znatno lakše kada biste posedovali implant ali, ako ništa drugo, vi imate nadarenost - i nagon za učenjem. Ne mogu vam preneti svu veštinu, ali mogu da vam izbrusim intuiciju."

Preneo joj je sledeći niz uputstava. I dalje držeći ruku na ključnjači, osetila je strujanje pri stapanju podataka.

"Ne mogu vam pomoći da pronađete svoj dom", reče on potapšavši je po ruci da bi pustila dršku. "Neću biti s vama, baš kao ni Jejts i Olmi. Nas čekaju drugi poslovi. Ali ako je vaša teorija ispravna - a ja ne vidim razlog zbog koga ne bi trebalo da bude tako, vi ćete pronaći pravu kapiju u geometrijskim naslagama. Posedujete dovoljno znanje za jedan takav pokušaj. A sada pažljivo posmatrajte. Danas ne otvaramo izlaz u još jedan nov svet. Otvaramo izlaz u sam Put."

Patricija nabra veđe.

"Videli ste krivinu, Patricija. Siguran sam da ste proračunali krivinu Puta."

"Jesam", reče ona.

"Jeste li videli mesto gde se ukršta sa samim sobom?"

"Ne."

"To je vrlo suptilna raskrsnica, a tačke su veoma udaljene. Na tolikim razdaljinama, karakter Puta može biti vrlo različit. Osni grad će, na svome putovanju, možda kroz milione godina konačno dosegnuti ta područja, a mnogo brže ukoliko Gešeli sprovedu u delo svoje sadašnje planove. Kada otvorimo kapiju na ovom raskršću, saznaćemo šta Put zapravo jeste, šta smo stvorili a možda i koliko se proteže u dužinu. Iskupljujemo se u odnosu na Heksamon ovim pionirskim poduhvatom. Da li sada shvatate zbog čega smo ostali ovde?"

Patricija klimnu glavom.

Rai Oi se okrete prema istraživačima i svojim kolegama u podnožju skele. "Da li je inženjer spreman da prisustvuje svečanosti?"

"Ovde sam."

"Možete li sve jasno da doživite?"

"Da. Maslim da mogu."

Otvarač kapije duboko udahnu vazduh i pogleda postrance u Patriciju. "Danas smo svi privilegovani", reče joj.

Ključnjača je zazujala kada je on stupio na vučno polje. Dao je znak Patriciji da ga sledi. Stajala je poravnata s njim, a polje se udubi na mestu na kome su stajali, stvarajući kupu oko njih. Kada se njihovo spuštanje završilo, našli su se na nekoliko metara od poda. Rai Oi kleče i vrati ključnjaču u njeno ležište.

"Iskosio sam područje naniže za nekoliko centimetara", reče on.

Podižući glavu počeo je, na Patricijino iznenađenje, da poje.

"U ime zvezde, pećnice našeg bića, kovačnice naše supstance, najveće od svih vatri, Zvezdo daj nam svetlost, daj nam čak i u mraku dar ispravnog stvaranja."

Pomerio je ključnjaču i stegao je čvrsto obema rukama okrećući lice naviše prema visokom krovu terminala.

"U Sudbinu se uzdamo, u Put Života i Svetlost, u krajnji obrazac sudbine, koji ne možemo poreći, ma šta odabrali, ma koliko slobodno birali. U ime Pneume, daha naših umova, vetra naših misli, rođeni od mesa ili nošeni u mašini, vodi naše ruke, obodri nas, kako bismo mogli stvoriti istinu u nama samima, kako bismo mogli da ispoljimo ono što je u nama i izvan nas."

Lenijer primeti da Karzenovski pomiče usne oblikujući reči naporedo sa Rai Oijem. Da li je inženjer napisao svečane reči koje je otvarač kapija sada koristio?

Zujanje ključnjače poprimi viši ton. Patricija preplete šake, svesna da izvodi molitveni čin. Nije mogla naterati sebe da razmrsi prste i spusti ruke niza se.

"I u ime Elda, od kojih su neki među nama u ovoj prilici, oni koji su rođeni od mesa i oni koji su vaskrsli zahvaljujući darovima naše minule kreativnosti; u ime onih koja su izgoreli da bismo mi mogli pronaći bazu istine, koji su pretrpeli Smrt da bismo mi mogli da

živimo..."

I Patricija i Lenijer osetiše kako im suze naviru i slivaju se niz obraze.

"Podižem ovu ključnjaču za svetove bez broja i darujem novu svetlost Putu, otvarajući ovu kapiju u korist svih onih koji predvode i onih koji su vođeni, onih koji stvaraju i onih koji su stvoreni, onih koji osvetljavaju Put i uživaju u tako dobijenoj svetlosti."

Izvadio je ključnjaču iz kutije i postavio je između kolena. Bujica crteža, koja je izbijala iz ključnjače, osvetlila mu je lice bojama vatre. Ono zujanje prevazišlo je tačku čujnosti.

"Gledajte."

"Otvaram jedan - novi svet..."

Učinilo se kao da se bronzana površina Puta ispod njih izobličuje u ukrštanje crnih, zelenih i crvenih linija. Rai Oi je stajao držeći ključnjaču u vodoravnom položaju.

Stojeći onoliko blizu jame koliko je to bilo moguće, istraživači, Jejts, Proročka Oi, Lenijer i slika Korzenovskog netremice su promatrali tihu oluju začinjanja kapije.

Ona kupa na vučni pogon uzdigla je otvarača kapije i Patriciju nekoliko metara uvis. Patricija je ponovo osetila vrtoglavicu dok je zurila u bremenitu uskovitlanu iluziju boja i beskrajnih mogućnosti.

Iluzija se rastvorila ustupajući mesto stvaranju jednog uljastog crnog kruga u središtu.

Rai Oi dodade ključnjaču Patriciji. Čvrsto ju je stegla rukama.

"A sada osetite moć onoga što se događa", reče on na engleskom jeziku. "Spoznavajte doživljaj ispravnog otvaranja."

Ključnjača je bila živa u njenim šakama, deo nje, povezana s njom svojim neprestanim ucrtavanjem. Uputstva koja joj je Rai Oi dao bila su detaljna, urezana u njenoj svesti.

Moć o kojoj je govorio bila je ushićujuća. Želela je da se smeje dok je ključnjača proširivala rupu u površini Puta. Iznad njihovih glava, nedovršena kupola koja je štitila Oijev radni prostor sada je po svojoj volji menjala položaj, tražeći središte uskomešanosti.

"Ovo je opasan trenutak", obrati joj se Rai Oi. "Ukoliko bi se dogodilo da ključnjača izmakne kontroli, kupola bi nas poklopila i zaglavila uskomešanost. Bili bismo zavisno izgubljeni u odnosu na

Put. Otišli bismo tamo kuda bi nas odnela pobačena kapija, bez mogućnosti povratka. Osećate li takvu mogućnost?"

Osećala je. Njeno ushićenje prometnulo se u osećaj nečeg neopisivo gnusnog i neprijateljskog za leđima. Držala je oči prikovane za ključnjaču.

"To je to", reče Rai Oi. "Olm i nije mogao da bude više u pravu no što je bio. Vi pre pripadate našem dobu nego vlastitom."

Tanke, jedva ocrtane linije kupole stopiše se u jarku bronzastu obojenost, koju su već videli kod drugih kapija. U središtu jame, vrtlog koji je okružavao onaj crni krug počeo da raste; vučno polje uzdiglo ih je za još par metara.

"Sledite me", reče Jejts Lenijeru kada su istraživači stali da se povlače. Svi su se ponovo okupili na oko pedeset metara od skele, u blizini baze radnog prostora otvarača kapija. Tlo oko jame se ugibalo, pucajući i stvarajući humku iznad nagiba kapije, koji se pomaljao.

Skele i linije vučnog polja ostadoše u istoj ravni. Rai Oi ponovo preuze ključnjaču. "Ovde ima na stotine hiljada mogućnosti", promrmlja on. "Mogu da ih osetim... da ih iskusim... kroz ovu ključnjaču. Sada saznajem za sto hiljada svetova, ali želim samo jedan. Osluškujem ga... Poznajem mu karakter... Poznata mi je određena tangenta koju zauzima. Ključnjača kontroliše vlastito istraživanje, održavajući postojano isti položaj, ali upravljam ja... i pronalazim."

Izraz lica mu je bio ushićen, pobednički. Uljasti crni krug se proširio i poprimio jaku nebeskoplavu boju. Bronzasti materijal Puta oko kruga ponovo se stvrdnuo tvoreći ulegnuće glatkih ivica s plavetnilom u središtu. Ulegnuće se produbilo. Patricija nije mogla da se otme utisku da se ovde ne odvija proces zaceljivanja prostora-vremena, proces navikavanja na jedan neprirodan proboj.

Po rubu plavetnila, kao kroz kameru s ribljim sočivima, ukazao joj se prizor nečeg dugačkog, svetlog i tekućeg, okruženog masivnim tamnim predmetima.

"Kapija je otvorena", reče Rai Oi pognuvši ramena. Smestio je ključnjaču u njenu kutiju i raširio ruke. "A sada da otkrijemo šta leži na drugoj strani."

"Da li ćemo ući?" upita Patricija.

"Ne", reče otvarač kapija osmehnuvši se. "Poslaćemo tamo jednog od naših mehaničkih prijatelja. On će sačiniti izveštaj, a mi ćemo potom doneti odluku, ne izlažući odmah živote opasnosti."

Kupa na vučni pogon dovela ih je u ravan sa stepenicama na vrhu skele. Rai Oi dade rukom Patriciji znak da krene ispred njega, i oni se ubrzo pridružiše ostalima pokraj radnog prostora.

Jedan kockasti monitor, čije su stranice iznosile oko pola metra - prevelik za sredstvo ove vrste - krenuo je uz novonastalu padinu i prošao između šipki skele. Tiho je skliznuo u udubljenje i prodenuo se kroz kapiju. Jejts je aktivirao jedan ucrtavač i podesio ga u skladu sa signalima monitora, koje su prenosili transponderi na skeli.

Lenijeru se Patricija učinila nekako stasitijom nego ranije. Delovala je samopouzdanije, spokojnije. Uzevši ga za šaku i stiskajući je između svoje dve, osmehnula mu se i prošaputala: "Mogu to da učinim. Osetila sam. Biću u stanju da je sledim do kraja."

Monitorska slika još nije došla u žižu. Jejts je prevodio crteže koji su sadržavali informacije o uslovima na drugoj strani. "Monitor se nalazi u vakuumu visokog stepena", reče on, "s vrlo niskom radijacijom. Ako se zaista nalazimo u drugom odeljku Puta, onda je ovde tok naglašeno neaktivan i postojan."

"Čini se da tamo nema nikakvog toka", primeti Rai Oi škiljeći u naporu koncentracije.

Vuzuelna slika se razbistrila.

"Ogromno je", reče senatorka Oi tihim glasom.

Bez obzira na to na kojoj tački je kapija presekla Put, cevovodni univerzum se širio duž prečnika od najmanje pedeset hiljada kilometara. "Geodezijsko zanošenje", reče Patricija.

"Pa, to bi moglo da objasni stvar", reče Rai Oi.

"Ali možda nije to u pitanju."

Lenijer nije ni pokušao da zatraži objašnjenje; sumnjao je da bi ga shvatio.

Put beše ispunjen kiklopskim strukturama, crnim kristalinskim masama dugačkim hiljade kilometara od kojih su neke slobodno letele; prolazeći ispred jarke zmijolike cevi s plazmom bacale su

široke senke na suprotne zidove Puta.

"Privlačenje površine iznosi oko desetinu g", reče Jejts. "Parametri su bitno različiti, Rai. Pomišljaš li na to da bi ovo mogao biti neki drugi Put, ne naš?"

"Imamo li razloga da verujemo kako bi neko drugi mogao napraviti univerzum sličan ovom?" upita otvarač kapija.

"Ne", priznade Jejts.

"Utisnuli smo iskustvo vlastitog nasleđa na oblik Puta kada smo ga stvorili u obliku cilindra - iskreno sumnjam da je neko drugi mogao izraditi duplikat. Ne barem s beskrajnim brojem dostupnih mogućnosti."

"Pa ipak, taj oblik je univerzalan, posebno ako se ima na umu trgovina..."

Rai Oi odsečno klimnu glavom, dajući do znanja da se slaže s poslednjim stavom. Izgledao je ljutito dok je procenjivao rezultate svog rada. "Ovde je veoma čudno", reče on. "Nema nikakvog opažljivog toka, a i cev s plazmom je krajnje nepravilna. Kao da su nečiji prsti umešani u sve ovo."

"Jarti?"

"Ne", reče otvarač kapija. "Ove strukture se ne mogu dovesti u vezu s Jartima. Nisam siguran da mogu da sagledam neku njihovu određenu svrhu - ili su to geometrijska iskrivljenja, izlučevine i kristalizacije prostora-vremena ili..." Zavrteo je glavom. "Ili su izvan naše moći shvatanja. Uz to, sumnjam da su Jarti mogli tako daleko da stignu. Ovo raskršće - ako je u pitanju raskršće - mora da se nalazi iza 1×10^{15} - preko sto svetlosnih godina niz Put."

"Onda tamo ne može biti nikakvih kapija", reče Patricija.

Jejts izvi veđe. "A zašto ne?"

"Zato što je to izvan kraja našeg univerzuma, u smislu vremena. Kapije bi se otvorile u...", podigla je ruke, "...ništa, nulu."

"Ne nužno", reče Rai Oi. "Ali rekli ste nešto zanimljivo. Put je tako prilagođen da odgovara uslovima iz epohe svog nastanka. Tamo gde prevazilazi te uslove - produžava se iza njih - prirodno je očekivati da se preustroji."

"Može li Osni Grad otputovati tako daleko?" upita Proročka Oi.

"Ne znam. Ako tok prestaje da postoji, moraće izvršiti nova

podešavanja... To bi bilo teško. A ako iza određene tačke nema nikakvog toka..."

"Put je samaodrživajući", dovrši Jejts misao umesto njega.

"Upravo tako. Onda mu nije potrebna mašinerija šeste komore niti bilo kakva veza sa Čičkom."

"Izgleda prazan", reče Lenijer, ne sasvim siguran u to da li je umesno da se meša u ovaj razgovor. "Ne vidim nikakav saobraćaj, nema ni najmanje kretnje."

Jejts naredi monitoru da pregleda oblast. Slike su se veoma uvećale, otkrivajući pojedinosti u kiklopskim kristalima. Put je bio krcat njima - neki su jedrili s jedne strane na drugu preko desetina hiljada kilometara, cev s plazmom svijala se oko njih.

Sve te strukture - čak i one koje su slobodno plovile - behu prekrivene diskovima kupolastog oblika. Bilo je očigledno da oni štite mehurove otvorenih kapija. Slika se uvećala još nekoliko puta. Blistave trake svetlosti isprepletane u guste mreže povezivale su nagomilane kapije. Bilo je saobraćaja - svojevrsne trgovine - ali nepojmljivo velikih razmera i potpuno različitog od onoga što su do tada imali prilike da vide.

Pokraj slika blesnuli su novi crteži. "Nema nikakvog toka, sasvim sigurno", saopšti Jejts. "Put je na ovoj tački potpuno stabilan i samoodrživajući."

Čunilo se da je Patricija u polusnu. Lenijer ja shvatio da je ponovo utonula u ono stanje. Upinjala se da shvati nešto što je bilo potpuno izvan njegovog domašaja.

"Slučajno je povezan", reče ona jedva razgovetno.

"Molim?" upita Lenijer pogledavši ostale i uhvativši joj rukom lakat. Širom je otvorila oči u upiljila se u njega.

"Ako Osni grad putuje brzinom na granici svetlosti niz Put, dogodiće se ovo - čak i pre no što putovanje započne. Put u biti leži izvan vremena, i mora se prilagođavati svakom događaju unutar svoje dužine. Ovo je ono što će se dogoditi - pogotovo ako je sudbina Čička zapečaćena."

"Da? Molim vas nastavite...", podsticao ju je Jejts.

"Ona je u pravu", reče Korzenovski. "To je savršeno očigledno. A postoji neko - nisu to ljudi, ni Jarti, pa čak ni naš univerzum - ko

izvlači korist iz tog preuređenja."

Rai Oi se široko osmehnu. "Bojim se da nama to nije očigledno."

Patricija je uputila pogled inženjeru i osetila mrežkanje prepoznavanja. Ona... Nešto u vezi s njom. Korzenovski joj klimnu glavom. "Na pravom ste putu", reče on.

"Posmatramo rezultate akcije sprovedene duž vektora superprostora - ono što će se dogoditi u Putu", reče ona. "Razmišljala sam o ovome pre no što smo krenuli za Timbl, a posle posete one bitange u mojim odajama. Ako Osni grad putuje brže od trećine svetlosne brzine, izazvaće uvrtnje Puta i stvoriće udarni talas prostora-vremena, koji će premašiti brzinu svetlosti krećući se ispred Osnog grada. Taj udarni talas dejstvovaće izvan vremena, prestigavši svoj uzrok. Isti udarni talas već je prošao ovu tačku - možda još pre jednog veka, možda čak pre no što je Put otvoren. Nešto što putuje brzinom na granici svetlosti u singularnosti, napregnuće je preko granica njene izdržljivosti. To će pretvoriti virtuelne čestice u energiju - zračiće, ispariće." Duboko je udahнула vazduh i sklopila oči, promatrajući odvijanje matematičkih procesa u svojoj svesti, koji se nisu prekivali ni dok je govorila. "Put je bio prinuđen da se raširi u jednu ovakvu stabilnu konfiguraciju. Tok je iščezao."

Olimi je ćutao, mirno slušajući Korzenovskog i Patriciju. On je ponosan, pomisli Lenijer.

"Tokom više svetlosnih godina, sve dok se Put ne raširi i ne rasturi udarni talas grada, sve ispred grada biće sterilizovano. Ništa neće postojati u ovim segmentima osim grada. Sve osobenosti biće izbrisane, a sve kapije zapečaćene." Pokazala je na strukture. "Očito je da se Put raširio ovde, a relativistički predmeti, koji se kreću njegovom dužinom, ne mogu ga poremetiti."

Lenijer je pokušao da reši zagonetku iščezavanja toka pre izgradnje predmeta koji je iznudio njegovo isparavanje. Brzo se izgubio u protivrečnostima, ali izgledalo je da te protivrečnosti ne zadaju nikakve teškoće Korzenovskom ili otvaračima kapija.

"Kada pripremimo dokumentaciju - možete to da učinite, zar ne, uskoro?" upitao je Patriciju.

Ona potvrdi klimanjem glave. "Uz pomoć Ser Korzenovskog."

"Znaćemo najveći deo onoga što nam je potrebno da znamo", reče Rai Oi. "Možemo predočiti naš izveštaj predsedniku. Njegova frakcija moći će da učini s tim što joj je volja." Nasmehio se. "Ono što, očito, mora učiniti."

Svetlocrveni crteži pojavili su se ispred odbrambenog monitora, označavajući hitnu poruku. Olmi otide da ih primi. Kada se vratio, izraz lica mu beše ushićen - paradoksalno, ako se uzme u obzir šta je zatim rekao. "Jarti su otvorili svoju kapiju. Daleko je na otprilike 1,5 x 10⁹. Odsekli su poslednju odbrambenu stanicu. Stvorio se čep plazme koji dostiže maksimalnu brzinu - sada je na nekih sedam časova od nas. Moramo smesta da krenemo."

Proročka Oi pogleda u oca. "Gešeli neće dozvoliti da ih Jarti istisnu."

"Onda predsednik nema nikakvog izbora, je li tako?" reče Rai Oi. "Put piše svoju sudbinu, baš kao i Jarti. On mora da uzme svoje okruge, a mi naše, i da krenemo odvojenim stazama."

63.

Mirskom i trojici drugih 'dezertera' dodeljene su male kružne odaje u Valdu Središnjeg grada. Tri gešelska homorfa - dve žene i jedna osoba neodređenog pola - dodeljeni su im kao domaćini i nastavnici u ubrzanom procesu obrazovanja i privikavanja.

Mirski je sedeo u svojoj sferi priključen na različite kanale ucrtanih informacija - od kojih su neke prevodili pedagozi-delimičnjaci njihovih domaćina. On i Rodzenski prihvatili su privremene implante, kako bi ubrzali postupak podučavanja i tumačenja. Posmatrali su, slušali i malo zborili. Rodzenski je stalno bio uz njega dok se Rimskaja - onaj Amerikanac sa ženskim imenom - držao po strani. Ostalima jedva da je i poklanjao neku pažnju. Oni su bili veoma male ribe u neizmerno velikoj tajni.

Domaćini su im pristupili inkarnirani, da bi smanjili nelagodnost na najmanju meru, i držali im kratka, zgusnuta predavanja, a gosti su primali onoliko koliko su mogli.

Dah žurbe osećao se u vazduhu. Sa izuzetkom domaćina, ostali Gešeli posvećivali su veoma malo pažnje dezerterima. Vald je bio bezmalo napušten, a većina žitelja zauzimala je nove položaje pripremajući okruge za ono što bi se moglo desiti, pa ma šta da je to bilo.

Izveštaji iz najudaljenijih odbrambenih stanica stigli su u sada podeljen Osni grad. Jarti su otvorili jednu udaljenu kapiju i dopustili da duboka unutrašnja plazma zvezde prodre u Put.

Razornoj masi trebalo je oko sedamdeset časova da dosegne kraj Puta, te su žitelji gešelskih okruga Osnog grada morali brzo da se odluče o smeru svoje akcije. Ukoliko su želeli da ostanu u Putu i ne predaju ga Jartima, morali su ubrzati kretanje svojih okruga do barem jedne trećine svetlosne brzine, pre no što se sudare s prednjim delom plazme.

Sa ulaskom zvezdanog materijala u Put, temperatura plazme će se spustiti znatno ispod nivoa neophodnog za topljenje, ali će i dalje ostati blizu devet stotina hiljada stepeni. Prolazak gešelskih okruga to je, međutim, trebalo da promeni.

Kada se stvarno sudare s prednjim delom plazme, njihov udarni talas prostora-vremena raspršiće supervrelu plazmu u tanušnu koprenu. Ta koprena razastrta Putem posle prolaska i zagrevanja do temperature daleko iznad one neophodne za topljenje, ispuniće potom put još moćnijom plazmom. Na kraju, okruzi će pretvoriti plazmu i Put u novu cevastog oblika.

Mirski, koji je nastojao da prati javne rasprave, smatrao je da su njihovi planovi zanosno ludački. Da li će on umreti ili ne - činilo mu se beznačajnim; nalazio se u središtu velike sheme, daleko razbarušenije od bilo čega što je do tada mogao i da zamisli.

Gešelski političari kojima su secesionisti podarili slobodu, grozničavo su pravili planove. Morala se obezbediti dovoljno jaka zaštita na prednjem i zadnjem delu, kako bi se sprečilo da okruzi budu preplavljeni teškom radijacijom. To će neminovno jako opteretiti četiri glavna generatora toka, koja su im preostala i koja su već bila dovoljno opterećena neophodnošću održavanja veze s tokom, pri tako velikim brzinama. Da li je to bilo ostvarivo?

Jeste, zaključili su fizičari. Ali jedva.

Trebalo je, takođe, da se obezbedi zaštita od samog prolaženja kroz tok. Bilo je izvesno da će tok emitovati zrake veoma smrtonosne. Da li se sva potrebna zaštita mogla obezbediti?

Da. Ali uz još veće rezerve.

Uprkos sumnjama, među stanovnicima okruga preovladavala je iznenađujuća sloga. Oni nisu želeli da se vrata na Zemlju. Bili su okrenuti budućnosti a ne prošlosti. A posle vekovne horbe s Jartima nikako nisu bili skloni da im sada predaju Put u ruke.

Rimskaja, koji je lutao kroz šume izvan svoje sfere, izbegavao je da sluša sve pojedinosti. Pobožno se molio, ne mareći za to ko ga je gledao, ili kako je okolina reagovala. Njegova briga ogledala se u pitanju: da li je Bog mogao čuti molitve izrečene izvan prostora-vremena? Da li će doći trenutak kada će biti potpuno odsečeni od Boga?

Domaćica koja mu je dodeljena - jedan ženski homorf - držala se na odstojanju, na njegov izričit zahtev, shvatajući da je malo toga mogla da uradi da bi ga ubedila u nešto drugo.

Njegova pitanja su, po njenom mišljenju, spadala u sferu

ugašenih znanja i bila su jednako besmislena kao, na primer, pitanje da li bi mnogo anđela moglo igrati na vrhu čiode.

Čekajući da vesti o konačnim planovima stignu do njih, Rodzenski i Mirski lebdeli su u zelenilu, na razdaljini od nekoliko metara. Vijugavi obrazac sjajne zmiје osvetljavao je jednu duboku trodimenzionalnu prugu iza njihovih odaja, bacajući senke lišća preko njih.

Mirski je pomno promatrao mladog desetara, opažajući sjaj njegove kože, oslobođeno uzbuđenje ocrtano oko njegovih usana, način na koji su mu oči odudarale od lica. Budućnost je za njega droga, pomisli Mirski. Da li je to važno i za njega?

"Tako malo toga razumem", poverio mu se Rodzenski, privlačeći se duž jedne grane bliže Mirskom, koji je počivao u krošnji. "Ali osećam da ću razumeti - a oni su spremni da pomognu! Mi smo im neobični - ne osećate li to? Ali nas lepo primaju!"

"Mi smo za njih novina", reče Mirski. Nije hteo da pokaže sve svoje sumnje pred ovim desetarom. Srce bi mu zalupalo kad god bi pomislio o tome šta ih čeka.

Onaj ženski horor dodeljen mrzovoljnom Amerikancu približi im se lebdeći.

"Brine me vaš prijatelj", reče ona. "Razmišljamo da ga vratimo vašim ljudima... On to nikada neće priznati, ali ja mislim da je doneo pogrešnu odluku."

"Dajte mu vremena", reče Mirski. "Svi smo mi ostavili puno toga za sobom. Bićemo veoma nostalglični. Razgovaraću s njim."

"I ja ću", reče Rodzenski poletno.

"Ne", odvрати Mirski podigavši jednu ruku. "Samo ću ja. Nas dvojica smo razgovarali za vreme pregovora s Amerikancima, pored toga, obojica smo se dobrovoljno odlučili za ovo."

Zbunjen, Rodzenski se povuče uz odsečan pokret glavom.

Mirski pokuca na prozirnu, srebrnasto obojenu spoljašnju površinu sfere. Rimska ja odgovori iznutra: "Da? Šta je?" Oglasio se na engleskom jeziku.

"Pavel Mirski."

"Dosta mi je razgovora, molim vas."

"Nemamo mnogo vremena. Ili ćete se vratiti, ili ćete se suočiti s

našom odlukom."

"Ostavite me na miru!"

"Mogu li da uđem?"

Vrata sfere se raširiše i Mirski se uvuče unutra. "Oni će uskoro krenuti", reče on. "Neće biti nikakvog izbora kada se otisnu - ostaćete ovde zauvek."

Rimskaja je izgledao jezivo - bled, s riđom kosom raskuštranom na sve strane; lice mu beše zaraslo u bradu. "Ostajem ovde", reče on. "Odlučio sam."

"To sam i rekao vašoj domaćici."

"Govorite u moje ime?"

"Ne."

"Šta se to vas tiče? Vi ste se vratili iz smrti. Ne dajete pet para na svoj položaj - vaši sopstveni ljudi pokušali su da vas ubiju. Ali ja... Napustio sam odgovornosti, zadatke."

"Zbog čega?" upita Mirski.

"Sranje! Ne znam."

"Možda ja znam."

Rimskaja mu uputi sumnjičav pogled.

"Želite da vidite konačnost", reče Mirski.

Rimskaja je naprosto zurio u njega, ne potvrđujući, ali i ne poričući.

"Vi, ja, Rodzenski, možda čak i ona žena - svi smo mi neostvareni. Nismo srećni što imamo samo jedan život na raspolaganju. Stremimo nečem višem."

Podigao je raširenu šaku. "Uvek sam želeo da dodirnem zvezde."

"Želeli ste da vidite zvezde, pa ste se otisnuli u svemir da vodite rat!" reče Rimskaja. "Mi ne znamo šta ćemo još videti od ovog prokletog hodnika." Uronio je lice u šake. "Čitavog života bio sam pristalica čvrste linije. Svi su mislili da sam neosetljivi stari... namćor. Matematika, sociologija i univerzitet. Moj život proveden je u četiri zida. Kada su me poslali na Kamen - Gospode, kakvo iskustvo! A zatim i ova prilika..."

"Znamo da će biti zanimljivo, daleko zanimljivije od onoga što možemo naći na Zemlji."

"Ostali se vraćaju da spasu Zemlju", reče Rimskaja. Držao je

stisnute pesnice uz bokove.

"Da li nas ta činjenica čini neodgovornima? Možda. Ali ne više nego sve ljude u ovom delu grada."

Rimskaja slegnu ramenima. "Slušajte, ja sam doneo odluku i ostajem pri njoj. Ne brinite za mene. Biće sve u redu."

"Samo sam to želeo da čujem", reče Mirski.

"Da li nosite implant koji su vam dali?" upita Rimskaja.

Mirski posuvrati svoje desno uvo i okrete glavu, tako da Rimskaja vidi.

"Moj je još ovde", Rimskaja je otvorio pesnicu u kojoj se nalazilo to sredstvo veličine kikirikija.

"Biće vam potrebno", reče Mirski. Stajao je još par trenutaka bez reči, sve dok Amerikanac ne diže element do glave i ne postavi ga iza uha.

64.

"Sada ćemo se rastati", reče Rai svojoj kćerki i Jejtsu. Ispružio je ruku, a senatorka je prihvatila. Olmi, Patricija, Lenijer i Korzenovski čekali su ih pokraj onog diska.

"Šta on namerava?" upita Patricija.

"Odlazi kroz kapiju", reče Olmi. "Prudružiće mu se onaj Talzit kao i jedan od Franta. Svi ostali nastavljaju s nama."

"Nema izgleda da preživi", reče Lenijer. "Nema mogućnosti da ponese dovoljno hrane, kiseonika - nema vremena da se pripremi..."

"Ne odlazi inkarniran", objasni Olmi, "Nijedan od njih. Poveriće svoje ličnosti kapijskom dugoročnom radniku. Mogu da istražuju koliko ih je volja - otvaraju druge kapije, čekaju Osni grad, ukoliko ovaj ikada dospe do te tačke. Poseduju energiju za milion godina."

Proročka Oi polako zavrte glavom, posmatrajući očevo lice. "Bio si dobar prema meni", reče ona. "Teško mogu da podnesem saznanje da nikada više neću biti u stanju da razgovaram s tobom."

"Dođi sa gešelskim okruzima", reče Rai Oi. "Možda ćemo se ponovo sresti, tamo daleko niz Put. Ko zna kakve planove će imati ako uspeju? Pored toga, neko drugi uvek može ponovo da otvori ovu kapiju i pronađe nas..."

"Niko nikada neće ponovo otvoriti ovu kapiju", uzvratila ona. "Samo si ti u stanju da je pronađeš i otvoriš."

"U pravu je", reče Jejts. "To je tvoja veština."

Rai Oi klimnu glavom u pravcu Patricije. "Korzenovski, ili žena sa Zemlje. Oni bi mogli... ali Korzenovski se vraća na Zemlju, a ona kreće u lov na nešto još neuhvatljivije. Pa, u svakom slučaju, ništa nije konačno."

"Ovo jeste", reče Proročka Oi. "Vraćam se na Zemlju. To nam je bio cilj." Pustila mu je ruku.

Otvarač kapije ucrtao je simbol za nju: Zemlja u plavim zelenim i mrkim bojama, sa raznolikim oblacima, okružena jednom petljom DNA; oko svega toga neka uprošćena jednačina, koju je Korzenovski uzeo iz jednog od starijih radova Vaskezove.

Onaj Talzit u svom hladnom mehuru i Frant u belom ogrtaču -

simbolu rastanka - stajali su iza Rai Oija. Proročka Oi se naže i poljubi ga, a zatim se okrete i pridruži ostalima kod diska.

Otvarač kapije i njegova pratnja krenuše prema radionici i humki oko nove kapije.

"Ispunjava svoju zakletvu Heksamonu", reče Proročka Oi kada se disk sklopio oko njih. "On će voditi Osni grad ako stigne do njega. Ona pruži ruku prema Patriciji čije su oči ponovo bile vlažne i dotače Zemljanki obraz. Uklanjajući jednu suzu s njega, Proročka Oi je premesti na svoj obraz. Olmi naredi disku da ih izvede iz terminala i odveze do tokobrodova koji su čekali."

Oba tokobroda, letelica za osoblje otvarača kapije i odbrambeni tokobrod u kome su stigli ovamo, izdvojila su se iz toka, i sada su lebdeli privezani vučnim poljima. Beše to predostrožnost za slučaj da evakuacioni odbrambeni brodovi naiđu iz pravca severa. Olmi se brzo odlučio; brzina im je bila važna, a manja odbrambena letelica beše hitrija.

Bilo je neophodno da susretnu ubrzavajuće okruge pre no što oni postignu brzinu veću od jedne trećine brzine svetlosti. U tom slučaju pojaviće se dve mogućnosti: ili će okruzi nakratko uvući svoje generatore i tokohvataljke i dopustiti odbrambenom tokobrodu da prođe kroz prolaz, ili će odbrambeni brod morati da se rastavi, privine uza zid i izdrži talas pritiska čestica i atoma koje grad potiskuje pred sobom.

Ali pre no što se susretnu sa okruzima morao je da ispuni obećanje dato Patriciji.

Zamišljeno je da je pošalju s ključnjačom na površinu Puta i to u pustošnim predelima, gde je postojala mogućnost pronalaženja geometrijskih naslaga za kojima je tragala. Biće joj na raspolaganju veoma malo vremena da dovrši svoj rad. Po svemu sudeći, prednji deo plazme bio im je za petama.

Jejts odvede Patriciju do izdvojenog dela broda i dade joj poslednja uputstva za korišćenje ključnjače.

"Zapamtite", reče joj on na kraju, "vi imate nagon i želju, ali ne i mnogo veštine. Posedujete znanje, ali ne i iskustvo. Ne smete brzati, morate sve raditi smišljeno i pažljivo." Dohvatio ju je rukama za

ramena i pogledao pravo u oči. "Znate li koliki su vam izgledi na uspeh?"

Klimnula je glavom. "Ne posebno dobri."

"I dalje ste srpemni da se upustite u rizik?"

Još jednom je bez oklevanja klimnula. Jejts je pusti i izvadi onu malu kutiju iz svog džepa. "Kada zatisnem ključnjaču u vašu ruku i prenesem sposobnost korišćenja na vas, ona će narasti do svoje aktivne velučine. Radiće samo za vas. Ako umrete, pretvoriće se u prah. Služiće vas dok ste živi - iako ne znam od kakve koristi vam može biti ako uspete u svom naumu. Ona može da otvara nove kapije samo iz Puta, a ne i sa spoljašnje strane. U stanju je da prepozna postojanje ranije otvorenih kapija čak i ako su u međuvremenu zatvorene..."

Jejts izvadi ključnjaču, sada nešto dužu od dvanaest centimetara i utisnu joj je u levu šaku. "Uхватите обе дршке", posavetova je on. Uхватila je drške obema rukama, uzmeđu palca i kažiprsta. Ključnjača je ucrtavala postojan tok crvenih simbola za Jejtsa.

"Sada vas još ne prepoznaje", reče on. "Traži uputstva od svog pređašnjeg gospodara. Ponovo ću je aktivirati." Izdao je naredbu ključnjači posredstvom kodiranog crteža.

Sredstvo se polako uvećavalo u Patricijinim rukama, sve dok nije dostiglo istu veličinu kao ključnjača koju je koristio Rai Oi.

"A sada ću preneti komandu na vas." Usledila su nova kodirana uputstva i Patricija oseti iznenadnu toplotu koja se razvila između nje i sredstva.

Korzenovski je promatrao, udaljen nekoliko koraka iza njih. Lenijer je, pak, lebdeo iza njega u blizini prolaza toka.

"I sada mogu da razgovaram s njom", reče Patricia u čudu. "Mogu neposredno da joj saopštavam stvari..."

"A ona može da komunicira s vama. Ona je aktivna, a vi ste njen gospodar", reče Jejts. U njegovom glasu osećao se prizvuk tuge.

Korzenovski priđe. "Imao bih nekoliko ideja u vezi s vašom potragom - predloga za način upotrebe", rače on.

"Volela bih da ih čujem", reče Patricija.

Pri postojanom ubrzanju od dvadeset g, tokobrod se kretao na

jug niz Put.

Prednji deo plazme dosegao je onaj sektor širok šezdeset kilometara, rezervisan za poslednje otvaranje kapije, zapljusnuo je prepreke, a strahovita toplota poremetila je tananu geometriju. Prva prepreka ubrzo je pala nakon čega je mala oaza bila pretvorena u pepeo. Krug izvora se istopio i zapečatio, a površina Puta postala je glatka i ravna. Konačne poruke od Kapija duž dela Puta koje su kontrolisali ljudi govorile su o evakuacijama. Milioni ljudi radije su se opredelili da ostanu na svetovima izvan njima namenjenih kapija, nego da biraju između odvojenih delova Osnog grada. U Putu su se ugasili i poslednji ostaci trgovine a kapije se zaptiše pripremajući se kako za prolazak Gešelskih okruga tako i za dolazak prednjeg dela plazme.

Uprkos blizini plazme, Olmi je počeo da usporava. Tokobrod je posedovao dve letelice u obliku strele sa zatupljenim vrhom. Proračka Oi upravo je pripremila jednu za Patricijino putovanje.

Patricija priđe Lenijeru i čvrsto ga zagri.

"Duboko cenim sve što si za mene učinio", reče ona.

Lenijer je pozeleo da je nagovori da se ne upušta u ovu avanturu, ali nije pokušao. "Vremenom si počela strašno mnogo da mi značiš", reče on.

"Nisam više, dakle, samo žutokljunka na koju moraš da paziš?" upita ona smešeći se.

"Daleko više od toga. Ja..." Okrenuo je oči od nje dok su mu preko lica prelazili različiti izrazi nelagodnosti da bi konačno zavrteo glavom. "Ti si nešto Patricija." Zatim se zvonko nasmejao kroz suze. "Nisam siguran šta je to, ali odista si nešto posebno."

"Da li biste hteli da pođete sa njom?" upita Olmi lebdeći u krmi. U svakoj ruci držao je po jedan mali crni loptasti monitor.

"Šta?" upita Lenijer.

"Biće joj potrebna pomoć. Ja idem."

Proračka Oi primetila je Lenijerovu zbunjenost i objasnila mu: "Stvorićete delimičnjaka. Monitor će projektovati tog delimičnjaka. Neće biti u stanju, naravno da vam pošalje izveštaj, budući da moramo smesta da krenemo čim se rastanemo od Patricije."

"Taj delimičnjak će umreti?" upita Lenijer.

"Biće uništen zajedno s monitorima", reče Olmi.

"Ali to ne važi i za nas."

Lenijer oseti kao da mu kroz glavu duva vetar čudotvorstva. "Da", reče on. "Veoma bih to voleo."

Ramon koji čita 'Tiempos de Los Angeles'. Rita koja priprema obrok za povratak kući. Dolazak kući. Pol čeka. Šta ću reći Polu? "Ne bi verovao..." Ili, "Bila sam ti neverna, Pole, ali..." Ili da mu se naprosto osmehne i počne sve iz početka...

Olmi i Lenijer - tačnije, njihovi delimičnjaci - sedeli su pored Patricije u letelici. Držala je ključnjaču u krilu. Ekran ispred nje pokazivao je goletnu, glatku površinu Puta. Čvrsto je držala drške ključnjače, osećajući kakvoću superprostora na svakoj tački ispod površine koja se prenosila kroz ključnjaču.

Ono za čim je ona tragala bilo je teže pronaći nego određeno zrno peska na plaži. Tragala je za jednim univerzumom bez Smrti i bez sebe, takođe - mestom do koga je Kamen stigao ali nije izazvao rat i gde je njena alternativa na neki način umrla.

Ukoliko ne bi pronašla to (a daleko od toga da je bila sigurna da je sposobna da bude toliko precizna - iako je takvo mesto izvesno postojalo i moralo biti različito od svih drugih svetova) pristala bi i na univerzum u kome će biti dve Patricije. Pristala bi na sve što bi je odvelo kući. Obazrela se na Lenijerovu sliku. On joj se osmehnu, hrabreći je i sumnjajući u isti mah.

I najednom, bez ikakvog razloga, bez ikakvog jemstva za uspeh, osetila se divno. Patricija Luiza Vaskez postojala je u jednom mehuru radosti, nezavisna od svega što se prethodno dogodilo, ne mareći za ono što je sledilo. Nikada nije doživela ništa slično. To nije bilo ni samopouzdanje niti euforija, već naprosto uvažavanje svega što je iskusila i što će iskusiti, ispunjenje neodoljivog nagona koji joj je od detinjstva stvarao utisak da nije normalna. Taj nagon joj nije dopuštao da živi normalan život, već ju je naterao da se podvrgne najneobičnijim mogućim iskustvima. Bio svet ovakav ili onakav, ona je odavno odlučila da stvori te izvanredne uslove u svojoj glavi.

A tada se svet okrenuo naopačke. Univerzumi su se isprepleli na

neki nerazumljiv način i podarili joj iskustvo izvučeno iz vizija u njenoj glavi, koje je postalo još divnije, čudno zahvaljujući uticaju istorije, akcija desetina milijardi ljudi i ko zna koliko neljudskih bića?

Njen trenutak ne beše solipsistički. Nije se osećala ni najmanje izdvojeno ili jedinstveno. Shvatala je, međutim, do koje mere je njen život bio izvanredan. Već je ostvarila svoje najneobuzdanije i duboko skrivene snove.

Sve ostalo je sos uz jelo, prođe joj kroz glavu. Pa čak i odlazak kući.

Letelica se blago spustila na površinu Puta. Ključnjača je u njenim rukama emitovala jedan prijatan neprekidan šum, kazujući joj da bi trebalo da se premeste nekoliko kilometara južnije. Obavestila je o tome Olmijevog delimičnjaka i on podiže letelicu da bi izveo još jedan kraći skok.

Iznad glave, tokobrod je ubrzavao prema jugu.

Sklopila je oči dopuštajući da iskustva ključnjače struje kroz nju. Činilo joj se da vidi svojevrzne sažetke svake grupe alternativnih univerzuma, da ih kuša, postaje deo njih, ali nije bila u stanju da ih uhvati. S ovim doživljajima nije mogla da učini ništa više do da ih iskoristi za upravljanje ključnjačom. Nije se dalo steći nikakvo detaljnije znanje o drugim stvarnostima; jedino što je postajalo bila je činjenica njihovog postojanja kao i pokazatelj da li ulaze u raspon onoga za čim je tragala ili ne.

Delimičnjacima neće biti potrebno zaštitno polje, ali njoj hoće. Olmi je za nju pripremio vučni mehur i okoliš. Lenijer je stajao pokraj nje. Koliko je od njega ovde? pitala se. Kako to izgleda kada se delimičnjak uništi?

Zatim je svu svoju pažnju usmerila na ključnjaču. Otvor na pramcu se raskrilo i Patricija stupi na površinu Puta okružena elastičnim, vučnim mehurom blagog sjaja. Lenijer i Olmi su je sledili koračajući pored nje bez ikakve pomoći u vakuumu visokog stepena.

"Imate na raspolaganju oko pola sata", reče Olmi.

Glas mu se prenosio od monitora do njenog okovratnika. "Posle toga, zračenje prednjeg dela plazme postaće opasno jako. Da li će vam toliko vremena biti dovoljno?"

"Mislim da hoće. Nadam se da hoće." Patricija je proverila torbu i utvrdila da je sve na svom mestu: multimetar, procesor, ploče i blokovi.

Držala je ključnjaču pred sobom, pretražujući. Desetak minuta hodala je napred-nazad, severno i južno, s tim što je ključnjača saopštavala podatke o neizmerju alternativnih svetova koje je prelazila sa svakim korakom. Odbacivala je utiske o gotovo svakom od njih nastojeći da ne preoptereti svoja čula.

U toku narednih deset minuta, odredila je jednu liniju dugačku nekoliko centimetara koja je, kako se činilo, skrivala tačku za kojom je tragala. Kleknula je, a vučni mehur se elastično ugnuo ispod nje. Ključnjača je sama sebe navodila duž tog sićušnog prostora dok su njene ruke samo dopunjavale tu uzročnu povezanost.

Za narednih pet minuta svela je potragu na deliće milimetra. Sada su podaci iz svakog posebnog univerzuma bili znatno složeniji; sada je doista bila blizu jedne alternativne Zemlje a i vremenski period bio je približno tačan - unutar dve godine.

"Pohitajte", reče Olmi. "Prednji deo plazme je blizu."

Bilo je to veoma teško. Pokazivalo se da njene teorije nisu sasvim precizne kao što se nadala. Čak i unutar najmanjih segmenata geometrijskih naslaga, preplitali su se svetovi visokog stepena različitosti. Sada je mogla da razume zbog čega su Korzenovski i njegovi sledbenici prvobitno smatrali ove oblasti geometrijskih naslaga beskorisnim.

Ključnjača se zaustavila. Nije umela da kaže da li je dovoljno precizno podesila oblast ili ne, ali je bila svesna da je mogla da provede dane tragajući, a da ne bude nimalo bliže. Sklopila je oči u učinila poslednji beskrajni mali pomak.

"Spremna sam", reče ona.

"Onda učini to", reče Lenijer. Okrenuće se da bi pogledala delimičnjaka i osmehnula mu se u znak zahvalnosti.

"Hvala ti - za sve."

Lenijer klimnu glavom. "Nema na čemu. Bilo je očaravajuće."

"Da... Odista?"

Započela je sa otvaranjem kapije. Prema severu hodnik se ispunjavao crvenkastim sjajem. Kako su sekunde prolazile, sjaj je

menjao boje spektra - postajući narandžast, jezivo zelenkastoplav...

Zviždanje ključnjače bilo je bolno jako. Opazila je krug uskovitlanih mogućnosti kod svojih stopala a zatim je ugledala jedan krug - malo širi od metra - koji se razbistravao prikazujući iskrivljenu sliku plavog neba, nečeg sjajnomrkog, velikih oblika i vode...

Nije imala precizno odredište. Trebalo je da se nađe na kopnu - toliko je mogla da oseti - ali nije imala blagu predstavu gde bi se to kopno moglo na Zemlji nalaziti. Gde god da se nađe vučno polje će je zaštititi.

Lenijerov delimičnjak se naže kroz njeno vučno polje da bi je poljubio za rastanak. Usne su mu bile meke i tople.

"Napred!" naredi Olmi.

Zakoračila je kroz kapiju. Ovo je podsećalo na sankanje niz brdo. Oko nje se sve uvijalo i rasipalo. Ispustila je ključnjaču, a onda je opet dograbila jednom rukom. Čuo se zvuk vode, nešto ogromno oštro i daleko počivalo je nedaleko, zaslepljujuće sunce...

Lenijer i Olmi čekali su nadolazeće zračenje.

Ovo nije isto što i smrt, pomisli Lenijer. Postoji jedan drugi potpuni ja, koji čak i sada izmiče. Ali on nikada neće iskusiti ove stvari. Nikada ga neću 'izvestiti' o tome.

Bili su okruženi moćnom sjajnošću koja je prevazilazila svetlost ili toplotu. Olmi napravi grimasu, a jednom se osmehnu uživajući u doživljaju. On je i ranije slao svoje delimičnjake u smrt, ali nikada nije znao kako taj doživljaj izgleda. Sada će ga neposredno iskusiti...

A originalni Olmi i dalje neće znati.

"Monitori će delić sekunde potrajati u prednjem delu plazme", objasni on Lenijeru. "Provešćemo jedan tren unutar zvezde..."

Lenijer je, bez bola i bez mnogo straha, stajao okrenut prema severu i gledao u srce vatrenog grotla, koje se valjalo prema njima brzinom od šest hiljada kilometara u sekundi.

Nije čak bilo vremena da se ma šta oseti.

Na tokobrodu, opasno blizu podivljaloj plazmi, Lenijer je sklopio oči i stao u sebi da ponavlja kako je ispunio svoju odgovornost i kako je do poslednjeg časa ostao pokraj svoje štice.

Ne ispuštajući ključnjaču i sa torbom okačenom o rame Patricija je pala sa visine od pet ili šest metara u vodu.

Nije se čak ni pokvasila. Ležala je ošamućena na dnu plutajućeg vučnog mehura. Ta voda - neka reka ili kanal - nosila ju je nekoliko desetina metara od kapije. Pogledala je na stranu da bi utvrdila gde se nalazi.

Otišla je u poslednja čas. Jedna sjajna belo-plava žila lave tekla je od kapije, pretvarajući vodu iza nje u paru, prekrivajući sve gustim belim oblakom. Na sreću, za nju i za sve u prečniku od nekoliko stotina metara, kapija se stopila sa zidom a zaptila u milionitom deliću sekunde.

Ležala je nauznak u mehuru, delimično zaslepljena držeći jednu ruku iznad očiju. Plutala je još nekoliko minuta sve dok se nije nasukala na peščani žal. U međuvremenu, vid joj se gotovo sasvim povratio.

Stojeći, osmotrila je teritoriju dok joj je srce lupalo kao ludo.

Nalazila se na obali širokog pravog kanala. Voda je imala zagasitomrku boju mulja i lenjo je proticala pored nje. Obala beše opervažena visokom zelenom paprati. Nebo je bilo jasno, bledoplavo i bez oblaka - a sunce veoma sjajno.

S izvesnom bojažljivošću oslobodila se vučnog mehura i duboko udahnula. Vazduh beše slatkast, čist i topao.

Bila je znatno teža no u razdoblju od kada je napustila Timbl. Ovog puta, međutim, nije imala lebdeći pojas koji bi je olakšao. Gravitacija joj nije prijala.

Ali ovo je, van svake sumnje, bila Zemlja a takođe beše očito da se nije obrela u nuklearnoj pustoši. Prizor je zapravo bio napadno poznat. Sve je ovo videla ranije... na predavanjima o Bibliji, na koja ju je Rita terala dok je bila dete.

Zaklanjajući oči, Patricija pogleda prema zapadu.

Preko kanala, na jednoj zaravni pačivale su sjajne gipsasto bele piramide. Nalazile su se na kilometar udaljenosti ali su se oštro ocrtavale u jasnom pustinjskom vazduhu. Osetila je navalu uzbuđenja. Bio je to Egipat. Mogla je da putuje iz Egipta to beše neznatan problem. Mogla je da stigne kući odavde.

Okrenula se oko sebe. Na skelama krhkog izgleda, koje su štrčale iz paprati, stajala je jedna vižljasta mrka devojčica. Nije mogla imati više od deset ili jedanaest godina i bila je naga, ako se zanemari bela krpica privezana oko kukova. Kosa joj je bila razdeljena u gusto ispletene kike s tim što se na kraju svake nalazio po jedan plavi kamen. Devojčica je posmatrala Patriciju poluotvorenih usta i sa izrazom koji je odavao mešavinu čuđenja i straha.

"Zdravo!" doviknu joj Patricija s mukom se uspinjući uz peščanu obalu. "Govoriš li engleski? Možeš li mi reći gde sam?"

Devojčica se bez reči obrnu na skeli i nadade u beg. Par užasnih trenutaka Patricija se pitala da li je promašila nekoliko milenija... da li se zapravo nalazi u drevnom Egiptu.

Tada je začula udaljenu tutnjavu i podigla pogled. Olakšanje je bilo toliko veliko da umalo nije kliknula. Bio je to avion, verovatno mlaznjak koji je leteo visoko iznad pustinje.

Hodajući ivicom kanala, stežući svoju ključnjaču i premišljajući se da li da reaktivira vučni mehur -ili ne - sunce je postajalo neugodno vrelo - Patricija naiđe na drum i krenu njime. Iza zasada urminih palmi prispela je u mali grad kvadratnog oblika sazidan od ispranih belih opeka. Kuće su bile zdepaste kao klupe i isto tako jednoobrazne. Vrlo malo ljudi se vrzmalo unaokolo; tek što je prošlo podne i nema sumnje da su se svi odmarali čekajući da se dan rashladi.

Nešto joj je smetalo. Nije joj to odmah palo na pamet ali sada kada se setila...

Odloživši ključnjaču na kameni kolovoz, i štiteći oči obema rukama ponovo je uprla pogled prema severu. Sa ove tačke mogla je videti da su one piramide okružene gustim zasadima drveća čiju vrstu nije umela da odredi. To nije štimalo. Zar se egipatske piramide nisu nalazile u pustinji?

I koliko je velikih piramida bilo na Zemlji? Tri?

Prebrojala je osam belih piramida glatkih površina, koje su stajale u nizu zaklanjajući horizont.

"Greškaaa...", izusti ona tihim glasom.

65.

Lenijer je lebdeo u pravcu tokobroda, usamljen i sklon da ostane u takvom stanju za duže vreme. Proticao je još jedan kilometar, posle hiljada nesamerljivih kilometara, crn, zlatast i nerazgovetan.

Ispostavilo se da je više dugovao Zemlji nego Patricija. A nije mogao da joj pomogne da dovrši svoje putovanje - da se stara o njenoj bezbednosti - jer to putovanje nije bilo i njegovo.

Da li je preživela? Da li je stigla na svoje odredište?

Čak i ako jeste, u ovom Putu nagomilanih univerzuma, koji je podsećao na polusan i polumoru, bila je isto toliko daleko od njega - i jednako nepristupačna - kao da je mrtva.

Oلمي mu pristupi s leđa, nakašljavši se.

"Dobro sam", reče Lenijer mrzovoljno.

"To nikada i nije bilo u pitanju", reče Oلمي. "Pomislio sam da bi vas mogla zanimati naša situacija. Dobrano smo izmakli prednjem delu plazme. Radijacija je podnošljiva - premda preporučujem temeljitu fizičku Talzit seansu kada stignemo."

"Ima li kakvih novosti u vezi sa okruzima?"

"Uspostavili smo vezu s njima. Kao što smo pretpostavili, sada ubrzavaju prema nama. Pristali su da podignu svoje hvataljke i dopuste nam da prođemo kroz njih."

"Možemo li to izvesti?"

"Da, uz određenu sreću", reče Oلمي. "Oni će se kretati brzinom od trideset jednog procenta brzine svetlosti."

"Pretpostavljam da to vredi videti", reče Lenijer.

"Sumnjam da ćemo 'videti' nešto naročito od toga", reče Oلمي.

"Bila je to tek jedna govorna figura."

"Da. Ima hrane ako želite da jedete. Ser Jejts se upravo priprema za obed, a nema sumnje da bi uživao u vašem društvu."

"Koliko nam minuta preostaje do susreta sa okruzima?"

"Dvadeset sedam", reče Oلمي.

Lenijer proguta knedlu u grlu i obrte se. "Svakako", reče on, "mogao bih nešto da pojedem."

Pojeo je, međutim, sasvim malo, nervozno se obazirući po kabini

- posmatrajući neljudska bića, izolovana u svojim vučnim mehurima, pospana ili uznemirujuće aktivna (ona zmija sa četiri glave izvodila je nekakve trzajuće baletske pokrete u zelenkastoj tečnosti); Proročka Oi, koja mu je otvoreno uzvratila pogled, Jejtsa kako jede, i koji je ponajviše ličio na čoveka od svih njih. On je imao najprirodnije navike, pa ipak, bio je otvarač kapija.

Olimi je bio tih i miran. Nedaleko od njega, onaj radnik koji je sadržavao rekonstruisanu ličnost Korzenovskog - kao i deo Patricije - lebdeo je obavijen linijama vučnih polja s isključenom slikom inženjera koji je prolazio kroz nastavak dugog procesa konačnog sazrevanja.

Lenijer odloži ostatak nepojedenog obroka i saopšti da bi radije čekao u pramcu. Olmi se složi s tim.

Tiskali su se u prednjem delu. Lenijer je stajao pored Olmija i Jejtsa, dok je ona čudna zver u obliku slova U, na suprotnoj strani prolaza toka, i dalje bila okružena karantinskim poljem. Dva Franta stajala su opušteno pozadi, sklupčani, sa istegnutim vratovima i glavama.

Tamo napred crna i zlatna boja preobražavale su se u topliju narandžastu i mrku. Tok je pulsirao ružičastim odsjajima izazvanim njihovim ubrzanjem.

"Još svega nekoliko sekundi", reče Olmi.

Izgledalo je da se Put nadima u svim pravcima. Lenijer oseti kako mu ruke trnu, a oči žare. Tok je vibrirao i isijavao sažižuću plavu svetlost. Uspostavljajući svetlosnu ravnotežu, providni pramac postajao je sve tamniji. Prolaz toka kroz središte broda treperio je i jačao.

Samo nekoliko sekundi života manje.

Lenijer je imao utisak kao da će se rasprsnuti. Povikao je od muke i iznenađenja i zamlatarao rukama i nogama.

A onda je bilo gotovo. Oslonio se o mrežu vučnih linija, žmirkajući. Put je ponovo postao crn i zlatan. Tok je isijavao ružičastu svetlost.

"Nema nikakvih oštećenja", reče Olmi.

"Ispravka", reče Jejts držeći ruku iznad očiju. Lenijer ga munu laktom. Izvini se.

"Ništa se nije poremetilo", reče Jejts. "To je dodatni izgovor za još malo Talzita. Krajnje uzbudljivo, zapravo."

Iza njih, međusobno povezani Osni Nader i Središnji grad, sudarili su se sa prednjim delom plazme pri ubrzanju od četiri stotine g, izazvavši udarni talas prostora-vremena i započevši proces pretvaranja Puta u jednu izduženu novu.

Stepen radijacije izvan tokobroda brzo se uvećavao.

Eksplozivna punjenja oko perimetra sedme komore bila su postavljena. Inženjeri su se razleteli po Čičku izvodeći konačne strukturne probe i provere mašinerije u šestoj komori. Kada se asteroid otkine od početka puta, mašinerija šeste komore suočiće se sa strahovitim naprezanjem - završetkom svojih zaduženja kao stabilizatora Puta i naglim i žestokim uvećanjem obaveza u sređivanju destruktivnih sila unutar komora.

Okruzi Osni Toro i Euklid behu premešteni na sto hiljada kilometara od sedme komore. U ovim okruzima-blizancima vladala je strahovita zbrka. Najveći deo Osnih građana - Naderiti, ortodoksni i ostali i iznenadujući broj homorfnih Gešela - bili su preseljeni u nove stambene prostorije. Malo je bilo onih kojima su novi okruzi delovali potpuno poznato. Vladala je atmosfera praznika, trijumfa, ali, takođe, osećanja teške zabrinutosti.

Na stotine Zemljana ispunjavalo je dvorane za procesovanje. Tu su bili podvrgnuti nezi gešelskih doktora i nadzoru zastupnika.

Jedan muški homorf - Hofmanova je pribeležila tu reč i dodala je svom rečniku koji je brzo rastao - uzeo je uzorke kože od svoje grupe, koju je činilo dvadeset Zemljana. Ona je bila sedma po redu. Za svakog je imao osmeh i nekoliko biranih reči ohrabrenja. Bio je naočit, ali ne i po njenom ukusu - previše izbrušen, s crtama koje se nisu razlikovale od desetina drugih homorfa. Ili možda njena čula nisu bila dovoljno tanana. Možda je bila naviknuta na široku lepezu fiziognomskih varijeteta njenog doba, kada su neizbežne manjkavosti - nosevi nepravilnog oblika, korpulentnost, nepravilnosti zuba - proizvodile srednjevekovni karneval telesnih osobenosti.

Kada su uzorci uskladišteni, on izvadi jednu šolju u obliku ljudskog lica iz svoje lebdeće torbe sa instrumentima. "Ovo vrši

značajan broj medicinskih analiza", obrati im se on. "I ovi testovi su na dobrovoljnoj osnovi - premda bi svaka vaša saradnja bila od velike pomoći."

Svi su pristali na saradnju. Piljili su u onu šolju posmatrajući nekoliko sekundi nizanje složenih obrazaca.

Tokom čitavog postupka nije joj se javio osećaj nevoljništva ili ropske potčinjenosti, već drugarstva. Tako mnogo čuvara je ponosito isticalo projektovane zastave iznad levog ramena. Zastave Indije, Australije, Kine, Sjedinjenih Američkih Država, Japana, SSSR-a i drugih naroda. Svi su bili voljni - čak željni - da sa svojim štićenicima razgovaraju na maternjem jeziku.

Kada su medicinska ispitivanja završena, odveli su ih do niza otvora za liftove na jednoj strani dvorane. En Blejkli bivša Lenijerova, a sada sekretarica Hofmanove, odvojila se iz jedne druge grupe i prišla joj. U njenom društvu nalazila se Dorin Kaningam, nekadašnji rukovodilac službe bezbednosti u naučnom kompleksu.

"Svi su tako napeti", došapnu Kaningamova Hofmanovoj.

"Ja nisam", odgovori Hofmanova. "Osećam se kao da sam na svojevrsnom odmoru. Ovaj veliki narod preuzima sada stvar u svoje ruke. Oh, gospode."

Upravo je bacila pogled u lift. Tamo nije bilo nikakvog poda. Uprkos svim objašnjenjima i demonstriranju za koje su se čuvari postarali bilo je neophodno izvesno nagovaranje da bi pristali da krenu napred.

Držalu su se jedni za druge u grupi od šezdeset ljudi koja se uspinjala. Kaninganova je držala sklopljene oči. Saopštila je Hofmanovoj da je najveći deo Rusa bio u najtežem položaju; njihov mračni pesimizam uslovljavao je da se drže povučeno.

"Neko mi je rekao da je nekolicina naših ljudi dezertirala", reče Hofmanova. Uporno je držala oči na leđima osobe ispred sebe. Zidovi lifta behu odviše jednolični da bi se moglo zapaziti kretanje. Nije, takođe, bilo nikakvog osećaja, prijatnog ili drugačijeg. Nije mogla uživati u ovom putovanju.

"Četvoro - dva Rusa i dvoje Amerikanaca; tako sam barem čula", reče En.

"Zna li neko ko su oni?"

"Rimskaja", reče Kaningamova. "I Beril Valas."

"Beril..." Uzdigla je veđe i zavrtela glavom. "Ne bih to očekivala od nje... ili Rimskaje." Da li je osećala da su je izdali? Pa to beše smešno.

"A koji su Rusi?"

"Jedan je Mirski", reče En. "Drugo ime mi nije poznato."

Mirski je uopšte nije iznenadio. Lako je mogla da pročita strance, ali ne i ljude pod svojom komandom. Toliko su vredeli njeni instinkti velemajestora upravnika.

Njihove odaje bile su raštrkane po okruzima. Kako su se dalje delili u grupe, pristupali su im novi homorfi koji su ih vodili do stanova na različitim nivoima.

"Stanovaćete po troje u odajama", reče im njihov pratilac. "Veoma oskudevamo u stambenom prostoru."

"Pristajete li da mi budete cimerke?" upita Kaningamova Hofmanovu i Blejklijevu.

"Svakako", reče Hofmanova. Blejklijeva klimnu glavom.

Njihova dvanaestočlana grupa brzo se topila, kako ih je čuvar raspoređivao u prazne stanove. Njih tri su ostale poslednje, predvođene jednom ženom homorfom koja je ucrtala rusku zastavu iznad svog ramena. Njihov apartman nalazio se na samom kraju dugačkog blago zakrivljenog cilindričnog hodnika. Dok su se približavale, zeleni brojevi ispod vrata sjajno su svetleli.

Sobe su bile male i gotovo prazne. Ona žena-homorf ostala je načas da im da osnovna uputstva o korišćenju izvora podataka. Zatim im je poželela sve najbolje i otišla.

"Kakva žurba", reče Blejklijeva vrteći glavom.

"S obzirom na to da smo izvan matice događanja", reče Hofmanova, "ili u fazi pripreme za dugu vožnju, mogle bismo da se smestimo."

Sledećih par minuta žučno su raspravljale o mogućnostima ukrašavanja prostorija sa jednim naimenovanim duhom iz biblioteke. Ostalo im je nekoliko minuta pre proboja, kako je to već nazvano. Hofmanova je iskoristila to vreme da stupi u vezu s ostalima u okruzima, kojima su bile dodeljene odaje.

Blejklijeva i Kaningamova opredelile su se za jedan privremeni

dekor, koji je apartmanu podario ponešto boje i oblika - i znatno više prostora za boravak. Hofmanova im se pridružila da ispita pogodnosti i da odabere hranu koju je obezbeđivala automatska kuhinja smeštena u jednom uglu.

I Građani i Zemljani - obavestio ih je naimenovani duh - buće u prilici da posmatraju proboj, gotovo u potpunosti. Monitori raspoređeni po Čičku prenosiće događaje iz raznih uglova, prikazujući i rezultate; svako je mogao da dobije mesto pored ringa ako je samo želeo.

Site i ne naročito zainteresovane za igru preuređivanja ovih odaja, tri žene sedošće i stadošće da posmatraju neprekidan dokumentarac o onome šta se događalo u asteroidu i okruzima.

Slika bešće gotovo odviše stvarna. Posle nekoliko minuta, Kaningamova se okrete od ekrana i počće nekontrolisano da se kikoće. "Ovo je smešno", reče ona štipkajući se za obraze i valjajući se po ćilimu jasnih orijentalnih šara. "Zastrašujuće je", reče Blejkljijeva koju je, takođe, uhvatilo luckasto raspoloženje.

"Histerične smo", reče ona i to gurnu njih dve u nov napad bezrazložnog smeha. "Nemamo blagu predstavu o tome šta se dešava."

"Oh, ja imam", reče Hofmanova svečano, osećajući se isključenom iz veselja.

"Šta?" upita Kaningamova, pokušavajući da bude ozbiljna.

Hofmanova zaokruži rukom opisujući u vazduhu cilindar. Piljila je u njih kroz njega. "Razneće jedan kraj - kraj koji niko nikad nije pokušao da probuši. Severni pol."

"Isuse", reče Kaningamova, čiji je kikot zamro isto onako brzo kako je i započeo. "Šta bi se dogodilo da smo pokušali da ga probušimo? Gde bi bušači završili?"

"Razneće i odvalićće severni pol", zaključić Hofmanova ne obazirućić se na pitanje, "i odvojiti Kamen od hodnika. A posle toga..."

"Šta?" upita En iskolačivšić oči iznenada, i sama veoma ozbiljna.

"Ova polovina grada napušta hodnik. Postajemo svemirska stanica."

"A kamen?" upita Kaningamova.

"Još jedan Mesec."

"A vraćamo li se na Zemlju?" upita Blejkljeva.

Hofmanova klimnu glavom.

"Prokletstvo", reče Blejkljeva. "To je... Ne znam šta je to: Bajka. Možda je to Uskrs. Kako oni to nazivaju? Uznesenje. Mrtvaci putuju autoputevima. Ljudi napuštaju svoja kola izlazeći ravno kroz krov." Zbunjena, Blejkljeva se ponovo okrenula prema projektovanom ekranu. "To baš nema nikakvog smisla, je li tako? Nigde autoputeva, nigde kola. Samo anđeli sleću s neba."

Hofmanova je duboko uzdrhtala i udahнула vazduh. "U pravu si", reče ona. "To je bajka." A onda je najednom prsnula u smeh nesposobna da ga obuzda sve dok je pluća nisu zbolela, a lice joj se nije kupalo u suzama.

Jedan sat pre zakazanog proboja, predsednik korporeala, Rozen Gardner, ucrtao je ličnu poruku za Hofmanovu, zahtevajući da bude primljen. Nekoliko minuta docnije lično se - 'inkarniran' što Hofmanova nije propustila da zapazi - pojavio pred vratima apartmana. Pozvala ga je da uđe. Do tog časa sve tri žene uspele su koliko-toliko da se priberu.

Gardner je objasnio da njegov politički rad, koji se ticao podeljenog Heksamona i Naderita, nije više nužan; on se dobrovoljno prijavio da u Novom Neksusu zastupa interese Zemljana, i prostom logikom došao do zaključka da je Hofmanova prava osoba sa kojom treba da razgovara. Ponudio joj je mogućnost stalnog obaveštavanja, tako što bi je povezo sa svojom privatnom memorijom i izvorom informacija.

Odmor je završen, pomisli ona ne bez izvesnog žaljenja. Ponovo je bila na dužnosti.

"Donosim takođe vest", reče on, stojeći ispred nje s rukama na ledima. Počinjala je da sagledava ortodoksne Naderite - posvećene, gotovo viteškog držanja, ne mnogo različite od nekih političkih konzervativaca sa kojima je imala posla na Zemlji. "Imamo novosti o Patriciji Luizi Vaskez i još četvoro ljudi koji su bili poslani da je pronađu."

"Da?"

"Troje od četvoro vratilo se u naše okruge. To su Lorens Hajneman, Karen Ferli i Lenora Karolson. Sramota me je da kažem

ali njih su neko vreme držali kao zatočnike Gešeli u Osnom Naderu i Središnjem gradu. Oslobođeni su neposredno pre no što su gešelski okruzi započeli ubrzavanje. Ubrzo će se pridružiti vašim ljudima."

"A šta je sa ostalima?"

"Patriciji Luizi Vaskez pružena je prilika da pronade put do kuće", produži ser Gardner. "Nisam siguran da znam šta to tačno znači; pojedinosti su tek očitane u vestima. Ona i Geri Lenijer zadržani su i poslani s otvaračem kapija i njegovom pratnjom do 1,3 x 109; većina iz tog društva, uključujući i Lenijera, vraća se sada ovamo i bezbedno je prošla kroz ubrzavajuće okruge. Neće, međutim, na vreme stići u naš sektor da nam se pridruže."

Nije imala predstavu šta je to 'otvarač kapija', a osećala je da ne ba bilo umesno da se raspituje. Mogla je kasnije da to proveri. "Hoće li oni napustiti hodnik?"

"Ne znam", reče Gardner. "Njihov vođa, Ser Olmi, izvestio nas je o redu letenja. On veruje da mogu da izbegnu zapečaćivanje Puta. Zadržali su se zbog zaustavljanja kod više ponovo otvorenih kapija, da bi tamo ostavili ne-ljudske klijente."

Hofmanova je smireno slušala novosti, blago lupkajući levom šakom po butini. Mislila je da su četvoro tragača i Vaskezova mrtvi ili nepovratno izgubljeni u svom ovom haosu. Neko vreme uspevala je da zaboravi na njih. Sada je ponovo imala o čemu da brine i to sa malo znanja o prisutnim opasnostima ili njihovim izgledima na uspeh.

"Naš nulti čas zbiće se kroz četrdeset tri minuta", reče Gardner. "Uzgred, mislim da nije na odmet da vas obavestim da je jedna mala grupa vaših ljudi naprosto saletela jedan broj građana Heksamona. U odajama Osnog Toroa odvija se jedna orgija. Deo vašeg ženskog osoblja nudi seksualne usluge. Šta traže za uzvrat - nije mi poznato. Zabranio sam svojim ljudima pristup takvim zabavama."

Hofmanova ga zaprepašćeno pogleda, ne znajući šta bi odgovorila. "To je mudro", prozborila je konačno. "Ne znam ko bi koga više pokvario."

U Kamenu.

S kraja na kraj sedam komora: tama i tišina. U prvoj komori oblaci su se nagomilali od ponovnog početka rotacije; kiša je pretila u pomrčini.

U otvorima bušotina, potpuna tišina vakuuma i nikakva aktivnost osim povremenog proletanja monitora.

U drugoj komori, tih zvižduk vetra, koji je označavao ponovno uspostavljanje atmosferske ravnoteže. Polomilo se još prozora, a neke zgrade - uključujući i jednu megu - srušile su se uprkos naporima inženjera.

U trećoj komori, slična stvar, iako se nijedna zgrada nije srušila. Mestimični odsjaji još aktivnih iluzionih prozora u Čičkovom gradu podsećali su na roj svitaca.

U četvrtoj komori, uvele šume i oslobođene vode najposle su sklopile mir. Kompleksi, koje su donedavno zauzimali pripadnici Istočnog i Zapadnog bloka bili su slišćeni, a delovi ruševina odneti do jezera ili nagomilani oko drveća u blizini obale.

Oni koji su poginuli osvajajući ili braneći Kamen - Krompir - Čičak - još su ležali u svojim grobovima. Uspomena na njih je bleдела. Misterije su postajale još misterioznije.

Peta komora: tamna i šuplja kao kakva ogromna pećina na Zemlji, s večnim zvukom vodopada i reka.

Šesta komora; budna, jedina komora, uz sedmu, koja je još bila osvetljena pomoću cevi s plazmom, premda je to bilo nesigurno i nepouzđano.

Cev sa plazmom zatreperi i utrnu. To nije imalo nikakvog značaja. Sve pripreme behu izvršene i sada su samo monitori patrolirali neizmerjem Čička.

Sedma komora: vetar je blago duvao s poklopca, izazivajući šuštanje čestara i šipražja. Zviždukao je kroz napuštene šatore, izazivajući lepršanje platna. Deo šatora se ugnuo na mestu gde je motka olabavila za vreme obustavljanja rotacije. Iznenadjuće, ali malo toga još bilo je poremećeno.

Detonatori su strpljivo čekali pored svojih punjenja.

Sjedinjeni okruzi Osnog Toroa a Euklida nalazili su se predaleko niz Put da bi se mogli videti sa ovog mesta bez pomoći veoma jakih teleskopa. Put je izgledao prazan, beskrajan, večit i spokojan;

najveća stvar koju su ljudska bića ikada stvorila.

Izvan Čička, crni svemir, Mesec i jedna porušena, spaljena, zimom okovana Zemlja gde je malo njih ako ih je uopšte i bilo - čak i pomišljalo na asteroid ili na mogućnost spasa. Kako je i moglo biti spasa iz potpune bede i smrti? Istorija ih je ostavila za sobom.

Asteroidove popravljene mašine na Bekmanov pogon bile su pripravne za svoju ulogu u drami. Nagomilavale su reaktivnu masu koja će biti izbačena i dematerijalizovana u združenim snopovima.

Njihov zadatak bio je da smanje udar odvajanja tako da kombinovani udar i protivudar mogu da pošalju Čičak u kružnu orbitu oko Zemlje na visini od nekih deset hiljada metara.

Okruzi Osnog Toroa i Euklida započeli su svoje ubrzanje u naizgled samoubilačkom jurišu da se smrskaju o poklopac sedme komore. Unutra, dvadeset devet miliona ljudskih bića, korporeala i drugih, činili su razne stvari koje ljudi inače čine čekajući da vide da li će preživeti ili umreti.

Iza tih okruga, pola miliona kilometara niz Put, jedan sićušan odbrambeni tokobrod naglo je usporavao budući da se tok ispred njega rasvetljavao poprimajući ljubičastu i plavu boju. Morao je da uspori do Zemljine orbitalne brzine u času kada krene za povezanim okruzima izvan kraja Puta - ako uopšte uspe da napravi takav podvig.

Punjenja ukopana u zidove sedme komore bila su sinhronizovana.

Hvataljke Osnog Toroa i Euklida uvučene su i veliki cilindri poleteše na jug prema poklopcu sedme komore brzinom tek nešto većom od četrdeset hiljada kilometara na sat ili jedanaest kilometara u sekundi.

Detonatori dostigoše određenu mikrosekundu.

U sedmoj komori začula se buka koju čovek nije mogao da opiše. Milijarde tona stena i metala jurnuše prema osi iz sedam pravaca označenih tačkama eksplozivnog punjenja, i neizmerna raspuklina šiknu prema vakuumu svemira.

Oko severnog pola asteroida, prašina i krlomci raširiše se u široku kružnu lepezu za kojom je sledio beo sjaj sjajniiji i od samog

sunca. Sjaj je bledeo prelazeći u crveno i ljubičasto. Kaluđerska kamena kapa široka sedamdeset kilometara bila je otkinuta od asteroida. Asteroid se mnogo sporije povukao od svog otkinutog kraja i u jednom beskrajno kratkom trenu između njih se u svemiru stvorila rupa ispunjena svetlošću cevi sa plazmom otkrivajući beskrajnu perspektivu...

Iz koje su izleteli spojeni okruzi Osnog Euklida i Toroa jedva izbegavši sudar sa asteroidom. Njihova konusna vučna polja razbacivala su krhotine na sve strane. Okruzi izadoše iz domašaja Bekmanovih pogona Čička kroz bledeći sjaj i rotirajuće komadine kamena i metala. Pogoni su se zatim aktivirali da bi potisnuli Čičak u orbitu.

Put je sada bio nezavisan entitet. Rupa u svemiru počela je da zaceljuje, obmotana hiljadama varijeteta tame - ljubičastom i morskom zelenom, bojom karmina i indiga, s vetrovima koji su izbijali kroz otvor i bili moćniji od hiljadu orkana u vakumu.

Zatvaranje.

Zapečaćivanje samog sebe zanavek u odnosu na ovaj univerzum.

Olimi je seo i zavalio se sklopivši oči. Jejts je bio živahniji trljajući ruke. Senatorka Oi izgledala je jednako smirena kao uvek ali je Lenijer opazio da su joj pokreti očiju bili česti i u trzajima.

Ako je Proročka Oi mogla da bude barem malo nervozna a Olmi utučen, Lenijer je smatrao da je on imao sva prava da bude užasnut.

"Hoćemo li uspeti?" upita on.

"Za dlaku", reče Olmi i dalje ne otvarajući oči.

Lenijer se okrete ka pramcu.

Sjajnost sedam koordiniranih eksplozija smanjila je prozirnost pramca do neprozirnosti. Sada se razbistrilo i ukazao im se prizor početka Puta. Unutar isijavajućeg kruga istopljenih asteroidskih krhotina i smrznutih pruga kuljajuće vodene pare nazirao se kružić tame.

Taj kružić se skupljao, ustupajući pred uništavajućim procesom odraženim u prelivanju duginih boja od koga su bolele oči. Nov kraj Puta.

A onda je Lenijer u okviru iščezavajućeg crnog kruga ugledao mutan beli srp. Zažmirkao je.

Mesec.

Tokobrod se obrtao u atmosferi koja je jurila napolje. Ono prelivajuće ništavilo gotovo da je dovršilo svoj zadatak; činilo se da im je potrebna čitava večnost da bi se približili pomrčini koja se brzo smanjivala i mesečevom srp.

Komadine tla podigoše se od zidova i stadaše krivudavo da se penju uz svežu sedefnu ivicu. Ta ivica zamrači Mesec.

"Oh, gospode", reče Lenijer. Sklopio je ruke i zatvorio oči.

EPILOG: ČETIRI POČETKA

JEDAN, 6 P. D.

I svi kraljevi konji i svi kraljevi ljudi...

Ova rečenica često je padala Hajnemanu na pamet dok je pilotirao letelicom u obliku strele sa zarubljenim vrhom od jedne da druge opustošene tačke na globusu. Ono što Smrt nije pretvorila u pepeo ili zatrovala, opustošila je Duga zima; jedno vreme je izgledalo da čak ni genijalnost, tehnologija i moć Novog Heksamona neće moći ništa da učini da se popravi stanje stvari.

Pa ipak, kako ga je Lenora - njegova žena već četiri godine - podsećala u najgorim i najbeznadežnijim trenucima - "Oni su uspeli da se ponovo popnu i bez naše pomoći - naše prisustvo mora da učini da se stvari brže razvijaju."

Ali čak i nada i uzgledi na svetliju budućnost nisu mogli da odagnaju neveselost ili smanje gorčinu žuči izazvanu onim što je mogao da vidi za samo jedan dan nadgledanja.

Indija, Afrika, Australija, Novi Zeland i dobar deo Južne Amerike izašli su iz Smrti sa minimalnom štetom. Severna Amerika, Rusija i Evropa bili su praktično sterilisani. Kina je izgubila četvrtinu stanovništva u nuklearnom ratu; druge dve trećine umrle su od gladi za vreme Duge zime koja je počela da se suzbija tek sada zahvaljujući pomoći koju su pružali orbitalni okruzi. Jugoistočna Azija zapala je u anarhiju, revoluciju i genocid; razaranje je tamo bilo gotovo isto onako potpuno.

Pepeo, spaljene ravnice, snegom prekrivene doline i brda koja će uskoro postati glečeri. Jezdeći snegonosni oblaci bacali su crne senke na neobrađenu zemlju. Kontinenti su bili prepušteni bakterijama, bubašvabama i mravima i među tim novim ekologijama vrzmalo se nekoliko raštrkanih životinja koje su nekada nazivale sebe ljudskim bićima i koja su svojevremeno živela u udobnim kućama i poznavala osnove korišćenja električne energije, čitala novine i prihvatila provincijske tačke gledanja na stvarnost...

Koja su nekada imala vremena za luksuz razmišljanja.

To beše srceparajuće. Hajneman je počeo da razmišlja o svom soju - inženjerima, naučnicama i tehničarima sa Zemlje - kao o oruđu samog satane. Njegovo latentno hrišćanstvo vaskrsnulo je sa osvetoljubivom strašću. Znao je da žestoko iskušava Lenorino strpljenje ali je on iz svojih krivudavih vizija apokalipse, anđela i vaskrsenja mogao barem da izvuče neku utehu, pronade značenje i traganje za sudbinom i božjim planom. Ako je nekada bio satanin zastupnik sada je - ne menjajući zanimanje - postao službenik anđela, onih koji će pretvoriti Zemlju u raj...

Lenora je uvek iznova pokušavala da istakne kako su inženjeri jednako odgovorni i zaslužni za spasavanje Zemlje kao i za njeno uništenje. Bez orbitalnih platformi i čitave parafernalijske odbrane utemeljene u svemiru, život na Zemlji bio bi potpuno ugašen; NATO i Sovjetske platforme uspele su da unište nekih četrdeset procenata ukupnog broja projektila.

Ne dovoljno, ne dovoljno...

A koliko dece, koliko životinja, koliko nedužnih i...

Ali Lenora je u takvim prilikama uzvraćala da nijedan rođen sa ustima i potrebom nije nedužan...

Često je, dakako, bila u pravu.

Gospodari koje je sada služio nisu bili savršeni i nipošto anđeoski. Bili su inteligentni, moćni, razboriti. Njihove vođe bile su lišene neznačajke, grešne zaslepljenosti zemaljskih vođa. Pa ipak, razlikovali su se međusobno, ponekad i veoma mnogo.

I tako je Hajneman, sa svojom ženom, leteo zemaljskim nebom snimajući i ucrtavajući štetu, priželjkujući dan kada će trava izrasti i cvetovi se rascvetati, kada će se sneg povući a vazduh očistiti od radioaktivnosti. Mukotrpno je radio čekajući taj dan.

I bio je odan novim gospodarima jer je bio rođen više nego jednom. Prvog dana po povratku na Zemlju, pretrpeo je koban srčani udar.

Leri Hajneman živeo je u svom drugom telu. Lenora ga je uveravala da je ono bolje od prvog.

Sumnjao je pomalo u to ali se izvesno osećao bolje.

Sumrak na Novom Zelandu sa još jednim spektakularnim zalaskom sunca na morskome horizontu. Visoko iznad glava veliki svetli krug Čička jasno se uzdizao, nepomračen i ne tako daleko. Granične tačke okruža u orbiti prelazile su preko neba u suprotnom pravcu.

Geri Lenijer se pojavi iz talzitskog šatora i opazi Karen Lenijer koja je razgovarala sa grupom farmera kod živice logora. Farmeri su doveli svoju decu u logor dve nedelje pre talzitskog pročišćavanja. Oni barem neće roditi čudovišta ili podnositi dugoročne posledice radioaktivnog trovanja. Odrasli su, međutim, a dalje bili puni sumnje i nepoverenja. Prve glasine o invazijama tuđina i hordama đavola koju su špartali nebom očito su bile posebno ubedljive u razdoblju posle kraja sveta. Karenina vidljiva trudnoća - šesti mesec - učinila je puno na sticanju poverenja da imaju posla sa stvarnim ljudskim bićima.

Lenijer još nije ispričao njihovu priču nijednom od preživelih na Zemlji. Ko bi mogao da prihvati tako neverovatnu i zamršenu priču kada su svi samo mislili na goli opstanak i zdravlje deteta ili ovce ili ljudi iz grada?

Stajao je sa rukama uvučenim u džepove radnog kombinezona i promatrao Karen koja je mirno razgovarala sa pastirima. Njih dvoje su živeli i radili zajedno od povratka na Zemlju, a stupili su u brak pre dve godine. Život im beše dinamičan, dobro su se slagali ali...

On još nije bio zadovoljan. Još se nije oslobodio mnogostrukih neuroza koje je stekao tokom poslednje decenije. Mogao je ipak da oseti kako mu mentalne rane zarastaju i zaceljuju, pretvaraju se u ožiljke, možda čak i nestaju.

Lenijer je posezao samo za fizičkim talzit seansama radi očišćenja tela; one su bile neophodne barem na svakih šest meseci da bi se sprečile posledice atmosferske radijacije. Nije se upuštao u mentalni Talzit uprkos Olmijevom navaljivanju. On je, najposle bio zakleti individualist, sklon da takve stvari radi na svoju ruku.

Trebalo je da se kroz nekoliko meseci on i Karen, ukoliko budu pošteđeni ovog posla ovde, pridruže Hofmanovoj i Olmiju, a možda čak i Lariju i Lenori. Očekivalo ih je ponovno punjenje njihovih privremenih implanta s novom obukom, novim podacima kao i rad sa Rozenom Gardnerom, predstavnikom korporeala i zemaljskom

senatorkom Proročkom Oi na koordinaciji obimnog posla prečišćavanja atmosfere i reorganizaciji preživelih.

Paradoksalno, ali Naderiti će uskoro morati da se pozabave dečjim kricima vlastitog soja, koji je brzo sticao moć u područjima još netaknutim rekonstrukcijom.

Lenijer sada više nije često mislio na Put ili na ono što se zbilo poslednjih godina. Um mu je bio previše zaokupljen neposrednim brigama.

Ali on bi s vremena na vreme nakratko zatvorio oči i odmah ih ponovo otvorio. Okretao bi se prema Karen i susretao njen sunčani smeh i provlačio ruku kroz njenu žućkastu kosu.

Nije imalo nikakvog smisla brinutu se o onima koji su bili dalje i od duša mrtvih.

DVA. PUTOVANJE, GODINA 1181.

Olimi je stajao u javnoj osmatračkoj komori Osnog Euklida s rukama na leđima i čekao Korzenovskog. Trebalo je da njih dvojica zajedno pokušaju da ubede Zemljinog glavnog zastupnika, Ram Kikuru, da zakonita prava preživelih na Zemlji ne smeju onemogućavati dužnost Novog Heksamona da ih konačno prisili da se podvrgnu talzitskom pročišćavanju. Prebirao je po argumentima u svojoj svesti.

Ukoliko se ne pročiste, kako mentalno tako i fizički, uslovi njihovog mišljenja biće takvi da će sukobi i neslaganja ponovo pocepati Zemlju nadvoje i natroje tokom sledećih vekova, ako ne i pre. Oni moraju biti mentalno zdravi da bi se mogli suočiti s budućnošću koju je Novi Heksamon već ustrojavao za njih. Nije bilo mesta za tip arhaičnog, bolesnog razmišljanja koje ih je, najposle, već odvelo u Smrt.

Olimi, međutim, nije bio siguran da može ubediti Ram Kikuru. Ona je iznova pročitavala Federalističke papire i proučavala primerke drevnih ustavnih zakona.

Korzenovski je stigao, kao i obično sa zakašnjenjem, i njih dvojica provedoše zajedno nekoliko minuta posmatrajući prolaženje kontinenata, mora i oblaka pod sobom. Horizont je i dalje bio

narandžast i siv, s naslagama prašine i pepela u stratosferi. Tamo gde su se oblaci razdvajali videlo se da je najveći deo kopna prekriven snegom.

"Hoće li nas tvoja žena staviti na muke danas?" upita inženjer.

"Nema sumnje", reče Olmi.

Korzenovski se nasmeši. "Moram nešto da ti priznam. Još jedna mlada žena zadaje mi probleme u poslednje vreme. Oh, shvatam da bismo svi morali da se usredsredimo na rekonstrukciju... ali verujem da razumeš zbog čega mi misli lutaju."

Olmi klimnu glavom.

"Verovatno nije uspela", reče Korzenovski.

"Da stigne kući?"

"To je veoma malo verovatno. Razmišljao sam o teoriji Puta. Jedan deo mene i dalje se bavi tim problemima. Naše razumevanje geometrijskih naslaga bilo je tanušno. Kada je Patricija izložila svoje teorije učinile su mi se ispravnim... a gotovo da su i bile takve. Ali ne dovoljno da je odvedu kući."

"I gde je ona sada?"

"To ne umem da kažem." Korzenovski podiže jednu ruku do leve strane lobanje. "Ipak ta istrajnost... taj nepresušni nagon da stalno radiš na tim problemima... Ne mogu da kažem da joj zameram. Teorija je očaravajuća. Razmišljanje o njoj predstavlja jedno od najvećih uživanja koje sebi mogu da priuštim. A možda ćemo jednog dana biti u stanju da ponovo pokušamo."

"Sa Zemlje?" upita Olmi.

"I dalje imamo šestu komoru", reče Korzenovski "Ne bi ni izbliza bilo tako teško kao što je bilo prvi put. Mogli bismo to bolje da izvedemo."

Nekoliko časaka Olmi nije ništa odgovorio. "Možda će to biti neminovno", priznade on, "ali nemoj to odmah da spominješ pred Neksusom."

"Nipošto", reče Korzenovski. "Posle sveg ovog vremena, mi... ja sam veoma strpljiv." Od inženjerovog prodornog pogleda, kao kod mačke koja se sprema na skok, kosa na Olmijevom vratu se nakostrešala.

Godinama nije doživeo takvu atavističku reakciju.

"Pođimo da izvojujemo pobedu u fer borbi s tvojom zastupnicom", predloži Korzenovski. Okrenuli su leđa prizoru Zemlje i krenuli liftom do pretkomora Neksusa, gde ih je iščekivala Suli Ram Kikura.

TRI. PAVEL MIRSKI - LIČNE ZABELEŠKE

Ukoliko nisam previše udaljen - ili ako izobličujući efekti našeg putovanja nisu preteški za izračunavanje - tada mi je danas trideset drugi rodendan.

Privikao sam se na život u Središnjem gradu, sudelujući u obredima i odnosima života Gešela. Sređujem kopije svoje ličnosti svake nedelje, a svakog dana upoznajem na desetine građana od kojih mnogi istinski žele da razgovaraju sa mnom; takođe - radim.

Proučavam istoriju. Oni koji ovde određuju posao veruju da me osobnosti mog opažanja i druge sposobnosti čine jedinstvenim sočivom kroz koje mogu da sagledaju i protumače prošlost. Rodzenski mi pomaže. On se daleko potpunije prilagodio nego ja, čak namerava da u sledećoj inkarnaciji prihvati jedno neomorfno telo.

Često srećem Džozefa Rimskaju, ali on je još mrzovoljan i ne naročito podsticajan. Verujem da pati od nostalgije i možda nije trebalo da dezertira. Namerava da se uskoro podvrgne talzitskoj terapiji, iako je to već i ranije obećavao. Beril Valas, drugu Amerikanku, retko vidamo. Ona je određena u jedan posmatrački tim; jedinstven i tražen posao u kome ona, verujem, mora da služi više kao maskota no bilo šta drugo, ali moguće je da grešim. Implanti su u stanju da čine čuda.

Nikada nisam bio intelektualac. Filozofija me je zamarala; pitanja o krajnjem značenju i stvarnosti izgledala su mi besmislena. Nisam imao dara za velike uzlete mašte. Sa implantima sve se to izmenilo. Načinio sam još desetinu novih koraka preabrazavajući se u drugačiju osobu.

Prešli smo značajnu razdaljinu otkako smo dostigli brzinu na granici svetlosti. Ne verujem da je iko očekivao ovo što se sada događa. Put je tako složen; čak i oni koji su ga stvorili nisu mogli predvideti sve njegove mogućnosti.

Sada putujemo jednim avetinjskim Putem; njegov lokalni karakter izmenjen je silovitošću našeg prolaženja na granici svetlosne brzine. Nema nikakvih prečnika ili granica u bukvalnom smislu. Objekti sa masom naprosto ne mogu da postoje u rasponu od dvadeset hiljada kilometara od kursa kojim se krećemo. (Tok ili singularnost iščezao je pre tri meseca. Jednostavno je ispario u pulsiranju novostvorenih čestica od kojih neke nisu poznate ni Gešelima.

U svom putovanju ostavili smo za sobom oblast superskupa spoljašnjih univerzuma, koji su okružavali sve naše različite linije svetova. Čak i kada bismo se sada zaustavili i otvorili kapije prema 'spoljašnjosti' - šta god to bilo - suočili bismo se sa stvarnostima bez materije, a možda i bez oblika i reda; mali su izgledi da bismo pronašli bilo šta poznato.

Postoji beskrajn broj alternativa na Putu, s tim što se svaka začinje u jednoj alternativnoj liniji sveta, pa ipak seže izvan te linije sveta. Barem do sada, istraživači Puta nisu sigurni u to na koji način su alternativni Putevi naslagani ili ustrojeni, odnosno da li se uopšte odista mogu smatrati stvarnim. Budući da Put preseca veliku grupu alternativnih linija svetova - možda i sve - da li je moguće da postoji više od jednog Puta?

Ali putujući na granici brzine svetlosti Putem, odgovoriti smo na ova pitanja i otkrili nova na koja valja odgovoriti. Izobličili smo geometriju Puta u nešto što prevazilazi potrebne četiri dimenzije; takođe smo saželi petu dimenziju sprežući zajedno alternativne Puteve. Granice Puta postale su providne u širokoj raznovrsnosti frekvencija, tako da sada opažamo oblike drugih Puteva. U stanju smo da odaberemo koje od tih Puteva želimo da ispitamo, koristeći sredstvo slično ključnjači za otvaranje kapija. Beril Valas je uključena u osmatranje tih alternativnih Puteva.

Možemo da vidimo (a u nekim slučajevima i stupimo u vezu sa njima) bićima u drugim Putevima.

Postoji, dakle, neograničen broj linija svetova, a zahvaljujući jednoj ovakvoj čovekovoju tvorevini i neograničen broj veza između njih. Naši istraživači smišljaju sheme koje će nam omogućiti da prelazimo iz Puta u Put, u druge superskupove linija sveta, ali čak i sa implantima imam teškoća da razumem o čemu oni raspravljaju.

Toliko ja znam. Postoje Putevi u kojima bića iz hiljada različitih univerzuma održavaju trgovinu, razmenjujući u nekim slučajevima samo informacije, a u drugim zapravo različite tipove prostora-vremena. Da li je moguće sagledati potencijal koji može postojati između dva univerzuma različitih kvaliteta? Da li bi se taj potencijal mogao nazvati energijom?

Rimskaja, zlovoljan kakvog ga je bog dao, nastavio je s radom pa je čak i dao neke značajne doprinose istraživanjima. On veruje da je otkrio definiciju informacije: potencijal koji postoji između svih dimenzija merljivih vremenom (samo vreme i peta dimenzija, koja razdvaja linije sveta, na primer) i dimenzija merljivih prostorom. Gde god se vreme i prostor nalaze u međusobnom uticaju tu je i informacija, a gde god se informacija može ustrojiti u znanje, a to znanje primeniti, tu je inteligencija.

Neka neko ko čita ovaj dnevnik jednog primitivnog čoveka ne pomisli da mi ovde provodimo vreme batrgajući se u apstrakcijama. Neka mi, takođe, bude dopušteno da kažem da otkrivam bogatstvo pristupačno onima koji su spremni da promene svoje glavne karakteristike. Raznovrsnost osećanja pristupačnih preuređenoj ljudskoj svesti, misli nedostupne njegovim precima...

Osećanje -*-, koje se da opisati jedino kao nešto između seksualne ljubavi i radosti intelektualne igre - vođenje ljubavi sa mišlju? Ili & &, istinska suprotnost bola, ne 'zadovoljstvo' već 'upozorenje' na isceljivanje, rast i promenu. Ili (Č + Č) najsloženija do sada otkrivena emocija koju osećaju oni što svesno podnose promenu između konfiguracija svesti, i iskustvo širokog spektruma mogućnosti inherentne razmišljanju i biću.

Jedva da sam započeo da kušam raznoliki šar ljudske ljubavi. Ličnosti ovde nisu nužno izolovane. Mogu da pripadam širokom spektru skupova ličnosti a da i dalje zadržim svoju individualnost... Ne gubim ništa, a stičem hiljade novih ukusa ljudskih osećanja.

Od kakve je koristi odmeravati razdaljinu koju smo proputovali. Šta je ličnost starog Pavla Mirskog da bi mogla da ih pojmi? Čvrsto sam odlučio da uskoro skupim hrabrost i pridružim se produženim ličnostima u Gradu memorije.

Pa ipak, uza sve ovo još tugujem. Još plačem za izgubljenim

delom sebe, još osećam tugu prema zemlji u koju ne mogu da se vratim, zemlji koja mi je sada dvostruko nedohvatna. Ali ovaj žal je duboko zakopan tamo gde čak i talzitske sesije teško mogu da dopru... možda smešten u jedinu oblast u kojoj im nije dopušteno preobličavanje, poznatu kao Tajna. Kakva ironija, da se u svemu ovome i dalje osećam kao Rus, i da će sve dok i jedan deo mene postoji - biti ruski!

Budući da delim istu Tajnu sa starim Pavelom Mirskim, osećam kontinuitet. Osećam...

Nagon za zvezdama, to da, ali i više od toga.

Kada sam bio dete u Kijevu (ili me bar tako obaveštavaju zamagljeni delići moje memorije) jednom sam upitao svog očuha koliko dugo će ljudi živeti kada bude ostvaren Radnički raj. On je bio kompjuterski tehničar i veoma maštovit čovek, te je rekao: "Možda onoliko koliko budu želeli. Možda milijardu godina."

"Koliko je to milijardu godina?" upitao sam ga.

"To je veoma dugo vreme", odgovorio je. "Jedna era, večnost, dovoljno vreme da čitav život nastane i da se čitav život ugasi. Neki ljudi to zovu eon.

Kasnije sam saznao da u geološkim pojmovima eon zaista označava milijardu godina. Ali Grci, koji su skovali ovu reč, nisu bili tako određeni. Oni su je koristili kao pokazatelj večnosti, životnog veka jednog univerzuma daleko dugotrajnijeg od milijardu godina. To je, takođe, bila personifikacija božanskog ciklusa vremena.

Preživeo sam Radnički raj. Preživeo sam kraj svog univerzuma, a možda ću preživeti i bezbrojne druge.

Dragi očuhu, izgleda da ću nadživeti i same bogove.

Jedan istinski eon.

Imam toliko toga da naučim i tolike su promene koje priželjkujem. Dišem punim plućima svakog dana, prebrojavam mogućnosti i shvatam koliko sam imao sreće. (Kada bih samo mogao u to da ubedim i Rimskaju! Tužan čovek.

Ja sam slobodan."

ČETIRI: AIGYPTOS, GODINA ALEXANDROSA, 2323.

Mlada kraljica Kleopatra 21. upravo je provela dugih i dremljivih četiri sata, slušajući zamršeno svedočenje petorice kongresmena proteranih iz Oxyrrhynkhos Nome Boule. Njihove žalbe, prema mišljenju njenih najpoverljivijih savetnika, bile su bez vrednosti, te ih je otpustila uz kiseo osmejak i upozorila ih da ne iznose svoje žalbe izvan Aigyptosa, nijednoj drugoj upravi, jer će biti izgnani iz Alexandrijske Oikoumene i proterani na istok ili zapad u zemlje varvara, ili još gore, u Latium.

Kleopatra je tri puta nedeljno primala ovakve žalioce koje su među hiljadama slučajeva odabirali njeni savetnici, sasvim svesna da je reč samo o običnoj predstavi, to jest da su odluke unapred donete. Nije bila posebno srećna zbog ograničenja kraljevske vlasti koju je nametnuo Oikoumenical Boule u doba njenih očeva, ali druga mogućnost bila je izgnanstvo, a prognana osamnaestogodišnja kraljica teško da je mogla nekud da ode izvan Oikoumene. Kako su se stvari izmenile za poslednjih pet stotina godina!

Kleopatra je, međutim, sa znatiželjom očekivala svog sledećeg posetioca. Čula je mnoge priče o vrhovnoj sveštenici i sophe Hypateiona, na Rodosu; ta žena beše legendarna ne samo zbog priče o tome kako je dospela u Oikoumene, već i zbog svojih dostignuća u poslednjih pola veka. Pa ipak kraljica i sveštenica nisu se nikada srele.

Sophe Patricia doletela je sa Rodosa dva dana ranije spustivši se na aerodrom Rakhotis zapadno od Alexandrije da bi zatim otišla u počasnu rezidenciju u Mouseionu da sačeka dok sve ne bude sređeno za ovaj prijem. U ta dva dana, Sophie su odveli na obavezan obilazak piramidona oko Alexandrije i Diadokhoia da bi videla (kako je to zamorno, pomisli Kleopatra) zlatom obmotane mumije utemeljivača Alexandrijske Oukoumene, a potom u okolnim piramidama i grobnice Potonjih Naslednika. Izveštena je da je Sophie dobro podnela obilazak, a neke od njenih opaski zabeležene su radi emitovanja u osamdeset pet nomes Oikoumene.

Glasnici su stigli izveštavajući da je Sophie prispela u Lokhias Promontory i da će ubrzo stići u kraljevsku rezidenciju. Savetnici su ispraznili dvor i Kleopatra beše okružena svojim mušicama kako je nazivala komornike i dvorjanke-šminkerke, koje su joj brisale znoj sa

čela, puderisale obraze i nos, sređivale odeždu oko zlatnog trona. S druge strane dvorišta, stojeći dopola u senci a drugim delom na suncu počivala je falanga dvorske bezbednosti. Kada se budu razvrstali u dva reda, po jedan sa svake strane portala, Kleopatra će zauzeti svoj Stav i poželeti dobrodošlicu sophe.

Strojevi se napraviše i onaj glasnik započe njihove zamorne obrede.

Datum je bio Sothis 4, po starom kalendaru Arkhimedes 27 po novom.

Kleopatra je strpljivo sedela na tronu načinjenom od kedra iz nesrećne hijerarhije loudeie, koju su ponekad nazivali i Nea Phoenikia, pijuckajući iskričavu vodu Gallua iz pehara izrađenog u Metascythiji. Tako je ona svakog bogovetnog dana nastojala da upotrebljava dobra iz nomesa, uljudnih i prijateljskih naroda raspoređenih svuda unaokolo, znajući da će se oni osetiti počastvovanima i da će njihovi ljudi biti ponosni što služe najstariju od starih naroda, Alexandrijsku Oikoumene. Dobro bi bilo kad bi saphe videla mladu Kleopatru kako ispunjava ove svoje dužnosti jer, istini za volju, mladoj kraljici je malo šta drugo ostajalo da radi. Boule i Savet izabranih govornika bili su sada oni koji su donosili stvarno važne odluke na način Atinjana.

Velika bronzana vrata Theotokopolosa širom se rastvoriše i započe procesija. Kleopatra nije obraćala pažnju na gomilu dvorjana, dvorjanki i sitnih političara, koja je brzo rasla. Njene oči odmah pronađoše sophe Patrikiju koja je ulazila u prostoriju oslonjena na ruke svoja dva sina koji i sami behu srednjih godina.

Sveštenica je na sebi imala haljinu od crne činčing svile, jednostavnu a elegantnu, sa zvezdom na jednom ramenu i mesecom na drugom. Kosa joj beše duga, još raskošno gusta i tamna, lice je izgledalo mladalački uprkos njenih sedamdeset četiri godine, a oči tamne, četvrtaste i prodorne. Kleopatra je s mukom uspevala da gleda u te oči: delovale su opasno, odviše izazovno.

"Dobrodošla", reče ona, hotimično izbegavajući ceremoniju. "Dođi da sedneš. Rečeno mi je da ima nekih stvari koje treba da raspravimo."

"Oh, da, imamo, moja krasna kraljice", reče sophe odvojivši se od

ruku svojih sinova i pristupivši tronu, pridižući jednom rukom dugačak rub svoje haljine. Bila je, zapravo, veoma okretna; nema sumnje da je zadržala svoja dva sina u hramu zarad njihovog dobra a ne svog; Oikoumene nije bilo mesto u kome se lako moglo naći zaposlenje u ova vremena.

Patrikia sede na stolicu prekrivenu jastukom, koja je stajala za dužinu tela ispod kraljičinog trona a uzdiže lice prema Kleopatri s očima sjajnim od uzbuđenja.

"Takođe mi je rečeno da si donela neke od svojih divnih instrumenata da mi ih pokažoš i otkriješ mi njihovu svrhu", reče Kleopatra.

"Ako smem...?"

"Svakako."

Patrikia mahnu dvojici Hypateion učenika koji donesoše širok plitak drveni kovčeg. Kleopatra je prepoznala drvo: javor golubijeg oka iz Neoa Karkhedona preko širokog Atlantika. Pitala se kako se odvijala revolucija; malo vesti je pristizalo iz blokiranih obalnih teritorija.

Sveštenica naredi da se kovčeg položi na široki okrugli sto od tučanog mesinga opervaženog srebrom. "Možda vaša Carska Hypselotes zna moju priču...?"

Kleopatra klimnu glavom i nasmeši se. "Da si se spustila sa neba gonjena furioznom zvezdom i da nisi rođena na ovoj Gaiji."

"I da sam sa sobom donela...?" podstače je Patrikija, baš kao da je jedna od Kleopatrinih tutoriki. Kraljica nije marila; uživala je u tutorisanju i učenju. Odista, najveći deo svog života provela je u učionici, učeći o svojstvima i veličini svog carstva kao i mnoge jezike.

"Donela si čudesne instrumente kojima nema ravna u našem svetu. Da, da, te priče su dobro znane."

"Onda ću vam sada reći stvari koje su samo meni poznate", reče Patrikija. Prešla je pogledom preko dvora, a onda ponovo uperila svoj izuzetan pogled na mladu kraljicu. Kleopatra je shvatila i klimnula glavom.

"Ovo će biti privatno primanje. Sada ćemo prekinuti i ponovo se naći u mojim odajama."

Dvor je brzo ispražnjen i Kleopatra posve neceremonijalno skide

tešku odeždu i odenu lak ogrtač od byssos. U pratnji samo dvojice čuvara i sopheinih sinova oni krenuše ka kraljičinim odajama. Poslužavnici sa prepelicama i kristalni pehari sa vinima iz Cosa čekali su na njih i sophe obedova s kraljicom, što je bila čast koja se veoma retko nekom ukazivala.

Kada su one završile, sinovi prionuše uz sofru, a Kleopatra i Patrikija se raskomotiše na jastucima u jednom uglu. Dvorjanke povukoše zavese oko njih kako bi mogle da razgovaraju na miru. Patrikija je tek tada i samo tada otvorila poklopac drvenog kovčega. A tamo, u debelom tirijanskom purpurnom filcu - filcu iz Pridena sa bojom iz loudeie - počivao je jedan ravan predmet veličine dlana, načinjen od srebra i stakla, zatim drugi nešto manji predmet i nešto što je imalo sedlast oblik sa štrčecim ručicama.

Ovi predmeti bejahu gotovo isto tako čuveni kao i Cashe generala Ptolomaiosa Sotera, posebno među naučnicima i filozofima. Malo ih je ljudi videlo - ne i njena majka i očevi.

Kleopatra ih je posmatrala sa neskrivenom radoznalošću. "Reci mi, molim te", izusti ona.

"Sa ovim", i Patricija pokaza na manji ravan predmet, "mogu da merim svojstva prostora i vremena. Pre mnogo godina, kada sam našla utočište u Hypateionu, posle smrti mog muža, tamošnji tekhnai napravili su mi nove baterije i ova sredstva od tada ponovo funkcionišu."

"Moraću da ih pohvalim", reče Kleopatra. Patrikia se osmehnu i odmahnu rukom kao da je posredi beznačajna sitnica.

"Filozofija i tekhnos vašeg sveta nisu u određenim vidovima toliko napredni kao u mom, iako su veoma blizu. Ali vi imate sjajne matematičare, sjajne astronome. Moj rad je napredovao."

"Da?"

"I..." Patricija uze onaj predmet sa ručkama iz kovčega. "Ovaj instrument mi kazuje kada drugi pokušavaju da otvore prolaze u naš svet, ovu Gaiju. On oseća njihovo delovanje i kazuje mi."

"Ima li on i neku drugu svrhu?" upita Kleopatra svesna da joj već izmiče smisao svešteničinih reči.

"Ne. Ne sada, ne ovde."

Na svoje zaprepašćenje, kraljica je shvatila da su se oči stare

sveštenice napunile suzama. "Nikada nisam odustala od svog sna", reče Patrikija. "I nikada nisam izgubila nadu. Ali ja starim, moja carska Hypselotes, i moja čula nisu više onako oštra..." Pridigla se na jastuku i promenila položaj uz dubok uzdah.

"Pa ipak, sada sam potpuno sigurna. Ovo sredstvo mi je saopštilo pravi znak."

"Kakav znak?"

"Ne znam kakav niti na šta ukazuje, ali jedan prolaz je otvoren u naš svet. Ovo sredstvo oseća njegovo prisustvo baš kao i ja sama. Negde na Gaiji, moja kraljice. Hoću da pre no što umrem pronađem taj prolaz i vidim da li možda postoje kakvi izgledi da ispunim svoj san..."

"Prolaz? Šta time želiš da kažeš?"

"Kapija do mesta odakle sam ja došla. Sni su možda ponovo otvorili moju kapiju. Ili je neko stvorio potpuno nov put do zvezda." Kleopatra se najednom zabrinula. Instinkti sto dvadeset pokolenja naslednika makedonske dinastije nisu uzalud počivali u njenoj krvi. "Jesu li ljudi iz tvog sveta miroljubivi i dobronamerni?" upita ona.

Sveštene oči namah postadoše povučene i zamagljene. "Ne znam. Verovatno da jesu. Ali ja tražim od kraljice da pronađe taj prolaz, tu kapiju, koristeći sva sredstva koja joj stoje na raspolaganju..."

Kleopatra se namršti i naže napred da bi mogla da vidi sveštene lice iz pogodnijeg ugla. Zatim uze jednu od saphinih zboranih ruku u svoje.

"Da li bi naše zemlje mogle imati koristi od tog prolaza, te kapije?"

"Gotovo sigurno", reče Patrikaja. "Ja sam sićušan primer čudesa koja možda počivaju iza jednog takvog otvora."

Kleopatra se namrgodi i porazmisli za trenutak. Oikoumene su pritiskale mnoge teškoće od kojih su neke, kako su je uveravali njeni savetnici, bile nepremostive, nevolje jedne stare civilizacije na izmaku.

Ona nije verovala u to - ne potpuno - ali ju je već i sama pomisao plašila. Čak i u eri aviona i radija, mora da su postojale i druge stvari, druga čuda, koja bi ih izvukla iz neprilike.

"Da li je to prečica do udaljenih teritorija, mesta gde možemo

raširiti našu trgovinu i naučiti nove stvari?"

Patricija se nasmeši. "Brzo shvatate, moja kraljice."

"Onda ćemo krenuti u potragu. Izdaću proglas da sve naše savezničke države i carstva, takođe, tragaju."

"To može biti skriveno i veoma malo", upozori je sveštenica. "Možda samo jedna probna kapija, ne šira u prečniku od dužine čovekove ruke."

"Naši tragači biće temeljiti", reče Kleopatra. "Pronaći će tu kapiju uz vašu pomoć."

Patrikija je pogleda iskosa sa izrazom bezmalo drske sumnjičavosti. "Dugo su me smatrali za ludu staru ženu, uprkos svih ovih čudesa", reče ona položivši ruku na kovčeg. "Da li mi vi verujete?"

"Da, kunem se svojim nasleđem kao kraljica Alexandrosovog Egipta i makedonske dinastije", reče Kleopatra. Želela je da veruje sveštenici. Život na dvoru beše veoma dosadan u nekoliko poslednjih godina. A kraljica je ipak imala izvesnu vlast i to uglavnom u pitanjima koja su se ticala političkog duha i ciljeva države. Mogla je lepo da uklopi ovaj zahtev u taj milje.

"Hvala vam", reče Patricija. "Moj muž mi nikada nije iskreno verovao. Bio je dobar čovek, uzgajivač ribe... Ali brinuo se za mene i govorio mi da bi trebalo da živim samo ovaj jedan život, a ne da sanjam o drugim..."

"Mrzim ograničenja", reče Kleopatra vatreno. "Sta ćeš učiniti ako pronađemo taj prolaz?"

Patricijine oči se raširiše.

"Otići ću kući", reče ona. "Konačno, ma koliko uzaludno to moglo biti, otići ću kući."

"Ali ne pre nego što završiš posao za nas, nadam se."

"Ne. To će mi uvek biti na prvom mestu."

"Dobro. Onda neka bude tako."

Kleopatra pozva svoje savetnike u upozori ih ozbiljnim tonom da je posredi carski proglas o kome ne može biti nikakvog razgovora i izdade naredbu da potraga započne.

"Hvala vam, moja carska Hypselotes", reče sveštenica dok su se vraćale u dvor. Kleopatra je posmatrala Patrikiju kako izlazi kroz

Theatokopuls, vrata na svom putu u Hypateion gde je trebalo da se zadrži dok potraga ne započne. Potom je kraljica sklopila oči i pokušala da zamisli... Dom ove starice. Odakle je ovakva žena mogla doći? Neko mesto sa sjajnim kulama i moćnim tvrđavama, gde ljudi po svoj prilici više liče na bogove i đavole nego na muškarce i žene koje je ona poznavala. Samo je jedno takvo mesto moglo da iznedri ovu sićušnu, ali moćnu sophe.

"Kako je to čudno", promrmlja Kleopatra sedajući na svoj tron. Teška odežda ponovo je obavijala njena ramena. Osetila je drhtavo uzbuđenje. "Kako je to divno..."

Sadržaj

PROLOG: ČETIRI POČETKA

1. April 2005.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.
33.
34.
35.
36.
37.
38.
39.
40.
41.
42.
43.
44.
45.
46.
47.
48.
49.
50.
51.
52.
53.
54.
55.
56.
57.
58.
59.
60.
61.
62.
63.
64.
65.

EPILOG: ČETIRI POČETKA